

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská). Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

J. H.:

Do druhého desíletí listu.

Vzpomeneme-li předválečného „Katolického učitele“, vstupujeme již vlastně do třetího desíletí tisku československého katolického učitelstva.

Možno pak říci, že tato desíletí jsou též desíletími našeho celého vývoje.

Začínáme tedy nové období, novou epochu našeho vývoje. Nechť tato má již konečně heslo, po němž tak dlouho se u nás volá: „Vpřed“, nechť jejím znakem jest *positivní práce!*

Mluvení a psaní o tom, že katolické školy je třeba, bylo v minulých letech snad již víc než dosti, nyní konečně jedněme o její uskutečnění! Řekněme toto jak na svých schůzích sobě samým, řekněme to těm, kdož jsou důležitými činiteli v katolickém veřejném životě!

Třeba odstraňovat vše, co brzdí postup uskutečnění vznešené ideje Katolické školy, třeba dobývat této nových posic. Nestačí pouze přemýšlet o velkých ideálech, ale nutno, aby každý pracoval v oboru své působnosti, ať je to již v určitém spolku, určité korporaci, v obci, okrese, či ve větším obvodu. Žádejme zastání vlivných osob, když se záležitost týká poměru katolicismu ke škole neb nás samých! Informujme je o všem, co se v tomto ohledu děje! Jen my sami nejlépe víme o potřebách katolické školy a katolického učitelstva! Poradme kolegům a kolegyním, poradme lidu, jak pracovat ke zdaru velkého díla!

Máme-li co dokázati, musíme si ovšem také předem získati respektu. Hleďme nabýti rozhledu, buďme učiteli a učitelkami nejen dobrými, ale přímo vynikajícími, plňme své učitelské povinnosti, ukažme svým vystupováním (modlitbou ve škole a pod.), že jsme opravdu *katolickými* učiteli a učitelkami! Nebudem si pak více stěžovati na pronásledování, ale budeme postupovat vpřed.

Tradiční dobráctví katolického učitelstva, související ovšem s dobráctvím katolického lidu našeho vůbec, nechme dobám minulým. Bývalo příčinou, že si k nám kdekdo mnoho dovolil. Pro postup vpřed třeba *ráznosti*. Ta budiž naším heslem příštím desíletím!

Nenaříkejme, nastávají-li doby neklidné! Neškodí nám. Právě doba

klidu, který míváme tak rádi, jest nám málo příznivá. Němčany, Kunštát, Vážany probouzejí uvědomení.

Tedy v novém desetiletí *vpřed* a to *rázně*. Máme-li pak pravdu, třeba i *proti všem!*

Ant. Krejčíř:

Reformní ruch. Testy.

Testy — kouzelné lekvary z tajemné kuchyně, kde je připravují mistři tajemného učení a střeží žárlivě před nepovolanými zraky a před zneužitím.

O pravdě těchto slov se můžete lehce přesvědčiti.

Pošlete si jen objednávku na některou z těchto kouzelných tekutin, jimiž se zkoumá jakost obsahu lebečného, a můžete býti jisti, že nic nedostanete, neboť není asi bezpečno svěřiti je rukám nepovolaným, v nichž by mohly býti zneužity.

Povolanými jsou jen ruce ředitelů a správců škol, jimž i za peníze důvěrně jsou asi svěřovány s důvěrným a důtklivým pokynem, aby se nedostaly do rukou lidí nejistých, nebo, jak by to asi řekl Kleofáš Pistorius: „oficírům školským nehodným“.

Ale protože — jak všichni víme — jsou příkazy na přestupování, není jedu, který by se nedostal z pečlivě uzavřených skříněk do rukou sebevrahů. A tak také i ta kouzla, tajně připravovaná a bedlivě střežená ve školské apotéce, dostanou se někdy do rukou nepovolaných.

No — proto nic! Nepřišla-li by do jedněch, neutekla by jiným, snad ještě horším.

Při pečlivějším zkoumání — řekněme, že by to byly vaše ruce, v nichž se testy octly — nenajdete tam žádné zázraky. Zrovna jako v apotéce, kde dostanete vody destilované, přesně navážené množství za slušný peníz. Tak tu také ve všech těch testech najdete vědomosti: naukový materialismus, proti němuž se tolik bouří svědomí našich reformátorů, avšak jen vědomosti v určitém množství a cestou mechanickou i chemickou důvtipně na atomy rozbité a řekněme si to upřímně, také za peníze, což je ovšem v nynější době krise věc dosti mrzutá. Avšak ještě mrzutější je to, že nevíme, jak bude ta koutpená medicína účinkovat.

To ostatně nám lékaři také dělají: předpisují lék po léku tak dlouho, až toho má nemocný dost, nebo až si nátura pomůže sama.

Tak bychom mohli vésti přirovnání dále k nemalému pohoršení obránců a propagátorů testů, kteří by nám za to mohli vypálit potupné signum tmářství a zpátečnictví, čili učeným slovem reakce.

Nejsme tak špatní lidé, abychom nechápali tu radost, která se zmocnila pracovníků na školském poli, když tu najednou našli ložisko vzácných možností, ale nemůžeme nikterak chápati tu neomezenou a naivní víru v to, čeho cena, význam a účinky ani zdaleka neodpovídají nadějím nálezců.

Či snad to vyzkoušeli v Americe? Je Amerika opravdu zemí zvláště cenné kultury? Povznesly ji opravdu jenom ty přechvalované prostředky výchovné a vyučovací? Nepůsobily tu snad více vlivy jiné? Je naprosto jistá dokonalost toho, co se k nám v oboru školském odtud dováží?

Jedním z těch amerických artiklů je neomezená víra v jistotu a bezpečnost zkoušení testy. U nás ji hlásá a šíří Příhoda v Racionalisaci a Školském měření.

Proč chce testovat?

Domnívá se, že testování odstraní vady dosavadního zkoušení, a to:

1. Subjektivitu. Různé školy mají různé požadavky, každý učitel má jiné požadavky, v různých předmětech jsou různá měřítka, je tendence známkovati v nižších třídách přísněji, jednotlivé body zkoušky nejsou stejně nesnadné a učitelé nejsou s to posouditi relativní jejich těžkost, každý učitel a každá škola zdůrazňuje při zkouškách jiné součásky vyučování a konečně dosavadní zkoušení a známkování nebylo spravedlivé k pohotovým žákům, protože se při zkouškách zanedbával velmi důležitý činitel — čas, pracovní doba.

2. Nemetodickou přípravu zkoušek.

3. Přílišnou obecnost a rozplizlost zkoušek, protože prý jsou v dosavadních zkouškách smíchány důležité prvky s vedlejšími v neurčité směsi.

4. Nedostatek jednotek, jimiž by mohla býti umístěna míra výkonů na určité škále.

5. Nevýkonnost a neúspornost, protože spotřebují velmi mnoho energie žákovské i učitelské a zbytečně mnoho času. Prozkoušelo prý se u nás roku 1930 celkem 125,355.000 minut, to jest 338 let.

6. Mimo to vytýká známám, že nevyjadřují jen měřítko výkonů, ale jsou výrazem žákovy vědění plus „něco“, což zahrnuje jiné činitele (posudek schopností, věku, chování a j.).

Je opravdu Příhodovi dosti těžko rozuměti. V Racionalisaci vytýká staré škole, že její osou je učebná látka a bojuje tam za individualisaci, to jest přizpůsobení školy a učiva žákovi, ve Školském měření však pokládá za úspěch ukládati všem žákům ve všech školách stejné úkoly. Staré škole vytýká jako veliký omyl časovou jednotku jako základ školského systému a do zkoušení, kde dosud čas nebyl, tam jej chce zavést. Jestli starý způsob zkoušení pokládá za chybný, že ubližuje žákům pohotovým, pak testování upadá do téže chyby, že škodí žákům důkladným, ale snad pomalým, a k tomu šťve ty ostatní.

Nemetodičnost a rozplizlost zkoušek lze snad hoditi na hlavu jednotlivcům, ne však paušálně všem.

Úspora času při testování je jenom zdánlivá. Chceme-li dáti žákům známky podle testů, pak musíme testovati velmi často. Je pravda sice, že sám proces testovací není dlouhý, ale skórování vyžaduje přece značnou dobu. Tedy by úspora času se týkala času vyučovacího, když by učitel skóroval po vyučování. Vypočítávání prozkoušených minut je zbytečné hnidopišství, poněvadž dosavadní zkoušení je zároveň opakováním učiva a v reálných předmětech i v počtech mnohdy osvětlením jeho s jiného hlediska a v jiné spojitosti, než bylo probíráno. A to jistě není pro žactvo bez účelu a bez prospěchu.

(Příště pokračování.)

Mladým!

Z mladého učitelstva, které před prázdninami právě opustilo učitelské ústavy, mnozí — jako každoročně — přijdou k nám, vstoupí v naše řady. Někteří snad ihned, někteří po čase. Víťame co nejsrdečněji všechny, kdož odhodlali se ignorovat proud, kterým jde sice většina československého učitelstva, jemuž jest ale cizím náboženství Kristovo, proud to nevěry, a kdož vstupují pod prapor kříže, pod prapor náš. Kříž bude jim sice skutečně velmi často údělem, ale zato budou míti vědomí, že pracují pro vítězství Pravdy. Nepovolí-li se svých zásad, vytrvají-li, docílí krásných výsledků, dožijí se úspěchů. Věříme pak, že z letošních mladých kolegů a kolegyně skutečně mnozí přijdou k nám. Vždyť mezi mládeží dneška lze pozorovati opravdovou touhu po něčem vyšším, což generaci starší bylo skoro neznámo. Budtež nám, mladí přátelé, proto vítání! Těšíme se, že vaše mladistvé nadšení vnese v naše řady naději na nejlepší budoucnost.

J. H.

III. prázdninový vzdělávací kurs katolického učitelstva na Svatém Kopečku.

Pozornost katolické veřejnosti byla v srpnu obrácena k Svatému Kopečku. Svatokopecká svatyně, barokový klenot jedinečné krásy, zastkvěla se v novém, skvělém hávu, nádheře a lesku, ano slaveno bylo 200. výročí korunovace sošky Panny Marie svatokopecké. V téže době konán byl od 3. do 16. srpna na Svatém Kopečku III. prázdninový vzdělávací kurs katolického učitelstva čsl.

V úterý, dne 2. srpna odpoledne přijížděli první kursisté a večer byla kursovní kancelář ve stavu obležení. Každému byl přidělen pěkný, čistý nocleh. Známi z dřívějších kursů se radostně vítali, noví se seznamovali. Večer se všichni shromáždili ve svatyni před hlavním oltářem, aby se poklonili Matičce Boží, již před rokem v srdci Šumavy, na poutním místě Kájově, sebe a své kursy zasvětili. Po svatém požehnání shromáždili se všichni před chrámem, který, jsa oslnivě osvětlen reflektory, zářil do tmavé noci. Někteří kursisté obdivovali osvětlené průčelí chrámu a kláštera, jiní stáli tiše v zadumání, jakoby v tiché adoraci. Jemný deštík přiměl všechny, aby se odebrali na bílá lože.

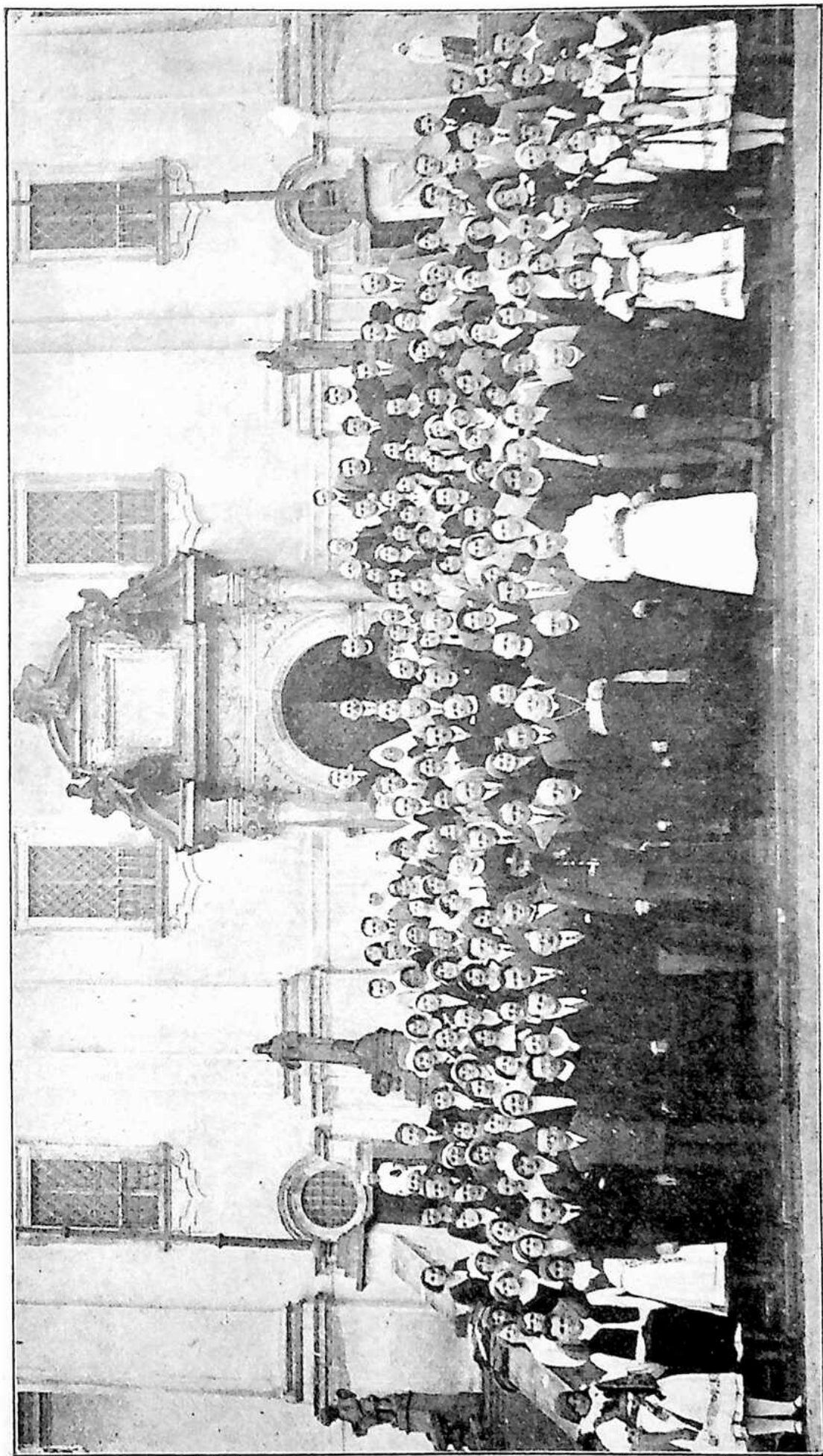
Ve středu, dne 3. srpna ráno o 8. hodině ranní dleli kursisté zase v poutním chrámě, kde sloužil za ně mši svatou vdp. probošt Půda. Po evangeliu kázal duchovní vůdce kursu dp. P. Alfons Daňha, C. SS. R. Přečetl evangelium: „Aj, já posílám k vám proroky a mudrce a učitele: a z těch některé zabijete a ukřižujete a některé z nich bičovatí budete ve školách svých a budete je honiti z města do města.“ Kazatel byl tomuto úvodu ke III. kursu povděčen, a volá: „Prál bych si, aby tato slova Boží vnikla vám do srdcí... Budou vás pronásledovat, ale to dobré je pro vás znamení... Matka Boží vás shromažďuje zde, aby dům inteligence nebyl pustý, ale pln ducha Božího... Nechť je proniknut láskou ke Kristu a apoštolátu dobré věci náš III. kurs! Z letošního kursu musíme si odnésti lásku ke katolickému apoštolátu..., postavit se vpřed..., apoštolovat...!“ Oči kursistů se rozzářily. Nadšeně a vroucně pak zněla při mši svaté slova písně „Ejhle oltář...“, s nadšením zpívána byla papežská hymna.

V sále Poutního domu byla před desátou hodinou hlava vedle hlavy. Každé místečko obsazno kursisty a mnohými vzácnými hosty s ndp. arcibiskupem drem L. Prečanem a ministrem drem J. Šrámkem v čele. Na jevišti, vkusně ozdobeném oleandry a květinami a „živým plotem“ chlapců a děv v hanáckých krojích a bustou presidenta republiky, zasedlo předsednictvo kursu.

Celé shromáždění zapělo svatováclavský chorál, načež předseda kursu učitel Jan Kunc k zahájil kurs krátkým proslovem: „Kursy jsou výrazem současného snažení mladší generace katolického učitelstva. Organizační vědecké práce chceme podepřít úsilí o katolickou výuku a výchovu československé mládeže. Od kritiky a pouhého odsuzování špatného chceme k aktivní, tvořivé práci. III. kursem chceme vytvořit v rodině 150 přítomných radostné, ušlechtilé veselé prostředí na jedné straně a na druhé straně přednáškami odborně vědeckými prohloubiti a rozšířit vědní obzor a duchovně-náboženským životem dáti kursu výraz eminentně katolický. Ať III. kurs vytvoří prostředí pro duchovně-náboženskou a odborně-vědeckou akci katolického učitelstva československého! Kéž milost Boží provází nás po celých 14 dnů a žehná našim snahám!“

Potom přivítal milé a vzácné hosty: Jeho Excelenci ndp. arcibiskupa a metropolitu moravského dra L. Prečana, ministra unifikací msgra dra Jana Šrámka, děkana cyrilometodějské fakulty dra Jos. Vašicu, poslance a kanovníka Františka Světlíka, zástupce velitele 7. divise plukovníka J. Zmeka, místostarostu Čsl. Orla Frant. Leinera, msgra dra Jos. Černíka, zástupce Svazu lidových železničářů Ant. Dobysíka, předsedu Svazu katolického učitelstva poslance Jos. Vičánka a všechny ostatní vzácné hosty. Poděkoval ministerstvu školství a národní osvěty za schválení kursu, ministerstvu železnic za poskytnutí 50proc. slevy jízdného, Radiojournalu v Praze a v Brně za přijetí přednášek a zpráv o kurse, redakcím „Našince“, „Lidových listů“, „Lidu“, „Dne“ a „Práva“ za otiskování zpráv o kurse. S vděčností vzpomněl nevšední ochoty ctihodných sester řádu sv. Norberta a svatého Františka, OO. dominikánů při ubytování a stravování kursistů, jakož i přízně a přípravné práce vdp. probošta J. Půdy a kol. říd. učitele Stan. Spáčila. Nato vzdal předseda hold svatému Otci Piu XI., svrchovanosti republiky a presidentu T. G. Masarykovi, a prohlásil kurs katolického učitelstva za zahájený.

Za frenetického potlesku ujal se slova Jeho Excellence ndp. arcibiskup olomucký dr. Leopold Prečan: „Mluvím k vám jako biskup, neboť tam, kde dva či tři katolíci se sejdou, je místo moje. Jak bych proto neměl přijíti

Účastníci zahájení III. prázdninového kursu katolického učitelstva čl. na Sv. Kopečku u Olomouce.
 Uprostřed J. E. nejdp. arcib. dr. Leopold Prečan, jemu po pravici ministr dr. Šrámek, po levici posl. Světlík. (Foto Bubeník, Olomouc.)

a promluvíti zde, kde se shromáždilo přes 150 katolických učitelů? Svatý Jan Zlatoústý krásně řekl o učitelích: „Velká a krásná věc jest býti malířem, velká a krásná věc jest býti sochařem; vzácnější a krásnější než umění malířské a sochařské vyvolil ten, kdo dovede duši mládeže vzdělávat.“ Přemýšlejte o dosahu těchto slov! Těší mne, že vaše činnost učitelská chce směřovat od přísné kritiky a boje spíše obranného k práci pozitivní, k učitelskému apoštolátu. Těší mne, že mohu zřítí tak veliký počet vás statečných a bez falešného studu, neboť chybou dneška je zbabělost. Nic polovičatě, nic povrchně! Snažte se býti dokonalými a zabraňte moderním výstřelkům, jež svou nerozumností nutí bolestným srovnáváním vzpomínat starých škol a milých jejich rectorů. Dodnes vzpomínám a modlím se za své učitele Maxmiliána Kočíře a Karla Šmelika, na něž jistě i pan ministr Šrámek s láskou vzpomíná. Kéž i vaši žáci na vás tak vzpomínají! Děkuji vám za návštěvu Svatého Kopečka a za to, že jste přišli se poklonit Panence Marii svatokopecké. Nazvali jste ji Madonou hanáckou, ale já ji budu vždy nazývat tak, jako náš lid, tím něžným, krásným jménem Panenka Maria svatokopecká. Přišli jste k ní načerpat moudrosti, a dobře jste volili! Onať je sídlem moudrosti. Ona vám vyprosí svým orodováním milost, abyste se stávali dokonalejšími. Děkuji vám a všeho nejlepšího přeji. Pro sebe pak bych si přál, aby zratelná stopa v katolickém životě byla vámi vyryta, a to hlavně v mé, moravské arcidiecési.“

Bcuřlivým potleskem vyjádřili kursisté své díky a vděčnost za slova arcipastýřova. Duchovní vůdce dp. Daňha zvláště ještě poděkoval za laskavou přízeň, a slíbil, že výslednici III. kursu bude katolický učitelský apoštolát. Na prosbu duchovního vůdce udělil vdp. arcibiskup celému shromáždění apoštolské požehnání, které přijali všichni kleče.

Uvítán potleskem, promluvil vůdce československých katolíků pan ministr dr. J. Šrámek: „Budujete kursy. Jste sami. Byli jste bez zkušenosti. Dnes se scházíte po třetí. Nejste dosud se vším při svých kursech spokojeni. To je dobře. Znamená to, že chcete jítí dál. Dostalo se vám schválení ministerstva školství a národní osvěty. To není maličkost u nás, kde nemnozí školští pracovníci jsou téhož mínění jako vy. Slyšel jsem a četl, že na druhé straně si vás již prohlížejí. A ne pohrdavě. Není možno vás již přehlížet. Nejste již onou Popelkou jako dříve. Stáváte se předmětem závidi, poněvadž děláte více než jiní. Pan arcibiskup uvedl vám slova svatého Jana Zlatoústého. Jeho dcba byla dobou absolutismu. Dnes u nás máme svobodu a hlavně ve škole ji máte. Je vás prý zde nyní 153. To je možnost 153 katolických tříd v naší republice. Katolická třída je důležitou cestou ke křesťanské výchově národa. Mnoho učitelů patří sice ke křesťanskému ovzduší, ale navykli si frázemi pokroku nepřekněmu boji. I tam musíte nasadit páky — nekončit apoštolátem u sebe, ale nést jej dál.“

Slova pana ministra vzbudila ohlas. Předseda poděkoval a slíbil, že katolické učitelstvo ponese poselství ndp. arcibiskupa a pana ministra do svých působišť.

Další projev pronesl jménem cyrilometodějské fakulty její děkan, -universitní profesor dr. Jos. Vašíček. Vzpomněl svého pobytu na loňském kurse v Českém Krumlově, kde měl příležitost poznati opravdovost v práci, skutečný zájem o přednášky, viděl, že nešlo jen o zábavu, ale o vážnou práci. „Kurs má vésti k organizaci vědecké práce katolického učitelstva. Je dobře známo, jaký význam má spolupráce učitele s knězem. Oba poji stejný idealismus, oba mají míti týž nejvyšší cíl. V národním obrození pracoval kněz s učitelem. Mluví se dnes o katolickém obrození, katolické restauraci ve smyslu Kristově. Je tedy třeba práce, vědecké práce, k níž kurs má býti ukazatelem, má dáti směr akce. Práce je společná.“

Kanovník a poslanec P. Frant. Světlík pozdravil kurs jménem krajské lidové rady a katolických spolků v Olomouci. „Přišli jste na Svatý Kopeček, na místo, kde je jaksi kondensována hanácká zbožnost, možno říci — hanácká mystika. Divím se oprávněně, ale ne neradostně, že v době sociálně-hospodářské a finančně-politické choroby, tak zvané krise, můžete přijít sem a věnovati se kursu s náplní duchovní, kulturní. Nepodceňuji civilisace, tohoto hmotného základu, jehož je třeba, ale musím přece říci, že jste nejlepší stránku vyvolili. Kdyby se na duchovní a kulturní hodnoty kladl aspoň takový důraz, jako na hodnoty hmotné, nebylo možná krise, nebo nebylo jí v takovém

rozsahu. Náš národ po převratu přecenil hmotu, výchovu intelektu stavěl nad výchovu vůle a srdce. A toto je dodnes vadou školského systému v naší republice. Bohu díky za to, že máme katolické učitele, kteří vztyčují prapor výchovy ducha, srdce, vůle. Nerepresentujete sice všechny ty, kteří tento prapor eminentně křesťanský vztyčují, ale snažte se soustřediti kolem sebe všechny a intenzivní činností zapůsobiti mezi kolegy tak zvanými pokrokovými. Kurs nechť je znamením rozkvětu katolického učitelstva, ale i posílením všech, kdož přijali za svůj směr, směr kultury ducha, kultury katolické."

Pak promluvil předseda Říšského svazu katol. uč., odb. uč. a poslanec Josef Vičánek: „Třetí kurs katol. uč. je zahájen. Jak vznikly kursy? Nutno zde říci, že v hlavě kol. J. Kuncka. Byly to činy nové, bez vzoru; zkušenost zde chyběla. Byl to krok do mlhava, ale krok s dobrou vírou, s čistými úmysly. Z kroku do mlhava, stala se cesta do jasna. Byly na to nejdříve pohledy nedůvěřivé, odsuzování. Nyní — jasno, prosvětlení duchem víry, prohloubení programové náplně. Pan min. Šrámek dobře vás vyzval k dokonalosti, k rozvinutí všech sil. Nebylo by dobré, abychom netoužili ještě po lepším, po větší dokonalosti. Nemyslit, že to, co je, je dobré! Říci si: To, co bude, musí být lepší! Kdo chvíli stál, již stojí opodál. Zaslouží chvály vaše snahy. První a druhý kurs byly pod záštitou Spolku katol. uč. v zemi moravskoslezské. Letošní kurs pořádá Říšský svaz, jehož jménem vás vítám a pozdravuji. Jsem potěšen, že i ze Slovenska jsou zde účastníci. Je to důkazem, že kursy jsou podnikem celostátním. Je vás 150. To jest jedna desetina členů Svazu, jedna desetina s nejlepší vůlí zdokonalit se, přijmouti světlo, načerpati z duchovních zdrojů. Prosím o jedno: Neste světlo dál, čerpejte je i pro jiné! Jděte do měst, do vsí, mezi katol. lid, sdružujte jej, poučujte a vychovávejte! Tím ještě více vzroste význam kursu. Nebuďte sobci! Ne chtít vědět sám, mít vše pro sebe, ale přát všem, býti rozdateli. Čím více dáte, tím více vám bude uděleno. To je přání Svazu i přání mé. A je to více než přání, je to prosba. Pracujte dál, v jednotě ducha, ve škole i v životě, aby nebyla vaše snaha marna!"

Místostarosta Orla čsl. Fr. Leiner vyzvědl snahu kursu, ukázat správné cesty k výchově mládeže a zval učitelstvo ke spolupráci v Orle, který sdružuje 50.000 žáků a 20.000 dorostů, za což se učitelstvu dostane lásky a vděčnosti dětí, tedy toho, čím se v Orle jedině platí.

Vldp. probošt svatokopecký P. Jul. Půda, uvítal kursisty jako správce chrámu, v němž prosili o požehnání, jako starosta obce a předseda místní školní rady. „Při úpravě cest před chrámem přišli jsme i na rum navezený sem z kvadratury, již barbarsky pro 900 zlatých dal zbořiti Josef II. Upravujeme okolí, odstraňujeme rum, krásíme chrám. I vy musíte podobně konat: stavět, hledat novou cestu, správnou, jedinou cestu. Musíte kráčet i třeba i po rumech, do nichž se řítí zhmotnělá kultura dneška. Přišel čas pro vás. Stavte pevně chrám duše!"

Za velitele 7. divise generála Kadlece a jménem olomucké posádky kursisty přivítal a mnoho zdaru kursu přál pan plukovník Josef Zmek, za Katol. čtenářský spolek na Sv. Kopečku pan Beneš. Za Svaz lidových železničářů tlumočil pozdrav pan Dobysík, za Družinu literární a uměleckou básník Frant. Večeřa-Střížovský. „Jadrno hanáčinó pozdravile a ovitale" kurs zastupci hanácké Omladiny v krásných hanáckých krojích a podali předsedovi krásnou kytici.

Po prosloveh přečetl tajemník kursu, cvič. uč. Ant. Slezáček, došlé pozdravné telegramy a přípisy, které poslali: J. Ex. dr. Karel Kašpar, arcibiskup pražský, dr. Mořic Pícha, biskup královéhradecký, dr. Šimon Bárta, biskup českobudějovický, dr. Josef Kupka, biskup brněnský, za slovenský episkopát biskup košický dr. Josef Čárský, kromě toho zvláštní telegram poslal rožnavský biskup Michal Bubnič a mukačevský biskup Stojka, světicí biskup Jan Stavěl, opat dr. Metod Zavoral, hudební skladatel Mistr Jos. B. Foerster, rektor pražské hudební konservatoře, dr. Martin Mičura, pres. soud. tabule z Bratislavy, inful. prelát dr. Lad. Dvořák z Č. Krumlova, kapit. děkan dr. Josef Kachník, generální vikář Josef Vyvlečka, red. „Vychovatelských listů" dr. Jos. Kratochvíl, msgr. dr. Ot. Tauber, msgr. Fr. Jemelka, sekretář ACM, msgr. Mat. Lhotský, řed. uč. úst. v. v., inž. V. Polívka, president ředitelství stát. dráh, dr. K. Zavadský S. J., prof. Jano Šrámek za spolek katol. profesorů, prof. Frant.

Drobný, náměstek předs. zem. výb. moravskoslezského, dr. S. M. Braitto O. P., prof. dr. J. Strakoš, dr. Š. Trochta S. S., kolébka kursů — klášter ve Frýdlantě n. O., okr. šk. inspektor Jul. Šobr z Uh. Brodu, okr. šk. insp. Rudolf Pelíšek z Olomouce, Lašská orelská župa Kadlčákova, Klapilova orelská župa ve Vyškově, předs. jihočeského odb. katol. uč. Fr. Daňhová, odb. uč. Ant. Krejčíř, říd. uč. Josef Kachlik, říd. uč. v. v. Fr. Krestýn, akt. adj. Cyr.-met. fakulty Josef Dostál, osobní tajemník ministra školství dra Dérera, redaktor „Dět. světa“ V. Šlajs, zemský poslanec dr. Řehulka, senátor děkan Fr. Jan Kroiher, ředitel P. F. Chýlek, farář P. J. Rygál a St. Běhal, ústř. výbor Nár. jednot v Olomouci, za III. učitelskou konferenci USJU v Šumperku Konečný, M. Šmídková, M. Mužíková, L. Pilat, Marie Götzová, A. Kuzník, J. Pokorná, A. Vyskočil, A. Gotlibová a A. Stará, J. Horák a řada jiných. Vroucí, srdečně bratrský a dojemný byl dopis mistra J. B. Foerster, který uveřejníme zvláště.

Ze zahájení byly odeslány pozdravné telegramy: Sv. Otci Piu XI., apoštolskému nunciu msgru Petru Ciriacimu, presidentu T. G. Masarykovi, ministru škol. a nár. osvěty Dérerovi a ministru železnic Hůlovi.

Program zahájení byl pak zakončen zpěvem státní hymny. Potom odebrali se kursisté i hosté před mariánskou svatyní k fotografování.

Odpoledne bylo věnováno lékařské prohlídce účastníků kursu, kterou provedl kursovni lékař MUDr. Jul. Kuncěk.

O 17. hod. shromáždili se kursisté v obecné škole, kde byla předsedou Kuncěkem otevřena výstavka katolické knihy. Výstavku velmi vkusně instalovalo a bohatým výběrem knih naplnilo Lidové knihkupectví Hofírkovo z Olomouce. Výstavka byla zpestřena kresbami a olejomalbami kursisty J. Krajíčka, který nakreslil také propagační pohlednice. Současně byly vystaveny fotografie z dřívějších kursů, před nimiž se tvořily hloučky, v nichž „starší kursisté“ vzpomínali krásných chvil kursů minulých a těšili se s novokursisty na průběh kursu nového.

O 18. hod. klečeli všichni kursisté v poutním chrámě před hlavním oltářem v tiché adoraci a modlitbě, po níž výstižně o duchovním významu kursu promluvil P. Daňha C. SS. R. Potom provedl dp. probošt J. Půda kursisty chrámem, ukázal a vysvětlil jim smysl kostelních maleb a bohaté barokové výzdoby, kteréžto věci byly jeho přičiněním právě restaurovány.

Po večeri odešli kursisté na prostranství před chrámem k „líhové imitaci“ táborového ohně. Tam utvořili sedíce, neb stojíce kruh okolo plamenů a pěli národní písně. Zanotili: „Moravo, Moravo!“, pak „Čechy krásné!“, „Hej, pod Křivánom“ a pak celou řadu písní českých, slovenských, hanáckých, veselých i vážných. Mezi písněmi ozvaly se žerty a smích. Tvořily se hloučky, přecházely, živě rokovaly, trhaly se, tvořily se jiné. Veselí žertovali, vážní debatovali, jiní hleděli v dál, v setmělou rovinu, která klečela u nohou Panny svatokopecké a snad zaběhli myšlenkami daleko, tam, kde vzpomínali a modlili se za štěstí svých dětí starostliví rodiče. Ani spát se nechtělo. Před osvětleným chrámem nepocítována byla tma a chlad noci. Blízkost svatostánku těšila a hřála. Jen pohled na světla Olomouce, spícího dole v náručí Hané, připomněl všem, že čas je ke spaní.

(Příště dále.)

Vladimír Klement:

Co jsem viděl v pražských pokusných diferencovaných měštanských školách.

Před třemi lety vznikly v Praze dvě reformní instituce: Umr. Reformní sbor pro národní školství ve Velké Praze a Příhodova Reformní komise školy vysokých studií pedagogických. Doc. dr. Uher se spokojoval s dosavadní školskou organizací a chtěl jen školu reformovat vnitřně.

Doc. dr. Příhoda přišel s návrhem radikálnějším: žádal nejen vnitřní reformu školy, ale i přestavbu školství národního a středního; ideálem jeho je jednotná, diferencovaná škola. Má vzniknouti spojením všech typů dnešní nižší školy střední a měštanské školy. Úroveň této nové školy nemá býti snížena.

Škola druhého stupně by se dělila na: 1. skupinu humanitní s latinou nebo franštinou, 2. skupinu technickou. Základní předměty byly by povinné pro všechny žáky.

Takovým náběhem k této jednotné škole II. stupně jsou pokusné reformní školy v Praze-Nuslích, Michli, Hostivaři a v Kobylisích. Žáci jsou diferencováni podle nadání. Nadanější učí se většímu množství učiva, méně nadání mají učivo zredukováno.

Reformní školy jsou koedukační. Rok se dělí ve dva semestry, aby propadající děti ztratily jen půl roku. Děti opakují jen v těch předmětech, v nichž neprospěly. Škola snaží se jim pak pomoci, aby v dalším semestru mohly postoupiti ve všech předmětech. Učí se menšímu počtu předmětů, ale věnuje se jim větší počet hodin. (Konsolidace.) V příštím semestru se předměty vystřídají. — Učebny jsou změněny v pracovny s příslušnými pomůckami a knihovnami. Jsou tedy zvláštní učebny pro češtinu, zeměpis a dějepis, pro přírodopis, fyziku a matematiku. Vyučovací hodiny jsou zkráceny na 45 minut, děti má býti ve třídě nanejvýš 35.

Také metoda vyučovací je jiná: dosavadní způsob přednášení je nahrazen samoučením, laboratorním vyučováním, četbou.

V posledním roce rozhodnou se žáci pro některý volitelný předmět a v tom prohlubují své vědomosti po 4 hodiny týdně.

Na pokusných školách mají také samosprávu, kampaň (propagace určitých hesel: čistoty, pořádku, abstinence), žákovskou hymnu, vlajku, žákovská shromáždění, kroužek dramatický, loutkářský, pěvecký, literární, kroužek pro wolleyball a ping-pong.

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Hranický odbor konal členskou schůzi 19. června 1932 v Hustopečích nad Bečvou o 15. hod. Pan říd. L. Bartoš z Lipníka nad Beč. promluvil o škole a učitelích. Poznámkami z praxe osvětlil mnohé situace, jež nejsou ku prospěchu školy. Jisto je, že vážnost, již se těšil učitel dříve, už není. Příčina. Uvádí výrok rabína Meimonida: škola je lůno, z něhož se rodí vzdělání. Práce učitele jest práce vědce, umělce. Škola je kovárnou, kde se kuje charakter. Jak daleko už je vývoj dnešní praxe od takového vystižení školy. Po debatě probrány byly věci jednatele a pokladní. Srdečné uvítání a upřímnost, s jakou nás hustopečtí přijali těšila a těší všechny přítomné. — Valná hromada hranického odboru katol. učitelstva bude 28. září 1932 odpoledne o 3. hod. v Hranicích v Lidovém domě.

Sjezd katol. učitelstva v Hradci Králové. V pondělí 15. srpna konal se v Hradci Králové sjezd katol. profesorů a učitelů za velmi četné účasti. Účelem sjezdu bylo rozšířiti organizaci katol. učitelů a profesorů a dáti směrnice v rámci Katol. akce. Sjezd zahájil prof. Sobota z Hradce Králové. Po něm ujal se slova královéhradecký biskup dr. Mořic Pícha, jenž mluvil o těžké situaci katol. učitelstva. Zdůraznil význam učitelského úřadu.

neboť dobrý učitel je vychovatelem budoucí generace národa. Poté ujal se slova ministr veřejných prací inženýr Dostálek. M. j. promluvil o obnovení naší samostatnosti, jež je nejen odměnou z Boží dlaně národu za vytrpěná staletá příkoří, ale i zkouškou, v níž máme dokázat své schopnosti. V tom směru připadá veliká úloha čsl. inteligenci. Proto dlužno věnovati velkou pozornost problému inteligence, zejména katolické. Inteligence naše, prohlásil dále ministr, podléhá velmi často myšlenkám, šířeným z různých zahraničních ohnisek. Česká inteligence se příliš shlížela v cizích myšlenkách, nesnažila se udržeti si tradici generací sice již mrtvých, ale živých v národní kultuře. Úlohou inteligence je vésti. Ideová demokracie dává inteligenci sankce k její vůdcovské úloze. Ozývají se u nás stesky, že inteligence je nyní podceňována, že je vyřazena. Je nutno uvážiti, že vinu na tom má v mnohém směru dnešní inteligence sama, ježto ztratila s očmi národa jeho život a potřeby. Chce-li inteligence opět dosíci vážnosti, musí v prvé řadě míti vážnost k sobě samé a musí hledat cestu k víře, Církvi a Bohu. Kromě toho promluvíli zemský školní inspektor dr. Štěpánek a sen. dr. Reyl.

Krajinský odbor na Vyškovsku sešel se u příležitosti krajinské výstavy v Bučovicích dne 18. srpna. Po formá-

lič podala kol. Bož. Hálová výstižnou a obsáhlou zprávu o III. kursu na Svatém Kopečku, v níž kromě jiných zmínila se zejména o přednáškách člena našeho odboru kol. Kachlíka. Některých detailů dotkne se v příštích schůzích. Za jejího referátu dostavil se do schůze starosta města dr. Miloš Vlach, který přivítal účastníky jménem města, a předseda výstavního výboru statkář Dytrých, který je uvítal za výstavní výbor. Předseda odboru poukázal na některé akutní věci školské a oznámil, že příští schůze bude v Křenovicích o 9. hodině dne 18. září v neděli, poněvadž není na okrese jednotného feriálního dne. Přednáší předseda o pracovní škole a jejích metodách. Přesto, že byla schůze ohlášena jen ve „Dni“ a v „Našinci“, byla dobře obeslána. Jako host se jí zúčastnil kol. Šacl ze Slovenska.

Schůze krajského odboru Spolku katolického učitelstva okresu novoměstského stanovena je na čtvrtek, dne 15. září 1932 v Novém Městě na Moravě o 10. hod. Těšíme se na shledání! — Svolavatelé.

Z jihočeského odboru. Po duchovních cvičeních, jichž účastnilo se 30 učitelek, konána dne 26. srpna valná schůze našeho odboru hojně navštívená. Po obvyklém programu a volbách, při nichž výbor zůstal beze změny, podal situační zprávy vdp. duchov. rádce. Sl. odbor. uč. Emilie Vejvodová referovala o III. prázdninovém kursu na Sv. Kopečku, kde náš odbor byl slušně zastoupen.

Valnou hromadou začíná náš odbor 15. rok své činnosti, je tedy letošní rok rokem jubilejním. Kéž žehná nám v něm Pán Bůh!

Krajský odbor katol. učitelstva v Olomouci pořádá v neděli, dne 3. října 1932 o 10. hod. dopol. v místnostech kláštera voršilek svou první poprázdninovou členskou schůzi. Na programu přednáška pana tajemníka Papice: Encyklika o výchově mládeže a referát o prázdninovém kursu katol. učitelstva na Sv. Kopečku. Mezi nás zavítá též náš nový duchovní rádce pan dr. Habáň. Členové, dostavte se všichni a včas! Hosté vítáni. Zvláštních lístků, jako pozvánek, nerozesílám.

Právním rádcem moravskoslezského spolku katol. učitelstva jest kol. Oldřich Vařeka, odb. učitel ve Strážnici. Jemu přímo zasílejte příslušné dotazy!

Redakce.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

Do nové práce ve školním roce 1932-33 přeji všem kursistům a kursistkám, stejně i našim přátelům z řad učitelských, kterým nebylo možno se kursu účastniti, vrchovaté míry zdaru a požehnání Božího pro všechnu ušlechtilou práci ve škole i mimo školu. Vzpomeňte si často na chvíle prožité v družné společnosti kursovní a ty ať vás povzbudí, budete-li malomyslněti. Vzáli jsme na sebe odpovědný úkol apoštolát katol. učitele, plňme jej rádi a trpělivě. Staňte se apoštoly Dobrého díla a nezraďte ani v nejmenším. Tato rubrika nechť jest naším pojítkem po jedenáct měsíců až se zase ve zdraví shledáme na IV. kursu. Nezapomeňte a pište!

Jan Kuncek.

Přátelská schůzka kursistů a Přípravného výboru v Praze na svátek sv. Václava. Program: 28. září dopoledne mše svatá s kázáním vldp. dr. Braitto, při níž společně sv. přijímání, snídane, společný oběd. Odpoledne společná schůzka a k večeru adorace v kapli svatováclavské, kterou vede duchovní vůdce kursů dp. Daňha. Účast přislíbili kol. Jan Kuncek, dr. Drábek, Slezáček, Kudělka, dr. Kuncek, Hlava, Šnyrych a jiní. Přihlášky na nocleh a stravu (za mírný poplatek) pošlete včas kol. Ant. Slezáčkovi, cvič. uč. Sv. Jan pod skalou u Berouna v Čechách. Podrobný program bude zvlášť každému přihlášenému poslán. Čekáme účast hlavně z Prahy a okolí. Na shledanou!

Dotazníky, které kursisté měli vyplniti na kurse, mnozí neodevzdali. Prosíme, pošlete vyplněné kol. Kunckovi, Křenovice, pp. Kojetín. Nezapomeňte!

Zbylé Památníky prázdninových kursů pomozte nám rozšířiti. Kol. Rom. Kudělkovi, uč., Michálkovice 308 u Mor. Ostravy, pošlete adresy těch, kdož by měli zájem. Jest to též část programu apoštolátu katol. učitele.

ROZHLEDY

Před dvaceti lety.

Dob minulých nutno vzpomenouti. Jest třeba oživit ve vzpomínkách, jak kdysi katolické učitelstvo pracovalo, jak uskutečňovalo své ideály. Dvacet

let jest pak již opravdu větším časovým rozpětím. Kolik změn zažilo v té době katolické učitelstvo! Vždyť zatím přehlédla se světem strašná válka, jež nezměnila jen hranice států, ale i mravní charakter lidstva. Nastaly nám nové úkoly, o nichž se katolickému učitelstvu, ba katolickému lidu vůbec před tím nesnilo. Jest vhodné vzpomenouti událostí minulých. Ti, kdož již tehdy stáli v našich řadách, zamyslí se nad tím, co musili ve dvou uplynulých desetiletích zakusiti, že se hlásili pod prapor Krista. Hrdostí však také budou naplněni, že překonali překážky a vytrvali. Generace mladší bude pak mítí tím více zájmu o naše hrutí. Sezná, že toto spočívá na základě dávno položeném.

V roce 1912 konal katolický spolek českého učitelstva na Moravě výroční valnou hromadu 22. července a to na posvátném Velehradě. Byla již patnáctou. O 8. hod. ranní sloužil mši svatou msgr. dr. Jos. Kachník, univ. profesor z Olomouce, dnes kapitulní děkan tamtéž, který nepřetržitě až dosud jest našim velkým příznivcem. O 9. hod. zahájil jednání předseda spolku, ředitel měšť. školy Jiří Mezírka a to slovy: „Sešli jsme se, bychom se s novými členy poznali, přátelsky si ruku stiskli, bychom se zde potěšili a k další práci na národa roli dědičné v duchu Kristově se posilili.“ Delší úvodní proslov byl opravdu vzletný. Jako hosté účastnili se valné hromady msgr. dr. Kachník, posl. Chlebus, farář P. Fučík, JUDr. Václavek, rektor P. Šmíd T. J., farář P. Vídeňský, profesor dr. Nábělek. Pozdravné přípisys zaslali zakladatel a čestný předseda spolku posl. Kadlčák, poslanec Šrámek, posl. Šilinger, prof. dr. Kratochvíl, známý katolický pracovník Dovrtěl, posl. dr. Hruban, ředitel Červenka, odb. uč. Burian, Fr. Ryška, Fr. Jakubiček, přisedící dr. Koudela, kand. učitelství Hromadník.

Jednatelskou zprávu podal nadučitel Fr. Adámek (zemřel loni). Činnost spolku nesla se trojím směrem: 1. k povznesení školství na základě náboženském, 2. pro další vzdělání a zlepšení hmotných poměrů učitelstva, 3. pro lid a jeho hospodářské a náboženské uvědomění. Pokud se týkalo bodu prvního, byla podniknuta akce pro reformu učebných osnov, bylo spolupracováno na akci pro ochranu slabomyslných, konány pro rodiče

schůze a besídky, pro mládež kursy, jednáno o úpravě hospodářského pokračovacího školství. Pokud se týká bodu druhého, pracovalo se za zlepšení sociálního postavení učitele vší silou. Po stránce náboženské uplatňovalo katol. učitelstvo své přesvědčení na schůzích a sjezdech katol. organizací. Hlavním podnikem v tom ohledu byl sjezd olomucký, jehož se účastnilo na sto katol. učitelů a učitelek. Katol. učitelstvo šířilo katol. časopisy a knihy, zřídilo několik knihoven, uspořádalo vědecký kurs. Spolek vydával tehdy za redakce říd. učitele Berga čtrnáctideník „Katolický učitel“ (zanikl po 11letém vycházení koncem roku 1919), za redakce P. Tiraye měsíčník „Vychovatelské listy“ (list přešel r. 1919 v majetek Matice CM) a vlastnil ve Strážnici tiskárnu. Zprávu pokladní podala sl. Holánková. Příjem 1771 K, vydání 973 K. Spolkové jmění 797 K. O „Katolickém učiteli“ podal zprávu jednak jeho redaktor, jednak administrátor nadučitel Koutný. Proti duchu Macharovu, který tehdy silně ovládal školy, odhlasován ostrý protest. Podány pak byly mnohé cenné návrhy. Do výboru zvoleni: Adámek, Bartoš, Berg, Burian, Drtilková, Hoffmannová, Koutný, Mezírka, Polanský, Praxl, Šebíková, P. Tiray. Náhradníci: Jiríčková, Surma, Váňová. Revisori: Volařík, Zelík. Dlužno citovati slova, jimiž končil předseda jednání: „Přátelé, neochabujme, pracujme! Boj vážný a těžký nám nastává. Spojme se v pevný a mocný šik po způsobu Belgie, pak zvítězíme. Hřeby nepřátel jsou podle řeči dra Taubra: rozluka manželství, bezkonfesijní škola, boj proti křesťanskému pohřbívání. Buďme svorní — budeme silní, budeme vytrvalí — budeme nepřemožitelní! Nebojme se, nestyďme se za své přesvědčení, pravda zvítězila vždy, zvítězí i nyní!“ — J. H.

Kurs hudební výchovy ve Městě Žďáře. Je všeobecný stesk na úpadek hudebního umění vůbec a zpěvu zvláště. Pokládá se to za úpadek národní kultury a škole se ukládá za povinnost naučiti děti a lid zpívat. Jak se najde schůdná cesta k tomu? A kdo ji najde?

Ty otázky luštil kurs hudební výchovy, jež uspořádal okresní školní výbor v Novém Městě na Moravě ve dnech 15.—31. července 1932 ve žďár-

ské škole. Přednášel známý odborník profesor Antonín Hromádka z Brna, inspektor hudebních škol ČSR.

S láskou k věci a s trpělivostí — vlastně jen vynikajícím učitelům — propracoval s účastníky především základy nauky o harmonii. Potěšilo jej, když posluchači ukázali, že dovedou nyní: a) vysvětliti žákům vše, co předpisuje z hudební teorie na obecné a měšťanské škole učebná osnovy, b) připravit si pro různé stupně věku vhodná cvičení a písně, aby jasná, jadrná a melodická řeč prolínala vším vyučováním a zpěvem hlas se cvičil, nikoli — jak se velmi často stává — ničil.

Druhá část přednášek byla věnována metodice. Účastníci poznali „Zpěvanky“, hudební slabikář přednášejícího, a pomůcky, jichž se při jeho nové metodě užívá:

1. Nové solminační slabiky: la, ve, si, ni, bo, mu, ja, a jich barevné označování.

2. Cymbál „lasibo“ — název znamená primu, tercii a kvintu — udávající barvou a zvukem tón, jež má žák zpívat. Žáci vyhledávají na cymbálu sami různé melodie podle své hudební představivosti nebo hudební paměti. Žáci prvního školního roku zpívají v rozsahu kvinty, přes 120 písní poznali jsme v tom rozsahu.

3. Znaký ruky pro vyznačení 7 stupňů. Výhodu jich ocení učitel při zpěvu začátečníků a probírání nové látky.

4. Cvičení s časovací (rytmická).

5. Nápěvky mluvy.

6. Dobře vybrané a roztríděné lidové písně.

Velmi zajímavým byl zpěv kánonický (kánon 2—6hlasý).

Kurs hudební výchovy všechny uspokojil. Pan profesor dal odpovědi na otázky svrchu uvedené. Účastníci doznamenali, že úroveň vzdělání, jehož se učitelstvu v hudbě dostává, dlužno vlastní pílí zvyšovati a poděkovali panu inspektorovi za obětavost, s níž luští — podle vlastních jeho slov — svůj životní úkol; Zlepšiti hudební výchovu národa a tím zúšlechtit jeho cit a srdce.

Na vydání „Zpěvánek“ se těšíme. Frant. Pospíšil.

To bude pěkná výchova! V Šumperku byla v sobotu 13. srpna přednáškou ministra školství a národní osvě-

ty dra Dérera ukončena III. prázdninová konference mladých při Ústředním spolku jednot učitelských na Moravě, jež trvala 10 dní a měla účastníků přes 200. Česká menšina vítala mladé české učitelstvo velmi upřímně, očekávajíc, že si všimnou národnostních otázek na severní Moravě. Toto ale nevšímalo si ani otázek pedagogických, které by jim měly býti nejbližší. Místo toho vyslechlo 10 přednášek velmi radikálního rázu, týkajících se jen kritiky hospodářských rádu nebo pojednávajících zastřeně o socialistickém názoru na nynější společenský rádu. Důkazem toho jsou jména řečníků socialistů od Vojky Beneše přes dra Macka k ministru Dérerovi. Ale mladí připravili svým protektorům z řad soc. demokratických velké překvapení tím, že zařadili na pořad své konference také čtyři přednášky výslovně komunistické (dr. Fischer, J. Kratochvíl, Hel. Malířová a dr. Nejedlý). Náhodní hosté, kteří si poslechli na příklad přednášku H. Malířové „Funkce ženy a nové formy manželství“, se s úžasem tázali, jaká je souvislost mezi školou a sovětským „králičincem“, který řečnice doporučovala. Nespokojila se dokonce nejdivočejšími názory na sexuální otázku, nýbrž obula se, nevědouc patrně, že mluví v kasárnách, do čsl. armády tak, jak to naši komunisté umějí. Z této přednášky vznikl již nejen mezi mladými učiteli, které nelze všechny házet do stejného pytle, nýbrž i u jejich vojenských hostitelů poprask, a zděšeně zapověděli další účast vojska na přednáškách. Považovali jsme tuto konferenci zprvu za socialistické verbování učitelstva ve velkém, konané dokonce pod úřední patronací, ale komunistické přednášky nás vyvedly i z tohoto názoru a nutí nás zeptati se, kdo vlastně tímto směrem chce mladé učitelstvo vésti. Věděl pan protektor této konference, p. inspektor Mric, o tom, kdo bude přednášet a co bude přednášet mladému učitelstvu? Rodiče žactva na celé severní Moravě porovnávají s úžasem úroveň této konference a slezské učitelské konference v Hradci u Opavy nebo kursu katol. učitelstva na Svatém Kopečku, a táží se, nač že potřebovali vychovatelé jejich dětí dra Nejedlého a komu že budou ve škole vykládat socialistický názor na společnost? Zdá se nám, že jsou mladými učiteli v

Šumperku zklamání i pravověrní marxisté, kteří mají všechny důvody, aby se škrabali za ušima nad tím, kam se mlade učitelstvo za jejich vedení dostalo. Toho si jistě ani ve snách nepřáli.

Kněží byli součinní i při díle osvoboditelském, mají také značný podíl na procesu, jímž se připravoval 28. říjen. Svého času vydal Antonín Šorm sborník „Den osvobození“, ve kterém je mezi jinými osvětlen i fakt, že politické vůdce Kramáře a Rašína vysvobodili z möllersdorfského žaláře — katoličtí kněží. Ve sborníku je také citován článek dra Jos. Kellera: „Jinak hledím na práci p. dra C. Stojana pro nás, žalářované. Jaký rozdíl mezi ním a třebaš pokrokářem Stránským! Ten neměl nic, než pokrčení ramen i strach, by mu neuškodil nějaký krok ve prospěch velezrádce, onen (t. j. arcibiskup Stojan) neptal se, zda postižený je klerikál či protivník, ochotně, nedbaje ničeho, nežádaje ničeho, přes pokročilý věk běhá s mojí ženou po ministerstvech, po vlivných osobách, nedbaje, že by se „pošpinil“, že by se naň úkosem hledělo, nečekaje za to nic, vydá se dokonce do posledního krejcaru. Na nádraží hubuje na vyděračství vídeňských lidí a obrací se na ženu: „Dušičko, nic mi nezůstalo na cestu domů, půjčte mi 20 korun.“ Zakrátko v dopise vrací ženě půjčené peníze. K slzám byl jsem dojat, když jsem o tom zvěděl, vrátiv se a četl dopis ten, který jako drahá relikvie bude chován v rodině na světlou památku nezapomenutelného, předraženého dra Stojana. A tehdy po prvé jsem se ptal sám u sebe: „A to jsou, a takoví jsou ti „klerikálové“, všemi hanobení? Ale i v žaláři poznal jsem později vzácného člověka, který nejen mne s vlastním nebezpečím, ale i jiným, i nynějším největším nepřítelům, z řad českých socialistů, pomáhal i zachraňoval život — dp. kuráta, katolického kněze Drábka. Ten mne zachránil a potom audience, umožněná dp. drem Stojanem mé ženě u ministra Krobotina, generála justice vojenské.“

Čeština ve středních školách a na universitách v USA. Na středních školách (High Schoel) amerických se již po léta vyučuje češtině na Harrison a Morton High Schoel v Chicagu (Ill.), Clevelandu (Ohio), Pittsburghu (Pa), v Houstonu (Tex.), a jinde. Učitelé češti-

ny jsou na nich krajané, kteří jsou na těchto školách profesory. Návštěva češtiny je dobrovolná a studentům-posluchačům se čeština počítá jako každý jiný moderní jazyk. Řada universitních klubů našich krajanů v USA si také vymohla vyučování češtiny na universitách. Jsou to zvláště: státní universita Western Reserve v Clevelandu, kde krajan dr. Švarc přednáší českou kulturu a historii. Krajan Míček, profesor, přednáší slovanské jazyky na státní universitě v Austin, (Tex.), Creightonova universita a St. Marys College v Omaze ve státě Nebraska atd. Lekce ze slovanských jazyků a o kultuře slovanské jsou hojně navštěvovány nejenom našimi krajany-studenty, ale i Američany. Počet zájemců vzrůstá stále a projevuje se proto i úsilí, aby byly založeny nové stolice slovanských řečí a kultury na universitách, kde dosud zřízeny nejsou.

Kvalifikační odvolací komise při zemské školní radě v Brně pro učitelstvo národních škol s českým jazykem vyučovacím v zemi moravskoslezské pro nejbližší období: Předseda: vládní rada Viktor Kulendík. Zemští školní inspektoři: vrch. školní rada Václav Komárek, vrchní školní rada Otakar Hanuš. Referenti pro správní a hospodářské věci: vládní rada dr. Jindřich Pánek, vrchní rada politické správy Karel Maxen, vrchní rada politické správy Josef Jiríček, vrchní rada politické správy František Kotrč. Přislušníci stavu učitelského: z členů zem. školní rady: Jan Pospíchal, odborný učitel v Telči. (Všichni dosud uvedeni jsou též členy komise pro učitelstvo s polským jazykem vyučovacím.) Náhradníci: Anna Jelenová, ředitelka I. měst. školy dívčí v Brně-Král. Poli, Jindřich Hrbáček, odborný učitel v Přerově (též pro učitelstvo s polským jazykem vyučovacím). Druhý příslušník učitelstva: a) pro učitelstvo škol měšťanských: Frant. Kučera, odborný učitel chlap. školy měšťanské v Brně, Kounicova; náhradník: Josef Matějka, odborný učitel I. chl. školy měšťanské v Brně, Mendlovo nám.; b) pro učitelstvo škol obecných: Ladislav Kudrna, řídící učitel obecné školy smíšené v Brně, Babákovo nám.; náhradnice: Natalie Hlubínková, řídící učitelka obecné školy dívčí v Brně, Dlouhá; c) pro učitelky ženských ručních prací a domácích nauk: M. Jelínková-Ba-

churová, učitelka ženských ručních prací a domácích nauk v Brně, Stará ulice; náhradnice: Josefa Chrástková, učitelka ženských ručních prací a domácích nauk na dívčí škole měšťanské v Brně, Merhautova. Pro učitele náboženství na místě druhého z příslušníků stavu učitelského zástupce příslušné církve v zemské školní radě: za katolické duchovní Jan Stavěl, světitel biskup v Olomouci, ThDr. J. Kratochvíl, kanovník a kancléř v Brně; za evangelické duchovní Fr. Prudký, česko-bratrsko-evangelický farář v Olomouci.

LÉČEBNÍ FOND

Evidenční listky Léčebného fondu veřejných zaměstnanců. Léčebný fond konečně dává svým pojištěncům do rukou legitimace, které jim mají prokázat nárok na léčebnou péči nejen pro ně, ale také i pro jejich rodinné příslušníky. Toto opatření dlužno uvítati. Rozhodně však nutno odmítnouti liché pověsti, že se jedná o šikanování pojištěnců. Zachová-li se pojištěnec podle pokynů, které k vyplňování těchto listků byly vydány, obdrží do rukou řádné potvrzení o členství, o nároku jeho rodinných příslušníků na léčebné dávky a konečně může také vyzbrojiti legitimací ony rodinné příslušníky užší rodiny, kteří žijí od něj odloučeně z důvodů bytové tísně, výchovy dětí a pod.

Předem je nutno, aby každý vyplnil formuláře čitelně a pravdivě, jinak se vystavuje nebezpečí, že by došlo k šetření o jeho nesprávných údajích a tím by mu jeho vinou mohla býti odepřena dávka u osob, které nesprávně zanesl do té doby, než bude prokázáno, že dotyčná osoba nároku má.

Když se stane, že přibude do rodiny nový člen, mající podle zákona 221-25 nárok na pojistné dávky, vyplní dodatečnou přihlášku, kterou zdarma obdrží u okresního sboru, a tak si zajistí i tohoto rodinného příslušníka. Když chce přihlásiti širší rodinné příslušníky, je dobře, podá-li současně s přihláškou některé doklady jako to, že osoba žila s pojištěncem více než 6 měsíců ve společné domácnosti u osob, u nichž je to zákonem stanoveno. U starších dětí zase, že jsou skutečně odkázány na pojištěncovy příjmy převážnou většinou (faktický stav) a pod.

Když takový rodinný příslušník má zase své zaměstnání, jest povinen pojištěnec to neprodleně okresnímu sboru oznámiti, aby dotyčná osoba byla ze seznamu škrtnuta. Opomene-li tak učiniti a bude-li toho zneužito, vystavuje se pak nebezpečí, že bude museti škodu s tím vzniklou uhraditi. Zneužití těchto evidenčních „legitimací“ se trestá podle zákona a proto je nutno, aby pojištěnec se vyvaroval eventuelní ztráty, aby neměl potíže, kdyby někdo jiný je zneužil, než by se věc řádně vyšetřila a vinník zajistil.

Celkem nutno vítati zařízení evidence jako značný krok do předu v posláních Léčebného fondu. Bude-li řádná evidence členů, hlavně však rodinných příslušníků, odpadne tím mnoho a mnoho stížností a potíží.

Pojištěnec nemůže si stěžovati k rozhodčímu soudu do výměru Léčebného fondu adresovaného a zaslaného ošetřujícímu lékaři, kterémuž Léčebný fond nedává souhlasu k provedení mimořádných výkonů. Žalobce dr. J. P. stěžoval si k rozhodčímu soudu do výměru Léčebného fondu, kterým nebylo ošetřujícímu lékaři dáno povolení k provedení ozařování žalobce horským sluncem. Léčebný fond namítal, že ošetřující lékař, pokládal-li provedení ozařování horským sluncem za nutné k dosažení dobrých léčebných výsledků u žalobce, mohl zaúčtovat cenu mimořádného výkonu Léčebnému fondu do účtu a mohl pak v případě srážky této ceny ze svého účtu podati stížnost k paritní komisi lékařské. Žalobci nebyl žádný výměr doručen od Léčebného fondu a proto nebylo podkladu k podání žaloby před rozhodčí soud. Rozhodčí soud pro nemocenské pojištění veřejných zaměstnanců v Praze žalobu zamítl nálezem ze dne 6. června 1932 č. j. Clf 63/32; v důvodech nálezu pak vyslovil, že podle jasného znění par. 2, odst. 2 vládního nařízení ze dne 28. dubna 1927 náleží rozhodčímu soudu rozhodovati o žalobách pojištěnců proti výměrům, jimiž ústředí Léčebného fondu jako stolice I. anebo k stížnostem na rozhodnutí okr. sboru jako stolice II. nárok na pojistnou dávku zcela nebo z části zamítá. Z toho jest jasné zřejmo, že žaloba pojištěnce předpokládá nezbytně, aby Léčebný fond o uplatňované dávce rozhodl a tuto zamítl zcela aneb z části. Teprve na základě zamítacího výměru má po-

jištěnec právo podati žalobu. V konkrétním případě žalobcově takové zamítnutí uplatňovaného nároku se však nestalo, ježto Léčebný fond nevydal výměr žalobci, nýbrž pouze jeho ošetřujícímu lékaři.

Není rodinným příslušníkem pojištěnce jeho otec, který vlastní práci vydělává si tolik, že nepotřebuje nutně synovy podpory, aspoň ne ve vyšší míře, než vlastní prací si vydělává. (Rozsudek vrchního pojišťovacího soudu v Praze ze dne 6. června 1932 č. j. Cpo. 244/32.) Všeobecná veř. nemocnice v P. žalovala Léčebný fond o zaplacení 1300 Kč nemocničních výloh za ošetřování pacienta K. K., otce pojištěnce P. K., z důvodu, že Léčebný fond jest povinen hraditi výlohy nemocniční za rodinného příslušníka pojištěncova. Vrchní pojišťovací soud v Praze potvrdil rozsudek pojišťovacího soudu v Praze ze dne 12. prosince 1931 Cp. I. 6770/31. Zamítl pravoplatně žalobu z důvodu, že otec pojištěnce není jeho rodinným příslušníkem, ježto není převážně odkázán na služné pojištěncovo, když vlastní prací si vydělá tolik, že nepotřebuje nutně podpory svého syna, aspoň ne ve vyšší míře, než si vydělá vlastní prací.

Náhrada nemocničního ošetřování přes dobu léčebným řádem stanovenou. Státní nemocnice domáhala se na členu Okr. nemocenské pojišťovny žalobou náhrady nedoplatků léčebných nákladů za léčení manželky žalovaného, poněvadž okresní nemocenská pojišťovna zaplatila pouze za léčení manželky zákonnou náhradu podle par. 149—150 zák. č. 221/24 Sb. z. a n., t. j. Kč 2.— denně a to po dobu 20 dnů. Procesní soud první stolice žalobu zamítl z těchto důvodů: Podle par. 95 citovaného zákona jest nemocenská pojišťovna povinna poskytnouti pojištěnci i jeho rodinnému příslušníku zdarma lékařskou pomoc, jakož i potřebná léčiva. Podle par. 142 cit. zákona může nemocenská pojišťovna místo dávek par. 95 cit. zákona jmenovaných poskytnouti na své útraty léčení a ošetřování v nemocnici. Z právě uvedeného ustanovení plyne, že manželka žalovaného měla po dobu příslušnosti žalovaného k pojišťovně nárok na bezplatné léčení a ošetřování, že pojišťovna byla tudíž povinna ze zákona hraditi náklady léčení a ošetřování manželky žalovaného v nemocnici. Z těchto ustanovení plyne dále, že nárok státní nemocnice jest

zaplacením zákonné náhrady pojišťovnou vypořádán, takže ani proti třetím osobám nemá nemocnice další nároky. Na tom nic nemění, že tato náhrada pojišťovnou poskytnutá jest snad malá. — Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu k projednání s tím, aby vzal v úvahu, že podle zákona čis. 221/24 Sb. z. a n. se nevztahuje nemocenské pojištění na ústavní léčení rodinných příslušníků (par. 150 cit. zákona). Nejvyšší soud rozhodnutím ze dne 2. 10. 1931, č. j. R I 580/31, vyslovil souhlasné s názorem odvolacího soudu, že v souzeném případě jde o náhradu nákladů za nemocniční ošetření příslušníka pojištěncovy rodiny, nikoliv pojištěnce samého, takže přichází v úvahu co do hrazení těchto nákladů jen předpis par. 150 zák. č. 221/24 Sb. z. a n. Podle tohoto zákonného předpisu jest nemocenská pojišťovna povinna hraditi jen část nákladu s nemocničním ošetřováním příslušníka pojištěncovy rodiny spojených. Proto jest nutno přisvědčiti názoru odvolacího soudu, že zbývající, dosud nezaplacená část těchto nemocničních nákladů musí býti hrazena žalovaným v mezích jeho majetkové a výdělkové mohoucnosti, jsou-li zde předpoklady par. 91 a 1042 obč. zákona (je-li žalovaný ze zákona nucen pečovati o ošetřovanou osobu). Podle zákona o Léčebném fondu čis. 221/25 Sb. z. a n. není omezení v poskytování nemocničního ošetřování podle par. 8 cit. zákona pojištěnci nebo rodinnému příslušníku. Podle platného ustanovení léčebného řádu, vydaného na podkladě par. 10 cit. zák. poskytuje Léčebný fond při lémž onemocnění nemocniční ošetřování nejvýše po dobu 2 měsíců, necht se jedná o pojištěnce či o rodinného příslušníka. Se zřetelem k této rozhodovací praxi nejvyššího soudu nelze předpokládati, že by tedy zvítězila nemocnice se žalobou o zaplacení ošetřovného nad dobu 60 dnů za léčení a ošetřování pojištěnce, případně rod. příslušníka, a to žalobou podanou na pojištěnce nebo osobu třetí. Doporučuje se tudíž pojištěncům Léčebného fondu, aby při event. sporu s nemocnicí o náhradu ošetřovacích výloh přes dobu léčebným řádem stanovenou proti žalobnímu tvrzení namítali obdobně výše uvedené okolnosti s poukazem na citované rozhodnutí nejvyššího soudu.

ZPRÁVY

Vzhledem k pochybnosti o užívání školních sešitů na obecných a měšťanských školách ve školním roce 1932-33 upozorňuje ministerstvo školství na svůj výnos z 10. března 1932. Podle tohoto výnosu mají být školní sešity upravené podle nových předpisů zaváděny teprve po spotřebování sešitů starších. Obecně a povinně zavádějí se školní sešity v nové úpravě až od počátku školního roku 1933-34. V přechodné době, tudíž v novém školním roce právě začínajícím není dovoleno žádat nebo nařizovat, aby školní děti nebo činitelé, kteří opatřují školní potřeby pro chudé žactvo, kupovali sešity v nové úpravě, mají-li místní obchodníci sešity starší nebo aby dokonce učitelé odmítali staré sešity a žádali jen sešity nové.

Čekatelům učitelských míst. K četným dotazům ohledně učitelských míst sdělují: 1. Je-li v denním tisku zpráva, mnou podepsaná, že v té či oné obci jest nebo bude vysáno místo učitelské, nemá smyslu, by se o ně chtěli ucházeti abiturienti a abiturientky učitelských ústavů, tedy začátečníci. O místa vyspaná, čili tak zvaná definitivní, mohou se hlásiti jen učitelé a učitelky se zkouškou způsobilosti učitelské. 2. Abiturienti středních škol psávají: „Chtěl bych učit, pokud možno na měšť. škole.“ K tomu poznamenávám: Abiturient střední školy nedostane dnes v zemi moravskoslezské místa ani na škole obecné. Musí napřed vykonat zkoušku učitelské dospělosti na některém učitelském ústavu. Po dvou letech vykoná pak zkoušku učitelské způsobilosti a pak teprve po přípravě, která vyžaduje dvě až tři leta, vykoná z některého ze tří odborů zkoušku na školu měšťanskou. Vyučují ovšem na měšťanské škole učitelé a učitelky i bez této zkoušky, ale pouze přechodně a nemohou dosáhnouti zde definitivního ustanovení. 3. Píší-li o informaci učitelky dom. nauk, neb škol mateřských, nechť tuto okolnost v dopisech uvedou. 4. Neposílejte mi originál žádosti s přílohami a s poznámkou, bych je zaslal neb odevzdal na příslušné místo! 5. Žádosti pište na předepsaných formulářích a náležitě je kolkuje a přílohami doložte. Originály příloh (vysvědčení a j.) nedávejte z rukou! K žádostem přikládejte soudně ově-

řené opisyl 6. Nespoléhejte na žádost, jež jste dali na některé okresy v zemi moravskoslezské, žádejte i na Slovensko! Nečekejte, že vyřízení dostane se vám obratem. 7. Uvádějte v žádostech pozoruhodné okolnosti, na př. těžké poměry finanční, vykonanou vojenskou povinnost a pod. 8. Přikládejte známky na odpověď!

Jindřich Hrbáček, Přerov.

Důležité výnosy z poslední doby. Výnos min. školství a nár. osvěty z 6. června 1932, čís. 53.648-I, o zkouškách čekatelů na místa okr. školních inspektorů (školských inspektorů) pro školy národní. (Devatenáct par. zkušebního řádu.) Min. výnos z 9. června 1932, č. 69.485-I, jímž se stanoví normální učebné osnovy pro měšť. školy. Min. výnos z 9. června 1932, č. 71.393-32-I/1, jímž se vyhláší normální učebné osnovy pro jednoroční učební kursy připojené k měšť. školám. Výnos min. železnic z 25. května 1932, č. j. 21.275-III 3 ex 1932 o celoročních průkazkách na snížené jízdné pro učitele veř. škol národních. Výnos min. školství a nár. osvěty z 20. června 1932, č. 61.713-VII, jímž se vydávají směrnice pro používání státní vlajky, praporů a státních znaků v oboru civilní státní správy. (14 článků.) Min. výnos z 28. června 1932, č. 36.913-I, o změně prováděcích pokynů k zákonu z 13. července 1922, č. 226, Sb. z. a n., jímž se mění a doplňují zákony o školách obecných a občanských.

Ze Slavkova u Brna. Dne 3. června 1932 oslavila tamní klášterní škola Chud. škol. sester M. B. vzácné jubileum 50. výročí učitelského působení ctih. sestry M. Jeronýmy Čechové. Je to dnes velmi řídký zjev, aby učitel při tak namahavém působení ve škole za nynějších poměrů udržel se svěží, při síle a v prvotní chuti k práci, jak projevuje se u naší jubilantky, která ve vysokém stáří zastává dosud ke blahu školy a prospěchu žákyň přední místo ve sboru učitelském — správkyňě. Zajímavé je pomyslet, kolik je těch, které po celých těch 50 let vzdělávány a vychovávány byly od ní, zda skutečně vzpomenu si s povděkem na svoji bývalou učitelku, ač by bylo jistě nanejvýš slušno? Snad naše doba nese s sebou už ten nevděk a zapomínání. Gratulujeme ze srdce ctihodné sestře M. Jeronýmě k jejímu jubileu a prosíme Boha, jenž jediný dovede býti

spravedlivým, aby svým požehnáním a milostí obdařil ji zde a byl jí také nejlepší odměnou po smrti.

Dne 5. září bylo tomu 50 let, kdy po prvé bylo zavedeno elektrické osvětlení místností a ulic (v New Yorku).

Jak na to? Úbytek dětí v českých školách na Těšínsku chce „Duch času“ léčit novým učitelským ústavem, který prý by odchovával učitelstvo pro ten kraj z místního lidu. Nynější učitelstvo — většinou prý z Moravy — nesrůstá se svým prostředím a odjíždí odtud nejen na prázdniny, ale i na svátky a hledá si po krátkém pobytu stálá místa zase ve svém rodném kraji. Myslíme si, že to „Duch času“ neuhádl docela a divíme se jeho nápadu tohoto druhu, když je jeho vyznavač ministrem školství. A jak tomu bude, až bude všechno učitelstvo vycházet jen z pedagogických fakult, které budou jen při universitách? —o—

Růžová perspektiva, v níž viděl jednatel ÚS, možnost umísťovati učitelské síly, zatáhla se chmurami, které předvídal kol. Vičánek. Vloni se mu optimista Mlejnek smál a dnes je z něho vyznavač nejčernějšího pesimismu. Podle jeho prognosy budou prý mnohde propuštěny nejen všechny síly výpomocné, ale i mnohé zatímni, které nemohou býti propuštěny, budou dány k dispozici zemské školní radě. Abiturienti beze zkoušky učitelské dospělosti naprosto nemají naděje na místa výpomocná. —o—

Okresní školní inspektoři prý někde navštěvují provokativně (co také může býti provokací!) a ostentativně fary, doporučují modlení a prosazují na pěkná místa příslušníky orelských Jednot. Tak si stěžuje jednatel ÚS Mlejnek. Nechápeme jeho rozčilení nad návštěvou far. Což tam nežijí lidé a snad lidé docela slušní, dokonce i dobrodincové mnohých příslušníků stavu učitelského a členové národa nemálo zasloužili? Je modlení věc tak zavržení hodná? A nemají příslušníci orelských Jednot právo na pěkná místa zrovna takové jako příslušníci jednot sokolských? Hledme, demokracie! —o—

Kdy konečně přijdou k rozumu? Na Těšínsku bylo zapsáno letos do českých škol o 488 dětí méně. Je to vykřikník, kterému stále nechtějí naši hurrrá-vlastenci rozumět. Svým nepřátelským postojem k náboženské výchově vyhánějí na menšinách děti

rodiců, kteří si náboženskou výchovu přejí, ze škol českých a vhnají je do škol německých a polských, jejichž učitelstvo neslouží tomu pokroku až do zblbnutí. To privilegium ponechávají pokroku našemu, který se tak rád chlubí svou činností pro národ. —o—

Pranýř chystá na přesloužilce Věstník ÚS. Po prázdninách budou v září sepsáni a uveřejněni všichni bez pardonu plnými jmény s vyličením rodinných a majetkových poměrů. Odhalena tak bude všechna jejich mravní bída, spojená s hmotným přepychem: krásnými vilami, deseti- až statisícovým majetkem, zajištěnými dětmi. Tak, tak! Stále malovali ďábla inkvisice na zeď, až se jim zjevil v celé své hanebné kráse a dokonce je přiměl, aby se mu klaněli! —o—

Mnoho zbytečné okázalosti je v té dnešní humanitě. Už dávno se zapomnělo na to, že ani levice nemá vědět, co činí pravice. Čteme-li na př. ty zprávy o rozličných rodičovských sdruženích a žákovských samosprávách, plné chvalořečí a papírového nadšení, máme dojem, že se tu pálí kadidla přece jen zbytečně mnoho. —o—

Inspektorské starosti. Na Mor. Budějovicku vytýkají inspektorovi, že se nestará o mléčnou a polévkovou akci, o chudinské sešity, tužky, pera a knihy, o zdravý vzduch jemu svěřených škol a o jejich podlahy, lavice, kamna, okna, tělocvičny, hřiště, školní kuchyně a p. Ovšem vytýkají se mu také jiné věci, o nichž nemáme přímých informací, a ty, které poslední dobou proběhly tiskem, nemůžeme vzít zcela za bernou minci, protože příliš z nich vyniká strach jeho odpůrců o pozdrav Nazdar. Co tyhle pozdravy si už vyžádaly učitelské energie a co natropily nepřijemností a zla! A zápas vyvolali pokrokoví nesháselivci — jinak ovšem teoretičtí hlasatelé snášelivosti, jež dráždil pozdrav náboženský. —o—

Na výchovnou stránku koled upozornil v časopisu „Rodiče a škola“ P. Sulík. Vidí v nich nejen udržování starých sousedských zvyků, ale především prostředek pro sblížení dětí a pro jejich společenský vývoj, neboť se koledováním budí u dítěte vědomí, že je rádo viděno i v jiných rodinách a tvoří se v něm jasný pohled na svět. To je pravda, ale mají-li býti využitkovány zcela, je třeba, aby ne-

byly zbavovány náboženského ovzdu-
ší, v němž vznikly a v němž také je-
diné mohou působiti plně. —o—

Jen opatrně! Kterýsi nadšenec píše
o táborech YWCY, že jsou velmi
vhodné pro dospívající dívky. Práví
doslovně: „*Bla h o s l a v í m e* toho,
kdo nám přinesl tento anglický pří-
klad, kde se našim dětem dostává
také zdravého a přirozeného doplňku
výchovného.“ —o—

Všimněte si v denním tisku, kolik
hledají učňů živnostníci a obchodníci!
Někdy hledají opravdu marně. Schop-
ného hochu nenajdou. Zato střední a
odborné školy jsou přeplněny. Kdo
má lepší budoucnost k očekávání?
Ten, kdo se řádně připravuje na dob-
rého živnostníka, či ten, kdo může
pouze doufat, že po maturitě dostane
se na špatně placené místo soukromé-
ho neb veřejného úředníka? I při
dnešních těžkých daňových poměrech
jsou živnostníci, kteří svému řemeslu
neb obchodu rozumějí, na pěkné ži-
votní úrovni. Jsou zákazníci hledání
a nebude jinak ani při krizi sebevětší.
Radte nadaným hochům, ať se věnují
řemeslu a obchodu a nechají snů o
velkých studiích. Tyto jim ničeho ne-
přinesou.

J. M. dr. Zavoral, opat strahovský,
slavil 28. srpna sedmdesátiny. Krátce
před tím na kurse svatokopeckém byl
několikrát mezi námi. Věnoval nám
opravdu mnoho chvil. Projevujeme
Jeho Milosti z plného srdce přání, jež
napsal „*Katolický učitel*“ kdysi k je-
ho abrahamovinám: „*Ať nám jej Hos-
podin na dlouhá leta zachová!*“

Jaroslav Vrchlický, největší český
básník nové doby, zesnul před dva-
ceti lety 9. září 1912 o tři čtvrti na
deset večer v Domažlicích. Zesnul ja-
ko křesťan, zaopatřen svátostmi umí-
rajících, smířen s Bohem. Veliký jeho
duch, který prohloudil všechny sys-
témy, stanul u pravdy křesťanství.

Katolické školské požadavky citu-
je „*Pokrokový obzor*“. Maximální:
Všude, kde 30 katolických rodičů vy-
sloví přání, budiž zřízena konfesional-
ní škola, udržovaná státem. Minimál-
ní: povinná návštěva všech katol. dětí
v hod. náboženství, povinné účastně-
ní se bohoslužeb, zpověď, procesí atd.,
umístění katolického kříže do všech
tříd, zavedení modlitby „*Otčenáš*“ a
„*Zdravas*“, přísný zákaz všemu uči-
telstvu a profesorstvu v žádném vyu-

čovacím předmětu nic nepřednáseti a
také mimo školu nemluvíti, co by se
příčilo katolické víře a mravům, reví-
se učebnic a vypuštění z nich všech
míst, nesrovnávajících se s naukou
Církve katolické, zrušení pohlavního
poučování žactva ve všech školách.

Kolegové, kolegyně! Sledujte udá-
losti týkající se výchovy, školy, uči-
telstva! Studujte je! Pište o nich do
„*Věstníku*“! List má nejen informovat
katolické učitelstvo o tom, co se děje
ve školství, výchově a v řešení našich
stavovských otázek, ale má býti též
fórem, na němž přednášíme své ná-
zory a svá přání jak k sobě samým,
tak k veřejnosti. Tento druhý úkol
jest snad důležitějším prvního. Vždyť
tak mnohé dovídáme se daleko dříve
z tisku denního, což jest ovšem samo-
zřejmé.

List náš má pěkný řad přispívatelů.
Jsou to až na několik málo profesorů
a kněží vesměs učitelé a učitelky.
Jsme tedy soběstační. Nechť však řad
redakčních spolupracovníků jest ještě
větší! Ve schůzích odborů přichází se
k mnoha cenným námětům. Zaveďte
o nich v listě diskuse! Kdo postrádá
v našem listě toho či onoho, nechť do-
píše o tom redakci. Jeho návrh bude
velmi vítán. Nepomůže ovšem pouhá
kritika, třeba by ten, kdo podává ná-
vrh na zlepšení, k zlepšení přispěl také
vlastní prací! Těšíme se tedy na nové
spolupracovníky, doufajíce, že naše
volání nebude marným. Red.

Pan ministr dr. Déřer napověděl ně-
co o připravovaných změnách ve škol-
ské správě, ale neřekl vše. Snad chtěl
„*pokrokový tábor*“ pouze připravit
na radost, která jej v budoucnu čeká.
Silně totiž pochybujeme, že by refor-
ma prospěla katolíkům, ale zato mů-
žeme být skoro jisti, že z ní bude mít
zisk „*druhý břeh*“. Proto jakkoli si
přejeme již leta změn v našem škol-
ském systému, naprosto se na právě
ohlášené reformy netěšíme. Nevíme,
co se chystá, ale právě proto tím více
je třeba státi na stráži. Doufáme pak
pevně, že katolíci skutečně již na
stráži státi budou a nedovolí, by prá-
va, která si ještě zachovali, byla jim
brána, ba naopak přičiní se, by jim v
tom ohledu bylo dáno to, co jim dáv-
no patří.

Posílejte zprávy o exerciciích, po-
řádaných pro učitele a učitelky! Red.
Exercicie učitelek a úřednic, kona-
né koncem prázdnin na Velehradě ve

Stojanově, měly 127 návštěvnic. Velmi si pochvalovaly přednášky vdp. superiora Vraštila z Prahy.

LITERATURA

K diskusí o par. 144 napsal profesor dr. Bedřich Vašek pod titulkem „Kdo nás obhájí?“ poučný spisek, který vyšel ve sbírce „Životem“ (40 str., cena 50 hal., při hromadných objednávkách sleva). Učený náš sociolog dokazuje jasně, že otázka vraždy nenarozených není jen otázkou lékařskou, ani ne jen otázkou státní, nýbrž především otázkou svědomí. Na základě děsných statistických dat a výroků největších kapacit lékařských ukazuje, jaká zhouba by zaplavila náš národ, kdyby vyhánění plodu bylo zákonem dovoleno. Boj o par. 144 je bojem o život národa. Brožurka se hodí k hromadnému rozšiřování ve spolcích. Není třeba podotýkat, že patří jen do rukou dospělých. Objednávky vyřizuje Exerciční dům v Hlučíně.

„Dětský svět“ v naší škole. Při převzetí školy před několika roky pozoroval jsem též, co doposud jako dětská četba docházelo na školu. V knihovně žakovské zjistil jsem několik ročníků věstníku Dorostu čsl. Červeného kříže „Lípy“, a pro menší čtenáře „Radosti“, ale také svázané brněnské „Mládí“. Ve školní čítárně pak vyložena směs vycházejících časopisů, včetně sokolského „Vzkříšení“, dělnické soc. dem. „Zlaté brány“, Svačinových „Mladých snů“, „Úsvitu“, redigovaného Ad. Wenigem, časopisů to ve školách všemožně rozšiřovaných. Dnes je těch časopisů zase celá řada nových, i Státní nakladatelství vydává jich několik. Přiřadil jsem k nim prostě také „Dětský svět“ a čekal jsem, jak bude dětmi přijat. S počátku byl brán do rukou jakoby s rezervou, asi tak, jako se díváme na každou novou věc, později však byla po něm větší a větší shánka, až nakonec si získal obliby tak, že žáci již počítali dny, kdy zase přijde nové číslo. S úspěchem „Dětského světa“ bledla sláva ostatních listů a zůstávaly pro svůj těžký, často nepřístupný sloh, za dětským zájmem.

Začala poptávka po ceně časopisu a bylo-li by lze časopis „Dětský svět“ odebírat, a tak se podařilo několik prvních čísel umístiti — a obliba tato

se již udržela. Jiný časopis odebíraný dětmi v tom roce, byl pouze dobrán a jeho místo zaujal pěkný „Dětský svět“. A radost dětí byla ještě větší, když začal vycházeti „Malý zpravodaj dětského světa“, přinášející zase drobnějším dětem přístupnou četbu s obrázky, a svou laci rovněž zakotvil. Doufám, že jeho obliba ještě poroste a přeji „Dětskému světu“ i „Malému zpravodaji“ hojného rozšíření. K tomu nechtějí katoličtí rodiče a věnují dětem těch několik korun ročně. I děti samy si mohou na dobrou věc ušetřiti z dárek během roku. Je doba těžká, zlá, na dobrou děti však nešetřme. Důstojní páni faráři a katecheti se starají o rozšíření dobrého dětského tisku.

Katoličtí učitelé pak by měli pamatovati v duchu nové školské praxe zaváděti, kde to lze, naše časopisy jako doplňkovou četbu, či dokonce jako společnou četbu, neboť se k témuž účelu užívá i protichůdných časopisů.

Upozorňujeme na dnešní insert přerovské firmy Bedřich Fert.

Místo řídícího učitele na 6třídní škole bude vypsáno na Hané. Občané žádají katolika. Blížší sdělí Jindřich Hrbáček, Přerov. Dvojlistek.

Při vstupu v nové období života blahopřejeme našim členům, novomanželům Mužátkovým ze Strážku. Bůh vás provázej! — Členové Krajinského odboru SKU okresu novoměstského.

Milému spolupracovníku, kol. Karlu Hrochovi, odbor. učitel v Ronově nad Doubr., a jeho choti Ludmile, rozené Černohubové, vše nejlepší na další společné cestě životem přeje redakce.

Gratulujeme srdečně ke sňatku milému kol. Lad. Vymětalovi, jednatele holešovského odboru, a jeho paní choti. Red.

Milému kolegovi Aloisovi Krejčímu, redaktoru „Naší omladiny“, a jeho choti Terezii, rozené Viktorinové, redaktorce rubriky „Hlídky učitelek mateřských škol“ v našem časopise, vše nejlepší na jejich společné dráze životní přeje ze srdce redakce.

Knihy darem pro zahraniční Českoslováky. V československém zahraničí je stálý hlad po českých a slovenských knihách, které jsou důležitou pomůckou v menšinové kulturní a ná-

šinou značně drahá a rozhodně se nevypláci zasílat knihy rozedrané, nebo jinak nevyhovující. Školy pak prosíme, aby nám nezasílaly pro zahraniční žactvo učebnic řeči, geometrii, deskriptivních geometrií, předválečných učebnic dějepisu a pod. To vše nemá pro zahraniční krajany významu. Potřebují hlavně mluvnice, čítanky, slabikáře a dějepisy. Děti pak dobré české pohádky a povídky.

VYUČUJTE NÁZORNĚ!

VYUČUJTE POMOCÍ ÚČELNÝCH EPIDIASKOPŮ

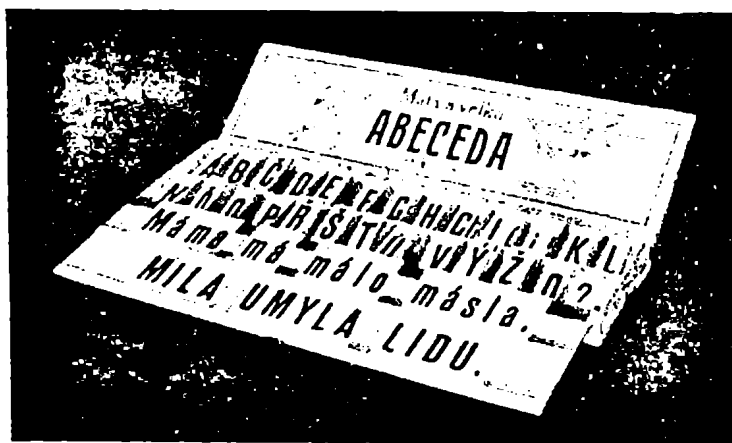
Liesegang

epidiaskopy pro všechny druhy promítání a ve všech cenách.

kinostroje na norm. i úzký film.

Representace: Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.

Předvádění a rozpočty nezávazné.

**Malá a velká abeceda
zak. chráněno 7074**

Nejlepšími odborníky doporučená pro první třídy škol obecných a pro školy pomocné. Krabice 33×9×3 cm se 26 přihrádkami a tabulkou ku zasunování písmen. Obsahuje 390 velkých i malých písmen se všemi značkami. Cena 1 krabice Kč 7—, při hromad. objednávce 10 % slevy. Zasilá výrobce

BEDŘICH FERT,
kníhař a papírník
PŘEROV
Barlošova 25. Morava.

PRO TOHO, KDO NEMŮŽE DO LÁZNÍ! Za každého počasí zbavíte se v několika dnech **revmatismu, nastuzenin, nervosy, hostce, ischiasu, zánětů nervů, bolesti křřžových, dny, zácpy, tělnatosti slatinými suchými zábaly neb láznemi.** Žádejte zdarma prospekt u **fy Jos. Zelený,** vývoz minerální slatiny, Česká Čermná u Náchoda. — Jediný neklamný prostředek

PRVOTŘÍDNÍ HARMONIA A PIANINA

bezvadné nové a starší nástroje koupí a dodá nejlépe

CHRÁMOVÉ DRUŽSTVO V PELHŘIMOVĚ

s výjimečnou slevou. Žádejte informace.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výt. pošt. řed. v Brně č. 75.717/Vl. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — *Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská).* Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 298.349. — *Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.*

K situaci.

Po měsíce byli jsme ponenáhlu připravováni na to, před čímž již skoro stojíme. Snížení našich příjmů je již otázkou doby nejbližší.

Namítne se snad: sníží se plat všem zaměstnancům, sníží se tedy i učitelstvu. Ovšem, ale jsme právě z těch, kteří mají příjmy poměrně velmi skrovné, daleko nižší než jiné kategorie zaměstnanců.

Proč vůbec mají být právě veřejní zaměstnanci více než kdo jiný postiženi zmenšením příjmů, když jejich situace až na některé nejvyšší kategorie není nikterak skvělá ani nyní a takovou také nebyla ani v letech minulých? Jsou sice dnes v tísní průmyslníci, živnostníci, obchodníci, rolníci, ale všichni ti měli určitá leta konjunktury, kdežto zaměstnanci právě v oněch dobách strádali nejvíce.

Stát potřebuje peněz. Dobře. Chce-li však již udržeti rovnováhu tím, že se bude saňovat z příjmů svých zaměstnanců, pak nechť se vezmou napřed v tom ohledu v úvahu ti, kteří mají příjmy enormní, ať již pouze ze svého úřadu či pouze i z vedlejších funkcí, které sice mnoho práce nedají, ale jsou výnosné! Totéž ovšem platí i o ostatních veřejných zaměstnancích. Takoví pánové snížení zajisté nepocítí.

Zájmové organizace přičleněné k jednotlivým stranám ostře odsuzují vše, co čelí proti ponechání dosavadních příjmů nižších kategorií veřejných zaměstnanců. A právem. Vždyť nic v poslední době nezlacinilo, ba ještě mnohé se zdražilo. Ani nepatrná věc denní potřeby, houska, není lacinější dnes, kdy rolník dostává za své plodiny almužnu, než dříve, kdy se tyto dobře platily. Proč tedy snižovat platy?

Za takových okolností přestává veškerá sentimentalita a všechn optimismus.

Ani my, katoličtí učitelé a katolické učitelky, ať jsme jinak jistě idealisty většími než kdokoli jiný, nemůžeme se na poměry dívatí netečně. Pracujeme, zasluhujeme odměny. Hoden jest služebník mzdy své! Žádáme proto, by ti, kteří náš osud v tomto ohledu mají ve svých rukou, byli k nám spravedliví. Příslušní činitelé nechť se nás pak zastanou a to co nejdříve a rázně!

Reformní ruch. Testy.

(Dokončení.)

Slibuje-li si Příhoda od testování spravedlivější klasifikaci žactva, poněvadž se při něm vylučuje tak zvaná osobní rovnice posuzovatelova, pak lze souhlasit natolik, že při stížnostech rodičů na špatné známky se může učitel odvolati na výsledky testování. Avšak spoléhati na naprostou objektivnost testování nelze. Záleží zajisté i výsledek testování na mnohých činitelích: individualitě žákově, látce testu, na fyziologických podmínkách (únavě, délce a jakosti spánku, oběhu krevním a pod.), na podmínkách duševních (strachu, vzrušení, ctižádosti a j.) a i také na podmínkách fysických (teplotě zkušební místnosti, čistotě vzduchu, atmosférickém tlaku a pod.). Jak velmi mohou tyto podmínky, které působí na výsledek zkoušení mimo osobní rovnici posuzovatelovu, měniti výsledek zkoušky, posoudíme z tohoto faktu: Ze 130 žáků, kteří napsali dohromady 2650 diktátů, bylo 82 takových, kteří měli na diktátech všechny známky a jen 48 žákům chyběly některé známky. Byli to žáci nejlepší, jimž chyběly nejnižší stupně známek a nejslabší, jimž chyběly známky nejlepší. Dodávám jen, že na pravopisné chyby byly stanoveny přesné taxy a příprava diktátů byla náležitá a ve všech případech administrativní jejich stránka stejná, takže se lišily od testů jen tím, že nebyly jejich výsledky určovány procenty.

Při takové variabilitě výsledků zkoušení nemůže se pokládati za rozumné určovati dítěti na příklad pracovní skupinu ve škole podle krátké testové zkoušky. Poučila o tom také zkušenost pokusné školy v Michli, kde se ukázalo, že žáky, přidělené do skupin podle známek na vysvědčení, bylo nutno ve školním roce přearaditi v 115 proc., kdežto žáky přidělené do skupin podle testování, které stálo 30 hodin učitelské práce a 105 Kč hotových výloh, bylo nutno ve školním roce přearaditi v 52 proc. případů. Potvrdila se tu pravdivost slov Petersenových: „Je-li učitel znalec lidí, k tomu pedagogicky a psychologicky vzdělaný a při tom bezúhonného charakteru, pak má jeho vysvědčení cenu, již nemůže žádný test dosáhnouti.“

Při osobním posuzování žakovských odpovědí, úkolů a prací to „něco“, jež vytýká Příhoda jako vadu dosavadního známkování, které se v životě ukazuje jako nesporné plus. Nejde zajisté těm, kteří žáky od školy přejímají, o to, nakolik procent znají jejich učňové chemické sloučeniny nebo dějepisná data, ale o to, aby vedle určitého kvanta základních vědomostí v triviu měli chuť a duševní i tělesnou způsobilost k povolání s určitými mravními kvalitami, a to jim ty Příhodou s despektem posuzované známky docela dobře povědí.

Nejinak lze posuzovati tu naději Příhodovu v možnost objektivnějšího měření práce tříd, škol a učitelů.

Při tom našem zápalu hnát všechno hned až do extrémů, nebyl by nemožný tento případ: Jednoho krásného dne objevil by se pedagogický rádce s tučnou taškou, z níž by vylezl balík potištěného papíru, který by se rychlostí blesku rozletěl po třídě. Na stůl by z kapsy vyklouzly hodinky. Třídou by probíhal zuřivě rychlý jejich tikot, na lavicích by se divokým tempem rozjížděla pera po testech a obsah dětských lebek by vřel překypujícím varem. Po několika minutách by mohl pedagogický rádce s popsány testy opustiti třídu, aby si zjistil výsledky učitelské práce ve třídě sousední. Doma by balíčky testů inspektorských zpracovával sám nebo snad jemu přidělené účetní síly, a v jeho pedagogickém skladišti na kontrolních listech zvedaly a klesaly by grafy, které by byly bezpečným, protože vědeckým měřítkem učitelské práce.

Pouhá fantasie?

Ne zcela.

Už obcházejí inspektori s hodinkami v ruce a měří žakovské reakce na inspektorské popudy, a myslí si asi, že si počínají svrchovaně objektivně a úplně vědecky.

Klamou sebe i jiné a zklamal se v nich Příhoda, když ve Školním měření projevil naději, že proti přeceňování měření chrání nás znalost hranic pedagogického měření a proti zneužití no-

vých metod chrání nás duch času. Byl by snad lépe udělal, kdyby byl jenom ty testovací prostředky popsal a ke konci připojil tučným tiskem výstrahu, že zneužívání jich se přísně trestá podle zákona. Prospěšné by bylo také, kdyby v tom moři chvály, kterým zalévá testy a testování, byly ty ostrůvky o vědeckosti měření testy také trochu zřetelnější, protože tak, jak tam jsou, unikají pozornosti. Tak by tučný tisk sloužil i větě. „Hnutí za zvědečtění procesu zkušebního je tuze mladé, než aby dokázalo splnit všechny ideály školského měření, i aby se dovedlo vyhnouti všem vadám zkoušky tradiční. Rovněž tak by slušelo podtrhnouti větu: Měření v některých oborech je daleko dokonalosti.“

Nezdá se mi zcela správným to přílišné ohánění slovem věda při školském měření, když už tomu tak chceme říkat. I když dva lidé měří něco nevědecky, žádáme, aby se výsledky jejich měření shodovaly. Tím více ovšem musíme žádati, aby se shodovaly výsledky měření vědeckého. Naměřili-li však na téže věci každý něco jiného, pak buď neumí měřit, nebo mají nějaké elastické měřítko. Co máme říci na příklad, uvedený v Racionalisaci? „Na základě masového testování prohlásili někteří američtí psychologové (Brigham, McDougall a j.), že si nejsou masy skutečně rovny. Brigham sestavil národy (podle státní příslušnosti) ve stupnici, na jejímž vrcholu jsou Angličané.“ Měřil Příhoda a zjistil, že nejvyšší inteligenční kvocient vykázali Židé, pak následovali Češi, Němci a Poláci. Kde se umístili Angličané?

Také nelze sdíleti naději Příhodovu, že testování zažene ze školy hrůzu před zkoušením a nervosu při něm. Vím z vlastní zkušenosti, že žáci si přáli raději býti zkoušeni ústně než testem, a jiný kolega potvrdil, že často nejlepší počtáři písemné práce nejhůře pracovali.

Přidáme-li k tomu, co jsme dosud řekli, i námitky, které Příhoda ve Školském měření vyvrací dosti ostýchavě (že je pochybno, zda lze nazvat nový způsob zkoušení měřením, že víra ve větší jeho přesnost je zase jen věrou, že je při něm nebezpečí mechanisace a že je přílišným zjednodušením zkušebního procesu, protože se omezuje jen na stránku materiálně didaktickou) a také ty, které nevyvrací (že při plných třídách nedá se zamezit opisování, že se množstvím otázek žáci rozptylují, že se jimi omezuje slovní výraz žáků, že jejich krátké termíny žáky znervosňují, že jsou příliš drahé a j.), pak to vypadá, jako bychom byli testů úhlavní nepřátelé a chtěli je úplně popravit.

Jsme toho daleci, přesto, že vycházejí testy z naturalistické pedagogiky a opírají se o chybný předpoklad, že je duševní život prostě reagující mechanismus. Jsme si také dobře vědomi toho, že nám mohou podat jen jakýs takýs obraz o mentálních schopnostech, ale že nám nemohou nic říci o ostatních stránkách duševních. Nezapomínáme ani na to, kolik v nich lze hledati vědecké pravdy. Avšak bylo by chybou upírati jim skutečné ceny tam, kde ji mají nebo mohou míti.

Testy jsou jistě vhodnou pomůckou, chceme-li zjistiti, jestli bylo pochopeno nové učivo. Lze jich také dobře užít k poznání, jak byly stráveny větší partie učiva, jejichž prozkoušení by nám časově dělalo potíže.

V prvním případě zjistíme snadno, co je žákům nejasné, a můžeme si toho v příští hodině bedlivěji všimnouti, ve druhém případě doplníme při opakování mezery, které se objevují. Nepotřebujeme k tomu tištěných testů, které zvláště za nynějších poměrů zbytečně by zatěžovaly chudé rodiny. Postačí nám čtvrtka nebo osmerka bílého papíru, který označí děti svým jménem a na němž zodpoví očíslované otázky, které jsme jim přichystali na tabuli anebo jen postupně přečetli. Dobré je dávat testy ke konci hodiny, poněvadž pochopitelně vzrušují děti a bylo by dosti obtížné žádati po nich, aby další své práci v hodině věnovaly se s nerušenou pozorností. Ani nám samým by se asi nevedlo lépe.

Najdeme-li mezi výsledky zkoušení a testy příliš nápadné rozdíly, pátrejme po příčinách. Může to býti nejen nahodilá nepozornost nebo nepile, záliba v látce nebo chuť k učení, ale také nesmělost v ústním a neobratnost v písemném vyjadřování.

V každém případě je třeba míti na mysli, že testů lze užít jako doplňku, nikoliv jako náhrady zkoušení.

Učitel-vychovatel nesmí nikdy, ani při zkoušení, zapominati, že (podle Spran-gera) stojí před záhadnými plody přirozeněduševního života a tajuplně se for-mujícími a formovanými individualitami.

Fr. Pospíšil:

Nový směr jazykového vyučování.

7. září 1932 přednášel vrchní školní rada Václav Komárek, zemský školní inspektor z Brna, učitelstvu okresu novoměstského o jazykovém vyučování. Dopoledne probíral učivo 2. až 5. škol. roku, odpoledne učivo ostatních školních roků (školy měšťanské).

Učitelstvo poučoval věhlasný teoretik a zkušený praktik. Reforma, již nastínil, přinese obrodu jazykového vyučování, o němž se říká, že je v úpadku od té doby, co se ve školách začala podceňovat mluvnice. Ukázal, že je možno vrátit se k mluvnici, při tom však vyučovati tak, aby při výkladech učitelových „hořela mysl mládeže“.

Přednášející zdůraznil, že základem jazykového vyučování musí býti skladba, prostě řečeno: Škola má naučit rozumět řeči. Jeho práce vyjde tiskem. Těšíme se na knihu, jež obohatí naši metodickou lite-raturu.

Z přednášky podáváme *stručný postup mluvnického vyučování* v jed-notlivých školních rocích.

V 1. školním roce

nechť rozezná dítě větu, slovo, slabiku, hlásku.

2. školní rok.

Vycházíme od věty. Žáci pronášejí jednoduché věty o osobách, zví-řatech a věcech. Příklady přednášejícího tvoří vkusné celky, jejichž obsah „chytne žáka“. — Části věty — podmět, přísudek. — Sloveso — pojem, 1., 2. a 3. osoba č. jednotného i množného. Podstatné jméno — rod, číslo. — Přídavné jméno v přísudku, pak teprve jako přívlas-tek. — Jeho změna podle rodu a čísla podstatného jména. — Zakon-čení přídavných jmen. — Čas přítomný, minulý a budoucí. — Časovník minulý (příčestí minulé činné). Pomůcka pro pravopis: ti, ty. — Neur-čitý způsob.

3. školní rok.

Opakování staré látky. — Přívlastek, bližší určení podstatného jmé-na: souřadný, podřadný . . . klobouk s perem, boty s podkůvkami. — Předmět, osoba, zvíře, věc, jež zasahuje činnost podmětu. — Jak se tážeme na podmět? — Věta holá. — Věta rozvitá. — Rozkazovací způsob. — Pozor na význam vazeb: Přines voďu! Přines vody! Dej sem ten chléb! Přines chleba! — Předložky.

4. školní rok.

Předmět v 7. pádě. — Pád předložkový . . . Čekali jsme u nádraží na strýce. — Vzory skloňovací. — Kmen slova, přípony. — Určení způsobu. — Sklonba zájmen osobních. — Určení příčiny. — Sklonba přídavných jmen. — Časování. — Podstatná jména srostitá a odtaži-tá. — Číslovky.

5. školní rok.

Podmínka. Myšlenkový rozvoj vět . . . Při svorné vůli vše jde do hůry. Podmínky ve smlouvách (při slohu). — Podmiňovací způsob. — Určení míry. — Stupňování. Názor. Zmenšování vlastností. — Trpný rod. — Zájmena přivlastňovací. — Přehled skloňování. — Přehled časování. — Rozdíl mezi předložkami a předponami. — Souvětí souřadné a podřadné, pojem. Věta hlavní a vedlejší. — Sklonba zájmena jenž.

V dalších školních letech vedou se žáci k hlubšímu porozumění učiva. Skladba musí být stále podkladem vyučování, cizím myšlenkám mají žáci rozumět, vlastní co nejpěkněji vyjadřovat.

6. školní rok, I. třída měšťanská.

Jednoduchá věta rozvitá a její rozklad. — Přísudek slovesný a jmenový. — Kmen, koncovky, jich význam. — Příslovečné určení místa. — Podstatná jména podle významu. — Sklonba se doplňuje . . . oči, ruce, uši. — Přivlastek. — Předmět. — Slovesa přechodná. — Prohloubiti význam pádů předložkových. — Jak se záměnou předložky mění smysl věty? . . . Byl jsem u otce. Půjdu k otci. Půjdu za otcem. — Souvětí podřadné. — Věty podmětne a předmětne. — Řeč přímá a nepřímá. — Věty příslovečné.

7. školní rok, II. třída měšťanská.

Sklonba se podstatně doplňuje. — Věty kusé . . . myšlenkový rozbor. — Věty bezpodmětne. — Tvoření slov. — Souvětí . . . pokračování ze 6. šk. roku. — Věta stažená. — Vazba přechodníková. — Slovesa podle jakosti děje. — Třídy slovesné . . . stručně.

8. školní rok, III. třída měšťanská.

Rozbor větný a slovní. — Přechodníky. — Přechodník zpřídavnělý. — Souvětí složená. — Ukázky period. — Třídy slovesné podrobněji. Nemnoho vzorů! Správné tvary! Pozor na změny jakosti děje! Správné vazby! — Kmen přítomný a minulý. — Slovesa bezpříznaková. — Kmen podkladem řady slov. — Doplněk přísudkový. — Myšlenkový rozbor podkladem výkladu básní.

Okresní školní inspektor In. Vaculík poděkoval přednášejícímu za práci ve prospěch školy jménem všeho učitelstva, které pochopilo, co znamená „moderní činná škola“, starou svědomitou a hlubokou přípravu učitelovu, aby vedla k dobré duševní práci žactva.

Na palubu, spisovatelé učebnic! Kormidlo je v pevných rukou!

III. prázdninový vzdělávací kurs katolického učitelstva na Svatém Kopečku.

(Pokračování.)

Čtvrtek 4. srpna byl prvním dnem přednáškovým.

O tři čtvrtě na 8. hod. vešli všichni do milé, světlé a útulné kaple Norbertina, kde celebroid mši svatou dp. Alfons Daňha a jemu ministrovali kol. Štěpán a Drnec. Po evangeliu byla promluva duchovní.

Po mši svaté odešli někteří kursisté ještě k lékařské prohlídce, ostatní na

palouk za vilou OO. dominikánů na ranní tělovýchovnou čtvrt hodinku, kterou vedl předs. kol. J. Kuncek za vzorného předcvičování kol. Fr. Rotrekla. Rozjaření, veselí a usměvaví přišli všichni do Poutního domu, kde již dleli vzácní hosté: Jeho Excellence nřp. arcibiskup dr. Leopold Prečan, pan ministr dr. Jan Šrámek, prelát dr. J. Hejčl a probošt P. J. Půda a dr. R. Zháněl z Paříže.

Universitní profesor, biblista, prelát dr. J. Hejčl přednesl vzácný, hluboký referát: Biblická poesie. Zmínil se v úvodu o sborníku, vydaném čsl. germanisty k stému výročí Goethovy smrti, v němž postrádá článku „Goethe a bible“, ač bible měla na jeho tvorbu veliký vliv, přešel k vlastnímu tématu. — Rafael zobrazil poesii jako ženu okřídlenou, ona sedí, držíc v pravé ruce knihu, v levé lyru. Poesie je rytmický výraz vztahu inspirovaného životem (Dorme). V bibli je inspirace přirozená (vrozená disposice) a nadpřirozená (vliv Boží — proroci). Lyra vyjadřuje vztah k hudbě. Básně orientu jsou výrazem vzrušeného citu. Jemu nestačí slova, proto používá k svému vyjádření zpěvu, hudby, ba i tance. Život Hebreů byl proniknut náboženským myšlením a citěním. Proto to, co se zachovalo, má ráz náboženský. Zachovaly se však také ukázky světské poesie. Básnictví náboženského je více druhů: 1. Poesie lyrická (písně). 2. Poesie didaktická (přísloví, parabola, přirovnání). 3. Poesie řečnická (řeči proroků). 4. Poesie epická a 5. dramatická. V druhé části své přednášky recitoval pan prelát řadu ukázek básnických projevů v Písmě svatém, z nichž bylo možno aspoň částečně pochopiti a poznati vznešenost a krásu biblické poesie, která není pouhou estetickou teorií, ale má stálý a veliký význam náboženský, hlavně v liturgii.

V přestávce pozdravil kurs apoštolský protonotář, superior čsl. misie ve Francii, prelát dr. Rudolf Zháněl jménem 70.000 Čechoslováků ve Francii, kteří touží po čsl. katolických učitelích, a přál kursu nejskvělejší průběh, aby byl všem k užítku.

Na téma: „Úpadek vážnosti učitelského stavu“ promluvil cvičný učitel Ant. Slezáček: Je smutným, ale pravdivým faktem, že úcta ke stavu učitelskému velmi hluboko klesla. Základní příčina je v charakteru současné doby. Kiesla úcta k Bohu, k vrchnostem duchovním i světským, k úřadům i chrámům, k ženám i starým lidem, neřidvo tedy, že klesla i úcta ke stavu učitelskému. Avšak velikou část viny na tomto neblahém stavu nese učitelstvo samo. Příčiny tkví v něm a v jeho jednání. Jsou to: materialistické chápání života, boj proti Církvi, podřívání autority Boží a tím autority každé, odstraňování symbolu křesťanství ze tříd, nerespektování přesvědčení rodičů a dětí, trestání dětí za účast na bohoslužbách, komandování na oslavy Husovy, přednášení Darwinovy teorie vědou opuštěné, hromadné sexuální poučování, vyučování dějinám podle Cahy, laická výchova, „převlékání kabátů“ podle vzoru nahoře, „potírání reakce“ na schůzích učitelských i veřejných, přílišné exponování v politických bojích, nazdarování s dětmi, degradování se na nevzdělance (stálé volání o nedostatečném vzdělání), platy učitelstva, obsazování míst lidmi bez zkoušek, výstřední oblek u některých učitelek atd. Ožehavé toto téma vyvolalo živou debatu (kol. JUC. Hrbáček, říd. uč. J. E. Trávníček), v níž se pokračovalo ve skupinách i u oběda a ve volných chvílích.

Odpoledne o 2. hodině ujal se slova mladý salesián, novokněz, prof. dr. Štěpán Trochta, a přednesl velmi obsažný referát: „Don Bosco, typ křesťanského vychovatele“. V prostotě výkladu skrývá se jeho velikost. Celý jeho život je pln prostých, záhadných a nepředvídaných skrytů, jimiž sobě s úspěchem služí bojovníci Kristovi. Silou své inteligence a teplem svého srdce promyslel vždy Don Bosco všechno až do posledních důsledků a pak s andělskou prostotou předkládal plány již hotové s praobyčejným gestem, jímž se podává denní chléb. Získával všechny, stačilo jen s láskou poslouchati a následovati jeho otcovského příkladu. — Bylo by velmi dobré a záslužné, kdyby život a vychovatelská praxe moderního vychovatele-světce byla česky důkladně zpracována a vydána knižně, aby zásadami a metodami Dona Bosca mohlo katolické učitelstvo co nejvíce se řídit i v praxi jich využití. Zájem je veliký, jak bylo viděti z dotazů kursistů. Česká rodina salesiánská roste, snad nám brzy podá český hodnotný spis o Donu Boscovi. Každý účastník kursu dostal od referenta obrázek Dona Bosca.

Po dru Trochtovi přednesl prostince a jímavě svou přednášku: „Reflexe

svatého Jana de la Salle" profesor Ph. et RNDr. Josef Špaček. — Reflexe — využití etických momentů. Možno jich užiti vždy před zahájením vyučování neb příležitostně při vyučování. Mnoho látky k nim dodají modlitby: Otčenáš, Zdravas, Anděle Boží atd., hesla: Modli se a pracuj! a pod. V každém vyučovacím předměte vyskytne se mnoho momentů, jichž lze kratičkou reflexí výborně použiti k etickému využití, nezapomene-li učitel posvátné idey křesťanství, jež má koncentrovat naše vyučování a vnášet do duší jas, krásu, ideál, světlo. — Řečník svým způsobem přednesl několik ukázek reflexí. Přednesl? Nikoliv. Prožíval je. Usmíval se častokrát a hned nato dojat byl až k slzám a posluchači také. Dojemných oněch chvil vzpomínají všichni.

Místo přednášky onemocnělého tajemníka MCM. Josefa Papici „Encyklika svatého Otce O výchově" přednesl svůj druhý referát: „Ideál katolického učitele" cvičný učitel Antonín Slezáček. Vytyčil v něm všechny vlastnosti, které má mít katolický učitel, a vyzýval k následování Učitele učitelů a Přitele dětí, Krista. Přednáška byla sledována s velikým zájmem a živým souhlasem. Vzbudila pozornost i u pokrokových „mladých", kteří se jí chtěli zúčastniti a zasáhnouti do debaty. Dp. Alfons Daňha, duchovní vůdce kursu, nazval přednášku „evangeliem katolického učitele" a vyzvedl některá místa z ní. Přednáška bude na žádost s mnoha stran vydána samostatně tiskem. V debatě se rozhovořili dp. Daňha, JUC. Hrbáček, odborný učitel Jančařík a Kuncěk. V debatě bylo pokračováno večer.

Po přestávce přednášel profesor dr. Josef Špaček na téma: „Nové vyučovací metody na stupni elementárním". Přednáška, provázená zajímavými příklady a grafickým znázorňováním na tabuli, byla rozvedením článku pana doktora Špačka v Památníku prázdninového vzdělávacího kursu katolického učitelstva československého a jako otisk vydána pod názvem: Racionalisace členění, psaní a počítání ve třídě elementární. Skriptologická metoda, jak ji profesor dr. Špaček sám nazval, těšila se velikému zájmu všech a hlavně těch, kdo v elementární třídě učili neb učí a jsou si vědomi všech těžkostí vyučování na tomto stupni.

O 6. hodině večerní skláněli se všichni kursisté v kapli Norbertina při adoraci a vyslechli promluvu P. Daňhy o duchovním životě a jeho směrnicích, v níž navázal na přednášky během dne přednesené.

Po večeri spěchali všichni zase do Poutního domu na debatní večer, kde hovořeno bylo o osnovách, o potřebě škol s katolickým duchem a pedagogicko-literární práci katolického učitelstva a časopisech, o vhodné literatuře, o mimoškolní práci, o způsobu této práce, o poměru k inspektorům, o organizaci katolického učitelstva, o katolickém školství v cizině a o možnosti spolupráce s mladými učiteli pokrokovými. Čilá debata byla skončena o 11. hodině noční a jí zakončen byl bohatý přednáškový den.

V pátek 5. srpna po mši svaté a snídani s plnými batohy a aktovkami a veselou náladou nasedli kursisté do tří velikých autobusů, jež je odvezly za vedení kol. Kudělků a Šnyrychů a přes Olomouc a Litovel řadou hanáckých vesnic do Mladče k prohlídce jeskyní. Ve dvou skupinách prošli spletitými chodbami a jeskyněmi v podzemí, bohatých fantastickými vápencovými útvary a podivnými hříčkami přírody. Odborný výklad podal profesor dr. Josef Špaček a přednesl tam svůj referát: „O zemětřesení". Z chladných jeskyní odešli kursisté k občerstvení a pak odjeli autobusy do Bouzova, kde přesně ve 12 hod. zasedli všichni k obědu. Po obědě následovala prohlídka hradu, který svou výstavností, středověkou mohutností a uměleckými poklady překvapil zvláště účastníky z Čech.

Následovala cesta k Ochozu. Tam za vedení profesora dra Špačka, zakladatele a majitele ochozských lázní, prohlédli si léčivý, radioaktivní pramen a lázně a ochutnali kyselky, kterou si mnozí odnášeli i domů. S balkonu svého lázeňského domu vyprávěl pak profesor dr. Špaček o objevení pramene a přednesl přednášku: „O podzemních vodách". Po přednášce zapěli kursisté řadu národních písní a nasednuvše do autobusů, ve veselé náladě, hýřice žerty a vtipy, nebo zpívající, odjížděli na Svatý Kopeček, který již z dále svítil jim svým osvětleným průčelím na pozdrav. Po krátké adoraci v mariánském chrámě a večeri odebrali se kursisté na lože.

Téhož dne ráno odjeli předseda J. Kuncěk, tajemník kursu A. Slezáček a

kol. M. Holubová jako delegace na III. konferenci mladých (pokrokových učitelů) do Šumperka, kteří kursu poslali pozdravný telegram. Delegace byla v Šumperku pěkně přivítána, byla přítomna přednášce profesora Fischera „O komunismu, fašismu a hitlerismu“, debatě, rytmickým cvičením žen a hrám na křišti. V dopoledním shromáždění přednesl předseda kursu kol. J. Kuncek krátký projev a vytyčil body možnosti spolupráce. Projev kol. Kuncka byl s nadšením mladých přijat. Naše delegace pak rozmlouvala s účastníky konference. Vrátime se k tomuto historickému momentu v dějinách obou organizací v samostatné úvaze. (Příště dále.)

Vladimír Klement:

Co jsem viděl v pražských pokusných diferencovaných měšťanských školách.

Pokračování.

Na vyzvání městského školního výboru v Brně podniklo učitelstvo brněnských měšťanských škol s oběma inspektory — drem O. Krieblem a Josefem Mrkosem — dne 21. a 22. dubna zájezd do Prahy, aby si prohlédlo pokusné reformní školy v Nuslích a v Michli. K zájezdu, jehož se zúčastnilo 35 učitelů, se připojil také oši. pro Brno-venkov Votava a oši. hustopečský Baráček.

V pokusných školách jsou žáci rozděleni podle nadání do skupin: A, B, C, D. V první skupině jsou žáci nejlepší, v poslední nejslabší. V půlroce se žáci podle potřeby přeřadí. Žáci ve skupině A se učí podle učebnic pro nižší střední školy, v ostatních skupinách podle knih pro měšťanské školy.

Při vyučování nás nejvíce překvapila metoda individuálního učení. Ve třídách málo slyšet hlas učitelův. Učitel učiva nepřednáší. Podá jen krátký návod a nejpotřebnější vysvětlivky, rozdá potom žákům na čtvrtkách papíru natištěnou látku — „projekt“, žáci potichu čtou učivo z papíru nebo vyhledají si v knize příslušnou partii a studují.

Pak zpracují učivo podle otázek do sešitů a ve škole nebo doma se nové látce naučí. Jsou-li žáci s prací hotovi, vyzkouší se nejprve sami a pak se přihlásí u učitele, aby je vyzkoušel. Každý měsíc dostanou žáci program učiva, rozdělený na čtyři týdny. Několik ukázek poví nejlépe, oč běží.

1. Program z jazyka vyučovacího na druhý měsíc. (II. třída.)

Mluvnice a pravopis:

1. týden: Podstatná jména rodu ženského. Skloňování podstatných jmen podle vzorů: duše, dlaň, kost.

2. týden: Podstatná jména rodu středního. Skloňování podstatných jmen podle vzorů: město, moře.

3. týden: Skloňování podstatných jmen rodu středního podle vzorů: kuře, znamení.

4. týden: Dvojné číslo. Sklonba cizích jmen. Mluvnický a pravopisný přehled podstatných jmen.

Sloh.

1. Osiava narozenin pana presidenta u nás ve škole. (Popis.)

2. Zápis o společném shromáždění.

3. Dopis zvací.

4. Osudy učence-podivína. Podle II. testu knížky Ruská Amerika.

Četba.

1. Z knihy Ruská Amerika. (Dokončiti.)

2. Z knihy Volání divočiny. (5 kapitol.)

3. Naučit se básni „Ostrava“ od Petra Bezruče.

I. týden.

Podle vzoru duše se skloňují podstatná jména rodu ženského, která se zakončují také souhláskou, v 2. pádě čísla jednotného dostávají koncovku —e a v 1. pádě čísla množ. mají —e, —ě, jako duše— tak postele, pouště a pod.

Napište deset slov, která se skloňují podle vzoru duše, ale v 1. pádě se končí souhláskou!

Pro pokročilé. Podle vzoru duše skloňují se některá podstatná jména rodu mužského, na příklad: soudce, vůdce, správce, vládce....

Pro pokročilé. Skloňujte do sešitu v čísle jednotném podstatné jméno soudce! Ve kterých pádech pozorujete rozdíl? Atd. (Příště dále.)

Učitelstvo měšťanských škol

slyšelo o své škole za 14 let trvání republiky tolik chvály od ministrů, poslanců a jiných důležitých státních činitelů, že konečně musí ke všem těmto pánům důrazně promluvit: „Nechte planých slov, ale ukažte svou lásku k měšťanské škole a k jejímu učitelstvu konečně také skutky! Dejte nám to, co nám patří! Při vši vaší chvále chováte se k nám víc než macešsky. Není vyřízena otázka obvodových škol, čtvrté ročníky nejsou ke školám přičleněny, učitelstvo těchto ročníků není právně zajištěno, učitelé, kteří vyučovali již na měšťanské škole, ztrácejí podle § 23 zákona z roku 1926 leta odsloužená na měšťanské škole i když bez své viny jsou opět přeloženi na školu obecnou, naše právní postavení není ani zdaleka to, které jsme měli za dob Rakouska atd. atd. Páni Habrman, Bechyně, dr. Markovič, dr. Srdínko, dr. Hodža a jiní hodnotili měšťanskou školu a její učitelstvo dosud pouze slovy. Jejich nástupci ať projeví v tom smyslu činy!

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Schůze kraj. odboru přerovského koná se ve středu 21. t. m. o 2. hod. odpo. v klášteře na Šířavě. Na programu referát kol. místopředsdkyně odboru Jarolímkové, jednání o otázkách školských, stavovských, organizačních.

Těšínský krajinský odbor katol. učitelstva koná v neděli, dne 25. září t. r. o 10. hod. dopol. v klášterní škole v Orlové svou první poprázdňovou členskou schůzi. Program: Čtení zápisu a zpráva jednatele — přípravy na celodenní praktický kurs tělesné výchovy kol. J. Kuncka — v měsíci listopadu: přednáška vdp. prof. dr. K. Černockého z Mor. Ostravy: Pokusná pedagogika u nás, psychoanalýza — Freud, Kolegové a kolegyně, začínáme nový školní rok — rok nové apoštolské práce na Těšínsku. Přijďte všichni — vzájemně se poznat, povzbudit a poučit časovou přednáškou předního našeho filosofa a vychovatele. Na shledanou 25. září v Orlové. Jednatel.

Odbor boskovský konal poslední schůzi na začátku prázdnin 3. července za četné účasti i z řad ostatní inteligence. Časový a zajímavý referát MUDra Švába o problému populace a eugeniky vyvolal živou debatu, v níž projevíli svoje názory na tuto o-

látku přítomní zástupci různých oborů dušev. povolání (lékaři, právníci, technické, profesori a učitelé). Po schůzi byli účastníci kol. Novákem vyfotografováni a odpoledne se účastnili žup. sletu orelského, při němž měli příležitost pozdravit p. ministra msgr. dr. Šrámka a vyslovit mu svoji úctu a oddanost. Dne 22. července podnikli členové odboru společnou exkursi do Sycjanova, kde si prohlédli hrad, kdysi slavné sídlo Závise z Falkenštejna, a starý kostelík ze 13. století, v němž byly nedávno objeveny nádherné fresky ze 14. století, největší co do rozsahu památka z té doby v našich zemích vůbec. Odpoledne pak se účastnili zajímavé tradiční pouti u kapličky sv. Maří Magdaleny na zříceninách slavného ženského kláštera, Žižkou rozbořeného. Exkurse se přes méněpriznivě počasí velmi pěkně vydařila a budeme v nich příště pokračovat. K nové práci se sejdeme některou nedělí v říjnu. Pozvání budou včas rozeslána.

HLÍDKA UČITELŮ ŠKOL POMOCNÝCH

O úpravě zkoušek učitelstva pomocných škol psali jsme v naší hlídce 16. ledna t. r. Zeleli jsme, že tři roky po vydání zákona čís. 86/1919 (o školách pomocných) nezmohla se školská sprá-

va na vydání nových, předpisů o zkouškách speciálních a že se stále ještě zkouší podle zastaralého řádu z doby Rakouska. Také jsme však spravedlivě referovali, že žádoucí úprava je ve stadiu příprav. K tomu můžeme dnes dodat, že přípravy ty pokročily natolik, že zemská školní rada pražská vyžádala si od svých podřízených zkušebních komisí pro učitelstvo škol národních, aby podaly do 5. května t. r. svá dobrozdání o dosavadních zkušenostech o zkouškách speciálních (pro vyučování slabomyslných, slepých, hluchoněmých, zmrzačených a mravně vadných), aby podaly návrhy na úpravu těchto zkoušek a aby se vyslovily, zda by se nedoporučovalo zříditi pro tyto zkoušky komise jen v Praze, Brně a Bratislavě. Jestliže stejná práce byla uložena zkušebním komisím v zemi moravskoslezské, na Slovensku a Podkarpatské Rusi, mohly by zemské úřady školní na základě došlých odpovědí dáti své elaboráty ministerstvu školství ještě do prázdnin, které však jsou nejméně vhodnou dobou pro vypracování konečné úpravy zkušebního řádu. Dnes je tedy jisto, že se nového zkušebního řádu pro zkoušky speciální do listopadu nedočkáme a že kolegové, kteří se připravují ke zkoušce pro školy pomocné, budou je moci vykonati v podzimním období ještě u dosavadních zkušebních komisí a podle dosavadních zvyklostí. Není však vyloučeno, že speciální zkoušky v příštím jarním období budou se již konati ve znamení nového zkušebního řádu, kterého si učitelstvo přeje, na který čeká již několik let. Upš.

Návrhy na úpravu speciálních zkoušek mají podávati zkušební komise pro učitelstvo škol národních. Z toho nás zajímá, že k podání návrhů jsou volány i ty komise, u nichž není jmenován zkušební komisař ani pro jeden odbor speciálních zkoušek a kde se tedy tyto zkoušky vůbec nekonaly. Návrhy, které tyto komise mohou podati, neplynou ze zkušeností, ale jsou jen teoretickými úvahami bez praktického významu. Takových teoretických úvah mohly by si školní úřady vyžádati na hony, pedagogických reformátorů od zelených stolů máme — bohužel — více než dosti, avšak vážnou práci je třeba stavěti na zkušenostech praxí ověřených. Proč by tedy o reformě speciálních zkoušek měla mluvit jen strana jedna (zku-

šejících), když tu je k dispozici velká strana druhá (již vyzkoušených). Učitelstvu, které zkoušky konalo, měla by se dáti možnost, aby svou zkušeností prostřednictvím učitelských organizačních příspělo na díle nového zkušebního řádu. Upš.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

Telegram nuncia Ciriáciho, zaslaný III. kursu: „Račte laskavě ujistiti katolické učitelstvo, shromážděné na Svatém Kopečku u příležitosti jubilejních slavností, že zpravím svatého Otce o ušlechtilých citech jejich a vřelc jim poděkovati i za pozornost vůči mé osobě.“

III. zimní kurs se připravuje letos v Orlických horách, Šternberkovo panorama na Dříši v Deštné. Vzácným našim příznivcem v přípravných pracích na místě jest P. Jos. Rössler, biskupský notář a I. náměstek starosty v Solnici. Technickou přípravu vede kol. Mil. Šnyrych, spr. šk., Šumvald, pp. Tatenice, sev. Morava. Na něj se ve všem, co se týká zimního kursu, obraťte.

Fotografie byly již všem rozeslány. Račte je brzy přiloženou složenkou zaplatiti.

Kancelář pana presidenta děkuje III. kursu jménem pana presidenta za projev zaslaný jemu ze Sv. Kopečka.

Ohlas III. kursu byl patrný v celém katolickém táboře čsl. Všechny katol. časopisy, deníky a týdeníky přinesly kratší či delší statě o programu kursu ještě před kursem a velmi mnohé o průběhu a výsledcích kursu. Našinec, Den, Lid. listy, Praž. večerník (Lid), Život, Jitro, Svět, Národ. politika, Právo, Sev. Morava a j. přinesly velmi cenné referáty, které katol. veřejnost informovaly a otvíraly oči a srdce. Radiojournal přinesl během kursu několik hlášení. Tisková služba propagační fungovala tentokrát znamenitě.

Památník prázdn. kursů máme na skladě. Pomozte jej rozšířit. Konejte skutkem apoštolát katol. učitele. Objednávky řiďte na kol. Rom. Kudělkou, uč., Michálkovice 308, u Mor. Ostravy.

Dr. J. B. Foester, vynikající český hudební skladatel, věnoval čtyřhlásý sbor mužský na Durychovu báseň „Vánoční“ III. kursu našemu. Hnutí našemu učitelskému dostalo se tím

uznání z místa vynikajícího. Kursu krumlovskému věnoval kol. J. Hrbáček skladbu pro barytonové sólo „Otče náš“. Na krásu a hudebnost Durychovy básně první mne upozornil znatel Durychova díla prof. dr. Jan Drábek, který již nespočetněkrát projevil tolik pochopení, lásky a obětavosti k dílu kursovnímu. Text básně jsem dal svému bratru dr. Kunckovi, který osobní známostí s prof. Ant. Čulíkem zapůsobil na mistra Foerstra, a tento s nevšední ochotou a láskou k dílu katol. učitele tak nás vyznamenal a pro nás zkomponoval novou skladbu hudební. Těšíme se, že na IV. kurse pozdravíme vzácného našeho přítele v našem prostředí jako svého docenta. Jan Kuncek.

Pořad schůzky kursistů a přípravného výboru v Praze. 27. září o 11. hod. večerní adorace s promluvou dr. S. M. Brait. Na svátek sv. Václava o 8. hod. mše sv. v kapli svatováclavské u sv. Víta na Hradčanech s promluvou dp. A. Daňhy. Pak snídaně ve vikárce a schůzka v klášteře redemptoristů. Odpoledne účast na svatováclavském průvodě.

ROZHLEDY

Světová konference katolických pedagogů. Ve čtvrtek 8. t. m. konalo se ve Vídni v rytířském sále dolnorakouského zemského domu zajímavé shromáždění, které mělo za úkol probudit k životu Světový svaz katolických pedagogů, o němž se již před dvaceti lety ve Vídni jednalo.

Účastníci shromáždili se k jednání již večer před tím. Ve čtvrtek ráno sloužil biskup dr. Seydl pro účastníky konference mši svatou, po které byli jemu představeni delegáti. O 10. hod. započalo jednání.

Jménem přípravného výboru — Kath. Lehrerbund für Oesterreich — pozdravil shromáždění prof. Zeif. Oznamil pak jména organizací, které oznámily, že jsou ochotny přistoupiti k „Světovému svazu“. Promluvil i o jejich významu a počtu členů. Jsou to pak tyto: **Belgie:** Fédération des Instituteurs Chrétiens de Belgique. **Německo:** a) Katholischer Lehrerverband des Deutschen Reiches. b) Verein katholischer-deutscher Lehrerinnen. c) Katholischer Akademikerverband. d) Deutscher Katechetenverband. e) Bischöfliche Zentrale der deutschen Ordensschulen. **Anglie:**

The catholic Teacher's Federation France: a) Union des Trois Ordres de l'Enseignement libre. b) L'Alliance des Maisons d'Education Chrétienne. c) Centre d'Etudes et d'Enseignement. d) Institut Catholique de Paris. e) Federation nationale des Syndicats diocésains. f) Syndicat de l'enseignement libre. **Holandsko a nizozemská Indie:** a) Willibrordus-Federatie. b) Canisius-Federatie. c) Katholieke Onderwijzersbond in Nederl. Indië. **Jugoslavie:** a) Slomškova družba. b) Marijana Kongregacija Učiteljica Zagreb. **Luxembursko:** Luxemburger katholischer Lehrer- und Lehrerinnenverein. **Polsko:** a) Zarząd Główny Stowarzyszenia Chrzescyansko-Norodowego Nanczyicielstwa Szkół Powszechnych. b) Ukraiński Katolyckij Sojuz (učitelská sekce). **Rakousko:** a) Katholischer Lehrerbund f. Oesterreich. b) Verein katholischer Lehrerinnen f. Oe. c) Verein christlich-deutscher Mittelschullehrer. d) Reichsbund der Katechetenvereine Oesterreichs. e) Verein der katholischen Religionslehrer a. d. Mittelschulen. f) Verband der katholischen Privatschulen Oesterreichs. **Švýcarsko:** a) Katholischer Lehrerverien der Schweiz. b) Verein katholischer Lehrerinnen der Schweiz. **Španělsko:** a) Federacion des Amigos de la Ensenanza. b) Escuelas Manjou del Ave-Maria. c) Federacion Catolica de los Maestros Espanoles. **Československo:** a) Dr. Otto Willmannbund und Deutscher christlicher Lehrerinnenverband. b) Říšský Svaz katolického učitelstva československého. c) Ungarischer Lehrerverein. **Maďarsko:** a) Katholikus Tanító Országos Szövetsége. b) Verein katholischer Lehrerinnen. c) Katholikus Tanáregyesület (spolek katol. středoškolských prof.). d) Kat. Hittanár és Hitoktatók Egyesülete (spolek profesorů náboženství). e) Ungarischer Katechetenverein. **Spojené státy severoamerické:** National Catholic Educational Association.

Programovým základem nové organizace má být papežská encyklika o výchově. Svatému Otci byla také po tomto prohlášení profesora Zeifa povolána třikrát „Sláva“ a byl zaslán pozdravný telegram.

Nato bylo zvoleno předsednictvo konference: předsedou univ. prof. dr. Johnson (Washington), místopředsedy rektor Weber (Bochum), profesorka

Prágai (Budapešť), řed. Sniehota, profesorka Schmitz (Berlín), zapisovatelem učitel hlavní školy Nowotny (Viedeň). Jednání pak řídil rektor Weber a prof. Zeif promluvil o založení a směrnicích Světového svazu katol. pedagogů.

Odpoledne pak odhlasováno toto usnesení:

„Světová konference katol. pedagogů srdečně vítá založení Světového svazu katol. pedagogů a bere na vědomí zásady a stanovenou výši příspěvku.

2. Rodičovské spolky se vyzývají, aby se k Svazu připojily a s ním spolupracovaly.

3. Světový svaz vítá výměnu katol. učitelů a žáků z různých zemí. Vyzývá všechny spolky, jež se k němu připojily, by si všímaly, kde se v knihách jedná proti náboženství a proti účtě jiných národů (?).

4. Na výzvu Světového svazu katol. pedagogů vydá univ. prof. dr. Václav Pohl (Viedeň) sebrané spisy dra O. Willmanna (16 svazků). Jejich zakoupení se umožní subskripcí.

Předsednictvo Světového svazu zvoleno takto: I. předseda prof. Josef Zeif (Viedeň), druhý předseda prof. Jirí Johnson (Washington), členové: nadučitelka M. Schmitzová (Berlín), ředitel H. G. de Boer (Holandsko), profesorka Prágai (Budapešť), senátor Sincinski (Polsko), prof. P. Deffontains (Francie). Sídlem Svazu jest Viedeň. Místo a čas druhé světové konference katol. pedagogů ustanoví předsednictvo Svazu.

Jednání bylo zakončeno proslovem předsedy konference, prof. Johnsonem a „Otčenášem“. Svatý Otec poslal konferenci na její pozdravný telegram dopis, který jejímu předsednictvu osobně odevzdal nuncius arcibiskup dr. Sibilia. J. H.

Duchovní cvičení katolických učitelů v Hlučíně. Každý člověk je bojovníkem Božím. Je vybaven zbraněmi ducha a má bojovat proti nepřátelům Boha. Vojsko států světských mívá občasná cvičení. Vojsko státu Božího nechá zbraně své rezavěti v nečinnosti? Ne!

To pochopili již i katoličtí učitelé, neboť oni jsou nejen bojovníky, ale i vychovateli dorostu božské armády. Domyšlení důležitosti tohoto faktu ponecháme ctěnému čtenáři. Není to přeceňování, povyšování, protože je to nahá pravda.

Nuže, slyšeli jsme hlas: „Pojďte ke mně všichni, kteří bojujete, kteří protivnosti trpíte a já vás občerstvím!“ A poněvadž chceme pro Krista bojovat i protivnosti snášet, šli jsme bez váhání za Jeho hlasem v tiché chodby hlučinského kláštera a Láska, jako vždy, nás neklamala. Tiché dny klášterního klidu, jste nám poduškou pro rozpálené hlavy, které ve vzpomínkách rády se na vás spolehnou, když život je starostmi mnoho přetěžuje! Bože, že jsi nám umožnil vzpomínat krásných chvil, dar velký jsi nám dal!

Dne 28. června t. r. sešlo se nás asi 30 katolických učitelů a učitelek a začaly duchovní hody. Nastíním zde jen některé myšlenky promluv.

Účel exercicií je: Vypěstovat opravdové vnitřní přesvědčení. Bůh je našim počátkem i koncem — cílem! Co konáme, konejme vždy pro Boha! Každá idea, aby byla idejí, musí býti upiata v Bohu, souhrnu všech ideí. Bůh je nám vším!

Životní cesta naše má býti vroubena v každém čase pomněnkami na Boha, to jest stálými vzpomínkami.

Vše pro mou duši! Bůh myslí na mou duši od věčnosti. I Kristus na kříži na ni myslel, i ďábel na ni stále myslí, jak by ji polapil do svých tenet, a já? Vše pro záchranu své duše! Život — smrt. Vездеjší život je očistou pro život příští, nekonečný, který jsme mohli ztratiti hříchem Adamovým, kdyby nebylo Kristova utrpení. Smrt je branou mezi těmito oběma životy. — Vездеjší život je slzavé údolí, ano, slzavé moře, ve kterém se musíme vykoupati a očistiti pro život věčný.

Myslím, že jsou to krásná krmě duchovní a nejsou všechna, která nám na duchovní hostině předkládal milý nám a drahý exercitátor P. Alfons Daňha CSsR. z Prahy, kněz to podle vůle Boží. Děkujeme Vám, otče, a naším platidlem za Vaši lásku k nám budou něžné kvítky Otčenášů podávané námi za Vás Otcí nás všech. Nezapomeňte i Vy!

Ovšem, co zde psáno o duchovním cvičení v Hlučíně, není ani stínem skutečnosti, neboť, kdo může vypsati, „co Bůh připravil těm, kteří Ho milují“? Něco takového nutno prožít, a chceš-li, přijď, až uslyšíš sladký hlas Lásky, neboť, „kdož ví, zda zítra ozve se zas; ó, nemeškej a pojď, dokud je čas!“

Kdo chceš vědět o exerciciích více,

obrat se na předsedu „Exercičního odboru“ kolegu Ševčíka, učitele v Hlučíně. „Odbor“ je v rámci kursů katol. učitelstva a bude se snažiti uspořádati v určitém prázdninovém období duchovní cvičení pro katol. učitelstvo na více místech naší vlasti, aby každý dobré vůle měl příležitost se zúčastniti. K. A. Roh.

Z kruhu katolických učitelek. Na duchovní cvičení pro učitelky konaných ve dnech 22.—26. srpna na Velehradě sešlo se nás 120 účastnic. Počet zajisté slušný. A co bylo velmi potěšitelným zjevem, že bylo mnoho mladých. Před zahájením šly jsme na hřbitov ke hrobu sl. Marie Naugebaurové, učitelky dom. nauk, která letos při Božím těle zemřela. Tam jsme vykonaly společnou pobožnost za spásu duše její. Byla to učitelka vzorná, obětavá. Celý život její patřil službě Boží a škole. Rodačka z Velehradu, kde také všechna leta od začátku až do konce učila, přes 30 roků. Sotva se uchýlila na odpočinek, vypukla za keřná choroba, které během čtyř let podlehl. Pro svatyni velehradskou vykonala mnoho dobrého. A co ještě zasluhuje povšimnutí, je to, že ještě se o povinném vyučování domácím hospodářství na školách ani nesnilo a ona ve svém rodném domku dávno před tím zaučovala žákyně vaření a vedení domácnosti, čemuž věnovala svůj volný čas. Pak „někdo“ řekne: zpátečnice! Máme Mariánskou družinu učitelek moravských se sídlem v Přerově. Jsme ovšem rozptýleny po celé Moravě, takže schůze míváme dosti zřídka, ale přes to zkvétá naše družina. Horlivou sodálkou byla právě zemřelá sl. Naugebaurová. Družina naše má za úkol hlavně prohlubování náboženského života mládeže. Tak na př. v Brně a Přerově naše sodálky-učitelky pořádají duchovní cvičení pro dívky školu opouštějící. Určí jen nepatrný poplatek a ostatní hradí ze své kapsy. Jedna naše sodálka působila ve vesnici, kde měli obyvatelé jen malou zvonici. Když přišel měsíc květen, ani zdání o májové pobožnosti, což ji velmi rmoutilo. I podjala se velkého úkolu. Začala pilně mezi obyvateli agitovat a dařilo se jí. Někteří dali vápno, jiní cihly, písek a už to šlo. Brzy stála na místě zvonice pěkná, prostorná kaple. Oltář pořídila z milodarů a svým nákladem zakoupila krásnou sochu Panny Marie Lurdské. Též ze svého zakoupila dlaž-

bu. Tak připravila krásný příbytek Panně Neposkvrněné. Leč, žel Bohu, jen rok se těšila ze svého krásného díla, jen po jeden květen shromažďovala mládež před milostnou sochou k pobožnostem. Zemřela, poměrně miadá, na ledvinovou chorobu. Zemřela, ale krásnou památku po sobě zanechala a lid tamější s vděčností vzpomíná té, která jim dopomohla k místu, kde mohou své bolesti a trampoty skládat k nohám Pomocnice křesťanů. A tak o mnohé by se dalo napsat, co ve skrytu koná, aie obvyčejně se o tom zví, až káhánek života té neb oné zhasne. — Duchovní cvičení nám všem prospělo, krásné přednášky dp. exercitátora P. J. Vraštila T. J. z Prahy byly hluboce vnímány a všechny jsme si odnášely novou chutí a sílu pro víru a nastávající školní rok. Z.

Desatero vychovatelské pro dětské besídky. 1. Využítkuj každé příležitosti, abys si získal důvěru dětí v besídce. Bez důvěry dětí bude tvá práce výchovná nemožná.

2. Buduj dále na této důvěře, hled si ji stále udržet, ji upevňovat.

3. Nebuď upřílišněný ve svých požadavcích. Co můžeš žádati od větších, nežádej od malých. Jak ve výkonech mluvnických, tak ve hrách.

4. Buď důsledný ve výchově dětí, ale nezaměňuj důslednost s umíněností. Umíněnost je malicherná a ničí práci.

5. Nebuď překotný v zavádění nových věcí. Dobře si předem rozvaž, dá-li se nově zaváděná věc uskutečnit. Dvakrát měř a jednou řež, platí i zde.

6. Přihlížej vždycky k jednotlivým okolnostem dětí. Ne všechny stejnou mírou posuzovat a vychovávat. Šablonovitost ve výchově je mučírna pro děti i vychovatele.

7. Nebuď příliš důvěřivý, ale zase ne úplně nedůvěřivý. Neposuzuj vše černě, ale v každé věci hled vedle stinných stránek hledati i její světlé stránky.

8. Nedej se zmásti a zaslepití zdánlivým a okamžitým výsledkem, ale neklesej úplně na mysl při počátečních nezdarech. Každá věc chce mít svůj „čas“. Někdy teprve následce tvůj bude sklízeti ovoce, ale zásluha zůstane tvá.

9. Dbej ve všem toho, abys sám vychovával hlavně dobrým příkladem.

10. Nikdy nezapomeň, že „neni ničím ani ten, kdo sází, ani ten, kdo zalévá, ale Bůh, jenž vzrůst dává“. (I. epišt. ke Kor. hlava 3., v. 7.).

Zprávy o nezaměstnanosti učitelstva, šířené před dvěma, třemi lety, byly pouhou pohádkou proti dnešnímu stavu. V historických zemích bylo z letošních abiturientů umístěno dosud jen nepatrné procento. Část též dostala místo na slovenských školách státních, část na církevních. Ovšem byli to pouze ti, kteří nespolehali na sliby pánů okresních školních inspektorů, že snad se pro ně něco uvolní, ale zavčas se hlásili na Slovensko. Kdo dnes se tam hlásí, nemůže se již na úspěch žádosti příliš spolehat. Ještě hůře než učitelé a učitelky literární jsou na tom učitelky domácích nauk a učitelky mateřských škol. Každoročně spousta jich opouští ústavy, ale pak pro ně zaměstnání není. Páni zákonodárci stojí před těžkým problémem, co s armádou nezaměstnané inteligence učitelské. Vždyť k armádě této přísluší i mnozí, kteří minulého roku vyučovali a letos dosud místa nemají. Jak bude dále?

ZPRÁVY

Do prvního ročníku soukromé pedagogické fakulty v Praze přihlásilo se 220 středoškolských abiturientů.

Literární učitelky-řeholnice kongregace Neposkvrněného Početí P. Marie, jehož mateřinec jest v Přerově, odjely v těchto dnech za misionářskou činností do Britské Guiany.

Akcční výbor učitelstva měšťanských škol vytvořily Říšský svaz učitelstva měšťanských škol republiky čsl. a Reichsverband der deutschen Bürgerschullehrerschaft in der Čsl. Rep., aby došly hodnotného zastoupení všechny společné věci jak školy měšťanské, tak jejího učitelstva při všech školských úřadech a u všech směrodatných činitelů českého i německého národa.

Kol, Jan F. Kořínek, říd. učitel v. v. Uh. Hradišti, rytíř řádu Božího hrobu, majitel papežského řádu „Pro Ecclesia et Pontifice“, člen našeho spolku, oslavil dne 5. t. m. jubileum zlaté svatby. Podobiznu milého kolegy přinesl náš list 1. března 1931.

Obecné školství na Podkarpatské Rusi. V roce 1927 bylo zapsáno na všech školách 60.614 žáků, v roce 1928 71.834, 1929 81.792, 1930 96.997,

r. 1931 112.484 a letos podle předběžné statistiky 126.484 dětí.

Zákon o úsporách, který ministerstvo financí vypracovalo a dalo do meziministerského jednání: 1. Aktivní státní zaměstnanec nemůže být současně státním pensistou. 2. Pensisté mohou brát od státu jen jednu pensí. Mohou si volit, kterou si ponechají. 3. Stejně vdova vícekrát provdaná může brát jen jednu pensí. 4. Jak aktivní státní zaměstnanci, tak i státní pensisté a poživatelé zaopatřovacích požitků nesmějí provozovat výdělečnou činnost. Takovou výdělečnou činnost posuzuje pensijní likvidatura. Při výnosu 40.000 z této činnosti pense se zastavuje vůbec, při 20.000 sráží se na polovinu. Do příjmu z této činnosti počítá se příjem rodinného příslušníka, je-li pensista na jeho podniku účasten. Když by příjem manželů, jsou-li oba státními pensisty, dělal dohromady ročně více než zdanitelných 24.000 Kč, sníží se pense manželky na polovinu, při společné pensí obou přes 36.000 Kč sníží se o více. 5. Pense a zaopatřovací požitky, vyplácené těm pensistům a vdovám, kteří trvale žijí v cizině, snižují se o 15 až 25 procent (jen bývalým rak.-uherským generálům a vdovám po nich vyplácí se do ciziny ročně 30 milionů Kč). 6. Odbytné státní zaměstnankyně pro případ, že z důvodů provdání se vystoupí ze služeb, vyměřuje se tak, že dostane za každý služební rok 10 procent pensijní základny, nanejvýše pak její trojnásobek. Odbytné vyplácelo by se ve splátkách ve výši poloviny dřívějšího platu. 7. Vláda by mohla zakázat státním zaměstnancům vedlejší zaměstnání za úplatu i bez ní; dále by mohla změnit výplatní termíny.

V Německu vznikl nový učitelský spolek: „Interessengemeinschaft oppositioneller Lehrer.“ V čele této nové organizace snad stojí kom. poslanci. Podle svého programu žádají: 1. Zaraziti další zmenšování počtu učitelských sil, naopak znovu dosaditi již propuštěné za dřívějších podmínek. 2. Zrovnoprávnění učitelů s učiteli. 3. Nezavíratí a nespojovatí škol, ale žádají stavbu nových škol podle požadavků moderní hygieny a pedagogiky. 4. Rozvoj v školní a zdravotní péči o děti. Ve všech školách umyvárny, sprchy, koupelny, hygienicky bezvadné záchody, tělo-

cvičny, hřiště. 5. Postačující stravování a ošacování školní mládeže. Učebné pomůcky zdarma. 6. Ve třídě nejvýše 30 dětí.

Škola vysokých studií pedagogických v Brně. Program ve studijním roce 1932/33: a) zimní semestr: Univ. profesor PhDr. Jos. Tvrdý: Moderní směry filosofické. Univ. profesor PhDr. M. Rostohar: Pedopsychologie. Univ. profesor PhDr. O. Chlup: Základy didaktiky. Universitní profesor PhDr. I. Arnošt Bláha: Sociologie dětství. Univ. docent PhDr. St. Velínský: Nauka o testech (školská měření). Universitní profesor JUDr. D. Krejčí: Úvod do statistiky. PhDr. J. Dvořáček: Praktikum o školských metodách statistických. Univ. profesor MUDr. et PhDr. V. Suk: Škola a zdraví: Univ. prof. MUDr. F. Ninger a MUDr. Kutvirtová: Poruchy ústroje sluchového a hoření cest dýchacích se zřetelem k duševnímu vývoji dítěte. Ředitel ústavu hluchoněmých H. Synek: Praktikum z výchovy hluchoněmých. Univ. profesor a přednosta kliniky MUDr. Slavík: Poruchy zraku dítěte. Univ. profesor a přednosta kliniky MUDr. F. Bažant: Péče o chrup ve škole (přednáška a praktikum). Univ. prof. a přednosta MUDr. O. Teyschl: Hygiena dítěte. Profesor učitelského ústavu K. Krčma: Tělovýchovné praktikum. Instr. soc. péče M. Šilha: Praktikum soc. péče o dítě. — Za posluchače řádné i mimořádné mohou se přihlásiti bez závady i ti, kteří loni nebyli zapsáni. Předběžné přihlášky zašlete Škole vysokých studií pedagogických v Brně, Sirotčí ulice 7 (rektorátní budova). Zahájení přednášek a hlavní zápis bude v sobotu 8. října od 14 do 16 hod.

Pracovní sekce učitelstva okresu místeckého zahájila dne 15. září 1932 svou letošní poprázdňovou činnost pracovní schůzí v kreslírně chlapecké školy ve Frenštátě p. R. referáty na otázku „Technická výchova“. Odb. učitel V. Parma z Frenštátu p. R. promluvil všeobecně o technické výchově na školách národních a svým úvodem správně poukázal na důležitost těsné spojitosti technické výchovy školní se životem. Odb. učitel A. Hurt z Frenštátu p. R. ve svém referátě o ručních pracích výchovných podal různé způsoby vyučování zároveň s podrobnými rozvrhy učebné látky pro 6.—8. školní rok. Odb. učitel

R. Pittermann z Frenštátu p. R. pojednal o kreslení a rýsování ve škole měšťanské a vyšším stupni školy obecné, a profesor O. Kittrich z učitelského ústavu ve Slezské Ostravě referoval o kreslení na obecné škole v 1.—5. školním roce, aby důkladně rozvedl dosud nejdokonalejší metodický kreslířský postup prof. Pittera. Po skončených referátech následovala prohlídka výstavy grafických prací postupu prof. O. Kittricha, odb. učitele A. Hurta a samostatného postupu odb. učitele R. Pittermanna. Závěrem velmi četné navštivené schůze (přítomno i několik kolegů z Frýdecka) bylo ohlášeno pro nejbližší dobu vypracování podrobných osnov z kreslení, jakož i utvoření navrženého několikadenního praktického semináře ručních prací výchovných. Současně bude pořízena putovní výstavka výkresů pro všechny školní roky.

Ve dnech 24. a 25. tohoto měsíce koná se v Brně v sále Nového domu řádný valný sjezd delegátů Všeodborového sdružení křesťanského dělnictva a zaměstnanectva čsl.

O české školy v Jugoslavii. Rozvoji českého školství v Jugoslavii brání také neuvědomělost krajanů, již využívají živly českým národním snahám nepřející tvrdíce, že si musí Češi vydržovati školy sami. Proti této neuvědomělosti pracuje mezi krajany jugoslávskými daruvar. týdeník „Jugoslavští Čechoslováci“, rozptyluje nemístné obavy krajanů před vydáním a uvádí jak na Češích samotných záleží, chtějí-li obdržeti pro své děti státní české školy nebo české paralelky na státních školách. Stačí, přihlásí-li se v místě o českou školu rodiče 30 českých dětí. V tom případě všechn věcný náklad na školu hradí obec a učitele vydržuje stát. Takové samostatné české školy jsou v Jugoslavii dvě a 8 jugoslávských škol má již české pobočky. Vedle toho je v Jugoslavii ještě 7 soukromých škol, jejichž náklad si hradí krajané sami, náklad na učitele nese čsl. ministerstvo školství. Další takové soukromé školy nesmějí se zřizovati a školy již existující mohou býti proměněny na školy státní, jestli o to naši krajané požádají. Podobně je tomu i s 8 českými doplňovacími školami, na nichž učitel z Československa vyučuje pouze v některých dnech. I tyto školy mohou býti změněny na přání

našich krajanů na české paralelky při státních školách.

Základní ideje demokratismu a Církve římskokatolická jsou neslučitelné jako oheň a voda. Toto napsal v článku „Občanská nauka a výchova na školách obecných“ inspektor a senátor Fr. Merta ve 2. čísle „Nové knihovnice učitelské, v níž se vydávají praktické spisy pro učitele škol obec. a měšťanských“ v ročníku 1930-31, str. 125. Článek byl pojat inspektorem O. Knoblem do knihy „Praxe v činné škole“, která se doporučuje všeobecně učitelstvu jako pomůcka ku přípravě ke zkoušce učitelské způsobilosti.

V článku na téže straně se pak praví:

„Církev římskokatolická se svým naprosto nedemokratickým zřízením se vůbec nehodí za podklad státního zřízení demokratického a byla vždycky nejlepší učitelkou a zachovatelkou řádů monarchistických.“

Takhle poučuje mladé učitelstvo významný školský pracovník o katol. Církvi. Jaký div, dívá-li se pak většina učitelstva na všechno katolické s úsměškem a pohrdáním, připravuje-li se jenom z takových knih ke svému odpovědnému úkolu.

Vysvědčení na čsl. doplňovacích školách v zahraničí. Letošním rokem počala se vydávat na čsl. doplňovacích školách zahraničních ve Francii vysvědčení žákům, jako doklad o vykonané návštěvě školy. Na většině čsl. zahraničních školách vysvědčení se již vydávala dříve. Česká škola v Končanici v Jugoslávii vydává výroční vysvědčení žákům docela originálním způsobem. Každému žákovi daruje dobrou českou knihu, která má být základem jeho české knihovny a na desku napíše stručnou zprávu o školním prospěchu a návštěvě. Podepisuje se správce školy a třídní učitel. České a slovenské školy v Americe vydávají vysvědčení jako školy anglické, a při ukončení docházky každý žák obdrží diplom, že absolvoval českou (slovenskou) školu. Zdá se, že vydávání diplomů při skončení školní docházky je velmi účelné a dobré zařízení. Diplom je nejen dokladem, že žák čsl. zahraniční školu navštěvoval, ale je milou připomínkou na chvíle strávené v československé zahraniční škole.

Desperace se zmocňuje jednatele ÚSJU na Moravě při bilanci protiná-

boženského boje. Jak by ne? Jeho pekrokoví kolegové — dokonce prý činovníci Jednoty — posílají svoje děti do náboženství, Věstník je prý příliš mírný a kulturní hlídka prý z něho zmizela. To snad nebude nejhorší, ještě povážlivější je to, že některá čísla Věstníku svědčí o ztrátě kultury vůbec a někteří příslušníci a činovníci ÚS bývají občas zachvacováni choutkami zrovna nekulturními. —o—

Boj, vedený proti Církvi na celém světě všemi národy, soustřeďují „nevěřci“ především na škole, poněvadž ví, dostanou-li pomoci zákona a nucené návštěvě státní školy státní monopol na školy, že pak budoucnost „odkřesťanění“ národů jest jejich. Tento „zednářský“ útok byl přenešen i na náš národ, a naši vlast, abychom byli odkřesťanění. Misto charity (dobročinné lásky), která jest posledním útlukem křesťanské víry, zavádějí pod rouškem nejrozmanitějších spolků humanitu, a s ní moderní „pohanství“.

*Arcibiskup dr. Kordač na Žofině
22. září 1924.*

LÉČEBNÍ FOND

Manželka, která nežije ve společné domácnosti s pojištěncem z důvodu rozepře o rozvod, není jeho rodinnou příslušnicí. V. v. nemocnice v N. domáhala se na Léčebném fondu veřejných zaměstnanců náhrady Kč 893.— za ošetřovací výlohy manželky pojištěnce V. Z. Žalující strana uváděla, že manželka pojištěnce jest jeho rodinnou příslušnicí, neboť manželství její nebylo dosud rozvedeno s pojištěncem, takže nemůže běžeti o oddělené bydliště na základě výroku soudu. Pojišťovací soud v Praze rozsudkem ze dne 10. března 1932 č. j. Cp Ia 988/31 zamítl žalobu nemocnice a přiklonil se k právnímu názoru Léčebného fondu, že manželka, která nežije ve společné domácnosti s manželem z důvodu zahájení rozepře o rozvod, není rodinnou příslušnicí manželovou a že nemá nároku na dávky od Léčebného fondu ve smyslu par. 7 zákona o Léčebném fondu, poněvadž z důvodů čistě osobních nesdílí společnou domácnost s manželem-pojištěncem.

Největším zločinem je zrada.

Slovenský básník.

LITERATURA

Příručka občanské nauky a výchovy pro žactvo škol měšťanských a vyšší stupeň škol obecných. Napsali Frant. Pouliček a Jiří Neumann. Cena 8 Kč 80 hal. Byly doby, kdy nedovedly být vydány příručky pro nový předmět republikánské školy bez vášnivé zaujatosti proti pozitivnímu křesťanství a kdy bylo využíváno každé příležitosti jako dobré k ohřátí protikatolické polivčičky. To se vyrovnávaly v příručkách školních staré nevyrovnané účty zášti a tesaly se schůdky ke kariéře. Čas odplavil mnoho z popřevratového kalu a tak dnes můžeme bráti novější příručky školní bez cbavy, že v nich najdeme zjevné urážky katolictví. Obratní autoři vyhýbají se dnes všem choulostivým kapitlám a uvedená příručka v kapitole o T. G. Masaryku je vzorem klidného, objektivního pojednání o prvním presidentu republiky. V Příručce převládá část nauková. Forma vyprávění je daleko elegantnější a demokratičtější než u podobné příručky Dejmkovy. Vzory žádosti a několik diagramů zvětšuje ještě praktickou cenu knížky se 137 stránkami, vydané již po druhé a podle nových osnov přepracované. U učitelstva oceněn bude i odkaz na články čítankové, ze kterých má občanská nauka a výchova těžiti. K. B. H.

Příroda, ilustrovaný měsíčník přírodovědecký, vydala 7. číslo k počtu 60. narození profesora dra K. Šulce. O jubilentovi pojednává J. Zavřel, o účincích radiového záření a ultrafialových paprsků na hmyzí kukly dr. Viktor Janda, o biologii ploštěnky *Polycladodes alba* profesor dr. Emil Sekera, o pěstování živých tkání mimo tělo docent dr. Vl. Tůma atd. V odborných hlídkách obsahuje časopis zajímavosti ze všech odborů přírodovědy a snaží se popularisovat výsledky vědeckého badání na všech polích přírodních. K. B. H.

Tělesná výchova mládeže, nezávislý list pro učitelstvo všech druhů škol, kandidáty učitelství, tělocv. a sportovní spolky, cvičitele a vychovatele mládeže. Číslo 7., ročník II. Psychologický problém prostných cviků řeší Ferdinand Horák, o novorakouské metodě tělovýchovné pojednává K. Krčma a návod k práci tělocvikáře počátkem školního roku dává Fr. Trn-

ka. Technická část obsahuje rozdělení cvičebních hodin na středním a vyšším stupni dvojtřídních škol a na školách středních. Redakce snaží se vésti časopis nestranně a sloužiti poctivě všem učitelům tělocviku a cvičitelům v tělocvičných spolcích.

K. B. H.

Umělecké obrázky náboženské ve výchově. Didaktika nás sice poučuje, aby s odměnami ve škole nebylo plýtváno, ale ve výchově mají odměny určité místo neméně důležité než pochvala. Jako slovo uznání pronesené učitelem, který je žákům autoritou a jehož každá věta má značnou váhu, dovede rozkřesati jiskřičku radostné chuti k novému snažení i u slabšího žáka, tak dovede působiti i vhodná odměna za mimořádnou píli nebo zvláštní projev ukázněnosti. Neodměňujeme ovšem nikdy nadání a vrozené schopnosti. Ani povinná píle a předepsané chování nezasluhuje odměn. Vykoná-li však žák mimořádně víc, než bylo od něho požadováno, jest dobře veřejně kvitovati jeho dobrou snahu. Na příklad žáci mají dovoleno o přestávce mluvit. Zdrží-li se hovoru a obětuje tento sebezápor za obrácení hříšníků, jest dobře odměniti tento krásný apoštolát cbeťi pro povzbuzení ostatním. Nebude to odměna za mlčení, bude to upomínka na krásnou chvíli zapření z lásky k Pánu Ježíši. Proto se nejlépe k tomu účelu hodí umělecké obrázky náboženské (levné a pěkné jsou na příklad u Kropáče a Kucharského v Praze), na jejichž rub si žáci poznamenají datum dne, kdy obětovali svůj dětský sebezápor na oltáři čisté lásky k Ježíši pro záchranu nesmrtelných duší. Vhodných příležitostí k pěstování tohoto apoštolátu se najde ve školním životě mnoho: nezdár, bolest, zármutek, ošklivé slovo, hněv, závist a pod. Nezapomínejme na nadpřirozené prostředky ve výchově a zařaďme umělecké náboženské obrázky mezi důležité prostředky výchovné.

K. B. H.

Vrána-Konvička: Nové cesty. Kreslení v 1.—5. školním roce. Cena 21 Kč. Největší předností této příručky jest opatrné zacházení se slovy. Není jich ani mnoho, ani málo. Teoretická část obsahující všeobecné poznámky o termínech, učebné látce, učebných prostředcích a metodě, o kresliřském materiálu a o testování v kreslení,

shrnutá je na 32 stránkách, kdežto praktická část rozvedena jest až do str. 155. Mluva knihy je názorná a přesvědčivá: vybírejte předměty ke kreslení z prostředí žáků, procvičujte kresliřské prvky jako násobilku v počtech a testy se přesvědčujte, jak žáci probranou látku ovládají. Dostatek praktických ukázek umožní každému učiteli v kterémkoliv prostředí podle vzoru v knize podaného zařídit si postup v kreslení podle nových metod metodou skutečně moderní. Doporučujeme pro nižší a střední stupeň škol. K. B. H.

Mladý svět, týdenní noviny pro mládež, vydává státní nakladatelství v Praze. Nový ročník pokračuje v započaté úpravě i ve stejném rozčlenění obsahu: Co nového, Besídka, Co se o prázdninách událo, Z cizích zemí, Technické vynálezy, Sport, Rozmanitosti, Hlavolety, Radiový koutek atd. Vytkli bychom jen příliš velkou blahovůli k sokolství, které loni zabíralo hodně místa. Mladý svět má své odběratele i v řadách nesokolské mládeže a nestranné dětské noviny mají referovati o všem, tedy i o podnicích orelských. K. B. H.

Květy mládí zahajují letos již XV. ročník a mohou se pochlubit jak pečlivou výpravou, tak i pěkným uspořádáním obsahu. Naše žactvo bude asi nejvíce zajímati Kaskova povídka dobrodružná „Na válečné stezce“, neboť ušlechtilých povídek toho druhu máme v naší dětské literatuře citelný nedostatek. Redaktor Ferdinand Pokorný pokračuje v otiskování obrázků z cesty do Ameriky. Faul podává menším čtenářům pohádku Uhlířova schovanka, dívky najdou svůj Dívčí svět, hoši Ruční práce, Skauting a turistiku. Střed vyplňují obrázky z letošních orelských slavností na Svaté Hoře a ve Vídni. Orelské žactvo by mělo dobře znát pěkný svůj časopis a následovat příkladu těch, kteří do něho krátkými zprávami přispívají. K. B. H.

Unikum — časopis za 1 Kč za celý rok! Nejlacnější časopis z celé republiky. Vld. farním úřadům, vldp. katechetům, pp. učitelům, katolickým rodičům a vychovatelům. Dovolujeme si vás upozorniti na nejlacnější časopis pro katolickou mládež. Jest to „Orelská stráž pro mládež“. Hodí se výborně nejen pro Orly, ale pro katolické děti vůbec. Obsah časopisu jest

převahou náboženský s částí poučnou i zábavnou. Loňského roku rapidně stoupal počet odběratelů, takže jedno číslo se muselo tisknouti dvakrát. Letos snížili jsme předplatné na pouhou 1 Kč (jednu korunu) za celý rok (čísel 20). Za pouhou korunu obdržíte časopis, který se rozsahem vyrovná jiným časopisům, neb je i předčí, protože užíváme drobného tisku. Za 1 Kč obdržíte tisíce námětů k vyučovací praxi a výbornou posilu ke školní i mimořádné činnosti. Časopis je řízen pedagogy-odborníky. I při nepatrné agitaci dostane se do rukou všech dětí, vždyť je za pouhou korunu. Nízkým předplatným umožňuje se vám odběr velkého množství výtisků a vy zase velkým odběrem umožníte vydávání. Kromě toho se vypisuje soutěž: kdo předplatí největší počet výtisků, obdrží 1000 Kč, t. j. jeden tisíc korun! Objednejte tento jedinečný časopis — nejlacnější ze všech časopisů celé republiky — ještě dnes v nejhojnějším počtu — celé stovky — u Brynychovy župy Orla čsl. v Hradci Králové, Adalbertinum. — Objednejte i z míst, kde není orelské Jednoty, nebo kde činnost je dosud malá. Naš tisk připraví vám půdu. Kristus zvítězí především v dětských srdcích.

Se Slavkova u Brna. Velká většina z p. učitelů našich katolických měla o výstavě napoleonské ve Slavkově příležitost vzhlednouti nákladnou, krásnou a moderně vybavenou budovu klášterních škol. Jest jim jistě známo, že v těchto místnostech jsou umístěny: dětská opatrovna (útulek), mateřská škola, škola obecná trojtřídní, měšťanská škola i se IV. třídou (kursem), odborná škola kuchařská a domácího hospodářství 5měsíční a různé kursy šití, vaření, vyšívání, jazyků, zvláště němčiny (i večerní kursy) a vyučování hudbě. Zřízen jest též při této škole pensionát pro dívky. Obracíme se se snažnou prosbou na p. učitele a učitelky, aby při příležitostech, jež se jim naskytou při poradách s rodiči laskavě doporučovali naši klášterní školu. Potřebujeme toho a to tím více, čím větší a krutější boj vede se proti této naší klášterní škole, vždyť i konečně jest spravedlivé, aby rodiče katoličtí světovali děti své na vychování zase jenom katolic-

*Vždy
dobrou chuť'*

mívá zdravé dítě, chráníš-li
jeho slabý žaludek před
těžce zázivnými tuky. Proto

ber vždy

C.T 5-32

VYDATNÝ, ČISTÝ ROSTLINNÝ TUK

ké škole, kde jest taková. Za prokázané služby již předem dovoluji si jménem kláštera upřímně Zaplat Bůh! Neračte tedy zapomenouti naši slavonské klášterní školy! K—r.

Křesťanská Charita prosí... Diecéšní Svaz Charity v Olomouci vyhlásil v celé arcidiecési pro měsíc září obvyklé plodinové a peněžní sbírky, jejichž výnosu používá pro tisíce potřebných sirotek, mrzáčků a chudých, pro budování dalších sociálně-zdravotních ústavů a k zabezpečení katolických institucí dobročinných. Mchutná činnost katolické Charity vyžaduje účinné podpory všeho katolického lidu, aby toto dílo lásky mohlo býti konáno. Přispěj proto každý podle své možnosti ku zmírnění bíd a neštěstí těch tisíců, o které křesťanská Charita pečuje! Za každý i se-

bemenší dar volá již předem upřímně „Pán Bůh zaplat“ Svaz Charity v Olomouci.

Dnešnímu nákladu přiložen je prospekt chvalně známé továrny na piana a harmonia Lidl a Velík v Mor. Krumlově, jejíž výrobky došly skvělého ocenění i za hranicemi. Pánům kolegům naskýtá se zde příležitost přímého nákupu v továrně za ceny vskutku neobyčejně nízké, tím spíše, že nám továrna sdělila, že povolí pánům učitelům na piana 10 proc. a na harmonia 5 proc. důvěrné slevy a to při koupi na splátky, případně bez většího závdavku. Doporučujeme tento prospekt laskavě pozornosti pánů kolegů, jelikož z posudků vynikajících umělců je zřejmo, že jde o výrobek vskutku mezinárodní úrovně.

Znáš novinku: SILNÁ SLOVESA NĚMECKÁ V ROZMLUVÁCH?
Red. Ječmínek, Holešov, Morava. Kč 5.—. Žákům zpříjemní učení, učitelům usnadní práci!

OBČAN A ŠKOLA,

časopis pro poučení o školských zákonech a o škole vůbec. Vychází od roku 1930. Ročně 5 obsažných sešitů. Předplatné 10 Kč. Potřebné pro učitele, kněze, funkcionáře míst. školních rad, rodič. sdružení, spolků, organizací i pro jiné jednotlivce.

VZORCE ŽÁDOSTÍ ŠKOLSKÝCH A UČITELSKÝCH.

Brožura, dávno již veřejností žádaná, vyšla právě v nově založeném sborníku „Rádce učitele“. 64 stran, 6 Kč.

Redakce a administrace časopisu „Občan a škola“ i sborníku „Rádce učitele“ jest v Přerově, Blahoslavova 41.

PRO TOHO, KDO NEMŮŽE DO LÁZNÍ! Za každého počasí zbavíte se v několika dnech revmatismu, nastuzení, nervosy, hostce, ischiasu, zánětů nervů, bolesti křížových, dnů, zácpy, tělnatosti slatinými suchými zábaly neb lázněmi. Žádejte zdarma prospekt u fy Jos. Zelený, vývoz minerální slatiny, Česká Černá u Náchoda. — Jediný neklamný prostředek

TISK

všeho druhu

Lidové závody

tiskařské a nakladatelské

v Olomouci

Wilsonovo náměstí 16

PAŘÍŽ

Madame Pagot 9,
rue Pierre - Ducreux, Paříž 16e

přijme mladé cizinky;
výchova, vyučování,
univerzitní kursy (Sor-
bonna), krásná umění

Nejlepší reference

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská). Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

K. Doubravský:

Rodné brázdy.

Komu by nenapadla v podzim, vyrovnávající protivy léta a zimy i usmiřující člověka s přírodou, tato slova básně Sládkovy? Do dálky a do šíře vlní se před námi miniaturní vydání velehor našich rovných a klidných políček, brázdy za vesničkou, v níž jsme se narodili, brázdy, které nám odkázal otec jako posvátnou relikvii po staletí drženou v jedné ruce.

A srdce se rozbíhá přesto, prsa se vlní jako ty načechrané brázdy, a na tváři s babím létem se zachytil jeden z opravdu krásných úsměvů. Co mi vás Pán Bůh přál. Všechny pozemkové knihy světa a zemské desky nemohou popřít prvního vlastníka tam na nebesích. Jeho jsou všechny brázdy, ať vyorala je lidská ruka na poli či starost na čele. On jediný může jim dát životodárnou sílu i beze všech chemických přípravků. On jediný může vyrovnat naše čelo a starosti proměnit v radost. Nežijeme jen pro jedno a ch, kterým by větérek po nás se vztáhl a s večerem roznesl po lukách. Třebas jsme jen prášinkem vesmíru, sijeme rok co rok, vkládáme znovu a znovu símě do brázd kypřených naším potem.

Jsou brázdy rolníkovy a jsou brázdy ostatních povolání. Všechny je potřebí dobře obdělávat nejen pro užitek, který očekáváme, ale i pro slovo Prvního Vlastníka: „V potu tváře budeš jíst svůj chléb!“

To, čemu říkají krise, jest vlastně chléb bez potu, bez námahy. Člověk zpohodlněl. Či lépe řečeno: satan pokračuje ve svém svádění a s pokaženou naší přirozeností nemá ani těžkou práci. Člověk chce se mít dobře bez práce a proto krade. Krise je krádež: krádež času, které říkají sport, tramp, krádež peněz, které říkají obratné machinace a defraudace, krádež cti, které říkají literatura, krádež Boha, které říkají kultura a pokrok. Tisíce lidí zvyklo se vyvalovat se lenošně na poduškách nepravosti a druhé tisíce strádají, protože se nedostává ukradených peněz. A národ nemá proroka, nemá věstce. Má filosofy, ale jejich hlas je němý,

má básníky, ale ti se dají koupiti, má spisovatele a umělce, ale ti se starají o kuběny. Není proroka, který by řekl pravdu a byl potom za ní třeba ukamenován, ale z jehož krve vykvetlo by poznání propasti hříchu a každická krůpěj stala by se síměm lepšího zítřku národa.

Rodné brázdy v šíř i dál... Věru, kolego Šlajsi, nemohl jsi dátí lepší slova do vínku prvnímu číslu „Dětského světa“. Když k dospělým nelze někdy mluvit pro jejich lehtivé uši, budeme mluvit k dětem, učit je lásce ke každé poctivě obdělávané brázdě v kterémkoliv povolání, budeme jim jmenovat věci pravými jmény, aby obluda lže a nepoctivosti nepohltila nás všechny. Každé povolání je od Boha a každému Bůh žehná, je-li provozováno podle dekalogu a s láskou. V každém povolání lze mnoho udělati pro Boha velikého, když každou drobnost svědomitě vykonáme. Těžisko velikosti je v drobnostech, učí nás svatá Terezie od Ježíška i blahoslavená Anežka. Nevyhýbejme se žádné práci, která nám může zasloužiti království nebeské. Orejme a sijme, dokud je čas příjemný.

Vladimír Klement:

Co jsem viděl v pražských pokusných diferencovaných měšťanských školách.

(Dokončení.)

2. Ukázka individuálního vyučování občanské nauce ve III. třídě (v Nuslích).

Základní práva i povinnosti občanské.

Vypište si z Ústavy (hlava V.) práva a povinnosti občanské, jak jsou stručně vyjádřeny v nadpisech:

1.
2.
3.
4. Atd.

Čtěte Joachyma 155—157!

Význam těchto základních práv je v tom, vytyčiti hranice

Všimněte si při čtení Ústavy, že omezení svobody občanské je přípustno jen zákonem.

Rovnost. Par. 106 Ústavy v odstavci 1. praví:

Uveďte podle Joach. (157) příklad, jak byla odstraněna občanská nerovnost žen:, jak byly zrušeny výsady rodů (šlechty): Atd.

*

3. Projekt dějepisný (v Michli).

Země české po válkách husitských.

Prameny: Gebauerová, Jirák, Reitler, Dějepis II., str. 35 a dále;

Dr. Pešek, Má vlast, 66 a dále.

Četba: L. Horák, Počátkové dějpisu návodného, 111—115, 122.

Otázky: Koho přijali katolíci a mírní husité za krále po smrti Zikmundové? Jak se jmenoval jeho syn? Kdo spravoval za něho českou zemi? (Atd. Celkem 31 otázek.)

Pro cvičení.

1. Do poznámkového sešitu poznamenejte tato slova a stručně vysvětlíte jejich význam: Albrecht Habsburský, Ladislav Pohrobek, krajský hejtman, Jiří z Poděbrad, Jan Jiskra z Brandýsa, Matyáš Korvín, Jednota zelenohorská . . atd.

2. Do mapky Čech zakreslete tato místa a poznamenejte pamětihodnosti: Po-
děbrady, Vilémov u Čáslavě, Chelčice u Vodňan, Kunvald u Žamberka.
3. Na časovou přímku zaznamenejte letopočet 1471!

✱

Úkázka z vyučování přírodopisného. (Nusle.)

Poslové jara.

Po zimním oddechu se příroda probouzí. Teplé paprsky sluneční prozáří a zahřejí půdu, volajíce první květy jara. K obloze vylétá jarní posel — skřivan. Kdy je jarní rovnodennost?

Vyjmenujte posly jara! (P. 128—132.)

Která květina vykvétá dříve, než všechen sníh roztaje? Popište ji! Nakreslete ji do sešitu a označte její části!

V zahrádkách a na trávnících rozevívá své květy chudobka. Rozeberte květ chudobky! Nakreslete pozorované části úboru!

Cvičení: 1. Květ sněženky se skládá z.....

2. Části květu chudobky jsou Atd.

✱

Předností této metody je, že žáci zvykají samostatnosti, jsou tu právě závody v práci.

Chybou je, že někdy pracují žáci chvatně a ledabyly. Je také na pováženou, na příklad v počtech, nechati tápat slabé žáky celé hodiny. Žáci píší nedbale, pravopis je leckdy ubohý.

V Nuslích — zdá se — ovládla tato „psavost“ vyučování nadobro. V žádné třídě jsme neviděli hromadného vyučování, nikde jsme neslyšeli výkladu učitelova.

V občanské nauce zrovna tak děti psaly celou hodinu jako v počtech či v dějepise. Toto ustavičné psaní připomíná příliš ony doby, kdy pan preceptor, jen aby měl od dětí pokoj, uložil jim tiché zaměstnání a sám pak rozpisoval z partitury nějaké sólo pro křídlovku, co by kasaci pro milostivou paní hraběnku.

Ústní projev dítěte je na nuselské škole úplně zanedbán. — Pravdu měl dr. Chlup, když se o této pisařině vyjádřil: „Hotová němohra!“

Někdy jsme pozorovali (zejména v přírodopise) i nedostatek názoru.

✱

V Michli jsou po této stránce poměry mnohem lepší. Metody se kombinují. Škola působí dojmem živějším, veselejším.

Na michelské škole je také zaveden systém dalto v s k ý. Několik vyučovacích hodin je „volných“. Žáci se mohou odebrat na vyučování do kteréhokoli předmětu podle své chuti, tam pokračují ve své práci a prohlubují vědomosti. Snadno se ovšem stane, že v zeměpise studuje žák učivo, které je určeno na květen, zatím co v přírodopise trčí u látky, s níž měl být hotov v březnu.

Tento postup v jednotlivých předmětech u každého žáka se zaznamenává do sloupků, rozdělených po týdnech — do grafů. Učitelé si pomáhají proti těmto opozdilcům tím, že si pro ně ve „volných“ hodinách posílají a tak donucují je ku práci i v předmětech, kterých žáci nemají rádi. Příliš zastalým učivo přiměřeně zkrátí.

Kdo je s látkou brzo hotov, tomu půjčí učitel z příruční knihovny nějakou knihu, žák ji přečte a píše o ní referát.

Učivo se procvičuje zkušebními testy.

Takový zeměpisný test vypadá takto:

Polsko, Rumunsko, Maďarsko.

V prvních osmi větách tohoto testu je po jedné chybě. Škrtněte, co je chybné!

1. Polsko je převahou vysočinou, nížinou.

2. V Maďarsku jsou řeky: Dunaj, Tisa, Dněstr.

3. V Polsku se těží zlato, zinek, sůl, nafta, uhlí.

4. V Maďarsku se pěstuje pšenice, kukuřice, rýže, cukrovka, tabák, paprika, víno. Atd.

Doplňte:

9. Polsko se dotýká moře...

10. Řeka Visla ústí u svobodného města...

11. Maďarsko má podnebí...

12. U Věličky a Bochně se těží...

13. Čemu se říká puszta?... Atd.

Celkem 25 otázek, 1 otázka = 4 %, správných řešení — %.

※

V Nuslích začali — jak nám ředitel Jar. Komárek povídal — se 46 proc. správných odpovědí. Dnes jsou výsledky daleko lepší.

Prospěch odpovídá (podle pražského oši. Šindeláře) dobře odlišení žactva.

Programy i testy do všech předmětů pro všechny pokusné školy se tisknou v nuselské škole ve zvláštní místnosti. Mladík, který tuto práci obstarává, pracuje od rána do večera. Stroj tiskací stál 18.000 Kč. Koupila jej ČOU.

※

Druhá hodina občanské nauky je společná — žákovské shromáždění. V Nuslích i v Michli mají pro žákovská shromáždění krásné, prostrané místnosti. V Nuslích mají i galerii a jeviště. V Nuslích jsme na žákovském shromáždění poslechli žákovský orchestr, pěvecký kroužek zazpíval dva sbory, čtyři dvojice děvčat zatančily tanečky na národní písně. Potom členové žákovského literárního klubu přednesli referáty o sportovní činnosti klubu wolleyballového a ping-pongového; jiná žákyně přednášela o stavitelských slozích a o zařízení bytu. Po sborové recitaci byl promítán sportovní film. Pořad byl ukončen žákovskou hymnou „My mládež nuselská“.

※

Žákovské shromáždění v Michli mělo ráz básníci a příroda. A tu jsme měli příležitost pozorovati, jak si žáci ve svých projevech samostatně počínali.

Kterýsi člen literárního kroužku přednášel o táboření v lese. Měl však nehodu: slova mu startovala dříve, než se zasnoubila s myšlenkou, a tak vykládal překvapeným druhům podivné věci: „...Budete usínat a spát za zvuků trubky..." atd.

Chichonily se žabky vpředu, usmívali se staří pání vzadu, rozchechtalo se mužstvo wolleyballové a ping-pongové. Někdo by zbledl, jiný by zrudl, kdyby se mu taková ostuda přihodila, ale náš řečník nepřišel do rozpaků: dokončil klidně svou řeč a chtěje napravit pošramocenou řečnickou reputaci, dodal: „Dovolte mi, prosím, že jsem ten svůj dnešní rozhlas tak popletl.“ Konec vše napravil. — Před rozchodem zazpívali žáci hymnu mladé Michle, kterou jim zhudebnil Jaroslav Křička. Uvádím tu první sloku:

„Holó, haló! Všichni v jednom šiku,
v svornosti a míru!

Z Michle Dolní, z Michle Horní
jdeme, jdeme bez hluku a křiku,
jdeme v jednom šiku;

Zdar buď Michli!

Michli zdar a Michli sílu!“

※

Na některých koleníích se vyučuje také latině. Učí se jí metodou čtecí bez soustavné metody gramatické a překládací. Úsudky vyučujících profesorů v této metodě se značně liší.

Zvláštní způsob vyučování změnil i kázeň ve škole. Poněvadž se děti učí individuálně, jedny stojí u tabule a ukazují na mapě, druhé prohlížejí obrázky, některé sedí na stupni a zkoušejí se, jiné v lavici píší, jiné opět tišší, jindy hlasitější. Ještě že těch dětí není mnoho. My, kteří jsme zvyklí cítit oči na sebe upřeny, divně na to hledíme.

Jinak se děti chovají slušně i v přestávkách.

Učitelé zákům vykají, žáci učitele volají jménem: „Pane Čondle!“, „Slečno

Drastová". Při vstupu do třídy děti nás pozdravují: „Vítáme vás!“ Při odchodu se loučí: „Na shledanou!“

Vyvolání žáci při zkoušení nevstávají.

※

A celkový dojem?

Je tu mnoho neujasněného, mnoho labilního. „Problémy rodí problémy“, řekl nám dr. Příhoda.

Mnoho novot upřilishuje (týdenní žákovská shromáždění, výchovné kampaně, poměr žáků k učitelům, nemírné fedrování sportu atd.). Metoda „píšu, píšu patnáct“ je příliš jednostranná a nezdravá.

Je tu i nebezpečí, že trvalé rozdělení dětí na nadané a nenadané vytvoří nové kasty lidí.

Těžký problém přináší zejména konsolidace. Reformní školy předpokládají kolenium čtyřleté, a přece většina žáků vystoupí ze školy již ve 14 letech.

„Zkušenosti na konci VI. semestru (3. roku) ukáží,“ píše pražský oši. Šindelář v knize „Pražské pokusné reformní školy“, „pokud žáci půjdou dále, pokud se splnily předpoklady konsolidace a pokud si žáci osvojili touto konsolidací potřebné vědomosti v tak zvaných naukových předmětech (nynějších reáliích), zejména v dějepise, jemuž se budou učit jen rok, a ve fyzice, již se budou učit také jen rok vedle toho, že byla v 1. roce obsažena v obecné přírodovědě. V učitelských sborech pokusných škol mají o tom již dnes vážné pochybnosti a připomínají, že nelze při všeobecném zapominání podceňovati význam opakování pro upevnění vědomostí.“ (Str. 15.)

Na druhé straně třeba uvážit, že metoda samoučení — vhodně prováděna — učí žáky samostatnosti, zabraňuje tlachání, „jde věci na kloub“, jak řekl správně oši. Votava. Tato metoda nutí ku práci i ty žáky, kteří při kolektivním vyučování jsou zpravidla jen trpnými diváky a posluchači. Dává jim práci přiměřenou jejich duševní vyspělosti.

Snad se osvědčí kombinace metody dnešní — kolektivní a pokusné — individuální.

Dnes — po vydání nových osnov pro měšťanské školy — bude nás zajímati, udrží-li pokusné školy svůj směr či veplují-li do řečiště nových osnov.

Dovíme se snad také, jak zhodnotí konečné výsledky svých pokusů.

III. prázdninový vzdělávací kurs katolického učitelstva na Svatém Kopečku.

(Pokračování.)

V sobotu 6. srpna po mši svaté, při níž mnozí přistoupili ke stolu Páně, po snídani a rušné ranní tělovýchovné čtvrthodince zahájen byl přednáškový program cenným referátem kol. odb. učitele Ant. Krejčíře: „Duch současné pedagogiky. Katolická pedagogika.“ Duch současné pedagogiky je takový, jako duch současné filosofie. Modly současné pedagogiky jsou: relativismus, biologismus, scientismus, progresismus, psychologismus, specialismus a individualismus.

V moderní pedagogice jeví se zmatek, který se projevuje i v pedagogické literatuře, která neobyčejně vzrostla počtem knih, ale klesla vnitřním obsahem. Posice katolické pedagogiky je neobyčejně pevná, právě tak, jak pevný je celý katolicismus, o němž to tvrdí vědci-nevěrci i jinověrci. Opírá se o víru v Boha, následuje Krista, poslouchá Církev. Je světlým zjevem v současné pedagogické tmě, je ochránitelkou všech vzácných myšlenek výchovných, je strážkyní a hlasatelkou věčných zásad opravdové pedagogiky.

Po přestávce pozdravil kurs delegát Zwiazku Młodzieze Polskiej, delegovaný k nám polským konsulátem v Mor. Ostravě, p. Juliusz Grzondziel, velmi srdečnou a temperamentní řečí: „Jsem vyslán k vám, abych tlumočil pozdravy

katolické inteligence Polska. Jsem potěšen, že stojíte pevně pod praporem katolicismu. Čihá na nás i na vás nebezpečí ze dvou stran. Na východě bolševické Rusko, Lenin, degradace Boha; na západě hitlerismus, surové germánství, fanatický nacionalismus. Je třeba společné spolupráce proti společnému nebezpečí. S Polskem vás může spojit jedině víra v Toho, jenž jest nad národy, v Ježíše Krista. Volejme s prorokem Eliášem: „Pryč od bezbožných!“ Pryč s královstvím satana! Budme katolíky opravdovými, s nepomíjejícím nadšením! Učte děti v tom smyslu, ať katolicismus spojí Polsku s národem českým, který má dosud pověst národa husitského. Viděl jsem na Štramberku katolické studentstvo a mládež, nyní vidím katolické učitele a učitelky. Řeknu doma v Polsku, že jste bratry modlícími se stejně, smýšlejícími stejně. Vašemu kursu přeji mnoho Božího požehnání!”

Následovala přednáška profesora dra J. Špačka: „Škola jako pedagogický stát“. Podal ideální nástin třídní, respektive školní samosprávy, vhodné více pro vyšší stupně škol, nebo pro školu střední. Podle státní soustavy je i ve škole zavedeno více různých funkcí, jakýchsi úradů, ministerstev, jsou i třídní řady, zákony, dané žáky, čímž vším se posiluje sebekázeň, sebevýchova, posiluje vůle a charakter. Promluvil také o trestech ve školní praxi a o příručních knihovnách.

Po přednášce přečetl předseda nenávistnou noticku v „Národním osvobození“, kde je pohrdlivě psáno o kurse a panu dru Špačkovi ironicky, že přednáší o tak různorodých tématech, a odmítá, tento útok a posměch. Profesor dr. Špaček jsa potěšen sympatiemi kursistů, ukazuje na stejný kořen slov: svatý — světlý — osvícený. Dojat končí: „Kde je pravda? My víme, jsme syny Ježíše Krista.“

Odcházejícímu, celému kursu milému dru Špačkovi zazpívali na rozloučenou „Živio“.

Kolega Slezáček, Holubová a Kuncek podali pak zprávu o své návštěvě na III. konferenci mladých v Šumperku.

Po skončení dopoledního programu odcházel host z Polska. Louče se s kursisty, ujišťoval, že se mu mezi nimi líbilo, slíbil, že bude o nás informovat katolickou inteligenci, aby udržovala kontakt mezi ČSR. a Polskem. Potom provclal slávu prezidentu Masarykovi, polskému prezidentu Moscickému a svatému Otci Piu XI.

Ve 2 hodiny odpoledne za napjatého ticha počal přednášet redaktor a spisovatel dr. Josef Krlín na téma: „Kulturní snažení katolíků v cizině a u nás“. Kulturní výši znamená náboženské citění. Pokles úcty k Bohu má za následek rozklad mravního života, rozklad filosofie. Náboženství je pramen, jenž dává sílu kultuře. Nesmí se však ztotožnit náboženství a kultura. Náboženství je nad kulturu, je nadpřirozené. Pravá kultura je ta, která buduje na principech nezničitelné, věčné pravdy. — Ve své řeči ukázal řečník na bludné filosofické systémy ve Francii, Holandsku a Německu v XVI.—XIX. století a na řadu katolických filosofů současných ve Francii, Anglii, Německu a Itálii, z nichž řada je konvertitů. I k nám zasahuje ono hnutí. Vydává se Summa theologická, je zde centrum unionismu. Příčina návratu ke katolicismu: jiná náboženství nemají dokonalé duchovní naplně. Budme šířiteli, nositeli katolické renesance!

Hluboká, jadrně přednesená řeč dra Krlína se krásně poslouchala. Kolega Kuncek vzpomněl popřevratového hnutí studentského, v jehož čele stála trojice mladých mužů — dr. Kuncek, dr. Doležal, dr. Krlín — dnes docentů kursu, kteří mají i na životě katolického učitelstva zásluhu nemalou. Kursistům doporučena kniha dra Krlína: „Návrat vzdělavců“.

Po svačině zavedl kolega odb. učitel Ant. Krejčíř kursisty ve své přednášce „Kritika současných reformních směrů ve školství“ do překotného reformního ruchu a shonu a zhodnotil kriticky: Habrmannovy výnosy, školskou pragmatiku, jmenování inspektorů, platový zákon, snahy o oddělení školské administrativy od politické, práci na novém školním a vyučovacím řádu, individualisaci a socialisaci, pokusnictví, přestup žáků škol měšťanských na školy střední, rodičovská sdružení, pak kluby, společné přesnídávky, hymny a ostatní pomůcky kolektivní výchovy. Zamítl tempo reformu a jejich ducha, který odporuje duchu naší národní tradice a je spíše revoluční než reformní, atheistický a materialistický. Proti Příhodovi zdůraznil ducha vedle hmoty, psychologii

vedle logiky, meditaci vedle činnosti, modlitbu vedle práce, jak toho žádá náboženský duch lidstva, vyjádřený v hesle: Ora et labora!

Po krátké debatě odešli kursisté na adoraci do klášterní kaple, kde promluvil opět duchovní vůdce P. Daňha.

Po večeři se všichni odebrali na společný večer, který byl přesně v 8 hodin zahájen. Aranžmá večera měl kolega Rotrekl. Na programu byla řada zpěvních čísel a jednoaktovka: Dahomejský král přijde. Celý program obstarali sami kursisté. Účinkovali: prof. P. Liška, kol. Rotrekl, Štěpán, Buriánek, Geyer, Prášková, Čejková, Korvasová, Šebestlová, Šimek a Veselý. Na klavíru doprovázel kol. JUC. J. Hrbáček. Sál burácel každou chvíli smíchem nebo polleskem.

V neděli o 9. hodině v klášterní kapli mši svatou celebroidl a krásnou duchovní promluvu ke kursistům prosíoval universitní profesor dr. Bedřich Vašek. Celé odpoledne naslouchali pak jeho poutavé přednášce: „Užití sociologie ve školské praxi“. Po teoretickém úvodu, v němž podal různé definice sociologie a její metody, přešel k části praktické a sociologii křesťanské: Kde je křesťanská sociologie? V encyklikách papežů: O křesťanské výchově, O křesťanském manželství, O sociálním řádu, Rerum novarum. Encykliky jsou naše chloubka. Svatý Otec není spisovatel. Píše knížčky malé, ale nabité duchem. „Encykliky se musejí meditoval!“ (Stork.) Nové spisy: Dr. Fr. Reyl: Sociologie v politice, dr. B. Vašek: Křesťanská sociologie. Ve školské praxi je třeba vytvořiti si obraz sociálního prostředí, v němž děti a rodiče žijí a učitelé působí. Je nutno studovati kraj po stránce historické a lokální, vlastivědné a tvořiti si obraz přítomnosti. Poznatky je dobře zapisovat. Hleděti pomoci dítěti, usměrňovat jeho život, čistiti sociální vzduch. „Pracujte a obětujte se všude, kam vás Pán Bůh posílá!“

Po poutavé a iniciativní přednášce zodpověděl pan doktor otázky (kol. Chvoštek), kterak sociologicky hodnotit Bafu, fašismus, hitlerismus a komunismus. Ježto odpověď byla velmi zajímavá, je dobře ji publikovati:

B a ť o v a služba veřejnosti je myšlenka křesťanská. Baťa sloužit chtěl. Stíny služby veřejnosti. Amerika činí z ní reklamu, společenská indifferenc, pád samostatných řemesel, kapitalisace. Křesťanský ideál je majetková rovnost v občanské svobodě. Velké plány promyslet před svatostánkem! Modlit se: „Bože, znič mé dílo, není-li v Tobě!“

F a š i s m u s. — Žádá pořádek, bije korupci, hlásá autoritu. Potud je dobrý. Stíny: šovinismus, fanatismus. Italský fašismus — bečka prachu, jež vyhodí do povětří Itálii i jiné státy; žralok ostatních, na něž nemá práva.

H i t l e r i s m u s. — Vzkypění sil německého národa, výbuch národních sil, osvobozovací snaha od strastí, reakce proti válečné psychos. Potud dobrý. Zlé stránky: „Zbraně jiných nemají práva zabíjet!“ „Kdo není národní socialista, smrt mu!“ Pohanství, pohroma. Čtěni spravedlnosti a autority jen pro Hitlera. To je jejich neštěstí.

K o m u n i s m u s. — Velká iluse, utopie. Ráj na zemi? Nemoc lidstva je příliš složitá, než aby ji komunismus vyléčil. Je to pouhá pilulka těžce nemocnému.

20 kursistů s dp. Alf. Daňhou odjelo hned ráno na menšinový zájezd Orelstva do Šternberka, posílit tamější českou menšinu. Ostatní měli odpoledne volno.

Večer byly Maticí svatokopeckou promítány pro kursisty filmy: „Poutní místa v Československu“ a „Svatý Václav“. (Příště dále.)

Něco o ústavech učitelských.

Pod tímto titulem přinesla příbramská „Spravedlnost“, týdeník čsl. strany lidové, úvodník, v němž reaguje na články „K otázce zrušení učitelských ústavů“, otisknuté v „Českém učiteli“ a „Naší době“. Uvádíme aspoň některá místa:

Za 35 let služby na škole bylo mi možno poznati učitelky z obého druhu ústavů (to jest ze státních i církevních) při práci školní. S nejlepším vědomím a svědomím musím říci, že to byly učitelky z církevních ústavů, které měly vzornou kázeň ve škole, velmi dobrý prospěch v učení, získaly si lásku dětí

i rodičů a od inspektora obdržely posudek první třídy. Že se mnohé nestyděly za své náboženské přesvědčení ani před dětmi, ani před lidmi, budiž jim vzdána tímto čest!

Poznala jsem však mezi těmito také takové, které na velkou přimluvu a prosbu vystudovaly na církevních ústavěch, ale zapomněly pak na tu pěknou vlastnost, vděčnost, a po převratu ihned svou víru odhodily a vstoupily do bezvěří nebo jiné církve, když viděly, že by jim tím jinde nějaký prospěch kynul. S takovými učitelkami žádná kolegyně katolička přátelství nemohla pěstovati. Že by příprava na soukromých ústavěch byla horší než na státních, musím s největším důrazem odmítnouti, protože jsem se přesvědčila, že učitelky z církevních ústavů měly tak dobrou přípravu — ne-li lepší — jako my ze státního ústavu. Na všech ústavěch se přece užívá stejných učebnic. Na vlastní sestře jsem to poznala. I do života veřejného byly z církevních ústavů lépe vyzbrojeny životním rozhledem a pospolitým životem. I ke společenskému chování je v klášteřích vedly. Hany si tedy tyto ústavy nezaslouží.

Není pravdou, že na soukromých ústavěch studují nejslabší žáci a že dodávají učitelstvo méně vzdělané. Totéž, co tvrdí p. Knob (v „Naší době“), mohlo by se říci i o ústavěch státních, protože vždy se najde mezi 40 kandidáty několik slabších. Není každý žák stejně nadán, ale proto může i nejslabší student býti jednou nejlepším učitelem mládeže. Často jsme se přesvědčili, že přemoudřelí učitelé bývali nejslabšími učiteli. Profesori církevních ústavů byli velmi přísní, protože chtěli, aby jejich žáčky vynikly a nezůstaly za kandidátkami státních ústavů.

Není spravedlivé, odsuzovati jedny jen z pouhé nenávisti k vedení ústavu když ti druzí nejsou lepší.

Za zrušení učitelských ústavů nebudou vás velebiti ani vaši páni kolegové. Nevítají tu změnu s radostí, protože chcete jejich dětem ztížití získání brzké existence. Snáze učitel vydržel dítě po vyjití z měšťanské školy čtyři roky na ústavu než 8 roků na střední škole a pak ještě leta na pedagogické akademii. Proč by nešlo prodloužití učení na ústavě na pět let, aby kandidáti nabyli vyššího vzdělání? K čemu je potřeba tolik učenosti, raději kdybyste nastávajícím učitelům ušetřili zdraví, nervy — aby mohli pak s radostí pracovati. Vždyť i páni od zemské školní rady sami říkají, že je na ústavěch tolik látky, že jí děti zmoci nemohou a proto se ani na všechny předměty zapsati nedají. Odnáší to pak hlavně náboženství, protože si každý řekne: „Já učití náboženství nebudu, tak co bych se s ním mořil.“ Kdo nemusí, na nepovinné předměty zapsati se nedá.

Kdyby si učitel pamatoval jen to, čemu se na ústavě naučil, měl by toho pro svůj život i pro děti školní dosti. Chce-li více věděti, dovede si opatřiti vhodné knihy, ze kterých by dovedl pro školu vybrati, co za dobré uzná. Při svědomité přípravě na vyučování nezbude mnoho času k dalším studiím, jinak to odnášejí nervy.

(Poznámka redakce. Otiskují článek, by „byla slyšena i druhá strana“, ač jsem názoru jiného. Tolik na vysvětlenou kolegovi V., který mne, jak právě dopisem sděluje, zároveň s některými jinými kolegy považoval za iniciátora resoluce podobného obsahu, svého času v Příbrami přednesené. J. H.)

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Podkrkonošský odbor katolického učitelstva. V neděli, dne 25. září sešli se v Lidovém domě v Nové Pace katoličtí učitelé z Podkrkonoší k přátelské schůzce. Byli tam svoláni členem výboru Říšského Svazu katolického učitelstva čsl. prof. R. Schwarzerem, neúnavným to pracovníkem orelským a mužem příkladného života opravdového katolíka.

Ačkoliv schůzka byla veřejně oznámena pouze v Lidu, počet přítom-

ných, i těch, kdo se omluvili, mile překvapil. Zajímavé bylo, že pět z účastníků, a právě ti, kteří se živě zúčastnili debaty o různých stavovských a organizačních otázkách, o bolestech a zkušenostech z praxe, byli posluchači svatokopeckého kursu. Aposťolát katolického učitelstva, k němuž kursy jsou povzbuzující přípravou, přináší tedy ovoce, a právě v Podkrkonoší, kde dosud kvetou blede macešky Volné myšlenky, kde příboj popřevratové nevěry zanechal mnoho kalných stop a kde prohlásit

se katolíkem, znamená být „zpátečnický, nepokrokový, tmářský“ atd., a katolícky žít, jest postavil se na prapův bludného odia — tam je ho třeba.

Na schůzce, na níž měl též promluvit univ. prof. msgr. dr. Alois Kudrnovský, rozhodnuto svolati záhy ustavující schůzi k založení Podkrkonošského odboru katolického učitelstva. Odbor tento přejal by působnost bývalého odboru jičínského a zahrnoval by tyto školní okresy: novopacký (s obv. hořickým), jičínský, jilemnický, semilský, turnovský a trutnovský. Pole působnosti tedy značně veliké, takže odbor může vyvíjet činnosti snahy. Ovšem, že setká se jistě s přezíráním, nepochopením a nepřátelstvím, leč jen prací, byť i bolestnou, a modlitbou vzniká dílo, a silí-li důvěra v Boha a naděje v Pomocníci křesťanů, jsou všechny překážky malé a nízké.

Katolickému učitelstvu v Podkrkonoší mnoho požehnání od Boha!

Harn.

Brněnský odbor pořádá členskou schůzi v neděli, dne 9. října 1932 o 10. hodině dopoledne v zasedací síni Typosu, Běhounská 22-24. Pořad: 1. Odborný učitel Vladimír Klement přednáší na téma „Polskem k Baltickému moři“. 2. Zprávy spolkové. Všechny členy zdvořile zve výbor.

Vyškovský odbor sešel se dne 18. září v Křenovicích. Po uvítání a přečtení zápisu o schůzi minulé, ve kterém sl. jednatelka velmi výstižně ocenila význam bučovské výstavy pro zdejší kraj, nastínil předseda cíl pracovní školy, rozdíl od školy staré a předpoklady školy nové. Přednáška se dotýkala ožehavých otázek dneška, které zasluhují bedlivé pozornosti každého, kdo učinil učitelství svým životním povoláním. Bylo by si přáti, aby zejména katolické učitelstvo pozorně sledovalo, co se děje. Účast na schůzi by o tom nesvědčila. Příští schůze bude ve Slavkově 23. října. Bude pokračováno v přednášce, a to o metodách pracovní školy, a mimo to bude v další přednášce nastíněn obraz činnosti Dona Bosca. Pozvánky se nebudou posílat, ale schůze bude ještě jednou oznámena.

Opavský odbor vykonal členskou schůzi 18. září 1932 o 14. hodině v Opavě. Kol. Horák referoval o některých bodech III. prázdninového kursu katolického učitelstva na Sv.

Kopečku, ponechávaje hlavní slovo do příští schůze p. prof. dru Janu Drábkoví. O schůzování tak zvaného pokrokového učitelstva na Hradci se zmínila kol. jednatelka. O XII. letošní pouti do Lurd promluvil kol. pokladník, který se jí zúčastnil. Výprava jela z Brna přes Prahu, Plzeň, Norimberk, Curych, Einsiedeln, Lucern, Interlaken — nejromantičtějšími partiemi švýcarských Alp a jezer, přes Brünig, Montreaux, Lausanne, Ženevu, Savojskými Alpami kolem Montblancu do Grenoblu, na La Salette, Lyon, Ars, St. Etienne, Avignon, Nîmes, Montpellier, Beziers, Toulouse, Tarbes, Lourdes, Marseille, Toulon, Cannes, Nizzu, Monaco, Janov, Milán, Brescii, Veronu, Padovu, Benátky, ostrov Lido, Udine, Tarvisio, Solnhrad, Linec, Dvořiště a Prahu. — Hlavní zásluhu o výpravu má výtečný pan spirituál P. Antonín Striž z Prahy. — Za duchovního rádce odboru byl navržen vdp. profesor P. Krístek. — Odbor dále pojednal o ne lidském přeložení jednatelky, zkoušené učitelky dom. nauk pro měšťanské školy, na školu obecnou, kde lišky dávají dobrou noc. Doufáme, že její bolest se obrátí k dobrému. Členové odboru dlouho po schůzi setrvali v přátelském rozhovoru, nemohouce se ani rozejít. S novou chutí do práce! Sursum corda! Opavský odbor se přimlouvá za dochvilnější vycházení „Věstníku“.

Hlučinský odbor koná členskou schůzi 9. října 1932 odpoledne o 3. hodině v hotelu National v Hlučíně. Přednáška prof. Al. Wyky: Potřeba náboženství. Předseda promluví o kursu na Svatém Kopečku a duchovních cvičeních v Hlučíně. Je to první poprázdninová schůze a těším se, že se všichni sejdeme, nejen staří známí, ale i nově ustanovení katoličtí učitelé na okrese. Chceme se vzájemně poznat a vypracovat pracovní program pro tento rok. Připravte si návrhy na přednášky a jiné kulturní podniky, které by mohl odbor letos uskutečnit. Na shledanou 9. října v Hlučíně! Předseda.

Těšínský odbor konal v neděli 25. září 1932 první poprázdninovou členskou schůzi za pěkné účasti členstva. Přednášel vzácný host vdp. dr. K. Černocký z Mor. Ostravy, spoluredaktor Filosofického slovníku, na téma: Pokusná pedagogika u nás; psychoanalýza — Freud. — Psychologie

positivismu Krejčího ustupuje pokusnictví, podněcovanému rozvojem věd přírodních. Racionalisace — přizpůsobení životu potřebám průmyslu a obchodu. Tento amerikanismus ve školství šíří a buduje u nás dr. Příhoda. Avšak život lidský není založen na životě smyslovém. Znehodnocování snah kulturních, přeceňování nových učebních metod — toť ráz nivelizační práce Příhoda amerikanismu ve školství u nás. Kde je tady ideál a smysl výchovy? Smysl života křesťana je: modli se a pracuj, ne jen a jen pracuj. Což, až nebudeš moci pracovati, odpadneš jako ten opotřebovaný stroj. Katolická pedagogika stojí na stanovisku Uhrově, který žádá výchovu hodnotnější — výchovu nábožensko-mravní. A právě v době hledání nových cest ve výchově a vyučování je úderem na zvon Freudovo učení, že duševní život člověka je hlubší, než se domníváme. City a pudy jsou vážnými činiteli ve výchově. — Toť jen několik myšlenek z krásné a cenné přednášky p. prof. dra Černockého. Děkuje vám, pane profesore, srdečně za vaši laskavost a ochotu, se kterou jste přijel mezi nás na Těšínsko. Doufáme, že přízeň vaše bude nám zachována. — Pak promluvil kolega jednatel o naší činnosti v novém školním roce — ideálu katolického učitele. Ven do aktivity, apoštolovat! Ve školách budujeme katolické třídy, z nichž pak vyrostou žádané katolické školy. Chodte mezi lid a získávejte jej svým příkladem, neboť „láska je v nás samých," pravil nám P. Daňha na hluchinských exerciciích. Sebevýchova a sebevzdělání je naše nutnost životní. Býti dokonalým charakterem, neboť jen tak přispějeme ku povznesení vážnosti učitelského stavu. Přednáška kol. Slezáčka na svatokopeckém kurse „Ideál katolického učitele" nechť je skutečně evangeliem našim. (Přednáška kol. Slezáčka bude vydána tiskem.) Získávejte líknavé a vlašné! Staňte se členy odboru katolického učitelstva, vždyť jen v organizaci je síla. Odebírejte Věstník a posílejte příspěvky do něj! Heslem našim buď: Vše pro Krista! Posilu hledíme v modlitbě! „Bez mého přispění nezmůžete nic, proto modlete se," praví Kristus. — Dále jednáno o společných schůzích v Moravské Ostravě (v neděli 23. října 1932, 5.

února 1933) a pouti naší do Hrabyně 1. května. Společná shromáždění mají býti místem, kde se všichni sejdeme vzájemně povzbudit a poučit. Říjnová přednáška v našem odboru tudíž odpadá. Dne 13. listopadu bude celodenní tělovýchovný kurs nám všem známého a milého kol. Kunc-ka, předsedy našich kursů. Připravujte se již na něj. Uvolněte se na tuto neděli. Kurs bude ráno od 9. do 12. hod. a odpoledne od 1. do 4. hod. v tělocvičně klášterní školy. Kurs bude budován s hlediska: Z praxe pro praxi. Zvláštní programy a pozvánky budou ještě rozeslány. Jsou vítání i nečlenové. — Jednatel.

Schůze krajského odboru katolického učitelstva okresu přerovského konala se ve středu 21. září. Velmi pěkně o poměru katolicismu a školy promluvila místopředsedkyně odboru kol. odb. učitelka Jarolímková. Jednáno pak o programu práce v novém školním roce a o stavovských aktualitách. — Poukazováno na to, že na národních školách československých vyučují ještě mnozí, kteří vlastně kvalifikovanými učiteli a učitelkami nejsou: abiturienti gymnasií a reálků, ba na Slovensku i absolventi a absolventky pouhé měšťanské školy. Ti ubírají možnost vydělati si chléb těm, kteří absolvovali učitelské ústavy. Dnes přistupují k oněm, kteří nejsou v pravém slova smyslu učiteli a přece vyučují na národních školách i absolventi fakult filosofické a přírodovědecké. Takto rovněž se zvětšuje nezaměstnanost učitelského stavu, i když dotyční nemíní na národní škole zůstat trvale. — Jednáno bylo o připravovaném snížení platů. Nechť ti, kteří o našem osudu rozhodují, pamatují na slova: Hoden je služebník mzdy své. — Upozorněno bylo na encykliku sv. Otce o výchově, již třeba každému učiteli, každé učitelce důkladně promyslet. — Doporučeno zúčastniti se připravované školské manifestace v Olomouci a duchovního koncertu, jenž se v Olomouci pořádá 9. října. — Jednáno o volbě duchovního rádce odboru. — O přednášky na příštích schůzích budou požádáni vdp. prof. dr. Strakoš z Kroměříže, p. prof. dr. M. Záleský z Lipníka a jiní významní pracovníci z okolních měst. — Vzpomenuto bylo těžce nemocného člena odboru kol. Klosse. — Nejbližší schůze koná se v první polovině října.

Jakých lidí svět potřebuje.

Lidi, kteří mají mínění a vůli.

Lidi, jichž nelze koupiti.

Lidi, jimž jest charakter nad bohatství.

Lidi, kteří neváhají chopiti se příležitosti.

Lidi, kteří neztrácejí v davu svoji osobnost.

Lidi, kteří nesmlouvají se špatným.

Lidi, kteří se na každý návrh nedívají s hlediska: kolik jim to vynese.

Lidi, kteří nevěří, že zchytralost, šibalství, lstivost a prohnanost jsou nejlepšími vlastnostmi úspěchu.

Lidi, kteří nabyli tak dokonalé vlády nad sebou, že mohou prožiti nejzoufalejší chvíle, aniž by mluvili nebo jednali nesprávně, ztráceli nálady nebo pozbyli své rovnováhy.

O, S. Marden.

HLÍDKA MLADÉ GENERACE

Dejte směr svému životu. Jsou lidé, kteří míní, že ve XX. století lidský mozek již dosáhl maxima výkonnosti; ale je i mnoho lidí, kteří zase tvrdí, že dnešní doba má mnohem méně geniů, než měly doby dřívější. Je-li to, či ono pravda — může si zodpovědět každý sám.

Jedno je však jisto; že rozdíl mezi životem tehdy a dnes je značný. Proč? Protože život dneška je rychlý. Lidstvo ovládla snaha dojít co nejrychleji k cíli. Jakýmkoliv způsobem, ale co nejrychleji.

Je mínění, že v dnešní době není chuti k práci; myslím, že je trochu otřepané a také nesprávné. Je dosti chuti k práci. Ale ve všem je vidět jakýsi druh, bych tak řekl, amerikanismu.

Jsme svědky celé řady směrů a rodících se mnoha -ismů. A kde jsou? Jistě, že některé byly správné. Proč ztroskotaly? Máme lidi s dobrými myšlenkami, ale ohebných; máme i mnoho lidí neupřímných, bez přesvědčení. Potřebujeme lidi neústupných, pevných lidí, kteří se dovedou pro dobré i bití. Potřebujeme životů tvůrčích, potřebujeme člověka, který ví, co chce!

Je mnoho chyb. I v nás samých. Sešli jsme se, pravda, v prázdniny na Svatém Kopečku. Ukázalo se nám mnoho směrů. Ale, myslím, že se na něco i zapomnělo! Pozorovali jste se

tak trochu v mimokursovním životě? Jsme vychovatelé, ale myslím, že u nás je potřebí vychovat i sebe.

Svět se stále zdokonaluje. Musíme dbát o to, aby to zdokonalování bylo také vidět ve vztazích člověka k člověku, v mravní vyspělosti člověka. Zdokonalování vůbec musí jíti ruku v ruce se zdokonalováním mravním. Život člověka dnešní doby je život ve společnosti. A tento život musí býti stále lidštějším, lepším, produševnělejším.

Naším ideálem není člověk nám na vše příkyvující, mající třeba i společenskou ceduli, ale nemyslicí a který se do ní nehodí.

Chceme lidi, kteří dovedou dáti nejen dobrou myšlenku, ale ji žítí, propagovat ji! Chceme člověka, který svým životem, svým úsilím se snaží, aby tento život byl zpříjemňován všem lidem! Toto je kus služby k bližnímu, k národu, a myslím — i apoštolátu. J. B.

Třetímu kursu,

*Se všech stran sjely se:
Veselost, Radost a Mládi
a s nimi i Vědy vážná tvář
napodiv dobře tu ladí.*

*Všechno tak v životě musí být,
jak všeho tu slušná je mira,
a i tam všechno zladit má
živá a pevná Víra.*

Puntík.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

Náš apoštolát. Dostalo se nám na III. kursu mnoho vzácných námětů k apoštolátu katolického učitele. „Rozcházejte se, jako se rozcházel i apoštolové,“ jsme při ukončení kursu slyšeli z úst ministra dra Šrámka. V první řadě připraviti se sami pro apoštolát. A jíti dále. Máme tolik možností promlouvat do rozervaných duší svých kolegů a kolegyní. Jen se nebojte! Dnešní duše, které zapřely Boha, jsou zmitány ve svých nejosobnějších myšlenkách výčitkami, trpkostí, nicotou a vaše slovo dovede vybičovat svědomí, dovede zapáliti, vaše slovo bude vlahou rosou. Přicházejte ke svým kolegům a kolegyním, kteří ztratili víru v

Boha, jako chodí lékař k nemocným. Jejich duše jsou opravdu nemocné a vyprahlé k zoufalství. Apoštolé přicházeli mezi lid z lásky ke Kristu, z lásky k němu trpěli, lásku přinášeli lidem a mir. Každé nenávistné vaše slovo více pokazi. **Nebojte se mluvit o věcech, před kterými svědomi utíká.** Mluvte tiše, ne na plná ústa. **Budte diplomaty čistého svědomí.** Nečekejte obrat za týden, ani za měsíc. **Budte apoštoly trpělivými.** Nezapomeňte apoštolovat pro svatou věc i mezi vlastními! J. Kuncek.

Z korespondence. Četné dopisy, které kursisté piší členům přípravného výboru kursů, nejlépe ukazují, jaký ohlas kurs zanechal: „A zvláště ranní Boží klid v kapli, slunce v oknech a štěstí v duši soustřeďovalo těkavou duši do hloubky náboženského světa.“ — „Pán Bůh zaplať za chvíle prožité na Svatém Kopečku a hodně pozhánání v dalších snahách.“ — „Zvláště večer, v blízkosti Durychově prožítý, bude mi na zaprášené životní cestě bílou zářící kapličkou, jež skýtá poutníkům osvícení a posílení.“ — „Sedím ve své světničce, stmívá se. Chvilu sedím potmě, vzpomínám. Nyní již vzdálen od místa, kde načerpal jsem tolik útěchy a posily pro další práci — a osamocen. Rozsvěcuji, i v srdci, vzpomínkami rozbolněným, zasvitlo. Budeš prakticky uskutečňovati ideály předsevzaté tam u trůnu Panenky Marie svatokopecké! Jeníku, na tu útulnou kapličku v Norbertinu i u nás v „Černém“ klášteře, vzpomínám na ty krásné chvílky tiché adorace, pak upřímná, laskavá a povzbuzující slova P. Daňhy a jiných kazatelů. Opravdu, ta duchovní náplň kursování, ty pravé duchovní hody, to největší plus kursu. Vnitřní klid — výsledek. Ne rozháranost a umdlenost životní.“ — Vdp. farář Viceník píše: „Chvilky mezi vámi prožité jsou nejkrásnějšími z letošních prázdnin. Mezi vlastní jsem přišel a přijali jste mne.“ — Kursista z Plzeňska: „Vzpomínám na krásné chvílky povzbuzení mezi vámi, Moravany.“

Náš kursista setkává se s kursistou z Hradce u Opavy a píše: „Mluvil jsem s jednou účastnicí kursu pokrokových v Hradci: 'Vy jste to tam měli hrozně svaté a témata přednášek neakutní.' Myslil jsem — co si ty, v dnešní rozhárané době, v době sociálních bojů, kdy každý hledá nějakou

oporu silnou, aby se ji mohl zachytit a neupadnout — co ty považuješ za akutnější téma, než je na příklad „Reflexe svatého Jana de la Salle“ nebo Filip Neri. Útrpně jsem se usmál — a politoval. Je to dcerka — vzor, a řekl bych typ dnešní moderní dámy, toužící jen po zábavě, rozkoši a požitku. Její otec je profesorem. — Až se jí život zhnusí a omrzí, po čem sáhne? Kde bude hledat útěchy — čeho se zachytí? Čím je nám životní bol? — Povzbuzením k novému životu, lepšímu, třeba na onom světě.“

Přednášky na III. kursu přednesené vyjdou některé tiskem. Prof. dra K. Závadského „O nových osnovách“, cvič. uč. A. Slezáčka „Ideál katolického učitele“ a jiné.

Učitel pokrokový a katolický. Pod tímto nadpisem napsal Jan Fučík článek v Novém lidu (číslo 35., str. 460), ve kterém se pokouší srovnat prázdninové kursy katolického učitelstva (poslední na Svatém Kopečku) a pracovní konference mladých učitelů v Šumperku. — Ubozí čtenáři, kteří musejí čísti takové referáty. Pan pisatel měl jistě oslepené obě oči světlem pokroku, který i shora jmenovaný časopis kolem sebe roznáší, a jistě měl uši plné frází o tmě a zpátečnictví, poněvadž, kdyby viděl a slyšel, nemohl by takhle psát. Věřte, po přečtení citovaného článku zdá se vám, že pan pisatel ani jednu přednášku na Svatém Kopečku neslyšel, ba, že si ani nepřečetl program přednášek svatokopeckého kursu. Pakli aspoň ten program četl, pak úmyslně nepravdivě informuje čtenáře, a o takovém pisateli si učiní úsudek každý sám.

Nebyl jsem pravidelným posluchačem kursu, ale přesto jsem vyslechl celou řadu vzácných přednášek různých docentů kursu — a byl jsem i několik celých dní přítomen. Závěr, který jsem si učinil, byl, že, bude-li mi to aspoň trochu možno, nevynechám ani jeden příští kurs katolickým učitelstvem pořádaný. Neboť to hřejivé teplo, jímž se plní duše kursistů, ta síla, kterou člověk načerpá v tak milém prostředí — o tom nelze psát těm, kteří sami neokusili. Připomněl bych jen panu pisateli, že by mu velice prospělo ony přednášky z přírodovědy vyslechnout, chtěl-li o nich psát. A byl-li by účasten i přednášek dra Vaška o sociologii, z literatury dra J. Strakoše, o umění dra Leopold-

da Peřicha, literárního kritika, spisovatele Alberta Vyskočila a všech ostatních docentů a konečně byl i přítomen debatám, pak by jistě nemohl psát tak ubohým způsobem, který zasluhuje spíše politování než hněvu.
J. Š.

V době, kdy heroism se zdá groteskním, stává se muštrou slavným.
Leon Bloy.

ROZHLEDY

Pozor! Český učitel z 15. září přináší tuto stať: „Ten Habrman! Klerikálové (!) uspořádali v Praze tak zv. pedagogickou akademii a její konečný výsledek a cíl dalších snah vyjadřují slovy: Z částečných příprav lze už přejít ke konkrétní práci a k úsilí o nápravu nemožných poměrů ve školství, zaviněných dlouholetým režimem socialistů a pokrokářů a spojených s jménem Habrmanovým. Dílo Habrmanovo neobstojí v kritice dnešních hledisek a je pokládáno výhradně za plod překotných počinů nervosní poválečné doby, protože odpovídalo jen tehdejší náladě a názorům, jež se ovšem dnes úplně rozcházejí s přesvědčením převážné většiny národa. Habrmanův režim je jediným zbytkem poválečného „vázaného“ hospodářství, v tomto případě na poli ideovém; neudržel-li se tento poválečný systém v jiných úsecích národního života, jest úplnou anomálií prodlužovatí jej právě na poli školském. Zde nejde o zájmy národa, ale o zájmy pokrokařské sekty v národě, která je mizivou menšinou. Zdravý smysl národa udělá si konečně pořádek i ve svém školství, protože mu jde o zachranu generace, ohrožované pokrokařským koničkářstvím. Akce katolických sil na poli výchovy záhy pronikne do všech lidových vrstev a otevře národu oči. Kdyby mělo u nás ve školství zůstat vše tak, jak to terorem udržuje socialistický režim, měli bychom brzy nejzaostalejší školství v celé Evropě. — Z tohoto projevu vyčte pozorný čtenář zásluhu prvního ministra školství G. Habrmana o odcírkovení školství a touhou klerikálů zmocnit se školství a upravit je po svém, to jest úplně je znovu pokatolicit. Nepodceňujeme nynější vliv klerikálů! Nejsou klidní, tak jako nebyli

klidní před Bílou horou. Sbírají jen síly, připravují si situaci a čekají na vhodnou dobu. Stále platí ostrážité heslo: Klerikasmus, toť nepřítel! Jejich usnesení vás o tom jistě přesvědčí. Proto: Na stráž!“ — „Přátele z druhého břehu“ vědí dobře, že dnešní poměry jsou neudržitelné a proto, kdykoliv mluvíme o nutné změně, již křičí: „Na stráž!“ Přestaňme však již jednou s mluvením a psaním! Jednejme konečně! Či nevíme, která?

Musíme uměti nenávidět a jen za tuto cenu dobudeme světa.

Lunačarský.

ZPRÁVY

Msgr. Karel Fadrus, prof. v. v. v Kroměříži, zemřel ve čtvrtek 22. září raněn mrtvicí. Narodil se r. 1868 v Uherském Ostrohu, na kněze byl vysvěcen roku 1891. Působil nejprve na Vsetíně, pak jako katecheta a profesor v Mor. Ostravě, Zábřehu a Kroměříži, kde zůstal také jako pensista. Byl kněz ušlechtilý a konciliantní, sčtělý a světa znalý, všeobecně oblíbený a uznávaný arbiter elegantiarum. Byl také literárně činný. Po 11 let redigoval kroměřížského „Pozorovatele“. Universálním dědicem jest chlapecký seminář kroměřížský. Pohřben byl 25. září v Napajedlích. Byl členem odboru katolického učitelstva na okrese kroměřížském, jehož ustavující schůzi 25. ledna 1931 byl také přítomen. R. i. p.!

Nový harcovník za agrární ideologii objevil se v ČČOU. Oheň a síru dští na socialisty všech denominací a všechny krásy světa vidí v tom sdružení žirných ctitelů tučné půdy a nezištných zástupců našeho dobrého venkovského lidu. Nejvyšší však krása této politické strany podle tohoto vášnivého ctitele této krásy tkví prý v tom, že prý nás učí rozeznávat ryzí náboženství od ultramontaního církevního klerikalismu. No, socialisty v té lásce k Církvi už sotva předběhne a silná jeho slova zapadnou asi na skálu a pokus o zaagrárníčení protějščího tábora zdá se nám docela riskantním a efemerním. Už ta jména napovídají jakési fatální konce: po Smrtkovi se totiž tak pro tuto myšlenku exponuje Hrobařík.

Ale proto nic — Nomen omēn. Jen směle kupředu!

Nemesis. Na pranyři jako přesloužilce se vyskytl první pan senátor Merta, skvělý propagátor laické morálky, ale špatný její praktik, kterému se zdá nevhodné odejít do výslužby s ředitelskou pensí a senátorským platem. Hledme, to jsou věci!

Pěkná škola! V Americe prý je dnes vidět za mřížemi tolik dětí, že má cestovatel dojem, že vězení je dětská školka. A u nás? Také se asi brzy přizpůsobíme. —o—

Přednosti samoučení. Stálé chvalozpěvy na samoučení vedou k zajímavým závěrům a důvtipným opatřením, jako je na příklad spojování tříd. Tak slavní reformátoři a jejich famulové dávají úřadům do rukou návody, jak racionalisovati a zmenšovati provozací náklady školského podniku státního. Vrací se tak do škol tiché zaměstnání, které kdysi bylo ze škol vyháněno metlami železnými. Kolo dokola se točí! —o—

Oprávněné přání. Dr. Uher ve své přednášce na pedagogicko-didaktickém kursu v Chrudimi řekl: „Bylo by si přát, aby vši výchově bylo dáno zavrhlení v idej Boha, která by dala jednotu, pevné stanovisko jako základ světového názoru.“ To je naše přání odedávna, ale nesdílíme názoru tohoto našeho čelného pedagogického pracovníka, který praví dále, že nemělo býti podáváno ve školách náboženství konfesijní. Tedy bezkonfesijní? To by vypadalo! To by bylo zmatku a dogmat, až by vyučovali náboženství li bez konfese. A co by řekl na to, když jeden takový hlasatel bezkonfesijního náboženství řekl o Ježíši Kristu, že to byl docela obyčejný tulák. Ale — jak samo sebou se v našich poměrech rozumí — byl pokládán tento hlasatel bezkonfesijního náboženství za člověka vynikajícího, protože to byl člověk pokrokový. Smutné, ale pravdivé. Snad tedy chápe referent, jaký Babylon by vznikl za takových poměrů ze vznesených a krásných pravd náboženských. Jsme ještě tuze daleko od toho ideálu, že by každý mohl býti apoštolem. —o—

Kde jsou ty časy, kdy náboženství československému učili také lidé bez vyznání. Dnes z řad církve československé se vynořují stesky na poměr naší školy k náboženství a přání, aby škola byla aspoň opravdu neutrální.

Tak, tak, holoubci: za námi? Ano, musejí za námi všichni, kdož dosud neztratili zdravého rozumu a doučápali skutečné potřeby lidí a života. A náboženství je beze sporu potřeba života duševního, a to potřeba základní. —o—

Pátý pedagogický týden od 29. října do 2. listopadu v Praze. Jeho heslem je „Světová orientace v pedagogice“, a přednášet budou na něm vedle zdejších také četní vědečtí pracovníci zahraniční. Přihlášky v kanceláři Pedagogického týdne v Praze V., ul. El. Krásnohorské č. 10, s 5 korunami na kolek na legitimaci, opravňující k poloviční slevě jízdného, a s 5 Kč zápisného.

Nové oddělení školy vysokých studií pedagogických v Praze. Ve školním roce 1932—1933 otevírá se dvouroční kurs pro učitelky mateřských škol a pro učitele elementárních tříd. Budou přednášet: univ. prof. Nejedlý, univ. docenti Velinský a Seemann, lékařka Zahálková a dr. Ondrůjová atd. Jako mimořádní posluchači mohou býti zapsány i matky a vítáni jsou vůbec všichni, kdož jeví zájem o výchovu dětí předškolního věku. Pro učitelky mateřských škol znamená nový kurs nový úspěch v boji za řádné vzdělání pro školní praxi. Přihlášky přijímá tajemník ŠVSP, Václav Jaroš, Praha XIV., Kačerov 446.

Rozsah vyučování metodou univerzální. Na frýdeckém školním okrese vyučuje novou metodou 6 učitelů, na místeckém 11, na moravsko-ostravském 1, česko-těšínském 1, na německo-brodském 1; celkem 20 učitelů (v minulém školním roku 3). Přesto, že je vyučováno bez tištěných slabikářů, bude práce kolegů velmi snadná a pohodlná. Žáci budou umět čísti u vědoměle za dobu poměrně krátkou. Vlastní práce pro učitele končí v prvním měsíci vyučování. Jpa.

Nedostatek českých učitelů v Jugoslavii. Rozvoj českého školství v Jugoslavii je stále brzděn nejvíce nedostatkem učitelů, kteří by dokonale ovládali český jazyk. Podle zákona ministerstvo školství není povinno pečovat o jazykovou výchovu menšinových učitelů, a za takového učitele může býti dosazen každý, kdo o místo žádá, bez ohledu na to, zda vyhovuje po stránce jazykové či nikoliv. Matice školská v Záhřebě sice pečuje o to, aby učitelům, kteří se chtějí věnovat působení na českých odděle-

ních, se dostalo potřebného jazykového vzdělání, to však ani zdaleka neslačí, neboť tuto výhodu bylo možno poskytnouti dosud jen několika jednotlivcům. A přece budoucnost našeho českého školství v Jugoslavii závisí zcela na tom, zda bude dostatečný počet kvalifikovaných českých učitelů.

Jak pracují naši evangelíci? Desatero pro učitele Nedělní besídky k počátku roku: 1. Učiň ze své Nedělní školy vzornou školu celého sboru. 2. Pořiď si hned na počátku řádný seznam žáků s daty narození, abys mohl oslavovat jejich narozeniny a zaznamenávat jejich přítomnost. 3. Zaveď do Nedělní školy jediný oficiální zpěvníček Svazu Nedělních škol, Zvonky. 4. Přihlaste svoji Nedělní školu do Svazu Nedělních škol a nezapomeňte zaplatiti členský příspěvek. 5. Objednejte si obrázky k úlohám. 6. Konejte každé neděle pravidelné sbírky a zvykejte děti na dobročinnost. Nevymlouvejte se na hospodářskou krizi. I kdyby se jednalo o pětihaléř, je to něco. Pamatujte na slova Pisma: Neukážeš se před Bohem svým prázdný. 7. Čtěte pečlivě Nedělní besídku od první do poslední stránky a získávejte jí nové odběratele. 8. Pro nejmenší žáky používejte „Úloh pro oddělení malých“. 9. Posilejte zprávy o své Nedělní škole do časopisu Nedělní besídka. Zprávy zajímají členáře i vás. 10. Snažte se získati odběratele pro Růžový palouček a sdělujte redakci, co se vám na něm líbí nebo nelíbí, aby mohla zaříditi vše podle přání vašich dětí.

Bezbožné organisace v Německu jsou zakázány. A čím jest Volná myšlenka československá? Odpověď podávají nám její letáky: Je hnutí, které uplatňuje n e n á b o ž e n s k ý s v ě t o v ý n á z o r, hájí svobodu svědomí ve všech oborech lidské činnosti, a je nekompromisně pokrokové. Volná myšlenka je úplně nezávislá na politických stranách a posuzuje veřejný život především se stanoviska mravního. Hájí zájmy bezkonfesních občanů, kteří dosud nejsou rovnoprávní s příslušníky církví. Hlavním cílem po této stránce je dosažení odluky církve od státu. Od svých členů žádá pevnost v přesvědčení, rozhodnost v boji proti všem predsudkům, zejména náboženským, a mravní bezúhonnost.

I mírný národně-demokratický „Národní učitel“ se táže: Kolik ze 600 mi-

lionů, jež se mají ušetřiti ve státní administrativě, připadne na ministry (s trojnásobným platem), poslance a senátory (s dvojnásobnými platy), správní rady, ředitele a ostatních vrchních deseti tisíc (s tučnými platy) a kolik na střední a nižší gážisty (s hubenými platy, zatíženými srážkami daňovými a pensijními)?

Zřízení ministerstva rodiny žádal sjezd Sdružení rodin s četným potomstvem, který se konal o letošních prázdninách ve francouzském Avignone. Úkolem nového ministerstva byla by obrana veřejné mravnosti a dobrého jména země. Podléhala by mu zvláště censura filmů a představení kinematografických. Ministrem rodiny, jenž by nahradil dosavadního ministra veřejného zdravotnictví, mohl by býti jen opavdový otec četné rodiny. Francie cítí instinktivně své největší národní nebezpečí v úpadku rodinného života, a odtud tryskají i takové návrhy. Zdraví — mravní i fyzické — v národě nezachráni ovšem žádný ministr — bez obrody náboženské.

Co říci na to, že v československé republice musí volat Ústřední Matice školská o pomoc? Co říci na to, že tato ještě vůbec musí existovati? Jsou-li ale soukromě v našem státě vydržovány školy pro všechny české děti, tím více mají nárok na svou existenci naše školy pro děti katolické!

Žaloby na Léčebný fond doporučuje se podávati dvojmo: jednu rozhodčímu soudu, druhou ve formě rozkladu stížnostní komisi. Ta často stěžovateli vyhoví a umožní mu odvolání žaloby ještě před projednáváním rozhodčího soudu. Lhůta podací musí býti ovšem dodržena.

Z vánočního přídavku jsme se dlouho netěšili. Zmizí v podzimním zasedání sněmovny. Osnova zákona je již připravena.

Na českých měšťanských školách vyučují němčině něm. učitelé a německé učitelky. Což my bychom toho nedovedli? K čemu jest pak příslušná odborná zkouška?

Jak se po převratě vyprazdňovala státní pokladna. Železniční zaměstnanci nižších kategorií byli tehdy přidělováni tituly úřednickými, jakmile jen vykonali narychlo zkoušku z měšťanské školy. Dostávali je ovšem mnozí i bez zkoušky. O titul by však nebylo. Budiž dopřán tomu, koho to těší, titul oficiála a vrchního oficiála.

Ale s titulem souvisela i otázka peněžní. Tito páni dostávali totiž hned pak na ruku obnosy, o nichž se jim předtím nikdy nesnilo: patnáct, dvacet tisíc Kč, ba, říká se, že byly případy, kdy jedinec dostal i čtyřicet tisíc Kč. Proč? Zač? Inu započítala se všechna leta, jež onen šťastný ztrávil ve službě u dráhy tak, jako by již před dvaceti, třiceti lety byl úředníkem a rozdíl platu, jež dostal a toho, jenž by mu jako oficiálovi či vrchnímu oficiálovi byl příslušel, dostal jednotně doplacen. Že „dárce“, socialisty, velebil a ovšem také volil, je samozřejmé. Ale následky?

Titulu odborný učitel používá dnes kdekdo. Ať vykonal odborně zkoušku pro měšťanské školy či jednou týdně „učí“ na živnostenské škole pokračovací. Ve městech vidíme již dokonce nadpisy „odborná učitelka klavíru“. Učitelé tance šli ovšem ještě dále: jsou namnoze jen profesory.

O mnohém bylo by třeba v našem „Věstniku“ psáti, není také nedostatek přispívatelů a materiálu, ale není dostatek místa. List, jenž vychází dvakrát za měsíc, na vše nestačí. Na častější vydávání ovšem dnes nelze pomyslet. Snad až jednou. J. H.

Živnostenské školství vytvořilo učitelstvo obecných a měšťanských škol. Dnes bude v nich pomalu jen hostem. Z odbornění jde příliš daleko.

Nový ženský katolický učitelský ústav byl otevřen dne 15. září v Nitře v klášteře Milosrdných sester.

Všimněte si ministerského výnosu z 1. září 1932, čís. 53.478-I., o rozepisování konkursů s doplňky! Jest v posledním min. Věstniku na str. 157.

Děkují všem, kteří se na mou poslední výzvu nově přihlásili ke spolupráci ve „Věstniku“ a poslali též hned příspěvky. Jen ať se hlásí ještě jiní. Čím je nás více, tím lépe. Velmi jsou vítány zprávy několikařádkové. J. Hrbáček.

Nové osnovy pro měšťanské školy vstoupí v účinnost asi počátkem příštího školního roku. Úřední vyhláška přijde možná co nejdřív. Počet hodin v jednotlivých třídách: Náboženství 2, 2, 2, 2; jazyk vyučovací 5, 5, 4, 5; druhý jazyk 3, 3, 3, 4; občanská nauka 1, 1, 1, 1; zeměpis 3, 3, 3, 3; přírodověda 3, 3, 4, 4; počty s účetnictvím 4, 4, 3, 4; měření a rýsování, hoši 1, 2, 3, 3; dívky 1, 1, 2, 2; kreslení hoši 3, 3, 3, 3; dívky 2, 2, 2, 2; krasopis není; ruční práce výchov-

né 1, 1, 1, 1; ruční práce dív. a dom. n. 3, 4, 5, 5; zpěv 1, 1, 1; tělesná výchova 2, 2, 2, 2; volitelné předměty —, —, 2, 2; celkem hoši 29, 30, 32, 32; dívky 30, 31, 34, 34. Zachovává se úplná volnost vyučovacích metod. O volitelných předmětech třetí a čtvrté třídy rozhoduje sbor.

Ve „Věstniku min. školství“, čís. 9. (září), jest vypsáno mnoho míst v Čechách, v zemi moravskoslezské tři místa na Uhersko-Brodsku, na Slovensku několik na státních školách, ale zato mnoho na církevních. Též je mnoho vypsáných konkursů na školy menšinové. Čtete „Věstník min. školství“, sledujte vypsaná místa a nebudete se muset na vypsaná místa tázat redakce „Věstniku katolického učitelstva“, jak se velmi často děje. J. H.

Nejlépeším prostředkem proti hadímu uštknutí je podle cestovatele dra Davenporta dáti do rány krystal hypermanganu nebo dokonale ji vypíratí roztokem této soli.

Pensijní zákon francouzský byl změněn v ten smysl, že úředníci správní služby mohou dobrovolně žádati o přeložení do výslužby v 60 letech, úředníci provozní a vnější služby v 55 letech. Úřední přeložení na trvalý odpočinek může nastati u úředníků správní služby v jejich 63. roce věku, u ostatních v 60. roce věku pravidelně; nepravidelně dříve, nastala-li neschopnost ke službě pro duševní poruchu nebo podprůměrný celkový služební výkon úředníka. V posledním případě je však úředník chráněn proti zneužití této úřední moci.

Slavíme letos stopadesáté výročí narození a osmdesáté výročí úmrtí zakladatele mateřských škol Bedřicha Viléma Froebela.

Účetní uzávěrka státního rozpočtu za rok 1931 vykazuje schodek 1241 milionů Kč. Za rok 1930 byl schodek 666 milionů Kč.

Z absolventů obecných škol v Německu neumí 10 proc. sečítati, 30 proc. odečítati, 60 proc. dělití.

Státní dluh k 31. prosinci 1931 podle uzávěrky nejvyššího kontrolního úřadu: Vnitřní dluh 25.255 mil. Kč stoupl o 1695 mil. Kč, zahraniční dluh 6277 mil. Kč poklesl o 65 mil. Kč.

Kde by se dalo ušetřit? Podle státního rozpočtu na rok 1932 potřebují naše zákonodárné sbory 43.203.000

Kč, Státní pozemkový úřad 23,021.100 Kč, ministerstva též slušné obnosy. Musí toho býti tolik?

Dobrý návrh na šetření podává 3. generace. Kdyby veřejní zaměstnanci s příjmem 2500 Kč měsíčně zřekli se 200 Kč, zbylo by ročně 30,916.000 Kč, s příjmem 3000 Kč 300, 27,288.000 Kč, s příjmem 3500, 400, 27,528.000 Kč, s příjmem 4000, 500, 16,500.000 Kč, s příjmem 5000, 1000, 19,200.000 Kč. Celkem 121,432.000 Kč. Lépe by bylo: začít až od 3000 Kč měsíčně, ale zato důkladněji „přitáhnout“ ty, kdož mají nad 5000 Kč měsíčně, o nichž není v článku zmínka, a ony, kdož mají sice jen 4000 Kč, ale zato kromě toho ještě aspoň ještě jednou neb dvakrát tolik z jiného titulu.

Mnozí zůstávají přes 60. rok věku ve službě z chamtivosti, neposlušají organizačních výzev k odchodu, raději se nechají z Učitelské jednoty vyloučit, poskvřňují tak svou lepší minulost a sedí jako dubový pařez v mechu dál, aniž uváží, že je tu nejen jejich osoba, ale fronta zadlužených rodičů, jejich hladovějících synů a dcer a že takoví necitové ubíjejí přímo učitelský dorost, jeho zdraví a jeho idey. — Z jednatelské zprávy ZUSJU. na Moravě.

Resoluce, přijatá sjezdem Všeodborového sdružení křesťanského dělnictva na sjezdu 25. září 1932, shrnuje všechny aktuální požadavky dělnictva a zaměstnanectva při lidové straně. Resoluce se staví proti snižování platů, dokud nejsou zcela vyčerpány všechny jiné možnosti k získání rovnováhy ve státním rozpočtu. Mimo jiné požadavky byl zejména s velkým potleskem přijat oddíl resoluce, žádající propuštění z veřejných služeb vdaných žen, úřednic a učitelů, jichž manželé mají dostatečný příjem, a odstranění dvojích pensí, dvojích nebo vícenásobných platů a veřejných prostředků a zaměstnávání pensistů. Sjezd byl velmi zdařilý. Předsedal pan ministr dr. Šrámek. Z organisovaného katolického učitelstva se sjezdu zúčastnil a na něm též promluvil kol. Frant. Borek ze Senice na Hané.

Čsl. města nad 100.000 obyvatel. Podle výsledku posledního sčítání lidu je v Československu dohromady 15.732 obcí. Z nich má 5 více než 100.000 obyvatel, ve dvou pohybuje se počet obyvatel mezi 50—100 tisíci, ve třiceti mezi 20—50 tisíci, v 67 me-

zi 10—20 tisíci, ve 162 mezi 5—10 tisíci, v 871 mezi 2—5 tisíci. Ve 14.595 obcích je počet obyvatelstva menší než 2000 obyvatel. Nad 100.000 obyvatel má Praha, Brno, Mor. Ostrava, Bratislava a Plzeň, nad 50.000 Olomouc a Košice.

Moravskoslezská odbočka Podpůrného spolku samostatných slepců pro ČSR. v Brně, Střední ul. č. 4, prosí, aby ve svém okolí vyhledali slepce, starší 18 let, a upozornili je na to, že v Československu je svépomocná slepecká organizace, založená již před 30 lety, která svým členům, to jest slepčům, žijícím mimo slepecké ústavy, poskytuje celou řadu důležitých výhod, jako: Podpory v nemoci, v ncuzi, ve stáří, v šestinedělí, pohřebné, zprostředkování práce, půjčování not, právní a jiné porady atd. Roční spolkový příspěvek 6 Kč, nemocenský 12 Kč.

Světlo. Jedna hodina osvětlení 25-svíčkového stojí při použití: stearinových svíček 3.75 Kč, lihu 0.25 Kč, petroleje 0.16 Kč, svítiplynu 0.15 Kč, elektřiny 0.12 Kč. Nejlacněji ovšem svítí žárovka sluneční a též nejlépe, když ji nebrání černé mraky. Kolik by muselo býti žárovek, aby v noci cívtily pole našeho kraje? Elektrotechnik, který tuto lampu udělal, je jistě nejdokonalejším elektrotechnikem.

Z redakce. První dvě poprázdňová čísla vyšla jako všechna předchozí leta o několik dní později. Není vhodné, aby číslo vyšlo 1. září, ani jiné učitelské listy tak nevycházejí. Čísla další mají již opět pevné datum, dne 1. a 16. v měsíci.

Dílo, které konají katol. časopisy, jest nejvyšší chvály hodno. Byly vydatnou pomoci kazatelně a rozšíření víry.
Benedikt XV.

Moc a vliv katolického tisku jsou tak veliké, že zdánlivě bezvýznamná činnost pro něj má vždy velikou důležitost, protože ona může mít velké následky, jež z ní vzejdou, jichž je původcem. Ať učiníte pro katolický tisk cokoli, já to budu považovati tak, jako byste to pro moji osobu učinili. Katolický tisk je velmi blízký mému srdci a mnoho od něho doufám.

Pius XI.

*Varujte se velikého štěstí, neboť
nevíte, zárodky jakého neštěstí v sobě
může přinést.* Čínské přísloví.

LITERATURA

Básně, písně a scény k veřejným vystoupením. Mnoho námahy a času zabere téměř vždy sestavování programu pro akademie dětské i dospělých, aby čísla byla vhodná, snadná a zábavná. Tu velmi vhod přicházejí každému pracovníku mezi mládeží příručky, které vycházejí v sekretariátě Jednot křesťanských matek na Velehradě. Zatím vyšly: Akademie mikulášská, vánoční, jarní a masopustní. Každá brožura obsahuje po 2—3 celovečerních programech s 12 až 21 čísly. Čísla zpěvná, mnohá i s notami, básničky i krátké hry jsou pečlivě vybrány, připojeny rady pro úpravu scény, takže poslouží velmi dobře i těm, kteří do pořádání besídek se teprve pouštějí. Pořadatel může si jednotlivé programy upravit podle vkusu i místních potřeb. Látka je hojnost. Pro blízkou budoucnost se připravují: Akademie májová, dušičková, eucharistická, misijní a pohádková symbolická hra Boj s drakem, která má objasnit věčné pravdy. Cena Akademie masopustní a mikulášské 5.40 Kč, vánoční a jarní 6.50 Kč.

V. Bělohávek: Sedmero křížových cest. IV. vydání. Praha 1932. Vydalo Cyrilometodějské knihkupectví, Gustav Franci v Praze. Kartonová 12 Kč. — Básník hluboce nábožensky citící a založený rozjímá o životě, o nejsvětější Svátosti, o Panně Marii, o Církvi, o hříchu, o pokání a o trpělivosti. Je to knížečka plná útěchy a posily pro trpící tělesně i duševně. Je to knížečka sršící pochopením a velikou láskou k Církvi a k Eucharistii. Sedm písní s notami doplňuje krásné vydání této knihy. Nápěvy jsou krátké a libivé. Jest si jen přát, aby naši vdpp. užívali těchto křížových cest hojnou měrou a mohou si býti jisti, že nám laikům jejich obsah jen přiblíží. Proto upozorňuji na ně ty, kdož ji neznají.

P. Cassian Karg O. M. Cap.: Malé tajemství. Návod k duchovnímu životu. Autorisovaný překlad. Přeložily a vydaly sestry dominikánky v Olomouci-Řepčíně. 1932. Cena 2 Kč. — Tato knížečka je určena pro širší vrstvy společenské. Je pro všechny. Každý

tam najde něco pro sebe. Je věnována těm, kteří učí, jejich dětem i laickým apoštolům, jimiž se obírá, zvláště poslední kapitola, nazvaná „Nový život a apoštolát“. Již 200.000 lidí bylo přivedeno touto knížečkou ke štěstí. Dětem přináší mnoho radosti v kapitole „Ve třídě nejnižší“, dospělým skýtá neustálou pobídku v kapitole „Ve třídě vyšší“, trpícím útěchu v kapitole „Duše obětované“. Vycházejíce ze střelných modliteb, stále opakováných, přes drobné oběti k duchovnímu jásolu, zúrodníme duši a vystupujeme do mystických oblastí, kdy se stáváme laickými apoštolý, což bude největší užitek této malé, ale myšlenkami bohaté knížečky. Doporučuji, aby kolegové dávali tuto knížečku dětem, vycházejícím školu, na památku.

Pan inspektor.

*Inspektor jen se usmívá
a říká: „Ti to umí!“
Však jiný-li se ozve zpěv,
na čele mívá chmury.*

*Až jednou — — — Lidé považte!
Oh, není-li to štvání?!
Orelský pochod zpívali...
Jej mrtvice zlá raní.*

*Však nežli umřel docela,
se pomstil Orlům strašně:
pětek jim tolik nasolil,
co dalo se sméstnat v brašně.*

Puntík.

K tomuto nákladu přiložen jest prospect nakladatelství Josefa Birnbauera z Brtnice. Doporučujeme knihy jeho nákladem vydané k hojné četbě. Seznam divadelních her jak pro mládež, tak her náboženských poskytuje vám velký výběr. Přečtěte pozorně.

Sbírký biskupa dra Antonína Podlahy. U příležitosti výstavy sbírek nezapomenutelného biskupa dra Antonína Podlahy a před jejich veřejnou dražbou vydal dlouholetý spolupracovník jeho A. Šorm s nemalými obětmi finančními soupis těchto sbírek, bohatě ilustrovaný, na křídovém papíře. Cena velmi mírná, 10 Kč, na obyčejném papíře 6 Kč. Zasilá autor Ant. Šorm, Dejvice, čp. 751, ulice Nad Šárkou 38,

*Vždy dobrý
rozmar*

může mít i starostlivý muž, není-li
jeho nervosní žaludek přetížen
těžko záživnými tuky. Proto

ber vždy

GT6-32

VYDATNÝ, ČISTÝ ROSTLINNÝ TUK

VYUČUJTE NÁZORNĚ!

Američtí psychotechnici zjistili, že 94 proc. vjemu se děje okem a pouze 6 procent vjemu se děje uchem.

VYUČUJTE POMOCÍ ÚČELNÝCH EPIDIASKOPŮ

Liesegang po desíletí vedoucí značka.
epidiaskopy pro všechny druhy promítání a ve všech cenách.
kinostroje na norm. i úzký film.

Gen. zástupce: Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.

Odd. promítací stroje, odd. elektrotechnické.

SUKNA, módní vlněné pánské i dámské látky kupujte u **Hezína a sp., Humpolec!**

Vzorky obratem na požádání. Vyjde i ochotně vstříc plateb. podmínkami, odvoláte-li se na Věstník.

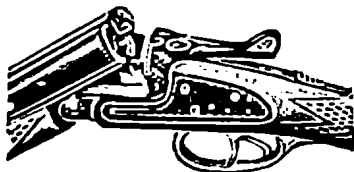
PRVOTŘÍDNÍ HARMONIA A PIANINA

bezvadné nové a starší nástroje koupí a dodá nejlépe

CHRÁMOVÉ DRUŽSTVO V PELHŘIMOVĚ

s výjimečnou slevou. Žádejte informace.

PRO TOHO, KDO NEMŮŽE DO LÁZNÍ! Za každého počasí zbavíte se v několika dnech revmatismu, nastuzení, nervosy, hostce, ischiasu, zánětů nervů, bolestí klížových, dny, zácpy, tělnatosti slatinými suchými zábaly neb lázněmi. Žádejte zdarma prospekt u J. Jos. Zelený, vývoz minerální slatiny, Česká Čermná u Náchoda. — Jediný neklamný prostředek

Dalekostřelné zbraně

o 30 % levněji s 10letou zárukou přímo od puškáře-odborníka

J. JIRÁČKA, Praha - Vinohrady,

Fochova třída 35

Žádejte ceník a nabídku. Výměna zbraní — též na mírný úvěr podle dohodnutí.

Kamna a stolokrbý

„FENOM“

dobré výrobky za levnou cenu.

PRAHA II.,
Václavské nám. čís. 33.
Tel. 23.264.

Školy a učitelé zvláštní
cenné výhody!

Novinka: Kachlová kamna v kov.
kostře TERNO (syst. Fenom).

PAŘÍŽ

Madame Pagot 9,
rue Pierre - Ducreux, Paříž 16e

přijme mladé cizinky;
výchova, vyučování,
universitní kursy (Sor-
bonna), krásná umění

Nejlepší reference

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská).
Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

Fr. Pospíšil:

Třídy po zákonu nutné.

Prísna úřední ustanovení o zápisu žactva do škol a žádosti o povolení zatímních tříd a poboček probudily letos pozoruhodný zájem občanstva o školu.

Malým školským zákonem sníž en od počátku školního roku 1932-33 ve všech veřejných školách počet žáků ve třídě — na jednotřídních školách snížen největší počet dětí ve škole na 50, ve třídách ostatních škol obecných a měšťanských na 60 žáků.

Řada škol žádala o postupné nebo pobočné třídy. Zemské školní rady povolily však z úsporných důvodů jen třídy po zákonu nutné. Dbalo se při tom těchto směrnic:

1. Zaříditi zatímní třídu je po zákonu nutno jedině tehdy, jestliže při správném roztržídění žactva do tříd definitivních podle platných osnov (vyřešení ministerstva šk. a n. osv. ze dne 6. května 1930, č. 47415-I) je v některé definitivní třídě aspoň 61 (na školách jednotřídních aspoň 51) dětí, započítatelných podle ustanovení posledního odstavce par. 5, po př. par. 6 malého školského zákona, a jestliže tomuto přeplnění třídy (pokud jde o školy obecné) nelze odpomoci přípustnými změnami v zařazení dětí podle par. 5, odst. 2. mal. šk. zákona. Při tom nutno uvážiti, jsou-li po ruce příslušné místnosti (par. 7 cit. zák.).

2. Nová zatímní třída — po zákonu nutná — zřizuje se zpravidla jako zatímní pobočka při třídě, která je přeplněna, výjimkou jako třída postupná.

Výjimečné zřizování zatímních tříd postupných doporučuje se při školách jednotřídních vždy, při školách málotřídních zpravidla tehdy, lze-li předpokládati, že zatímní třída bude nutná i v příštím roce.

3. Dítka školou nepovinné, které dovrší 6. rok věku v době od počátku školního roku do nejbližšího konce roku občanského, mohou býti do školy přijaty, není-li pochybnosti o jejich tělesné

a duševní dospělosti, nepřeplní-li se jejich přijetím školní světnice a nepřekročí-li se největší zákonný počet dětí ve třídě.

V zemi české a moravskoslezské rozhoduje o tom podle lékařského dobrého zdání místní školní rada, na Slovensku na státních školách kuratorium školy, a kde není ustaveno, správce školy, na nestátních veřejných školách školská stolice. Při školách spravovaných přímo mšano místní výbor školní, a kde není zřízen, správce školy.

Děti, které nedovrší 6. šk. roku v době od počátku školního roku do nejbližšího konce roku občanského, nesmějí býti vůbec přijímány.

Při školním zápisu buď přesně dbáno par. 34 a 41 řádu školního a vyučovacího.

4. Choditi do měšťanské školy jsou povinny děti, které vyhovují podmínkám, platným pro přijetí do této školy, mají trvalé bydliště ve školní obci, v níž je veřejná měšťanská škola jejich jazyka.

Dětem, které mají trvalé bydliště sice mimo obec, v níž je veřejná měšťanská škola jejich jazyka, avšak v okruhu o poloměru 4 km od budovy měšť. školy a vyhovují obecně podmínkám pro přijetí do této školy, nelze přijetí odepřít. Děti ty však nejsou povinny choditi do občanské školy. Přijetí do měšť. školy nemůže býti odmítnuto dětem, které vyhovují podmínkám pro přijetí do ní, ani v tom případě, že bydlí mimo okruh o poloměru 4 km od školní budovy měšť. školy, jestli nejvyšší přípustný počet žáků v dotyčné třídě není vyčerpán přihláškami dětí, obývajících v tomto okruhu.

5. K výjimkám mohlo by snad dojít jen v případech ojedinělých, vyžadujících pro mimořádné poměry zvláštních ohledů. Prostorné místnosti, přijetí dějí po zákonu nezapočítatelných, před dokonaným 6. rokem věku, z cizích obcí školních, dětí cizozemců, na školách měšťanských dětí z obvodu přes 4 km, nemohou býti důvodem pro zřizování zatímních tříd.

Na měšťanských školách způsobila tato ustanovení nesnáze. Mnohé místní školní rady šmahem odmítaly cizí žáky, roztrpčení rodiče slovy nepřiliš lichotivými se vyslovovali o novém pořádku, jímž se jejich dětem nejbližší měšťanská škola stává nedostupnou.

Chápeme toto rozrušení.

Měšťanská škola se stala střední školou venkovského lidu. Její zásluhou vynikají naši rolníci, živnostníci, obchodníci, úředníci, zřizenci a dělníci nad evropský lidový průměr. Chceme tento stav udržet, ba zvýšit! Proto připravilo ministerstvo zákon o obvodových měšťanských školách. Pro finanční nesnáze odkládá se parlamentní projednání tohoto zákona. Kulturně se tím nic nepromešká! Bez toho zákona se můžeme dnes dobře obejít, umožníme-li návštěvu měšť. školy všem, kdož praktického vzdělání pro život potřebují. Nákladné obvodové měšťanské školy

nahradí laciné pobočky měšťan. škol dosavadních.

Hospodářská tíseň vynucuje úpravu pojmu „třídy po zákonu nutné“.

Vždyť měšťanská škola má morální povinnost přijímat žactvo svého obvodu! Ukáží to příkladem z nejbližšího okolí.

Naše pohraniční měšťanské školy (chlapecká a dívčí) soustřeďuje kromě žáků místní smíšené 5třídní školy žactvo 10 školních obcí na straně moravské (6 jednotřídek, 2 dvojtřídky, 2 trojtřídky) a 9 školních obcí na straně české (3 jednotřídky, 1 dvoutřídky, 4 trojtřídky, 1 čtyřtřídky). Všechna tato místa mají s naším okresním městem výhodné spojení vlakem a autobusy. Nelze se tudíž diviti, chápou-li se rodiče příležitosti, že mohou svým dětem poskytnouti vzdělání, jež jim umožní snadněji se ve světě uchytit.

Pokládali bychom za kulturní prohřešení, kdybychom nepřijímali zpravidla nejlepší žáky svého obvodu, a poněvadž se jedná o děti chudého horského kraje, jichž většina po vykonané školní povinnosti musí jíti „do světa“, byl by náš čin neomluvitelným i z důvodů sociálních.

Místní školní rada proto přijala všechny žáky, kteří se do měšťanské školy přihlásili. Situaci vystihl i učitelský sbor, nelpěl na literě zákona, ačkoli abnormální počet žactva ve třídách (64, 66, 71) znamená zvýšenou námahu.

Počet žactva na měšťanských školách zvětšují návraty žáků středních škol na školy měšťanské. Při návalu na střední školy přibývá i těchto „dětských tragédií“. Zvláštním min. výnosem se upravuje přechod žactva ze střední školy na školu měšťanskou, „ztroskotaní“ dopravují se jím snadně do klidnějších vod školy měšťanské. „Studenty“ blíže přijmouti musíme. Bylo by spravedливо vyřadovati žáky ze vzdálenějších obcí z návštěvy měšťanské školy?

Odmítnutí mluvili o školách s prázdnými lavicemi.

Nechceme takových škol! Jsou v nynější době hospodářskou přítěží, jejíž stíny nesmějí dopadat na přeplněné třídy jiných škol. Nepatrná úprava malého školského zákona by stačila, aby třídy z důvodů mravních a sociálních oprávněné staly se třídami „nutnými po zákonu“.

Neklid.

Naše příjmy budou sníženy, o tom není již pochyby. Čekáme jen, kdy zvíme cifry. Čekání, nejistota, toť trapnější, než sám fakt. Jest samozřejmé, že za takových poměrů škola trpí. Neklid brání práci, brzdí ji.

Jest ovšem v našem učitelském životě ještě mnoho jiného, co přispívá k zvětšení neklidu dneška: nezaměstnanost mladých, očekávání vyřízení otázky vdaných učitelek, nemožnost zřizovati nové třídy, politická, hospodářská a kulturní situace našeho státu a jiné a jiné. My katoličtí uči-

telé a učitelky máme pak ještě starosti nad problémy jinými, týkajícími se speciálně poměru katolicismu ke škole a pak také nás samých. I tyto nesmíme podceňovati.

Všeho toho jest skutečně mnoho. Více, než jest zdrávo.

Hk.

Dr. Karel Závadský T. J., Praha-Bubeneč:

Co žádají nové osnovy z r. 1930 od učitelů národních a měšťanských škol ve vyučování přírodopisu?

(Přednáška na kursu katolického učitelstva 1932.)

Každý žák odnáší si ze školy určité množství vědomostí, na které rád vzpomíná v pozdějším věku. V živé paměti své nosím dosud hodiny přírodopisu, ve kterých jsme probírali orsej a dub, poněvadž jsme byli pro orseje a dubové snítky posláni do blízké zahrady. Jinak mi paměť z obecné školy nezachovala nic, ačkoliv jsem od malička byl nadán velikým zájmem o přírodu, vždyť jsem si v zahradě zařídil svou zahrádku, ve které jsem pěstoval sněženky, fialky, pantoflíčky, lilie atd. Jsa milovníkem květin pokojových, hleděl jsem sehnati kdekterou květinu, nově objevenou u sousedů. Jako desetiletý chlapec chodil jsem za ranního svítání na houby, moha je sbíratí pouze na hrázi lipové a dubové. Ale škola mne v této chvalitebné snaze podporovala málo nebo vůbec nic.

Tyto vzpomínky na mládí budoucího pozorovatele Boží krásné přírody jsou nejvhodnějším úvodem k rozboru nových osnov pro vyučování přírodopisu na obecných a měšťanských školách. Ukazují nám, v čem by škola mohla vydatně podporovati dětskou duši, právě se probouzející a dívající se na Boží krásný svět.

Předpisy z roku 1930 udávají nejprve cíl přírodopisného vyučování:

1. Ujasnit poměr člověka k přírodě.
2. Probouzet a pěstovat v mládeži radost z přírody a lásku k ní.
3. Navádět, pozorovat bystře a bedlivě přírodní společenstva a nejvýznamnější přírodniny, ...aby o nich žáci správně usuzovali a je poznávali. (Přírodniny domácí z čsl. domova, hospodářské a technické.)

Způsob, jak dosáhnouti tohoto cíle, se obšírně naznačuje. Všeobecně: Poznat život a význam jednotlivých přírodnin, ochranu jedinců a přírodních památek (památné stromy, význačné rostliny, zvířata, nerostné útvary).

Budit ve všem smysl pro přírodní krásy. Podrobně: Činná škola, nikoli pouhé naslouchání, vyhoví tomuto cíli. (Samostatné úsudky o pozorovaných jevech, vlastní pozorování, pokusy, samostatná práce.)

Prostředky: Vyučování ve škole, účelné vycházky do přírody: na pole, louky, stráně, do lomu, k potoku, tůni, rybníku.

Pokusy a pozorování ve škole: Akvária, terrária, inpektaria, botanická zahrada. O zahradě se praví, že je velmi důležitý výchovný a vyučovací prostředek při vyučování přírodopisu.

Pomůcky prohlubovací: Obrazy, náčrtý, projekce, vhodná četba domácí, deník a náčrtník pro samostatná pozorování v přírodě, sbírání přírodnin, sbírky.

Závěr: Ne mnoho věcí, nýbrž málo, ale dobře probrané, naučí přesnosti a tříbí scudnost.

Télověda se v osnovách odbývá macešsky. „Celý přírodopis,“ praví se tam, „připraví pochopení těla lidského (ústrojů a konů) i zdraví.“

Takto se má vyučovati v 6., 7. a 8. třídě obecné školy po 2, po případě 3 hodinách týdně, tak v 1., 2. a 3. ročníku měšťanské školy.

Co se týče rozvrhu látky na jednotlivé třídy, žádají předpisy, aby se v 6. třídě probrala nejdůležitější zvířata, rostliny, nerosty a horniny domácího kraje, rodné země, československé republiky, a to podle přírodních společenstev, vše v souvislosti s časovým rozvojem přírody. Zároveň se ukládá škole, aby v tomto roce poučila také o lidském těle a pravidlech zdravovědy,

což ve všeobecných osnovách není obsaženo. Podle našeho rozumu a podle pedagogického pravidla, podle něhož se má začít známými věcmi, by se měly právě životní jevy základní (pohyb, dýchání, potrava atd.) osvětliti nejprve na člověku.

Sedmý školní rok věnuje se doplňkům, poznání nových druhů domácích a cizích evropských. Zdůrazňuje se technologické zužitkování přírody.

Osmý rok se rozhlíží také po druzích mimoevropských. Zdůrazňuje se hospodářský význam poznanych přírodnin. Soustava rostlin a zvířat podává se v míře nejnutnější. Zato se větší péče věnuje podrobnější zdravotvědě, první pomoci a škodlivosti kouření a pití.

V podicbné osnově třídní se shrnují předpisy osnov všeobecných zřetelněji. Zvláště se tam vytyčuje po prvé účelnost a mravní význam přírody. Snad se původci nových osnov styděli vytknouti tento cíl, snad nejdůležitější pro mládež, už v úvodě a na prvním místě?

„Cílem přírodopisného vyučování je“ — praví se tam — „aby se mládež naučila chápati učeněnost přírody, její krásy, účelnost, mravní i hospodářský význam a tím v sobě probudila pro ni smysl a lásku k ní. Škola má budit smysl pro pěstování užitekových a okrasných rostlin.“

V kritických poznámkách k jednotlivým bodům začneme od konce. Mravní význam přírody vidí Rosický ve své metodice přírodopisu z roku 1911 (určené pro učitelské ústavy) jednak v pěstění krasocitu, soustrasti se zvířetem trpícím, v přesvědčivém pochopení toho, co se v učení náboženském vykládá o moudrosti a všemohoucnosti Boží, v buzení lásky k vlasti, bohaté krásami přírodními. Vůbec. píše Rosický, poznávání přírody zjemňuje a zušlechťuje mysl dětskou, takže, zdaří-li se vyučováním přírodopisným vzbuditi zálibení a lásku k přírodě, vykoná se tím velmi mnoho i po stránce výchovné.

Jelikož Bůh-Otec a Tvůrce v moderní škole nemá místa, nemohou učebnice ani metodiky na něho upozorňovat; byla by to urážka svrchovaného rozumu lidského (*crimen laesae majestatis*). A přece nelze v přírodopise mluvit o účelnosti, leč se zřetelem na Tvůrce a Umělce-Boha Otce. Tvorové všichni nosí pečeť krásy a moudrosti Boží, tvor pak nejschopnější, člověk, vidí tuto pečeť, vidí krásu a účelnost jednotlivých údů a celku, poznává tedy dílnu i umělce; ale v otrocké bázni před moderním duchem času nechce se otevřeně přiznati a vyznati. Raději přitaká nerozumu, že hmota má inteligenci, nikoli duch. Jaká to nevědeckost, viděti pečeť a neuznávat ji!

Ještě několik poznámek k jednotlivým heslům.

Cinná škola, nikoli pouhé naslouchání. V prvních hodinách přírodopisných přinese každé dítě z domova jednu pokojovou rostlinu, ale ne všechny tutéž; ve škole se ukáže všem, pojmenuje se lidově i správně botanicky, jméno se napíše na tabuli a přikreslí se, je-li rostlina málo známa, ještě list. Tím způsobem se proberou všechny rostliny pokojové v celé vesnici. Zároveň se podá návod, jak se některé rostliny pokojové rozmnožují a hned se přikročí k provedení praktickému, před nímž předchází ukázka a výkres na tabuli.

Po rostlinách pokojových následují rostliny zahradní, okrasné, léčivé, užitkové (zahradní ovocná a zelinářská). Křovi a les se proberou zvlášť, a to tak, že děti si přinesou větvičky křovin a stromů jim neznámých. V těchto prvních hodinách přírodopisného vyučování nejde o podrobný popis, nýbrž o pouhé seznámení s rostlinami nejbližšího okolí po stránce názvosloví a celkového vzhledu, po případě s praktickým návodem o rozmnožování, zužitkování atd.

Při podrobném popisu rostliny kvetoucí se radí, aby alespoň v každé lavici každá dvojice žáků měla po jednom květu. Ještě lépe se vyučování daří, může-li každé dítě mít svůj květ.

Pamatujme, že jedna z nejdůležitějších pomůcek přírodopisného vyučování je tabule a křída. Školní inspektoři naříkají na nepatrné a řídké užívání křidy a tabule ve škole. Žáci dovedou si okresliti výkres s tabule dříve, než načrtnouti si obraz podle skutečnosti.

Vycházky... Osnovy dobře žádají vycházky účelné. Celkem vycházka bývá školní mládeži vítaným obveselením; nerada sedí v lavicích. Hromadné

vycházky s početně velikou třídou mají pro přírodopis nepatrný význam. Jen málo jednolivců bude jevití zájem o přírodniny, na které učitel chce upozorniti, většina však se bude vesele baviti dále a bez zájmu se na ukázanou věc podívá, přikáže-li to učitel. Pro venkov měl bych tento návrh: Učitel, který dobře zná přírodu svého působiště, zmíní se občas o zajímavém zjevu, na příklad o užovce u rybníka, a vybídne žáky, aby si toho zjevu všimli, ovšem s přísným zákazem, aby neničili přírody. Jsem jist, že půl třídy, ne-li celá, poputuje na udané místo. Učitel se po nějakém čase přeptá, co kdo viděl a jak to viděl. Vzbuzený zájem ponese dobré ovoce.

Akvaria, insektaria atd.... Je to věc nesmírně důležitá, o které mohu mluvit z několikaleté zkušenosti školské. Žádná jiná ukázka není mládeži vítanější, než ukázka zvířat živých, příležitostně chycených a pak na svobodu pouštěných. Mohou to býti zvířata dobře známá, na příklad kobylička, netopýr; ve škole se zvířata produkují v lezení, skákání, létání atd. O pozornost žáků při ukázkách nemějme obavy! Známe-li nadto něco zajímavějšího z účelnosti, na příklad stavbu lovčích jamek mravkolva, důmyslnou stavbu kolébek malých broučků zobonosek, opatříme si je z přírody svého okolí a milí bzučící budou mládeži předvádět své umění k nemalé radosti naší i milé mládeže.

Deník, náčrtník... Náčrtník ano, ale deník ne. Nedělejme ze žáků obecné školy profesory středních nebo vysokých škol! Jen opravdoví přírodumilové, nikoli všichni profesori přírodopisu na středních školách si vedou deník o všech novinkách přírodopisných, na příklad o době stěhování ptáků, o nálezu nové rostliny. Náčrtník čili sešit poznámkový žádám od každého primána a sekundána, ještě více ve vyšších třídách, neboť do něho musí se všechno zapsat a kreslit, co učitel na tabuli jako důležité poznamená. Jinak bychom mluvili do vzduchu a bez užitku.

Úkoly... O nich osnovy nemluví, ale radil bych je na obecné škole. Málokdo, leda učitel přírodopisu, ví, jak lze chování zvířat pěkně vyličit. Úkol, týkající se buď jednoho zvířete nebo určité sestavy, na příklad rodiny ježků, lišek, koná se ve škole samotné, po případě jednou za pololetí také jako domácí úkol. Účel těchto krátkých, napřed ve škole důkladně připravených úkolů je, aby se žáci naučili názorně vypravovat, rozmanitě, vybraně a živě. (Viz článek Vaudův [Švýcary] ve Věstníku pedagogickém, 1932, str. 72.)

Sbirky..., které mají býti oporou přírodopisného vyučování, jsou na venkovských školách nepatrné, často ubohé, nebo alespoň v ubohém stavu, jednak pro nedostatek peněz, jednak pro nedostatek místa. Obraz sám nepoučuje dostatečně o přírodnině; věc skutečná, ať živá nebo mrtvá, v lihu, ve formalinu nebo vycpaná, dává správný názor. V tomto směru by měla místní školní rada přispěti škole radou a penězi. Mnohé věci by si mohl učitel sám poříditi, příležitostně úlůvky uchovat buď ve formalinu nebo mumifikované ve vlastní dílně. K této mumifikaci potřebuje učitel pincetu a pipetu, vatu a formalin a... skleněné nádoby, válečky pro preparáty formalinové. Mám však za to, že bude málo učitelů, kteří by kousek volného času věnovali preparování, ať již vycpávání nebo kratšímu mumifikování.

Dodatek... Učitelka Kantová napověděla leccos z praxe reformních měšťanských škol ve Věstníku pedagogickém, 1932, str. 60. Její pokyny pro zlepšení vyznívají v ten smysl, aby učitel ocenil význam přírody s hlediska užitečnosti a upotřebitelnosti a proto aby látku předepsanou účelně vybíral. Tělovědu žádá v druhém ročníku. Roční cykly představuje si takto:

Podzim: Hon na zvěř v poli, v lese, příprava k zimnímu spánku, odlet ptáků. Práce polní, osev a kopání bramborů, řepy, půda hlinitá, písečná, kamenitá. Práce zahradní: česání ovoce, hroznů, chmele.

Zima: Zimní spánek zvířat v úkrytech, ptactvo přelétavé, potrava zvěře. Zvířata domácí: husa, kachna atd., květena domácí.

Jaro: Ptactvo zpěvné, hnízdění, život a slunce v přírodě rostlinné, (člověk a zdraví). Květena jarní, polní osev a zahradní práce.

Léto: Louka (senoseč), žně obilní, tůň a rybník.

Nakonec má Kantová dobrou radu, kterou lze jen podškrtnouti: „Málo, ale dobře. Snad budou pak výsledky lepší.“

III. prázdninový vzdělávací kurs katolického učitelstva na Svatém Kopečku.

(Pokračování.)

Po mši svaté promlouvá od oltáře profesor dr. Otakar Tauber:

„Kdo jde na hory, potřebuje vůdce. Naším vůdcem buď Bůh! Bůh dal nám Církev. Církev nerozptyluje, neustupuje duchu času, nesmlouvá, netrpí blouznění, je beze zmatku, je učitelkou neomylnou, je jediná, nezmarná, přechází vše, je základem kultury, je v čele pokroku, patří k ní zástupci věd, zástupci umění. Buďte proto hrdými, sebevědomými syny Církve! Pro Boha pracujte i školou! Býti učitelem je ideální. Šířte Katolickou akci! Víra a věda nejsou v nesouhlasu. Pracujte! Vychovejte sebe a pak národ! Tři „v“ buďte vám souhvězdím: víra, věda, vlast! Tři „s“ buďte stále s vámi: sebevědomí, sebevzdělání, sebeovládání! Vytrvat, pracovat, třeba-li i trpět pro Boha! Ti, kteří vpravdě vyučují, dojdou odměny v nebesích. Svatý Cyrille a Metoději, učitelé Slovanů, vyproste národu dobrých katolických učitelů!“

Po tomto krásném zahájení dne pokračováno pak bylo v programu v sále Lidového domu, kde předseda uvítal vzácné hosty: msgr. dra Ot. Taubra, dra Kosatika, spisovatele Alberta Vyskočila, Em. Frintu, F. A. Springera, překladatele O. F. Bablera a lit. kritika prof. dra Jana Strakoše, který pak přednesl první část svého obsažného, důkladného referátu: „Korektury českých literárních dějin ve světle nových vědeckých metod.“ — Úloha plynoucí z tématu: Kritika literárně-historického badání, revise dosavadních poznatků, kontrola novými vědeckými metodami, konstatování omylů, odstranění politicko-národních tendencí neoprávněných po roku 1918, badání nezaujaté. Pak promluvil o novém zrození české literatury (XVII. století — Balbín), o počátcích a rozvoji literární kritiky, kterou reprezentovali Voigt: Tendence historicko-národní, dědictví barokního humanismu, tradice Balbínova a Pešínova, radost a hrdost z pokračování v díle předků; Dobrovský: Hyperkritičnost, národní pesimismus, zřetele filologické, uniká smysl pro krásno; Jungmann, Šafařík a Palacký, Vinařický a Štulc, Sabina, Nebeský, Durdík, realisticko-posivistická škola Vlčková: Politicko-vědní pathos (Masaryk), ztělesnění ideí pokroku, preciznost, pragmatická metoda, západní vlivy. Tři omyly této školy: tendence protiromantická, protikatolická a racionalistická; škola Goilova: Neobjektivnost, skreslení činnosti kněží, zvýšení významu husitství, politicko-mravní pathos, nedostatek smyslu pro krásu.

Po přesnídávce přednášel kursistům z loňského kursu známý a oblíbený docent, spisovatel Albert Vyskočil na téma: „Účel a poslání literární kritiky“. Kritika je nezbytná součást vědomého snažení umělce, svou dobou zjev organický, který bude automaticky vyrazen v době, která její úkol přezve sama. Kritika je prospěšná. Zaráží, že doby stylové nemají kritiků v dnešním smyslu. Povaha kritiky je sporná. Věda? Umění? Nauka zjevení. Věc se vyjasní na osobnostech; umění sama nelze poznat. Kritik je zjev sekundární. Kritika je především služebná, ne vůdcovská. Důvody pro to: Básník má právo na omyl v soudu, ne však v poesii. Kritik má právo na své omyly v poesii, ne však v kritice. Básník je předchůdce, objevitel, anticipátor. Umění a ideologie se nevyklučují, ale jsou na sobě nezávislé. Ideologie kritiky čerpá ze zkušenosti s básnickými díly. Kritické metody: dogmatická, filologická, psychologická, impresionistická, formalistická. Kritika zkoumá: 1. pravost — musí mít vždy dokument, fakt; 2. jakost — vyplývá ze srovnání s jinými.

Druhá část přednášky, v níž chtěl referent promluvit o představitelích dobré kritiky, bohužel, pro nedostatek času absolvována nebyla. Přesto však i tak rozpředla se velmi živá a napiatá debata o některých zjevech v současném literárním světě. Debaty se zúčastnili: spisovatel A. Vyskočil, dr. Strakoš, kol. Chvostek, Kalač a Hlava.

Odpoledne pokračoval ve své přednášce profesor dr. J. Strakoš: Je třeba organizované vědecké práce, aby mohl býti uskutečněn revisní program. Je třeba odborné znalosti metod dělby práce, integrální estetiky. Rumunský profesor Michal Dragomilescu ukázal na omyly, jichž se dnešní kritika do-

pouští, nečiníc rozdílu mezi vpravdě uměleckým a dílem pouze, byť i virtuózně dovedným, považujíc umělecké dílo za plod fyziologických a sociálních podmínek života. Dílo je výsledek tvůrčí geniality. Stav básníkova nitra neodpovídá často napsanému. Lidská zkušenost není úměrná visím básnických snů. Dobré dílo má prisma geniality, proto nelze je měřit podle běžných zákonů kausalit. Klasické básně mají kouzlo, mají mystické hloubky. Příčiny psychologické? Jen vědomí bezmocnosti v rukou Božích zvyšuje pravou pokoru básníků.

Tato obsáhlá, na širokém základě vypracovaná přednáška byla velmi pozorně sledována kursisty, mezi nimiž seděla řada vzácných hostů: univ. prof. dr. Vašica, dr. Peřich, red. dr. Krlín, prof. Štěpina, dp. Šťastný, děkan Řezáč a mladi literáti: Koudelák, Renč, Gruber, Vodička, Al. Skoumal, Sedlák.

„Výchovný vliv umění“ bylo téma další přednášky, kterou přednesl zemský archivář dr. Leop. Peřich. Několik myšlenek z přednášky: Je společný zdroj umělecké tvorby, jež vyvěrá kdesi v nedozírných hloubkách duše, aby odtud ze společného pramene dala se na pout některým samostatným tokem, vytvářejíc pevnou formu pro prvotní umělecký sen. Jinou hesí k podstatě pojmu umění se vízí je omezení umění jen na díla, jež nabyly formy určené estetickými normami. Základy estetických norem tkví jednak v kulturním vývoji lidstva, jež je pomáhálo spolutvořiti, jednak v podstatě lidské duše jako jednu z vlastností, jimiž Bůh tvora svého povýšil na stvoření k obrazu a podobnosti svému. Pojem umělce je vždy totožný s pojmem tvůrce uměleckého díla. Velmi nebezpečno je při umění hleděti více k umění než k dílu. To, co bylo vytvořeno, je směrodatným, ale ne, kdo to vytvořil. Umění nelze měřiti jinými měřítky než uměleckými. Umění může býti eticky dobré nebo špatné, ale zůstává uměním, tak jako andělům zůstala jejich síla a mohutnost, když vůle jejich se obrátila ke zlému a ctnosti v opak. Vůdčí ideou uměleckého díla je krása. Vůdčí hvězdou výchovy je dobro. Výchova směřující k vrcholnému dobru, používá všech oborů duchovní činnosti, aby jimi jako prostředky dosáhla svého cíle. Za tím účelem se pěstují základy vědy, kladou se první základy umělecké výchovy a proto spěje též výchova k posílení vůle a utvrzení mravního charakteru chovancova. Rozdílnost východisek hodnocení je příčinou prudkých konfliktů — historická pravda a politický zájem, spravedlnost a lidskost, umění a mravnost... Výchova jde za dobrem, umění za krásou. Správně chápaná výchova člověka musí dbáti přirozených vlastností lidských — musí obrátiti pozornost k duši. Estetický prvek je dán každému člověku. Z této stránky duše vyrůstá umění a k ní se zase vrací. Podvědomá touha po kráse je to, jež dává růsti plodům umění. Mezi nebem a zemí je oblast ducha lidského a omezení jeho poznání tělem a hmotou jest i omezení umění. Nese-li umělecké dílo stopy světa, nese často i stopy jeho zla. Etika díla nezáleží na kvalitách estetických, nýbrž obecně lidských. Každé umělecké dílo je samostatným výtvozem, spjatým s osobností autora, ale spjatým i s ostatním dílem umělce. Toho si má býti vědom každý, kdo se obírá uměním a především vychovatel, jenž chce umění použiti pro své účely. Umění tendenční nejideálnější odpovídá cílům výchovným, jestliže se s nimi kryje.

Přednáška dra Peřicha vyvolala velmi živou debatu (dr. Strakoš, dr. Peřich, kol. Kalač, Kovářík), která byla dokončena ve zvláštní schůzce zájemců.

Do kursu právě zavítavší ministr m. s., vicepresident senátu dr. Mořic Hruban, uvítán potleskem, promluvil srdečně ke kursistům: „... Vaše kursy se vyznamenávají dešti. Na všech třech přišlo. Dešť znamená vzrůst, úrodu, požehnání. Přeji vám, abyste hodně promokli duchovním deštěm, do duše, do kořenů své duše, aby rostly vaše snahy a vaše práce přinesla požehnání národu.“

Profesor Jindřich Šiška, který se po celý týden zúčastnil kursu, rozloučil se krátkým proslovem s kursisty a slíbil narok na kursu přednášet. Radostné „Živio“ jej vyprovázelo.

Technický vůdce exkursí, správce školy Miloš Šnyrch, podal pak zevrubné instrukce k třídní exkursi na Jeseníky.

Pak spěchali všichni do kaple na adoraci, kde vyslechli promluvu dp. Alf. Daňhy, v níž zhodnotil význam právě prožitého literárního dne.

Večer konala se schůzka zájemců o literární práci. Profesor dr. Strakoš promluvil o nutnosti ustavení literárního semináře a způsobu práce v něm. Po debatě bylo usneseno literární semináře založit. Sídlem semináře bude Kroměříž, seminář povede ochotně profesor dr. Strakoš, technickým správcem zvolen kol. K. Ch. Teprve po 10. hod. ubírali se „literáti“ k nočnímu odpočinku.

V úterý 9. srpna již o 3. hodině ranní volal zvonek kursisty s lože. Radostně všichni vstávali, neb čekala je třídní horská tura na Jeseníky. Veliké autobusy dopravily kursisty na nádraží do Olomouce, kde se rozejeli dvěma směry. Jedna skupina s kol. Kunckem a Kudělkou odejela do Karlovy Studánky, odkud nastoupila pěšky cestu na Červenohorské sedlo a na Praděd. Druhá skupina, vedená kol. Šnyrychem a Slezáčkem, s drem K. Závadským jako duchovním vůdcem, vystoupila v Červeném Potoku. Ve Velké Moravě, kde je farářem český kněz a známý umělec-grafik dp. F. Hrabal, sloužil dp. dr. Závadský mši svatou a pak nastoupen byl pochod na Kralický Sněžník a na noc do Starého Města. Přes Koldštejn na Šerák a na Koperník. Na poloviční cestě setkala se tato skupina se skupinou první, která z Červenohorského sedla šla přes Vřesovou studánku a Vozkovy Kameny do Koldštejna a na noc do Starého Města. Shledání obou skupin bylo radostné a jásot mladých hrdel burácel a rozléhal se na Moravu i do Slezska. S chutí pokračovali všichni v cestě. Profesor dr. Závadský přednesl na exkursi do Jeseníků referát: „O zařizování přírodopisného kabinetu“, v němž podal z vlastní praxe mnoho cenných rad, kterak získávat pro přírodopisný kabinet vhodné pomůcky z říše živočišné a rostlinné, kterak získané konservovati, upravovati a před zkázou chrániti. Po přednášce zodpověděl celou řadu dotazů. I po celé cestě horami sbíral p. profesor zajímavé rostliny i živočichy, ukazoval, popisoval, poučoval, pozornost všech k přírodě obracel a lásce k ní učil.

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Společná schůze odboru ostravského, těšínského a hlčínského koná se v neděli, dne 23. října 1932 v klášteře sester svatého Kříže v Morav. Ostravě. Na programu mimo jiné přednášky vynikajících odborníků na téma „Katolický učitel a Katolická akce“, „Umění a literatura doby temna“. O organizačních a politických událostech poslední doby promluví naši zástupci v parlamentě. Začátek přednášek o 9. hodině dopoledne, konec ve 12 hod. Příležitost ke mši svaté o 8. hodině ve chrámě Spasitele v Mor. Ostravě. Vyžýváme tímto členstvo k co největší účasti. Podrobný program bude všemu členstvu jmenovaných odborů včas rozeslán. Přilehlé odbory opavský a místecký žádáme o spoluúčast.

Hranický odbor katolického učitelstva konal valnou hromadu 28. září 1932 v Hranicích. Z podaných zpráv vysvitá, že odbor pracoval dobře. Nově zvolený výbor nemá podstatných změn; byl jenom doplněn. Členská schůze se koná v listopadu. Blížší ještě bude ve Věstníku. —l.

Krajinský odbor katolického učitelstva v Olomouci konal svou členskou schůzi za četné účasti členů. Vzpo-

menuto odchodu dlouholeté členky a jednatelky A. Kunckové-Maláskové. Privítání noví členové. Krásnou přednášku „Encyklika o výchově mládeže“, která měla býti přednesena na prázdninovém kurse na Svatém Kopečku, přednesl ústřední taj. MCM. J. Papica. Po přednášce se rozpředla živá debata, které se zúčastnili: kol. Spáčil, kol. Maláska a kol. Kuncek. Pak přednesla kolegyně L. Kuncková referát o prázdninových kursech katolického učitelstva. Kolega Kuncek referoval o svatováclavské pouti a schůzce katolického učitelstva v Praze, která měla za účel připravit půdu pro IV. prázdninový kurs. Také referoval o přípravných pracích pro kurs. Pak přistoupeno k volným návrhům. Kol. Spáčil navrhl, aby valná hromada odboru konala se dne 8. prosince. Přijat návrh, aby před a po schůzích se konala krátká adorace. Usneseno pořádati společně s přerovským odborem jednodenní exkursi do Králíků. Odbor olomucký spolu s přerovským a prostějovským uspořádal by jednodenní kurs zpěvu, bude-li dosti přihlášek. Kdo má o kurs zájem, přihlaste se lístkem u kol. St. Spáčila, říd. učitele na Sv. Kopečku u Olomouce. Kurs by se konal některou nedělí. Blížší pak ozná-

míme ve Věstníku. Rozhodně bylo zamítnuto nespravedlivé snižování platů státním zaměstnancům. Vzpomenuto nemocného pana okres. škol. inspektora R. Pelíška, kterému byl poslán dopis. Opravdu pěkná schůze skončena byla o 12. hodině. Žehnej, Bože, naši práci!

Jihočeský odbor dokumentoval svůj zájem o krásnou poesii večerem Vrchlického, který pořádal i pro širší kruhy obecnosti v předvečer 20. výročí básnickovy smrti, dne 8. září. Dílu básnickovu věnovány byly proslovy profesora K. Stráky o literární, a duchovního rádce odboru o náboženské stránce básnickova díla. Recitátorkou vybraných básní byla kol. M. Kotalová, melodram Fibichův na text Vrchlického „Sv. Julie“ provedly paní Alb. Tesařová a p. Fr. Popp. Večer byl sympaticky přijat a odboru dostalo se výzvy, by pokračoval v pořádání podobných vzpomínek literárních a uměleckých.

Novoměstský odbor katolického učitelstva pořádá členskou schůzi na Dušičky, dne 2. listopadu 1932 v Bystřici n. Pernšt. o 10. hod. O skupinovém vyučování přednáseti bude kol. Vlad. Večeřa. Všechny členy zdvořile zvou svolavatelé.

Vyškovský odbor sejde se v neděli 23. t. m. o 9. hod. dopol. ve Slavkově v klášteře. Přednáší se o pracovních metodách.

Ze Zemského svazu katolického učitelstva v Čechách. Ustavující schůze podkrkonošského odboru koná se v neděli 23. října 1932 o 10. hodině dopoledne v Lidovém domě v Nové Pace. O 9. hodině společné služby Boží v klášterním chrámu Páně. Na schůzi referuje cvičný učitel Antonín Slezáček, člen výboru Zemského spolku katolického učitelstva.

Schůze přerovského odboru katolického učitelstva koná se ve středu, dne 19. října o 2. hod. odpoledne. Referuje ústřední tajemník MCM. p. Josef Papica.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

Svatováclavské konference katolického učitelstva v Praze. Přípravný výbor Prázdňinových kursů sešel se 28. září v Praze k poradám o přípravách ke IV. prázdninovému kursu. Při té příležitosti přišli i kursisté a přátelé kursů, a tak ze schůzky 7 čle-

nů výboru stala se počtem konference 31 učitelů a učitelek. Samé známé tváře. Bylo to srdečné shledání.

Na svátek svatého Václava v 8 hodin celebroid v kapli svatováclavské v chrámu svatovítském mši svatou duchovní vůdce dp. Alf. Daňha, CSsR. V krátké promluvě povzbudil přítomné k hodnému přijetí nejsvětější Svátosti, kterou přijali všichni. — Po snídani Na vikárce a přátelské besedě odebrali se všichni do chrámu redemptoristů, kde před svatostánkem adorovali. Vdp. dr. Braito O. P. ve čtyřech promluvách pozvedl duše všech k nejvyššímu učiteli, Ježíši Kristu. Ve tři čtvrti na 11. hod. v místnostech kláštera redemptoristů za přítomnosti předsedy zemského spolku katolického učitelstva českého profesora Ant. Nováka, ředitele učitelského ústavu Vojt. Pruší a dra Braito zahájil předseda kursů Jan Kunček pracovní konferenci. Nastínil vývoj, vůdčí ideu kursů a směrnice přípravných prací pro IV. prázdninový kurs, projektovaný v západočeských lázních. Následovaly pětiminutové referáty členů přípravného výboru. Ve velmi čilé debatě byl zřejmý zájem a podána řada dobrých námětů. Jménem Zemského spolku katolických učitelů v Čechách vyzvedl aktivitu a přislíbil spolupráci profesor Novák. V poledních hodinách klečeli účastníci znovu před svatostánkem v kapli svatováclavské. Po tiché adoraci promluvil dp. Daňha o ideji svatováclavské a jejím významu pro kursy. Jeho řeč vyzněla ve výzvu: Budovat, tvořit! Srdcem, srdci a přes srdce! — Po zasvěcení práce katolického učitelstva svatému Václavu a po tiché modlitbě zapěny svatováclavský chorál a státní hymna. Odpoledne zúčastnili se všichni svatováclavského průvodu. Idea svatováclavská je hluboce vkořeněna v programu prázdninových kursů katolického učitelstva.

Ve čtvrtek 29. září byli jsme pozváni J. M. ndp. prelátem Ledóchowskim do „Patronátu mládeže“, navštívili jsme dra Závadského v Bubenči a odpoledne odejeli jsme do Mělníka. Zásluhou kol. J. Opočenského byla nám dovolena prohlídka Lobkovických vinných sklepů a zámku. Ve večerních hodinách jsme se rozjížděli do svých domovů. Kéž Bůh žehná přípravám ke IV. prázdninovému kursu!

Katolický učitel — vůdce. Jako katolíci jsme povoláni na prvním místě šířiti v sobě a kolem sebe křesťanskou lásku. Přiznejme si, že dnešní svět trpí nedostatkem opravdové lásky k bližnímu. „Miluj bližního svého jako sebe samého!“ Srdce dnešních vůdců jsou naplněna jedem sobectvím a všechny ty humanitární akce jsou zabezpečením jednotlivců. Je to smutný dnešek právě proto, že kultura lidstva spěje k takovým výšinám. Nechtějme se utápěti v neplodném filosofování, ale raději organizujeme drobné pracovníky-intelektuály, kteří pomohou bojovati. Drobná práce přinesla Masarykovi a jeho družině ovoce až po desetiletích. Nečekejme úspěch hned. Buďme trpělivými vůdci! Drobná práce i dnes může přinésti ozdravení. Dnešní vůdcové vidí vzdálený cíl a pro chyby cesty k cíli slábnou a často na půli cesty klesají pro veliké ideály. Ujasněme si metodu práce a cestu k cíli! To považuji za nejnutnější pro každého, kdo jest postaven v čelo.

Fotografie ze III. kursu byly všem poslány. Příloženou složenkou vyrovnejte laskavě svůj účet.

Předpoklady pro IV. kurs. Jak na jiném místě oznámeno, připravuje se IV. kurs v západočeských lázních. Bude opět 14denní. Přípravný výbor zahájil již předběžné přípravy a doufáme, že do konce prosince budou známy všechny předpoklady. Po Novém roce zahájíme v této rubrice soustavné zpravodajství. Dnes již možno doufat, že IV. kurs bude novým bohatým přínosem ze současného vědeckého badání. Jistě, že účastníci III. kursu jak náleží zhodnotí poznatky z kursu a stanou se apoštoly pravd hlásaných na Svatém Kopečku. — Své přání pro IV. kurs napište předsedovi Kunckovi.

Všechnu korespondenci, týkající se prázdninových kursů, posílejte na předsedu Kuncka. Nová adresa: Jan Kuncek, zat. správce školy, Stříbrnice, pp. Měrovice u Kojetína.

Památník prázdninových kursů jest ještě na skladě. Pomozte nám rozšířiti poslední výtisky. Pište o ně uč. Rom. Kudělkovi, Michálkovice 308, u Mor. Ostravy.

III. zimní kurs se připravuje v Orlických horách. Technickým správcem jest správce školy Mil. Šn y r y c h, Šumvald, pp. Tatenice, severní Mora-

va. Na něj se ve všem, co se týká zimního kursu, obraťte. Výcvik na lyžích povede prof. Frant. Skoumal. Za místo pro III. zimní kurs zvolena Šternberkova panoráma u Deštné. V listopadovém čísle Věstníku započnou pravidelné informace. Přijedte!

Fotoamatéři na III. kursu na Svatém Kopečku již většinou poslali své simky. Prosím ještě kolegu Polčíka a jiné o zaslání negativů. Negativy budou opět v pořádku vráceny. — Jan Kuncek.

Účastníci svatováclavské konference v Praze. Prosím, aby ona slečna, která se přihlásila o fotografie na schůzce svatováclavské, napsala znovu seznam oněch fotografií a též svou adresu. Seznam fotografií i adresa se ztratila. — Kuncek.

U hanácké Madony. V programu letošního kursu četli jsme tato úvodní slova: „U hanácké Madony bude milo a dobře i vědychtivým kursistům. U Ní se povzbudí a posílí, a Ona je propustí lepšími, než přišli.“

Zamysleme se nad těmito slovy my, kteří jsme ztrávili 14 krásných dnů na Svatém Kopečku. Není třeba, abychom brali do ruky program. Vždyť máme ještě vše tak živě v paměti. Skutečnost zmizela, ale zůstaly vzpomínky, které se vynořují jedna za druhou... A my, kursisté, si musíme říci, že u té hanácké Madony nám bylo skutečně velmi krásně. Před milostným jejím obrazem jsme klečeli, když jsme kurs zahajovali, tam jsme často klekali, abychom si od Ní vyprosili požehnání; Jí jsme přednášeli svoje bolesti, k Ní jsme se utíkali o radu, do její mocné ochrany jsme poručili vzdálené rodiče a ty, kdož jsou nám drazí. A vždy jsme odcházeli z její svatyně potěšení, povzbuzení a posílení, nikdy nenechala naše srdce prázdna. Nezapomenutelnými jistě zůstanou pro účastníky ony večery, kdy zazářila krásná barokní svatyně ve světle reflektorů. V těch chvílích každý z nás ne ústy, ale srdcem, duší a celou bytostí se modlil, prosil, vzýval a chválil Tu, k jejíž úctě a oslavě vytvořila ruka lidská tak velikolepé dílo.

Dne 16. srpna klečeli jsme naposled v mariánské svatyni. Na témže místě, kde před 14 dny jsme kurs radostně zahajovali, nyní jsme se loučili... Odcházeli jsme se slzami v očích, ale bohatí v duši. Vždyť jsme si odnášeli její mateřské požehnání do

svých domovů a do svých tříd, a věříme pevně, že ona síla, kterou jsme u Ní načerpali, bude nám mocnou vzpruhou k další práci na poli učitelském. — K-p-k.

*Já chci! je slovo mocné,
Musím! je slovo zlé,
První je slovo panské
a druhé sluhovské.*

*Zkuste je jednou spojit,
potlačit mrzutost.
Kdo koná to, co musí,
zná dělat z nouze ctnost.*

(Zlín)

ROZHLEDY

Český učitel. „Český učitel“, orgán ZUSJU v Čechách, známý svým nenávisným stanoviskem ke katolicismu, jež neustále považuje za klerikalism a oba pojmy dokonale zaměňuje, přináší ve svém 3. čísle ze dne 22. září 1932 několik vět, nad nimiž možno se v úvaze zastavit.

Dlužno připomenouti, že dalším není hledáno slov ke sporu a hádce a lživým podezřením, ani myšlenek, jež by bylo nutno v zájmu pravdy pranýřovati, ani nevytrhovány věty svérilé k planým debatám a nenávisti vedoucí. Neznamená to ovšem ani ústup, ani kompromis, ani gesto.

V článku E. V. (Vlasáka): V těžké době shledáváme se po dlouhém úvodě opět s několika ze starých obecných rčení, již příliš otřelých a vyprázdněných — „o starém nepříteli pokrokové svobodné školy a učitele — klerikalismu... , jenž nespí, ale... s velmi nebezpečnou frontou kulturně neplodných tisíců slabých povah, mělkých duchů... desorientovaných otrávenců... , snaží se rozpoutat nové boje...“ atd. „Zpívá se známou notou.“

Zajímavé však je uznávání činnosti katolické školské akce, jež ve dvou nedělích uspořádala 216 schůzí. Následují slova: „Kdyby naši organizovaní příslušníci dobře si uvědomovali svůj úkol, bylo by došlo do ústředí 216 zpráv o tom, jaký byl průběh oněch schůzí a co bylo učiněno proti nim.“ To je úkolem organizovaných příslušníků ZUS? Tato slova jsou příliš neopatrnou výtkou z nečinnosti, výzvou k denunciaci, steskem po gumových přechočných páteřích, pře-

pokrokových povahových nalomeních. — „Demagogie vítězíva proti pravdě.“ Což katolíci si nepřejí poctivě práce školy, jejich žádost, spravedlivá touha po nápravě je demagogie?

Ani v dalších člancích nezapomenuto stříknout aspoň kapkou nenávislosti. V oslavné stati o Tyršovi samozřejmě paradují věty o „nebojácně vyřešeném“ poměru Sokolstva k náboženství, jež je „soukromou záležitostí jednotlivce, určující se jeho individuální mravní vyspělostí a poznáním pravdy“.

Nové postřehy přináší Sedmíkův článek: Zneklidněný svět. Ohlašuje reakci, vysvětluje nezdár moderních -ismů a mluví o chaosu světového řádu, zdůvodňuje jej nedostatkem jednotného centra, jež by všichni respektovali nebo aspoň brali v úvahu. Nuže, co Společnost národů, internacionální Unie? — Existuje takové centrum, po jakém voláno, je to ale Apoštolská stolice.

Dále se praví: „Hospodářské a politické antagonismy jsou posilovány myšlenkovou a mravní anarchií, lidstvo dnes nemá jednotícího ideálu: dříve každá doba byla charakterisována vždy jedním myšlenkovým názorem, ale dnes racionalism, okultism, materialism, idealism má stejnou atraktivní sílu, právě tak atheism či náboženství.“ Netřeba vydupávat z těchto slov násilně kapitálu pro sebe, je zde jen samozřejmo konstatovat doznání úpadku a možno se bolestně tázat, proč tedy ničeno náboženství, proč podporován kdejaký -ism, mnohdy hotový pitomism, atd. Proto musíme vrátit lidstvu jednotu, přivést je ku pravdě, ukázat jedinou cestu, zachránit je tak životu. Kristus necht je centrem, ideálem!

Ke konci článku vysvětlovány příčiny zmatku dneška takto: „Je to neohraničený subjektivism osobní, stranický, zájmový nebo státní, který zná jen svou pravdu, jen své potřeby a požadavky, kterých chce dosáhnouti bez ohledu na druhého.“ Myšlenka tato nachází i odchylné ovšem analogon v článku dalším, látkově (Trivium v dnešní obecné škole) odlišném — od Kat. Vlastníkové. Praví se tam: „Pýchu vlastních názorů na věc a svou subjektivní pravdu nutno lámatí tou pravdou objektivní, která přece jen vítězí, ať chceme nebo nechceme. Snad ji na čas zahrabeme, ale to na

jejím oprávnění ničeho nezmění. Pravdou zůstane, i když my ji za pravdu neuznáme. Ale padá na nás zodpovědnost, škody na dětské duši nejsou proto menší, že jich nelze zvážiti a změřiti." — Nuže, proč je hlášána neustále chvála subjektivity, ono „každý má svou pravdu“, proč přeceňováno a vynucováno „osobní přesvědčení“; tak přece existuje pravda objektivní? Není to přílišné zdůraznění individuality, jež se sama sobě povýšila za kritérium, jež nezná ohledů a chce své, chce vše neboť byla naučena považovat vše ne za dar Boží, za nějž nutno děkovat, ale za věc samozřejmou, není ta přílišná sebedůvěra, pýcha a rozpinavost, neznající hranic, právě plodem moderní výchovy?

V Rozmanitostech na konci Českého učitele se dočítáme mnohá roztočilost. Je tam neklidným tónem naráženo nad úpravou vyučování náboženství ve škole atd. Vina nedostatku učitelských míst spočívá v tom, že (v Čechách a na Moravě jediný) soukromý ústav má své abiturienty atd.

A ještě jeden krásný článkuček v náležitém stylu. Polemisuje s řečí kanovníka Staška. Noticka vrcholí: „Přičiníme se všichni, aby církev katolická boj o školu prohrála. Ten boj vyhraje nikoliv nějakými jedovatými slovy proti církvi a kněžím (Pozn.: Dosud byl to skoro jediný způsob boje, ostatně nijak těžký v této formě, ušlechtilý ovšem ne), ale tím, když se předně odcírkevníme sami (Poznámka: Což jste takovými zaostalci, že jste to dosud neučinili? Což může Církev potřebovat lidí nedůsledných, nevěrných, nelečných a lhostejných?) a za druhé, když svoji práci ve škole i mimo ni budeme dělati dokonale (Což jste tak dosud nečinili?), rozumí se, pokrokově (No ano!), když mládež vychováváme v názoru (Kde je nábožensky nestranná, bezkonfesijní škola?), že církevní zřízení a církevní moc je přežitek středověku.

(Kolegové, aby se Církev nezalekla vašeho pyšného vykasávání rukávů: Zapomněli jste, že její moc není v lidech, kteří jsou malí a žijí v ní a jí. Církev nepotřebuje milosti lidí, neboť žije v Bohu a v božském řádu světovém. Je více než stát, jehož všechna moc pochází z lidu. A je-li přežitkem středověku, doby to krásné a údivné, již dovedou chápat jen věřící, doby, jež měla touhu a plnou sílu

vůle stát se královstvím Kristovým. pak, čím je zřízení státní? Tímž právem je mohu prohlásit přežitkem třebas starověku, jež ničí moc (Čím?) a jednotnost státu a svobodné myšlení a jednání demokratického občana. (Snad tím, že učí povinností a ukládá sebezápor, že její příkazy jsou přísné a nesmlouvavé? Že učí rozeznávat dobré a zlé a že má právo zakazovat?)

Tolik k 3. číslu Českého učitele. Erpeha.

ZPRÁVY

F. F. Hájek:

Již čtrnáct let...

(K 28. říjnu 1932.)

Již čtrnáct let
zas živ je starý český lev...
Je konec béd?

Jen v práci mír,
jen v lásce štěstí národa!
Jde žití vír...

V čin vůlí měj!
Buď zrno čisté, vždy bez plev!
Zášť rozdupej!

Zdráv, lide, buď,
hřej dále Tebe svoboda!
Sám sebe suď!

Před 125 lety narodil se v Klatovech dr. Karel Slavomil Amerling.

Před stopadesáti lety narodil se v Hradci Králové Josef Liboslav Ziegler, kněz-buditel, jehož „Přítel mládeže“ soustředil tehdejší pedagogické pracovníky a vnášel do učitelského působení tehdejšího ráz a zdravou metodu. Kromě několika spisů z mluvnice a metodiky napsal v oboru didaktické a vychovatelské literatury „Věrného raditele rodičů, dítek a učitelů“. Zemřel roku 1846.

Mnohokrát mohli jsme pozorovati v různých obměnách příběh, o němž píše „Ochrana“: Několik dělesloužících poddůstojníků mělo skládati zkoušky z učiva IV. měšťanské školy. Nebyli si svými vědomostmi jisti, a tu napadlo jednomu, že ředitel školy, v níž budou skládati zkoušku, je bez vyznání a snad jim všelicos promine, když se mu pochlubí, že vystoupili také z církve. Jistě zajímavý důvod k vystoupení.

ZUSJU. na Moravě soustřeďuje 421 učitelů měšťanských škol, 5588 z o-

becných škol, 323 učitelek dom. nauk, 160 pensistů, 894 jiných. V rozpočtu na rok 1932—1933 je příjem na členských příspěvcích 406.000, jiný 105.000 Kč, celkem 511.000 Kč, vydání za Věstník 191.000, správa organizace 71.900, odbory 53.000 Kč.

O školských otázkách se v poslední době mnoho píše v tisku denním, krajském i odborovém. Úvahy nevyčnávají příliš z obvyklé prostřednosti, díky tisku, který nedovede hájit žádnou linii, jen aby mohl mít milion odběratelů. (Kozák v Nár. osvobození.) Je sice dobře sledovati tyto články, ale bylo by bludné považovati je za správný a jediný zdroj poučení o školských věcech. Nutno studovati školské otázky a jíti na hlubinu. Bojili se někdo utonutí, může být sice dobrým příštipkářem, ale ne vůdcem, učitelem. Věcně nás informuje o školství náš „Věstník“, ale ani on nemůže obsáhnouti vše. Máme „Vychovatelské listy“, „Vychovatele“, „Filosofickou revui“, „Život“, „Na hlubinu“ a jiné odborné časopisy, které nelze jen číst, ale studovat. Nezapomínejme na aplikaci! Vědění bez činů je mrtvé jako víra bez skutků. K. B. H.

Chléb náš vezdejší dej nám dnes se asi sotva modlí ti, kteří chtějí státním zaměstnancům brát tolik, že bude se těžko jim žít. Sytý hladovému neuvěří. — ch.

Z dopisu J. M., předsedy místní školní rady v Ř. (Čechy), dp. A. P., faráři v K.: „Prosim Vás, byste byl tak laskav a dopsal katol. učitelské organizaci, by se nějaký katolický učitel k nám konečně přihlásil.“ — I Čechy, o nichž se říká, že jsou „vlažné“, chtějí tedy katolické učitele.

Počínaje dnešním číslem bude mívat „Věstník“ nikoli jako dosud 20 stran, ale 16. V rozsahu šestnácti stran byl vydáván po prvá čtyři leta. Ročníky další po přenesení administrace do Přerova v roce 1926 mívaly pak čísla průměrně o dvaceti i více stránách.

LITERATURA

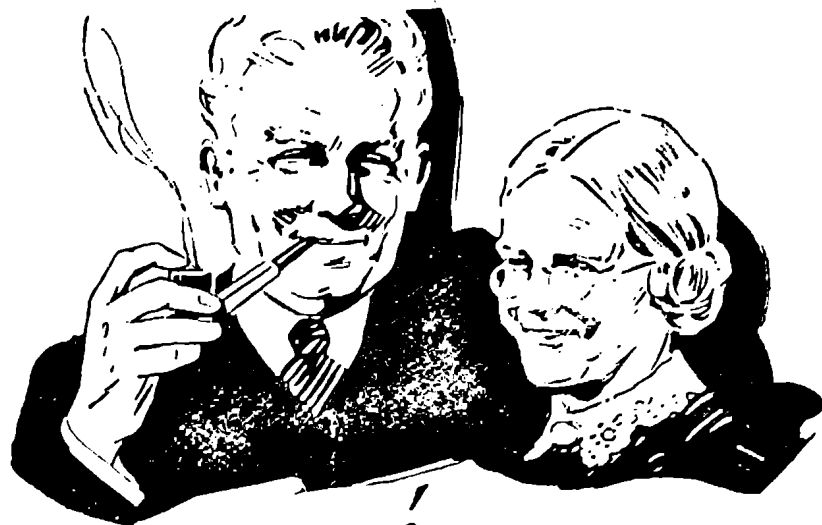
Vzorce žádostí školských a učitelských. Vypracoval redakční kruh. Přerov. Vyšlo ve sborníku „Rádce učitele“, Blahoslavova 41. Máme sice nadbytek školské literatury, ale máme nedostatek literatury pedagogické a praktické. Do druhé skupiny vhodně se řadí právě vydaná knížka, ob-

sahující řadu z praktického života vzatých situací, ve kterých učitel, po případě i občan musí přijíti do písemného styku se školskými úřady. Co bývá v takových případech shánění, doptávání, často i ježdění a prošení o radu! To všechno vám uspoří knížka za 6 Kč. Naleznete v ní nejen koncept žádosti, ale i právní poučení o vašem případě, stupnici kolkovou, seznam potřebných příloh a odkaz na příslušné zákonné předpisy. Takové příručky potřebujeme jako soli. Objednejte a doporučte známým, zejména kandidátům učitelství, kterým usetří tato knížka mnohé nepříjemnosti, plynoucí z neznalosti formy žádosti. K. B. H.

Základní početní spoje. Pomůcka k nácviku základních početních úkonů. Vydal Bakulův ústav v Praze. Na příj. skupina V. obsahuje 26 tabulek, na kterých má žák samoučením procvičiti svoje násobení do 81. Podle návodu na zadní desce užije se tabulek jednak k ústnímu procvičení a když se docílí velmi pěkného výsledku, užije se jich k procvičení písemnému. Průsvitný papír se položí na tabulku a píše se hned výsledky. Dobrá pomůcka doplněná tabulkou osobních úspěchů s tabulkou času pro kontrolu učitelovu. Cena 5 až 9 Kč. Lze dobře použít i tak, že starší žáci s mladšími podle tabulek procvičují (o přestávce, v poledne, doma místo rodičů, nemají-li tyto času), ve škole se přesvědčíme písemně o znalosti a tabulku uschováme neporušenou pro příští školní rok. Zmíníme se podrobněji ve „Věstníku“. — K. B. H.

Srdíčko. Krásné čtení pro malé. Řídí Bohumil Schweigstill. Vydává Vilímek v Praze. Značný počet dětských časopisů byl rozhojněn novým, pěkně ilustrovaným časopisem, určeným pro menší děti. Vychází 14denně a přináší zajímavé články i vhodné básničky a říkadla. Doporučujeme do dětských čítáren. — K. B. H.

Revue „Poesie“. V nejbližší době vyjde v M. Ostravě 1. číslo literární revue „Poesie“ za redakce kritika dra Jana Strakoše. Ohlášená revue, přetvořená na podkladě mezinárodním za spolupráce nejvýznačnějších básníků a kritiků jak českých (Vl. Vančura, dr. Strakoš, V. Závada, Alb. Vyskočil, Čep, J. Zahradníček, r. Halas, Vavřík, Špringer), tak i cizích (z Polska, Jugoslaviie, Francie, Španělska, Itálie, Německa a Anglie), směřuje státi se vůdčí revuí básnickou a kritickou.

Spokojené stáří

vyžaduje lehké, vydatné stravy.
Starý a slabý žaludek nesnese
těžko záživné tuky. Proto

ber vždy

C.T. 8-32

VYDATNÝ, ČISTÝ ROSTLINNÝ TUK

Nechce propagovati žádného -ismu, ale chce zasvěcovat v dílo, ujasňovati porozumění i v nejširších vrstvách vzdělanců a vytvořiti tak kladný poměr k ryzím hodnotám uměleckým. Novinkou této revue bude samostatné otištění každého příspěvku. První číslo bude mít přes 100 stran pěkného solidního papíru a cenou je revue zpřístupněna (číslo 8 Kč, pro učitele a studentstvo 6 Kč). Proto všem kolegům, a zvláště členům Literárního semináře (zahájení činnosti pozdrženo přepracovaností dra Strakoše) vřele doporučuji. Kdo má zájem, hlaste se na adresu: Dr. J. Strakoš, Kroměříž. :
Matas.

Sokolský slet.

*Byl sokolský slet veliký:
před ním hluk, o něm křik
a bezmezná po něm chvála,
jak by se hurá-vlastenecká
společnost mlčet bála.*

Puntik.

Gratulujeme kol. J. Koudelákovi, odb. učiteli a spisovateli v Novém Jičíně, a jeho paní choti Žofii k jich sňatku, jemuž bylo požehnáno v Senici na Hané dne 10. října. — Redakce.

Malé školní terrarium — jak založit a ošetřovat? Kdo poradí neb jmenuje malou brožurku se stručným návodem? Laskavou odpověď pošlete do redakce. — V. L.

Na měšťanské škole dívčí v Polné je vypsáno místo pro učitelku II. odboru (fysika). Poměry jsou velmi dobré. Podejte žádost okresnímu školnímu výboru v Německém Brodě do konce října.

Místo řídícího učitele na pětileté škole jest vypsáno na Hané. V místě je měšťanská škola. Blíže sdělí Jind. Hrbáček, Přerov, Blahoslavova 41.

TISK

všeho druhu

Lidové závody

tiskařské a nakladatelské

v Olomouci

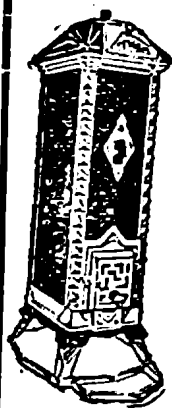
Wilsonovo náměstí 16

Znáš novinku: **SILNÁ SLOVESA NĚMECKÁ V ROZMLUVÁCH?**
Red. Ječmínek, Holešov, Morava. Kč 5.—. Žákům příjemné učení,
učitelům usnadní práci!

SUKNA, módní vlněné pánské i Hezína a sp., Humpolec!

Vzorky obratem na požádání. Vyjde i ochotně vstříc plateb. podmínkami, odvoláte-li se na Věstník.

PRO TOHO, KDO NEMŮŽE DO LÁZNÍ! Za každého počasí zbavíte se v několika dnech revmatismu, nastuzení, nervosy, hostce, ischiasu, zánětů nervů, bolesti křížových, dny, zácpy, tělnatosti slatinými suchými zábaly neb lázněmi. Žádejte zdarma prospekt u fy Jos. Zelený, vývoz minerální slatiny, Česká Černá u Náchoda. — Jediný neklamný prostředek

Kamna a stolokrbý

„FENOM“

dobré výrobky za levnou cenu.

PRAHA II.,
Václavské nám. čís. 33.
Tel. 23.264.

Školy a učitelé zvláštní
cenné výhody!

Novinka: Kachlová kamna v kov.
kostře TERNO (syst. Fenom).

PAŘÍŽ

Madame Pagot 9,
rue Pierre - Ducreux, Paříž 16e

přijme mladé cizinky;
výchova, vyučování,
univerzitní kursy (Sor-
bonna), krásná umění

Nejlepší reference

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. 9261 XI

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská).
Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

F. F. Hájek:

Modlitba.

Ó Tvůrce, veliký Ty nad hvězdami,
jenž řídíš všechn svět,
má hlava v úctě před Tebou se sklání,
Ty chraň nás slz a bēd!

Ó Bože mocný, velké lásky Tvůrce,
jenž hvězdám dáváš svit —
oheň sešli do chladných lidských srdcí,
dej lásce svatě kryt!

Ó Králi tvorstva, svatý vládce míru,
jenž vládneš prameny —
zhlad v tůni hřích a s beder lidstva tíži,
stop záští plameny!

Dr. Miloš Záleský

Zeměpisně vzdělávací význam „biblických dějeprov“.

Dnes, v dospělém věku, kdy jsem již měl možnost čísti ty nej-různější cestopisy, zanášející nás v myšlenkách do těch nejvzdá-lenějších krajů, vzpomenu rád, jak nám tyto cizí kraje, teď v řadě pojednání všelijakých sbírek cestopisů přístupných předváděla v nižších stupních školních jediné biblická dějprava, kterou jsme měli jako školní učebnici, hned po katechismu. Tato biblic-ká dějprava nám přibližovala život v kraji značně cizím naše-mu prostředí životnímu, takže jsme s velkým zájmem se zahlou-bávali v její líčení krajů cizích a národů. Zdařilé obrázky nemálo přispívaly k tomu, abychom si učinili náležitý pojem o životě tam. Mnoho z těch věcí bylo pro nás novým, ať to byla jízda na oslu, život pastýřský, pojem pouště a podobně. Cestopisy jsem pak začal čísti až ve věku pozdějším. Byla tedy pro mne biblic-ká dějprava vskutku prvním zeměpisem, který mne poučoval

o cizích krajích. Sice v ten čas jsem, tuším, již také něco slyšel o Robinsonovi, ale, tuším, že jsem mu nějak nevěřil.

A tento význam a vliv, jaký měla na mne biblická dějeprava v dob mého mládí, měla i na celou řadu jiných. Jen je třeba se k tomu přiznati. Dnes sice již má mládež dosti jiných prostředků k tomu, aby se rozšířil její obzor o světě a jeho obyvatelích, ale za našich dob mládí, důležitou roli zaujímal biblická dějeprava, jako prostředek vzdělávací. Podobnou cenu i v dobách našeho probuzení národního a později, kdy ještě nepronikly prostředky vzdělávací, které dnes jsou nám po ruce. Cílem pak dnešní rozpravy je zvláště pojednati o tomto vzdělávacím významu pro lid a školní mládež v dobách minulých.

Jako vzdělávací pomůcka, která našemu venkovskému a městskému lidu v dobách našeho probuzení národního předváděla cizí kraje měla biblická dějeprava význam nemalý. Byla to také pro mnohého člověka jediná cesta, kterou poznal cizí kraje. Byla to jediná pomůcka vzdělávací přístupná co nejširší veřejnosti, ať již katolické či jinověrecké, z oboru zeměpisu. V těchto dějepravách též také naše nejširší vrstvy, které nemohly čísti všelijaké již tehdy vycházející poučitelné časopisy, měly možnost též poznati, co je to, a jaký je plán, mapa. Dlouho také mapa svaté země bývala jedinou mapou, kterou měli v našich domácnostech. V tom je poučná cena všech podobných popisů země svaté, zvláště těch, které vyšly v době probuzenecké a pozdější. Při studiu starší naší odborné literatury poznal jsem takových dějeprav více, byly tehdy hojně vydávány a stálo by za to pořídit jich několik soupisů podle let vydání. Jsou to větší či menší knížečky, které někdy i jsou věnovány jen a jen popisu svaté země, chovajíce jen krátký popis dějů národa izraelského. Dlouho a dlouho prostý člověk jen z nich měl povědomost o cizích krajích. Vědomost ta, poněvadž to byla četba tak významná, byla určitá, na rozdíl od vědomostí o krajích jiných, které bývaly často mlhavé. Byly to stupně vývoje naší literatury, podávající nám poznání cizích krajů, stupně vývoje popularisace poznatků o cizích krajích, kterýžto vývoj procházel tu i těmito drobnými knížečkami, lidovými biblickými dějepravami.

A nemalý byl i význam těchto knížek pro vzdělání mládeže. Sice již dávno vycházely zeměpisy pro školy (na příklad r. 1853), ale ty zeměpisy neobsahovaly obrazů, ani map, aby byly použitavé pro naši mládež, která přece tak dychtí po věcech jí použitajících. Neobsahovaly je sice ani ještě všechny ty dějepravy, ale bylo to ono vědomí nadpřirozenosti věcí tam popisovaných, které bylo onou solí, která vzbuzovala onen zájem mládeže a uplatňovala se jako mocný element metodický a didaktický. Jako u dospělých i tu byly ony biblické dějepravy často jedinou knížkou, z které kdy budoucí občan četl vůbec něco o cizích krajích a poučoval se o životě v nich.

Glosy.

Čsl. obec učitelská odvolala ohlášený již pedagogický týden, v němž se mělo jednati o aktuálních otázkách školských, reformních a pedagogických, odůvodňujíc to výslovně tím, že nynější, hospodářsky neutěšená doba nedovoluje, aby se učitelstvo mohlo s radostí a se zájmem věnovati otázkám souvisejícím se zdokonalením školy a výchovy. Tohle gesto obce učitelské vyvolalo v denním tisku trapnou pozornost.

*

Hospodářské školy mají letos naprostý nedostatek žactva. Nejen na Slovensku, zaplaveném zemědělskými školami, dokonale vybavenými, nýbrž i v západních zemích republiky bylo několik těchto škol mlčky a nenápadně zavřeno.

*

Za rozruchu, který způsobil nelidský úmysl ministra financí bezohledně sáhnout na nuzné platy státních a veřejných zaměstnanců, jsme se dočelli, že požitky státnězaměstnané jsou značnou příteží v rozpočtu též proto, že počet veřejných zaměstnanců v posledních letech velmi stoupl. Ve světle číslic se však všechna podobná, jednostranně podbarvená tvrzení jeví jinak. Nikde se na příklad neuvádí, že počet zaměstnanců stoupá zcela přirozeně spolu se vzrůstajícím počtem obyvatelstva ve státě. Nelze přece nepřibrati pro nové čtvrti městské nového listonoše, strážníka a pod.? Státní účetní závěrky naopak ukazují, že náklad na úřednické platy se postupně snižuje:

v roce 1925	4.505,383.000 Kč
v roce 1926	4.137,860.000 Kč
v roce 1927	4.073,128.000 Kč
v roce 1928	3.587,992.579 Kč
v roce 1929	3.768,543.286 Kč

Do těchto cifer jsou pojaty i odměny, výpomoci, denní platy, nemocenské pojištění, služební oděv atd. Tvrzení, jako by veřejné zaměstnanectvo bylo hlavní příčinou těžkých daní, je zcela nepravdivé.

*

Podle stížností zahraničních katolických revuí jest Sasko zemí nejprudší agitace protináboženské v Německu. Každoročně bývá na počátku školního roku veden velmi ostrý boj proti náboženství na školách. Zejména letos byl nápor proti náboženské výuce vystupňován; přesto však veliký počet žáků jest vyučování náboženství účasten.

*

Náš stát je prodlužen skrz naskrz. Zemská samospráva v jednotlivých zemích nemůže již své dluhy ani unést. Země česká se zadlužila 6.841,514.500 Kč, země moravskoslezská má břímě 2252 milionů 646.000 Kč, země slovenská dluží 635,966.000 Kč, země podkarpatoruská má dluh 46,600.570 Kč. Úroky a úmor dluhů země moravskoslezské činí ročně 52,000.000 Kč. Na jednoho obyvatele

*moravskoslezského připadá průměrně 625 Kč zemských dluhů. Při-
počteme-li k tomu dluhy okresní a obecní a ještě pak dlužné částky
státní, dostupuje výsledná číslice horentní výše.*

*

*Úsporný systém ve školství byl počátkem školního roku znovu
zpřísněn. Nelze se nyní u školských úřadů ničeho domoci. Kam to
vše spěje?* Dk.

Vladimír Večeřa:

Skupinové vyprávění.

„Hlavní věcí je:
Myslit, pozorovat a pak tvořit.“
Masaryk.

V poslední době se mnoho mluví a píše o skupinovém vyučování. Zkouší se na několika místech, a to je dobře. Jen pokusem se snadno přesvědčíme o nespasitelnosti metody. Při návštěvách kolegů na naší pokusné obecné škole (Prosetín, školní okres boskovický) byl jsem požádán, abych někde uveřejnil, jak si představují skupinové vyučování na jednotřídce nebo výše organisovaných školách obecných.

Za normálních poměrů je rozdělení dětí do pracovních skupin takovéto:

I. skupina: 1. školní rok.

II. skupina: 2. školní rok a slabší ze 3. školního roku.

III. skupina: Lepší ze 3. školního roku a 4. školní rok.

IV. skupina: 5. školní rok.

V. skupina: 6.—8. školní rok.

Takto však můžeme rozdělit jen žáky normální. V praxi se jeví často veliké rozdíly. Zdůrazňuji: Diference žactva se provede podle schopností a vědomostí bez zřetele na fyzické stáří žá-
kovo.

Mimo toto skupinové rozdělení rozdělíme si žáky na 3 stupně, jak je to též v nových osnovách pro obecné školy normální.

Stupeň A (= nižší stupeň): I. a II. skupina.

Stupeň B (= střední stupeň): III. a IV. skupina.

Stupeň C (= vyšší stupeň): V. skupina.

Program jednotlivých stupňů.

Stupeň A: V nových osnovách je vystihující výraz: naučit „vidět a myslet“. Naučit dívat se kolem sebe, poznávat přírodu a život, čili své prostředí; rozvíjet myšlení.

Ve formálních předmětech se žáci rozdělí na dvě skupiny. Už zde vychovávat děti k samostatnosti — ať děti pracují samy. Naučit již v tomto stupni samostatně svérázně žít! Již zde nedávat všem stejný učební úkol, nýbrž dbát žákovy odlišnosti, sklonů, variability, protože každé dítě je individualita. Učitel musí dovésti u každého žáka určit příčiny neúspěchů a jak je léčit. Studovat žákovu okolí. Stará škola nás šálila, jestliže rozvíjela individuum a ulevila si tlaků zvenčí. „Les modeluje strom. Každému stromu je ponecháno tak málo místa. Kolik zmrzačených pupenců! Každý žene své vět-
voví, kam může. Za tajemnou větev děkujeme nejčastěji útisku. Je možno uniknouti jen do výšky.“ (André Gide: Penězokazi.)

Vzbudit v dětech touhu nabýti nutných určitých zvyků. Myšlení a vůbec celý růst dítěte je anarchie a anarchie. Dítě se nám jeví jako spleť myšlenek, citů a vášní. Vše bez ladu a skladu. Chaos představ... ale od této dětské anarchie musíme vyjít, chceme-li dětskou osobnost rozvíjet. Dětskou indi-
vidualitu musíme jako zahradníci pěstovat, což znamená vyvíjet — a ne pří-

lišným poručníkováním zabíjetí. Potom to v pracovně vypadá jako v cikánském táboře, leč to nevadí; poznáme tak nejlépe celé dítě. A o to se nám jedná. Pak je taková anarchie užitečná a ukážme ji společnou práci, společnou snahou se něčemu naučit, něco nového poznat, něco nového objevit.

V každém stupni zdůrazňujeme vnější samostatný projev dítěte; nezapomínejme vést k sebekázní. Je to příprava k pozdější tvůrčí práci a více méně k vnitřním projevům ve vyšších stupních. Pracovna je les individualit; děti jsou čisté hodnoty — ovšem nesmíme je ubít, zarazit — musíme jim porozumět. Musíme vychovávat přirozené. Co je to přirozené? Tož nesmíme žádat na kopřivě, aby voněla, když jen pálí. Rozvinout u každého žáka to, k čemu má přirozené dispoice — vlohy, rozvinout tyto vlohy, aby byl uschopněn k individuálnímu životu co nejdokonalejšímu, sociálně pak aby se vyvinul k nutným reformám společenského soužití.

Stupeň B: V tomto stupni bude dítě přecházeti k spontánnímu hledání pravd a vztahů v okolní přírodě a ve společenských jevech domova. Budou to přechody k tvůrčímu myšlení a k tvůrčímu projevu. Vždyť jen v tvoření je život. Člověk, jenž je činný, tvůrčí, dávající, naplňuje život. Romain Rolland napsal v knize „Jan Kryštof“, že „tvoření znamená, zabíjetí smrti, a že není radosti, kromě radosti z tvoření.“ Musíme umožnit každému žákovi, aby co nejvíce, vlastně co nejlépe využil svých sil, aby využil co nejvíce svých schopností.

Výchova zase půjde směrem: spontánního hledání pravd a vztahů, směrem tvůrčího myšlení a tvůrčího projevu. Nespěchat s látkou; nemáme potom času na tvoření.

Stupeň C: V tomto stupni je již skoro každé dítě samostatnou tvůrčí osobností, které s radostnou chutí k životu a s použitím tvůrčí činnosti si již za upřímné rady učitele-přítele najde zásobu zdravých vztahů ke světu a životu. Je to již v menším měřítku společnost mladých občanů a občanek, samostatně pracující za uskutečnění a ujasnění určitých ideí, za rozšíření svých statků duševních. Není to již třída se stále mluvícím oficiérem školským v čele, nýbrž družstvo osobností s přítelem-spolupracovníkem, jenž radí slovem i pohybem tam, kde se v učebné látce vyskytne dítěti překážka nebo mezera. Zbytečné mluvení odpadne a učitel může takto stačiti všem skupinám i na ménětřídních školách, kde žactvo postupuje stejně jako na školách obecných výše organisovaných. Skupiny pracují, pokud možno, odděleně.

Provádění tohoto plánu na školách různých kategorií.

1. Jednotřídní škola:

Všechny skupiny vede jeden učitel, který pracuje s jednotlivými stupni jako celky. V základě, to jest v předmětech reálných a výchově, v ostatním, totiž v zužitkování návyků a ve zdokonalování formy — to je jazyk vyučovací, počty, psaní, kreslení atd., se práce rozbíhá ve skupiny. Žáci pracují za učitele dohledu samostatně.

2. Dvoutřídní škola: Stupeň A je v I. pracovně a stupeň B a C je ve II. pracovně.

3. Trojtřídní škola: Stupeň A je v I. pracovně, stupeň B je ve druhé pracovně, stupeň C je ve 3. pracovně.

Tedy každý stupeň v jedné pracovně.

4. Čtyřtřídní škola: V I. pracovně je 1. skupina. V II. pracovně je 2. skupina. Ve III. pracovně je 3. skupina. Ve IV. pracovně je 4. a 5. skupina.

Po případě se skupina s malým počtem žáků přidělí do pracovny nejbližší nižší nebo vyšší.

5. Pětítřídní škola: V každé pracovně je jedna skupina.

Pracovní škola (Feriére správně píše v „L'ecole active“, že je to nesprávný výraz, termín, protože pracovní škola je každá), lépe nová škola směřuje k individuálnímu vyučování v získávání návyků a zdokonalování formy. Proto je samozřejmá diferenciac, jejímž dalším krokem je individualisace.

Résumé: Vychovávat k samostatnosti, naučit myslet, rozdělit na skupiny, lépe vybavit školy.

III. prázdninový vzdělávací kurs katolického učitelstva na Svatém Kopečku.

(Pokračování.)

Třetího dne exkurse vidělo Boží sluníčko kursisty statečně vystupovati na nejvyšší horu země moravskoslezské — Praděd. Usmívalo se toho dne velmi přívětivě, až všem našim turistům tváře červenaly a na čele se perlil pot. Vrcholu bylo šťastně dosaženo. Z batohů vybrány poslední zásoby, aby každý lehce jako pták mohl se pak „snést“ dolů. Oči bloudily kolem dokola do hlubokých údolí na Moravu, hned zase na sever, kde leželo Slezsko hornaté, chudé, poněmčené. Tvořily se skupinky, fotoaparáty pracovaly. Naše výprava se potkala na Pradědu s účastníky III. prázdninové konference mladých z Šumperku. Na nejvyšším bodě Jeseníků jest setkání jistě do jisté míry symbolem.

Veselá nálada se udržela až do konce a nepokazilo ji ani několik pryskýřů a odřených pat. Plíce byly vykoupány ve zdravém horském vzduchu, tváře opáleny, duše nabity novými dojmy. Po takové túře se to ovšem zdravě spalo v útulných pohostinných klášterích svatokopeckých. V krátkém zvláštním referátě vyzvedneme pravý význam exkurse do Jeseníků.

Příštího dne sešla se opět celá kursovní rodina v lese za klášterem k ranní tělovýchovné čtvrthodince. O 9. hodině ujížděli zase všichni autobusy k Olomouci. U dómu je očekával ndp. kapitulní děkan dr. Josef K a c h n í k, který uvedl kursisty na kapitulní děkanství, jež stojí na památném místě, kde Přemyslovci měli svůj hrad a kde vykrvácela poslední ratolest rodu Přemyslova po meči. Vdp. dr. Kachník provedl kursisty celým kapitulním děkanstvím, v kapli všechny přivítal a sám podal výklad historického onoho místa, zmíniv se, že tam chce zřídit museum Přemyslovců. Na památku dostali kursisté spisep ndp. kapitulního děkana o 800letém jubileu kapituly.

Krátko nato klečeli kursisté v šeru gotického dómu svatého Václava. Tam obětoval oběť nejsvětější duchovní vůdce dp. Daňha a jemu ministrovali předsesta Kuncek, tajemník Slezáček a kol. Štěpán a Drnec. K vysokým klenbám dómu letěla slova písně: Ejhle, oltář... Slavnostní preludium přednesl na varhany dómský varhaník a hudební skladatel Stan. Vrbík. Po evangeliu obrátil se celebrant ke kursistům, aby promluvil: Chrám svatého Václava. Slavné místo, na něž tiše, skromně, ale výrazně přicházíme manifestovati. Chceme býti nositeli svatováclavské ideje. Přinášíme oběť mše svaté. Bude-li třeba, přineseme každý oběť za katolickou školu. Svatý Václave, žehnej práci naší! Dej, aby českým dětem mohla býti dána tvá idea! Dej, aby naše oběť byla za dobro československé republiky! Ona zůstane naše, zůstaneme-li hodni svatého Václava.

Po mši svaté prohlédli si kursisté dóm. Výklad podal velmi ochotně vdp. msgr. dr. J. Č e r n í k.

Krátko nato seděli všichni kursisté v zasedací síni starobylé olomucké radnice, kde je za přítomnosti milých hostů dp. msgra dra Černíka, poslance Vaculíka a básníka Večeři-Střížovského uvítal II. náměstek starosty města dr. S a l l i n g e r s přáním, aby si odnesli mnoho krásných dojmů z pobytu v Olomouci. Jemu poděkoval jménem Prázdninových kursů kol. Kuncek. Potom přivítal kursisty městský rada pan M e d e k a v delší řeči promluvil o historii města, o jeho památkách, o bojích za vrácení města do českých rukou a o politickém a kulturním významu starobylého Olomouce. „Zasedání“ na radnici bylo zakončeno státními hymnami. Návštěva byla zapsána v radničním museu do pamětní knihy. Celá výprava se pak zastavila před orlojem a za odborného výkladu se zájmem sledovala, kterak úderem dvanácté hodiny a za pohybu figurky, ozvaly se ve zvonkové hře hymny atd. Nechyběla ani diskuse, který orloj je lepší, zda pražský, či olomucký.

Odpoledne v několika menších skupinách prohlédli si všichni olomucké památnosti, jež ochotně vysvětlovali: dr. Kuncek, dr. Závrbský, P. Střížovský, aktuár J. Dostál, Šnyrych a Geyer. Část kursistů odešla za vedení kolegy Chvostka na orelský stadion ke koupání do oddělených basénů.

O 16.45 hod. odjeli všichni na Svatý Kopeček a odebrali se přímo do Poutního domu, kde promluvil profesor dr. K. Z á v a d s k ý S. J. na téma: „Co

žádají osnovy z roku 1930 od učitelů obecných škol ve vyučování přírodopisu". Uvedl slova osnov z roku 1930 o učebním cíli, způsobu vyučování a pomůckách. Požadavky nových osnov jsou závazné: aquaria, terraria, insektaria a botanická zahrada. Vyvodit obecné biologické zákony z pozorování proslředí jedinců, vytvořit úsudky. Upozornil na metodické knihy. Osnovám vytkl důkazy o stavební důmyslnosti, funkcionální plánovitosti díla, jež není náhodné, ale stvořeno moudrým Otcem — buditi lásku k přírodě, vštípit vědomí o stvoření, hledati Boha v přírodě. Duch ovládá hmotu. V praktické části řeči ukázal, jak poznáváti přírodu, zdůraznil nutnost studovatí biologické prostředí: ovocná zahrada, zelinářství, pole, les, potok, tůň atd. Nic bez názoru! Užívati křídla tabule, křídla! Učitel i žáci zápisník! Vycházky s malým počtem žáků. Doporučil důkladné studium přírody, uvedl vhodné knihy a časopisy. V závěru své iniciativní přednášky dal pokyny k pracem, jež budou přípravou k založení přírodovědného semináře.

Přednášce byli přítomni také vzácní hosté, policejní inspektor p. Pospíšil a p. poslanec Vaculík, který kursisty krátkou řečí srdečné pozdravil a povzbudil.

Poděkovav řečníkům, vyzval tajemník Slezáček všechny, aby šli do klášterní kaple poděkovati Bohu, že bez úrazu, zdraví a veselí vrátili se všichni s exkurzí. V kapli promluvil duchovní vůdce dp. Daňha: „Druhý pátek v kursu. Den Božského Srdce Páně. Musíme je poznat, abychom je mohli milovat, uchopit, přitisknout. Ježíš nás zná. Zná i nevěrné, zapomínající kopí Longinova. Budme naplnění Kristem! Prosme o oheň jeho lásky!“

Po večeri radostný ruch. Vše spěchalo svátečně oděno do Poutního domu, kde měli spatřiti a uslyšeti největšího současného katolického spisovatele a básníka — Jaroslava Durycha. Zprávu přineseme zvlášť.

(Pokračování.)

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Sedmý vědecký a odborný kurs jihočeského odboru zemského spolku katolického učitelstva v Čes. Budějovicích o prázdninách vánočních 27. a 28. prosince značí nový vzestup v osvědčené již tradici vzdělávací činnosti katol. učitelstva jihočeského. Letošní kurs je zvláště dobře připravován a váže se na ústřední téma: *Výchovný význam kat. hodnot v současné krizi*. Cílem kursu jest obnova výchovy a tím i života pravdami a silami křesťanskými. Z témat uvádím: Dnešní filosofie a život. — Vlivy sociální na dnešní život. — Pedagogika a její vztah k naší době. — Náboženská výchova pro budoucnost. — Výchovné poslání literatury. — Vědy přírodní a mravní výchova. — Výchovné hodnoty dějin. — Technika a výchova. — Národohospodářské cíle a výchova. — Etika justice, politiky a veřejného mínění. — Výchovnou školou k lepší budoucnosti. — Tělesná výchova vskutku výchovou. — Již nyní jsou zaručeny přednášky vynikajících vědců a odborníků i praktiků. Jmenujeme ze mnohých univ. prof. dra B. Vaška z Olomouce, univ. prof. dra J. Beneše z Prahy, u-

niv. docenta dra J. Berana, prof. dra K. Závadského a jiné vynikající docenty. Kurs jest pořádán se značnými obětmi jihočeského odboru katol. učitelstva jako lék a útěcha duším opravdu inteligentním v dobách hluboké mravní, myšlenkové, sociální a hospodářské krise. Je jistě spravedливо, by intence pořadatelstva došly ocenění a kurs soustředil na sebe mohutnou účast našeho kleru, učitelstva a inteligence, vůbec všech duševně pracujících lidí, kteří nejsou lhostejní k rozkladným procesům doby. Mohou získati pro sebe novou důvěru ve vítěznou sílu katolictví a schopnost pracovati výchovou pro lepší budoucnost. Podrobnější zprávy přineseme později.

Krajinský odbor katolického učitelstva v Přerově konal schůzi dne 19. října. Prvním bodem programu byla přednáška ústředního tajemníka MCM. p. Josefa Papici na téma „Encyklika o výchově mládeže“. Po zajímavém referátu byla o věci debata. Pak jednáno o jednodenním kurse zpěvu, pořádaném hanáckými krajinskými odbory, o účasti na exkursi do Baťových závodů a na Kralický Sněžník.

Brněnský odbor konal členskou schůzi 9. října 1932 za účasti 24 členů.

Předseda, říd. učitel Ot. Pavlík, navázav na článek Josefa Lepky S. J., vybízel k práci o zvýšení náboženského základu u dětí. — Odb. učitel V. Klement přednášel pak o své cestě po Polsku. — Příští schůze se koná v neděli 13. listopadu 1932 o 10. hod. dopol. v zasedací síni Typosu v Běhounské ulici. Ředitelka Marie Šetiková přednáší na téma „Zkušenosti s novými osnovami na měšť. škole.“ Výbor spolku zve všechny své členy.
V. K.

Vyškovský odbor sešel se ve slavkovském klášteře 23. října 1932. Po formálních promluveních o pracovních metodách a tak dokončena přednáška o pracovní škole. Vhodně k těmto přednáškám přiléhá referát kolegy Rotreklá o testech, po němž se rozpředla živá debata. Schůze byla zakončena přednáškou o výchovných názorech a cestách Dona Boska, kterou přednesla kolegyně Hálová. Průběh schůze byl zdařilý, nálada radostná a povzbuzující. Příští schůze bude zase ve Slavkově v klášteře 20. listopadu o půl 10. hodině. Bude na ní dokončena přednáška o Donu Boskovi a pak bude referát z Karstátovy knihy: Nejnovější směry metodické. Neopomeňte přijít!
K.

Podkrkonošský odbor katolického učitelstva se ustavil na valné schůzi, konané dne 23. října v Nové Pace. Po účasti při oběti mše svaté, při které vyprošováno bylo odboru hojně milostí od Boha, sešli se katoličtí učitelé v Lidovém domě, kde iniciátor schůze, profesor F. Schwarzer, ustavující schůzi zahájil. Přečetl přátelský pozdravný dopis okresního školního inspektora Jukla a omluvné přípisy. Slova se ujal pak milý host, cvič. učitel Ant. Slezáček. Ten v myšlenkově zhuštěné řeči promluvil o faktu, že dosavadní naše organizace učitel'ské, pokrokové, nám ne dostačují, neboť je z nich vymycováno to, po čem my toužíme — Kristus. Bystrými postřehy odkrýval pak rozdíly a vytkl styčné body mezi katolickým učitelstvem a tak zvaným pokrokovým. Upozornil také na to, že v katolickém učitelstvu není generace prostřední, a to v obojím smyslu slova. „Prostřednost nesnese katolicismu a naopak.“ Zajímavé byly vývody o příčinách poklesu vážnosti učitelstva jako stavu. Na katolickém učitelstvu jest, aby prací, modlitbou, snahou po nové, křesťanské výchovné praxi

(vzory: sv. Jan de la Salle, blah. Don Bosko, Foerster, J. A. Komenský) čest stavu povzneslo. Kristalisačním, ujasňujícím prvkem musí býti sám Přítel dětí — Kristus. V organizacích katolického učitelstva netřeba kvantity, ale každý musí dbáti prohloubení jak v jakosti vědomostí, tak hlavně v duchovním životě. Ten musí pojit, je kladný — na rozdíl od druhého tábora, žijícího z negace. Je proto nutno mít srdce plná touhy po Kristu, hořet plamenem povolání, býti rozsevači víry, naděje a lásky.

Přednášející podal také mnoho dobrých rad a pokynů. Řeč zpestřil čtením Horákových článků o učitelstvu v Rozmachu a výňatků z novin a učitelských časopisů českých i moravských.

Podal také informace o minulých kurzech a pozval všechny na příští IV. kurs.

Profesor Schwarzer prohlásil pak podkrkonošský odbor za ustavený. Za členy přihlásili se všichni přítomní, takže členský počet činí 27.

Po přečtení stanov a rokování o jednotlivých paragrafech přikročeno k dalším volbám. S pocitů úcty a vděčnosti zvolen jednomyslně předsedou profesor Schwarzer. Ten nastínil program práce odboru. Potom vyřízeny další spolkové formality. Družnost, provanutá duchem víry, projevovala se až do konce schůze. O duchovní rádcovství usneseno požádati profesora P. Zuzánka.

Schůze skončena srdečným Zdar Bůh!
Harn.

Těšínský odbor pořádá v neděli 13. listopadu v klášterní škole v Orlově celodenní kurs tělesné výchovy za vedení známého našeho odborníka kol. J. Kuncka. Přesný program kursu: Výklad osnov vzhledem k praxi školní. Pořadová cvičení (vojenská) pro 1. až 8. školní rok. Hry a různosti. Tanečky. Hry obručí. Pochodové písně. Program a organizace vycházky. Rozvrh učiva. Literatura. Debata — z praxe pro praxi. (Připravte si náměty!) — Kurs bude v klášterní tělocvičně ráno od 9. do 12. hod., odpoledne od 1. do 4. hodiny. Příležitost na mši svatou o půl 8. hodině v orlovském chrámu Páně. — Vezměte si trepky a vhodnější cvičební úbor. — Zveme co nejsrdečněji i kolegyně přilehlých odborů a cvičitele žactva Orla čsl. Všem budou rozeslány pozvánky. Případné dotazy obra-

tem zodpoví kol. jednatel Ludvík Štěpán, odb. učitel v Karvinné-N. Yorku. Na shledanou dne 13. listopadu v Orlové na tělovýchovném kursel

Krajinský odbor katolického učitelstva v Uher. Hradišti konal dne 11. září první schůzi v novém školním roce, na níž byly prodebatovány otázky spolkové, stanoven pracovní program v novém školním roce a uvítání noví členové.

Dne 2. října konána opět schůze v Lidovém domě v Uher. Hradišti za účasti 32 členů odboru. Na schůzi referoval odborný učitel K. Kovařík o III. prázdninovém kursu na Svatém Kopečku. Po referátu rozvinula se čilá debata o přednostech a nedostacích kursu a nelibě nesena byla zpráva o pozdravu konferenci mladých v Šumperku.

Druhým bodem této schůze byla přednáška známého pracovníka a odborníka cvič. učitele V. Praxla, který přednášel „O činné elementárce“. Přednáška byla vysoké ceny didaktické a pedagogické, a proto byla vyslechnuta s velkým zájmem.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

Kursistům. Zapomínáme! Během kursu kolik to bylo vzájemných slibů? Byl-li kde hlouček jen dvou, tří, co si toho již nasliboval! A což teprv ti, jež měli — apec, bez něhož — seví, ani na přednášky nemohlo se jít! A teprv na zájezdech, kde co se muselo — chytnout. Na konci kursu kdekdo sháněl tužku a adresy! A dnes? — nevím. Jen ať nejsme třtina větrem se klátící! Ať žena, či muž! —čiči—

Před prázdninami dostala jsem „Památník —“ Tehdy jsem jej přijala jaksi trpně, protože jsem na prvních dvou kursech nebyla. Měla jsem chuť jej vrátit. Ale styděla jsem se. Tož jsem jej zaplatila a vložila mezi ostatní nepřečtené knihy a časopisy až na něj přijde řada. A došlo na něj nyní po prázdninách. Se zájmem pročítala jsem obsah. Tam nacházím přednášku od dr. Hejčla: „Žena v poesii biblické.“ Ta mě upoutala nejvíce. Je o nás a též nejvíce pro nás. „Ženu zdatnou kdo nalezne?“ Jakou radostí oplývá srdce při čtení tak krásných slov Pisma sv. o ženě. Co však ze ženy udělal svět. Smutno je v duši... Vedle malek máme my učitelky povinnost a možnost vychovávat zdatné dívky

a ženy. Slovem a příkladem; hlavně příkladem.

Tolik okamžiků naskytá se nám, jen jich použití. Každá práce, tedy i naše, musí býti konána z lásky k Bohu. A což naše chrámy? Mnohé jsou pravé pokladnice umění ženského. Je třeba na to dívky častěji upozornit. Podobě domácí nauky. Výzdoba bytu: na čelní místo sv. kříž, obrazy náboženské. Žehnání při zadělávání na chléb, při nakrojení chleba. Modlitba před jídlem a po něm. Postní jídelní lístek atd. Konečně dějiny našeho povolání mluví nejlépe o tom, komu máme na prvním místě děkovat za vše, co s předmětem souvisí. (O tom by mohl někdo schopnější napsat více. A bylo by toho opravdu potřeba.) Jen budme si vědomy odpovědnosti před Bohem i národem a snažme se ze všech sil vést dívky nám svěřené k lásce a ku práci.

V podrobném pořadu II. kursu je zmínka o přednášce S. M. Malurové „Kapitoly z hospodyňství“. V obsahu není. Škoda. Nechci zvidat. Bylo by dobré vše tam dat, třeba zkráceně. Jinak by to naše kolygyně táhlo.

Připomínám kolegyním naši schůzku na Sv. Kopečku. První v jídelně, druhou na dvoře Norbertina. Jen tak na krátko jsme se poznaly a tolik jsme si chtěly toho pověděti. Sešlo se nás tam třináct. Ne mnoho, ne málo. Nejvíce hovoru bylo pro naši hlídku ve Věstniku. Dále probíráno kreslení v ruč. pracích. Snad některá dovedná učitelka by nám o tom sdělila své zkušenosti. Nenechejte si vše jen pro sebe a zvláště vy mladé, které máte bohaté zásoby z ústavu. S nadšením a nadějí jsme se rozešly. Podobnou besedu uspořádaly jsme si dne 29. září v Ohříškách. Sešlo se nás 5. Žádná schůzová formalita, nýbrž skutečně přátelská beseda. Nejbližší schůzka bude až v lednu. Všechny kolegyně ze západní Moravy srdečně zvu. Kdyby některá si přála, aby se schůzka konala jinde, nechť laskavě napíše do Věstniku. Bližší zpráva místa a doby oznámena bude později. S přátelským pozdravem Zoufalá.

III. zimní lyžařský a rekreační kurs katolického učitelstva bude letos v Čechách, v Orlických horách, v Deštné. Jako obyčejně potrvá 4 dni. Program: Dne 26. prosince sjíždění účastníků do Solnice. Přesný jízdní řád bude uveřejněn příště. V Solnici bude uvítání účastníků, ubytování v kato-

lických rodinách a přátelský večírek v hotelu Hruška. O program v Solnici se velmi ochotně stará tamější pan biskupský notář, farář a náměstek starosty vdp. P. Jos. Rössler. Dne 27. prosince po mši svaté odjezd autobusem do Deštné a ubytování, odpoledne technický výcvik a sáňkování. Dne 28. prosince technický výcvik lyžařů a sáňkování. Dne 29. prosince celodenní výlet k Masarykově chatě nebo na Vrchmezí. Dne 30. prosince dopoledne jízda na lyžích a sáňkování, odpoledne zakončení a odjezd. Terén pro lyžování a sáňkování je v Deštné jeden z nejlepších v Orlických horách. Poplatek na celý kurs je 120 Kč. Je postaráno o vydatné stravování a pohodlné bydlení za 100 Kč, režijní poplatek 20 Kč. Aby bylo možno zajistiti včas ubytování v Solnici i v Deštné, hlaste se, pokud možno brzy. Přihlášky posílejte na adresu: Miloš Šnyrych, správce školy, Šumvald, p. Tatenice, severní Morava. — Je přihlášen náš „Šotěček“, který již sbírá do své mošny hojně humoru. Těšíme se, že i letos se stane zimní náš kurs příjemným dostaveníčkem dobrých známých. Přijdou známi z minulých zimních a prázdninových kursů, přijďte i vy, kteří jste o příjemné naší společnosti slyšeli a četli: Všichni, i neučitelé, jsou v našem kruhu srdečně vítáni. Bude přijato jen 20 účastníků.

Zprávy. Na mezinárod. sjezdu filosofů-tomistů v Praze v říjnu zastupoval naše kursy tajemník kol. Antonín Slezáček. Sjezd filosofů připravili olomučtí dominikáni kolem „Filosofické revue“, v čele s docentem našich kursů prof. dr. Met. Habáněm. Sjezd se skvěle vydařil a cizina projevila opravdu vážný zájem o spolupráci. Překvapovala účast našich filosofů. Zajímavý byl příspěv univ. profesora dra Kádnera, kterým se reprezentoval jako typ českého „pokroku“.

Apoštolát katolického učitele! To jest program vědomé, usilovné práce všech, kteří absolvovali III. kurs na Svatém Kopečku. Dobře pochopili velmi mnozí svůj úkol a je mi radostno čísti zprávy o akcích, které zařizují právě naši kursisté a ukazují činem aktivitu. Není třeba se vším choditi na veřejnost. Správně chápete smysl grobné práce. Kéž by i nadále prostředí kursů se stalo kvasem krásné budoucnosti, na niž myslíme a o níž

ve svých modlitbách denně prosíme. Ziskávejme postupných cílů, aby vítězství bylo jistější. Vždy pak čestně a pro pravdu!

Ideál katolického učitele, přednáška to kol. Slezáčka na svatokopecském kurse, je již v tisku. Bude rozeslána všem kursistům. Čtete v ní hojně a hlavně promítejte zásady do života. Rozšiřujte tuto přednášku i mezi neorganizované kolegy a kolegyně. Chceme, aby vykonala své buditelské apoštolské poslání. Ať probudí spící a zapálí vlažné. Je to ideový program katolického učitele, který vyrostl v prostředí prázdninových kursů. — Kuncek.

Fotamatéři na III. kursu pořídili celkem 303 fotky. Od P. Daňhy 55, Šnyrycha 55, Kuncka 43, St. Spáčila 17, Jana Veselého 30, Papice 16, Fischerové 16, Skuhrovcové 19, Ludvíkové 15, Hellerové 13 a Skácela 24.

Přednášky z prázdninových kursů katolického učitelstva započaly právě vycházeti ve sborníku „Otázky dneška“. Úvodem jest přednáška tajemníka kursů, cvičného učitele Antonína Slezáčka „Ideál katolického učitele“. Redakce a administrace sborníku jest v Přerově, Blahoslavo-va 41.

Dnešní balada.

*Byl jednou jeden inspektor,
ten šedivou měl bradu,
sokolský odznak na límci
a slušnou pleš už vzadu.*

*On Sokolem byl od kosti,
rád sokolské měl písně,
kdo ve třídě jich nezpíval,
na toho hleděl přísně.*

*To bylo jednou na schůzi,
když začal hlasně hřimat:
„Sokolské písně nikdo nám
dnes nezakáže zpívat!“*

*Poddaných jeho valný sbor
byl nadšen touto řečí
a práce své všechny neduhy
sokolským lékem léčí.*

*Sokolské na límci odznaky
se skvějí ve dne v noci
jak amulety bezpečné
před trojek. strašnou mocí.*

*A v síních školních sokolsky
lívím hlasem žactvo zpívá,*

*tak zvučí každá minuta,
jež náhodou snad zbývá.*

Pozn. red. Tiskařský šotek zavínil, že básnička byla otisknuta z části již v čísle 3. (str. 58). Byl to konec básně. Dnes oliskujeme začátek a prosíme jak P. T. čtenáře, tak i autora „Puntika“ o prominutí nedopatření.

ROZHLEDY

Katolické studentstvo francouzské má od roku 1919 zvláštní organizaci, t. zv. „sociální skupiny“ („Equipes sociales“), jejichž zakladatelem je Robert Gavrie, profesor na Sorboně. Účelem těchto organizací je: připravovat těsnější sblížení mezi studentem a dělníkem a pomáhat dělníkovi k většímu vzdělání. Od roku 1932 jsou zakládány „sociální skupiny“ též pro studentky. Dnes už je v činnosti v Paříži 72 mužských a 62 dívčích organizací sociálních s 5000 asi členy, v ostatní Francii je 150 skupin se 6000 členy (zvláště v Lyonu, Lille, Rouenu, Brestu, Marseillu, Nancy, Bordeauxu a Strassbourgu). Venkovské skupiny jsou rozříděny odborově na skupiny pro námořníky, rybáře, rolníky a zemědělské dělníky. V roce 1925 byly ustanoveny též skupiny pro nemocnice a ozdravovny, kde je možno rozvinout činnost vzájemným dopisováním. Příklad francouzských studentských organizací sociálních našel nyní následovníky i v Belgii a v Holandsku.

Katolická škola. Co jí chybí? Ani peníze, ani nedostatek učitelů, ani nedostatek žáků, ale nedostatek katolické důslednosti. Máme mnoho procent katolíků, které lze vyvážit nepatrným závažím, protože své katolictví nedomyslili. Proto jsme za 14 let republiky tam, kde jsme byli po převratě. (Habrmanovy výnosy, Malý školský zákon atd.)

Kde vzíti důslednost? V nepatrné menšině se rodí, ve většině vychovává. Nejlepší školou pro ni je Eucharistie. Bez svatostánku nelze vypěstovati pravého charakteru, jako bez slunce není svěžích barev kvítí. Umělým světlem lze sice ledacos nahraditi, ale účinky sluneční docela nikoliv. Jen Kristus má výsostné právo kontrolovati všechny naše i nejtajnější myšlenky, jen Kristus může od vás chtíti: „Buďte dokonalí, jako

Otec váš nebeský dokonalý je.“ Z každých jiných úst byla by tato slova rouháním.

Co nás vzdaluje ze školy Eucharistie? Výmluvy: měli by mě za svatouška, jiní také tam nechodí. Achilova pata lidského srdce je výsměch. Tam lze nepříteli nejsnáze proniknouti.

A tak kořenem viny, proč nemáme dosud katolických škol, je nedostatek duchovního života, úzkého spojení s Kristem, kterému bychom se museli zodpovídat z každého činu. Jemu by musel každý volič, každý učitel, každý poslanec a ministr katolík denně večer při zpytování svědomí říkati: „Co jsem udělal pro katolickou školu?“ Při takovém životě poloviční procento katolíků muselo by míti dvojnásobnou váhu kulturní i politickou. Proto dosud nemáme katolických škol. — K. B. H.

Z PRAXE PRO PRAXI

Péče o oko žáka. Zrak je nejdůležitějším smyslem člověka. Proto ve škole hledíme k tomu, aby si žák zachoval zrak zdravý a bystrý. Slunce je podmínkou našeho pozemského života a našeho zdraví. Ale i slunce musíme užívat s rozumem. Podobně jako když se chceme ohřátí, nevleze-me si do rozpálených kamen, tak si nedáme svítit slunce do očí, chceme-li hodně užiti blahodárných paprsků slunečních, zvláště ultrafialových. Kam nechodí slunce, tam chodí lékař, ale když slunce svítí přímo do očí, použijeme hned záclon, které v každé škole mají býti, a to záclon takových, které sluneční paprsky do očí žáka nepropouštějí nebo upozorníme žáky, aby si v lavici poposedli dál a tak ochránili oči před sluncem. Záclony spustíme jen tak a v těch oknech, jak je třeba, a později podle pohybu slunce upravíme, abychom opět nebránili slunečním paprskům v přístupu do třídy. Žáci ve škole při vyučování nemohou přecházeti s místa na místo (až na poposednutí dále) a tak se slunečním paprskům vyhnouti (chrániti své oči), proto vše potřebné zařídíme řádným použitím záclon. Když nemůže slunce ve třídě delší čas ničiti bakterie, vypudíme je ze třídy řádným průvanem v přestávkách anebo po vyučování.

Dále ať děti nehledí příliš zblízka

do sešitu nebo knihy (vzdálenost očí od sešitu asi 26 cm).

Je-li ve třídě šero a není-li zavěsena elektřina, ať žáci do knih raději ani nehledí, nebo ať se sesednou blíže k oknům, pokud je to řádně možno. Tabule budtež matné, nikoliv lesklé. Lesklost tabulí možno někdy odstraniti částečným zalepením protilehlých oken balicím papírem (též připíchnutím napínáčkem).

Dějepis. Vypišme si důležitá data dějepisná, důležitá s hlediska katolického, která přispěla k rozvoji a rozmachu kultury a civilizace českého národa, a občas je opakuje, až pevně utkví v paměti žáků.

Využívejme statistiky v počtech! Jedna vhodná tabulka koncentračně k látce vlastivědné sestavená poskytne žákům hojně látky k přemýšlení i k počítání, aniž by se musel učitel zdržovat každou hodinu ukládáním nepřímého zaměstnání nebo při nedostatku početnic napísováním na tabuli. Poukazujeme na dobré dílko PhDr. V. Slaminky: „Československá republika v číslech“, ve kterém lze najíti dostatek materiálu pro tabulky. Podobně dobrou službu prokazují „Mezinárodní statistické přehledy“ a „Statistický obzor“. Výsledné výpočty rádi žáci znázorňují diagramaticky, což je rovněž vděčná látka pro nepřímé zaměstnání. — K. B. H.

*

Bylo by prospěšno, kdyby bylo více příspěvateľů do rubriky „Z praxe pro praxi“. Při školní práci nebo při přemýšlení o ní prolétnou myslí a ústy četné pedagogické světlušky. Je dobře zachytiti je na papír a zaslati pro výše uvedenou rubriku. Nemusí býti dlouhé, stačí stručně, ale věcně je zapsati a zaslati panu redaktorovi „Věstníku“. Některé věci budou snad známé, ale pozapomenuté v určitém čase; zmíněním se o nich by v myslích ostatních oživily. Tedy větší snůška: mezu a pylu pedagogického.

Z P R Á V Y

Jednacím písemnostem se obyčejně věnuje v našich školách málo péče, ačkoli jsou důležitější nežli leckterá slohová témata.

Ve Zlíně na měšťanské škole rozvrhli si učivo z jednacích písemností takto:

I. tř.: dopisy ze života školního a společenského; veřejná oznámení;

II. tř.: živnostensko-obchodní dopisy, blankety;

III. tř.: listiny;

IV. tř.: podání k úřadům.

(Podle Tvořivé školy.) — V. K.

Za vyučování o pohlavních problémech ve školách se přimlouvá ve Věstníku pedagogickém dr. Fr. Šamberger. „Poučné, byť i méně věřící lidstvo bude méně hřešiti, nežli hřešilo lidstvo silně věřící, ale nepoučené.“ — Tomuto, myslím, ani sám pan dr. Šamberger nevěří. Bez výchovy vůle budou ti „poučení“ jistě více hřešit nežli ti „nepoučení“. — V. K.

Letní prázdniny. Po dvou měsících mají prázdniny ve Francii (srpen, září), v Itálii (červenec, srpen), ve Španělsku (od 15. července do 15. září), v Portugalsku (srpen, září), u nás a v Polsku (červenec, srpen). V Německu trvají prázdniny jen měsíc, ve Švýcarsku ve městech také jen měsíc, v horách až tři měsíce. V Holandsku mají prázdniny 3—4 týdny, rovněž tak v Norsku a v Anglii.

Zato ve Spojených státech amerických trvají prázdniny tři měsíce (červenec, červenec, srpen). V ruské otrokářně odstranili školní prázdniny vůbec, poněvadž prý děti jsou na delší dobu vyřaděny z přímého vlivu komunistického. — Podle Věstníku pedagogického. — V. K.

Povaha dětí. Zkoumání 802 dětí u věku 9—17 let na universitě v Novém Yorku ukázalo, že nejlepší charakter podle úsudku učitelů měly děti z rodin se třemi dětmi, nejhorší — jedináčci. — Podle České mysli. — V. K.

Rakouské ministerstvo vyučování zakázalo na popud ústředí pro ochranu přírody, aby žáci středních škol byli vedeni k zakládání vlastních sbírek hmyzu nebo herbářů. — Pedagogický věstník. — V. K.

Na pedagogických akademiích v Praze, v Brně a v Bratislavě bylo loňského roku zapsáno po 40 posluchačích a 40 posluchačkách. Letos byl tento počet zvýšen na 120.

Není to zbytečné, když nezaměstnaných učitelů přibývá? — V. K.

Při odhlášení dětí dvanáctiletých a třináctiletých z náboženského vyučování v Prusku je třeba nejen souhlasu obou rodičů, ale i souhlasu dítěte. — Pedagogický věstník. — V. K.

Děti na jaře narozené jsou podle šetření P. P. Blonského duševně i tělesně vyspělejší než děti narozené na podzim. K tomuto poznatku došel

Blonský pozorováním 511 dětí, což je na tak odvážné tvrzení trochu malé číslo. — V. K.

V dorostu Čsl. Červeného kříže bylo organisováno ve školním roce 1930 až 1931 na 7511 školách, v 19.847 třídách 482.414 členů. Podle národnosti bylo Čechů a Slováků 438.112, Rusínů 22.933, Maďarů 17.486, Němců 3552, Židů 321, Poláků 10. Na školách se provádělo přezouvání, mytí před jídlem a po jídle; záchody byly opatřovány papíry, v oknech se pěstovaly květiny; dorost pracoval v zahrádkách, dopisoval si s dorostenci v jiných státech, pečoval o nemocné a potřebné spolužáky; ve 399 kuchyních se vařila polévka. — V. K.

K dotazu „Malé školní terrarium“, Věstník XI., čís. 4. Za terrarium užít lze akvaria v rozměrech 40 cm krát 35 cm x 35 cm, které se v Praze koupí za 120 Kč. Akvarium se pokryje síť drátěnou (dvoudílnou, k vůli snadnějšímu otvírání), vsazenou v dřevěný rámeček. Nádrž pro terrarium lze udělati na venkově buď u kováře, přejeme-li si kostru železnou, nebo u stolaře, má-li býti kostra dřevěná. Dno se osadí podle potřeby, pískem, kamením, mechem, větvemi. Je-li potřeba, slouží nádrž za akvarium. Knížka o akvariu vyšla v Mor. Ostravě 1912, ve vydav. Akvaristického obzoru: „Akvarium, jeho zařízení a udržování“, sestavil Žezula. — Dr. Závadský, Bubeneč 299.

Na mnohých místech jsou pořádány nyní protestní schůze nebo tábory proti snižování státnězaměstnanckých platů. Na plakátech figurují i jména pánů poslanců, chlácholicích přeludy slibů své straníky. Tyto schůze si zaslouží pozornosti kolegů katolíků, poněvadž se jich namnoze zneužívá způsobem až stupidním. Děje se tak hlavně ve městech venkovských. Čtěte jen zprávy v denním tisku a najdete hojně doklady. Právě příčiny tam opatrně jsou obcházeny, o nepěkných zjevech státního hospodářství je pomlčováno, na přímé dotazy dávány pythické retuše, adresy přepisovány, pozornost sváděna jiným směrem.

Je užito celkem průhledné taktiky. Přejde řečník, minutu mluví o platech, pět minut velebí svou stranu, deset haní ostatní — a pak! „Stát platí církvím, nedostatek ve státní pokladně je zaviněn dotacemi ne snad církvi československé, českobratrské,

ale církvi katolické, Římu, odvěkému nepříteli...“ Dokořán otevřena zaprášená pokrokařská zbrojnice a vytaženy největší kusy: Habsburkové, 300 let, hrůzy temna (ó Koniášii!).... Tábor je náš program!

A místo vysvětlení situace, hledání příčin a touhy po nápravě, místo poctivé snahy o zlepšení posice státních zaměstnanců — pustá fraška. — Harn.

Idyllické námluvy. V posledním čísle Věstníku ZUSJU na Moravě se mluvčí učitelstva jako starostlivý otec, dbající, by se jablko nezakutálelo příliš daleko od stromu, podivuje spádům svého syna — vedení mladých. Podezřívá jej z námluv s rozkvétajícím hnutím katol. učitelstva. Domlouvá mu po dobrém i po zlém, lituje, že takovou nepřistojnost mohl dovoliti, vyčítá synovskou nevďěčnosti a dává nezdárníku pro po druhé notné za uši. Hrozí bdít, aby se mladí nesešli. Ačkoliv má strach o plat, přece dá bedlivý pozor, aby se syn nestal nevěrným.

Láska ale nezná obtíží, zákazů, hrozeb vydědění a prokletí, naopak, roste překážkami.

Jak ostatně může vyžadovat poslušnosti ten, který podkopával neustále autoritu nejvyšší? Nová generace cítí potřebu víry. Proto: přes překážky k cíli! Rohlfs.

Vedeme. Po kol. Bočkovi, který přednášel na prvním kartografickém kursu u nás pro učitelstvo bez rozdílu organizační příslušnosti, je to kolega Josef Kachlík, který přednášel nedávno učitelstvu na kursu, uspořádaném okresním školním výborem o kreslení, a měl přes 100 pozorných posluchačů. Přednášky jeho poutají jasností přednesu a praktičností přednášené látky. Jsou opravdovým požitkem. „Co kdo pronikne, tím vynikne,“ platí o pracovitém kolegovi plnou měrou. —o—

Řady katolického učitelstva moravského opustil 27. října p. řídící učitel v. v. Alois Kloss. Odešel po těžké chorobě tam, odkudž není návratu. Pochován byl za velké účasti 29. října do rodinné hrobky v Přerově. Nad hrobem rozloučili se se zesnulým: p. okr. inspektor dr. Rozhold za okr. šk. výbory a učitelstvo okresů, kde zesnulý působil, kol. Hrbáček za moravskoslezský spolek katol. učitelstva a za přerovský krajský odbor, jehož byl členem, kol. Hanzelka za

hodslavskou školu, kdež po leta působil, a radní P. Čáp za přerovské katolické spolky, v nichž rád pracoval. Poslední cesty zemřelého účastnili se mimo jiné p. okr. inspektor olomucký Šitavanc, mnoho učitelů-pensistů a jeho četní bernartičtí rodáci se starostou p. Bajerem v čele. R. i. p.!

Všimněte si míst vypsanych v posledním min. Věstniku!

Kolega je ochoten přednáseti v odborech o směrnicích nové školy a o skupinovém vyučování za pouhou náhradu výloh. Blíží sděli redakce. Dvojlistek!

Duchovní cvičení ve Stojanově na Velehradě v zimním období 1932-33. Listopad: Od 9. do 13. ženy. Od 20. do 24. mužská mládež z Val. Kloboucka. Od 24. do 28. ženská mládež z Val. Kloboucka. Prosinec. Od 7. do 11. jinoši, hlavně z Omladiny Olomucka. Od 14. do 18. jinoši. Od 26. do 30. techničtí pracovníci z Orla. Leden: Od 2. do 6. muži z venkova. Od 9. do 13. dívky, zvláště z Orla a Omladiny. Od 16. do 20. muži. Od 23. do 27. ženy, zvláště ze Svazu. Únor: Od 1. do 5. koná se ve Stojanově praktický kurs pro matky, který pořádá Ústředí Jednot křesť. matek pro své členky i nečlenky. Od 8. do 12. absolventi hospodářských škol. Od 15. do 19. dívky. Od 22. do 26. ženy. Březen: Od 1. do 5. dívky. Od 8. do 12. paní a dívky. Od 15. do 19. muži a jinoši. Duben: Od 9. do 13. pracovníci ve veřejném životě. Exercicie se začínají první uvedený den večer a končí poslední den ráno. Poplatek za stravu, ubytování, otop atd. činí v zimním období 60 Kč. Přihlášky nejpozději týden před začátkem exercicií přijímá Papežská kolej T. J. na Velehradě.

Zpoždění. Dokud byla administrace Věstniku v Přerově, byl tento vždy nejpozději 2. a 16. dne v měsíci doma na stole. Byli jsme na tento pořádek a dochvilnost už zvyklí. Také často byla ve zprávách odborů vyslovována spokojenost jak s vedením, tak s docházením Věstniku. Avšak od té doby, co byla administrace přestěhována do Olomouce, docházení Věstniku velmi kulhá. Dochází se 7—10denním zpožděním. Věříme, že MCM. má také mnoho jiné práce, ale to nemůže býti pro nás důvodem, abychom žili o týden až 10 dnů pozadu. Chceme kráčet s dobou, chceme býti vpředu a chceme vpřed! Podmínkou úspěchu je také přesnost a dochvilnost. Chce-

me být o všem informováni včas! Již před prázdninami bylo slyšeti stesky na značně opožděné docházení Věstniku. Čekal jsem, kdy se někdo ozve perem. Ozval se prvý opavský odbor. Přimlouvá se za dochvilnější vycházení Věstniku. My to důrazně žádáme. Ne po administraci, ale po těch, kteří přemístění administrace provedli. Čekáme nápravu okamžitě! Čas letí a kulhavý mu nepostačí. Bb.

LITERATURA

Knihovna biskupa ThDra Antonína Podlahy. Knihovna zemřelého biskupa Antonína Podlahy byla jednou z největších soukromých knihoven českých nynější doby, čítajíc přes 5000 svazků různého oboru a stáří, vesměs však neobyčejně cenných, hlavně svým oddělením rukopisným.

Ušlechtilým odkazem, podle jeho vlastního přání, motivovaného službou vyšším, charitativním účelům, konána ve dnech 29. září až 1. října 1932 v Hořejšově síni v Praze antikvářem Zinkem dražba první části knihovny. Draženo 507 svazků, z nichž pouze některé prvotisky a knihy pohybují se cenou nad 1000 Kč, nenašly kupce. Jinak se na knihy, opatřené vesměs Podlahovým ex libris, soustředil živý zájem. Dražená čísla rozvržena na různá odvětví, na příklad grafika, bible, církevní tisky, literatura homiletická a hagiografická, díla o sv. Václavu a sv. Janu Nepomuckém, dějiny, obrozená beletrie, tisky krásné a soukromé.

Vyvolací ceny byly neobyčejně nízké, ale stoupaly počtem zájemců, takže kladívko dražebnickovo přikleplo často knihu při obnosu až dvacetkrát vyšším. Tak barokní česká literatura, knihy Bridelovy a Tannerovy stoupaly z 5 na 110 Kč, Kadlinského malá knížečka roku 1664 tištěná Zdro-Slavíček z 50 na 600 Kč atd.

Hojně stoupala i literatura obrozená a o tisky staroříšské a knihy Demlovy sváděny urputné zápasy, cenu knih vysoko zdvihající.

Nejvyšší ceny dosáhl žaltář roku 1517 tištěný a rukopisně doplněný majitelem — českým utrakvistickým knězem. Z vyvolací ceny 400 Kč přiklepnut byl za 1500 Kč.

Mezi draženými čísly byly některé knihy na výsost zajímavé, hlavně ru-

kopisy, sahající až do roku 1417, pocházející často od významných majitelů. Soustředil je všechny biskup Podlaha. Dražbou budou zase rozváty po různých končinách, budou zase pokračovati v bludných svých poutích.

—er.

Občan a škola. Časopis pro poučení o školských zákonech a o škole vůbec. Výborně řízený časopis, jehož účelem je popularisovati zákonné předpisy o školství a seznamovati interesy se školskými problémy vůbec. Neznalost zákonů neomlouvá a ve školství se přímo mstí na těch, kdož jsou povinni školské předpisy ovládat a podle nich se řídit. Nejde jen o osoby pragmatikou k této znalosti zavázané, ale i o členy místních školních rad, okresních školních výborů, rodiče školních dětí a veřejné samosprávné pracovníky vůbec. Časopis *Občan a škola* stává se dobrým rádcem a nepostradatelným informátorem o všech akutních školských otázkách. Ročně 10 Kč. Administrace a expedice v Přerově, Blahoslavova 41. — K. B. H.

„Filosofická revue“, odborný čtvrtletník pro filosofii, čís. 3., přináší tyto články: „Filosofický sjezd v Praze“, zdůrazňující veliký význam v říjnu konaného sjezdu, který ukázal, že metafysika tomistická dává jediný správný názor na život a svět, zasluhující právem názvu „philosophia perennis“. „Metafysika jako věda reální“ od dra Habáně, „Z náboženské psychologie“ od E. Soukupa, „Svědomy“ od dr. Gilleta, „Přírodověda a metafysika“ od R. N. dr. Pavelky a řadu jiných velmi dobrých a hutných pojednání filosofických, z nichž mnohá dotýkají se nepřímo i školských otázek. *Filosofická revue* stává se nutným průvodcem katolického intelektuála a nesmí proto chybět na stole jediného katolického učitele. V Americe dovede se inteligence sdružovati v debatní kroužky, ve kterých jsou kriticky rozebírány všechny důležité otázky z kteréhokoliv podnětu. Neškodily by ani u nás. Přinesly by více opravdovosti v životě. K. B. H.

Literární seminář. Literární seminář, o letošních prázdninách utvořený, započne s vlastní prací počátkem listopadu. Jak již bylo poznamenáno v upozornění na literární revui „Poesie“, započeti seminární činnosti bylo zdrženo přepracovaností vedoucího p. dra Strakoše, který nyní po

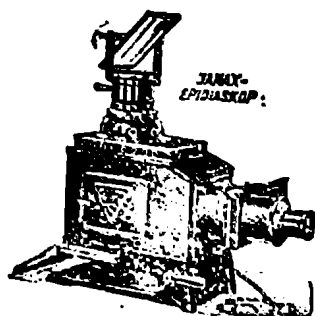
svých nejnultnějších redakčních starostech s prvním číslem „Poesie“ chce se nám a vedení semináře plně věnovati. Zároveň je tato informace o semináři vybidnutím k spoluúčasti i těch kolegů, kteří se nezúčastnili letošního svatokopeckého kursu a mají zájem o naši akci i snahu spolupracovati s námi na prohloubení své literární záliby i svých vědomostí, aby se přihlásili vedoucímu p. dru Strakošovi, arcibiskup. gymnasium, Kroměříž.

Úvodem k naší seminární práci nastiňuji pracovní program:

Původně navržené pojetí semináře vědeckého, který by byl pro nás prozatím nedostupným, bylo na podkladě doplňků a požadavků členů kroužku zájemců promyšleno a pozměněno v seminář v literaturu uvádějící. Od vědeckého literárního badání prozatím upuštěno. Seminářem chceme býti uvedeni do literatury a do dnešního literárního dění. Seminárním studiem a prací chceme nabýti takových znalostí a takové literárně-estetické průpravy, abychom nabyli zasvěcení v literární dílo, dovedli si vědeckou kritikou zhodnotiti umění dneška a kritickými rozbory dobrali se jeho umělecké hodnoty. Přihlíženo bude zvláště k integrální estetice. Prozatím není tedy u nás úmyslů literárně-badatelských, tato práce však může následovati po zasvěcujících výkladech při diferenciaci pracovního zájmu členů. Potřebujeme tedy všeobecné literárně-estetické průpravy, moderně orientované, kterou bychom se naučili vědecky posouditi literární umělecké dílo, a informací o důležitých otázkách literárního života nejen českého, ale i cizího. Chceme si ujasniti názor na podstatu a cíl umění a odstraňovati tak zmatky svého nesoustavného studia.

Pracovní postup: V literární hlídce bude vedoucí p. dr. Strakošem postupně ohlašován systematický postup knižního studia jak estetických a kritických prací, tak i prací beletristických, demonstrujících zasvěcující zásady. Výčet studijního materiálu bude doprovázen uvádějícím výkladem, radami a doplňky p. dra Strakoše, abychom tak bez tápání došli svého cíle — uvedení do literatury. Členové si opatří knihy (základní zakoupí, podřadnější pak vypůjčí z knihoven, jak bylo už na kursu ohlášeno), soukromě je prostudují,

NOVO JANAX

epidiaskop

Liesegang

skvěle osvědčený a vřele doporučený.
Všestranné použití, vynikající výkon a nízká
cena charakterizují tento prvotřídní přístroj.
Tři druhy: Na promítací vzdál. do 6. 7 1/2 neb 11 m
Rozpočty a informace nezávazné. Předvádíme.

Representace: Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.

dotazy na nejasněné problémy za-
šlou do hlídky Věstníku a na ně pak
zase vedoucí odpoví. Současně bude
upozorňováno na hodnotné aktuality.
To by byl stručný nástin našeho pra-
covního postupu. —t—

Brožura „Vzorce žádostí školských
a učitelských“ (první svazek sborníku

„Rádce učitelstva“) vyjde v
nejbližších dnech v novém vydání.
Red. a administrace v Přerově, Bla-
hoslavova 41. 64 stran, 6 Kč.

Z redakce. Kolegy referenty rubri-
ky Literatura prosím, by své po-
sudky podávali pokud možno co nej-
stručněji. — J. H.

Znáš novinku: **SILNÁ SLOVESA NĚMECKÁ V RŮŽMLUVÁCH?**
Red. Ječmínek, Holešov, Morava. Kč 5.—. Žákům zpříjemní učení,
učitelům usnadní práci!

PRVOTŘÍDNÍ HARMONIA A PIANINA

bezvadné nové a starší nástroje koupí a dodá nejlépe

CHRÁMOVÉ DRUŽSTVO V PELHŘIMOVĚ

s výjimečnou slevou. Žádejte informace.

SUKNA, módní vlněné pánské i Hezína a sp., Humpolec!

Vzorky obratem na požádání. Vyjde i ochotně vsříct plateb. podmínkami, odvoláte-li se na Věstník.

PRO TOHO, KDO NEMŮŽE DO LÁZNÍ! Za každého počasí zbavíte se v několika dnech
revmatismu, nastuzenin, nervosy, hostce, ischiasu, zánětů nervů, bolestí křížových, dny, zácpy,
tělnatosti slatinými suchými zábaly neb láznemi. Žádejte zdarma prospekt u řy Jos. Zelený,
vývoz minerální slatiny, Česká Cermná u Náchoda. — Jediný neklamný prostředek

Kamna a stolokrby

„FENOM“

dobré výrobky za levnou cenu.

PRAHA II.,
Václavské nám. čís. 33.
Tel. 23.264.

Školy a učitelé zvláštní
cenné výhody!

Novinka: Kachlová kamna v kov.
kostře TERNO (syst. Fenom).

PAŘÍŽ

Madame Pagot 9,
rue Pierre-Ducreux, Paříž 16e

přijme mladé cizinky;
výchova, vyučování,
univerzitní kursy (Sor-
bonna), krásná umění

Nejllepší reference

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný re-
daktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských
v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská). Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

Karel B. Hroch:

Modlitba ve výchově.

Tam, kde modlitba je pouhým okrasným přívěskem první a poslední hodiny vyučovací bez každého hlubšího zásahu do nitra výchovy, nelze ještě mluvit o katolické škole. Zevní nátěr je sice hezká věc, ale důležitější je vnitřní cena. Modlitba musí ve výchově stát se důležitější věcí než pouhé odříkávání slov ze selrvačnosti či z ohledů k náboženskému citění rodičů a žáků. Naprosto už pak ani za modlitbu v dobrém slova smyslu nemůže býti považováno odříkávání určitých slov — z vypočítavosti. Opravdová modlitba musí pronikat všemi póry výchovného působení a vyplnit je jako dým kadidla prostory chrámové.

Modlitba v pondělí je introitem celého týdne. Proto je dobře k ní připojit několik slov úvodem a doprovodem. Mohou to býti kratičké a dětem přístupné reflexe, na př.: Opět nový týden. Dočkáme se konce? Kolik týdnů života již máme za sebou? A kolik před sebou? Snad několik set, snad je tento poslední. Pracujme tak vážně, abychom kdykoliv mohli být s prací spokojeni. Poprosme Pána Boha na ten úmysl. Jindy se bude úvaha připínati k církevnímu roku. (Advent, vánoce, půst, velikonoce, období svatodušní, svátky svatých.)

Nezbytnou příručkou katolického učitele a vychovatele jsou životy svatých. Stále jim nemůžeme přijít na chuť a nerozumíme jim. Snad proto, že zdánlivý pokrok nás americkým tempem života vzdaluje od snahy po svatosti. A přece i naše doba má světce: svatá Terezie od Ježíška je nám více blízká než tušíme. Její modlitba za obrácení hříšníka na popravišti je nám klasickým vzorem, s jakými úmysly máme spojovati své modlitby.

Modlitbu může čas od času zastoupiti nábožná píseň, kterou někdy lze k modlitbě kratší připojit jako doplněk. Jednotnost textů církevních písní jest ovšem smutnou kapitolkou, kterou by mohl odstranit jen rázným zákrokem nejdůstojnější episkopát. Sotva přijdete do jiného okresu, už uslyšíte jiné písně a nebo známé s jinak upravenými slovy. Jednotný lidový zpěv je tím značně znesnadněn a při větších shromážděních (letos při svěcení kostela

v Hradci Králové) ukazuje se víc a více akutní potřeba zameziti další opravy textů písní, nemá-li nastati naprostý zmatek. Důvody ryzosti jazykové nejsou dosti silné, aby mohly podepřiti neustálé míchání se slovy. Ostatně Pán Bůh nehledí tolik na jazyk jako na srdce, a z těch, kteří mají jazyk za koníčka, přijde jich do kostela pramálo. I ve škole, jsou-li děti z několika osad, ukazuje se nejednotnost církevního zpěvu, zvláště tam, kde každá farnost má svůj zpěvníček.

S modlitbou spojujme určitý úmysl. Budeme se učit něco těžkého. Poprosíme, aby se nám práce dařila. Jindy za vytrvalost v práci, za trpělivost, za lásku k těm, kteří nám ublížili, za ty, kdož nechodí do kostela, za nemocného spolužáka, za duše v očistci. Vhodné jsou krátké příběhy z misii, jak je přináší Černoušek, Echo z Afriky a Misijní věstník Díla šíření víry. Vedme děti k modlitbě za zdar práce misionářů a za vytrvalost ve víře nových křesťanů.

Nebojme se žádati modlitbu za sebe: Mám mnoho práce, mnoho starostí. Pomodlete se, aby mi dal Pán Bůh k tomu potřebnou sílu! Podobně cenná je modlitba za kněze, biskupy a sv. Otce. Udržujme a pěstujme v dětech vědomí katolicity, vědomí, že jsou dětmi jednoho Otce. Vyličme jim krátce denní program svatého Otce a připojme modlitbu za něho.

Krásná je modlitba za vlast, za její blaho a rozkvět, za osvícení těch, kdož řídí její osudy.

Modlitbou můžeme udržovati též stanovisko k současnosti: krise, hlad, sucho, povodně, smrt vynikajícího muže nebo ženy a p. Jak hezké by bylo na příklad připomenouti: Blíží se zasedání parlamentu. V Anglii a Americe začínají zasedání modlitbou. Proč asi? U nás tomu dosud tak není. Pomodleme se aby Bůh dal našim poslancům zdraví a sílu k těžké práci a Duch sv. aby jim udělil svou pomoc! Vždyť jen takovým způsobem můžeme vychovati dostatek nových poslanců, kteří by za několik let vnesli nového ducha křesťanské demokracie do parlamentu.

Modlitba na konci týdne budiž poděkováním za dobrodiní získaná v uplynulých dnech. Učme děti děkovati i za nezdary, utrpení a bolesti. Vždyť nezdar bývá větším a lepším učitelem než zdar a bolest očisťuje duši stávajíc se tak sestrou tvůrce (pomník Březinův).

Pořádejme kampaně proti určitým hříchům: proti neposlušnosti, odmlouvání, nadávání, lenosti atd. Modlitba nám při nich bude vydatným pomocníkem. Ozve-li se odmluva, vzbudíme prostince lítost a pomodlíme se třeba zbožný vzdech (střelnou modlitbu) za dar síly a vytrvalosti v dobrém.

Místo modlitby lze někdy vzíti četbu krátkého výňatku z Písma sv. Po přečtení připojme rozbor, po případě aplikaci na naše školské poměry a potřeby. Jak vy můžete dělat milosrdného Samaritánu? Kdy vám může být Job vzorem? Kdy potřebujete opatrností. — Atp.

Zkušenost staletí ukázala, že modlitbou se stává člověk vše-

mohoucím. Jest proto s podivem, proč tak málo je modlitby užíváno, když přece proráží nebesa a z Boha činí našeho Otce, milujícího a rozdávajícího. Bez modlitby stala se výchova pouští, na níž marně hledají oasy. Zavrhlí cisterny hluboké a kopali sobě studně mělké, které vody nemají. Proto musí přijít revoluce k modlitbě, revoluce, která zboří modly falešných proroků a nastolí Krista Krále.

Přijď království tvé . . . Pochopili jsme?

Glosy.

V národě Husově, Chelčického, Havlíčkově atd. atd. stala se tato zajímavá věc: Česká akademie věd a umění v Praze již delší dobu oznamovala, že vydá postupně všechny důležité spisy M. Jana Husa. Letos přikročila k dílu a vypsala v březnu subskripci na Husovu „Postillu“. Všecky národní a kulturní korporace byly k této subskripci vyzvány a bylo samozřejmě úsilně agitováno i mezi jednotlivci. Podle prohlášení České akademie dopadla subskripce tak slavně, že od března až do dneška se přihlásilo ke koupi „Postilly“ celkem 30, slovy třicet subskribentů. — Zpráva tato nás ohromila, třebaže dávno víme, že není žádného vztahu mezi nešťastným Husem a jeho nynějšími „ctiteli“, že u nás vždy, všude a ve všem se uplatňuje jenom huba, skutků že nikdy není a že všechny oslavy národních velikánů jsou povrchní a zcela neupřímné. Tuhle pokrokářskou ostudu jsme přece jen nečekali. Kde jsou naši „pokrokoví“ kolegové, naši udatní Sokoli, duchovenstvo církve československé, naši protestanti, soc. dem., nár. dem., nár. soc.? Podle skutků poznáte je!

✱

Co je všechno možné v národě Komenského a jak je postaráno o jeho vzdělání a kulturu, ukazuje tato nejnovější událost: V posledních letech bezvadně fungovala a dobře si vedla státní knihovnická škola v Praze. Začátek akademických přednášek byl stanoven jako obvykle na den 17. října. Posluchači přijeli do Prahy a ubytovali se. Ale již počátkem listopadu byla tato státní knihovnická škola zavřena z úsporných důvodů, protože prý není pro ni úhrady — 14.000 Kč . . .

✱

Z projevu našeho ministra zahraničí jsme se dověděli, že v roce 1933 se rozhodne, zda bude nová hrozná válka světová, či bude-li trvalý mír mezi evropskými národy. Doslovně to řekl dr. Ed. Beneš takto: „Rok 1933 rozhodne po definitivních diskusích v Ženevě, zda jde Evropa do periody politického vývoje, který bude ohrožován možností nových válečných konfliktů, nebo zdali se zajišťuje na trvalou spolupráci mírovou.“

✱

Na celém světě žije 2.012,800.000 lidí; od 1. ledna činí přírůstek asi 20 mil. duší. Více než polovina lidí žije v Asii. Evropa vykazuje 506 mil. lidí. V ČSR. napočteno k 1. lednu 1931 14,726.158 obyvatel; přírůstek za uplynulý rok činí 106.033 osob. Dk.

III. prázdninový vzdělávací kurs katolického učitelstva na Svatém Kopečku.

(Pokračování.)

Durychův večer na kursu katolického učitelstva na Svatém Kopečku.

V pátek, dne 12. srpna uspořádaný večer básníka Jaroslava Durycha znamenal beze sporu zlatý hřeb v programu kursovním. Spisovatel se ho zúčastnil osobně, provázen jsa svou chotí. Mezi hosty jsme viděli p. senátora dra Mořice Hrubana, děkana bohosl. fakulty dra J. Vašicu, arcib. sekretáře dra St. Zelu, dómského preláta a kapitulního děkana Kachnika, překladatele Ot. F. Bablera a četné mladé literáty olomucké.

Literární večer zahájil předseda Kuncek, přivítav na prvním místě básníka a jeho chot, vzácné hosty, a předal další řízení večera prof. dru Drábkoví.

Duchovní profil básníkův nastínil profesor dr. Jan Drábek výstižným reliefem, v němž zdůraznil básnické kvality díla Durychova i jeho přímý katolický charakter. P. Alfons Daňha vzpomněl nebojácného Durychova článku z roku 1923 o Husově pomniku, který působil na tehdejší mladé studentstvo všech táborů jako elektrická jiskra. Autor vítán neutuchajícím potleskem, ujal se sám slova, a v řeči, trvající půl druhé hodiny, vyslechnuté posluchači soustředěně a dychtivě, odmítl skromně chválu, ba i sám titul vůdce-básníka. Promluvil o své umělecké minulosti, jež je uzavřena knihou Paní Anežka Berková. Prohlásil, že nevydá nový román z doby Josefa II., neboť nechce způsobiti radost těm, kterým by ji nerad učinil, a nechce pohoršit ty, které by nerad pohoršil. Mluvil o přítomnosti, v níž se zaměstnává studiem života a utrpení katolických misionářů. Vstípl učitelstvu jasnou představu, co je otec, život, láska, Bůh jest Otec, Kristus je Život, Duch svatý je Láska. Ukázky z díla básníkovy četl odborný učitel K. Chvostek. Ze Vzpomínek z mládí přednesl prosu První láska, z Hadích květů Svíce a kostelník, ze Žebráckých písní Básníku, a z Beskyd Svaté Anně. Večer byl zakončen lapidárním článkem Staroměstský rynek, jenž působil na shromážděné učitelstvo mohutným dojmem, právě jako na pokolení před devíti lety. Čtenáři a ctitelé autorovi si přáli odnésti do svých domovů trvalou upomínku na milovaného básníka. Předložili mu množství knih, které ochotně podpisoval.

Básník Jaroslav Durych přátelsky rozmlouval s kursisty a odnášel si z našeho prostředí ty nejkrásnější dojmy. Tímto večerem dostalo se katolickému učitelstvu daru a cti, které je si plně vědomo, a již si dovede opravdu vážit.

Hnutí kursovní má své požitko k básníku Durychovi. Celá řeč básníkovy, dra Drábka a P. Daňhy a celý průběh vyjde tiskem zvlášť ve sborníku „Otázky dneška“.

(Příště dále.)

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Výzva! Katolické učitelstvo, dpp. katecheti a dpp. faráři politického okresu moravsko-krumlovského, případně přilehlých částí sousedních politických okresů se vyzývají k tomu, aby se sešli ke společné práci pro lepší výchovu v našich školách a ke společné organizační činnosti učitelské a pedagogické. Bylo by pro nás nejlépe, kdybychom si založili svůj krajinský odbor katolického učitelstva, čsl. Je to konečné přání již několika katolických učitelů na tomto okrese. Kdo by z učitelů souhlasil, nechť dopíše Al. Krejčímu, správci školy v Hostěradicích u Miroslavi. V

tomto směru prosíme též dpp. katechety a dpp. faráře z celého okresu.

Krejčí.

Odbor uhersko-brodský konal dne 18. září schůzi v Uherském Brodě za účasti 30 členů. Nově přistoupiли Řezníček, Spáčil, Hodický a Kužela. Celkem má odbor 66 členů. Po zprávě předsednické referovala sl. L. Procházková o III. prázdninovém kurse na Svatém Kopečku. Počet 8 účastníků z našeho odboru bude jistě aspoň zdvojnásoben počtem účastníků, příštího kursu v Báňské Bystřici. Zpráva byla přijata s radostným uspokojením. Kol. Jar. Šebestík referoval o kreslení na vyšším stupni. Množstvím ukázek doplnil přednášku a ukázal, k

jakým pěkným výsledkům možno dospěti.

Druhá schůze byla konána dne 16. října v Bojkovicích, aby měli blíže do schůze kolegové ze vzdálených míst okresu. Referoval kol. Jašek Al., odb. učitel z Bojkovic, o vlastivědě Bojkovska, a P. Jan Stojaspal o našem úkolu. Pak byla prohlídka nové budovy měšťanské školy. Všem se líbila čistota a účelnost veškerého zařízení. Žasli jsme nad bohatostí a vzácností musea, které v budově uspořádal náš kolega Jašek. Toto krajinské museum má veliký význam pro okres bojkovský a pro vyučování dějepisu. Blahopřejeme kol. Jaškovi k tomuto úspěchu a přejeme další.

V měsíci listopadu se schůze nekoná pro finanční vyčerpanost členstva. Další schůze v neděli 4. prosince. Dostavte se v hojném počtu! Zdař Bůh!

Prostějovský odbor pořádá členskou schůzi v Prostějově v Lidovém domě ve čtvrtek, dne 24. listopadu o půl 4. hod. Přednáší p. řídící Josef Hula na téma: „Mám své dítě vychovávat ve své víře, či bez víry?“ Doba schůze volena tak, aby se všichni členové mohli dostavit bez zvláštních potíží. Na shledanou! Zdař Bůh!

Schůze krajinského odboru Spolku katolického učitelstva okresu novoměstského, svolaná o Dušičkách do Bystřice nad Pernštejnem, uspokojila všechny účastníky. Jen nadšením pro věc možno vysvětliti, že mnozí vykonali dlouhou cestu pěšky, jiní opět za jiných obětí se do schůze dostavili, aby využili příležitosti: slyšet přednášení o činné škole učitele, který sám novým směrem pracuje a vyučování se celou duší věnuje.

Kol. Večeřa poutavě líčil, jak došavadní dvoutřídní obecnou školu v Prosetíně (okres Boskovice) proměnili učitelé na ní ustanovení na školu nového typu a jak se jim práce daří.

Zájem o činnou školu projevili přítomní po přednášce otázkami, jež kolega zodpověděl: Jak vypadá budova školní a její okolí? Vnitřní úprava školy. Udržování školy. Náklad na učebné pomůcky. Knihovna učitelská a žákovská. Vytápění a osvětlování tříd a místností vedlejších. Počet žáků ve třídě. Směrnice, podle nichž vznikají pracovní družstva. Kázeň školní. Chaos ve vědomostech žactva. Náboženství v činné škole.

Srovnali jsme práci na pěkně vypravené prosetínské škole s prací na školách svých a shodli se v názoru, že zdar vši školní práce spočívá v první řadě na osobnosti učitelově. Bez nadšení není úspěchů! Poměry se lepší, a za 50 let — přednášející opravil nás na 25! — se dočkají velmi mnohé naše školy takové úpravy, aby odpovídaly po stránce zdravotní „duchu doby“. Hospodářské prostředky rozhoduje o škole. Bída nestaví paláců! Doufejme v nejlepší!

Po stránce ideové hledí každý svědomitý učitel, při své práci dosáhnouti toho, co se k dobru připisuje činné škole:

1. Žáka vedeme k tomu, aby získával poznatky také svou vytrvalou vlastní prací, ne jen činností učitelovou.

2. Předpokladem úspěšné školní práce je láskyplný poměr mezi učitelem a dětmi. Trpělivost — ctnost nejstarších — svědčí i nejmladším.

3. Mezi učitelem a žáky nesmí býti propast. Jen tak je škola blízka katolictví a učení Kristovu. Nikdo na světě neměl tolik pochopení pro dítě jako Kristus, nejlepší jeho přítel. Náboženství musí proto míti ve škole tolik volnosti, jako ostatní předměty. Při svázaných údech ani v činné škole neukáže náboženství, co dovede.

Pak následoval rozhovor o jiných otázkách školských. Účastníci si prohlédli nové školní sešity, jichž se bude na všech školách od počátku příštího školního roku užívat. Vydalo je právě Státní nakladatelství.

Doporučeny Hrbáčkovy „Vzorce žádostí školských a učitelských“.

Příští schůze stanovena v Novém Městě dne 8. prosince o 10. hod. Poďte opět příklady obětavosti! — Referent.

Krajinský odbor katolického učitelstva na Novojičce konal v pondělí, dne 31. října 1932 členskou schůzi v Katolickém domě v Příboře. Starosta města O. Otáhal zahájil a řídil schůzi jako předseda. Hlavním bodem programu byla přednáška p. prof. J. Kohna: „Místní školní rada“. Pan profesor se své úlohy zhostil znamenitě. Ve dvouhodinové řeči seznámil účastníky, kteří byli většinou z řad nejmladších našich členů, s úkoly, právy a povinnostmi místních školních rad. Přednáška byla poučná, ale též poutavá. Přednášející totiž je po několik let předsedou místní školní ra-

dy v Příboře a mohl proto užívatí hodně příkladů z praxe. V debatě, jež se po přednášce rozpředla, odpovéděl pan profesor na četné dotazy a pan předseda dal mnohé cenné náměty a rady. Děkujeme p. profesorovi za ochotu a těšíme se, že opět mezi nás zavítá. Příští schůze bude ve čtvrtek, dne 29. prosince 1932.

Nejhlouběji myšlenkově a mravně určila můj život slova mé matky: Modli se a pracuj, buď čestný, nikdy nelži a nezhálej!

Akademický sochař Mařatka.

Smysl života není to, co pozorujeme, ale hlavně to, co děláme.

Masaryk.

HLÍDKA MLADÉ GENERACE

Cožkoli jste učinili jednomu z nejmenších mých, mně jste učinili! Zamysli se kdy mnozí z nás dosti nad těmi slovy? Nad velikým a hlubokým dosahem slov, podle nichž Ježíš Kristus se nechává zastupovati těmi nejmenšími, jichž-li si nevážíme, nevážíme si dosti Jeho?

Jak veliká zodpovědnost na bedrech těch, již vedou, vychovávají a učí mládež! A jak bídné, neskonale bídné je počínání těch, kteří místo, aby rozžihali v duších dětí světlo Kristovo, nechávají je zavalovati se bludnými balvany temnot, kteří místo, aby byli dárci lásky, vlévají v duše čisté a nevinné kal zápasu politických stran, kteří místo hlásání pokory sejí jedy třídní nenávisti!

V mládeži je budoucnost národa. Z ní roste a takový bude, jaký dorost mu bude dán. Proto všude shon, snaha, zachytiti pro sebe mládež, ovlivňovati ji svou ideologií, proto se politické strany starají o výchovu dětí svých příslušníků, proto tolik zájmu, falešného, s nekalým cílem.

Dítě je vtahováno ve spolky průhledných cílů, je zváno k účasti na různých slavnostech málokdy nestranických, vydávána pro ně záplava časopisů atd.

Vším tím bere se dětem to jim nejvlastnější a nejkrásnější — dětství. Neuvidíte dnes příliš bezstarostné a čisté radosti školáků. Zato uslyšíte od nich fráze a nenávistné řeči. Není již odevzdaných a upřímných dět-

ských duší, zato najdete malé demagogy, jimž není autority, již jsou nasáklí vzdorem, nekázní a pochybnými, odposlouchanými, nevraživými myšlenkami.

Zarazíte se a hledáte příčiny. Proč dítě nechce zpívat hymnu, proč škrtá slovo Bůh, proč se směje pojmu vlast, proč?

A dostává se vám do rukou na příklad „Ohníček“. Časopis pro dělnické děti, vydávaný komunistickou stranou. Prohlížíte číslo z 1. května letošního roku. 32 strany malého formátu, nabitě ale nenávistí. V každém druhém článku nebo básni je pak vědomě zesměšňován stav učitelský. Děti jsou přímo vyzývány k neposlušnosti, v anekdotách hnusného druhu jsou pak úplné návody k nekázní. Čtete, a to ještě v druhém, po konfiskaci opraveném vydání, článek: Nemusí učitel lhát? Několik prvních vět: „Když čtete článek, kde je o bohu nebo o duši, nesmí vám učitel říci, že není boha a že nemáme duši. Učitel nesmí říci, že Krok a Horymír nikdy nebyli... Musí chválit lidi, které chválí nerad, musí mlčet o jiných, o kterých by rád s vámi promluvil. Je ovšem také mnoho učitelů, kteří jsou naši nepřátelé, a vy to při učení jistě také pozorujete. Nesmí-li však učitel hovořit nic proti kněžím a boháčům, nedovolíme, by mluvil proti dělníkům!“

Tolik na str. 3. Na další straně praví žák učiteli přímo, že lže a nevěří tomu, co říká.

Několik ještě ukázek z časopisu, vyplněného podle zdání i příspěvky dětí, jež ale nemohly aspoň bez vzoru býti jimi napsány.

„Máš bratříčka nebo sestřičku? Pak je musíš vychovávat v uvědomělé proletáře! Nebudeš je přece učit modlení nebo víře v bohy!“

A takovým způsobem psáno i dále. Věřit se nechce, jak lehkovázně ničeny a bořeny jsou mravní základy soužití ve škole. V hnusných historkách ze školy, jež nemožno opakovat bez otřesení se a protestu proti znásilňování dětských duší, i v básních, vlastně rýmovaných heslům a frázím komunistů, ozývá se všude jméno učitel, bez onoho, u dětí obvyklého „pan“. Kněz nazýván páterem a zprofanován. Nezapomenuto ani na Orly a nenávist svezla se i na Sokely.

Nakonec povedené jakési desatero,

příkazy, v nichž operováno pojmy zde protimyslnými.

„Jestliže věříš v bohy a modlíš se k nim — hřešíš.

Jestliže nechodíš do Jednoty PT. — hřešíš.

Jestliže zpíváš vlastenecké písničky a přednášíš vlastenecké básničky — hřešíš.“ Atd.

„Zbavuješ-li se těchto hříchů — stáváš se teprve dobrým proletářem.“

Sežitek pak končí výzvou:

„Všecky děti proletářské, nastupujte v šik! Do jednoty! Ať z vás roste rudý bojovník. K boji za moc dělné třídy!“ Atd.

Takováto, ba ještě horší duševní strava je předkládána dětem. Pomyšlení, že něco takového je možno, mrazí přímo a nulí tím více k modlitbě a práci, aby náš národ byl zachráněn Kristu, aby mohlo přijít jeho království, království pokoje, ticha a lásky. Je naší povinností nésti víru do srdce národa, je nutno stát na stráži u duší nevinných, nám svěřených, je nutno ukázat, že je Bůh, že stále k nám promlouvá, že národ, který ho opustil, řítí se dolů, v propast plnou kalu a děsu, je nutno býti nejen učitel, ale učitel katolíky! Harn.

Výchova mas může se díti skrze elitu toho kterého národa, tedy od intelektuálů. Ti však dnes nejsou všude na výši svého úkolu a místo aby vychovávali, jsou často strůjci zmatků.

Dr. Ed. Beneš.

Nestavi se od střechy, ale — mete.

HLÍDKA UČITELEK DOM. NAUK

Článek napsaný kolegyní Zoufalou v minulém čísle „Věstníku“ zasluhuje povšimnutí. Její bystrá hlavička byla vždy naplněna pěknými myšlenkami a srdce čistou snahou pro vše dobré a poučné. Takovou jsem ji poznala v Přerově u ctihodných sester na Širavě roku 1922, kde jsme prodělávaly doplňovací kursy pro učitelky domácích nauk. Oblíbily jsme si všecky tuto snaživou „osobičku“ a velmi ráda na ni vzpomínám. Z lásky k ní jsem ochotna něco ze své dlouholeté praxe zde uveřejnit, ovšem nevím, zda budou toho moci kolegyně použít. Možná, že mají bohatší zkušenosti, nežli já. Možná, že se i

druhé pak „rozkývají“ a zde také něco ze svých zkušeností poskytnou.

Mám tři vesnice. Jedna je dosti zámožná, ale dvě jsou již hodně chudícké. Zvláště jedna leží skoro v samých horách a lid se živí většinou prodejem lesních plodů. Domky mají slušné, ale jen o jednom pokoji a síňce. Zde mi není možno procvičiti různé techniky na polštářích a pokrývečkách, jak to činí kolegyně v zámožnějších krajích. Zde není o pohovce neb otomanu ani slechu! A působím zde již 14 roků. Hlava mnohdy na rozpuknutí, jak zaříditi, by to nestálo mnoho peněz, by to byla věc praktická a ne jednodušná. Mám jednu jednotřídku a dvě dvojtřídky a všude mám zákyně v jedné skupině. Když mám všechny ročníky pohromadě, tu nemohu kreslení mnoho času věnovat. Ukáži a nacvičím jednoduše a jasné, jak se kreslí řetěz, oko atd., též různé stehy a j., a hned přikročím k provádění. Předmět: Vloň jsem zvolila nacvičit prvky háčkování na spodním živůtku. Koupila jsem zákyním oranžovou vlnu a háčkovaly jsme pruh 10 cm široký a dlouhý podle objemu tilka pod paží. Polovici jsme háčkovaly krátké sl. pod oba čl. a polovici pod zadní článek a pak zháčkovaly. Jednu stranu jsme určily za horní, obháčkovaly krátkými sloupky, aby se hezky srovnala a na těch jsme nacvičily řadu nahazovaných neboli dlouhých sloupků. Na těch zase řadu jednoduchých direk a pak z řetízkových ok a dlouhých sl. malé zoubečky. Přímou k tomu jsme přiháčkovaly raménka zase z krát. sl. a okolo nich tytéž zoubečky. Nyní jsem řekla dívenkám, ať poprosí matičky, aby jim koupily každé 1 m flanelu oranžové barvy v ceně 6 Kč. Lacinější by byl užší a to by pak nestačilo. Všecky si flanel donesly, já jim sukničky přistříhla, jednu na vzor ušila a podle té všecky matky jim sukničky ušily. Ušité donesly do školy a zákyně 7. a 8. ročníku musily na pase obšít dírky a na živůtky přišít knoflíčky. Hned se připnul živůtek k sukničce a já nemusela se obávat, že se bude u některé povalovat neupotřeben. Věřte, že tím jsem si matky tuze získala. Když přišla zima, všecky dívenky se chlubily, že již jsou v sukničkách, a jak je jim teplo. Značky kreslení kreslí zákyně do poznámkového sešitu. — (Příště dále.)

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

Jízdní řád pro účastníky III. zimního kursu v Orlických horách. Účastníci z Moravy vyjedou 26. prosince vlakem, který odjíždí z Přerova v 10.38 hod., z Olomouce 11.15, do Čes. Třebové přij. 13.12 hod. Z Brna mohou jeti v 10.36 hod. Z České Třebové společně ve 13.20 hod. do Chocně, přij. 13.54. Z Chocně odj. ve 14.18 do Týniště nad Orlicí, kam přij. ve 14.48 hod., kde bude sraz s účastníky přijíždějícími od Prahy. Odtud společně ve 14.54 do Částolovic, přij. 15.06 hod. Z Částolovic odjezd v 15.10 hod. do Solnice, kam přij. 15.51 hod. Účastníci z Prahy odjíždějí z Denisova nádraží v 10.45 hod. přímo do Částolovic. Zařídte si všady odjezd tak, abychom byli v Solnici asi ve 4 hodiny odpoledne, poněvadž v tu dobu tam budeme očekávání. Přihlašte se u kol. Ant. Šnyrycha, správce školy, Šumvald, pp. Tatenice, severní Morava.

K exkursi na III. prázdninovém kurse po Jeseníkách. Mnozí účastníci třídní exkurse po Jeseníkách se ptali, jak dlouhá byla cesta, kterou jsme vykonali. Prvá skupina vykonala celkem asi 274 km, z toho 194 km vlakem a asi 80 km pěšky. Druhá skupina ujela vlakem 189 km, pěšky ušla asi 66 km, tedy celkem 255 km. — Šnyrych.

Postupně vyjdou téměř všechny přednášky docentů III. kursu samostatně tiskem. Všem kursistům budou poslány. Pomozte nám rozšířit dobré dílo.

Památník prázdninových křesť. Stále docházejí objednávky. Ještě jsou na skladě některé výtisky. Račte si o ně dopsat kol. Rom. Kudělkovi, učitel, Michálkovice 308 u Mor. Ostravy. Rozšiřujte myšlenku našich kursů.

Přednáška profesora dra J. Strakoše, vlastně její druhá část, přednesená odpoledne 8. srpna na kurse svatokopeckém, je otištěna v říjnovém (8.) čísle Akordu pod názvem „Historická metoda a literární věda“.

Talent? To je skoro vedlejší; hlavní je práce. Co by mi byl platen talent, kdybych nepracoval? Práce a trpělivost přináší ovoce a vše to, co marně hledáma jinde, Rodin.

ROZHLEDY

Česko-budějovické vánoční kursy našeho učitelstva. Snaha otevřít našemu učitelstvu prameny hluboké, všestranné a při tom katolické kultury a dát mu podněty k dalšímu odbornému vlastnímu studiu, žila v jihočeském odboru Zemského spolku katolického učitelstva od prvního jeho počátku. Mimo členské schůze a zvláštní příležitosti, občas pořádané, vžila se v jihočeském odboru tradice vánočních kursů vědeckých a odborných. Pravda, krátká poměrně doba vánočních prázdnin dovoluje zpravidla jen kursy dvoudenní, které stojí potom ve znamení pilné práce účastníků, ale ukázalo se, že zimní doba je příznivější soustředěné duševní práci, než léto, které neodolatelně volá ke svým radostem.

V prvních letech — bylo to po převratu, kdy otázky výchovné a školské náhle se vynořily v celé své naléhavosti — odbor pořádal kursy pro širší veřejnost, zvláště pro rodiče, a popularisoval zásady katolického vychovatelství. Záhy však stalo se programem sebevzdělání katolického učitelstva, a od té doby myšlenka tato nezůstala nikdy opuštěna.

Tak roku 1926 konal se společně se Sdružením katolické mládeže kurs pedagogický, věnovaný svízelným otázkám mládeže dospívající. R. 1928 byl uspořádán doplňující kurs laické katechese, který se těšil veliké pozornosti. Další dvě leta byla zvláště význačná. Po prvé vůbec na straně katolické bylo soustavně upozorněno na veliký význam náboženské domovovědy i na její sociální dosah. Roku 1929 konal se všeobecný kurs domovovědný, roku 1930 kurs speciálně jihočeský, jehož vynikající program i provedení zanechaly na dlouho po sobě příznivé stopy. R. 1931 sešlo se naše učitelstvo na kursu kreslířském, kdež se mu se vzácnou laskavostí věnoval umělec-učitel Josef Kachlík, řídící učitel.

Letos v roku 1932, který jest patnáctým rokem trvání odboru, zvolen byl opět kurs ideový. V těsné souvislosti s kritickou dobou, jak také výchova musí si všímati dobových úkolů, stanoveno bylo ústřední téma kursu: Výchovný význam katolických hodnot v soudobé krisi. Je to v pořadí vědeckých a odborných kursů česko-budějovických již sedmý. Chce

všeobecně ukázali, že, je-li výchova úsilím o lepší budoucnost, mohou tuto přivoditi pouze pravdy a prostředky katolické víry. Speciálně pak běží o to, ukázati, kterak odklon od náboženství způsobil katastrofu ve všech oborech duchovních a pracovních, vytknouti podstatné vady laických soustav teoretických a praktických, naznačiti jádro správného hlediska víry a navázati na ně ve výchově. Tím chce kurs naznačiti úkol katolických vychovatelů vzhledem k přítomné době a poukázati na katolickou výchovu, jakožto tvůrčí cestu k nové době. Je to konfrontace katolicství s potřebami dneška a zítřka.

Jestliže kursy z roku 1929 a 1930 byly domovovědné a jestliže vycházely z místních a krajinných podmínek a k nim se vracely, je tento kurs opět něčím novým, že smí býti nazván *dobovědným*, protože vychází z časových otázek a řeší je tak, aby bylo možno kladné zapůsobení na dnešní dobu. Není pochyby, že to jsou otázky, které co nejloubeji dotýkají se každého katolického inteligenta, zvláště však kněze a vychovatele. Tito všichni jsou také k letošnímu kursu co nejsrdečněji zváni. Bude to pro každého duševním osvícením, promyslí-li řadu časových otázek a přesvědčí-li se, že nikdo nemůže položit jiného základu, než jaký položen je křesťanstvím. Radosně a energicky chopí se znovu svého výchovného poslání.

Témata kursu a osoby docentů jsou jistě z nejlepších, jaké je možno si přát. Univ. profesor dr. Vašek přednáší o tématech: Sociální vlivy dneška, Národohospodářské cíle a výchova, Etika justice, politiky a veřejného mínění. Univ. profesor dr. Beneš promluví k tématu Dnešní filosofie a život. Docent dr. Beran má témata: Pedagogika a její vztah k naší době. Náboženská výchova pro budoucnost. Profesor dr. Zavadský S. J. ze svého oboru promluví O vědách přírodních a výchově. Spisovatel dr. Fuchs zpracovává téma Technika a výchova. Městský archivář dr. Burian sleduje Výchovné hodnoty dějin. Profesor K. Straka promluví O výchovném poslání literatury, odborná učitelka Vejvodová na téma: Výchovnou školou k lepší budoucnosti, a spirituál Reban má referát: Tělesná výchova vskutku výchovou. — Program jistě bohatý a je v dobrých rukou. Spole-

čenskému sblížení slouží tradiční večírek učitelstva u vánočního stromku. Nebylo by nesnadno, bude-li zájem, uspořádati zájezd do zimních krás blízké Šumavy.

Pofadatelstvo kursu čerpá svou sílu ze vznešených idejí, v jichž pokornou službu se staví, a ze hřejivého vědomí, že koná dílo užitečné. Na shledanou! R.

Ceterum autem censeo... Nejhorší věc je polovičatost. V kulturním světě můžeme pozorovati, že ji pronásleduje zasloužené opovržení. Buď je věc dobrá, pak ji konej úplně, nebo je špatná a pak ji nekonej vůbec! Tak učí katolická morálka, a proto nalézá stále více a více následovníků lepších těch, kterým je tato důslednost obtížná. Nebezpečí polovičatosti měl by si uvědomiti do posledních kapilár důsledků každý kandidát učitelství i mladý učitel. Je v tom i kus tragiky těch, kteří odcházejí z církevních ústavů. Nejsou tak zocelení a stateční ve víře jako kolegové z ústavů státních, kde si museli vybojovávat uznání u sboru i u kolegů. Ti pochopili a museli pochopit 100procentní katolicství. Pro ně důkladné studium bylo příkazem cti a sebekázně. Býti nejlepšími z nejlepších. Kolegové na církevních ústavech měli by si uvědomit, oč jsou šťastnější; co jiní musejí hledat a tvrdou prací si obstarávat, jim se dostává z úst povolaných katolických učitelů. Měli by cítit tím větší povinnost ke katolické veřejnosti a ke svému svědomí. — K. B. H.

Největší dílo nevykoná ten, kdo se zaplétá do nesčetných vnějších záležitostí, nýbrž ten, kdo se umí soustředit, kdo se dovede na svět dívat z vyššího hlediska, kde nabyt oné moudrosti, již dává život vnitřní.

*Dr. Alfred Fuchs.
(O deseti svatých)*

Z PRAXE PRO PRAXI

Jak umějí rostliny počítati. Švestka, jablono, hruška, šípková růže a j. napočtou v miliardách květů (úhrnem u všech stromů) vždy přesně do pěti; pět plátků korunních, 5 lístků kališních. Jetel v listech umí počítati do tří, tvoří trojlístky, jen málo čtyřlístky, pětílístky a j. Hrách napočte vždy 10 tyčinek, 9 srostlých a 1 vol-

nou. Podobně upozorníme žáky na počítání jaterníku, sasanky, lilie a j. Mají rostliny rozum? Chodily do školy? Bůh vložil do přírody přesné zákony, podle nichž vše přesně vzniká. Poznají-li žáci přesné zákony přírody vlastním pozorováním, lépe zhodnotí a plně budou zachovávat zákony Boží, ošázené v katechismu. Tyto zákony přivádějí člověka na charakterovou výši, Bohem určenou, a k všestranně plodnému a užitečnému životu nejen pro duši, ale i pro tělo.

Gymnastika jazyka. Děti vrátily se od rybníků, řek, z lesů, pastvin, polí, se hřišť a odjinud do škol. Všude na prázdninových místech jim jazyk dobře „jel“, ale najednou mnohým, když přišly do školy, se zavaril. K procvičení jazyka v ohýbání použijeme některých slov nebo vět, na příklad: Popokatepetl, Nabuchodonosor, neroztepatelný, neroztopitelný. Rozprostovlasatila-li se dcera krále Nabuchodonosora... Namalujeme-li to nebo nenamalujeme-li to, Naše lomenice je ze všech lomenic nejlomenicovatější, Kmotře Petře, nepřepepřete mi toho přepepřeného vepře, Tři sta třicet tři stříbrné křepelky přeletěly přes tři sta třicet tři stříbrné střechy, Strč prst skrz krk! a pod. Těmito cvičeními vzbudíme zájem a hbitost ve vyslovování, zpestříme a osvěžíme vyučování, zvětšíme radostnou náladu dětí a posílíme správné a rychlé psaní. Přijdeme-li při vyučování na tíže vyslovitelná slova, dáme je vícekrát a více žákům opakovati. Též cizí slova, na příklad meteorologie, individuálně a pod.

Zelinářská zahrádka. Přes zimu venku v zemi vydrží a proto může se na podzim zasít nebo nasázeti tato zelenina: špenát, chřest, česnek a některé druhy salátu (seje se ke konci srpna). Kromě pažitky a petržele vydrží na záhonku přes zimu cibule zimní, kadeřávek a některé druhy poru.

Usnadňujeme si práci! Učitel má dnes ve třídě tolik práce, že je mu milé každé zjednodušení a usnadnění. Opravujeme na příklad ve třídě s několika školními roky diktát. To znamená psát opravu na tabuli, vysvětlovat, vykládat, poukazovat na analogii a pak se píše oprava do sešitů. Je-li ve třídě značné procento žáků s diktátem bez chyby napsaným, pak pro ně je tento postup nudný a připravuje je o čas, žákům s chybně

napsaným diktátem je pak potřeba znovu věnovat pozornost, a to značnou při opravě do sešitu. Jinak se musí učitel zlobit ještě s opravou opravy, a tak to jde bez konce. Proč by si nemohli žáci s výborným diktátem sednout ke spolužákům, kteří mají opravovat a pomáhat jim? Získají tím vhodné zaměstnání: upozorňují na chyby, odůvodňují správné napsání a slabší žáci mají stálou kontrolu, kterou jim učitel sám poskytnouti nemůže. Tato myšlenka je již stará: korepetitoři u Školských bratří měli podobné poslání, které se osvědčilo. Toho nejlepším důkazem je návrat k jejich praksi. — K. B. H.

Sbírejte drobnosti z praxe pro praksi! Jsou to často maličkosti, ale můžeme si jimi vzájemně pomáhat a vyzbrojovat se ke svému poslání. Tak na příklad prosil bych, má-li některý kolega zkušenost se zavedením deníků, do kterých by žáci psali denně všechno: mluvnici, počty i sloh, kreslili diagramy a testovali. Který typ sešitů se mu osvědčil a ve kterém školním roce? — K. B. H.

Společnost, alespoň civilisovaná, není nikdy příliš ochotna věřit o bohatých lidech něco špatného.

Oscar Wilde.

NÁLEZY NEJV. SPRÁVNÍHO SODU

Učitelé veřejných škol národních, k výkladu par. 30, odst. 6, zákona 104-1926, I. Předpis par. 30, odst. (6) zákona čís. 104/1926 Sb. z. a n. (učitelského) týká se také nároků učitelů veřejných škol národních na aktivní služební požitky, vzniklých před účinností tohoto zákona. Právní názor, že se ustanovení to týká jen nároků, vzešlých za účinnosti zákona toho, respektive že lze počítati lhůtu tříletou teprve od 1. ledna 1926, je tudíž mylný. II. „Zvláštními předpisy“ v druhé větě odst. (6), par. 30 učitelského zákona, lze vzhledem k souvislosti s předchozí větou cit. par. rozuměti jen normy, které by stanovily jinou preklusi nároku na doplatky, než o které je řeč v první větě uvedeného odstavce (6) par. 30 zákona; předpis par. 42 učitelského zákona povahy této nemá. Ustanovení par. 42 zákona ad II. citovaného, nemá žádného vztahu k otázce, za jak

MILION

1.500.000, 300 000, 200.000, 150.000,
140.000, 130.000 Kč atd. můžete
vyhrát na šťastný

LOS OD LIŠKY

Dne 28. dubna vyhráli naši hráči
Kč 300.000 a mnoho dalších ve-
líkých výher.

Tah již 13. a 14. prosince

Objednejte ihned — platit možno až před tahem.

———— Zde oddělit a zaslati té ————

V. LIŠKA A SPOL.

PRAHA I., NÁRODNÍ 19.

Objednávám k tahu 13. a 14. prosince

..... 1/8 losů po Kč 15—, 1/2 losů po Kč 60—,

1/4 losů po Kč 30—, 1/1 losů po Kč 120—

28. čl. třídní loterie s úředním herním plánem a
složenkou. Platití mohou až před tahem.

Jméno, adresa:

.....
Prosíme, vyplňte zřetelně!

dlouhou dobu lze požadovati nedo-
platky na služební příjmy učitele ve-
řejné školy národní, resp. zda se
předpis par. 30, odst. (6) týká nároku
na nedoplatky za dobu neomezenou.

Učitelé veřejných škol národních;
převod do požitků podle zákona čís-
lo 104/1926. I. Nepodal-li učitel ve-
řejné školy národní proti převodu do
platů podle zákona čís. 104/1926, kte-
rý má nesporně povahu úpravy slu-
žebních příjmů ve smyslu par. 30,
odst. 1., zákona toho, námitek pco
počtu přiznaných mu přídaveků podle
par. 7, odst. 3., cil. zákona, pozbyl
tím nároku na to, aby převod jeho
k 1. lednu 1926 proveden byl po
stránce té jinak, ledaže by mu ná-
rok takový vznikl z nějaké pozdější,
všeobecně závazné právní normy. II.
Ustanovení bodu 70. prov. výnosu mi-
nisterstva školství ze dne 4. listopadu
1927, čís. 123439-I, k zákonu č. 104-26
má povahu jen instrukcionální a ne-
může proto tvořiti zdroj subjektiv-
ních práv stran. — Čís. 11063/31.

Výchovné. Přiznal-li úřad státnímu
zaměstnanci k žádosti jeho nárok na
výchovné od určitého data, aniž si

vyhradil další rozhodnutí o nároku
tom za období předcházející, na něž
se žádost zaměstnancova rovněž vzta-
hovala, posuzovati jest vyřízení ono
za zamítavé rozhodnutí o nároku je-
ho na výchovné za toto období, kte-
rěž však. nejsouc řádné odůvodněno,
sliženo jest podstatnou vadou řízení
podle par. 6 zákona o správním sou-
du.

Ustanovení učitelským čekatelem.
I. Aby učitel v počáteční službě se
stal učitelským čekatelem, k tomu ne-
stačí splnění podmínek, uvedených v
par. 2, odst. 1., zák. čís. 104/1926 Sb.
z. a n., nýbrž vyžaduje se dekretální
ustanovení podle par. 19, odst. 4. ci-
tovaného zákona. II. Neodporuje zá-
konu, pohlíží-li úřad na ustanovení u-
čitele veřejné školy národní, zastupu-
jícím učitelem jako na služební opa-
tření, jež se za činnosti učitelského
zákonu čís. 104/1926 rovná ustanove-
ní učitelem výpomocným, a nehono-
ruje-li služební dobu tu jako dobu če-
katelskou příslušným adjutem. — Čís-
lo 15475/31.

*Nic jsme zajisté nepřinesli na tento
svět, bez pochyby, že také nic odnésti
nemůžeme.*

(1. Ep. sv. Pavla k Timoteovi 6, 7.)

ZPRÁVY

Úvahy o tom, co se připravuje k
otřesení finančního základu našeho
sociálního postavení nemůžeme přiná-
šeti ve čtrnáctideníku. Situace se
mění takřka denně. Pište o těchto
věcech do denního a krajinského tis-
ku. Katolická veřejnost chce slyšeti
naše názory. Bude ji zajisté zajímati
naš úsudek na příklad o bodu osno-
vy zákona o úsporných opatřeních,
kterým má býti vláda zmocněna za-
kázati veřejným zaměstnancům, a te-
dy i učitelstvu, jakékoliv zaměstnání,
i bez úplaty vykonávané. Konečně se
budeme moci věnovati také sobě a
svým rodinám!

**Vzpomínka na prožité exercicie v
Řepčíně od 1. do 5. července 1932.**
Ač ročně toužím načerpati duševních
sil pro své těžké povolání učitel-
ské, není mně, bohužel, možno někte-
rým rokem se exercicií zúčastniti z
toho důvodu, že jsou položeny buď
do středu prázdnin, anebo tak, že
přerušeni prázdninového odpočinku,
jež trávím u příbuzných za hranicemi,

bylo by spojeno s většími finančními obětmi. Této podmínce právě vyhověla doba letošních exercicií u ctih. sester dominikánek v Řepčíně, od 1. do 5. července. Duchovním vůdcem těchto hodů byl vdp. profesor, spisovatel Dominik Pecka, který vedl přítomné mladé učitelky — počtem 70 — k trojmu úkolu těchto dnů: reformě života, volbě stavu a k umění pravé modlitby. Naučil nás vážit si svého povolání učitelského, jež mnohé považují jen za řemeslo, nabádal k ovládnutí sebe a lásky a nadšení v dílně lidskosti. Praktickými příklady naznačil, jak v duchu vpravdě křesťanském si máme ve škole počínati, kde hledati sílu, trpělivost a lásku, předvedl vzor všech ctností — vůdce našeho Spasitele a Matku Boží coby vzor výchovy k samostatnosti. Nejlepší odměnou vdp. exercitátorovi bude, budou-li všechny přítomné podle slov zde slyšených mluvit a jednati, za hnutí exirciční a horlivé kněze se modlit. K prohloubení duchovního života bylo by dobře, aby všechno katolické učitelstvo čerpalo posily z knihy „Oheň na zemi“ od vdp. profesora a spis. Dom. Pecky a opatřilo si od téhož autora „Listy matky k dceři“ a „Listy otce synovi“, kteréžto sešitky by příležitostně mohli vychovatelé věnovati mládeži opouštějící školní místnosti.

M. L. z Čech-Př.

Všeodborové sdružení křesťanského dělnictva čítá, jak na posledním sjezdu bylo konstatováno, 537 skupin s 25.903 členy, a to na Brněnsku 160 skupin a 7962 členů, na Ostravsku 113 skupin a 6770 členů, na Uhersko Hradištsku 94 skupin a 3976 členů, na Glomucku 95 skupin a 3764 členů, na Jihlavsku 55 skupin a 2276 členů. Největší počet členů má odbor stavebního dělnictva, po němž následují textiláci, pomocní dělníci, kovodělníci a dřevodělníci. Úředníků a zřízců je organizováno 5172.

1200 nových škol obecných v Itálii. Italské ministerstvo národní výchovy rozhodlo, že v nastávajícím školním roce bude zřízeno 1200 nových škol obecných, z toho 110 na Sicilii a 55 na Sardinii. Je to nový, důležitý krok fašistické vlády na cestě ke zmenšení počtu analfabetů, odůvodněný nejen značným vzrůstem obyvatelstva, jenž i stále větším pochopením rodnýbrž i stále větším vyučováním. **Rozhlas učebním předmětem.** Le-

tošní školní rok přinesl posluchačům rakouských učitelských ústavů nový vyučovací předmět. Po prvé objevuje se totiž v historii učebních osnov jako povinný předmět rozhlas a zvukový film. Přednášeli se bude o těchto předmětech ve III. ročníku v rámci přednášek fyzikálních. O rozhlase bude vyučováno také v hodině hudby a zpěvu. Ministerský výnos připomíná, že rozhlasem lze podporovat návštěvu koncertů a oper. Značnou váhu výchovnou klade také na gramofonní desku. Učitelům se ukládá, aby z žactva vychovávali příští rozhlasové umělce.

Španělský převrat dal tamějším katolíkům především poznat veliký vyznam tisku. Nedostatek dobré a mohutné tiskové organizace katolické zavinil osudný otřes v zemi tak převážně katolické, jakou bylo a je dosud Španělsko. Katolíkům chyběl tam zvláště tisk pro vyšší vrstvy národa, ale také lidový tisk pro nejširší veřejnost.

Uvažuje se o zrušení Léčebného fondu. Stát by takto ušetřil na 100 milionů Kč. Učitelský tisk (Měšťanská škola) zaujímá sice ke zrušení odmítavé stanovisko, ale bylo by snad lépe, kdyby přece se tak stalo. Co máme z Léčebného fondu?

Realie mají býti odstraněny z číslanek a mají pro ně býti sestaveny zvláštní učebnice, odhlasovala v říjnu sekce okresních školních inspektorů.

Tevarýšstvo Ježíšovo má nyní více než 23.000 členů. Z toho náleží k italské skupině 1951 členů, k německé 3167, k anglické 3733, k francouzské 2976, k slovanské 1345.

Světová krise v očích filosofa. K článku J. Chýny v 6. čísle „Českého učitele“ píše se v témž listě:

„Napsal jste, pane inspektore, že největší poruchou doby je, že lidé nemají víry... universální... náboženství... a měli bychom věřit ve vyšší moc, jež nad námi bdí.“

Kdybych měl býti trochu zlý, — a já budu — převedu vás z vysoké ideálnosti do skutečnosti.

Abychom si rozuměli:

Ta největší porucha je nedemokratické, ba nemravné rozdělení statků — distribuce — a zůstane-li u našich čl. poměrů, není to „vyšší moc“, jež ji napraví, nýbrž sekretariátv pomů (možná po nějaké injekci; dnes dělají pořád opak).

Promiňte, že to píši; náš dorost totiž (ten bechyňský a ještě mladší) čte dychtivě a rychle vnímá, a nerad bych, aby byl utvrzován v přesvědčení, že se má oddávat do vůle „vyšší moci“, jež nad ním bdí. (Katolíci říkají „vůle boží“.)

Chci, aby byl svým tiskem vychováván ke spolehnutí sám na sebe — na svůj rozum.“

Co na to říci?

O testech píše „Národní učitel“: „Papírové pyramidy vyrostou školám z nového druhu zkoušení. Staří učitelé pracovali se žáky, prohlíželi jim sešity a olázkami snažili se zjistiti kvalitu i kvantitu vědomostí jednotlivců. Jistě, že konečný úsudek učitelův nebyl vždycky na 100 procent správný, docházelo k omylům. Nelze se brániti proto testům, které mají přinést zlepšení. Absolutním odstraněním omylů však nebudou, to už se dá soudit z dneška. Leč s konečným úsudkem posečkáme spravedlivě až po delší praxi. Jedné obavy však se nemůžeme zhostiti. Kde se zavedlo testování, tam roste spotřeba papíru a psavost. Papírnické firmy chrlí na trh testové blankety všech možných forem a ze všech předmětů. Půjde-li věc do důsledku, musí míti každá třída nejméně jednu separátní místnost na testy. A co ten ubohý učitel? Namoří se málo s úkoly? A co kapsa rodičů, testy nejsou zadarmo. V některých pokusných školách rozmohla se pravá psací horečka. Žáci píší (ale jak!) při počtech, jazykovém vyučování, zeměpise, dějepise, občanské nauce atd., píší, píší jako psávali za starých kantorů při „tichém zaměstnání“. Teď se tomu říká učeněji, neboť usilujeme o novou školu, která pomalu pro samou testaci, diferenciaci a všelijaké jiné -ace k vlastnímu učení se ani nedostane.“ — Souhlasíme.

Kdo ovládá rusínský jazyk? Sdělte své jméno redakci a bude jemu zasílán orgán podkarpatoruského učitelstva „Učitel“.

Srovnání. Učitel v průměrné služební době má u nás 1500 Kč měsíčně, v Německu 3040, středoškolský úředník u nás 2000 Kč, v Německu 3040. Ceny životních potřeb: brambory u nás 50 hal., v Německu 50 hal., máslo 25 (26), cukr 6.30 (4.50), vejce 80 hal. (1.20), hovězí maso 16 (20), jednoduché šaty 500 (640) Kč. Příjmy při definitivním nastoupení přepočte-

ny na dolary: V Polsku 320.10, v ČSR. 366.10, ve Vídni 492, ve Francii 495, ve Švédsku 567, v Bulharsku 588, v Německu 667, v Anglii 864.40. V nejvyšším platovém stupni dosahuje učitel obecné školy v dolarech ročně: V Polsku 603.70, v Bulharsku 792, v ČSR. 1046.10, ve Francii 1092, v Německu 1290, ve Vídni 1347, ve Švédsku 1625, v Anglii 1930 dolarů. Československo je již dnes mezi posledními státy v odměňování učitelstva přesto, že jinde je hospodářská situace podle národohospodářských zpráv posuzována nepříznivěji než u nás.

Zemská školní rada zamítá žádosti abiturientů o povolení hospitování na obecných školách, kteří mají na vysvědčeních, jež musejí předložit, známky dostatečné, s odůvodněním, že dorostu učitelského je nadbytek. Co si nyní takoví abiturienti počnou? Je to opatření tvrdé a postihne jistě mnohého chudobného studenta. Aspoň mělo se na to dříve upozorniti. Informujeme studenty, aby se na toto překvapení připravili. — Jk.

Z Uherského Brodu. Dne 6. listopadu 1932 konala se v Sokolovně ustavující schůze okresního výboru Exekutivy státních zaměstnanců. Pozvány byly a zúčastnily se jí organizace úřednické, pokroková organizace učitelská a organizace pensistů. Krajský odbor katolického učitelstva, který má 66 členů, nebyl pozván. Usneseno, aby každý učitel neb úředník, organizovaný u nich, nebo jinde, nebo nikde, zaplatil roční příspěvek na Exekutivu 2 Kč správě školy, která další zařídí. Ježto nemáme ve výboru zastoupení jako organizace, upozorňujeme naše členy, aby zatím ničeho neplatili, ale aby očekávali dalších zpráv. Jsme toho názoru, že Exekutiva má býti zcela nestranná, má zváti k jednání všechny zájmové složky, neboť jedná jménem všech a k tomu přijímá potřebné příspěvky ode všech, že neřeší otázky kulturní, ale hospodářské, které jsou neutěšené u příslušníků všech organizací. Žádáme napřed spravedlnost a pak budeme platit! — Jistě podobný postup Exekutivy vyskytne se i jinde, a žádáme naše vedení, aby sdělilo, jak se věci mají.

Předválečné paušály okres. škol. inspektorů byly zvýšeny jen 1 a půlkrát, a to ještě jsou jim po čas nemoci sráženy.

Třetí školní rok měl by býti zařa-

zen do stupně středního a nikoli do nižšího.

Žáci přišli ze Slovenska bývají zařazováni do nižších tříd. Je to sice jakési podceňování slovenského učitelstva, jak nedávno uznala Pedagogická školská správa, ale v mnoha případech jest opravdu nutno tak jednat.

Vytkl neupřímnost. V Kroměříži, ve vlastivědném semináři vytýkali učitelé při debatě těžkosti vlastivědného osnování, chaos způsobený rozparem názorů propagátorů vlastivědy a autorů příruček, které trpí nadbytkem pojmů a neodpovídají chápavosti dětí. Vlastivědné sborníky nevyhovují. Oši. Barák vytkl zase učitelům velikou shovívavost posudků, jež byly předkládány o zkušenostech ve vyučování podle nových osnov a neodpovídají pravému smýšlení učitelstva.

Přesloužilci. V učitelských časopisech pranyřují přesloužilce. Mezi potrefenými je také propagátor laické morálky, demokrat, senátor, okresní školní inspektor a ředitel měšť. školy ze Zábřehu. Demokracie a laická morálka je diskuse a v teple se to lépe jiné poučuje a diskutuje, že, pane senátore? Ošemetné je, že ta učitelská mládež také diskutuje, ale nejen o vašich laicko-morálních zásadách, ale i o vašich teplých misteckách. Inu, je to vděk a uznání! Týž osud stihá pokr. pracovníka p. Cyr. Gardavského z Kroměříže. — Bl.

Důsledně. Pro snižování učitelských platů začaly psát Lidové noviny. Učitelstvo posílá nyní jejich administraci dopisy, že z „úsporných důvodů“ jejich odběratelství vypovídají. Správně. Nestrkejte groše tomu, kdo vám je z kapsy vyfukuje, když jste je ještě nedostali. — Zý.

Na pokračování jsou už nejenom romány, ale i valné hromady. Zavádí spolek Komenský ve Valašském Meziříčí. — Brk.

České školy v Jugoslavii trpí značným nedostatkem učitelů. Jsou případy, jako na příklad v Kovačici, kde sl. Žubkovičová má ve třídě 140 dětí, v Brestové sl. Řeháková 90, ve Zdencích 73, v Holubňáku 80 atd. Ačkoliv jsou povolena další oddělení na těchto školách, ministerstvo školství v Bělehradě nedosazuje potřebné učitele, neboť není pro to úhrady. Ani státní školy jihoslovanské nejsou na tom lépe, takže se nemůže mluvit o nějaké nepřízni vůči našim školám,

navrží je to zjev všeobecný. Dříve byl předepsán pro třídu maximální počet dětí 30, nyní je tento počet předepsán jako minimální. Obyvatelstva a tím i dětí přibývá, škol však a učitelů nikoliv. To má za následek značné přetlážení tříd i učitelstva. Aby tomu bylo odpomoženo, muselo by býti postaveno nejméně 50 procent nových tříd (škol), ale není na to peněz.

Ke dni spcřivosti. 31. říjen — mezinárodní den spořivosti, svátek spoření. Na přetiscích poštovních razítek čtete: Pracuj a spoř! — v novinách články s hesly: Pracuj, šetř! — ve škole připomínáte: Spoř a pracuj! Kdy začnete slovem i příkladem připomínat vždy, všude a všem starší, platnější, závaznější a krásnější: Modli se a pracuj!? — rh.

Oslav 28. října je každoročně zneužíváno k různým účelům, kontrastujícím příkře s pravým určením památky Dne svobody. Oslava dne převratu, jež má význam celostátní a má nalézt národ sjednocený, soudržný, dává mnohým vítanou příležitost k agitaci politické a štvanicím protináboženským. Není ducha 28. října 1918. Je nutno odsoudit takové oslavy, jež se zvrhají v pustý klerikalismus, ať již nár. socialistický či horlíci pro československou sektu. Každoročně vyrojí se fráze o legiích, bijících se za národ jen na základě tradic husitských. To je mylné a vočkované. Prapor s obrazem sv. Václava, jména pluků sv. Václava a sv. Cyrila a Metoděje, výzdoby těplušek atd. svědčí, že tradice svatováclavská, jediné česká a jen prolo přehlížená, že je tradicí katolickou, byla výrazným momentem v legiích. To nelze zahladit, i když se přes to jde mlčením. Katolíci mají právo na spravedlivé zhodnocení národního odboje. — rh.

Dnes je tolik problémů, jichž řešení očekává se s největší dychtivostí, ale „Národní učitel“ dohaduje se s Věstníkem USU, o vystupování učitelstva z Církve římskokatolické, čili jak zní terminus technicus o „zúčtování s Římem“. Dovídáme se ale z polemiky, že kdysi na schůzi správního zastupitelstva pokrokové učitelské organizace vystoupil nějaký náivní člověk s návrhem, aby do výboru a předsednictva voleni byli jen ti, kteří už „súčtovali s Římem“. Inu, bývaly časy!!

Sdělte redakci své názory na otázku t. zv. dvojího příjmu veřejných

zaměstnanců, to jest obou manželů! Věc ta jest dnes akutní, J. H.

P. T. přispívatele prosím za prominutí, nejsou-li jejich články otisknuty hned v nejbližším čísle. Redakce dostává příspěvků poměrně velké množství a tyto jsou ovšem uveřejňovány postupně. Jest samozřejmě jen dobrou známkou, že příspěvků jest nadbytek, J. H.

Oprava. Článek otisknutý v minulém čísle (str. 80), má býti správně nadepsán „Skupinové vyučování“.

Kolegům dopisovatelům, Pište jen po jedné straně papíru, větším písmem a nikoli tužkou! Nepoužívejte červeného inkoustu neb v psacím stroji červené pásky!

Není zapotřebí při modlitbě mnoho mluvit. Můžete jenom říci: „Pane, jak ty viš, jak ty chceš — smiluj se nade mnou... Vzmáhá-li se však boj ve tvé duši, pak se modli: Pane, pomoz mi! A poněvadž Bůh ví, čeho potřebujeme, jistě se nad námi usmiluje. Opat Makarius.

LITERATURA

Josef Koudelák, který svým prvním románem dobyl si uznání u české kritiky, vydává nový román „Na dřevě kříže“ nákladem Čenka Berana v Olomouci. Nový román Koudelákův je čerpán z horkých poměrů na hanácké dědině, dotýká se nejpálčivějších míst, jako nezaměstnanosti, bytových poměrů, sportu a j. Co hlavní spisovatelovi šlo o to, aby ukázal, že zdravé jádro našeho lidu — s pevnou a neochvějnou vírou — zdolá všechny krise, ať je jmenujeme jakkoliv. Hrdinka románu projde peklem bídy, opovrzení, je často bez chleba — a nezoufá. Má silnou víru v Ježíše, která ji vzpružuje a nedá zemdlíti. Koudelákovi lidé jsou houževnatí, nezlomí je dcba, proto si dobudou jasnějšího zítřku, který ke konci románu se otvírá.

Rodiče a škola. Měsíčník, určený rodičům, vychází ve druhém ročníku opět za vedení odb. uč. St. Stuny, pl. L. Vonkové a prof. dra G. Daňka. Vydává St. nakladatelství.

Jiřina Dvorecká: Strýček z Argentiny. Veselohra o 3 jednáních. Američtí strýčkové budou ještě dlouho jako deus ex machina rozplítat zauzlené situace lidových divadel, dokud

se nepřijde na lepší myšlenku. Humoristická náplň je obvyklá a všední: papírový humor, zakopnutí o podstavec, oblíbené rčení atd. Mravní cit a touha diváků po spravedlnosti zůstávají neukojeny, jelikož podvodníci unikají obratně bez odplaty. Končí se jako obvykle — svaťbami. Zcela prostřední hra, která se uplatní dobře po venkovských menších divadlech. Nakladatelství J. Birnbauma v Brtnici. Cena 5 Kč. — K. B. H.

Jaký pán, takový sluha, a Zmýlená neplatí. Dvě jednoaktovky. Vydal J. Birnbaum v Brtnici. Cena 5 Kč. Jednoduché, ale působivé hry, vhodné pro humoristické večírky, pořádané ve venkovských místech. První je fraška z vojenského života, druhá je žert z nádražní čekárny. — K. B. H.

Pracovní metody v počtech. M. Disman. Knihovna vědecké pedagogiky. Vydal Bakulův ústav v Praze. Jsou to vlastně poznámky k pracovní knize počtáře pro pátý školní rok, ale podávají cenný přehled pracovních metod jak v počtech statických, tak v počtech dynamických. Je dobře sledovati tuto literaturu a srovnávati se směry historicky odbytými. Závěry jsou poučné. K. B. H.

Československou republikou do širého světa. Levných poučných knížek čís. 51. R. Bačkovský podává v této příručce velmi pěkný přehled učebné látky zeměpisné na školách ménětrídnicích. Navazuje na domovovědu a pokračuje od bližšího ke vzdálenějšímu, vybírá věci obecné důležitosti a praktické ceny. K. B. H.

Učme se německy. Cvičebnice a čítanka konverzační němčiny pro měšť. školy. Napsal Alois Tašner. Německý text přehlédl Josef Regner. Stupeň II. pro 2. třídu měšť. škol. 5 obrázků v textu. Ministerské schválení. Cena váz. 10 Kč. Nákladem Čsl. grafické Unie v Praze. Před jinými učebnicemi má tu přednost, že články odpovídají roční době a zájmu žáků. Pěstuje se tak koncentrace s jinými předměty. Velká zásoba otázek pro procvičení a rozvedení děje. České poznámky vybízejí žáka ku přemýšlení a k vyjadřování se. Českému učiteli usnadní přípravu zásoby otázek, žáku procvičení rozhovoru. Mluvnické poznatky jsou silně orámovány v přehledné tabulky a význačně vytištěny, což usnadní zapamatování. Pro osvěžení a obveselení při velmi mnohých člancích jest připojena anekdota s typickou fy-

fiognomii šelmovského obličej. Uči-
vo rozděleno na měsíce a v každém
z nich na 4 týdny, vyjma prosinec a
duben, které mají po třech. Učebnice
působí na učícího se dojem radosti
a chuti do práce, jejímž středem jest
to nejpraktičtější, konverzace. Kde v
ryze českých krajích jde vyučování
němčině ztuhá, možno některé oláz-
ky vynechat. Nijak tím příznivý dojem
neutrpi. Připojen praktický slovníček
podle článků a podle abecedy.

Jan Filipský, odb. uč. v Příboře:
Základní pravidla pravo-
pisná s cvičeními metodicky uspo-
řádanými, školní příručka, 4. vydání,
stran 64, cena 5 Kč, nákladem vlast-
ním. Brožurka je rozdělena na 74 člán-
ky, v nichž autor věnuje pozornost to-
mu, aby se žák učil chápat význam
hlásky ve slově. Hodí se pro vyšší
třídy obecné a měst. šk. i různé jaz.
kursy.

Dr. Karel Rösler, prof. obch. akad.
na Smíchově: Praktická učeb-
nice a příručka jazyka ně-
meckého. Část I. Základy. Cena
16 Kč, stran 116, nákladem vlastním.

Je to kniha opravdu dobrá a bude
jistým i spolehlivým průvodcem uči-
tele i žactva. Je určena pro začáteč-
níka i pokročilého, ba i znalce němči-
ny. Látka je prakticky rozdělena v 18
lekci. Každá lekce obsahuje část
mluvnickou, překlad, cvičení a po-
známky.

Který kolega, pokud možno čilejší
a ze střední Moravy, chtěl by se zú-
časnit práci v časopisecké redak-
ci? — J. H.

Naděje na zdar je skrytou silou,
která pobádá člověka v jeho činnosti,
naděje v úspěch dodává chuti opět a
opět začít. Na této správné psychic-
ké zásadě spočívá příčina úspěchu
československé lidní loterie, která
nyní hraje podle plánu dosti zdoko-
naleného oproti dřívějšímu. Naším čte-
nářům, kteří v naději na výhru chtějí
„zkusit své štěstí“, doporučujeme
služby fy V. Liška a spol. v Praze,
jejíž insert uveřejňujeme na jiném
místě. Při odjezdě losů se odvo-
lejte na insert v našem Věstníku!

Znáš novinku: SILNÁ SLOVESA NĚMECKÁ V ROZMLUVÁCH?
Řed. Ječmínek, Holešov, Morava. Kč 5.—. Žákům příjemné učení,
učitelům usnadní práci!

SBORNÍK „OTÁZKY DNEŠKA“

Řídí redakční kruh. — Vychází ročně 8 sešitů. — Předplatné 12 Kč.
Redakce a administrace v Přerově, Blahoslavova 41.

SUKNA, módní vlněné pánské i dámské, kupujte u fy Hezina a sp., Humpolec!

Vzorky obratem na požádání. Vyjde-li ochotně vstříc plateb. podmínkami, odvoláte-li se na Věstník.

PRO TOHO, KDO NEMŮŽE DO LÁZNÍ! Za každého počasí zbavíte se v několika dnech
revmatismu, nastuzení, nervosy, hostce, ischiasu, zánětů nervů, bolestí křížových, dny, zácpy,
tělnatosti slatinými suchými zábaly neb láznemi. Žádejte zdarma prospekt u fy Jos. Zelený,
vývoz minerální slatiny, Česká Čermná u Náchoda. — Jediný neklamný prostředek

Kamna a stolokrbý

„FENOM“

dobré výrobky za levnou cenu.

PRAHA II.,
Václavské nám. čís. 33.
Tel. 23.264.

Školy a učitelé zvláštní
cenné výhody!

Novinka: Kachlová kamna v kov.
kostře TERNO (syst. Fenom).

PAŘÍŽ

Madame Pagot 9,
rue Pierre - Ducreux, Paříž 16e

přijme mladé cizinky;
výchova, vyučování,
univerzitní kursy (Sor-
bonna), krásná umění

Nejlepší reference

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný re-
daktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských
v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — *Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Malice cyrilometodějská).* Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — *Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.*

K. Reban :

Poslání školy ve výchově ke státnosti a politickému životu.

Na okraji krise idejí státu a demokracie.

Není možno chovati se nevšímavě k velkým politickým dějům současným, z nichž jako by se měl zroditi nový svět. Učitel musí pro vlastní duševní svůj život pozorovati, přemýšletí a hledati, musí však také si uvědomiti své výchovné poslání, a mládeži, jež mu je svěřena, dáti takovou občanskou výchovu, která získala své oprávnění na půdě skutečnosti, která vychází z oněch myšlenkových a právních předpokladů, jež tříbením a vlnobitím názorů osvědčily se jako nejsprávnější.

O tom není sporu, že po válce světové rozlila se Evropou vítězná vlna demokracie. Republikánský útvar státní byl se skrovnými výjimkami přijat bezmála všeobecně. Byl to demokratický republikanismus, který dával širokým vrstvám lidovým co největší účast na vládě a správě věcí veřejných. Ale stačilo jediné desetiletí a vývoj poměrů provedl mnohé korektury. Demokracie je na ústupu, dostává se jí výtek, že je neschopná velkých úkolů státních a na její místo pronikají systémy diktátorské.

Také naše československé poměry prodělávají krizi. Nemělo by smyslu, kdybychom si to chtěli zapírat. Spíše je na místě, jasně viděti, vysledovati proud příčin a pro blízkou i vzdálenou budoucnost voliti ony vůdčí síly, jež obstály ve zkoušce života politického a sociálního, za výchovné směrnice. Výchova občanská má právě v době kritické zvýšený význam, neboť záleží na tom, jaké vychová budoucí občany, jaké stanovisko k státu a k vládním soustavám zaujmou budoucí občané. Již také z toho důvodu, že výchova občanská musí růsti ze života a opírat se nikoliv o knižní teorie, nýbrž o zkušenosti, které učinilo lidstvo a jednotlivé národy a státy s různými politickými prostředky, je nutno řešiti tyto otázky.

Krise, kterou prožíváme a kterou máme řešiti výchovou, týká

se státu a politických stran. Věnujme těmto dvěma pojmům a jich aktualizování tuto úvahu.

I. Stát je v krizi nejen následkem vnějších vlivů nepříznivých, které jeho existenci ohrožují nebo aspoň značně ztěžují, jako jsou hospodářské světové otázky, mezinárodní vztahy, politický vývoj všeobecný atd., nýbrž krizi státní zvyšují nové myšlenkové orientace, změny v názorech na přirozenou povahu, zdůvodnění a rozsah státní moci, jak tyto názory hýbou myslí státních občanů. Náš národ patrně následkem státní nesamostatnosti měl slabé kořeny v myslích občanů. Byla to myšlenka národní, živá po zrození samostatnosti, ale pozbývající síly až povážlivě rychle. Nyní se ukazuje, že není dosti pevných pojítek mezi státem a jedinci a společenskými třídami. Byli jsme zvyklí hleděti na stát pouze zájmově, čekali jsme od státu věci možné i nemožné k dosažení vyšší úrovně blahobytu a všech příjemností a nyní málem že nejsme nepřáteli toho státu, který nebyl s to, uspokojovati do nekonečna rostoucí nároky občanů. Nerozlišujeme dosti správně mezi nezaviněnými příčinami, mezi neschopností lidských nositelů státní a politické moci a mezi nesprávnými hesly, programy a metodami politickými a státovědeckými. Měli bychom nyní procitnouti k poznání, že opravdu stát, to jsme my, a že podle toho, jací jsme my a jak se ke státu zachováme, bude stát v lepší či horší situaci. Tím máme dokázáno, že nesmírně mnoho záleží na tom, jakou si vytvoříme představu o státu, jaký pojem o něm máme, z něhož potom činíme svůj ideál státu nebo program života ve státě.

K jinému pojmu státu dospějeme, vycházíme-li z předpokladů křesťanských, k jinému nás přivedou předpoklady laické, mimo-křesťanské.

Křesťanské základní názory o vzniku, závaznosti, rozsahu a vlastnostech státní moci jsou solidní. Nalézají souměrnost mezi jedincem, rodinou a celkem státním. Existence státu a jeho oprávnění odvozuje se v křesťanské sociologii ze samotné přirozenosti lidské, které jest určeno žiti ve společnosti. Ježto původcem lidské přirozenosti je Tvůrce-Bůh, vyvěrá konec konců první pramen státní ideje z Boha a stát každý, i nejlaichtější, chtěj nechtěj, chce-li legitimně vyžadovati povinnosti od svých občanů, musí sáhnouti až k těmto počátkům společnosti lidské v Bohu — je tedy také republika demokratická z Boží milosti. Křesťanství kreslí též určité hranice státní moci a klade na ni vysoké mravní požadavky, aby vyhovovala zákonům spravedlnosti.

Mimokřesťanské teorie o původu, rozsahu, cíli a závaznosti státní moci jsou velmi labilní. Některé z nich přiznávají státu příliš mnoho, obětující mu úplně jednotlivce i rodinu: to je t. zv. étatismus, který povyšuje stát na božstvo a činí z něho nejvyšší mravní a sociální instituci. Tím stává se stát obrovskou byrokracií a mechanismem. Podle toho, kterou ideologií je takový stát ovládán, vzniká buďto absolutistický stát buržoasní, jako je německý socialismus, anebo italský fašismus, anebo socialistický,

lřídni stát s diktaturou jediné třídı sociální, jakým je bolševické Rusko. Všem těmto státním úvarům je společné přeceňování státu, který pohlcuje všechna práva a železnou káznı prosazuje svou vůli. Je zřejmo, jaké spousty může natropiti takový násilný systém, jsou-li jeho vládcı beze svědomı a jdou-li za svým cílem i přes mrtvoly.

Vadou je však i takové pojetí státu, jež mu ponechává příliš málo pravomocı a dopřává volné pole individualismu téměř neomezenému; z toho nutně se vyvíjí anarchie.

II. V moderních demokraciích hlavním nositelem života občanského byly politické strany. Jsou to dědičky bývalých stavovských skupin ve státech feudálních. Vytvořily se jednak rozdílem v názorech světových, jenž se jeví patrně ve všech podrobných otázkách veřejného života, jednak protichůdnými zájmy jednotlivých vrstev obyvatelstva. Občan, chtěj nechtěj, zvláště ve státech s volebnı povinností, byl nucen organizovati se v některé politické straně neb aspoň při volbách přihlásiti se k určitému směru. Chvalořečníci stranického systému viděli v tom tak zv. politickou demokracii a řešení problému, kterak má lid míti vliv a účast na vládě.

Demokracie vtiskla novému věku od dob revoluce francouzské vždy zjevněji určité rysy a vytvořila zvláštnı kulturnı poměry. Přinesla nesporně mnoho dobra. Demokracie a její orgány, totiž politické strany, in abstracto, podle svých programů a cílů, mají své přednosti. Jistě zvětšují rozsah osobní svobody přesvědčení i jeho projevu, což je nemalá výhoda. Snaha demokracie po účasti co nejširší všech občanů na společném díle je rovněž veliké plus demokracie. Tím budı se zájem, ale také cit pro odpovědnost u všech. Největší přednosti soustavy demokratické je spravedlivé, při nejmenším poměrně spravedlivé vyrovnávání a organická jednota idejí a sil, neboli mocenských prostředků různých táborů; při spravedlivém volebním řádu s poměrným zastoupením menšin docılovalo se toho, že každý program měl takové zastoupenı ve sborech správních a zákonodárných, kolik měl stoupenců v lidu. Tak se stalo, že sněmovny byly přibližně obrazem skutečného ideového rozvrstvení obyvatelstva a různé, i protichůdné strany, byly nuceny hledati v demokracii společné zájmy a společnou práci v tom, co je sjednocovalo. (To asi je smysl známého výroku Masarykova: „Demokracie, toť diskuse.“)

Dnes však demokracie prodělává těžkou krısi, nikoliv bez vlastní viny. Teoretické nesporné přednosti demokracie utrpěly na své pověsti hlavně lidskou omezeností, neschopností a relativností všeho, co může býti dobrem v rukou dobrých lidí a zlem v rukou lidí zlých. Někde si demokracie velmi zjednodušovala práci a mnoho si odpouštěla, ano s nedůvěrou pohlížela k inteligenci a odborným schopnostem (dr. P. Vychodil v kritických poznámkách své „Hlídky“ razil pro to výraz „horror intelligentiae“).

Vybujelo sobectví jednotlivců a vrstvy, jimž naskytla se možnost společenského a materiálního nasycení. A to se vymstilo na

všech, kdo měli malou odolnost před vábením hmotných výhod. Tím se demokracie a její vůdcové zdiskreditovali, strany pak, jež více méně pěstovaly takovou saturaci ve velkém a plánovitě dělce se o hmotnou državu mezi sebou, ztučněly, znehybněly a zestárly, takže zvláště mladé živly odpuzují.

Rovněž se ukázalo, že ani demokracie není tak silná, by přešla všechny krise a pohromy, což ostatně nedokáže žádná soustava politická. Vůči těžkým problémům duševním i hmotným ukázala se bezmocnou a malou, což mělo v zápětí další pokles důvěry.

Tak procitla nejprve ve výjimečných jedincích a potom v davech reakce, jež přešla do opačných krajností. Zvláště mládež odvrací se od omšených stranických útvarů a chce místo frází činy, volá po rázných akcích. Kdo je činný, imponuje jí, hlavně chce-li smést prach, zbylý po působení politických stran. Ve mnohých státech lidé v zástupech odpadají od praporů demokracie a volají po silné, schopné, činné vládě nadstranické, opravdu státní či národní. Je pro ně vedlejší, jaká politická soustava vládne, jen když vládne dobře. To je nouzové východisko, protože víme dobře, že absolutismus dovede svých sil užívatí také ke zlému.

Obecné pojmy zde uvedené jsou jasné a není třeba dosazovati si za ně určitá jména osob a věcí. Skutečně stát a politické stranictví jsou v krizi. Je tomu tak ve velkých cizích státech, nepochybně, že počátky toho vidíme i doma.

III. Do těchto kvasících poměrů vstupuje škola. Co může učiniti? Výchovou řádných občanů může přispěti k ozdravení poměrů a zabrániti, by se krise po nějakém desítiletí neopakovala.

1. Škola musí tvořiti pojem spravedlnosti ke státu, zákonu, životu občanskému. Jasně myšlenky, reelní představy, vytríbené názory mohou býti podkladem zdravého života. Tyto základy budovati je věcí poučování a výchovy školní. Záhy nutno počítati a pokračovati až na vrchol školního vzdělání.

2. Mravní výchovou jednotlivců, stavů a zájmových skupin musí škola dodati státu kvalitní demokracii. Číslo je sice mnoho, ale také málo, není-li počtem vynikajících jednotlivců. To ukládá výchovu k odpovědnosti, respektování mezí práv a racionelní pojetí státu a jeho funkcí, aby bylo všem jasno, že tou měrou, kterou zvyšují požadavky na stát, musí také státu více přispěti mravně i hmotně.

3. Nemalým úkolem občanské výchovy ve škole jest ochrana před frázemi. Budoucí občan musí míti schopnost rozlišování mezi frázemi a poctivými tvrzeními, schopnost, kriticky posouditi světlé i stinné stránky demokracie a absolutismu. Demokracie není žádné dogma, na němž by se nesmělo nic měniti a jest otázka, smí-li se škola ztotožniti výlučně s jediným systémem politickým. Avšak ani nejtěžší poblouzení demokratických veličin neopravňuje k horování pro odstranění demokracie, nýbrž pouze pro odstranění jejich závad, jež, pokud jsou zaviněné, jsou následkem nepovolaných osobností vůdčích. Obdrží-li stát demo-

kratický příliv nové zdravé krve, totiž generací novou, mravně a prakticky vyspělejší, vyléčí se ze svých nemocí. Z toho vysvítá také povýšenost činnosti kulturní a posléze náboženské nad hesly politickými a nad každou jinou činností. Jenom to, co náboženství a pravá vzdělanost hodně hluboko v mysli celých pokolení zasily, má trvalou cenu, to rozhoduje o vhodnosti či nevhodnosti programu. Proto musí škola bránit přepolitisování života, protože to znamená vždy, že rozhodují nepovolání a že přivlastňují si právo i na obory, jež jsou povzneseny nad úroveň politického prospěchářství. Jen ten stát bude mít dosti schopných a poctivých politiků, který bude mít dosti charakterů a inteligence. Je v tomto faktu veliká satisfakce pro tichou, skrytou práci školy opravdu učící a vychovávající i pro všechny, kdo, straníce se hluku politického, pracují na poli náboženském, výchovném a kulturním.

4. Uvědomujeme si tíhu a odpovědnost občanské výchovy, kterou ovšem rozumíme celek výchovy a ne pouze jediný učební předmět. Pohled učitelův do jádra těchto otázek, jež brázdí hluboko tvář dnešku i jeho utajené nitro, musí být hlubší a kritičtější, by byl s to, vydati sobě počet z toho, k čemu vychovává. Musí vřele se snažiti o takovou výchovu, která by chřadnoucí formy našeho sociálního a politického života zdravě zreformovala a proteplila životem spravedlnosti a lásky.

V poznání o důležitosti této výchovné úlohy jest i nový důkaz věčné životnosti, pravé moudrosti a užitečnosti zásad křesťanských, jež jediné vyvedou spolehlivě z tohoto Babylonu zmatečných názorů. Vložte do občanské výchovy hlediska a ducha křesťanské filosofie, etiky a sociologie, sáhněte nebojácně po zkušenostech katolické Církve a zachráníte, co hrozí zahynutím. Také státy a jejich orgány žijí z náboženství a mravnosti. To dodává katolickému vychovateli čestné hrdosti, ale také síly k práci výchovné.

Glosy.

V agrárním tisku byl uveřejněn tento projev „hlasu z lidu“: „Heslem ministerstva školství v jeho „péči“ o české školy státní v obcích s německou většinou jest, zdá se: „Pomozte si, jak můžete.“ Tak na příklad znám z poslední doby případy, že školám byly odepřeny příspěvky na knihy a jiné školní pomůcky pro chudé děti. Takové příspěvky obce ovšem povolují, ale jen svým školám, ne státním. Zatím tedy, co německé školy pomůcky dostávají, nemají české menšinové leckde nic. Asi proto, aby českým chudším byl vštěpován idealismus! Znáám také případy, že školy nedostaly ani na otop, ač opatřovat jej jest povinností vydržovatele školy. Správcové těchto škol dostali místo peněz pokyn, aby si „zatím někde na otop vypůjčili“. Již dříve pak šla na správy státních škol v některých obvodech výzva, aby si peníze na okresní úřední věstník opatřily z „mimostátních pramenů“. Nejmenuji jich proto, že když jsem kdysi v podobném případě tak učinil, byl vyšetřován řidící, jak se mohl opovážit takové věci prozradit.“ — Tato slova občana-pozoro-

vatele smutně ukazují, co je všecko možné ve svobodném národě Komenského.

*

Z úředního sdělení, stručného jinak a skoupého, se dovidáme ke svému překvapení, že příjmy státních drah ve srovnání s uplynulým rokem poklesly za letošních devět měsíců o víc než půl miliardy. Ba i poštovní úřady, které se každoročně pyšnily značnými obraty, letos zaznamenávají netušený úbytek příjmů.

*

V posledních dnech se vyskytl návrh, aby byl „Léčebný fond“ zrušen. Organizace veřejných zaměstnanců se vyslovují vesměs proti tomu, ovšem za předpokladu, že nebude zvýšeno pojistné a že při případné novelisaci zákona o nemocenském pojištění veřejných zaměstnanců nebude reorganizace Léčebného fondu upravena v tom směru, že by pojištěnci za změněné situace volební byli vyloučeni ze správy Léčebného fondu nemožností dosíci při volbách do ústředního sboru své zástupce.

*

Se stoupající zločinností přibývá i požárů, z největší části úmyslně založených. Letos v září bylo pojišťovnám, v našem státě působícím, hlášeno 3992 požárů, jimiž byla způsobena škoda 38 mil. 562.335 Kč. Na jeden den připadá tedy 133 požárů a denně jimi způsobená škoda činí 1,285.417 Kč. Letos v lednu bylo hlášeno 2556 požárů a škoda jimi způsobená byla 15,970.769 Kč; v květnu 3413 požárů, v červenci dokonce 4175 požárů. Přírůstek připadá na risiko zemědělské, v němž pojišťovny zaznamenaly sumy dosud nebývalé.
Dk.

Odpověď na útok z odboru mladých U. S. J. U. na Moravě.

Jest stydno čísti ony řádky, a to proto, že to píše učitel na adresu kolegů. Nechtě! jsem původně vůbec odpovídati. Předpokládali jsme slušnost u oficiálních projevů. Mně samotnému, osobně, záleželo na klidnějším soužití obou organizací učitelských. Dobrá vůle byla na naší straně a na druhé straně též u některých vedoucích; na to mám doklady. Jednáno bylo koncem července na obou stranách písemně. Návrh na vyslání deputace vyšel od Vás. V Šumperku jsme byli přijati velmi pěkně. Předseda, který řídil debatu, nás velmi srdečnými slovy uvítal a poznamenal, že obě organizace, které vždy stály v urputném boji proti sobě, se scházejí. Jsou to mladí na obou stranách. Dlouhotrvajícím potleskem nás pak vítalo celé shromáždění. Nato jsem přednesl pozdrav účastníků našeho kursu na Sv. Kopečku a vytkl možnost spolupráce. Bouřlivý potlesk přítomných byl nejlepší odpovědí. Byli jsme pozváni k obědu a ke svačině. Provedli jste nás ubídacemi, kanceláří konferenční, shlédli jsme rytmiku pí Bláhové v tělocvičně a cvičení na cvičišti. V rozhovoru jsme probírali otázky organizace našich a vašich prázdninových shromáždění.

Zdá se mi, že jste se odhodlali k něčemu, nač nestačíte. Provedli jste něco, zač Vám velmi těžko odpovídat. Vaše prohlášení ve Věstníku znamená útek od něčeho, co jste také načili. Časopis ČOU Vás obvinil; vy se hájíte a zapíráte, že jste něco začali. Poslali jsme vám pozdravný přípis. Vy jste nám 4. srpna odpověděli telegramem (byl zaslán o 1 den později a ne o několik dnů, jak píšete). V naší zprávě bylo nesprávně uvedeno, že Váš telegram byl čten při zahájení našeho kursu 3. srpna. Správně mělo býti: „byl čten 4. srpna večer“. To jsou však všechno malichernosti.

Prava demokracie jest soužití. Jest ilusorní zakládati mezinárodní organizace, když se nechcete snášeti s kolegy z vlastního národa a státu. U inteligenta jest samozřejmě konciliantnost. Kolikrát nabádal nás p. prezident Masaryk k toleranci? Věřím, že jest mezi Vámi dosti takových kolegů, kteří neschválí Váš hrubý útok proti nám. Špatně hledáte cesty k pokoji lidem dobré vůle na zemi, jak píše kol. St. Šulc.

Na Vaši adresu posílám slova, která III. kursu na Sv. Kopečku napsal prezident akademie věd a umění, mistr J. B. Foerster: „Učitelé, bratři, vychovatelé příštích generací, trojnásob odpovědní v době, jež stúné nedostatkem Lásky, zdvihněte a učte uctívati prapor Kristův. Budte lékaři duší, hlasatelé pravdy, apoštoly pokory, služte Bohu a Kráse!“

Končím slovy mistra Jos. Suka, která pronesl 18. června 1932 ve školském rozhlase „Dej nám, Pane Bože, více lásky k bližnímu!“ Jan Kuncek.

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Vyškovský odbor konal schůzi dne 20. listopadu ve Slavkově v klášteře ctih. sester N. D. Kromě formalit byly konány dvě přednášky. V první nastínila ctih. sestra Ignacia moderní metodické proudy v jazyku vyučovacím, jak je zachycuje Karstädt ve svém spise. Zajímavý materiál přednášky vedl v debatě ke srovnání s tím, co u nás se v tom směru koná. V druhé přednášce zase obrátila kol. B. Hálová naši pozornost k výchovným názorům Dona Boska, který tak dobře dovedl věčně pravdivé pedagogické zásady Pisma svatého přizpůsobit potřebám své doby, a vybízí k následování. Debatu i tu přinesla leccos nového, nač se bez přednášky obyčejně nepřichází. Příští schůze bude v době vánoční v Křenovicích a bude spojena s valnou hromadou. Bude ještě ve Věstníku ohlášena. K.

Hranický odbor konal členskou schůzi v Lipníku nad Bečvou ve 13 hod. 21 účastníků se sešlo v obecné chlapecké škole, kde pan řídící učitel Václav Praxl z Val. Meziříčí vykládal o činné škole v elementárce. Svého úkolu, podati obraz práce v činné elementárce, se zhostil přednášející čestně. Základem práce jsou vycházky, jež poskytují řadu námětů. Nebývají ovšem vždy stejně šťavnaté; některé dávají látku pro celé vyučování (prvouku, čtení, psaní, počty, zpěv, tělesnou výchovu), jiné jenom pro některé. Vycházka sama o sobě ukazuje také dítě v pravém světle jeho chování, řeči. Dítě radostně chodí do školy. Pan řídící vyložil pak postup práce v jednotlivých předmětech. Zdůraznil význam názoru (třeba rozklad věty ve slova: tyčinka ze dvou, tři různobarevných částí), jak již Komenský řekl: Čímkoliv žáci se učí, všecko jim tak

světle předkládati sluší, aby to tak, jako prsty své, před sebou viděli. Starý praktik ukázal nám názorně ve 2-hodinové přednášce postup práce v elementárce. Děkujeme za vzácná slova. Dr. J. Spisar promluvil o katolickém hnutí v Anglii a zdůraznil práci katolíků-laiků. Zdařilá schůze skončena přátelským rozhovorem členů. — Příští schůze bude oznámena ve Věstníku. —1.

Krajinský odbor katolického učitelstva v Olomouci koná dne 8. prosince 1932 o 9. hodině dopolední v místnostech kláštera voršilek v Olomouci svou řádnou valnou hromadu. Před valnou hromadou krátká adorace, kterou vede duchovní rádce. — Na programu přednáška kol. Spáčila na téma „Osnovy vlastivědy“, zprávy funkcionářů, volby členů výboru a volné návrhy. Zvláštních pozvánek nerozesílám. Účast členů povinná, hosté upřímně vítáni. — Odpoledne o 3. hodině koná se koncert Sdružení moravských učitelů. Spojte návštěvu valné hromady s návštěvou koncertu!

Těšínský odbor konal v neděli, dne 13. listopadu celodenní kurs tělesné výchovy za vedení našeho milého kolegy J. Kuncka. Účastníků bylo 40. Útulno bylo v té klášterní tělocvičně a také veselo. I ctihodné sestřičky s námi cvičily. Statečně závodily, nebo pilně zaznamenávaly si slova vedoucího kursu. Význam a důležitost výchovy tělesné, spojené však také s výchovou ducha, ocenili v krátkém pozdravném referátě vzácní hosté — náš zástupce v okresním zastupitelstvu p. R. Kania a p. poslanec Vaculík, který mezi námi také déle pobyl, vyslechl naše přání a vlil do našich srdcí chuť a lásku ku práci pro zdárnou výchovu naší mládeže. Část kursistů byli cvičitelé a cvičitelky orelského žactva. „Líbilo se nám mezi vámi,“ říkali,

když odcházeli. Opravdová jejich snaha, býti dobrým vůdcem jim svěřených dítek v Jednotách orelských, projevila se zvláště při ukončení kursu — v debatě. Dotazovali se, jak žactvu zpříjemnit hodiny tělocvičné, jak je získat, jak získat rodiče. Také však nás, katolické učitele, prosili o spolupráci a radu. Kolegové a kolegyně, nestydme se jíti mezi ně, nevzdalujme se jim, neodmítejme jejich prosby o pomoc. Nevíte ani, jak vám budou vděční. Nejen že mnohému se od nás přiučí, ale náš příklad bude je tím více povzbuzovat. A pak, vždyť jedná se opět o naše děti — budoucnost národa. Naše práce školní nestačí. Katolický učitel a kněz má býti všude tam, kde jsou jeho svěřenci, pravil vdp. P. Štěpán Herat v Mor. Ostravě na společné naší schůzi. Blíže k dětem, blíže k rodičům! Být apoštoly činu. Vychovávat příští naše vůdce — svým vzorem a příkladem. Tělovýchovný kurs splnil tedy očekávání, ač mnoho kolegů a kolegyn nepřišlo; jistě mnoho by také získali. I Jeníkovi Kunckovi se u nás na černém Těšínsku líbilo. Přijel již v sobotu večer do Karvinné a s ním i milý host kol. Chvostek z Místku. V černé hodince pak vzpomínali jsme na svatokopecký kurs, sbírali náměty pro čtvrtý kurs v B. Bystrici na Slovensku a u klavíru zpívali a hráli jsme písně dumné i radostné. Bylo a jest mezi námi tolik čistého idealismu, spojeného však s pravdivým nazíráním na skutečnost. Jeníku, děkujeme ti ještě jednou z dálného Těšínska za pěkný a praktický tělovýchovný kurs. — Příští schůze odboru ohlásí se pozvánkami.

Odbor boskovský konal schůzi dne 2. listopadu ve Skalici. Referát o dnešních směrech v pedagogice a nových metodách vyučovacích měl jednatel. V debatě zhodnoceny kriticky výhody i stinné stránky nebo obtíže nových názorů a způsobů vyučovacích a zdůrazněna potřeba všimati si těchto nových směrů a ze všech dobrých námětů těžiti. Po referátu probrány záležitosti organizační, otázka nezaměstnanosti některých kolegyn a stanovená příští schůze na 8. prosince v Letovicích. Bude to opět společná schůze katolické inteligence. Potěšitelná byla na této schůzi účast nových členů, ze starších však tentokrát celá řada chyběla. Necht se příště sejdeme v plném počtu!

Krajinský odbor katolického učitel-

stva na Holešovsku konal členskou schůzi dne 13. listopadu 1932 v Holešově za velké a nečekané účasti členstva. Po vyřízení vnitřních spolkových záležitostí přednášel p. Karel Šerý, profesor učitelského ústavu v Kroměříži, na téma „Dějiny současné hudby české a slovenské“. Stručně, ale zajímavě a přehledně probral vývoj naší hudby od XVIII. století až po dnešní dobu. Ukázal všechny směry a cesty, kterými se ubírala česká a slovenská hudba. Největší část přednášky věnoval století XIX., kdy hudební život český byl úzce spjat s vnitřním životem národním. Vyložil význam a vylíčil dílo našich největších hudebních geniů: Smetany, Dvořáka, Fibicha, Bendla, Janáčka, Nováka, Foerstra a j. Zmínil se též obšírně o výkonných umělcích minulého a dnešního století, o hudebních a pěveckých spolcích, o našich hudebních ústavech a divadlech. Druhou částí přednášky uvedl nás přednášející do dějin a ducha hudby slovenské, která z malých začátků dnes utěšeně se rozvíjí a snaží se přiblížiti výši hudby české. Vyjmenoval největší zástupce, počínaje sběrateli a harmonisátory slovenských lidových písní a konče dosud žijícími skladateli a výkonnými umělci. Vzpomněl velkého propagátora slovenské hudby dra Kolíška, jenž odpočívá na svatém Hostýně. — Přednáška byla s největším zájmem vyslechnuta. Jednatel mu srdečně poděkoval a nabádal přítomné, aby zákům jejich nebyla neznáma jména a díla našich hudebních velikánů. Ve volném rozhovoru p. profesor Šerý poukázal, jak naše žactvo málo zná a umí zpívat chrámové písně. Necht aspoň katoličtí učitelé je cvičí! V nových učebních osnovách se doporučuje a nakazuje cvičení duchovních písní. Pak byl sestaven program příští schůze, která se bude konati v lednu 1933. Referáty budou dva: cestopisný a zkušenosti z kursu katol. učitelstva na Sv. Kopečku (kol. Březinová). Datum bude ohlášeno ve „Věstníku“. Usneseno, by schůze odboru se konaly v klášteře ctih. sester na Nové ulici. Holešovský odbor katol. učitelstva po čtvrtletní přestávce začíná opět radostně žíti. Příkladnou obětavost přinášejí některé naše členky, které nešetříce finančních a dopravních obtíží na schůzi skoro vždy se dostaví. Patří jim srdečný dík. Nemůžeme pochopiti jisté katolické učitelky a uči-

tele, kteří přesto, že jsou jinak dobrými katolíky, zůstávají neorganisováni nebo jsou v učitelských pokrokových organizacích. Je to smutné, že nepochopí, kam patří. Kdyby to byli nevzdělání a neuvědomělí lidé, těm by se to mohlo odpustit. Ale učitelé-inteligenti? Kolegové, poznejte se jednou a vykristalisujte své přesvědčení! Či se bojíte? Čeho? Máte obavu a strach přinést pro své náboženské přesvědčení trochu obětí, jako jsou vaše ponížení a pohrdání těmi s druhého břehu? Dříve se dávali pro víru mučit a dávali za ni život. A vy? Myslíme, že v dnešní době již můžeme se dovolat svých práv, která jsou nám zaručena ústavou. Nebo snad se domníváte, že katol. učitelstvo se svou prací a vzděláním nevyrovná pokrokovému? Sledujte jen činnost naší organizace (prázdninové a jiné kursy!), čtete náš Věstník a poznáte, že katolické učitelstvo stojí na výši doby. Buďte zásadoví a uznejte, že dvěma pánům nelze sloužit. Obracíme se na vás, katoličtí učitelé, s výzvou. Vstupte do našich řad, které stále utěšeně mohutní a rostou. Odložte svůj neodůvodněný strach před šikanováním a zvedněte i vy prapor Kristův, jehož duch byl z dnešní školy vypuzen! Zdař Bůh! Lad. Vymětal, jednatel.

Podkrkonošský odbor katol. učitelstva koná členskou schůzi dne 11. prosince o 10. hod. dopol. v Lidovém domě v Nové Pace. Před schůzí služby Boží o 8. a 9. hodině v klášterním chrámu Páně. Přednáší (historické téma) prof. dr. Neubauer z Jičína. Kolegové-katolíci z okresů novopackého, jičínského, semilského, jilemnického a turnovského nechť se dostaví!

Krajinský odbor katolického učitelstva na Novoměstsku koná schůzi dne 8. prosince.

Krajinský odbor katolického učitelstva na okrese přerovském uspořádal dne 16. listopadu literární besedu, při níž přednášel vdp. profesor dr. Jan Strakoš. Promluvil na téma „Literatura a estetická výchova“, ale dotkl se i jiných otázek. Mluvil o estetické výchově a jejím významu pro katolické učitele. Kritisoval vyučovací hodiny češtiny, jež znamenají vlastně jen nabývání nových poznatků, ale nezná estetického rozboru uměleckého díla. Vybídl vychovávat esteticky a v dítěti budit lásku ke knize. Estetická výchova je v souvislosti s výchovou náboženskou. Církev vytvořila ve stře-

dověku v umění divy. Všechny formy umění vrací se do středověku, kdy umění bylo v úzkém styku s náboženstvím. Umění dneška je poselstvím hmoty, nikoliv ducha. Nato následovala čilá a dlouhá debata. Vzpomenuto Březiny, Demla, Durycha, Vrby a jiných. Vdp. profesorovi jsme za jeho objasnění velmi vděční. Besedy zúčastnili se i kolegové z jiných krajinských odborů i jiní hosté, návštěva byla tedy velmi četná. Na počátku bylo vzpomenuo nedávno zemřelého člena řídicího učitele Klosse.

HLÍDKA UČITELEK DOM. NAUK

Konečně se ve „Věstníku“ objevila naše rubrika. Nezapomněly jsme na naši schůzku, ale čekáme jedna na druhou. Rubrika bude naše, záleží na nás, abychom ji oživily a vedly. Mezi členáčkami „Věstníku“ je nás hodně. Musíme rubriku udržet, být rády, že máme koutek pro sebe, snažit se, aby byla hovornou příbuzných duší, aby se v ní odrážela naše práce, naše námahy, obtíže i radosti. K. H.

Industriální učitelky. Dosud běžný název — změněný často buď v přátelské nebo posměvačné inda, nahrazen: učitelka domácích nauk. Nový název, složený, nelze jej zkrátit, proto se málo užívá. Chci psát o tom, jak nahlíží literární učitelky a učitelé na učitelky domácích nauk. Přehlížení a podceňování, ostatně známý zjev. Příčiny: vytýká se nedostatek vzdělání, jednostrannost, nižší úroveň atd. Vyskytly se kdysi hlasy tvrdící, že učitelce domácích nauk nepřísluší název učitelky. Rozeberme: Učit. dom. nauk: 4 měšť. (jako literární); 2 rodinné, obvykle však žádány 3 ročníky; 2 učitelský ústav. Tedy takové vzdělání jako literární, ba většinou o rok delší. Všeobecnost vzdělání? V ústavě domácích nauk není realii, nahrazeny dějinami vzdělanosti, zato dbáno jinak. Jdou do praxe připraveny velice dobře: sociální péče atd. Vzdělání vůbec má u Ů. d. n. větší praktické ceny, není přílišného rozporu mezi ústavem, cvičnou školou a školou, kde učí, jako u uč. lit. Jednostrannost nevadí, dnes, v době, kdy žádáme stále větší specialisace, kdy se diferencuje vše, je to vlastně plus, že učí jednomu předmětu. Nižší úroveň: Uč. d. n. jsou jaksí nuceny ustupovat vzad, vsugerováno jim, že „nestačí“ na

moudrost P. T. kol., příčin jinak mnoho. Větší únava (při více školách) než u literárních pohodlně dřepících v jedné místnosti nebo škole. Zvláště v krajích s menší hustotou obyvatelstva, chudých, bez průmyslu, se špatnou komunikací. Z toho je vidět, že jak příprava, tak i práce u uč. d. n. není malá. Nelze je přehlížet. Nemohou mít sice tolik vlivu na děti, což je při malém počtu hodin vyučovacích v jedné třídě vysvětlitelné, ale přece v jejich rukách je uloženo mnoho z dalších osudů dětí. Dávno minula doba, kdy vyučování i výchova u uč. d. n. spočívala v jednostranném pletení punčoch nebo nekonečných krajek. Dnes máme nové úkoly. Vychovat příští dobré hospodyně, matky. A hlavně my, katolické učitelky domácích nauk, máme vychovat katolické dívky a matky. Učit vaření, domácímu hospodářství, vkusu, estetice, chemii, zbožíznalství, hygieně. Učitelky domácích nauk nezaslouží si přehlížení. I když jejich vyučování jde jiným směrem, musí být za to, co dávají dobrého dětem, pochopeny a nikdy ne snižovány.

K. H.

Poznámka. Pokračování článku z min. čísla (str. 99) přineseme příště.

Red.

HLÍDKA UČITELEK MATEŘSKÝCH ŠKOL

Pracovní přehled společnosti „Nová škola mateřská“ byl vypsán v prvním čís. III. ročníku časopisu „Nová škola mateřská“. Podle tohoto informativního pojednání je vidět, že zmíněná společnost obírá se více školou mateřskou po stránce teoretické. Organisačně pracuje v tom směru, že zakládá nové — ne snad školy mateřské — ale odbory své organisace. My konečně sami víme, jak to s tím zakládáním vyhlíží a hlavně s počtem členstva a další činností v odborech. Jihomoravský odbor — kolik má členek, nevíme — ale víme, že, ač na jižní Moravě je tolik škol mateřských, většinou státních v místech menšinových, nejeví ani takovou činnost, že by se mezi učitelkami mateřských škol o něm povídalo. Ostatně toto vše nezajímá nás tolik, jako nás mrzí, že činnost celé oné společnosti neukázala se být prakticky prováděnou tam, kde pole působnosti jest nejtěžší a pro důležité poslání mateřských škol nejvýznamnější. Dnes sice mož-

nosti v tomto směru jsou nejtěžší, ale je smutným faktem, že není věnována právě tomuto úseku péče aspoň úměrná. Je to starost o zřizování nových mateřských škol.

Právě této činnosti má být věnována — ovšem vedle teoretického zlepšování vychovatelských a vyučovatelských metod na školách mateřských — péče co největší. Známo je, že rozhodující činitelé nechtějí z „důvodů rozpočtových“ nové školy mateřské zřizovati. Známa sama konkrétní příklad z jednoho menšinového místa, kde bylo zapsáno 13 dětí čsl. národnosti do projektované školy mateřské, ale tato otevřena nebyla, poněvadž prý není peněz. A potom provádějte v praxi heslo: „Pro české dítě česká škola!“ Mají-li oni činně působící mužové a ženy poněkud větší vliv a dobré oko u těch mocných, nechť tedy o toto se starají a potom nechť na těchto školách provádějí rozumné reformy. Samy učitelky mateřských škol dobře vědí, že dosavadní postup, který na našich mateřských školách jest, jest velmi zastaralý a někdy i nemožný. Zdá se však, že v časopisech, které pro učitelky mateřských škol jsou určeny, je dosti polemiky o věcech osobních, organisačních, ale málo toho podstatného, co by svědčilo o naprosto svědomitých úmyslech po stránce věcné. Konečně je potom nejrozumnější, když učitelky mateřských škol organisují se v rámci jiné všeučitelské organisace. Tam mohou s naprostou jistotou spolupracovati s učitelstvem obecně-školským, které rádo od mateřských škol očekává připravenost dětí ze školy mateřské. Tuším, že jedna učitelská organisace zajímala se o tyto učitelky, zvláště na školách státních, ale nepochodila zcela dobře. Snad proto, že je tak málo užitečná. Ostatní, co bychom mohli k onomu přehledu podotknouti, je to, že to, co je tam vyznačeno, jest dosud v říši ideí a že tam některé osoby došly své pochvaly.

Další vzdělání učitelek škol mateřských je více než nutné. Radostnou zprávu v tomto ohledu pro nás připravila škola vysokých studií pedagogických zřízením dvouletého kursu pro učitelky mateřských škol.

Zima staví nás na mateřských školách před těžké problémy, kterak obstarati pro všechny ty ubohé děti, které nenacházejí dostatek teplého

MILION

1,500.000, 300 000, 200.000, 150.000,
140.000, 130 000 Kč atd můžete
vyhrát na šťastný

LOS OD LIŠKY

Dne 28. dubna vyhráli naši hráči
Kč 300.000 a mnoho dalších ve-
líkých výher.

Tah již 13. a 14. prosince

Objednejte ihned — platitl možno až před tahem.

— Zde oddělitl a zaslatl tě —

V. LIŠKA A SPOL.

PRAHA I., NÁRODNÍ 19.

Objednávám k tahu 13. a 14. prosince

..... $\frac{1}{8}$ losů po Kč 15—, $\frac{1}{2}$ losů po Kč 60—,

$\frac{1}{4}$ losů po Kč 30—, $\frac{1}{1}$ losů po Kč 120—

28. čl. třídní loterie s úředním herním plánem a
složenhou. Platitl mohu až před tahem.

Jméno, adresa:

.....
Prosíme, vyplňte zřetelně!

prostředí — ve svých domovech. Jsou to děti z vrstev nejchudobnějších a sociálně tak bídne postavených, že trneme nad tím vším. Jsou to zejména děti našich hraničářů, které kromě ochrany hmotné vyžadují ochrany proti Němcům, kteří jsou k otcům a matkám těchto dětí v poměru utlačovatelů. Máme sice dosti podpůrců v tomto směru, ale i zdroje těchto vysychají, poněvadž krise zasahuje všechno. Naši menšináři pocítí ji tedy dvojnásob: svým nedostatkem a ztenčenou podporou svých dětí při vánoční nadílce. Vždyť bývají případy, že od šatů a obuvi bývá v mnohých rodinách našich hraničářů to jediné za celý rok pro děti, co dostanou při vánoční nadílce. Je bídy mnoho, ale zde je jí snad více jako mnoho. V tomto směru očekáváme my, učitelky mateřských škol menšinových, že česká zámožnější veřejnost konečně pozná svoji chybu, které se dopouští svou bezcitností vůči ohroženým menšinářům. Úkol jejich je těžký, ale spravedlivá pomoc odnikud. Hledíme tedy k výsledkům letošní vánoční nadílky dosti pesimisticky.

Mimo jiné bychom doporučovali také, a to velmi vřele, aby ona Liga pro lidská práva přenesla svoje působení sem a našla by tak vděčné klienty, že by uspokojili pomocí jejich diků svá neklidná svědomí.

T. Kr. Vikt.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

III. zimní kurs v Orlických horách od 26. do 29. prosince. S několika stran již přišly přihlášky starých lyžařů a účastníků minulých kursů zimních. Doufám, že i tentokráte se v pěkném počtu setkáme. Přijďte potěšit se a povzbudit. Přihlašujte se u kol. Míl. Šnyrycha, spr. školy, Šumvald, p. Tatenice, sev. Morava. Na shledanou o vánocích na horách.

Kuncek.

Na IV. kurs se konají pilně přípravky. Do vánočních svátků budou přípravné práce ukončeny a po Novém roce začneme v této rubrice soustavně informovat o IV. kurse.

Naše akce. Nezapomínejte na svůj apoštolát sami u sebe, ve svých třídách, mezi kolegy a kolegyněmi, v prostředí, v němž žijete a pracujete. O výsledku zdaru či nezdaru své práce pište předsedovi. Pochvaly zasluhují účastníci z Podkrkonoší, kteří si založili svůj odbor. Vzpomínáme 30. výročí smrti znamenitého biskupa královéhradeckého, Brynychy. Duch Brynychův byl duchem apoštola. „Vy se nebráníte a trpíte, když vás někdo v porobu vrhá, když vás stravuje, jestli kdo se nad vámi vypíná, vás ve tvář bije...“ Konejte apoštolát víry, mravnosti a lásky!

Nezapomínejte na šíření našeho „Památníku“! Pište o něj kol. Rom. Kudělkovi, uč., Michálkovice 308, u Mor. Ostravy.

Fotografie ze III. kursu na Sv. Kopečku byly všem rozeslány. Hleďte brzy zaplatitl přiloženou složenkou.

ZPRÁVY

Dr. Mořic Hruban, místopředseda senátu, ministr m. sl., místopředseda ústředního výboru čl. strany lidové, dožil se 30. listopadu sedmdesátky. Práce dra Hrubana jest s dostatek známa Věcho dobrého od Pána Boha ještě mnohá leta!

Konstantin Volařík, řídící učitel v Mistríně u Kyjova, jeden ze zaklada-

Volarik Konstantin, řid. uč. v Místřině.

telů a z nejstarších členů Spolku katolického učitelstva, dožívá se 5. prosince šedesátky. Narodil se ve Vracově z rodiny, v níž učitelství bylo tradicí. Prvá leta působil ve Slezsku, pak až do dneška na Kyjovsku. Známe milého kolegu jako čilého přispívatele do mnohých časopisů, samozřejmě v první řadě do „Věstníku“ a do jeho předchůdce „Katol. učitele“ a do „Vychovatelských listů“, výborného učitele, autora několika brožur, vnočních hry, zakladatele spolků, výborného varhaníka a co hlavního, jako neohroženého a přímého katolického učitele. Nezná falše, proto bylo mu již mnoho pro své přesvědčení zakusiti. Přejeme milému kolegovi, by za svou životní práci sklídl zaslouženou odměnu — od Pána Boha zdraví ještě po mnohá leta. Hk.

Ceněk Kramoliš, řed. měst. školy a okresní školní inspektor v Hranicích, spisovatel, dožije se dne 7. prosince 70 roků. Na mnohá leta!

Silácké výkony championa našich reformistů dra Příhody, které uspořádal publiku Školských reforem a Národního osvobození, odsoudil Svaz učitelstva měšťanských škol. Poukázali jsme již vloni na nezvyklé způsoby, kterými překypuje tento graduovaný negraduovaný. —o—

Pěkná perspektiva očekává děti diferencovaných škol. Tak prý ve Zlíně nechtějí živnostníci do učení absolventy větve B, která je určena pro méněschopné. To se dalo i bez této smutné skutečnosti předvídat. —o—

Královskou odměnu 83 Kč dostává prý oší na Ostravsku, a přece je o místo tlačenice. To se děje v době,

kdy se protestuje proti snižování platů. Nesnadno nepsáti satiry. —o—

Nedočkavci. Solva se objevily nové učebné osnovy pro školy měšťanské, už nařizovali někteří inspektoři, aby byly hned podle nich učiněny nové rozvrhy učiva. —o—

Všeho moc škodí. Podrobné osnovy pro měšťanské školy mají prý býti upraveny podle potřeby kraje. Nebyl by tento požadavek oprávněnější při školách obecných, jejichž učivo se musí nezbytně opírat o blízké, než na škole měšťanské, která podle slov samých osnov má dáti vzdělání vyšší, než ho poskytuje škola obecná? —o—

Správně ocenil nesprávně konané reformistické pokusy na valné hromadě kol. Tichý, když prohlásil, že nemají býti konány na všech školách, neboť tak, jak se konají, škodí žákům, poněvadž se hledáním nových cest ztrácí čas a snižuje míra vědomostí. Až reformisté dosáhnou někde vědecky ověřených pozitivních výsledků, pak je čas jejich reformu učiniti povinnou všem školám. To je jistě náhled zdravý a i námi, třeba jinými slovy, hájený od začátku reformní horečky. —o—

Dva pozoruhodné články přináší poslední číslo časopisu „Nové školy“. První je dopis kol. Jančíka s titulkem „Romantismus v pedagogice“. Autor dotýká se v něm celé řady důležitých věcí a nebojácně poukazuje na nedostatky dnešní pedagogiky, v níž — jak píše — „je plno romantiky“. Vytyká jí zbožnění dítěte a bázeň před dítětem, nedostatek zájmu o psychologii školního kolektiva a psychologii učitele. Zdůrazňuje potřebu autority a trpce vyčítá nedostatek řádu. — Ve druhém článku „Potřeba nové orientace ve výchově lidstva“ hodnotí autor ředitel Sasín výsledky racionalistické filosofie a pedagogiky. Doznává, že jsme pozbyli víry v možnost vševědčnosti lidské, ujímá se pochybovačnosti naproti síle vědění, cítí se stále více, že přes všechn pokrok lidského poznání a všechny netušené úspěchy práce vědecké lidské vědění je přece jen relativní a zlomkovité, že rozum sebedokonaleji vyškolený nedovede nám odpovědět k základním a posledním otázkám jsoucna, k posledním tajemstvím lidského života. Článek končí: „Snažíme se dáti moderní výchově člověka nový směr, který je dán kritickým promyšlením Masarykových slov: Ježíš, ne César!“

— Jistě pozoruhodné hlasy, dnes stále častější. A přece oficiální pedagogika jim nechce rozumět!

Mnoho vypsaných míst přináší poslední sešity „Věstníku min. školství“. Vypsaná místa v jednotlivých obcích oznamují mi též často vedoucí činitelé místního katolického tábora s přáním, by byla udělena učitelům a učitelkám katolickým. Podle možnosti upozorňuji na taková místa některé členy naší organizace i osobně, ale mimo to oznamuji podobné případy v denním a krajském katolickém tisku, který každý z našich zajisté čte. Ve „Věstníku“ tyto zprávy proto již pak po druhé neotiskují. J. H.

K úvaze. Učitelské exercicie byly konány po prvé roku 1892 na Velehradě, tedy před 40 lety. Organisoval je nezapomenutelný dr. Ant. Stojan. Po nich teprve následovaly exercicie jiných stavů. Máme tedy určitý přímát. Mnozí účastníci ještě žijí a vzpomínají, jak se jich tenkrát přihlásilo přes 200, ale po náporu útočných článků v časopisech učitelských a v pokrokářských novinách mnozí se zalekli a nejeli. Zůstalo však 120, kteří je prodělali. Už tehdy dělilo se zrno od plev. Letos, po 40 letech, konaly se exercicie opět, jako jiná leta, ve Stojanově pro inteligenci. Účastníků bylo 65, z nichž 18 učitelů a asi 6 profesorů. Vzpomínali jsme prvních průkopníků a prvního vůdce. Program exerciční zůstal téměř nezměněn. V osamělosti světničky lépe je možno pohlížeti do vlastního nitra, na uplynulý život a na náš poměr k Bohu. Promluvy, jako vždy, obstarávají velmi skvěle zkušení a učené jesuité. Zvláště moderní názory postaví do náležitého světla naši víry, čímž pochopíme ubohost a nízkost doby. Nejdůležitější je ovšem ten fond milostí, který exerciciemi získáváme. Nasbíráme tam ohně pro budoucí rok těžkého svého povolání a pro vytrvání v dobrém. Obnovit učitelské exercicie? I přes to, že učitelé účastní se exercicí hlučinských, budějovických a j. daly by se provést, neboť když bez jakékoliv agitace a upozornění sešlo se nás 18, s profesory 24, mohlo by nás býti snadno 50—60, ježto právě ve středu Moravy jsou četné naše odbory. Předkládáme to k úvaze našemu zemskému spolku. Snad by byla dobrá i rubrika exerciční ve Věstníku, aspoň občasná, která by pěkně doplňovala rubriku kursovní, Kursy prázdninové slou-

ží k rozvoji našeho vzdělání a vnějšího poznání, mající ovšem hluboké kořeny v duchovních promluvách našeho duchovního vůdce. Exercicie mají se odnášeti pouze a jediné k nám samým a k Bohu. A to je základ. Proto prospěšno je oboje, prázdninové kursy i exercicie. Kdo oboje prožil, jistě porozumí. Jančařík.

Zbytečné množství samostatných organizací katolické mládeže čsl. a z něho vyplývající únava pracovníků, plýtvání penězi, vzájemná konkurence tisková a spolková i osobní fevnivost je naprosto nežádoucí. Ale zájem katolicismu a zájmy celostátní nezbytně vyžadují sjednocení veškerého katolického dorostu. Naším konečným cílem je vytvoření centrálního celostátního výboru se samosprávnými zemskými podvýbory a říšskými odbory: náboženským a kulturním, tělovýchovným, hospodářským a sociálním. K tomuto cíli chceme dospěti individuálním působením na vedoucí činitele i celé organizace, ale především vidíme postupné realizování této myšlenky v dělnosti zvoleného výboru v České Třebové, v koncentraci tisku mládeže, v přípravě tiskem a přednáškami, v hospodářském a administrativním přizpůsobování jednotlivých organizací a v celostátních pracovních sjezdech zástupců. Proto si představujeme příští sjezd katolické mládeže 1933 jako pracovní sjezd zástupců jednotlivých jejich organizací, který připraví toto sjednocení a stanoví akční program. — Usnesení pracovní konference Sdružení lid. absolventů hospodářských škol dne 23. října t. r. a členské schůze klubu lidových akademiků dne 14. října t. r.

Ve Věstníku ze dne 16. října 1932 byl dotaz: Jak založiti a ošetřovati malé školní terrarium. Jmenovati brožurku se stručným návodem. Tazatel V. L. — Sám jsem před několika lety pátral po takové brožurce, ale marně. Zato našel jsem řadu článků v odborných časopisech „Přírodopisné listy“, „Příroda“ a j., pojednávajících o chovu rozmanitých zvířat v terrariu. Možná chovati ještěrky, které časem pozbudou plachosti, až konečně žerou maso přímo z ruky. S počátku krmíme mouchami, které nachytáme živé do lahvičky s trochou vody, zatřepeme a otevřenou položíme do terraria. Mouchy vylezou, neuletí, stanou se ihned kořistí ještěrek, žab a j. (Viz článek Rud. Váci: Ještěrka

obecná, v Přírodopisných listech, roč. VII., čís. 8., redaktor Karel Ullmann, Brno, Tivoli 28.) Vděčný je chov ropuch, rosniček, užovky, mloka zemního, čolka, hlemýždě, slimáka, cvrčka, kobylky, brouků a j. Insektarium, zvláště formicarium, skýtá mnoho látky pro pozorování i výchovu. Velmi zajímavé jsou pakobylky, píďalky, motýli a j. napodobováním větviček, listů, tak zvané mimikry. — Úprava terraria záleží na živočišstvu, které chceme chovat. Ne mnoho zvířat na jednu, je to nepřírozené a obtížné. Žáky rozptyluje. Poněvadž máme pouze jedno terrarium, chovali jsme uloveného živočila pouze několik dní nebo týdnů a pak jsme mu darovali svobodu. Škodlivé jsme usmrtili a dali do sbírky. Tím jsme vystřídali celou řadu jedinců. Zájem žáků byl veliký. Nosili živočichy sami. Proto naše terrarium jest jaksi universální pro různorodé živočišstvo. — Kostru terraria udělá zámečník z T železa nahore, k vůli víku, ostatní L průřez. Rozměry podle potřeby: 70 x 30 x 35. Uprostřed vyztužit! Dno ze silného plechu zinkového nebo pocínovaného; může být také železný, ale natřený podobně jako kostra. Na dno se může dát vrstvička cementu. Pak jemný písek, hrubší, trochu šterku a nějaký kámen. Celý povrch se musí upravit jako svah, aby se lépe pozorovalo a aby na nejnižším místě se umístila nádobka (zinková) na vodu. Výtok vede stěnou ven, takže občas starou vodu vypustíme a novou nalejeme. Některým živočichům stačí voda, která se usadí na listech po každodenním skropení rozprašovačem. Na jednu stranu dáme hlínu, do níž zasadíme obyčejné rostliny: pampelišku, jilek (to jest obyčejný drn), tradescantii, kapradinu, mech, lišejník, vřes a pod. Stačí vložit do písku květináčky s těmito rostlinami. Přední stěna ze skla, ostatní z mosazné sítě 1mm až 2 mm. Spodní část, kam až sahá písek nebo hlína, bude z plechu nebo skla. — Tak jsme si udělali terrarium bez jakýchkoli předchozích vzorů. Jistě má dp. dr. Závadský T. J. bohaté zkušenosti z terraristiky, které by nám mohl sdělit. Milovníci přírody jej prosí o rady ke zdokonalení v tomto oboru. Získáme tím velmi sami i naše školy. Kolega redaktor bude jistě tak laskav a dopřeje našemu zájmu místa. — Jan Jančařík.

60. ročník st. louiského „Hlasu“.

Je tomu právě 60 let, co za velmi těžkých a svízelných dob založil v St. Louisu horlivý český kněz Josef Hesoun časopis „Hlas“, který od roku 1872 až do dnešního dne po 60 let se udržel a mezi česko-americkým lidem mnoho dobrého vykonal. St. louiský „Hlas“ byl po dlouhá leta jediným listem katolických Čechů v Americe, a byla to těžká práce vyniknouti mezi krajany po celé oblasti Spojených států roztroušené. V mnohých vzdálených osadách a krajinách, kde nebylo vůbec kněží a tím méně kněží českých a škol, byl „Hlas“ jediným prostředkem, jímž se udržovala víra a v rodinách česká řeč. Mimo zakladatele dp. Hesouna byli redaktory I. Zaloudek, dp. F. Ehrenberger, rodák z Poličky. Roku 1882 na žádost tehdejších českých kněží v Americe dovolil clevelandský biskup dp. Josefu Kowdelkovi, pozdějšímu prvému českému biskupovi ve Spojených státech, aby se ujal na krátkou dobu redigování „Hlasu“. Po něm nastoupil František Novák, narozený roku 1847 v Hradci Králové, který byl redaktorem po dobu 9 let až do své smrti roku 1884. Po něm převzal redakci Josef Novák, rodák z Lišova v Čechách, v letech 1884 až 1901. Po jeho úmrtí stal se redaktorem na přání zakladatele dp. Hesouna a předsedy vdp. Karla Bleha dr. Hynek Dostál, který právě toho roku rediguje „Hlas“ již 30 let, takže se šedesátým jubileem „Hlasu“ slaví též své 30leté jubileum redaktorské. Již za života msgra Josefa Hesouna stal se předsedou a ředitelem „Hlasu“ vdp. Karel Bleha, ve kteréžto funkci zůstal až do své smrti roku 1926. Za něho stal se „Hlas“ dvoutýdeníkem a založen byl časopis „Česká žena“, který letos dosáhl stříbrného jubilea své existence. Do „Hlasu“ vedle zmíněných redaktorů přispívali a přispívají četní literární pracovníci jak američtí, tak i ze staré vlasti.

Odřímštit a porakouštit! Národ arcicítěle Komenského potřebuje lepší vzory ve vyučování a výchově. V učitelské jednotě Opava-venkov přednášel kol. G. Kořený „o vídeňském školství — dojmy z předprázdninového sjezdu slezského učitelstva do Vídně!“ Tak jen hezky bodře: „Pryč od Říma!“ a „Zpět k Vídní!“ Nazdar! Heil!

Zý.
Recepce na počest vicepresidenta senátu dra M. Hrubana k jeho sedm-

desátinám dne 27. listopadu v Olomouci účastnili se za katol. učitelstvo z Hané a sev. Moravy a za redakci „Věstníku“ předseda prázd. kursů Jan Kuncck a jednatel přerovského odboru Lud. Geycr.

Oprava. V článku „Rodné brázdy“ (čís. 3, str. 42) řádek 7., má zníti: „A srdce se rozbíhá p ř e s t o . . .“ nikoli p ř e s t o. Koketuje-li si s neobvyklými cizími slovy, sazečský šotek snadno klopýtne. Užívejte slov našich!

LITERATURA

Příjemné překvapení pro milovníky zpěvu a hudby. Český skladatel p. H. Mayer vydává nákladem E. Korejse, řed. kůru na Březových Horách, dvě nové vánoční skladby: „Zvěstuj těla“ a koledy „U jesliček“. Obě hodí se velmi dobře k provedení i na menších kůrech, ač snadná jejich proveditelnost není nikterak na újmu vnitřní kvalitě. Naopak, obě skladby vyznačují se stejně svéráznou lahodou, jako na příklad „Píseň ke sv. Terezii“ nebo „Pochod katolické mládeže“. Objednávky přijímá a obratem vyřizuje p. E. Korejs, ředitel kůru na Březových Horách.

Dr. J. Krlín: E. J. N. Brynych. Brynych má první největší zásluhu o uvědomění katol. lidu v moderní době a jeho památce je věnována první kniha životopisů slavných mužů, vůdců katolického hnutí. 128 str., 10 Kč. Vydal „Život“, Praha II., Spálená 15.

Právě vyšlo 1. a 2. číslo „Střediska“, literárního časopisu, který soustřeďuje kolem sebe celou mladou literární Moravu. Po dvou ročnících dostává se konečně Středisko do rukou spisovatelů a redaktorů: Fr. Neužila, Jos. Koudeláka a F. Ptašinského, kteří svými jmény zaručují, že nový ročník bude na výši nejlepších literárních časopisů. Okruh přispívatelů: Jan Zahradníček, Zdeněk Vavřík, J. Závada, Jos. Knap, A. C. Nor, J. V. Sedlák, Jan Strakoš, Zdeněk Bár, Fr. Nechvátal a jiní.

La Saletta. Zjevení Matky Boží 19. září 1848. Význam veliké zvěsti a její ohlas. Obsah: Cesta na La Salettu. — Svědkové zjevení. — Místo a doba zjevení. — Co viděli pastevci. — Zpráva o zjevení, sepsaná Maximinem Giraudem. — Výklad veliké zvěsti. — Pastevci sestupují s hory. — Vzrušení v okolí La Saletty. — Na biskupství v Grenoblu. — Blahé účinky zje-

vení. — Pastevci v prvních letech po zjevení. — Na La Salettě za rok po zjevení. — Církevní uznání. — Svatoyně la salettská. — La Saletta a Lurdy. — Modlitba schválená papežem Piem XI. — Obrazové přílohy: Socha Panny Maria na La Salettě a celkový pohled na místo zjevení s basilikou. V textu kresby Frant. Slíže, znázorňující výjevy zjevení. Na obálce snímek sochy Matky Boží Plačící na La Salettě. Cena knihy vkusně vypravené 15 Kč. Vydal Ladislav Kuncíř, nakladatel, Praha II., Voršílská č. 3.

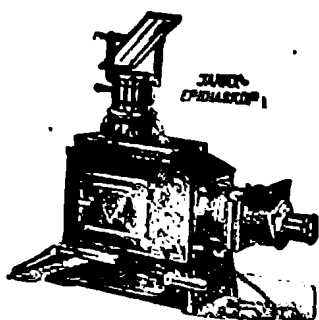
Nakladatelská společnost Nová škola v Praze V./190 vydala ve sličné úpravě sbírku písní od Jos. Machoně: Rolničky, na texty V. Beneše. Texty jsou opravdu dětské, prostinké a Machoň je šťastně zhudebnil. Nápěvy jsou snadné a líbivé. Nejhezčí je třetí píseň: „Husy na potoce“, opravdu s něžnou melodií, z níž vane kouzlo vesnické idyly s husami na rybníce a teplo podzimních večerů s dráním perí. Nejceněnější po stránce hudební skladby je teskná píseň „Olšanské hřbitovy“. Velmi pěkná je též vlastenecky naladěná „Pod tím pražským hradem“. Ostatní jsou většinou žertovné a skočné popěvky. Sbírká má celkem 14 písní s druhým neobligátním hlasem. U všech písní je snadný klavírní doprovod, nepostrádající vtipu a melodičnosti, která není rušena ani moderními disonančními akordy na několika místech. Dětem se budou písně líbit. Cena sbírky 15 Kč. As—.

Jiřina Dvorecká: Vítězství pravdy, hra ze života o 3 jednáních, 7 mužů a 4 ženy: zahrada, světnice, dvůr; cena 5 Kč nákladem Josefa Birnbauma v Brtnici. Učenec a továrník Polanský rozsévá nevěru a když jej Bůh skřípne, padá a kolena a uvěří ve vítězství Boží Pravdy. Hra má spád. Doporučujeme.

E. Kalíkin: Cesta do rudého ráje (V boji za vlast), nákladem tiskového družstva v Hradci Králové, cena 8 Kč, 130 stran. Ruský autor, jenž v Rusku prožil mnoho útrap, líčí skutečné, zažitě události; podle nich vládne na jedné straně bodák a na druhé hrozná bída tělesná a duševní. Spisek je věrným obrázkem hrůzovlády v ubohém Rusku. Doporučujeme.

Kursistkám a kursistům svatokopecským. Ctihodné sestřičky v „černém“ klášteře mají zimní rodinnou pokračo-

NOVO JANAX

epidiaskop

Liese gang

skvěle osvědčený a vřele doporučený.

Všestranné použití, vynikající výkon a nízká cena charakterisují tento prvotřídní přístroj. Tři druhy: Na promítací vzdál. do 6. 7 1/2 neb 11 m. Rozpočty a informace nezávazné. Předvádíme.

Representace: Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.

vací školu šiti a vaření. Mají však málo žákyň. Doporučte svým známým tento ústav (těm, kteří mají dcerušky a chtějí je dát učit šít a vařit - a chtějí, aby dívka byla v dobrých rukou. Dotazte se ctihodných sestřiček svatého Kříže na Svatém Kopečku o informaci.

Čtete náboženský týdeník „Neděli“! Jediný list svého druhu, v katolické domácnosti nepostradatelný!

Naděje na zdar je skrytou silou, která pobádá člověka v jeho činnosti,

naděje v úspěch dodává chuti opět a opět začít. Na této správné psychické zásadě spočívá příčina úspěchu československé třídní loterie, která nyní hraje podle plánu dosti zdokonaleného oproti dřívějšímu. Naším čtenářům, kteří v naději na výhru chtějí „zkusit své štěstí“, doporučujeme služby fy V. Liška a spol. v Praze, jejíž insert uveřejňujeme na jiném místě. Při objednávce losů se odvolávejte na insert v našem Věstníku!

Znáš novinku: SILNÁ SLOVESA NĚMECKÁ V ROZMLUVÁCH?
Red. Ječmínek, Holešov, Morava. Kč 5.—. Žákům zpříjemní učení, učitelům usnadní práci!

SUKNA, módní vlněné pánské i dámské látky kupujte u fy Hezina a sp., Humpolec!

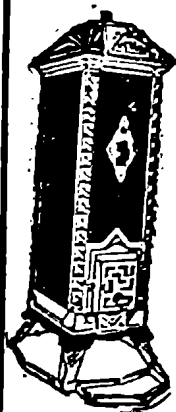
Vzorky obratem na požádání. Vyjde i ochotně vsíťce plateb. podmínkami, odvoláte-li se na Věstník.

PRVOTŘÍDNÍ HARMONIA A PIANINA

bezvadné nové a starší nástroje koupí a dodá nejlépe

CHRÁMOVÉ DRUŽSTVO V PELHŘIMOVĚ

s výjimečnou slevou. Žádejte informace.

Kamna a stolokrbý

„FENOM“

dobré výrobky za levnou cenu.

PRAHA II.,
Václavské nám. čís. 33.
Tel. 23.264.

Školy a učitelé zvláštní
cenné výhody!

Novinka: Kachlová kamna v kov.
kostře TERNO (syst. Fenom).

PAŘÍŽ

Madame Pagot 9,
rue Pierre - Ducreux, Paříž 16e

přijme mladé cizinky;
výchova, vyučování,
univerzitní kursy (Sorbonna), krásná umění

Nejlepší reference

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská).
Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

Moravskoslezský zemský spolek katol. učitelstva

vykoná svou výroční valnou hromadu ve čtvrtek 29. prosince t. r.
v Novém Domově (Falkensteinerova ul.) v Brně.

Pořad:

V 8 ~~hod.~~ ráno mše sv. u redemptoristů (Dominikánské nám).

V 9 hod. valná hromada v Novém Domově:

1. Záhájení předsedou.
2. Čtení zápisu o poslední valné hromadě.
3. Zprávy funkcionářů (jednatel, pokladník a revisorů).
4. Přednáška odb. uč. Ant. Krejčíře: Pracovní škola a její metody.
5. Volby 11 členů výboru, 4 náhrad. a 2 revisorů.
6. Volné návrhy.

Poznámka: Nesejde-li se v 9 hod. dostatečný počet, koná se valná hromada o 10. hod. za každé účasti. Volné návrhy do 24. prosince jednatelem Fr. Hanzelkovi, odb. uč. v Hodslavicích u N. Jičína. O noclehy se přihlaste na adresu: prof. Lidka Kučerová, učitelka měšť. školy ve Šlapanicích u Brna.

Kolegové z odboru mladých při Ú. S. J. U. na Moravě.

V 5. čísle Věstníku Ú. S. J. U. na Moravě ze dne 10. listopadu 1932 píše předseda odboru mladých mezi jiným toto: „Vedoucí činitelé kursu katol. učitelstva z vlastní iniciativy se snažili navázat s námi styky za účelem (seznámení) vyjasnění názorů a určení možnosti vzájemné spolupráce.“ — — — „Delegace byla přijata zdvořile, ale chladně plenem konference a odjela, aniž by dosáhla svého cíle navázáním dalších styků.“ — — — „Pokud se týče možnosti spolupráce... bylo o ni řádně jednáno na schůzích odborů mladých a výboru Ú. S. J. U. a navrhovaná spolupráce byla jak vzhledem k zásadním názorovým rozdílům, tak i k získaným zkušenostem ze styku s katol. učitelstvem odmítnuta.“ — Kolega St. Šulc píše: „Je samozřejmo, že mladé učitelstvo nemůže upadat do prázdného vlastenčení a hraničářské sentimentality, neboť dnes každý dobře ví, že vlastenectví poctivé a upřímné je bratrství nejen jazyka, ale i chleba... možná, že katoličtí učitelé našli by snadněji souvislost mezi farským králičincem a kněžským celibátem. Zatím co katol. učitelé tleskali msgru Šrámkovi a poslanci Světlíkovi při bojovném volání po katol. škole — v Šumperku učitelé snažili se hledat cestu k pokoji lidem dobré

vůle na zemi. Zatím, co pod ochrannou Panny Marie svatokopecké debatovali mladí o ideálu katol. učitele, o Donu Boscovi, typu křesťanského vychovatele, katol. pedagogice a katol. třídách, naši mladí hledali horečně cesty z bludiště kapitalistického řádu, v němž umírají lidé hladu, zatím co jiní mají přetékající mísy. Pokud jde o způsob ocenění naší konference katol. Věstníkem, svědčí jen o tom, že katol. učitelé jsou úplně ve vleku svého politického vedení, že si osvojují metody jeho boje a že klesají na úroveň prohaných kostelníků a novinařích svíčkových bab. Mladí katol. učitelé, patrně z vyššího rozkazu, omílají stále možnost spolupráce obou organizačních táborů. — — — S katol. učiteli není možno spolupracovati na žádném poli, tedy ne ani na poli školském, neboť jejich katolictví (církvní i politické) prolíná i jejich učitelstvím. Myslí-li někdo, že pokrokoví mladí učitelé nejsou již tak bojovně naladěni proti církvi a klerikalismu jako staří, pak jsou na omylu. Opouštíme pouze protiklerikální legendu, ale nelámeme tradice tohoto boje. Navazujeme na to, co bylo vykonáno a připravujeme se k boji na jiné frontě. Vidíme v klerikalismu a církvi nepřítele nejen kulturního, ale i hospodářského. Vidíme v církvi nejmocnější oporu nynějšího nespravedlivého řádu a jsme přesvědčeni, že nejdříve musí padnouti církev, jako jeho poduška a po ní padne i tento řád. Dnes se přenesl protiklerikální boj z hádání o původu člověka, pravosti Bible a dogmatu o neposkvřněném početí na boj o Raiffeisenky, kongruu, modus vivendi, postátnění církevního školství, vyvlastnění církevních statků a odluku církve od státu a pod. Boj proti klerikalismu nepřestal a není mladé generaci ani lhostejný, ani cizí. Ujišťujeme katolické učitele, mladé i staré, že jej povedeme dále, ovšem na jiných frontách, jinými zbraněmi a jinou taktikou. Katolický Věstník způsobem svého psaní o nás přesvědčil nás, že s katol. učiteli (ani mladými) není možno jednat slušně a v rukavičkách. Myslíli jsme, že přišli za námi do Šumperka s čistým srdcem a přijali jsme je proto slušně. Nebyly to ani námluvy ani historický moment, byla to jen slušnost. Nevěděli jsme, že přichází vlk v rouše beránčím. Zařídíme se příště podle toho!"

Glosy.

Francouzský časopis „Le Capital“ uveřejnil před měsícem zajímavý rozhovor, který měl šéfredaktor jmenovaného listu s předsedou říšského sněmovního klubu poslanců soc. demokratických, Scheidemannem. Interview se týkal politických událostí v republice německé. Scheidemann velmi ochotně a obšírně odpovídal francouzskému novináři na dané otázky. Rozhovor se stočil i k výsledkům světové války a tu se německý politik přiznal, že k prohlášení německé republiky v listopadu roku 1918 došlo jen náhodou a z pouhých rozpaků, protože „kdyby byl císař Vilém II. r. 1918 zůstal v Německu, nebyl by mu nikdo zkřivil ani vlasu. Po porážce zprvu nikomu ani na mysl nepřišlo zrušit monarchii.“ Monarchii odstranila — tak prohlašuje čelný sociální demokrat — nerozhodnost, ba zbabělost císařova. S republikánským režimem Němci nersostli a osud republikánské formy vládní závisí pouze na tom, zda si některý z nápadníků císařské koruny dovede získati poněkud více obliby, kterou Vilém II. ztratil. Mírové smlouvy versailleské podepsalo Německo z nezbytnosti, protože se obávalo, aby nezmiželo z mapy Evropy, neboť Francie prý měla vypracován tajný plán, podle něhož chtěla zabrat všecko německé území, vzepře-li se německý národ diktovaným smlouvám. V další debatě pak Scheidemann dával nepokrytě najevo, že na mírové smlouvy se každý pořádný Němec dívá jako na bezcenný cár papíru. — Sdělení Scheidemannova jsou zajímavá hlavně tím, že osvětlují názory

a smýšlení strany, která se sama vyhláší za jedinou a nejpevnější oporu demokracie, za stranu protimonarchickou, za nositelku snah mírových, za tvůrkyni lepšího příští proletariátu.

*

Český denní tisk nechal bez povšimnutí plačtivé nekrology německých novin, jež oznamovaly, že v Praze zemřel „technischer Rat Ing. Franz Skraup“. Byl to význačný technický odborník, uvědomělý a zasloužilý Němec, jehož vlastním dědečkem byl, jak výslovně německé časopisy poznamenávají, nadšený vlastenec z dob probuzenských, kapelník Stavovského divadla, skladatel naší národní a státní hymny „Kde domov můj“, František Škroup. Srdcem a svědomím tohoto zpronevěřilého vnuka nijak nepohnulo naše národní osvobození, ani na něj nepůsobily tklivé tóny, jimiž slavný děd podložil slova Tylova...

*

V Rakousku zakázalo ministerstvo vyučování, aby byla školní mládež vedena k zakládání vlastních sbírek hmyzu nebo herbářů. Stalo se tak na popud ústředí pro ochranu přírody. Učitelé mají při každé příležitosti žáky varovati, aby ani soukromě sbírky si nepořizovali, a vybízeti, aby hmyzu i alpské květeny šetřili. Dk.

Vladimír Večeřa:

Naše doba a nová škola.

Člověk svým rozumem a zžíravou kritikou rozbil a rozleptal celý svět i jeho jevy, a protože nemá v duši pevného místa, o které by se opřel, cítí se osamocený, zklamaný — prožívá krizi. Neurčitost, rozplizlost, mlha, dusno — to jsou páni dnešní myšlenkové situace.

Kdosi vypočítal, že obyvatelstvo Evropy za 1200 let nepřevyšovalo nikdy počet 180 milionů obyvatelů. (To jest od roku 600 do roku 1600.) Ale během devatenáctého století se situace v mnohém změnila. Od roku 1800 do roku 1900 vzrostlo obyvatelstvo na 465 milionů. (Podle „Přítomnosti“.) Tyto masy lidí jako by spadly s nebe na politické a kulturní kolbiště. Politikové celého světa rozbíjejí své hlavy o problém, jenž se nyní naskytl: otázka sociální. Nejlepším politikem bude asi ten, který tuto otázku rozřeší... Zatím mimo jedinečné pokusy se nikdo nesnaží vytáhnouti lidstvo z této propasti, do níž se řítíme, takže svět vypadá, jako by byl „řízen lidmi dětinského ducha, loupežníky a ničemy“, jak to napsal Shaw v Methusalemovi.

Šalda říká, že se „bojuje o osobnost lidskou“ a protože je Evropa v takovém boji, protč je ve znamení rozkladu. Zde jsme ale ve slepé uličce: nemůžeme přece rozvíjeti individuum, aniž bychom si všímali tlaku zvenčí. „Les modeluje strom. Každému stromu je ponecháno tak málo místa! Kolik zmrzačených pupenců! Každý žene své větvi, kam může...“ tak napsal André Gide v „Penězokazech“. Tedy osobnost podléhá prostředí a tvoří ji prostředí.

Elie Faure, v knize „Duch tvarů“, říká, že vývoj lidstva a dějin jeho ducha podléhá dvěma střídavě působícím vlnám: „rozkladům poznáním a sklady láskou“. Proto nebudme, zvláště my učitelé, v této těžké době škarohlídy, nýbrž optimisty, a „nemysleme si, že je svět ztracený, protože některý fabrikant dýmek z mořské pěny prohlašuje konec světa, když vidí, že se jeho fajky už nekupují“ — jak stejně vtipně a duchaplně jako výstižně napsal Karad v „Přítomnosti“.

Nejhorší ale je, že v tomto myšlenkovém zmatku, že v této duchovní i hospodářské krizi se buduje výstavba nové české školy.

Je špatným vysvědčením generace starší, že se po světové válce neshodly

a nesjednily a že v samé diskusi utopily rozřešení této otázky a výstavbu nové české školy ponechaly generacím mladším, jež pak ji pro těžké hospodářské poměry nemůže uskutečnit.

Je nutná přestavba naší školy; to uzná každý. A nejen lomu, nýbrž i změněným poměrům, republikánskému zřízení. Podle výzkumů moderní pedagogické vědy je třeba změnit způsob nahlížení na výchovu, podle výzkumů moderní psychologické vědy je třeba změnit způsob nahlížení na psychologii, jenž žádá od školy, aby upevnila ony zvláštní spoje, které nazýváme vědním, a ony zvláštní spoje s činy, jež nazýváme zvyky.

Při stavbě nové školy tuto počítají s věří, stavějí společně." nebo ideami. „Když lidé společně věří, stavějí společně." Bude touto jednotící ideou idea demokracie? Leč Šalda píše, že je též v krizi. Myslím, že není demokracie v krizi, ale její nositelé. Jiní říkají a píší: Základem bude kulturní a vědecká orientace. K tomu však potřebujeme zase nějaké jednotící ideje!

A tak naše nová škola nemá ve svých beztak těžkých začátcích pevného základu. Nelze však již déle beztravně otálet. Staré řady životní se rozpadávají a tedy i školní, máme a musíme tvořit nové, lepší. Ve světě postupuje ku předu Rakousko (hlavně Vídeň), Švýcarsko, Rusko, Amerika. Za několik let bude národ Komenského poslední. Naše školy jsou omotány pavčinami 60- až 80letých tradic tak, že není možno ani našemu dítěti v nich vydechnouti.

Jsou zřizovány tak zvané pokusné či reformní školy (v Praze-Nuslích, Michli, v Hostivari, Humpolci, v zemi moravskoslezské ve Zlíně, Prosetině, Skalici a Křetině).

Organisátoři reformních škol jsou si vědomi, že jednotlivé typy našich škol jsou bez vnitřního spojení. Často se musí žák v 11 letech rozhodovati o svém budoucím povolání. Není možno přejíti z jednoho typu škol na druhý, aby byl napraven chybný krok při volbě školy toho nebo onoho druhu. Tato organizační ztrnulost nejen že je nepraktická, ale je i nedemokratická. Proto se zřizují jednotné školy II. stupně, tak zvaná Komenia, které postrádají těchto vad organizačních a přejímají naukový úkol nižších středních a měšťanských škol.

Organisace školy — to je jen vnějšek — a což vnitřní náplň? Poměr učitele a žáka, to má být poměr rodinný, takový, jaký má otec k synu nebo k dceři. Stará škola má školské oficiry včele, nová přátele a rádce dětí.

Učivo i žáci se diferencují podle nadání, schopností a vědomostí. Diferenciace se opírá nejen o testový výzkum dětské inteligence, ale i o zkušenostní výzkum jeho schopností a vědomostí a přání rodičů i žáka. Pracuje se v družstvech neboli pracovních skupinách, do kterých je žák zařazen na začátku školního roku. Jakmile se žák prokouše látkou své skupiny, ihned postoupí do skupiny další, bez ohledu na ostatní žáky, tedy během semestru. Postup se provádí podle předmětů a ne podle tříd. Diferenciací se zamezí propadávání.

Jak jsem již napsal, byly zřízeny jednotné reformní školy II. stupně, ale později se cítilo, že s obecnou školou tvoří teprve celek, a proto vloni ve Zlíně zřídili pokusnou školu obecnou.

Reformní školy jsou koedukační, protože se vědeckým měřením zjistilo, že se schopnosti žen a mužů, za jinak stejných poměrů, v průměru neliší. Vzájemné působení obou pohlaví na sebe je zdravé v tom, že potom v pozdějším věku nedělají ze sebe Kolumby, kteří objevili Ameriku (žena muže a naopak), nýbrž hledí na sebe přirozeně, a tvoří se tak ušlechtilá spolupráce, z čehož vidíme, že jsou si intelektuálně pohlaví úplně rovna.

Vnitřní náplň tvoří úsilí o laboratorní postup pracovní, konsolidace rozvrhu a učení a individuální vyučování.

Výstavba nové české školy předpokládá mnoho práce a zas práci, viru v práci a pracovní metody. Při tom nás nespasí diskuse o tom, zda je dr. Uher idealistou a profesor Kádner málo tvořivý, zda dr. Příhoda odmítá názor mluvící o výchově jako o umění. Myslím, že dr. Příhoda je jistě přesvědčen, jako dr. Uher i profesor Chlup, že k výstavbě nové naší školy potřebujeme filosoficky orientovanou pedagogiku, byť by musela postupovati velice opatrně, aby nebyla obrazem jednoho systému, protože by to byla její smrt. (Dr. Fischer vynalezl skladebnou filosofii — má tedy svůj systém. Dva roky o tom psal a nyní stojí; připadá mi, že neví, odkud

kam, a že je se svým tvořením u konce.) Při tom se nemusíme stavět proti biologickým možnostem, které konstatuje věda. Cíle výchovy nám nemůže stanovit věda, v tom zklamali všichni naši pedagogové, mimo ty, kteří byli dříve učiteli.

Tedy při tvoření a dotváření nových kulturních hodnot nám věda nepomůže. (Co vytvořil profesor Kádner? On nám nanejvýše řekne, od Adama až do Alaluja, jak se kde vychovával!)

Naše doba je atmosféra nabytá nespokojeností. Staví se nová a naše škola. Pedagogové zklamali; dejme se do práce sami za vedení docentů z našich řad vyšších. Každý stůjme na svém místě, a je nechejme, ať debatují o tom, zda se mají kuličky na počítadle natírat černě nebo červeně. Naši pedagogové řeší stále vedlejší věci; do hlavních se bojí pustit? Kolegové, potřebujeme tvořící lidi, „čiperná nitra“, jak to výstižně vyjádřil Mahen! Pamatujme na jejich výchovu již dnes!

III. prázdninový vzdělávací kurs katolického učitelstva na Svatém Kopečku.

(Pokračování.)

V sobotu 13. srpna po novokněžském požehnání sloužil mši sv. s promluvou dp. Daňha.

O 9. hod. ujal se slova kursovní lékař MUDr. J u l i a n K u n c e k na téma: „Fysiologie zažívání a trávení.“ Přednáška měla ráz vědecký a téma samo zaujalo posluchače.

Po desátce vyslechli v lese přednášku praktika-kreslíře říd. uč. J o s e f a K a c h l í k a, který zasvěcoval velmi poutavě a názorně do školního umění kreslířského na nižším, středním i vyšším stupni školy obecné. V jeho přednášce bylo pokračováno i odpoledne.

Toho dne byl naším hostem poslanec Jan Rýpar, který v lese také pronesl krátkou, pozdravnou a vlasteneckou řeč.

Po svačině následovala přednáška redaktora revue „Na hlubinu“ dp. dra S i l v. M. B r a i t o O. P.: „Svatý Filip Neri — vychovatel.“ Byl to světec radosti a veselí. Filip věděl, jak se protiví mladému člověku pokorně jenom poslouchati, aniž by směl co říci. Proto zavedl debaty. Nenáviděl podmračenou zbožnost. Překvapoval vtipy a jadrným smíchem. Vychovával reflexí na dané příklady. Byl bedlivým pozorovatelem duší, proto jeho výchova byla individuální. Byl proti výchově v ústavech. Říkal, že škola v rukách dobrých laiků je lepší než chlapecké semináře. Z jeho veselých hochů stali se později význační církevní hodnostáři, kteří pozvedli Církev. Na Filipu Neri a jeho žácích je právě viděti, že mládež se reformuje nebo deformuje lidská společnost.

O 6. hod. večerní byla adorace s promluvou dp. Daňhy. Je potřeba býti svatými. Nemluvit o Bohu, ale proniknouti jím. Činnost nevylučuje svatost. Každý svatý byl apoštolem. Není svatosti bez apoštolátu. Bůh je radost, rozkoš, veselí. Veselého dárce miluje Bůh.

Po večeři zúčastnili se kursisté zahájení jubilejních slavností 200. výročí korunovace P. Marie. Pozdě večer byli účastni příjezdu a uvítání francouzských katolíků.

V neděli ráno odjeli všichni autobusy do Olomouce na pout do Sarkandrovky, mučedniště to blahoslaveného Jana Sarkandra. Výprava se zastavila nejprve v domě sv. Václava, kde uctila ostatky blahoslavence a pak odešla do Sarkandrovky. Mši sv. sloužil dp. Daňha. Po evangeliu promluvil celebrant: Mučednictví je láska, jest krev, duch, touha po spojení s Kristem. Kult svatých není zbabělostí, ale příkladem, stržením k nebi.

Po prohlídce dolní kaple a uctění ostatků odešli všichni do Hejčína, aby shlédli nový, v moderním slohu stavěný chrám, zbudovaný z barevných mramorů, který svou jednoduchostí a krásou oslňoval a uchvacoval. Při odchodu zněla s věže zvonková píseň: „Chválu vzdejme, Moravané!“

Z Hejčína obrátili kursisté své kroky na olomucký hřbitov, kam je dopro-

vázal prof. dr. Bedřich Vašek. Zastavili se u hrobu zakladatelů. vlasteneckého muzejního spolku, vlastenců P. Ignáta Wurma, Havelky a Vankla. Před hrobem promluvil o této trojici mužů dr. B. Vašek. Jejich životní snahy jsou symbolicky znázorněny na pomníku: tři ruce svírají kruh, symbol věčnosti, nekonečnosti. Na hrob byla pak položena kytice červených mečíků a po vroucí modlitbě zapěna státní hymna. Kytici ozdoben byl také hrob dómského kapelníka a hudebního skladatele Josefa Nešvery. Pohnutí vzbudilo zastavení kursistů u hrobu kol. Aničky Tomáškové, účastnice I. zimního kursu v Bílé. Kursisté položili na její hrob bílou kytici, vzpomenují jí modlitbou a písní: Odpočiňte v pokoji. Čtvrtá bolestná zastávka byla u hrobu p. Karla Kuncka, otce předsedy kursů kol. Jana Kuncka a kursovního lékaře MUDr. Jul. Kuncka. Také zde se kursisté vroucně pomodlili a cítili s bolestí svého předsedy a jeho sester.

Po čtvrté hodině shromáždili se kursisté a zástupy poutníků na velkém nádvoří mezi ambity na Sv. Kopečku. Ruch několikastového zástupu umkl, když na vysoké tribuně zasedli: ndp. opat dr. Met. Zavoral, prelát Z. H. Ledóchowski, šéfredaktor Lidových listů dr. Jos. Doležal a celé předsednictvo kursu.

Po zahájení předsedou Kunckem učinil projev J. M. ndp. opat dr. M. Zavoral: Pochválen buď Ježíš Kristus! Do několika slov je těžko vměstnat vše, co bych chtěl říci a co po celý život k učitelstvu cítím. Vzpomínám své matičky, která mi vždy nakazovala, abych důstojnému pánu a panu učiteli libal ruku. Ona pochopila, že velebný pán i pan učitel vychovávají a vzdělávají můj rozum, srdce a svědomí. Proto svěřila jim to nejdražší, své dítě. Všechno dnešní neštěstí spočívá v tom, že nejen nevěrci, ale i katoličtí rodiče jako by nevěděli, že těmto dvěma činitelům svěřují, co nejdražšího mají. Všechna naše katolická budoucnost záleží v tom, aby byla jednota ve výchově dětských duší. Chybou je, směřuje-li jen k hmotnému. Není sporu, že moderní učitelé stojí výše v pedagogice nežli staří. Nikoho z nás nenapadne volat po staré škole. O to nesmíme přestat volat, aby dětem nebylo vyrváno, co jste do nich zaseli. Jedná se o to, abyste pochopili, o čem jde. Myslím, že velká vina je na vás, rodičové! Nepozorujete, že vašim dětem přicházejícím ze školy stydne na rtech láska k Srdci Ježíšovu? Kde máte to štěstí, mítí věřící katolické učitele, kteří vědí, že budou s knězem za blaho duší v nebi odpovídati, buďte jim z duše vděční! Děti od mládí musí býti opřeny o víru v Boha a spravedlnost, aby víra a naděje dala jim sílu, by čisti vyšli z trudů života. Přičiňte se, aby bylo lépe! Dítě prý patří státu. Ne slovy, ale obětmi dokažte, že přirozené právo na děti máte vy, rodičové! Toho práva hajte! Jaké byly boje o školu v Belgii, Holandsku! To však nebyly jen schůze, to byly oběti pro duše jejich dětí. Katolickou školu nám nedá nikdo darem; ani stát. Jen obětmi ji dobudou rodiče, kteří znají cenu lidské duše. Modlete se za ty, žehnejte těm, kdož s vírou a láskou jdou k vašim dětem a mějte k nim úctu! Dojde-li k boji o školu s Bohem či bez Boha, stůjte za nimi, prosťte za ně o přímluvu P. Marii svatokopecskou! Požehnání Boží provázej vás a milost Boží s vámi zůstaň!

Předseda připomíná 160 příslušníkům kursovní učitelské rodiny, kde je místo katol. učitele. Katolická škola je prozatím neuskutečnitelná. Uskutečnití však lze růst katolického učitelstva, a čím více katol. učitelů, tím více katolických tříd, takže za leta může u nás státi katolická škola.

Druhým řečníkem byl dr. Jos. Doležal: Čechy a Řím. Oslavujeme zde 200letou památku korunovace P. Marie a obnovení chrámu. Mluvil o poměru českého národa k Římu, majáku Církve a vztahu českého národa k němu. Čím více se vzdalujeme od r. 1918, tím více se zvyšuje předěl v kulturních dějinách a v chápání katolictví. Tvrdilo se před válkou, že inteligent nemůže věřit jako lidé prostí. Bludu, že je rozdíl mezi vírou akademického vzdělance a vírou poslední babičky z nejzapadlejší vsi, navždy odzvonila světová válka. Věda nikdy nebude moci určit, mají-li se vynálezy a technické pokroky užít k prospěchu lidstva nebo k jeho vraždění a ničení. To je věc víry a náboženství. Za několik let naší svobody stalo se každému samozřejmým, že není možno žít z revolučních idejí. Je naléhavá potřeba autority. Hrozný požár na evropském východě ukázal rozváznějším liberálům, kam by vedly domyšlené důsledky toho, co uznávala u nás předválečná inteligence. To jsou vnější výhody naší posice. Ale nynější posádka na tisícové frontě katolického boje u nás má za úkol zvýšiti bojovný elán a poponést prapor Kristův o kus dál.

V doslovu pak praví předseda: Víme o odpovědnosti a těžkostech naší práce. Vždyť v životě katolického učitelstva byly tři fáze, z nichž v druhé bylo po převratu hanbou, někdy i peklem, katol. učitelem býti. Dnes podporuje nás důvěra v Boha a láska k práci v Bohu konané.

Zapěny obě státní a papežská hymna. Poté ozvalo se z osmistového zástupu volání: „Ať žije katolické učitelstvo!“ a celý zástup volal: „Ať žije! Sláva!“

Kursisté se pak shromáždili u tribuny, kam, rozmlouvaje s předsednictvem, přišel J. M. ndp. opat Zavoral, prelát Z. Halka Ledóchowski a nový vzácný host J. M. ndp. opat J. Hlobil z Rajhradu. Vzácní církevní hodnostáři zůstali dlouho v družném hovoru s kursisty i lidem, který se okolo kupil. Při odchodu hostů zapěli kursisté s elánem: Živio, živio, živio!

Večerní adoraci s promluvou dp. Daňhy byl uzavřen den.

Večer konala se v Poutním domě slavnostní akademie za přítomnosti mnoha milých a vzácných hostů. Pěvecké sdružení Šestnáctka zapělo pod dirigováním Jar. Talpy řadu krásných sborů, rytmické tance na národní písně bravurně provedly kol. Prášková a Čejková, balet „Žal“, krásně podala kol. Charvátová. Na klavír doprovázel kol. Hrbáček. Na počátku akademie promluvil redaktor, odb. uč. JUC. Jindřich Hrbáček na téma: Rodina a škola.

Kapitola lyžařská.

Blíží se vánoční svátky a každý z nás se již těší nejen na poesii vánočního stromku, koled, Štědrého dne atd., ale i docela prosaicky na to, že bude prázdno, že nemusí do školy, že si odpočine.

Doba od prázdnin do vánoc je ve škole nejdelší a v nejnepríznivějším ročním počasí. Každý svědomitý učitel pocítuje po vysilující práci značnou únavu a nervové podráždění.

A tu si dovolím přerušit vaše úvahy a navrhnout vám rovnou, jak si nejlépe spravíte v krátké době nervy i celé fyzické zdraví. Pojeďte s námi na hory do zakleté říše královny zimy, která se otevírá kouzelnými dřívky lyžařskými. Zapomenete na všechny útrapy a starosti, ztratíte rýmu, angínu, migrénu a všechny kantorské nemoci, budete svěží, veselí, zocelíte své zdraví a zažijete nezapomenutelné dojmy krásy, půvabů a vznešenosti přírody v bělostném zimním hávu, vytvořeném dvěma čaroději: sněhem a mrazem.

Nebojte se začátků výcviku na lyžích, jste-li začátečníci. Není to těžké a při dobré vůli to ve dvou dnech půjde. Ovšem dokonalými lyžaři nebudete hned, ale čím více budete vnikat do tajů a krás bílého umění, tím většími a vášnivějšími budete jeho ctiteli, tím oddanějšími budete jeho vyznavači a propagátory.

Četli jste v minulých číslech program našeho letošního lyžařského kursu. Byl jsem v těchto místech o prázdninách 1929 a prošel jsem Orlickými horami v parném létu. Mohu říci, že znám málo tak sličných a půvabných koutů naší republiky jako tento severovýchodní cíp Čech. Ohnivá koule zapadajícího slunce na západě a šerící se soumrak nad zalesněnou kotlinou kladskou se širým rozhledem všemi směry z Vrchmezí, cesta lesem po hranicích českoněmeckých, bouře a blesky nad Masarykovou chatou, nocleh v hájovně u Šerlichova mlýna a ranní rosa a pára nad Deštnou se zurčícími a bublajícími potoky, tyto vzpomínky patří k nejhezčím z mých potulek naší domovinou. Těším se dvojnásob, že shlédnu tento kraj opět s lyžemi na nohou.

Ke konci pak ještě několik praktických pokynů pro výzbroj: Kromě dobrých bot, lyží, holí a obleku vezměte si turistický tlumok a do něho: jedno záložní prádlo, svetr, trepky, ponožky, rukavice, elektrickou lampičku, mýdlo, ručník, dva zásobní řemeny, mazání na lyže i boty a hadr na jejich očištění. Máte-li, tedy také fotografický aparát. Z vosků užívám nejraději Oestby mix (mrzne-li) anebo Oestby medium (je-li sníh měkký).

Jako přípravu pro začátek vám doporučuji napuštění dolní plochy lyží lněným olejem nebo fermeží nebo skazem, denně několik dřepů a výpadů, rychlou procházku nebo trochu běhu venku v přírodě.

Přeji vám i sobě vespolek dobrý vítr a hojnost sněhu. Na shledanou co by lyžaři!

F. X.

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Krajinský odbor katol. učitelstva čsl. se sídlem v Olomouci konal 8. prosince 1932 svou valnou hromadu ve škole ctih. sester voršilek v Olomouci. Před valnou hromadou promluvil k nám univ. profesor pan dr. Cinek. Mluví o Eucharistii. Jako účastník eucharistického kongresu v Irsku vyzdvihuje dojmy tohoto kongresu, které jsou tak mocné, že slovo lidské je slabé, aby je vyjádřilo. Chválí, že začínáme nový správní rok Eucharistie. Vybízí nás, abychom byli apoštolové Eucharistie. Eucharistický apoštolát je zvláště požehnaný. „Chodte často na mši sv. a čerpejte sílu u svatostánku,“ volá k nám. Mocný příklad apoštolů mocně působí. Jsme vděční panu doktorovi, že nás vzácnými slovy povzbudil. Přikročeno k přednášce kol. Spáčila na téma „Prvouka na stupni elementárním“. Obšrná přednáška byla vyslechnuta s opravdovým zájmem, jak tomu nasvědčovala čilá debata po přednášce. — Pak čteny zprávy funkcionářů. Z jednatelské zprávy vyjímáme: zvolen duchovní rádce odboru vdp. dr. Silv. Brait, který 6. března přednášel na téma „Duchovní život velikonoční“. Členové se zúčastnili v hojném počtu sjezdu katol. uč. středo- a severomor. v Olomouci, tradiční pouti na Sv. Kopeček, III. prázdninového kursu katol. učít. na Sv. Kopečku a svatováclavské pouti a schůzky katol. učitelstva v Praze. Pan ústřední tajemník Papica přednášel na téma „Encyklika o výchově mládeže“. Poděkováno vzácným referentům, redakci „Našince“ a „Věstníku katol. učitelstva“ za laskavé uveřejňování organizačních zpráv a ctih. sestrám voršilkám za ochotné propůjčení místností k účelům spolkovým. S vedením Věstníku jsme spokojeni, ale přimlouváme se, aby opravdu vycházel 1. a 15. každého měsíce v nezmenšeném rozsahu. — Přistoupeno k volbě členů výboru. Zvolení: předsedou kol. St. Spáčil, místopředsedkyní kol. Filomena Dostálová, jednatelkou kol. L. Kuncková, pokladní kol. Aloisie Smrčková, revisory účtů: kol. Bož. Habrdová a kol. Elvíra Strnadová, náhradními členy výboru: kol. Eliška Římská a kol. Frant. Krestýn. — Podány volné návrhy. Členové se důrazně vybízejí, aby svou neúčast na schůzích řádně omlouvali. Poslán pozdravný dopis vdp. dr.

Braitovi do Prahy. Debatováno o kritickém finančním stavu stát, zaměstnanců a IV. prázdninovém kurse katolického učitelstva. Datum příští schůze bude včas oznámeno ve Věstníku. Bože, žehnej naší další práci!

Brněnský odbor konal členskou schůzi v neděli 13. listopadu 1932. — Předseda řídící učitel Ot. Pavlík uvítal nové členky a přečetl z „Národní politiky“ článek školního rady Loukotky o autoritě. „Střezme se sofistů v politice, sofistů morálky a nihilistů náboženského citění! Vážme si a poslouchejme opravdových ryzích autorit — od té Nejvyšší počínající!“ Ředitelka Marie Šebíková pojednala pak zajímavě o zkušenostech s novými osnovami na dívčí měšť. škole v Brně, Na zvonáře. Usneseno vyzvat všechny odbory, aby podávaly o osnovách zprávy do „Věstníku“. Na návrh odb. učitele Vladimíra Klementa podniknou členové odboru revisi učebnic, zvláště dějepisů a čítanek, po stránce náboženské. Přítomný poslanec dr. Daněk ujistil, že poslanecký klub lidové strany podnikne v této věci zákrok u ministra Dérera. Příští schůze se koná v lednu. Datum bude včas oznámeno. Připravte si materiál!

V. K.

Z jihočeského odboru. Členské schůze v poslední době konány 23. října a 4. prosince. Na programu prvé byla přednáška duchov. rádce vdp. spirituála K. Rebana „Poslání školy ve výchově ke státnosti a politickému životu“. Při druhé schůzi promluvila jednatelka Marie Ratajová na téma „Vychovatelské hodnoty Církve katolické“. Dalšími body programu obou schůzí byla hlavně příprava na vánoční kurs, který bude se konati ve dnech 27. a 28. prosince. (Podrobná zpráva níže!) Dne 24. listopadu vzpomněli jsme 80. výročí smrti Fr. Lad. Čelakovského, který v našem městě studoval, pietním večírkem v klubovnách Jirsíkova Národního domu. Uvodem byla báseň „Buď vůle Tvá“, načež následovala přednáška vdp. katechety Smítky. Poutavým způsobem vystižena doba a prostředí básníkovo, osobnost jeho, na níž zvláště vyzdviženo jeho hluboké přesvědčení a citění náboženské a význam jeho tvorby. Studie pracována na základě korespondence s Kamarýtem a Chmelenským. Pak následovaly sólové písně zhudebněné Zd. Fibichem na slova Fr. L. Čelakovského a básně z

„Ohlasu písní ruských“. Večírek byl četně navštíven a zanechal pěkné dojmy.

Krajinický odbor katol. učitelstva v Uh. Brodě konal svou měsíční schůzi dne 4. prosince 1932 v Lidovém domě v Uh. Brodě za pěkné účasti 35 členů. Za nepřítomného kol. předsedu odb. uč. J. Jančaříka řídila schůzi kol. místopředsedkyně Fr. Frantová. Po přivítání milých hostů pí PhDr. Svobodové-Sadovské, p. prof. P. Drábka, p. taj. Karkoše a nových kolegů promluvil kol. Fr. Veselka o vyučování zpěvu na škole obecné a měšťanské. Ze své bohaté praxe předvedl ukázky vyučování zpěvu, použiv svých diagramů, pomocí nichž velmi lehce učí zpěvu, intervalům, intonaci, solmisaci i notám jak ve škole obecné, tak i měšťanské. Jeho velmi cenná přednáška byla odměněna nejen zaslouženým potleskem, ale i opravdovým uznáním všech přítomných. Poté ujala se slova pí PhDr. Svobodová-Sadovská. Přednášela o sv. Albertu Velikém, učiteli sv. Tomáše Aquinského, zvláště o jeho filosofii a dokázala, jak z učení Platonova a Aristotelova, do té doby velmi málo známého, vytvořil tento dominikánský učenec nejen na správných základech postavený názor filosofický, ale i empirickým badáním uvedl všechny vědy v soulad s náboženstvím (věrou). Hluboce vědecká a velmi zajímavá přednáška byla sledována s naprostým zájmem. Bylo by si přáti více takových cenných přednášek, které nás uvádějí do tajů filosofie a seznamují nás s jejich reprezentanty ve světě katolickém. Zajímavé může být i pro nezasvěcené, že filosofie křesťanská, později přesně terminovaná a definovaná sv. Tomášem Aquinským a její světový názor jsou dnes tytéž, jako tehdy, a že nyní se k ní celý vědecký svět obrací. Děkujeme vám, paní doktorko, a prosíme, přijďte mezi nás laskavě častěji. Kol. místopředsedkyně oběma řečníkům poděkovala a po krátké, ale živé debatě tuto pěknou schůzi skončila. Při této schůzi bylo na orel. stadium v Uh. Brodě vybráno Kč 35.—. (Zaplat Pán Bůh!) Všem našim milým kolegyním a kolegům přejeme milostiplné svátky vánoční a hojnost Božího požehnání v Novém roce. F. G.

Krajinický odbor katol. učitelstva na Opavsku konal obvyklou členskou schůzi 23. října 1932. Po zahájení schůze odešli jsme provázeni p. správ-

cem V. Kupou do Lidové tiskárny, kterou nás pan správce provedl, ukázal nám stroje, vysvětlil práce s tiskem spojené. Jeho řeč, provázená ukázkami, byla zajímavá. Po prohlídce tiskárny odebrali jsme se do spolkové místnosti, kde schůze pokračovala. Duchovní vůdce vdp. prof. Jos. Kristek rozvedl řeč o úkolu náboženství v životě. Pozoruhodné byly jeho myšlenky a náměty vystihující přesně nynější poměry. — Lidé zapomínají na Boha nazývajíce náboženství sladkým klamem a přece pravdy náboženské jsou nejvážnější a nejdůležitější jak v životě jednotlivců, tak i ve veřejném životě. — Život je pouze putováním a na jeho konci čeká odměna nebo trest, výslednice života buď dobrého a mravného, ke kterému vede náboženství, jež vlévá sílu a trpělivost při přecházení těžkých překážek, jež Bůh milujícím v cestu klade (Job) neb bývá trestem při úmyslném zapírání Boží Moudrosti a často při dábelské nenávisti všeho dobrého. Přednáška vdp. prof. Kristka, proložená hojnými příklady z Písma sv. i ze života, jistě zanechala v duších všech hluboký dojem. O současné politické situaci pěkný obrázek nám vykreslil p. poslanec P. J. Rýpar, který se též dotkl v řeči i nynější ožehavé otázky snižování platů stát. zaměstnanců a vysvětlil různé nám nejasné věci. Dne 20. listopadu 1932 po zahájení schůze odebralo se členstvo do zemského musea, kam nám výjimečně v neděli odpoledne vymohl vstup p. předseda prof. Abuský. Se zájmem jsme prohlíželi vzácné sbírky ze všech dob a ze všech oborů umění. Pro příští schůzi, která se koná 18. prosince 1932, snaží se p. předseda zjednatí dovolení pro prohlídku ústavu choromyslných. S radostí konstatujeme, že zájem o naše schůze stoupá, jak patrně z rostoucí návštěvy. Dej Bůh, aby i ti, kteří z různých příčin nemohou přijít, dovedli si tyto příčiny odstraniti a přišli též. Na shledanou! —iček.

Sedmý pedagogický kurs pro katolické učitelstvo, kněžstvo a inteligenci všech stavů koná se ve dnech 27. a 28. prosince 1932 v Čes. Budějovicích v klášterních školách u sv. Josefa (Besední tř.) s tímto programem: V úterý 27. prosince o 8. hod. zahájení kursu mší sv. a promluvou. Ústřední téma kursu jest: V ý c h o v n ý v ý z n a m k a t o l i c k ý c h h o d n o t v s o u d o b é k r i s i. Jednotlivá

témata a referenti: Dnešní filosofie a život (univ. prof. dr. J. Beneš). Vlivy sociální na dnešní život (univ. prof. dr. B. Vašek). Pedagogika a její vztah k naší době (docent dr. J. Beran). Náboženská výchova pro budoucnost (týž). Výchovné poslání literatury (prof. K. Straka). Vědy přírodní a mravní výchova (prof. dr. K. Zavadský S. J.). Výchovné hodnoty dějin (archivář dr. M. Burian). Technika a výchova (dr. A. Fuchs). Národohospodářské cíle a výchova (univ. prof. dr. B. Vašek). Etika justice, politiky a veřejného mínění (týž). Výchovnou školou k lepší budoucnosti (odb. uč. E. Vejvodová). Tělesná výchova v skutku výchovou (spirituál K. Reban). S přednáškami spojeny jsou diskuse; některé přednášky provázeny světelnými obrazy a filmem. Univ. prof. dr. B. Vašek koná v rámci kursu veřejnou, všeobecně přístupnou přednášku „O dnešní rodině“ v 8 hod. večer 27. prosince v klubovnách Jirsíkova Národního domu. Režijní příspěvek pro účastníky celého kursu Kč 20, pro jednotlivé půldny Kč 5, pro jednotlivé přednášky Kč 2. Kdo reflektuje na nocleh, přihlas se nejpozději do 22. prosince na adresu M. Ratajová, učitelka, Čes. Budějovice, Třída českých legií č. 28-II. Po ukončení kursu ve středu 28. prosince večer koná katol. učitelstvo společenskou schůzku u vánočního stromku v klubovnách Jirsíkova Národního domu. — V době vystupňované krise duševní i hmotné chce kurs vésti k pramenům obnovy. Katolická inteligence účasti a spoluprací na kursu dokáže zájem a schopnost při znovubudování ohrožené lidské společnosti. Hojnou účastí projeví sympatie se snahami katolického učitelstva. Všichni, kdo jsou dobré vůle, bez rozdílu zve jihočeský odbor Zem. spolku katol. učitelstva.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

Sláva na výsostech Bohu! Vánoce 1932 jsou pro neutěšené poměry hospodářské smutné. Bída, hlad a zima budou údělem mnohých. Bída a zima v duších. Satan rozprostírá daleko své sítě a právě dnes velmi mnozí padli do jeho tenat. Prožíváme radost nad narozením Vykupitele. Z jeslí rozlévá se na svět štěstí a andělé volají do všech koutů světa „Sláva na výsostech Bohu!“

Jak mnozí zacpávají si uši, aby neslyšeli slastnou píseň, jak jejich srdce jsou ledová, aby ani trochu lásky nepřinesla Ježíškovi. Vzpomeňme na všechnu lásku Kristovu od jesliček až po kříž a usměrněme svůj život, své myšlení i skutky. Modleme se letos tím vroucněji u jesliček, aby Bůh vnukl nám dobré myšlenky pro naše činy. Prosme Ježí, aby osvětlil naše vůdce, aby ti to odložili sobecké zájmy a více bohumile žili. Všem kursistům pak přeji hodně radostných svátků; oběťte modlitby za rozkvět díla kursovního a zdar příprav ke IV. kursu. Do nového roku 1933 vyprošuji pro všechny zdraví a Božího požehnání. Kuncek.

Jubilea našich příznivců. Sedmdesátiny oslavil krumlovským a svatokopeckým kursistům známý p. ministr m. sl. a vicepresident senátu dr. Moric Hruban. Šedesátiny v plné svěžesti oslavil prof. dr. Otakar Tauber. Svatokopečtí kursisté s vděčností vzpomínají nadšené a zapalující jeho promluvy. Oběma ať zdraví slouží ještě dlouhá leta k ušlechtilé práci.

Účastníkům zimního kursu v Orlických horách (Panoráma pod Deštnou) poslední vzkaz. Na svátek sv. Štěpána sraz v Solnici. 27. prosince odjezd autobusy k chatě „Panoráma“ a odpoledne začne výcvik. Zařídte, prosím, svůj příjezd včas. Poměry sněhové jsou velmi dobré, tak doufáme, že se letos lyžování i sánkování, jako jiná leta vydaří. Připravte se dobře na cestu. Více účastníků z Čech mohlo být. Snad se ještě někdo rozhodne. Duchovním vůdcem na kurse jest dp. Alf. Daňha, lékařský dozor má dr. Jul. Kuncek, výcvik vede prof. Fr. Skoumal, správcem kursu jest Mil. Šnyrych, správce školy, Šumvald, p. Tatenice, sev. Morava. Na něj se se všemi dotazy obraťte. Hore zdar! Ahoj! Šnyrych.

ROZHLEDY

Přednášky o činnosti Charity. Blíží se období konání schůzí a přednášek, a tu Svaz Charity v Olomouci opět uspořádá řadu přednášek s krásně kolcovanými světelnými obrazy o činnosti křesťanské Charity na poli sociálně-zdravotním. Přednášky tyto mají veliký kulturní a výchovný význam a ve velmi četných farnostech, kde dosud byly konány, zanechaly hluboký

lý dojem a všeobecně se líbily. Naším farnostem a katolickým spolkům (Orlu čsl., Omladině, odbočkám Svazu katolických žen a dívek atd.) poskytnu tyto přednášky vhodné zahájení přednáškové sezony. Podmínky jsou velmi mírné. Nutno se již nyní přihlásiti pro zimní neděle a svátky. Příhlášky řiďte přímo na Svaz Charity (milosrdné lásky) v Olomouci, Wilsonovo 16.

O výsledcích metody samoučení píše ve Věstníku pedagogickém ředitel pokusné zlínské školy měšťanské St. Vrána. Oši, Jaroslav Bureš chtěl srovnati míru vědomostí žáků zlínské pokusné školy s vědomostmi žáků normálních měšť. škol. Pro všechny postupné třídy sám sestavil zkušební testy z počtů a z pravopisu. Početní testy měly po 10 příkladech. Testování 553 žáků na pokusné škole a 439 žáků na normálních školách měšťanských řídil oši. Bureš. — Průměrný počet vypočtených příkladů: v I. třídách školy pokusné je 5.1, škol normálních 4.9, ve II. třídách školy pokusné je 5.—, škol normálních 4.5, v III. třídách školy pokusné je 5.9, škol normálních 2.6. — V pravopisném testu udělali žáci průměrně: v I. třídách školy pokusné 14.—, škol normálních 15.6 chyb; ve II. třídách školy pokusné 8.5, škol normálních 17.2 chyb, ve III. třídách školy pokusné 7.9, škol normálních 11.6 chyb. Podle těchto čísel umějí žáci pokusné školy více nežli žáci normálních škol. Někde — jako v počtech ve III. třídě a v pravopisném diktátu — je tento rozdíl zvláště nápadný. — O jiných důsledcích samoučení a individualisované práce zlínských žáků píše řed. Vrána: „Vlivem toho, že se práce a odpovědnost za ni do jisté míry přesunuje s učitele na žáka, vlivem riska, které je spojeno s každou větší dávkou svobody, se počíná poněkud přetvořovati mysl i povaha žáka. Žáci vědí, čemu a proč se mají učit, zajímají se o motivy školní práce, dotazují se na věci, které jim nejsou dosti jasné, a dostávají se zkrátka do přirozené situace člověka, který se chce něčemu naučiti a sám si k tomu hledá nejschůdnější cestu.“ — V. K.

Pokusy s hořlavinami. Účelem těchto řádek je, upozorniti školské kruhy na novou učebnou pomůcku, která má varovati před neopatrností při manipulaci s hořlavinami. Nové výrob-

ní a dopravní metody přivedly v dosah každého dítěte řadu nebezpečných hořlavin, líh, benzin a jeho hořlavé náhražky acetylen, svítiplyn. Při domácím čištění šatstva, při domácí výrobě různých leštidel, plnění nádob, vařičů, vadné obsluze různých plynových instalací přicházejí každoročně na zmar nejen značné hodnoty hmotné, ale též lidské životy.

Zvláště v tomto roce vzrostl počet katastrof tak, že by bylo lze sestavit jen z novinářských referátů výstražný plakát.

Školy mohou tu vykonati kus záslužné práce a včasným poučením mládeže zachrániti mnohou domácnost a živnost před pohromou. Nestáčí k tomu ovšem pouze napominání, varovná slova, přečtení nějakého výstražného článku. Čteme až příliš často, že byl někdo popálen nebo uhořel, v novinách jsou obrazy demolovaných bytů, které takřka mluví o živelní síle výbuchů — a přece za několik dní se na vše zapomene, požáry a výbuchy se opakují.

Čiňané mají přísloví, že je lépe jednou věc vidět, než o ní stokrát slyšet. Také před plynem a benzinem bude míti respekt jenom ten, kdo jejich výbuch, třeba jen několik kapek, viděl.

Vhodnými pokusy, pomocí minimálních množství benzínu, líhu, svítiplynu lze vyložiti podstatu a velikost nebezpečí, znázorniti podmínky tvorby výbušných směsí, účinky výbuchu tak, aby zanechaly v žactvu trvalý a mocný dojem.

K těmto pokusům se však nehodí různé improvizované pomůcky, jako dvouhrdlé láhve, širokohrdlé láhve, baňky z obyčejného, mechanicky i thermicky málo stálého skla. Pocit bezpečnosti může dáti experimentujícímu jen práce s přístrojem, který je vyroben speciálně k předvádění explozí.

Vyzkoušel jsem v posledních letech různé velikosti a úpravy explozních pipet, a z četných pokusů, které lze provésti tímto přístrojem, vybral jsem nejúčinnější a sestavil je tak, aby v 1—2 vyučovacích hodinách předvedly žactvu vše, čeho je potřebí k poučení a výstraze.

S nejjednoduššími prostředky, bez veškeré přípravy, lze znázorniti vypařování a vlastnosti par hořlavých kapalin, jejich vznět, výbušný poměr, maximum výbušnosti, vliv způsobu

tvorby směsí, způsobu zapálení, tlaku, tepelné účinky výbuchu, zpětné hoření, ochranu sítkami, aktivaci.

Varovný účín pokusů lze ještě zvýšiti vhodným poukazem na poslední případ výbuchu, požáru, úrazu, známý z novin. Dočkáme se ho, bohužel, vždy až příliš brzy.

Navrhl jsem normalisovaný tvar explozní pipety ve dvou velikostech, větší 1500 ccm, a menší, vhodný pro národní školy, 1000 ccm, zároveň s příslušenstvím a návodem k pokusům. Přístroj se nyní zavádí jako normální učebná pomůcka, schválená komisí pro standartisaci učebných pomůcek při ministerstvu školství a národní osvěty. (Stako Ch-1A, Stako -1B ze dne 26. května 1932, č. 102/32.)

Ministerstvo školství upozornilo před nedávnem školské správy, aby se postaraly o důtklivé varování mládeže před náhodně nalezenými výbušninami, zvláště starou nebo nevybuchlou municí. Je zajisté v intencích tohoto nařízení, bude-li žactvo upozorněno též na nebezpečí výbušných hořlavin, které jsou dnes téměř všude na dosah ruky. Škola tím vyplní jeden z důležitých, dosud dosti opomíjených úkolů svého sociálního poslání.

Dr. Felix Zeman, profesor obchodní akademie v Chrudimi.

Jakých dívek je nám třeba? Učených? Ne! Je jich dosti a společnost i věda nemá z nich velký prospěch. Přeucené slečny bývají jen na obtíž svému okolí.

Krásných? Krása, jaký to pomíjející dar. Může mít něco, co je tak dočasné, trvalou cenu?

Bohatých? Peníze nejsou všechno. Což není nejvíce nespokojených a nešťastných právě mezi lidmi bohatými?

Nepotřebujeme dívek učených ani krásných a bohatých, ale potřebujeme dívky:

Zbožné, jejichž duše by harmonisovaly s Bohem. Jen ta dívka bude dobrou ženou, plnící své povinnosti, která věrně plní své povinnosti k Bohu. Kdo není věren Bohu, nebude ani věren člověku.

Nevinné a čisté. Co může býti krásnější ozdobou katolické dívky, než její nevinnost. Čistá duše zbožné dívky jest věru obrazem hodným Boha a rozumný jínoc ničeho jiného u dívky si neváží.

Vzdělané. Vzdělání nikdy by se

nemělo podceňovati. Ale buďte si vědomy toho, že je nutno úměrně s rozumem vzdělávati i srdce. U dívky předem srdce a potom teprve rozum.

Skromné a pracovité. Které nenosí každou hypermoderní vymoženost a které nevidí smysl života v kdejaké tancovačce a zábavě. Potřebujeme dívky, jejichž pečlivost by se nevztahovala jen k jejich toaletám a osobním choutkám, ale které by se s láskou staraly o všechny své domácí, ba i cizí trpící a zestárlé.

Srdčné a veselé. Jichž ústa mluví to, co srdce cítí. Veselé, které neklesají pod sebemenším křížkem, ale svou radostí ze života dovedou zpříjemniti život nejen sobě, ale i jiným. Radost ze života je však kvítkem čistého srdce!

Nakonec volám k vám, vy katolické dívky-studentky, chloubte a naděje našeho národa, nedejte si nikdy, nikdy vzíti to, co je nejkrásnější ozdobou každé dívky, nevinnost, čest a svatou viru. Pak nebudete hříčkou vášně, ale budete úctu a obdiv vzbuzující.

Z PRAXE PRO PRAXI

Kolegovi K. B. H. o „sešitech pro vše“. Deníkú, o nichž je zmínka v 6. čísle Věstniku, užívám třetí rok, a osvědčily se mi. Byl jsem k nim přiveden nutností, omezit počet pomůcek — učím na pražské periferii. Věc jsem s počátku praktikoval tak, že jsem používal k jednotlivým předmětům volných čtvrtků kancelářského papíru, jež žáci vkládali do desek. Ve čtvrtém školním roce jsem v ručních pracích dal zhotoviti sešity zase z nelinkovaného papíru. Záhlaví žáci vyzdobili kresbami (libovolnými). Do sešitů pak psali poznámky z vlastivědy, doprovázené graficky (podle tabule, obrazu i z představy). Zapisovali rovněž hesla z občanské nauky, z mluvnice a počtů poučky („Pamatuj!“ — z Mateřských řečí), tabulku měr a vah, jeden dvojlist byl věnován ceníku a údajům o rozměrech třídy a pod., ze zpěvu, texty písní atd. Cvičení početní, mluvnická a slohová psali ovšem do zvláštních sešitů. Na konci sešitů byly sloupce abecedně seřazené s nadpisem: Slova, jež jsem nenapsal správně. Tam psali žáci i neznámá slova a nejasné vazby z četby školní a mimoškolní. — V sešitech se prostě obdržel celý školní den. Pokusil jsem se užívat jakéhosi druhu projektů; v

první hodině nového týdne jsem oznámil rozvrh týdenní práce a dal žákům úlohy s prací související. Vyžadovalo to ovšem diferenciaci podle zálib a možností žáků, sešity mi ale mnohé ulehčily. Nejlepším výsledkem byla pohotovost kresebná a vyjadřovací schopnost. Hojně jsme ilustrovali, glosovali látku i události ve třídě, žákům se staly sešity milými „každodenníčky“, a předslíhovali se ve výzdobě a úpravě. Nalepovali do sešitů i výstřižky z časopisů, pokud s látkou souvisely. Při domácích vlastivědných i jiných úkolech pomáhali radou i rodiče se zájmem radostným a pochopujícím. — Nevýhodou je tříštění látky, ale poněvadž didaktickým tmelem koncentrujícím živlem je pro mne vlastivěda, musily zápisy, diagramy i kresby ze všech předmětů organicky souviseti. S úpravou (okraj s hesly) lze vypomoci. — Podložek jsem užíval nedlouho, staly se pro žáky zbytečné. Zápisy děly se buď s tabule diktováním při opakování na konci hodiny podle předem vypracovaného programu (sestaveného některým ze žáků), konečně i volně, při výkladu, jindy jen reminiscencemi po vyučování.

Hl.

Z P R Á V Y

Podtrhuje židli vedení Říšského svazu učitelstva měšťanských škol dr. Příhoda tím, že prý se pod ochranu ŘSUMŠ. dal Svaz českých katolických ústavů výchovavacích a vzdělávacích v RČS. Je prý to příznačné pro pokrokové stanovisko ŘS. Chce tím patrně ŘS. diskreditovati. Tento druh argumentace rozladěného náčelníka naší reformní gardy hraničí se směšností. Katolíci přece uznávají tak dobře, jako jiní lidé, že je nutno společenská zařízení reformovati, a proto ochotně podporují každou rozumnou reformu. Při této příležitosti pak sešli se v oboru Svazu zkušení praktikové, kteří se na reformu měšťanské školy dívali trochu jinak než lidé, kteří práci na měšťanské škole znají jen z knih nebo z doslechu, a fantasií nemají popletenu ani slavomamem, ani nedomyšlenými teoriemi.

—o—

Tak zvané kulturní filmy. Kino čsl. legionářů v L. předvádělo pro obecné a měšťanské školy jako kulturní film „Král duchů“. Film je s německým dialogem a pro žáky nižších tříd naprosto nevhodný. Děti v kině byly

celé přestrašené, plakaly, a má dcera, žákyně II. třídy, přišla domů celá vyděšená. Jsou rodiče nuceni posílati své děti na tak zvané kulturní filmy a ještě za to platit?

—es—

Profesor msgr. PhDr. Otakar Tauber slavil dne 8. prosince šedesátiny. Známy přítel katolického učitelstva projevuje činnost skutečně všemi směry, jen aby se pokročilo k uskutečnění jeho ideálu — katolické školy — pracuje velmi často, jeho ohnivá slova nadchla nás rovněž již bezpočtukrát. Necht Nejvyšší jubilantovi popřeje hojného zdraví a dlouhého věku. Bude to nejlepší odplatou za jeho blahodárnou činnost!

J. H.

V Časop. Čes. obce učitelské dokazuje se, jak „neoprávněně“ dostávají svůj plat kněží a učitelé náboženství. Srovnává se vyučování náboženství s vyučováním hudby, jež prý si musí každý platit sám! Jak vzácné logické! — U ČČOU. nás už nemusí nic překvapit. V posledních číslech bylo tam tolik věcí (o prázdninovém kursu), které vylučují jakoukoliv pochybnost o možnosti debaty a dorozumění.

V Americe stavějí nyní na venkově velké školy místo malých jednotřídek. Děti svázejí do školy autobusem až se vzdáleností 20 km. U nás podobný pokus učinili v Hněvotíně u Olomouce pro dopravu 113 žáků ze 13 obcí do měšťanské školy. Polovinu výloh platí obec podle počtu žáků, ostatek platí žactvo. (Podle časopisu Rodiče a škola.)

V. K.

Krátkozrakost se dědí, jak zjistil kterýsi americký oční lékař. Vyskytuje se patnáctkrát častěji u dětí krátkozrakých rodičů než mezi veškerým obyvatelstvem. Z prvorozených dětí bylo silně krátkozrakých 50 proc., ze čtvrtých dětí jen 31 proc.

V. K.

Nedoslýchavých dětí bylo zjištěno v československé republice bez Podkarpatské Rusi 22.032, krátkozrakých 45.446 (2.94 proc.)

V. K.

Ulice hřištěm pro děti. V některých anglických městech zakázaly městské správy jízdu motorových vozů v určitých ulicích, aby děti si tam mohly hrát. Nemohlo by tak býti i u nás?

V. K.

Vady řeči u dětí bývají způsobovány — jak ukazuje dr. Kutvirtová — nakažlivými chorobami. — Spála, spalničky a chřipka se zánětem středního ucha mohou způsobiti nedoslýchavost i ohluchnutí. Huhňavost vzniká zduřením mandlí a nedomykáním

měkkého patra po spále, po chřipce a po záškrtu. — Také břišní tyf a zánět průdušných žláz způsobuje nedoslýchavost a hluchotu. Chybné článkování hlásek bývá způsobeno tuberkulosou.

V. K.

Reforma učitelských ústavů v Rakousku. Nové osnovy pro učitelské ústavy v Rakousku byly vyhlášeny 14. července 1932. Novinkou je, že se zřizují při učit. ústavech přípravy (t. zv. V. tř.); ústavy mají čtyři ročníky. Mezi povinnými předměty ve všech ročnících je i náboženství (2 hod. týdně).

V. K.

Možnosti spolupráce katolické organizace učitelské s „pokrokovou“ zabývá se ve Věstníku ÚSJU Stanislav Šulc. „Mladí katoličtí učitelé, patrně z vyššího rozkazu, omílají stále(?) možnost spolupráce obou organizačních táborů. V tom je právě ten nesmírný omyl, že nejde jen o organizační tábory, ale o dva světové názory. Katoličtí učitelé nejsou jen na jiné základně organizační, ale i na opačné základně kulturní, politické a hospodářské. S katolickými učiteli není možno spolupracovat na žádném poli, tedy ne ani na poli školském, neboť jejich katolictví (církvní i politické) prolíná i jejich učitelstvím. Boj proti klerikalismu nepřestal a není mladé generaci ani lhostejný ani cizí. Ujišťujeme katolické učitele, mladé i staré, že jej povedeme dále, ovšem na jiných frontách, jinými zbraněmi a jinou taktikou.“ — Bylo by opravdu naivní slučovat oheň a vodu. Zbytečně bychom si zadávali, kdybychom s těmito hrubými pány navazovali styky.

V. K.

Co nemá ani Amerika. Čemu se nám cizina nejvíce směje, jsou naše titulatury. „Pane vrchní poštovní inspektor“, „Pane vrchní oficiále“, „Milostivá paní správcová“, „Paní ministerská radová“... takové a podobné tituly jsou i nám k smíchu. Nejhloupěji ale připadá muž, který si od kohokoliv (i služebné) dá říkat „milostpane“! Zvlášť, až skoro trapně působí, když si dá říkat předseda nějaké organizace „Pane presidente“. Už i každé družstvo bude mít své presidenty! V Americe je prezidentem Spojených států mistr (pan) Hoover a v továrně pracující dělník mistr Smith. Oba se stejně titulují! Podobně i paní Hooverová se stejně tituluje jako paní Smithová slovem „misis“ (paní). Stejně jednoduše se titulují i Fran-

couzi slovem monsieur Rotrekl, madame Fučíková, nebo mademoiselle Rašková. Ale my, protože Němci říkají. Oberbergsteiger, jsme ochotni také titulovat vrchní horní důlní, také titulovat vrchní strážmistr a pod. A co vás někdy také rozčílí, jsou zadaná místa v lepších hostincích a kavárnách. Někdy si jdete přečíst noviny do kavárny a nemáte si ani kam sednout, ačkoliv je místnost poloprázdná. Stoly jsou volné, ale je na nich tabulka s nápisem „Zadáno“. Naším „usedlíkům“ záleží totiž na tom, aby seděli u „svého“ stolu a se „svou“ společností. Všude jinde sednou si i různí lidé, pokud stačí, k jednomu stolu, seznámí se a hovoří o běžných věcech. U nás ovšem něco „extra“. Jsme to ale opravdu zvláštní lidé! — čiči—

Rotary-Klub má ve své organizaci tolik podobnosti s organizační svobodných zednářů, že byl před půldruhým rokem se strany některých biskupů učiněn dotaz u Kongregace svatého officia, zda je katolíkům dovolena účast. Svaté officium katolíky před účastí na tomto klubu varovalo, jež sice není tajnou společností, ale jeho organizace vyvolává podezření, že je tajné přidružen k organizačním zednářským. Rotary-Klub byl založen v Chicagu advokátem Harrisem roku 1905 a rozvinul se ve hnutí světové, dnes rozšířené ve 38 státech po celé zeměkouli. Klub sdružuje zástupce čelných postavení a povolání hlavně veřejně exponovaných na podkladě mezinárodním pod heslem vzájemné služby a pěstování osobního přátelství.

LÉČEBNÍ FOND

Úhrada příplatků na pojistné dávky. Léčebný fond veřejných zaměstnanců ustanovil, aby jakékoliv příplatky na pojistné dávky placené Léčebnému fondu, s výjimkou příplatků ve známkách a zakupování známek v drobném prodeji, byly pojištěncem vyrovnávány výhradně vplátním listkem poštovní spořitelny u poštovního úřadu. Někteří pojištěnci, aby si uspořili cestu na poštovní úřad, platili příslušný příplatek hotově u okresního sboru a žádali úředníka, obstarávajícího agendu okresního sboru, aby hotovost sám poukázal na podúčet okresního sboru u poštovní spořitelny. Staly se také případy u některých okresních sborů, že úředník vedoucí agendu okresního sboru sám

se nabízel pojištěnci, že peníze přijme a odevzdá hromadně vplatným lístkem na podúčet okresního sboru. V některých případech také pojištěnci příplatky platili značně opožděně, až po provedení výkonu do rukou úředníka okresního sboru. U okresního sboru jest zpravidla zaměstnán pouze jeden úředník, takže nemůže býti v místnosti okresního sboru zařízena pokladní služba a zajištěna naprostá manipulační bezpečnost zavedením 2 spoluodpovědných úředníků. Chtějí-li se pojištěnci vyhnouti případným škodám a nepřijemnostem, nechť odvádějí příplatky výhradně před provedením výkonu vplatným lístkem poštovní spořitelny a stvrzenku si uschovejí, a to i v tom případě, nabídnou-li se úředník okresního soudu, že peníze přijme v hotovosti. Takovýto případ nabízení se úředníka okresního sboru nechť pojištěnec ihned sdělí Léčebnému fondu veřejných zaměstnanců v Praze, neboť úředníkům vedoucím agendu okresního sboru jest výslovně zakázáno přijímat jakékoliv příplatky. Léčebný fond byl již velmi často poškozen tím, že pojištěnci toto ustanovení Léčebného fondu o placení příplatků vplatními lístky nedodržovali. Výjimku z tohoto pravidla o placení příplatků u poštovního úřadu mohl připustiti Léčebný fond pouze u okresního sboru Léčebného fondu veřejných zaměstnanců v Praze a v Brně, kde jest zaměstnáno agendou okresního sboru více úředníků a kde mohla býti zařízena řádná pokladní služba a zajištěna naprostá manipulační bezpečnost.

Právo ustanovovati místo lázeňské i způsob ubytování náleží jedině Léčebnému fondu. Žalobce Sch. domáhal se žalobou k rozhodčímu soudu podanou změny místa lázeňského léčení v tom směru, aby lázeňské léčení, povolené Léčebným fondem v Trenčanských Teplicích, bylo přeměněno na lázeňské léčení v Teplicích-Šanově. Rozhodčí soud pro nemocenské pojištění veřejných zaměstnanců v Praze nálezem ze dne 18. dubna 1932 č. j. Clf. 42/32 vyslovil, že podle směrnic pro lázeňské léčení, vydaných na základě par. 10 zákona č. 221/25 Sb. z. a n. jest jedině Léčebný fond oprávněn ustanovovati místo lázeňského léčení a způsob ubytování. Změna lázní jest možna jen za svolení Léčebného fondu. Vzhledem k těmto okolnostem nemá žalobce žád-

ného nároku, aby si ustanovil místo lázeňského pobytu, anebo aby mu bylo místo lázeňského pobytu změněno. Žalobci lze podati žalobu proti výměru Léčebného fondu, kterým se povoluje lázeňská léčba jen potud, pokud by žalobce nepřijal dobu trvání léčby a čas, kdy je tuto nastoupiti.

LITERATURA

Arnošt Oliva, Nejsvětější Srdce Ježíšovo. Výklad litanie. S církevním schválením. — „Proč uctíváme Božské Srdce Páně? Proto, že Srdce Kristovo je symbolem jeho lásky.“ Knížka, obsahující 33 úvah na 33 titulů Božského Srdce Páně, bude uvítána všemi, kdo touží, aby zajeli na hlubinu i při těchto invokacích. Pěkně ji vydal Jan Toman ve Žďáře na Moravě. Cena 12 Kč. V. K.

Karel Hlava, Nauka o výchově slabomyslných pro ústavy ke vzdělání učitelek dom. nauk. Unie, Praha. Cena 6 Kč. Na 59 stránkách pojednal spisovatel o pojmu a významu pedopathologie, o duševně úchylných dětech, o tělesných a duševních nedostatecích slabomyslných a o příčinách slabomyslnosti; v druhé části je pojednáno o pomocném školství. — Hojnost materiálu literárního i statistického z nejnovější doby. Dobrá učebnice. V. K.

Kalendář Matice cyrilometodějské pro rok 1933 jest útržkový kalendář v duchu katolickém. Je to první případ v literatuře kalendářů. Životopisy svatých na každý den, evangelium a epištola (v hesle) a pro každý týden výchovné dvě směrnice, toť výborná pomůcka pro učitele a duchovenstvo. Umělecký obrázek svatého v záhlaví každého týdne zapadá výborně do rámce vkusně vypraveného díla. Myšlenka i celé zpracování jest dílo docenta našich prázdninových kursů p. Jos. Papici. Není to kalendář v běžném slova smyslu, ale dílo vysoké výchovné, vzdělávací a umělecké ceny. Přejeme, aby byl hojně rozšířen. Cena 10 Kč jest opravdu velmi malá. Objednejte u Matice CM., Olomouc, Wilsonovo nám. Kuncěk.

Vánoční pohlednice. Opět šťastný počín MCM vytlačiti různý bezcenný umělecký cit urážející brak. Kolekce 10 pohlednic za 5.50 Kč jsou prvotřídně hlubotiskem provedené kopie obrazů nejslavnějších malířů. Pan Jos. Papica měl opět šťastné oko ve výbě-

ru a ukázal vytříbený vkus. Objednávky u MCM. v Olomouci. Doporučujeme.

„Život“ od dra Silv. Braito jest májákem v dnešním viru života. Dovede přátelsky poradit a vést k Bohu. Kapitoly: Život v křesťanské rodině, bez rodiny, přátelství v životě, láska v životě, četba, pokušení, výchova vášní, život hříšný, život kající, život oběti, křesťan občanem, posvěcení všedního dne, stáří, život věčný atd. — ukazují cestu i v těch nejtajnějších momentech života. Doporučuji knihu jako dárek k vánocům, k Novému roku neb k svátku, hlavně mladým lidem. Knihu čísti, podle ní žiti a rozšiřovati považují za povinnost každého katol. učitele.

Kuncek.
Z nakladatelství Josefa Birnbauma v Brtnici. M. Š. Černý: K. Betlemu. Scéna s dětmi před jesličkami. Cena 2.50 Kč. — K vánočním oslavám, jichž se mají zúčastniti hlavně děti, nelze si přátí lepší hry než je tato. Veršiky a koledy, jež svou jednoduchostí jsou právě pro děti jako stvořeny, vyplní jistě své poslání: přivést děti k Betlemu — k Ježíškoví. Též pro svou snadnou výpravu zasluhuje hra hojněho rozšíření. Lze vhodně užiti národních krojů. Vřele ji doporučujeme.

Václav Vlček: Řím, obraz z dob pro-

následování křesťanů. Drama o 5 jednáních s 2 proměnami a živým obrazem. Vyšlo roku 1932 nákladem J. Birnbauma, knihkupce v Brtnici. Vytiskla knihtiskárna T. Gajdy ve Veselí nad Moravou. Cena 6 Kč. Povolení k provozování udílí nakladatel. — Mladý a nadějný básník a spisovatel Václav Vlček, jemuž byla udělena první cena v mezinárodní soutěži katolických básníků a spisovatelů, působivě zdramatisoval život prvních křesťanů v dramatu „Řím“. Osou děje jest život svatě Anežky římské, staté r. 304. Vyvrcholení děje jest ve IV. jednání, v zavraždění novokněze Aemilia v katakombách. Rozuzlení všech zápletek a zauzlení nastává až v poslední scéně, způsobující rychlý spád děje, který nás udržuje ve stálém napětí. Konečné obrácení Symfonia ml., odmítnutého nápadníka Anežčina, přímo před Diokleciánem, a smrtí svatě Anežky, působí nejmohutnějším dojmem posledním. Živý obraz působí uklidnění. Výborně jest vystižena morálka, sociální, veřejné a náboženské poměry té doby, ne nepodobné dnešním, takže děj budí dojem časové současnosti, vzpomeneme-li na Rusko, Mexiko a Španělsko, nám pak připomene uměleckou formou naše křesťanské povinnosti dobročinnosti, stálosti a obětování všeho pro Krista. — Po stránce technické je provedení snadné při dobré vůli. Kroje římské, propadliště pro ducha, vyvýšené místo pro trůn, zjevení sv. Lucie, světelný kříž v temnu katakomby nad mrtvým Aemiliem, to vše možno provést i na obyčejném vesnickém jevišti. Vděčnost obecnstva bude odměnou všem, kteří se tomuto krásnému náboženskému divadelnímu kusu věnují. Žádné nábožné povídání, nýbrž nábožné skutky jsou hlavní známkou dramatu. V příloze našeho „Věstníku“ ze dne 1. října 1932 jsou uvedeny jiné divadelní hry, vydané nákl. Jos. Birnbauma v Brtnici. Jk.

Kamna a stolokrbý
„FENOM“
dobré výrobky za levnou cenu.
PRAHA II.,
Václavské nám. čis. 33.
Tel. 23.264.
Školy a učitelé zvláštní
cenné výhody!
Novinka: Kachlová kamna v kov.
kostře TERNO (syst. Fenom.)

Znáš novinku: SILNÁ SLOVESA NĚMECKÁ V ROZMLUVÁCH?
Red. Ječmínek, Holešov, Morava. Kč 5.—. Žákům zpříjemní učení,
učitelům usnadní práci!

SUKNA, módní vlněné pánské i dámské látky kupujte u fy Hezína a sp., Humpolec!

Vzorky obratem na požádání. Vyjde i ochotně vsáhc plateb. podmínkami, odvoláte-li se na Věstník.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čsl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská). Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

F. F. H.

Smutné vánoce.

Tímto titulkem nadepsala nedávno jeden ze svých úvodních článků „Národní politika“, tímto nadpisem zahajuji i já svou skromnou stať. Proč smutné vánoce? Vždyť vánoce jsou svátky radosti, vždyť o vánocích v srdce lidská vstoupí mír, ruka štědrá je — a mysl čistá pod dojmem čistého zrození Kristova. — Ano, toť pravda svatá, avšak letošní svátky radosti přinesly mnohý žalost.

Starostmi o těžké byli je pochýlena přímá kdys hlava drobného státního a veřejného zaměstnance, který hledí s vážnými obavami vstříc blízké budoucnosti. Zima, ta věčně potřebná paní, nic se neptá, proč je krise, ničím se nedají její požadavky utlumiti. Přes půl milionu nezaměstnaných v ČSR. je velikým vykřičníkem dnešní těžké doby, podávajícím oprávnění k názvu smutné vánoce. Státisíce zemědělců bídné živoří. Desetitisíce našich drobných živnostníků a obchodníků stěžují si na špatné obchody — a jejich naděje klesla zvláště teď pod bod mrazu, neboť snížením platu státním a veřejným zaměstnancům přijdou o značný příjem. A přece: Hoden je dělník mzdy své!

Před vánocemi roku 1930 zrodil se v těžkostech vánoční příspěvek, který věnovaly tisíce starostlivých otců a matek na Ježíška — dárky svým dětem — na nejnnutnější zimní potřeby. Vánoční příspěvek, nešťastné nedochůdce, zakřičené tolika projevy zášti a závisti, nebyl zdrav dlouho. O vánocích loňského roku se těžce roznemohl — a letos usnul na věky. Smutná zima přinesla s sebou smutné vánoce. Špatné hospodaření několika hořejších desítek se těžce mstí. Státní a veřejní zaměstnanci všech krajů ČSR. marně protestují proti oklešťování svých platů. Jejich vysilující zápas je těžký. — Kde vezme okradený — a jinak postižený — pán všechny peníze pro mzdu svého služebníka?

V těžké době, kdy stát potřebuje úhrady nejen na srážkách z platů státních a veřejných zaměstnanců (na 600 milionů Kč), ale i na nových daních a dávkách (na 900 milionů Kč) — řekněme sobě upřímně: „Jsme hotovi přinést oběti na oltář své vlasti Nechť však mocní a bohatí předcházejí vždy příkladem! Bude však tato oběť obětí poslední?

Nechť funguje spravedlivě kontrola státního hospodářství!

Mám jedno zbožné přání:

Kéž tyto právě uplynulé vánoce jsou poslední smutné vánoce!

Glosy.

Výbor Čsl. obce sokolské obrátil se k Sokolstvu a k celé naší národní veřejnosti s „Posláním“. Autorem tohoto nemastného, neslaného povídání je prof. dr. Weigner; mluví zde způsobem málo vhod-

ným o aktuálních věcech politických, o humanitě, demokracii, hospodářské krizi a pod., nenajdete však v tomto manifestu ani slova důrazného volání po nápravě a odvrácení těchto nebezpečí. Dr. A. Hajn v „Samostatnosti“ ostře posuzuje Weignerovo „Poslání“ a obává se, aby se tento list nestal „v obci sokolské pramenem vnitřních nesnází a kamenem všelikých úrazů“. — Že v Sokolstvu nevládnou poměry idylické, je obecně známo; tuto je opět malá, ale přesvědčující ukázka.

*

Zlevňovací akce vlády, chystaná už delší dobu, bude podle projevu předsedy vlády Malypetra k předsedům politických stran, provedena po Novém roce. Hlavně půjde o snížení úrokové míry, k němuž chtějí býti peněžní ústavy donuceny úředně, a o kartelový zákon, o němž se už tak dlouho jedná a píše, ale který se pro odpor některých průmyslových svazů a bank, jako organisátorek kartelů, stále a stále oddaluje.

*

Japonsko má podle nejnovější statistiky největší počet milionářů, ale také poměrně nejvíce chudiny. Má velmi dobře vyzbrojenou a vycvičenou armádu a mnoho chutí dobývat s ní nových území.

*

V sovětském ráji ruském byla zavedena pronikavá změna v placení daní; daně je možno platiti též naturáliemi, čímž se důkladně zreformovalo zásobování vládních obchodů. Dk.

Pravé tajemství a podstata blahobytu spočívá v umění opatřiti se věcmi vyšší vnitřní ceny a hodnoty. Vydáváme-li již nad rozpočet, činíme tak proto, abychom získali něčeho trvalého. Někteří lidé, kteří za jiné věci snadno utratí dosti peněz, šetří na předplatném novin a užitečných knih, nečtou jich a zůstávají proto nevědomí a obmezení. Marden.

Jan Kuncek :

Tělocvik dítěte od 4 do 7 roků

(Tuto stať jsem pracoval na základě překladu kol. J. Jančaříka z Uherského Brodu z francouzské knihy „Primitivní tělocvik pro školy mateřské a obecné“ od C. Dacheville.)

V tomto věku musí převažovati tělesná výchova nad výchovou rozumovou. Péče, kterou dopřáváme tělu, má bezprostřední účinky na rozvoj organismu. Nutíme-li dítě k duševní práci, působí se tím taková únava, že dítě reaguje lhostejně, a při naší nejlepší vůli je nudíme.

Rodiče se velmi často domnívají, že je nutno začít s učením různých básniček, říkanek, čtením obrázku, počítáním, co nejdříve. Čím více toho dítě ví, tím větší radost mají rodiče. Rodiče často žádají po dětech věci, kterým skoro vůbec nerozumí. Vynakládá se mnoho času na memorování, zatím co později se na-

učí věc hravě. Vše má svůj čas. Není radno a zdrávo předbíhati toho, co má přijíti později. Není třeba přistupovati k rozumové činnosti dříve než se otevře.

Mozek dítěte pracuje spontánně, to jest, všechny dojmy vnějšího světa, nové a rozmanité, působí více než jest třeba na mohutnosti duševní: paměť, pozornost, představivost a úsudek. Má-li se podněcovati duch, úplně postačí krátká cvičení jazyková, volné kreslení a menší práce. Dnešní mateřská školka velmi často předbíhá úkoly třídy elementární, přebírá je do svého programu. Z mateřské školky se často dělá škola. A nerozumní rodiče mají radost, mohou-li se pochlubit uměním svého milého dítěte. Příliš brzy se bere dítěti dětství. Z toho vyplývá, že výchova rozumová se zredukuje a času se využije k rozvoji tělesnému. Děti jsou jako malá zvířátka, dovádějí podle libosti, vydýchají se na vzduchu, hrají si od rána do večera, dobře jí, aby vzrostly, zesílily a získaly všeho dobrého pro zdraví.

Jestliže dnes je tolik dětí městských choulostivých, chudokrevných, tělnatých, bez síly a veselí, je to velmi často proto, že předsudky rodičů a podmínky moderního života spotřebují mnoho času, toho času, který má býti věnován hře. Vskutku hoch a dívka měli by si hráti po celou dobu kromě jídla a spánku. Jak často bývá ideálem starostlivých rodičů, když děti pěkně sedí na židli, přemítají nad obrázkovou knihou, strojí loutky. Je-li dítě příliš živé než aby si zvyklo na toto tiché zaměstnání, pošle se do mateřské školky, kde je umění uklidnit. Místo aby se temperament rozumným způsobem usměrňoval, aby nevybočil ve zvyk — rozpustilost, tlumí se v dítěti přirozený pud.

Přiznáváme, že jest tomu jinak v rodinách hmotně slabších. Také čím dále tím více přibývá matek výdělečně činných v továrnách, obchodech, úřadě, na poli a nemohou opatrovati svých dětí. Zde sociální instituce mají široké pole působnosti. Jak vydatné jsou pak prázdninové dětské kolonie.

Nedostatek přiměřeného pohybu bývá nahrazován umělým tělocvikem, nejlépe přirozeným tělocvikem, který si může každý dovoliti. Tento tělocvik umělý se provádí zábavným způsobem. Obsahuje pohyby napodobovací a hry bez i se zpěvem, cvičení na zesílení svalstva zádového a bederního, dechová přirozená cvičení podle Bukha. Nejlepšími dechovými cvičeními jsou ta, kdy velké skupiny svalové byly uvedeny v intenzivní práci, čímž se i zvýšil oběh krevní a současně následuje zrychlené dýchání.

Zde jsou pro děti nejvydatnější ty, které provádějí s chutí. Nevnučujte jim příliš vyumělkované hry, které neodpovídají mentalitě dětské. Nedopouštějte se naivnosti, že vy jim vynaleznete lepší hru, racionelní, zajímavější, než dětské hry, ze kterých mají radost. Dětské hry jsou mnohem zábavnější; každý pohyb uvede jejich obrazotvornost v činnost a tato jim dává v každém okamžiku účelných cviků a pohybů. To jest šťastná výsada jejich věků. Dospělí, aby se rozhodli uvést v pohyb svaly, po-

třebuji teorie pravidel; to neplatí však pro děti, které jediné hrají pro radost ze hry. Necháme-li dítě hrát na zdravém vzduchu a v bezpečí, zajistíme mu nejlepší tělesnou výchovu.

Dřív se k spánku neukládej, dokud jsi neuvážil: Co jsem dnes vykonal? Které povinnosti nedostál? Všecko pořád od rána počínaje takto si projdi a kárej se, činil-lis zlé; pakli dobré, raduj se! (Pythagoras.)

Zbytečné rozčilení.

Není pochyby, že moravský Ústřední spolek jednot učitelských je velmi bedlivě hlídán. Hlídá jej Československá obec učitelská, která zase je bedlivě střežena ÚS. Tedy páni se hlídají navzájem, zrovna jako v Rakousku, kde jeden hlídal druhého, aby Jeho Veličenstvo mohlo klidně spát. Tak i Jeho Veličenstvo náš Pokrok může klidně spát. Stačí nepatrná důtka některého z hlídačů o nepokrokovosti, aby zase zavřela krev ve zkornatělých cévách starých lvů a aby i mladi ježili hřívy a zkoušeli sílu svých hlasů.

V poslední pak době slyšeti pravou bouři hlasů zjitřených.

Co se stalo?

No, dosud na štěstí ještě nic, ale mohlo se stát, kdyby nebylo bdělé pozornosti ČOU., která včas vydala poplašný signál.

Jen si pomyslete! Nešlo o nic víc a o nic méně, než o spolupráci mladých z ÚS. a SKU. při budování naší nové demokratické školy.

A tu naši demokrati, kteří mají demokracie plná hrdla a mírumilovných hesel plná ústa, pojednou vyrazí bojovný signál. A přece víme, že umějí velmi dobře pískat na šalmaj míru, aspoň pokud jde o německé soudruhy, ale když jde o příslušníky téhož národa, který prý objímají celý nevýslovnou láskou — aspoň tak křičí z plných plic — nemohou nalézt dosti silných slov a prostředků, aby je odmítli.

Chlubí se ve Věstniku, že naše mladé přijali chladně a spolupráci prý odmítli vzhledem k názorovým rozdílům a dosud získaným zkušenostem. Lze se tím chladným přijetím a odmítnutím vůbec chlubit? Jaké zkušenosti mohli mít ze styků s katolickým učitelstvem? Jaké to byly styky? Jsme na ně sami zvědaví, protože o nich nevíme. A zásadové rozdíly? Možná, že jsou mezi jednotlivými skupinami lidí, kteří jsou v ÚSJU., větší než mezi mnohými z nich a námi. Jedno je ovšem spojuje: Pokrok, to heslo, které podle dosavadního výkladu znamená zarputilou nenávist ke všemu, co nese název katolický.

Pokud se týká domněnky kulturního referenta ÚS., že naši mladí pracovali o dorozumění na poli školské práce na vyšší rozkaz, pak můžeme klidně prohlásit, že se v tom naprosto mýlí, poněvadž jednali z vlastní iniciativy, z vlastního důvěřivého optimismu a ničím nebrzděného idealismu, jemuž se dostalo od pánů, zatížených starou ideologií, první antipacifistické injekce. Měli bychom jim být za to vděční, poněvadž tak ušetřili našim starým výtku, která by je snad byla stihla, kdyby byli nabádali mladé k opatrnosti v jednání s našimi pokrokovými demokraty. Tak poučení, kterého se jim dostalo, je tím cennější, že je přinesla sama zkušenost. Musejí oni sami dotvrdit, že jednali úplně o své vůli a svobodně, zatím co mladí při ÚS. jsou uvázáni na krátkém řetízku u sloupu nesnášlivosti.

Pokud se týká kulturní vyspělosti vysloužilého referenta ÚS., musíme s politováním konstatovat, že se mu i sám kulturní podklad ztratil pod nohama. Nelze si jinak vysvětlit naprostou ztrátu vkusu, která se tak jasně zračí ve výroci podobných tomu, že katoličtí učitelé klesají na úroveň prolhaných kostelníků a novinářících svíčkových bab a o těch farských králičincích. Ostatně celé jeho říkání by mohlo být vtipné, kdyby nebylo tak ubohé. I jej snad čeká osud Don Quijotů, kteří vyjeli před lety na výboje s darwinismem, doprovázeni Sancho Pansou — pozitivismem.

Časy běží — naši mladí se dočkají!

—o—

Zlomek dopisu ženě.

(Psáno před platovou úpravou 1926, ale časové dnes opět.)

Ty víš: Nož z velikých a nekonečných slov a slibů
so naválí a nakyne a napeče náš pecen chleba,
my můžeme žít pěkně z loňských borůvek a hřibů
a z naděje, že letos jich nám zas tolik, kolik třeba, —
když nevyžene vláda lidu z lesů státních škodnou bídu.

A slavný pecínek až vyjde z honosné a slavné pece, —
jak římský císař, který lidu veze círcenses et panem,
pak, drahá ženo moje, doufej, že snad — možná — také přece
my za kůrečku chutnou, krásnou vděční býti nepřestanem
a vypravovat vnukům zvěsti, jaké potkalo nás štěstí.

A dočkáme-li shrbených se zad svých, roztřesených kolen,
snad někde v světě na příkopu uzří paměti náš zbytek —
tu slavnou kůrku —, i jak šli jsme kdysi v máji šťastným polem,
kde velké, pěkné pecny rostly pro lidi a pro dobytek —
a placky — někde — také — asi pro x, sbírající klasy.

Konrád Zerhan.

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Ze spolku katolického učitelstva v
zemí moravskoslezské. Výborové
schůze konány 11. prosince v Přerově,
28. prosince v Brně. Dne 29. pro-
since konala se tamtéž valná hroma-
da, jejíž průběh i výsledek voleb pří-
nesl ihned nato denní tisk.

Z kulturní činnosti jihočeského ka-
tolického učitelstva. Jihočeský odbor
Zemského spolku katolického učitel-
stva již po mnoho let svolává pří-
slušníky svého stavu a katolické in-
teligenty vůbec na ideové kursy, jež
vyznačují se vždy vnitřní jednotnos-
tí hlavní myšlenky, aktuálností témat
a vynikajícími docenty. Ve dnech 27.
a 28. prosince 1932 konal se již sed-
mý takový kurs, který za ústřední
ideu měl Výchovný význam katolic-
kých hodnot v soudobé krisi. Byla to
veliká přehlídka různých oborů du-
ševní práce a zjištění, jaké jsou ú-
koly výchovy po všech těchto strán-
kách a co jim dávají hodnoty kato-
lické. Vnější úspěch kursu byl již v
jeho hojné návštěvě; po dva dni by-
lo zapsáno do listiny přítomných ví-
ce než sto účastníků, většinou z řad
učitelstva. Zastoupeny byly početně
též učitelky řeholní, kněžstvo přije-
lo na kurs i z míst značně vzdále-
ných a projevovalo upřímnou vděč-
nost, volajíc po podobném kursu spe-
ciálně kněžském. Bohoslovci, studen-
ti a studentky byli rovněž četně za-

stoupeni. Přesto, že kurs činil znač-
né nároky na duševní i fyzické síly
posluchačů, byl sledován s neunavným
zájmem až do konce a rozzářené tvá-
ře i vroucí slova loučících se kursis-
tů výmluvně svědčila, že nejdou z
kursu s prázdnem. Dlužno zdůraznit
neobyčejnou ochotu všech docentů,
jejich obětavost a snahu, mluvit co
nejpraktičtěji. Kurs byl zahájen mší
svatou v klášterní kapli u svatého
Jcsefa v úterý 27. prosince. Mši sva-
tou sloužil duchovní rádce jihočeské-
ho odboru katolického učitelstva spi-
rituál kněžského semináře K. Reban.
V promluvě ke mši svaté připravil
půdu duší poukazem na to, že jesle
a oltář Kristův jsou také dnes stře-
dem světa a zřídlem života a že ka-
tolický vchovatel musí mít vlastní
mladistvých a energických hrdi-
nů víry svatého Štěpána a svatého
apoštola Jana. Přehlédneme-li jednot-
livé referáty systematicky, nikoli v
pořádku, jak za sebou následovaly,
protože tento pořádek byl podmíněn
vnějšími okolnostmi, musíme si vší-
mati především témat základních, jež
uváděla v porozumění dnešní doby.
Byly to vynikající přednášky univ.
prof. dra J. Beneše „Dnešní filoso-
fie a život“, univ. prof. dra B. Vaš-
ka „Vlivy sociální na dnešní život“,
„Etika politiky, justice a veřejného
mínění“, večerní veřejná přednáška,
jíž se zúčastnila širší veřejnost „Zá-
pak o rodinu“. Druhou vrstvou před-

nášek byla témata orientační, jež ukazovala, jak v jednotlivých oborech a prostředcích kultury a pedagogiky možno uplatňovati stanovisko křesťanské. Do této skupiny náleží ještě přednáška universitního profesora dra Vaška „Národohospodářské cíle a výchova“, programní, ucelené přednášky univ. docenta dra J. Berana „Pedagogika a její vztah k naší době“ a „Náboženská výchova pro budoucnost“, referát prof. K. Straky „Výchovné poslání literatury“, městského archiváře dra M. Buriana „Výchovné hodnoty dějin“ — přednáška, která fascinovala a strhovala svou poetickou formou i jasným prohlášením víry ve vítězný postup křesťanských idejí myšlenkových a mravních v toku dějin i v době nejnovější — dále přednáška, jež se konala ve dvoraně Bio Elekta a byla provázena filmem dra K. Závadského S. J. „Vědy přírodní a mravní výchova“ s filmem „Život zobonosek“ (byl po prvé promítán mimo Prahu), a spirituála K. Rebane „Tělesná výchova vskutku výchovou“. Ovzduší doby v jeho rázu myšlenkovém, citovém i materiálním vystihovala přednáška dra A. Fuchse „Technika a výchova“, imponující neobyčejnou hloubkou pohledů na dnešní moderního života i uměleckým výrazem. Svorníkem všech témat byl dvouhodinový referát odborné učitelky E. Vejvodové „Výchovnou školou k lepší budoucnosti“; ukazoval, kterak tápou v nejistotách školské reformy a kterak musí se chopiti práce vychovatel křesťanský. Po kursu sešli se účastníci při prosté, ale srdečné vánoční slavnosti okolo vánočního stromku za zpěvu koled, při recitaci básní a několika veselých scénách, jichž autorkami byly dvě mladé učitelky, obdařené schopností nenuceně a srdečně rozveseliti i nejustaranější tváře. — Kurs jistě poskytl velmi mnoho a bude ho dlouho a radostně vzpomínáno mezi učitelstvem i mezi ostatní inteligencí katolickou. Je jím znovu potvrzeno, jak vděčným úkolem jest otevírati pohledy do širokých obzorů katolické vzdělanosti a vésti ku pramenům pravé osvěty křesťanské. Doufáme, že tento českobudějovický kurs nebude posledním činem jihočeského katolického učitelstva. —kr—

Schůzka učitelů domů nauk ze západní Moravy bude zase v Okříškách dne 26. ledna po 11. hodině dopo-

ledne v hotelu u naurazi. Za uobu příjezdějí vlaky se všech stran a odpoledne je vhodný odjezd. Kolegyně přijďte a přineste si hojně námětů ku práci a hotové práce dětí. Na shledanou v Okříškách! — Zoufalá.

Vyškovský odbor koná valnou hromadu v den sv. Tří králů v Křenovicích v Lidovém domě o půl 9. hodině s obvyklým pořadem. Nesejde-li se v ustanovenou dobu dostatečný počet členů, koná se valná hromada o hodinu později a je schopna se usnášeti za každého počtu členů.

Krajinský odbor hranický zve na členskou schůzi ve středu 11. ledna 1933 o 10. hod. v sále Černého orla v Hranicích. Přednáší p. dra A. Svobodová: Omyly ve vyučování dějepisu. Přijďte všichni poslechnout si zajímavou přednášku! —l.

Krajinský odbor katol. učitelstva na Opavsku konal měsíční schůzi 18. prosince, kdy jsme podnikli exkursi do zem. ústavu pro léčení nervových chorob v Opavě. Velmi přátelsky přivítal nás a provedl známý odborník pan ředitel MUDr. Tiefenbach se svým druhem. Spatřili jsme obě oddělení, mužské i ženské, kuchyně s ohromnými 12 kotly, v níž se vaří až pro dva tisíce osob, udírnu, cukrárnu, zásobárnu, jatky atd. Všude panoval pořádek a čistota. Kuchyni a ženské oddělení vedou obětavé sestřičky. Asi 40 proc. chovanců je v ústavě pro následky alkoholismu, ostatní pro následky pohlavních nemocí, event. zneužívání manželství. Pan ředitel doporučoval, bychom ve škole jednali s dětmi opatrně. Kolega V. se při půjčování knih pro roztrhanou knihu tak rozlobil na děvče, že dítě nervově ochrulo, ztratilo řeč a V. měl nepříjemné „potahování“. Jeho štěstím bylo, že děvče tělesně nepotrestal, nýbrž jen křikem přestrašil.

Prodělal jsem svět. válku u tří pluků (12., 18. a maďar. 52.) a měl jsem příležitost poznati nemocnice, ale nikde na mne nemocnice nepůsobila takovým dojmem, jako tento ústav, kde jsem neustále v duchu viděl dobrého svého strýce, známého humoristu, jenž aktivně sloužil v Dalmácii a ve světové válce při jakémsi incidentu tak zbil rakouského šikovatele, že sám utrpěl náhlou nervovou chorobu, prohlásil se za císaře Viléma a skončil v ústavu choromyslných. —

Navrhujeme: 1. dochvilnější vydávání Věstníku; 2. uspořádání

prázdninového kursu v červenci hned po hlučínských exerciciích v čele s vdp. P. A. Daňhou; 3. nechť redakce Věstníku se pokusí ujednati s některou cestovní kanceláří přístupnou cenu na světovou výstavu v Chicagu. — Krňanský.

Krajinský odbor katol. učitelstva na Velkomeziříčsku. Dlouho již nebylo referováno o činnosti našeho odboru, ačkoliv existuje již několik let a každoročně pořádá několik členských schůzí. V letošním roce schůzovali jsme 28. září, kdy se pak po schůzi členové zúčastnili korporativně oslavy svatováclavské, pořádané sdružením katol. spolky velkomeziříčskými, druhá schůze byla pak 10. listopadu a konečně třetí 8. prosince. Schůzi zahájil předseda kolega Charvát, přivítav všechny přítomné, zvláště profesory zdejšího ref. reálného gymnasia dra Roztočila a dra Slavotínka a obvodního lékaře dra Štourače, kterému udělil slovo. Dr. Štourač promluvil o epidemických dětských nemocích a podal nám velmi cenné náměty, jakým způsobem je můžeme rozpoznávat, jaký jest jejich průběh a konečně jejich léčení. Jsme vděční p. doktorovi za jeho ochotu a jeho náměty, kterých můžeme ve své školní praxi mnohdy potřebovat a můžeme včasným upozorněním rodičů zabránit někdy až nemilým následkům onemocnění žáka. Přednášejícímu dík a těšíme se na jeho další přednášku. Pak promluvil o současných událostech školských vdp. katecheta Procházka, jenž přivítal do našeho středu nově přihlásivší se 2 kolegy, kterým přeje v jejich začáteční učitelské službě mnoho zdaru a spokojenosti. Potěšitelným zjevem jest to, že kolegové a kolegyně projevili čilý zájem a v počtu 21 účastníků se dostavili, dokonce i z těch nejvzdálenějších míst našeho okresu. Mnohým vadí špatné autobusové spojení, takže musejí i před ukončením schůze nastoupiti zpáteční cestu do svých působišť. — Příští členská schůze bude v lednu 1933. Doufám, že se dostaví i ti pohodlní, kteří tentokrát nebyli. Budme vždy pevní a ucelení ve svém přesvědčení, neboť polovičatost jest spíše ke škodě než k prospěchu. Své přesvědčení skrývat nemáme, ba můžeme býti dokonce na to hrdí, že si nás lid váží a po nás volá, poněvadž jsme katol. učiteli. Zdař Bůh! —ák.

Ke členské schůzi podkrkonošského

odboru katol. učitelstva dne 11. prosince m. r. došel mezi jinými přípisy list, který je dokladem, že hnutí katol. učitelstva v Podkrkonoší není efemerní, ale že má své místo, že ho bylo třeba. Není to dopis snad z řad kněžských, ne; psal jej Frant. Koudelka, knihař Janatovy tiskárny v Nov. Bydžově. Jeho slova si nezaslouží, aby zapadl v archivu odboru, platí všem katol. učitelům:

„Odpusťte, že do Vaší práce zapadne můj dopis, ale člověku nedá, aby to, co v srdci cítí, neřekl Vám, kteří jste vychovateli mládeže. Sleduji zprávy o Vaší činnosti a mám jen to vroucí přání, aby podobných Vám bylo více a více.

Na Vás závisí budoucnost vlasti; jakou vychováte mládež, takoví budou příští občané československého státu. Vědomosti, jež vštěpujete české mládeži Vy, katoličtí učitelé, mají nejpevnější základ, protože postaveny jsou na nejtrvanlivější pilíř — věrouku katolickou. Víru v Boha a lásku k vlasti pěstujete v útlých duších dětských, a je-li povolání Vaše vznešené, jsou pak úkoly, jež Vás čekají v těchto i příštích dobách, tak veliké, že poslání Vaše v čsl. státu je, řekl bych, posvátné. Máte kypřit úhor mnoha let, máte ničit zlé sítě falešného pokroku a zvůle cizích hesel a frází, máte napravit všechnu polovičatost a povrchní vzdělání, které je jako sladká potrava cpáno naší mládeži.

Než, co bych psal dále, Vy sami nejlépe znáte úkoly, jež Vás čekají. Jen ještě něco: Ke katol. knězi a katol. učitelům bude jednou český lid prosebně zvedat ruce o pomoc. Vy, katol. učitelé, spolu s kněžstvem nesete spásu pravého vzdělání ve světle víry Kristovy národu. Vy, zapadlí vlastenci, jimž ještě dnes hrozí leckterá česká ruka, jež ale snad brzo bude prosebně volat: ... Světlo... světlo... čisté a jasné poznání nesmrtelných zákonů Boha všemohoucího dejte nám, vyvedte nás ze tmy cizích hesel, jen zlobu a nenávist nesoucích, a dejte nám poznání učení Lásky, Víry a Naděje Ježíše ukřižovaného!

Přeji Vaší práci Božího požehnání, věřte, že neříkám to jen tak a že prostý český dělník-katolík vroucně na Vás bude vždy vzpomínat a za Vás a Vaši velkou práci jen vždy v modlitbách prosit.

Kéž Vám Bůh dá i požehnání do-

čkati se ovoce práce, již konáte pro čest a slávu Boha a blaho milované vlasti!" —

K dopisu, za nějž mnoho díky p. K., netřeba nic dodávati, je si jen přát, by — ze srdce — došel k srdcím — pro srdce!

Jedním z nejtěžších poblouzení současné společnosti jest nesvornost.

(Z proslovu dra Noska při večírku k oslavě sedmdesátých narozenin dra Hrubana.)

HLÍDKA UČITELEK DOM. NAUK

(Pokračování z čísla 6., strana 99.)
Šití různých stehů nacvičím buď na kabelce nebo na schránce na hřebeny. Z nacvičených stehů vyšší naposledy slovo „Hřebeny“. Následuje pletení. Oko hladké a obrácené nacvičím buď na nátepničkách nebo na dívčí čepice. Když pracuji nátepničky, jednu upletou z ok hladkých a druhou z obrácených, pak zháčkují a háčkem udělají nějaký okraj. Po nátepničkách pletou dětské bačkorky a na těch se naučí střídání ok hladkých a obrácených, pak proužky hladké a obrácené. Popis bačkorky budu se snažit vysvětlit co nejzřetelněji. Která nezná tento postup, ať vezme jehlice a nějakou vlnu a zhotoví si vzor. Pracuje se z barevné, libovolné, ale ne příliš silné vlny. S počátku se plete dvěma jehlicemi. Začne se na 43 ok a pletou se 2 oka hl., 2 obr., a to 25 řad nad sebou. Po těchto řadách uplete se 5 řad stále hladce. (Řady rozuměj jehlice, tedy 5 jehlic.) Po tomto proužku přijde proužek na provléknutí šňůry. Plete se následovně: 1. řada hladce, 2. řada obráceně, v 3. řadě se ujmou vždycky tři oka, dohromady hladce, dvakrát nahodit, zase tři oka hladce ujmout, dvakrát nahodit, a tak až do konce. Přidáváním a ujímáním vznikly dírký ků provléknutí na prstech pletené šňůry. Nyní se přeplete jedna řada obráceně a druhá hladce, takže tento proužek je zase z pěti řad. Teď se uplete zase 5 řad hladce jako předtím. Nyní je zapotřebí čtyř jehlic a očka se rozdělí na tři díly. Na první jehlici se dá 15 ok, na druhou 13 ok, na třetí zase 15 ok. Jehlice první a třetí s 15 oky se nepletou nyní, jen jehlice prostřední s 13

oky se plete a zde se nacvičí žákyně plést proužky hladké a obrácené také po pěti řadách. Uplete se 8 proužků. Upozorňuji, že první a poslední oko se plete krajově (anglicky). Když je 8 proužků upletených, nabere se jedna strana anglických ok na první jehlici s 15 oky a druhá polovice na třetí jehlici s 15 oky. Nyní jsou všechny oka zase na třech jehlicích nabraná a čtvrtou jehlicí se plete pět proužků zase hladce a obráceně po pěti řadách, jako na tom prostředním dílku, který, než se jeho krajová oka nabrala, měl tvar jazýčka. Takto upletená bačkorka se zakončí a sešije. Šev jde prostředkem chodidla přes patičku až nahoru okolku. To již se samo ukáže, jak se to žádá. Naposled se provleče pletená šňůra; až je provlečená, udělají se na obou koncích buď třepečky, nebo kuličky. Zavazuje se na předu nožičky a podle potřeby se utáhne, aby se bačkorka nevyzouvala. Toto pletou dívenky velmi rády, zvláště které mají malé sourozence. Co je při tom výhodné, jest, že jde jim tato práce velmi rychle. Pleteme-li čepice, také je pleteme na dvou jehlicích. Polovici z ok hladkých a polovici z ok obrácených. Vypadne obdélník, dlouhý podle objemu hlavičky, zháčkuje se a okraj pleteme na čtyřech jehlicích střídavě 2 hl., 2 obr. a do toho vpleteme pestré proužky. U vrchu se čepice zřasí a na lepence si zhotoví každá velikou kuličku, přišije a je čepice hotová.

(Pokračování.)

Většina.

Pokrokových je nás více — silná většina!

Proto terčem vašich vtipů má být menšina?

Nemyslíte, vzácní páni, ve své prostotě,

žádná většina že nemá práva k sprostotě?

Puntík.

ROZHLEDY

Učebné pomůcky a ministerský výnos. Prosincový výnos u učebných pomůckách bude potřebovatí objasnění. Píše se v něm na př., že při vlastivědě se smí užívatí pomůcek (plánů, mapek), které zshr. jako vyučovací po-

můcky připustila. To se budou všechny plány a mapy, které si učitelé nakreslili, posílati ke schválení zšr.? Nebo se budou dokonce zhotovovati trojmo? Zdá se, že ministerský výnos nepočítal s okolnostmi, jak vznikly většinou vlastivědné pomůcky. Vždyť je to z valné části výsledek učitelské soukromé a nikým nehonorované pile. Chtěl-li učitel míti pro vlastivědu názor, sedl a nakreslil plán třídy, plán obce a okolí, mapku nalezišť významných nerostů atd. Bude-li zaveden dlouhý schvalovací proces, oživne si ce šiml byrokracie, ale učitelé se zařeknou pracovati přes čas.

Užívání drobného názoru, četby a časopisů je odvislé od schválení rady. Není to trochu zbytečné omezování pedagogické volnosti, o které se tolik po převratě básnilo? Snad by stačil výčet, které věci jsou jako pomůcky do školy nepřipustné a které se doporučují. Zakázati na př. výstřižky nahotin, karikatur činných politiků a církevních hodnostářů, zesměšňování náboženství, obrázky nebo články s politickou či protistátní tendencí a pod. Naopak měl výnos doporučiti hojně užívání výstřižků kulturních zpráv, obrázků měst, hradů, vynikajících osob, aktualit atd. Tento odstavec může způsobiti více zla než dobra. Mnohý učitel raději věci schová a názoru vůbec neužije. Nepotřebují-li schválení pomůcky fysikální, nebylo potřeba snad té přísnosti u drobného názoru, který vykonal záslužné dílo právě na nejchudších školách nedostatečně vybavených. — M.

Zjednodušená latinka. Příštím školním rokem zavádí se na nižším stupni, jistě k nemalé radosti zvláště starších učitelů, zjednodušená latinka, užívaná dosud hlavně v Americe. Budeme se pěkně přes prázdniny zase učit. Nebyl by dobrý nějaký kurs pro zjednodušenou latinku? Docenti by se jistě našli a posluchači také, zvláště byla-li by státní subvence a fešácký program od pivovaru k vinicím. — ro.

Studující učit. ústavu ve Sv. Janě p. Sk. pořádají dne 5. února v Berouně reprezentační ples.

Z Místecka. Pracovní sekce učitelstva okresu místeckého uspořádala 15. prosince 1932 v kreslíně chlap. měšť. školy v Místku přednášku ředitele pokusné obecné a měšť. školy v Brodku u Konice p. H. Smékal o vnitřní reformě školy měšťanské. Vážnost a důslednost

předsevzetí Ps informovati a spolupracovati na tvoření nové školy těší se značnému zájmu kolegů nejen z našeho okresu, ale i z okresů sousedních (jmenovitě Frýdecka), jak do svědčovala veliká účast 70 přítomných. Po uvítání přítomných ředitelem školy p. J. Palečkem předseda Ps odb. uč. R. Pittermann ve svém zahajovacím proslovu připomíná protiklad pedagogického kvasu učitelstva v dnešní hmotně svízelné době, kdy nepřízeň vnějších životních podmínek je pro nás trpkým poznáním pochopení našich snah za uskutečnění ideí nové školy. Retrospektivně přehlédnuv dosavadní práci Ps vítá milého hosta p. řed. Smékala, který ochotně vyhověl pozvání, aby pojednal o brodecké pokusné práci. Referent ve svém teoretickém úvodě osvětlil moderní orientaci ve výchově, od které se očekává zrod nového společenského řádu a nového člověka. Nová škola je budována snahami poválečného desetiletí vývojově, nikoliv násilně. Probrav vlivy společenské, rozhodující při tvoření dnešního společenského útvaru, naznačuje dnešní pedagogickou orientaci a program výchovy, usilující o odstranění sporu mezi jednotlivcem a společností, o souzvuk společenských a národních variací a o prozáření výchovy ideovou jednotností a věrou v nového člověka a lidstvo. Nato vytyčuje nejdůležitější zásady vnitřní školské reformy. Zdůrazňuje nutnost nové školy býti školou činnou, má-li vésti k samostatnosti a ke zvýšení individuálních sil; toho možno dosáhnouti individuálním učením. Definuje individuální učení jako didaktický princip (!) a zdůrazňuje nejen cíl, ale i formu individuálního učení, přechází k samoučení (to si každý přizpůsobuje podle svého individuálního ustrojení, volí si svou metodu poznávací) a k testům, u nichž podtrhuje úplnost fakt, mají-li býti objektivní. Testujeme jen nejzávažnější fakta a jen to, co můžeme testem postihnouti, co je měřitelné. Test dobře orientuje; i morálka učení se jím zvyšuje. Zmíniv se ještě o diferenciaci žactva, metod a učiva, přechází k praktické části svého referátu, k praxi individuálního učení a k diferenciaci na brodecké škole. Cíl každého předmětu je dvojitý a) individuální — směřuje zachovati a rozvíjeti energii individua, b) sociální — vésti k sociálnímu vřadění. Aby

se vyučování přizpůsobilo individuálním schopnostem žactva a zároveň nebylo rozbíjeno pracovní společenství třídy nebo skupiny, podává přibližné schema uspořádání metodického postupu, kde v kolektivním psychologickém přiblížení vyzdvihuje suggestivnost učitelova slova, jeho možnosti dáti žákovi ilusi situace, uvedení do citové a myšlenkové sféry, když čtené slovo nedá kolikrát citové injekce. Výčtem výhod a obtíží brodeckého postupu zdůrazňuje zvláště nutnost psychologických prostředků, blízkých životu a přiměřených schopnostem dítěte. Metoda sebe duchaplnější nespasí školu; tu dělá osobnost učitelova. Závěrem své temperamentní dvouhodinové řeči vyzdvihuje nejkladnější přínos individuálního učení — radost žákovu z vlastní práce. Důtklivě upozorňuje, že se individuální učení nesmí zvrhnouti v strohý, protispolečenský individualismus, aby tak nebyl dítěti znemožněn vstup do kolektiva lidí a jejich práce. — Výsledný dojem přednášky, vnitřně bohaté a osobitě vyvážené, byl zdařilý jak povolností osoby přednášejícího, tak i zajímavostí referátu. Stavebná jasnost výkladu, upřímnost podání uskutečnitelnosti fakt vykonala svůj průkopnický úkol nové orientace, která je účelem a cílem naší Pracovní sekce. Živý zájem přítomných o praktické ukázky z brodecké školy a čilý rozhovor byl reakcí na časový a podnětný referát. —ek.

Písemné zkoušení ve školách. Stále větší měrou proniká do škol testování, t. j. písemné zkoušení žactva. Dnes zvláště mladí odchovanci učitelských ústavů a pedagogických akademii snaží se jím odměřovati vědomosti žáků bezpečněji a přesněji, nežli je to možno dosavadním zkoušením a přehlížením školních a domácích úkolů.

Československá grafická Unie v Praze vydává právě testy pro všechny téměř učebné předměty. Mám po ruce Tašnerovy německé testy, vztahující se k autorově 2. cvičebnici „Učme se německy“. Poznáme z nich výhody a nevýhody této nové pomůcky. Ve zvláštním návodu pro učitele je přesně vyznačeno, jak se podle nich má pracovat.

Všimněme si jejich obsahu!

V obálce „A“ najdeme:

1. 441 příklad na 24 listech. Zkušebními příklady se zjišťuje,

porozuměl-li žák učivu nebo ne. Učitel vysvětlí žákům postup písemné zkoušky. Nemůže-li žák některý příklad rozluštit, přejde prostě k dalšímu. Čas potřebný k práci je přesně stanoven. Když je žák hotov, odevzdá úlohu. Učitel si poznačí, kdy byla odevzdána.

Opravit test, označí učitel na dolní straně listu počet správných a nesprávných bodů. Žák si podle toho za kontroly učitelovy vypočítá procenta správnosti a určí si známku podle stupnice: 0—10 proc. chyb značí prospěch výborný, 11—30 proc. chvalitebný, 31—50 proc. dobrý, 51—70 proc. dostatečný, 71—100 procent nesprávných řešení značí prospěch nedostatečný.

2. Ze známek jednotlivých testů si žák sestaví svůj „graf“. Silnější čára na tabulce označuje, stoupají-li či klesají-li jeho vědomosti, podle ní posuzují učitelé a rodiče prospěch dítěte.

3. Na jiných tabulkách vypočítává si žák sám známku za čtvrtletí, po případě za pololetí, pak převádí známky testové na starou stupnici o pěti známkách.

Obálka „B“ slouží ke zhodnocení každého testu pro celou třídu. Do pravého rámce se запиše počet známek podle 5 stupňů, vypočítá se též jich počet v procentech a запиše se do příslušného sloupce. Takto získaná data se přenesou do diagramu, kdež spojením příslušných bodů dostaneme „distribuční křivku“, která znázorní, jak jsou známky rozděleny na jednotlivé stupně.

Takto se dá písemným zkoušením za normálních podmínek (pravidelná návštěva školy, nerušená práce ve škole atd.) přesně stanovit míra vědomostí žákových. Možno tedy doporučit testování. Zvláště je oceňujeme ve třídách přeplněných, kde není možno žáky dobře vyzkoušet, pak ve třídách, kde z různých příčin (rychlý postup při probírání rozsáhlé látky, střídání učitelů atd.) učitel nezná snad svých žáků. Vědomí naprosté spravedlnosti je odměnou za námahu s testováním spojenou.

Písemné zkoušení není věcí novou. Právě mi připomíná starší učitelka, že vždy na konci čtvrtletí se přesvědčuje o vědomostech

žakovských písemnou prací, zvláště pečlivě připravenou. Dnes máme testy tištěné. Dovední autoři usnadnili jimi přípravu na vyučování.

V tělo snaze zašel Tašner na jednom místě tuze daleko. V poznámkách pro učitele stanoví: Pravopisných chyb se zpravidla nedbál (Oddíl III. Zjišťování chyb.) S takovou novinkou se nespřátelíme. Při všech pracích musí škola pěstovat pravopisný cíl! Nedbá-li toho, pak přicházejí do života žáci, kteří neumějí pravopisně psát.

Písemné zkoušení nemá ceny, mohou-li si žáci úkol připravit. Tištěné testy si někteří žáci jistě opatří, třeba nakladatelství slibuje vyřizovati jen objednávky, učiněné prostřednictvím správy školy. Příležitost dělá zloděje. Z toho důvodu nebudou tištěné testy jediným spolehlivým měřítkem učitelovým!

Jinou závadou je značná cena tištěných testů, ačkoliv nakladatelství mnoho na nich nezískává. Dnes je na venkově nouze o groš. Nebude ani zítra lépe. Rodiče nařikají, jak těžko shánějí dětem peníze na školní potřeby, rozpočty místních školních rad jsou zatíženy již dost příspěvkem na potřeby pro nemajetné žáky, peněžní sbírky ve školách jsou nevítaným požadavkem úřadů. Chtějme nyní, aby si žáci opatřili pro každý téměř učebný předmět testové archy. Tištěné testy se mohou proto jen tam doporučovati, kde na finanční poměry žactva nemusí se bráti zřetel.

Zevšeobecnění tištěných testů, vztahujících se na určité učebnice, vadí též nejednotnost učebnic. Kolik škol, tolik různých druhů knih podle oblíbenosti spisovatele. V tom směru by musilo dojít k dohodě, aby aspoň školy jednoho kraje (okresu) měly stejné knihy. Mělo by se tak státi i z jiných ještě příčin.

Testování je vhodnou pomůckou vyučovací. Tašnerovy testy pak mohou býti vzorem pro sestavování testů k učebnicím jiných spisovatelů. Testy doposud vydané měly by zakoupiti učitelské knihovny, aby podle nich mohl řídit svou práci učitel, pro nějž testování znamená bohatou zeň po značné námaze. — Frant. Pospíšil.

Církev katolická dá se obhájit i dnes ve všech posicích! Louče se

jíž se mnou v tom prvním pokoji hned nad schodištěm, vzal mou pravici do obou svých dlaní a máje oči zamlženy pohnutím, pravil: „Jsme lidé smrtelní, možná, že se již neuvidíme; co vám teď řeknu, přijmete jako mou poslední vůli: Má-li mé slovo na vás nějaký vliv, má-li u vás vůbec nějakou váhu, prosím vás, neopouštějte Církev! Říkám vám to dnes, poněvadž vždycky se nenaskytne příležitost mluvit o takových věcech. Co se teď proti katolické Církvi u nás děje a podniká, je tak ničemné a lživé a děje se s takovou vehemencí a v takovém rozsahu, že se musíme bát o svůj národ! Tak se pracuje ve škole, v Sokole, v žurnalistice.“

Ti lidé na příklad v ústředí sokolském pracují dnes zřejmě na komando svobodných zednářů.“

Otakar Březina mistru Demlovi.

Z P R Á V Y

Vlastnosti učitele. Sv. Jan de la Salle ve svém díle *La Conduite des Écoles chrétiennes*, vydaném r. 1688, uvádí dvanácte vlastností, jež mají zdobit pravé křesťanské učitele. Jsou to: moudrost, vážnost, pokora, mlčelivost, opatrnost, trpělivost, zdrželivost, bdělost, horlivost, něžnost, zbožnost a velikomyslnost. — Máme i my, kteří se nazýváme katolickými učiteli, všechny tyto ctnosti? — rh.

Krásným vypravováním z opravdu zašlých časů bude se asi zdát učitelům-vojákům s nezapočítanou služební dobou zpráva v 290. čísle Havlíčkových Národních novin z roku 1849, kde se píše, že ministerstvo vnitřních záležitostí nařídilo, „aby školní pomocníci, již již s dekretem usazeni jsou, sprostěni byli rekrutýrky“. —er.

Demokracie. Ve všech novinách a časopisech mluví se stále více o demokracii. Do popředí vystupují různé otázky, dávno již přetřásané, o jejich průvodních zjevech a pod. I v učitelských orgánech se píše hlavně při článcích o snižování platů veřejných zaměstnanců o ní. (V Českém učiteli insp. Chýna: Nesnáze demokracie, Skořepa: Krise dem. atd.) Nejsou zamlčovány její stíny a dochází i k tříbení samotného pojmu demokracie. (J. B. Kozák v Naši době: u nás je demokratisace, nikoliv d—cie.)

Je mnoho nespokojenců a nechybí hlasy volající po diktatuře. Jak vidno, ideál brzy zrazen a nejdříve vlastně těmi, kdož se jím nejvíce oháněli. Věc sama potřebovala by delšího rozboru a závěry nebyly by jistě nezajímavé. Je jisto, že se stavem demokracie souvisí i poměry v našem školství, nijak nepřekvapilo na př. doznání v Č. učitelů, že naše pedagogika závisí na politice; je tedy nutno, by někdo povolaný věnoval se této otázce. — Half.

Už je to uděláno, už je to hotovo. Snížení platů už máme propočítáno a od 1. ledna 1933 zachraňujeme státní pokladnu. Ale trochu: dobře nám tak. Nebylo to učitelstvo, které stále volalo po nových školách? Nastavely se paláce, leckterá jednotřídka nebo dvoutřídka je lépe vybavena než střední škola, postavily se hospodářské školy a teď? Nu, teď se musí opatřit úhrada na dluhy. To chápeme všichni. Možná, že si leckterý pokrokový pan kolega myslí: Lépe, kdybych měl starou školu, ale pořádný plat. — ao.

Proč se šetří na státních zaměstnancích? Inu, to je lehká odpověď. Přece si nebudete myslet, že 300 poslanců a 150 senátorů si odhlasuje na př. snížení počtu členů N. S. na 100. Jen kdyby se objevil takový návrh ve sněmovně, to by se zas jednou poslanecké lavice zaplnily. Groteskně působila noticka v denním tisku otištěná současně s vládní předlohou o snížení platů, že předsednictvo vybízí poslance k větší účasti na plenárních schůzích. To jsou taky těžce vydělané peníze, ne? — ro.

Jaképak řeči. Pokrokové učitelské časopisy žijí ze vzájemné polemiky o mladých a jejich účasti na kursu katolických učitelů. Jaképak dlouhé řeči. Mladí jsou u pokroku pod pantoflem. Stydí se sice za to, ale popřít toho nemohou. Ale jen křičme: volnost, ať žije svoboda! Husa na to. S neplnoletými nelze jednat. — el.

Příklad. Před zahájením členské schůze požkrkonošského odboru kat. učít. dne 11. prosince 1932 otevřena byla v Lidovém domě v Nové Pace výstava katol. knih a časopisů. Uspořádal ji předseda odboru profesor Schwarzer a materiál k ní byl zapůjčen i některými členy. V sále vydekorované krásně nápisy s aforismy a sentencemi o četbě shromážděno na sta knih. V čele stála vitrina s kniha-

mi a bustou biskupa královenradického Brynychy, jehož památky nedávno vzpomínáno. Výstava byla neobyčejně bohatá a vzorně uspořádána. Obsahovala zvláštní oddíly knih o Panně Marii, Kristu, encykliky, knihy apologetické, vzácnou expozici muzejní, milý koutek dětský a rozsáhlý orelský, životopisy svatých, knihy autografy katol. básníků a spisovatelů, staroříšské tisky, množstvím překvapující oddělení novin, časopisů a revuí atd. Pro učitele zajímavý byl oddíl pedagogický. Obsahoval jednak knihy z minulého století (Jungmanova Slowesnost z roku 1820, J. Marka Logika aneb Umnice z r. 1825, Prostonárodní nauka o vychování od Květa z r. 1847, Tománka Listové, týkající se vyučování mládeže z r. 1839, časopisy Přítel mládeže z r. 1830 a Posel z Budče z r. 1849), novější časopisy a revue: Křestanská škola, Vychovatel, Vychovatelské listy, Hlídka, Rodina a škola, náš Věstník, pak množství knih z přítomné doby. Mnohé knihy se školstvím související vystaveny i v jiných částech výstavy.

Vše bylo shledáno a upraveno v krátké době a byla to práce vsutku podivuhodná. Byla umožněna nadšením a láskou ke katol. knize. Příkladem novopackého mělo by být následováno i jinde, vždyť knihovny učitelů obsahují vždy řadu cenných knih, a při snaze seznámit sebe i jiné s katolickým tiskem. vyšla by i naše nakladatelství vstříc a veřejnost by tak poznala prameny živé, nikoliv stoky večerníků a bahna „knih pro lid“. Jsou sice knihovny veřejné, obecné, ale hleďte v nich Durycha, Čepa atd.! Je přímo povinností seznamovat katolíky s katol. liter. kulturou! — rh.

Kursy před 80 lety. V jednom čísle Havlíčkových Národních novin z roku 1848 je otištěna zajímavá zpráva o tom, jak se učitelstvo tehdy dožadovalo vyššího vzdělání voláním po prázdninových kursech. Píše se tam, že při poradě Amerlingovy Budče dne 4. listopadu 1848 p. Kolisko, mladší učitel ze Skalice, učinil trefný návrh se žádostí spojený, by vážené učitelstvo Budče našemu národu znamenitě se zavděčilo, aby totiž v letošních prázdninách, jež by se v tom pádu na 10 neděl prodloužiti mohly, vzdálenější učitelstvo našeho království v potřebném vědění ouřadu učitelského vyučovalo, aby tak po upokojení svého svědomí práhnuoucí učí-

tel příležitosti nabyt, se podle potřeby našeho národu přiučili a vzdělali". —us.

Nyní i jindy. Na škole vys. studií pedagogických a v pedagog. akademii v Praze je v tomto semestru 720 posluchačů. Počet tedy značný, který na ŠVSP daleko převyšuje počet těch, kdož se podrobují závěrečné zkoušce. Tak bylo tomu i v Pražské Budči, Amerlingově to pokusu o vys. učiliště pedagogické. Na začátku škol. roku 1848-49 bylo přijato 200 „čekan-ců“, podle „umělostí“ rozdělených do dvou oddělení (Dopravní a Návodní), z nichž ale po zkouškách vyšlo z 1. odděl. 8, z druhého pouze 20 — nepoměrný výsledek! Snad tehdy tak jako nyní potkávala se snaha o vyšší vzdělání s překážkami — u učitelů samých. —us.

Školní vzdělání čsl. důstojníků. Z 9188 osob jest: s úplným středoškolským vzděláním, a to reálkou 2603, to jest 28.33 proc., gymnasiem 1669, 18.16 proc., s učitelským ústavem 249, 2.71 proc., obchodní akademií 460, 5.01 proc., vyšší průmyslovou školou 322, 3.50 proc., zemědělskou a lesnickou školou 403, 4.39 proc., jiným 59, 0.64 proc., s neúplným středoškolským vzděláním, a to: reálkou 945, 10.29 proc., gymnasiem 666, 7.25 proc., jiným 513, 5.58 proc.; s měšťanskou školou 984, 10.71 proc., s obecnou školou 315, t. j. 3.43 proc. (!!!) Kromě toho má ještě kadetní školu 1059, 11.53 proc., zbrojní školu v Plzni 5, 0.05 proc., školu pro výchovu důstojníků správní služby 87, 0.95 proc., tříletou námořní školu v Pulji 3, 0.03 proc., vojenskou inženýrskou kolej 38, 0.41 proc., vojenskou akademii 2038, 22.18 proc., intendantskou školu 130, 1.41 proc., válečnou školu 319, 3.47 proc., universitu 466, 5.07 proc., vysokou školu technickou 263, 2.86 proc., jiné vysoké školy 134, t. j. 1.46 proc. — Podle Důstojnických listů.

Kulturní tříletku zařizuje SUČs. Jistě chvályhodná věc a úplně časová, protože podle toho, co se odtud podniká, lze soudit, že páni na protějším břehu zůstali za kulturním světem o pravdu hodně pozadu, když pokládají za kulturní vymoženosti to, co se děje proti náboženství ve Španělsku a v Rusku, tedy v zemích podle jejich nedávného mínění kulturně nejzaostalejších. —o—

Vinní nevinní. Kdykoliv při něčem, učitelstvu nepříznivém, chytne veřej-

nost socialisty, vždycky pro ně najde Věstník ÚS omluvu: jednou jsou to naše zvláštní poměry, jindy zas nespravedlivý kapitalistický řád, jehož výhod jeho zásadoví nepřátelé tak rádi užívají. —o—

O zmařených námluvách našich mladých s mladými při ÚS píše ČČOU, ač daleko vděčnější látkou, když už nemá o čem psát, by bylo psát o věrném manželství našich pokrokových organizací s „vlasteneckými“ organizacemi německých kolegů. —o—

Hospodářská krise se projevuje i v tisku pokrokových organizací učitelských. Věstník ÚS vychází od začátku nového ročníku ve zmenšeném rozsahu a ČOU se usnesla vydávati ČČOU jako měsíčník místo dosavadního čtrnáctideníku. Usnesení toto provésti svěřeno předsednictvu. S počátku budou asi vydávati dvojčísla, aby si na to čtenáři zvykli. —o—

Likvidace. ÚSJU utvořil družstvo Krb a chystal se ke stavbě učitelského domu. Zdá se, že s hospodářskými podniky nemá ÚS štěstí. Krb likviduje. —o—

Opatrnost matka moudrosti. Není tomu tak dávno, co jsme četli ve Věstníku ÚS anketu o vdaných kolegyních a nezaměstnaném dorostu učitelském. Ale sotva se anketování trochu rozjelo, už toho zase Věstník nechal. Dovídáme se, že prý vyřešení přinese čas. Copak tomu asi říkají zájemníci? A co pí Běla Pažoutová? —o—

Přísnost musí bejt na chudej lid! Mladí v ÚS jsou uvázáni na krátkém provázku. Odbor mladých ÚS chtěl pořádati ve Skalici ustavující schůzi, ale staří jim to zařizli. Poslali tam statečné bijce Krivánka a Konečného, protože prý se nesmí trpět zakládání nějaké organizace mladých. —o—

Co se to stalo? Na Slavkovsku-Bučovsku vzdal se celý výbor Komen-ského a byly vykonány nové volby. —o—

O katolické katechety se neoma-leným způsobem otírá ve VUS pan Pospíšil. Poměry vyličené asi připsal katolíkům od církve československé. Mohli bychom mu z toho prostředí posloužit obrázky ještě drastičtějšími. Je-li příslušníkem této církve, udělá tedy dobře, když toho nechá, je-li bez vyznání — pak teprve — protože ta církev nevěřících je kompromitována daleko více. —o—

Boj o mluvnici zahajuje Medonos v Nár. osvobození. Spouští zejména hrubé kusy proti části spisu Mluvnické vyučování, napsané vrch. šk. radou Komárkem. Pedagogické rozhledy píš něco jiného a lze předpokládat, že lépe zkušeností podloženého. Je třeba mít odvahu k přiznání, že jsme od vydání spisu Janůva o řeči mateřské bloudili. Snad se později k věci vrátíme. —o—

Náš tisk v dřívějších desíletích. „Katolický učitel“ 1. ledna 1913 (na počátku svého V. ročníku). Obsah: Odpovědnost učitelova. Eucharistický sjezd — a naše pokrokařské učitelstvo (Alois Viceník). O svatě nadšení! (O. B. L.) Zpráva o zasedání zem. sněmu moravského 13. prosince 1912, kdež mezi jiným bylo schváleno poskytnutí drahotných příhlavků učitelstvu nár. škol podle zásad jako v roce 1912. — „Věstník Svazu křesťanského učitelstva čsl.“ 1. ledna 1923. „Věstník“ začal tehdy právě vycházeti. Obsah: Úvodem (prof. A. Novák). Lidová akademie. Sdružení katol. rodičů a přátel křesť. výchovy. Komise pro výbor dobrých knih pro mládež (J. Chudáček). Vládní návrh zákona o úpravě platů stát. zaměstnanců. Naše učitelské ústavy (A. N.). Organizační zprávy z odborů kolínského, jihočeského, jičínského, lounského, pražského a z Jednoty katol. učitelů. Za rok poté dostal list dnešní název. — J. H.

Ukončují studii „Vývoj hnutí katolického učitelstva na Moravě a ve Slezsku“. Aby byla podle možnosti úplná, prosím hlavně naše nejstarší členy a členky o napsání vzpomínek na prvé doby moravskoslezského Spolku katol. učitelstva, na osoby, které stály u kolébky Spolku a jiné, což by mohlo hlavně prvé desíletí jeho objasnit. Prosím též o laskavé zapůjčení podobizen, článků časopiseckých a podobného, což též může historii objasnit. Za vše srdečné díky předem. — Jindř. Hrbáček.

Každou, i sebe horší farnost, kde skoro všichni opustili Církev a žijí bez Boha, lze znenáhla vytrvalou sociálně charitativní činností získati k novém životu. Al. Stork.

Je třeba národu zachránit jeho křesťanskou kulturu.

Min. dr. Šrámek.

LÉČEBNÍ FOND

Náhrada za výkony, prováděné nesmluvními zubními technikami. Opatření, vyhlášené oběžníkem čis. 102, za jakých podmínek Léčebný fond poskytuje pojištěncům náhradu za výkony, provedené nesmluvními zubními technikami, je-li jinak dbáno všech příslušných ustanovení léčebného řádu, zavadalo podnět k četným omylům a dotazům. Někteří zkoušení zubní technici v místech, kde je dostatečně postaráno o zuboléčbu smluvními zubními lékaři a kde tedy podle smlouvy o službě lékařské nemůže Léčebný fond se zubními technikami ujednávat smlouvu, vykládali si zmíněné opatření tak, jako by napříště zkoušení zubní technici měli právo léčit chrup na účet Léčebného fondu veřejných zaměstnanců i v těchto místech. Vzhledem k tomu konstatujeme: Nesmluvní zubní technici nemohou prováděti zubotechnické práce na účet Léčebného fondu veřejných zaměstnanců. Pojištěnec (rodinný příslušník), který si dá provésti zubotechnické práce nesmluvním zubním technikem, musí zaplatiti účet sám a ručí sám za zachování všech platných předpisů léčebného řádu, hlavně o předběžném povolování některých výkonů. Po předložení saldovaného účtu a dokladu o tom, které práce zubotechnické byly provedeno, po případě předem okresním sborem povoleny, obdrží pojištěnec náhradu jen ve výši tarifů, platných pro smluvní zubní techniky. Okresní sbor nesmí vydávati poukázky pro nesmluvní zubní techniky a Léčebný fond veřejných zaměstnanců s nesmluvními zubními technikami samozřejmě vůbec neúčtuje. Ježto tedy Léčebný fond nahrazuje výkony provedené nesmluvními zubními technikami, pojištěncům po případě (u některých výkonů) rodinným příslušníkům Léčebného fondu, jsou-li jinak zachovány předpisy léčebného řádu, jest nutno, aby okresní sbor povoloval výkony, u nichž se vyžaduje předchozího svolení okresního sboru i tehdy, dají-li si je pojištěnci prováděti nesmluvními zubními technikami, ovšem s tím rozdílem, že pojištěnci ani rodinní příslušníci nic hotově nepřiplácejí, a že na povolení musí býti škrtnuta, po případě nesmí býti uvedena klausule o tom, že ty které výkony zaplatí Léčebný fond. Při doložené žádosti pojištěncově sra-

zi Léčebný fond z příslušné náhrady částky, které by připadly na známky nebo na příplatky v holovosti. Je samozřejmé, že výkony, které poskytuje Léčebný fond rodinným příslušníkům ten tehdy, zaplatí-li napřed plnou hodnotu smluvního tarifu, okresní sbor nepovoluje, jsou-li vykonávány nesmluvními zubními techniky, neboť v takových případech by Léčebný fond na tyto výkony nic nehradil.

Dokonalý tvor.

**Sokolem kdo není, jak je malý!
Sokol každým coulem tvor je dokonalý.**

**Jinak jí a pije, jinak dýchá,
jinak směje se a jinak kýchá.**

**Správně voní, plije, správně kašle,
správně pod krkem mu sedí mašle.**

**Sokolským se tedy ozdob znakem
malým,
chceš-li býti, brachu, tvorem dokonalým.
Puntík.**

LITERATURA

Výbor z čsl. prózy. Státní nakladatelství rozeslalo nedávno prospekt nového svého podniku pro generace: Výboru z krásné prózy československé. Dvouletou prací nejlepších znalců epoch čsl. prózy vybrány práce 207 nejvýznačnějších spisovatelů, aby byl podán obraz, „skýtající výkvět nejlepší naší beletristické tvorby“. — „Mnohý z pracovníků na poli národní osvěty uvítá tuto sbírku jako podnik, ve kterém bylo šťastně rozřešeno, co mnohemu již často tanulo na mysli.“ „Po prvé prakticky ozřejměna cesta vývoje české krásné prózy; vedle významu literárně-historického poskytne Výbor studnici živé vody, deset svazků četby nejlepší a nejpoutavější.“ Mezi 207 spisovateli jsme marně hledali jméno Jakuba Demla. Vojenské historky Karla Šarliha tam našly místa, Tilschová se spokojila jen se 4 prózami, ale křišťálově krásná, zvukná a nadšeně česká řeč próz Demlových nikoli. —a.

Filosofická revue. Odborný čtvrtletník pro filosofii, ročník IV., číslo 4. Vydávají profesori bohosloveckého učiliště řádu dominikánů v Olomouci, Slovenská 14. Cena (ročník) 35 Kč. Poslední číslo „Filosofické revue“ vě-

novala redakce práci filosofických konferencí v Praze 1932, o níž píše dr. Habán O. P. Snahou mezinárodních filosofických konferencí bylo objasniti var dnešní přelomové doby a ukázati, že tomistická filosofie je syntésí života. Proto se zabývali přednášející první den konference metafysikou a druhý den úvahami o poznání a pravdě. V článku „Z náboženské psychologie“ na základě tomistické filosofie citováním Summy sv. Tomáše Akvinského vyvozuje autor prof. Em. Soukup otázku, zda přirozený lidský rozum může v tomto životě poznati Boha. Dalším citováním Otce tomistů dokázal věcnou zřejmost a že badání filosofie náboženství stojí na půdě skutečnosti. Pěkná myšlenka: „Štěstí je bohatství, které povstalo přetvořením skutečnosti na majetek duše.“ Že je fysický řád základem řádu metafysického, s úplným zdarem dokázal R. N. dr. A. Pavelka v dalším článku. Vůbec celý sešit je po stránce myšlenkové bytelný. Proto je nutno, aby každý katolický inteligent tuto revui odebíral. — V.

Němčina pro měšťanské školy. Napsal dr. Jaroslav Nykl. Obrázky kreslil J. Zdrůbecký-Šarkán. Díl II. Cena váz. 10 Kč. Nákladem Unie v Praze. Látka rozříděna je do dvou pololetních období o 24 a 35 lekcích. České poznámky jsou omezeny na míru nejmenší. Slovíčka ne pod články, nýbrž vždy po levém kraji. Hutná a na cvičení bohatá učebnice s nečetnými obrázky. Spíše užívá jednoduchých ilustračních náčrtů. Text zpestřuje několik písní. Redukce básniček a obrázků ukazuje zřetelně snahu koncentrovati pozornost žáků na učebnou látku. Bylo by dobře po roce zjistiti, jak se osvědčila tato nová učebnice v praxi. — K. B. H.

Čas — týdeník, který vyvolaly poslední útoky na platy státních zaměstnanců, zmiňuje se v 3. čísle o divném bratrství sokolském. To není ovšem nic nového. ČOS umí výborně tančit mezi vejci. —o—

Jozíček s Náckem za živa v nebi je pěkná vánoční pohádka od J. Hornáka pro dětskou drobotinu. Idealista Nácek má v Jozíčkovi, synku naší Hané, povedený realistický protějšek a podobně jsou živě nakresleny portréty dvou pobudů Kratinohy a Čahouna. Provedení kusu nevyžaduje velikého nákladu a ani na herce neklade nemírných požadavků, takže jej lze pro

vozovati i na malých scénách. Vyšel nákladem Květů mládí a provozovací právo zadává Centrum v Praze, VII, Nad Štolou 6. —o—

J. E. Georg: Pohlavní život v manželství se zvláštním zřetelem k problému omezení porodů způsobem přirozeným a mravně nezávadným, s tabulkami k určení neplodných dnů u každé ženy. Vydal Ladislav Kuncíř v Praze 1932, cena 20 Kč. Spisovatel dotýká se tohoto nejchoulostivějšího problému se vzácnou úctou a s ohledem na přirozený i nadpřirozený zákon, na učení nejprísnější strážkyně mravnosti, Církve. Vedle encykliky „Casti connubii“ a Schilgenova „Ve službách Stvořitelových“ potřebno doporučení všem manželům, zvláště mladým. Antikoncepční prostředky z důvodů vědeckých i přirozených spis briskně odmítá. Církev činí totéž, prohlašujíc jejich používání za těžký hřích. Zdálo by se, že život v manželství a život podle učení katolického nemožno uvést v soulad, že je zde konflikt. Zatím život lze upravit, o-

všem ne bez sebeovládání a určité zdrželivosti, zcela přirozeně a tedy mravně a souladně s nejprísnější morálkou, římskokatolickou. Spis je psán na základě výzkumů japonského prof. dr. K. Ogino a štyrsko-hradeckého prof. dra H. Knause a podává bohatou látku medicínsko-filosofickou způsobem zcela populárním. Patří do rukou všech katolických manželů. Vřele doporučujeme!

Kamna a stolokrbý
„FENOM“
dobre výrobky za levnou cenu.
PRAHA II.,
Václavské nám. čís. 33.
Tel. 23.264.
Školy a učitelé zvláštní
cenné výhody!
Novinka: Kachlová kamna v kov.
kostře TERNO (syst. Fenom.)

Znáš novinku: SILNÁ SLOVESA NĚMECKÁ V ROZMLUVÁCH?
Řed. Ječmínek, Holešov, Morava. Kč 5.—. Žákům zpříjemní učení,
učitelům usnadní práci!

VYUČUJTE NÁZORNĚ!

Američtí psychologové zjistili, že 94 procent všemu se děje okem a pouze 6 procent všemu se děje uchem.

VYUČUJTE POMOCÍ ÚČELNÝCH EPIDIASKOPŮ

po desíletí vedoucí značka.
epidiaskopy pro všechny druhy promítání a ve všech cenách.
kinostroje na norm. i úzký film.

Gen. zástupce: Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.
Oddělení promítací stroje, oddělení elektrotechnické.

SUKNA, módní vlněné pánské i Hezína a sp., Humpolec!
Vzoroky obratem na požádání. Vyjde i ochotně vstříc plateb. podmínkami, odvoláte-li se na Věstník.

PRVOTŘÍDNÍ HARMONIA A PIANINA
bezvadné nové a starší nástroje koupí a dodá nejlépe
CHRÁMOVÉ DRUŽSTVO V PELHŘIMOVĚ
s výjimečnou slevou. Žádejte informace.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Malice cyrilometodějská). Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.249. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

Jan Kuncek:

Vychovatel — vůdce.

Vytrvat! Vytrvat! Vytrvat! Začali jsme dílo — jednejme dál — uskutečnit plán! Jest potřebná silná vůle, stoprocentní trpělivost k velkým činům. Ten, kdo jde na můstek kapitánský, ten, kdo se staví v čelo boje a vede, musí předpokládati, že se vyskytnou překážky, bude nutno bojovat s největším vypětím vůle a energie celé bytosti, ale *nikdy, nikdy* se nesmí vůdci zatemnit cíl, aby ztratil orientaci a směr. Opouští-li síly a trpělivost všechny spolubojovníky, vůdce musí stále kol dokola rozdávat oheň nadšení, odvahy a lásky k dílu. Kdyby všichni padli, sám nes štít ideálu k cíli!

Síla osobnosti přechází z vůdce do prostředí. Malomyslní-li vůdce, ochabuje i prostředí. Svatí dosáhli koruny nebeské slávy jen krajním vypětím síly celé osobnosti v boji s pokušením a hříchem.

Veď! A kdyby 60 procent volalo „kam jdeš?“ *veď!* *Veď!* je k cíli, který vidíš, poněvadž milost Boží dala sílu očím, by viděly, sílu uším, by slyšely, dala sílu k projevu a k získání pro věc svatou a Boží.

Každá akce v začátku jest nerozhodná ve výběru osob ke spolupráci. Ne každý jest schopen, ne každý má ideální úmysly.

Považuji za osobní potěšení *bít se za pravdu a ideály*. A přichází-li i ochablost přechodná, hledám útěchu, uklidnění a nový zdroj nadšení k zápasům životním. V tichém rozjímání přibližujeme se svou duší ke kříži, k tváři Boží, v níž jest tolik psáno o životním boji, o klamání lidí a o lásce k bidě lidí. To jest modlitba, která zvlažuje vyprahlá místa v duši často přesycená touhou po mamonu a přílišným připoutáním k zemi.

Mám rád lidi, kteří se chtějí ne slovy, ale skutky a *životem povznést nad prostřednost*. Věřte, že právě prostřednost jest mezi učitelským národem dost a dost. Vůdce nesmí býti prostřední.

Každý a každá stůjmež na stráži jako vůdce-vychovatel! Veliký úkol „apoštolát katolického učitele“ vnést do celého života v našem národě.

Apoštolát životem vpravdě bohumilým, apoštolát prací ve škole, mezi kolegy a v prostředí. Láskou k dílu Božímu posvěťme úmysly, řeči a skutky své!

Glosy.

Nové návrhy Dérerova ministerstva vyvolaly živelný a věcný odpor netoliko v řadách našich ideových stoupenců — veliký zájem vzbudil kritický rozbor návrhů v „Lidových listech“ od prof. Karla Rebana a posouzení celého Dérerova plánu v „Našinci“ od prof. dra Bedřicha Vaška — nýbrž i u českých stran nacionálních, které se ve svém tisku hrozí, kam by vedla školská autonomie národnostních menšin, jež by byla novou reformou školních úřadů provedena. Německé noviny velmi pochvalně piší o Dérerově ministrování a prohlašují, že uzákonění těchto osnov by znamenalo „první krok uskutečnění německo-českého vyrovnání“.

*

Státní dluh naší republiky vzrostl o 418 milionů Kč, takže k 1. lednu t. r. činí 37 miliard Kč. Úsporný systém byl pro tento rok znovu zostřen. Na příklad zemský výbor moravskoslezský stanovil směrnice pro hospodaření v roce 1933, ve kterých se přikazuje, aby z každého řádného úvěru rozpočtu bylo měsíčně pozadu užito nejvýše patnáctiny celoroční rozpočtové částky. To znamená, že se mají ušetřiti za rok 3 patnáctiny rozpočtu, jejichž částka by dosáhla 80 milionů Kč.

*

Národně demokratická mládež se odhodlaně postavila proti politickému vedení strany a na svém říšském sjezdu se svornou jednomyslností prohlásila svou autonomii. Vedení strany potírá mladou generaci všemi prostředky a miní sáhnouti i k vylučování. Vyloučení 16.000 mladých členů mohlo by však býti katastrofou strany národně demokratické, jakož vůbec je vždy krajně nebezpečné, postaví-li se mladí a schopní nadšenci proti senilním, samolibým neduživcům.

*

Amerika je velmi vynalézavá. Před nedávnem provedla soupis osob, které ohlásily za své hlavní povolání básnictví. Ve Spojených státech bylo napočteno 40.000 básníků a básnířek. Jak by taková statistika dopadla u nás, kde se básnění a spisování šíří jako rána morová?

Dk.

Chybiť je přirozeností lidskou, ale zmúdreť z vlastných chyb a tie napraviť, je vlastnosťou lepších srdc.

(Štefán Marko Daxer.)

Výbor Zemského spolku českého učitelstva katolického v zemi moravskoslezské zaujímá k chystaným návrhům ministerstva školství, pokud jsou známy z denního tisku, toto stanovisko:

Zemské školní rady nutno pokládati především za úřady správní. Odtud vyplývá požadavek, aby v jejich čele byli právníci, nikoli pedagogové, jak návrh připouští. Pro ideové vedení pedagogické, jak je tomu i v jiných oborech vědních, je třeba uznati za vrcholnou instituci universitu. Zástupcové její by snad mohli býti přizýváni jako odborní rádcové s hlasem poradním.

Jestli u zemské školní rady je požadavek předsedy právníka uznáván do jisté míry i navrhovatelem, pak tím spíše je potřebí tentýž požadavek zdůraznit pro předsednictví v okresních školních radách. Jestli návrh reklamuje tuto funkci pro okresní inspektory, pak si patrně není navrhovatel vědom té ohromné moci, kterou i za nynějších poměrů inspektoři mají. My vidíme v předsedech okresních školních rad, pokud jsou zdatnými a svých povinností dbalými úředníky, vhodnou protiváhu přílišné moci inspektorské a myslíme, že se stanoviska stavovského nemohou ani jiné organizace učitelské jiný názor dobře zastávat. Jestli tak nečiní, pak v nich zůstal osten zaujatosti proti úředníkům starého státu. To, co by pro nás bývalo bylo ve starém státě národní výhodou a oslabením nepřátelského státu, nemůže dnes v našem státě, kdy sami vládeme, zůstat i nadále našim ideálem.

Nelze však už nikterak připustit, aby inspektorům ponecháno bylo zatímni obsazování míst učitelských. To musí býti právem plna okresních školních rad. I výpomocné síly ať jsou ustanovovány podle pořadí stanoveného plnem okresních školních rad. Podobně i vliv občanstva v navrhovaném tříčlenném presidiu byl by ilusorní.

Nedomyslením funkce předsedy okresní školní rady je navrhovaná volba jeho náměstka z plna. Má-li býti předseda jmenován, sluší se zajisté, aby byl jmenován i jeho náměstek.

Zřizování zvláštních okresních školních rad, kde je aspoň 10 škol jiného jazyka, pokládáme zvláště při zamýšlené funkci inspektorů jako předsedů — za věc se stanoviska státní bezpečnosti nedomyslenou a nedostatečně uváženou.

Nemůžeme souhlasiti s odstraněním zástupců církví ze zemských školních rad. Jestli na jedné straně pokládá navrhovatel za vhodné povolávat do zemských školních rad zástupce hlavních měst zemí, pak nechápeme, proč tam nemají býti zástupcové církví, když síla náboženské myšlenky a její vliv na mravní život národů je všude, kde jsou mravní hodnoty respektovány, zřejmě uznávána, kdežto vliv hlavních měst je v tomto směru spíše destruktivní než konstruktivní.

Duch nepřívznivý církví a tím i náboženství jeví se i v tom, jak je posuzována nezbytnost škol. Aby mohla býti pokládána za nezbytnou škola církevní, je potřebí k tomu 40 dětí v okruhu 4 km, stačí však již 30 dětí, které nechtějí rodiče posílati do místní školy církevní, aby v obci byla zřízena zemskou školní radou škola pro ně. Bylo by zajisté požadavkem spravedlivosti, aby v návrhu nového zákona bylo také ustanovení, že všude tam, kde se najde 30 dětí, které rodiče nechtějí posílati do školy laické, bude jim zřízena škola náboženská a ustanoven učitel jejich vyznání.

Vzhledem k tomu, co tu řečeno, nutno tento návrh pokládati za nedostí dobře uvážený a nelze při jeho čtení vzdáti se myšlenky, že i on je proniknut jednostrannou zaujatostí proti náboženskému rázu a základu našeho národního života, již se tak smutně proslavily výnosy Habermannovy neblahé paměti, které základní pojem demokratické svobody bijí přímo v tvář.

Opíraje se o důvody a zásady příbramské resoluce Zemského spolku katolického učitelstva pro Čechy, pokládáme pedagogickou střední školu za instituci vhodnější pro praktický výcvik budoucího učitelstva než typ nynějších akademií, které pro množství nepraktické látky a nadměrný počet posluchačů nemohou jim poskytnouti toho, čeho v praktickém působení školním nejvíce potřebují.

Mimo to i pobyt ve velikých městech odcizuje chovance té drobné práci mezi lidem, kterou učitelstvo, odchované učitelstvími ústavy, ochotně a dovedně mezi lidem koná. Že z toho vzniká zřejmá škoda pro národ, upozorováno bylo zejména letos na Těšínsku, kde je zaměstnáno učitelstvo, které nesrostlo s lidem a místními poměry. Půl tisíce českých dětí, které opustily české školy, aby naplnily školy jiných národů, mělo by býti výstražným mementem před neuváženými a překotnými kroky v reformách, jakož i v tom duchu přílišné laickosti, který podkopává duševní zdraví národa a zbavuje jej vlastní krve.

Tolik k tomu, co se octlo z návrhů v denním tisku.

Zevrubněji bylo by lze se ovšem vyjádřiti, kdyby bylo známo přesné znění

návrhů. Než i přesto musíme konstatovati, že návrhy obsahují ustanovení, která našemu národnímu a státnímu životu mohou přinést více škody než užitku, a proto právem se domníváme, že bude snahou všech těch, kteří se svým národem a státem dobře smýšlejí, aby se tyto návrhy nestaly zákonem.

Kdo neumíš šetřit tak jako vydělávat, pak, byť by ses k smrti upracoval, nezůstavíš ani groše.
Josef Jungmann.

Spořivost jest základem blahobytu — kdo nespoří, nikdy se ničeho nedopracuje — nikdy se nebude ze svého majetku radovat.

III. prázdninový vzdělávací kurs katolického učitelstva na Svatém Kopečku.

(Dokončení.)

V pondělí 15. srpna na svátek Nanebevzetí P. Marie celebroidal o 9. hod. v klášterní kapli P. Alf. Daňha mši sv., po níž dojemně a vroucně kázal dr. S. M. Brait „O naději“. Pak byla zpověď kursistů. Volného času využili kursisté k účasti na jubilejních slavnostech v poutním chrámě.

Odpoledne přednášel na dvoře Norbertina msgr. dr. Černík o olomuckém orloji. Přirovnal jej k orloji pražskému a štrasburskému, vyložil jednotlivé části orloje a ukázal na dějiny města Olomouce, jak se na orloji jeví.

Potom dokončil svůj referát „Čechy a Řím“ šéfredaktor dr. Jos. Doležal: Ve smýšlení o katolictví se jeví u mladých liberálů obrát. Působí jej tři historické momenty: světová válka, dosažení národní samostatnosti a sovětská revoluce. Mladí liberálové nejsou katolíci, ale potírají Masarykovu hesi, že smysl českých dějin je protikatolický. Dnes již nejsou university naprostým semeništem materialismu. Posledními, osamocenými jeho obhájci jsou „pckrokoví“ učitelé. Sami to už přiznávají. — Proč bylo před válkou husitství zkratkou českých dějin? Vysvětlení sociologické: národ potřeboval proti Vídní revolučního vzoru a obrátil jej i proti Římu. Dnes sociologický požadavek dneška „stavět“ odvrací národ od protináboženského boje. Boháči rychle zlikvidovali protináboženský boj ze strachu, aby atheism proletářů nebyl domyšlen sociálně. Naši nejúčinnější obranou jest dílo osobností, jednotlivců. Polovinu vítězství už dosáhl, kdo určil nepříteli místo a způsob boje a druh zbraně.

Praktické poznámky k referátu měl dp. Daňha. Kursistům byla doporučena řada publikací.

Pak byl kursistům předložen k vyplnění dotazník o organizaci a programu kursu a případných návrzích a přáních ohledně dalších kursů.

Po svačině konaly druhou svou schůzku učitelky domácích nauk. Po večeri byl v Poutním domě promítán film „Manévry na Hané“, po němž kursisté setrvali dlouho v družné zábavě.

Úterý 16. srpna. Poslední den kursu. Poslední den radostného, družného soužití, společné práce, čerpání nadšení a sil pro boje životní. — O 8. hodině byli kursisté účastní slavné mši sv. v mariánské svatyni, kterou celebroidal J. M. ndp. opat dr. M. Zavoral. Po evangeliu promluvil P. Daňha a vybízel, aby poklady během kursu nashromážděné nebyly hřívnami zakopanými. Za zpěvu Cyrillské jednoty z Olomouce přistupovali všichni kursisté před naplněným chrámem ke stolu Páně. Nakonec zněl chrám chvalozpěvem Te Deum laudamus. Před chrámem se srdečně s kursisty rozloučil J. M. ndp. opat Zavoral.

O 10. hod. zahájil poslední kursovní shromáždění předseda Kuncek a v proslovu shrnul výsledky kursu. Ze 190 přihlášených zúčastnilo se kursu přes 160 účastníků. Předneseno bylo 27 přednášek 16 docenty. Pilíři kursu byly přednášky, exkurse a tělesná výchova. Nejvýraznější složkou byl náboženský život na kurse, jenž učinil kurs eminentně katolickým. Průběh kursu byl plodný a radostný. Poděkoval jednotlivým členům výboru za spoluřízení kursu,

všem dobrovolným a ochotným spolupracovníkům, redakcím listů a všem, kdo k zdárnému průběhu kursu svou pomocí přispěli. Vyzvedl zvláštní zájem J. E. ndp. arcibiskupa dr. L. Prečana, min. dr. J. Šrámka a J. M. ndp. opata Zavorala o kurs, který je pro nás významným a jejich slova pobídkou k další radostné práci.

Poté promluvili srdečně ke kursistům přítomní J. E. ndp. arcib. dr. L. Prečan a p. ministr dr. J. Šrámek. Oba projevy byly již vydány ve sborníku „Otázky dneška“. Shromážděním byly přijaty s nadšením.

Za kursisty velmi srdečně a výstižně promluvil a poděkoval red. „Věstníku“, odb. uč. a člen zem. šk. r. kol. JUC. Jindřich Hrbáček. Za kursistky krátce poděkovala kol. Fluxová, za docenty povzbudivý projev pronesl dr. J. Drábek. Radostně a podle svého zvyku vesele promluvil ke kursistům na rozloučenou duchovní vůdce dp. P. Alfons Daňha CSSR.

Po jeho promluvě přečetl tajemník kursu kol. Ant. Slezáček písemné projevy, jichž došla řada.

Předseda kol. Kunec poděkovav ještě jednou všem za vše, vybízel k vytrvalosti na nastoupené cestě a zakončil kurs nadějnými slovy „hanácké písničky“: Za horama svítá, bode brzo deň.
Antonín Slezáček.

Žil jako hodné dítě, cítil jako matka, tvořil jako geniální umělec a umíral jako světec.

Pavla Maternová nad hrobem Julia Zeyera.

Lepší chudoba v spravedlnosti než nadbytek v bezpráví. (Antifanes.)

Vladimír Klement.

Polskem k Baltickému moři.

Napřed tuto novinářskou zprávu: „V nejznámějších letoviskách rakouských Alp vykazují z cizinců největší procento Čechoslováci, Maďaři a říšští Němci. Alpské korporace pro podporu cizineckého ruchu se rozhodly, že usměrní po loňských a letošních zkušenostech svoji cizineckou propagandu hlavně na Československo, jehož příslušníci poměrně nejsilněji gravitují do alpských zemí. Z toho důvodu hodlají cizinecké svazy vybudovati v Praze zvláštní cestovní a propagační kancelář.“ (Lidové listy, 11. srpna 1932.)

A potom ještě jednu zprávu:

Ústředí československého katolického studentstva hodlalo uspořádati letos v prázdninách zájezd do Polska. Zájezd byl odřeknut pro malý počet přihlášek.

Takhle vypadá slovanská vzájemnost ve skutečnosti. A přece Polsko stojí za to, abychom je navštívili. Vsedneme-li v Brně do vlaku o půl 11. hodině, večer o 7. hodině jste v Krakově. Cesty se nebojte! Rychlíky, i dálkové, jsou poloprázdné, v polských hotelích je místa dost a dobře se vyspíte.

V Krakově se vám zalíbí. Proti Brnu je to tiché město. Strážník, který řídí dopravní ruch u nádraží, nemá mnoho práce: aut osobních i nákladních je v Krakově poměrně velmi málo; více se tam projíždí koňských drožek. Ve městě 200tisícovém nás tento klid překvapí.

Do vnitřního města vede brána Floriánská. Před ní stojí okrouhlá pevnůstka Barbakan.

Na hlavním náměstí je krásný gotický kostel Mariánský ze 14. století, nedaleko stojí malý románský kostel svatého Vojtěcha z 11. století a pěkný gotický kostel dominikánský.

Naproti Mariánskému kostelu jsou Sukiennice; je to velká budova s podloubím. Dole jsou obchody, nahoře je Národní museum. Překvapení stanete před obrovskými historickými obrazy Matejkovými (Hold pruského rytířstva polskému králi roku 1625, Bitva u Raclavic), Siemiradzského (Neronovy pochodně) a Jacka Malczewského (smutné obrazy ze života polských vyhnanců na Sibiři). V jiných síních jsou památky na Mickiewicze, Slovackého a Kosciuszka.

Ve staré budově krakovské university je umístěna universitní knihovna.

Krakov má také několik pomníků; největší básník polský Adam Mickiewicz má pomník na hlavním náměstí, v sadech u Barbakanu je obrovský pomník

Krále Vladislava Jagielly, vítěze nad řádem německých rytířů; na nádvoří staré universitní budovy je pomník Mikuláše Koperníka, bývalého studenta krakovské university.

Čím jsou Praze Hradčany, tím je Krakovu Vavel, starý královský hrad. Králové polští sídlili v něm do r. 1595, kdy přenesli svou residenci do Varšavy.

Uprostřed katedrály sv. Václava je stříbrný náhrobek biskupa sv. Stanislava, kterého vášnivý král Brůslav Smělý zabil u oltáře roku 1079. Okolo katedrály je řada kaplí, v nichž jsou hrobky polských králů.

Nejkrásnější kaple, Zigmundovská, má pozlacenou střechu. Také pod katedrálou jsou hrobky polských králů, pak hrobka Mickiewiczova, Slovackého, Kosciuszкова. Chrámová klenotnice má mnoho vzácných monstrancí, ornátů, relikviářů (i ostatky sv. Kříže a sv. Václava). Královský hrad, který byl za vlády rakouské kasárnami, nyní se opravuje velkým nákladem.

Černé mramorové schody lesknou se čistotou. Asi 100 gobelinů ze 16. století zdobí královské síně. Také se opravuje Kosciuszkův pomník před vchodem do Vavelu.

S Polákem se Čech dobře dorozumí, polština je češtině nejbližší ze všech slovanských jazyků. V polštině vás však nemile překvapí množství cizích slov, zvláště německých: fabryka, sklad luter (kožišin), handel železa, fryzjer, bilel (vstupenka), rynek, meble, teatr, apteka (lékárna), drukarnia (tiskárna), piel-grzymka (pout), magazyn, marki stemplowe (kolky), zupa (polévka) a jiné. — Polština má prý takových nestvůr 4000. Je ku podivu, že Poláci, tak vřele národně citící, neprovedou důkladné očisty jazykové.

Z Krakova do Věličky je jen 14 km. Motorovým vozem dostanete se tam za 20 minut. U pokladny solných dolů koupíte si za 2 zloté 50 grošů (10 Kč) lístek a o 3. hodině odpoledne spouštějí se návštěvníci v železných klecích do dolů. Sůl se těží ve Věličce asi 700 let, ale ještě hezkou řadu let budou mít Poláci čím solit. V dolech je 7 pater. Tři horní patra jsou přístupna turistům, ve čtyřech spodních patrech se těží sůl a tam není dovoleno vstoupiti. Dva tisíce horníků vytěží za rok asi 1,000.000 metr. centů soli.

Chodbami dost bídně osvětlenými sestupujete dolů. Zajímavá je kaple svatého Antonína, veliký kostel svaté Barbory se solným oltářem, solnou kazatelnou, solnými sochami; v Sienkiewiczově sále se tančívá, v jiných komorách se lesknou jezírka.

A všude plno lidí, všude plno školních výprav, třebaže jsou prázdniny. Divám se na rodinnou školu za Zamošče. Všechna děvčata mají zelené sukně žlutě pruhované, bílé halenky, červené šátky na uzel na hlavách. Pěkně jim to sluší. Žáci obchodní školy z Varšavy v hnědých stejnokrojích jsou tu s hudbou. Děvčata z měšťanských škol mají modré sukně, bílé halenky s modrým límcem. Každá škola je uniformována. Stálo by za to přemýšlet o sociálním významu takových jednoduchých, slušivých i slušných stejnokrojů, zvláště pro dívky.

Na cestě z Věličky do Krakova na kopečku je pomník. Tam — nejdále na západ — pronikli Rusové v listopadu v roce 1914. Před samým Krakovem došel jim dech.

Z Krakova uhání vlak do Čenstochové rovinou s rozsáhlými lesy borovými.

Od nádraží ke klášteru vede široká ulice, 2 km dlouhá. Klášter s kostelem je zbudován na pahorku Jasné hoře. Proslulý obraz Panny Marie je v boční kapli. Maloval prý jej svatý Lukáš na cypřišovém dřevě; později byl v majetku svaté Heleny, dostal se do Ruska a roku 1382 král Vladislav Jagiello přivezl jej jako válečnou kořist na Jasnou horu. Roku 1430 husité s několika loupežnými rytíři klášter přepadli a obraz poškodili. Král Vladislav dal obraz opravit a vrátil jej Jasné hoře.

V 16. století byl klášter opevněn. Když pak v 17. století Polsko se zmocnili Švédové, jen Jasná hora jim vzdorovala; 70 mnichů a 160 žoldnéřů uhájilo roku 1655 kláštera proti 10.000 Švédů. Panna Maria obhájce sílila. Z Čenstochové vzešla Polsku jitřenka svobody; štěstí válečné se obrátilo k Polákům. Obraz je zastřen rouškou. Každého dne ráno o 6. hodině za zvuků fanfár se obraz na několik hodin odhalí. Vzrušuje zbožné polské poutníky zrovna tak, jako před 300 lety.

Stojíte v kapli a vzpomínáte na Sienkiewiczovu „Potopu“, vzpomínáte na Kmitice i na pátera Kordeckého. — Škoda, že takových lidí nemělo Polsko o sto let později (Příště dále.)

Nikdo není dokonalým, kdo se nesnaží stát dokonalějším. (L. Bernard.)

Emerson tvrdí, že příjemnost jmění může pociťovati jenom ten, kdo si je sám získal a vydobyl, nikoliv však jeho dědici.

Lidé jsou schopni všechno dovésti, jen když chtějí. (Battista Alberti.)

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Krajský odbor katol. učitelstva v Brně koná členskou schůzi v neděli 22. ledna t. r. o 10. hod. dopoledne v zasedací síni Typosu v Běhounské ul. 22. Na pořadu připomínky poslanceckému klubu lidové strany o protikatolickém duchu učebnic pro měšťanské školy. Výbor spolku zdvořile zve všechny své členy. V. K.

Hlučinský odbor koná řádnou valnou hromadu v neděli, dne 22. ledna t. r. o 15. hod. odpoledne, v hotelu National (modrá) v Hlučíně. — Dostavte se všichni určitě! Každému bude včas doručena ještě pozvánka, aby se nevymlouval, že o valné hromadě nevěděl. Předseda.

Holešovský odbor katolického učitelstva koná 22. ledna t. r. v Holešově (v klášteře na Nové ulici) svou II. valnou hromadu. Začátek o půl 10. hod. dopoledne. Program: Zprávy jednatele a pokladníka, volba nových funkcionářů. Pak jsou 2 přednášky: sl. Alberty Machkové: „Moje cesta po severní Africe u příležitosti Eucharistického kongresu v Kartágu“ a slečny Anežky Březinové: „Vzpomínky na prázdninový kurs katol. učitelstva na Sv. Kopečku“. Dostavte se všichni, účast povinná. Jednatel.

Vyškovský odbor vykonal valnou hromadu 6. ledna t. r. Ve zprávách funkcionářů zachycen byl současný stav našeho života kulturního a státního. Na příští období zvolen předsedou A. Krejčíř, místopředsedou J. Májek, jednatelkou B. Hálová a pokladní F. Rašková. Volby byly jednomyslné. Po nich přednášela ct. sestra Ignacia o vyučování dějepisu v duchu nových směrů. Usneseno svolati schůzi ve Vyškově. Bude svolána pozvánkami. K.

Těšínský odbor pořádá v neděli, dne 29. ledna t. r. o 3. hodině odpoledne v klášterní škole v Orlové přednášku předního katolického sociologa univ. profesora dr. Bedřicha Vaška z

Olomouce na téma: Jaké směrnice dává encyklika Pia XI. Quadragesimo anno expleto (O znovubudování společenského řádu v duchu evangelia) pro sociální život dneška. Zveme co nejsrdečněji všechnu katolickou inteligenci celého Těšínska, přílehlého Ostravska a Hlučínska. Hosté srdečně vítáni.

Krajský odbor katolického učitelstva v Uher. Brodě koná svou valnou hromadu v neděli, dne 5. února 1933 v Lidovém domě v Uher. Brodě. Zahájení v 9. hod. Přednáška bude velmi zajímavá. Dostavte se všichni! Zdař Bůh! — (Pozn. Kdyby snad přišel výnos o prázdně 3. a 4. února, konala by se valná hromada o týdeň později.)

Krajský odbor katolického učitelstva v Olomouci pořádá v neděli 12. února 1933 členskou schůzi v místnostech školy kláštera voršilek v Olomouci. O půl 10. hod. je krátká adorace v kostele u voršilek, při níž promluví duchovní rádce odboru na téma „Kultura duše“. Po adoraci je přednáška p. ústřed. tajemníka Josefa Papici „Děrerovy reformy a naše stanovisko“. Po přednášce debata a přátelský rozhovor. Kolegyně a kolegové, přijďte všichni! Neúčast rače laskavě písemně omluviti.

Schůzka v Praze 2. února odpoledne v 15. hod. v klášteře u redemptoristů, Praha II., Thunovská 27. U příležitosti valné hromady Říšského Svazu katolického učitelstva čsl., která se koná 2. února v Praze, jistě přijedou i kursisté z Prahy a okolí. Sejdeme se dne 1. února v 18.30 hod. v restauraci Národní kavárny na Národní třídě k přátelské besedě. O levné ubytování se přihlaste korespondenčním lístkem ve Štastném domově, Praha II., Jerusalemská ul. Na schůzku u redemptoristů přijde P. Daňha a p. dr. Habáň. Pololetní prázdniny jsou prodlouženy, je tedy příležitost velmi dobrá. Podám podrobné zprávy o IV. kurse. Na shledanou v Praze! — Kuncek.

Jsou dvě cesty k srdci našeho lidu: práce věnovaná chudým a nemocným a práce pro děti.

**Knihu života píše Bůh sám.
Arcibiskup dr. Stojan.**

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

III. zimní kurs v Orlických horách byl řádně připraven a přihlásilo se 25 účastníků. Dne 23. prosince došla poslední zpráva o stavu sněhu v místě, kde se kurs měl konati. Zněla: Není sněhu, těšme se, že do kursu napadne. Poněvadž zprávy meteorologické stanice nedávaly ani té nejmenší naděje na lepší stav sněhu, byl kurs odvolán a 23. prosince všem přihlášeným dopsáno, aby do kursu nejezdili. Přece se však našli odvážlivci „On a jeho sestra“, kteří jeli do Orlických hor a poslali kol. Šnyrychovi pozdrav „trosečníků z letního kursu v Orlických horách“. Škoda, že jsme se nesešli, ale doufejme, že aspoň o pololetí se ti nejvěrnější sejdem. Kdo by měl opravdu zájem sejít se o pololetí, dopiš kol. Šnyrychovi, správci školy, Šumvald, p. p. Tatenice, sev. Morava. O pololetí by byla schůzka na Sv. Kopečku, kde v zimě bývají krásné sněhové poměry. Děkujeme našim milým hostitelům v Solnici, kteří v čele s dp. farářem Rösslerem připravovali tak přátelské přivítání a pohostění. Šnyrych.

IV. prázdninový kurs katolického učitelstva čsl. jest připravován na Slovensku letos o prázdninách od 2. do 15. srpna v Báňské Bystrici. Původní rozhodnutí bylo oznámeno již v tištěném programu kursu svatokopeckého, a to Báň. Bystrica, ale pak oznámeno, že kurs bude v Čechách v západočeských lázních. Po jednání s činiteli v Báňské Bystrici bylo přípravným výborem prázdninových kursů definitivně rozhodnuto IV. kurs konati na Slovensku. Jest tím také dodržen plán kursovní, který stanoví, že kursy se mají konati každého roku na jiném místě a v jiné zemi. Doufáme, že kursovní rodina a přátelé kursů přijmou sdělení s radostí a sami budou působiti, aby i IV. kurs na Slovensku dopadl jako jiná leta též manifestačně. V Báň. Bystrici již sjednány všechny podmínky, které zaručují znamenitý průběh IV. kursu. Pro 100 kolegů sjednáno ubytování

v internátě a pro 70 kolegů rovněž. Na programu se již nyní pilně pracuje. Jsou získáni pp. docenti: profesor a redaktor „Filosofické revue“, iniciátor mezinárodního tomistického kongresu v Praze dr. Met. Habáň, prof. dr. Jan Drábek, vynikající badatel v estetice prof. dr. Jaroslav Hruban, spisovatel Albert Vyskočil, MUDr. Jul. Kuncek, prof. Frant. Skoumal, universitní docent dr. Kratochvil, odborný učitel Karel Chvostek, universitní profesor dr. Neumann a učitel Večeřa, známý svými reformními pracemi z „Věstníku“. Pro přírodní vědu, která bude probírána prakticky na exkursích, získáni opět kursistům známí a milí docenti prof. dr. Závadský a prof. dr. Špaček. Pro kázání a debatní hodinky získán dr. Silv. Braitó, redaktor „Na hlubinu“. Duchovní vedení kursu má dp. Alfons Daňha CSsR, kursovním lékařem dr. Kuncek. Všechny informace, dotazy a vůbec všechny věci související s přípravou IV. kursu vyřizuje kol. Jan Kuncek. Na něj se ve všem obračejte. Adresa: Jan Kuncek, zat. spr. školy, Stříbrnice, p. p. Měrovice n. H. — Postupně budeme všechny pokyny uveřejňovati ve „Věstníku“ a v denním tisku. Pošlete již nyní své návrhy na program a celé uspořádání IV. kursu. Za každou radu a pomoc jsme povděční. Kde jest vám možno, propagujte IV. kurs na Slovensku, ať již slovem či tiskem. Čas kvapí, jest nutno zavčas vše řádně připravití, aby IV. kurs byl přínosem nových hodnot pro další růst velké obce katolického učitelstva. Poručíme pod ochranu Boží všechny přípravné práce.

Za četná přání k vánocům, jakož i k Novému roku všem kursistům srdečně děkuji. Vyprošuji pro všechny plného zdraví, zdatu v práci školní i mimoškolní a uskutečnění ideálu apoštolátu katolického učitele. Prosím, by přátelé kursů pamatovali ve svých modlitbách na kursy a doporučeli je do ochrany Boží. Kuncek.

Památníky prázdninových kursů má na skladě kol. Rom. Kudělka. Pište jemu na adresu: R. K., učitel, Michálkovice 308, u Mor. Ostravy. Pomozte zbývající Památníky rozprodati.

**Hlásej slovo, naléhej včas i v nečas.
Sv. Pavel (Timothe. 2.).**

ROZHLEDY

Za „Pedagogickými rozhledy“. Učitelstvo české zajímající se o otázky vědecké pedagogiky a filosofie mělo do tohoto roku dva odborné měsíčníky: „Pedagogické rozhledy“ a mladší „Vychovatelské listy“. Vědecká jejich výše zjednávala jim i v cizině nejen pozornosti, ale i uznání. „Ped. rozhledy“ koncem roku 1932 přestaly vycházeti, dokončivše 42. ročník; oznamuje poslední číslo, že pro stále klesající počet předplatitelů a trvalou pasivní bilanci zastavují se na čas. Vydávati je začal 1890 Literární a pedagogický odbor při Ústředním spolku jednot učitelských v Čechách, aby byly náhradou za Lindnerův měsíčník „Pedagogium“, jenž brzo po jeho smrti (zemřel 16. října 1887) zanikl. Od r 1896 pak vydávalo je Dědictví Komenského, literární sdružení učitelské. Hlavními redaktory byli po řadě Jan Mrázek, Jos. Klika, J. Dolenský, zase Mrázek, Jos. Tůma, Fr. Drtina. Učitelé tito, kteří tenkrát při kolébce jejich stáli, odumřeli, a my, kteří jsme je dostávali do rukou, jsme dnes — starci; proto jich želíme. Bohužel, mladé učitelstvo nemělo pro ně ani zájmu, ani nadšení a porozumění, ač v poslední době byl dlouholetým jejich redaktorem universitní profesor dr. Otakar Kádner a v redakční radě byli odborníci z povolání docent dr. V. Příhoda, J. Hála a dr. E. Havelka. Vedle čistě vědeckých článků byly P. R. plné posudkův o domácí a cizí pedagogické literatuře, časopiseckých úvah a rozhledů, knižních přehledů a zpráv dobře informujících učitele o současných pedagogických proudech a zjevech doma i v cizině. Profesor dr. Kádner, jenž pochází po otci i po matce z učitelských rodin — otec jeho František býval řídícím učitelem v Nebušicích — již v březnu 1932 poukazoval ve Věstníku Dědictví Komenského čís. 1 na tišeň, v níž se P. R. v posledních letech ocitly; praví, že potřebujeme pedagogické revue, která by stála na výši doby tak, aby nás svým zevnějkem reprezentovala před cizinou, dokazujíc všude a ve všem, že dnešní česká pedagogika snese čestné přirovnání k obdobným snahám ciziny. Mimo to, praví Kádner, potřebovali bychom ještě časopisu pro praktickou stránku didaktiky a metodiky všech stupňů školy, jež by se neuzavírala

jednostranně proti návrhům a názorům všech směrů (tedy i katolických). K., jenž za své třicetileté činnosti redaktorské poznal slabiny a malichernosti našeho učitelského života, uvádí jako hlavní příčinu roztržitého učitelstva a s tím související poměry časopisecké, čímž upadal počet i čtenářů i odběratelů, že musily býti zastaveny, ač roční předplatné 34 Kč bylo nízké. Časopis Československé obce učitelské v letošním ročníku (str. 131) uvádí nejméně 27 časopisů organizačních a 38 pedagogických, celkem tedy 65, což je počet více než nápadný, aby mohl býti nazván přirozeným a potřebným. Třebaže P. R. nestály na základně křesťanské výchovy a filosofie, přece práce jimi vykonaná zasluhuje respektu a povšimnutí s hlediska všeučitelského. —

Jos. V. Hauerland.

Škola a krise. Bývalý ministerský předseda Švehla má pravdu do jisté míry, nevidí-li krisi demokracie, ale osob. Zkonkretňuje tímto řečnickým obratem celý problém krise a nutí nás, abychom nečekali, že nám odněkud spadne její vyřešení, ale abychom se snažili především ji vyřešiti u sebe. Kromě tohoto námětu přináší Švehlova věta i jiný úkol, adresovaný čsl. škole. Akutní úkol, který by měl soustřediti všechny pracovníky školské k přemýšlení a organizaci plánovitého řešení. Vychovávat budoucí občany k překonání krise. Krise je slovo, které bylo vyneseno na povrch spodními proudy vášni a egoismu v lidském srdci. Krise je slovo živené nedůvěrou občana k občanu a občana ke státu. Krise je hroucení řádu vybudovaného bez spravedlnosti. Kolik to úkolů pro naši národní výchovu! U nás jsme si zvykli stydět se za chudobu, za chudší prostředí. Úsilovný shon vyrovnat se vrstvám žijícím v nadbytku nepřinesl štěstí, ale bídu, zakrývanou povrchním leskem. Škola musí vrátit přesvědčení, že chudoba cti netratí a že je čestnější být poctivým chudásem než nepoctivým boháčem. Takové vědomí se ovšem těžko vybuduje bez náboženského podkladu. Nemám-li vzoru tak ideálního, jako je Kristus-Bůh stávající se člověkem — chudásem dobrovolně z lásky k lidstvu, pak těžko říkat: Třebas chudobně, jen když poctivě. Dnes nechce být nikdo chudý a protože řada lidí nedovede si pomoci k přiměřenému bohatství vytrvalou prací, sebezáporem, uskrovně-

váním a úsporami, pomáhá si krádeží. Nezbuďte, než dát krádeži pravé jméno, jaké ji dávali naši předkové, nazývajíce ji hříchem. Každý zná jen sebe a nechce znát svého bližního. Tu může zasáhnout vlivně škola a obnovit vzájemnou důvěru, bez které není klidného občanského soužití. Zvykli jsme si příliš nadávat na svůj stát. Vypadá to, jako by nás za 14 let již omrzela a my toužili po hrncích masa v zajetí babylonském. Naše kritikaření působí zhoubně na děti. Hovory děti jsou dobrým měřítkem, jak upadá demokratické cítění občanstva a co hůře, i demokratická slušnost. Jsou přece jména, která nelze vyslovovati jedním dechem s jmény lupičů a hochštaplerů. Dítě musí mít důvěru ve stát a musí cítit: stát bude takový, jaký budu já, můj spolužák, jaci budeme všichni. Takové vědomí našemu dorostu chybí a musíme ve školách učiniti vše, aby bylo vypěstěno. Především a důsledně musíme však šetřiti ve škole úzkostlivě spravedlnosti. Každé její porušení pomáhá vytvářeti nezdravé ovzduší, ze kterého roste nespokojenost. Každá nespravedlnost přitahuje silněji než magnet budoucího občana do řad nespokojenců s celým stávajícím řádem. Jsou to drobné úkoly, ale nesmírného významu. Očišťme především naše školy od protekcionářství a úplatkářství, které nemusí mít jen formu zjevně nošených darů. Cennější jsou často služby nekontrolovatelné. Očišťme žactvo našich škol od chorobné touhy po bohatství, nebo aspoň pomáhejme očišťovati. Chudé dítě nemusí mít nový kabát, stačí starý, třebaš záplatovaný, jen když je čistý a má v něm čistou duši. Svěřujme význačné funkce třídní samosprávy dětem chudým třeba na šaty, ale bohatým duchem. Učme děti ctít převahu duchovní a ne se klanět zlatému teleti. Bývá našemu národu vytýkán nedostatek podnikavosti. Tomáš Bata ukázal, že mohou být výjimky. A na naší škole je, aby novou výchovou ukázala, že je špatné staré pravidlo. Že jsme národem podnikavým. Tak i škola může pomáhat překonávat krizi. Hospodářskou i mravní.

K. B. Hroch.

Dostal to. Poslední „Věstník USU“ přináší tento veřejný dopis poslanci Brodeckému podepsaný redaktorem listu, odb. učitelem J. Krejčíkem, zároveň důvěrníkem Sdružení učitelů a profesorů soc. demokratických v žu-

pě brněnské: „Bez socialistů byste neměli co žrát!? Tak prý prohlásil k deputaci Exekutivy posl. V. Brodecký, tajemník Unie železničářů. Čekali jsme, že pan poslanec svůj výrok odvolá nebo se omluví. Když tak neučinil a když tak neučinila ani strana, musíme se proti němu ohradit předně my, příslušníci soc. demokratické strany. Státní zaměstnanci dostávají, soudruhu Brodecký, žrát za svou práci! Dostávají toho málo a hází se jim to skutečně jako žrádlo (někdy i „s chlupy“ — na to se zeptej soudruha Bechyně). My víme, co pro zlepšení situace státních zaměstnanců učinily socialistické strany a zvláště strana sociálně-demokratická. Ale vše, co učinila, bylo její povinností učiniti, neboť byla k tomu vázána svým programem a voliči, kteří ji na tento program volili. Je více než otázkou, učinila-li vše, co její povinností bylo. Pochybují o tom nikoliv jen státní zaměstnanci, ale i příslušníci strany, kteří vidí, že strana prodala svůj program za mísu vládní čochovice. Je slabou útěchou říci, že jiné strany to udělaly také a ještě více. Vzpomínám si na Tvou řeč na počátku roku 1922 při zakládání Odborového ústředí — jež je teď jádrem Exekutivy. Vyčítal jsi tehdy jako stavovskou proradu státním zaměstnancům, že se v roce 1920 vzdali zvýšených drahotních přídavek (které jim N. S. odhlasovalo), když ministr financí dr. Engliš prohlásil, že nemá pro ně úhrady. „Je a bude dlouho otázkou, kdo zaplatí všechny ty válečné škody,“ jsi tehdy hřměl. „Zaplatí-li je chudáci a státní zaměstnanci nebo bohatci. Tím, že se státní zaměstnanci vzdali zvýšení drahotních přídavek, projevíli názor, že je lidé z války zbohatlí, keřasi i keřáskové ve formě daní a dávek zaplatit nemohou a že jsou ochotni z lásky k vlasti to udělat sami. Nedivte se, že když jste tento názor — vy, státní zaměstnanci — projevíli spontánně v roce 1920, přišla v roce 1921 vláda sama a snižuje vaše bidné platy! Proti tomu se musíme však všichni postavit. Nejde jen o platy. Jde o důvěru ve spravedlnost, jde o nový, lepší pořádek, opřený o spravedlivé sociální požadavky!“ Tak asi jsi tehdy mluvil. Omluvou Tvou ovšem je, že jsi byl „jen odborářským poslancem“ — v oposici. Ale „omluvou“ naší dnes je, že my Tvým slovům jsme tehdy uvěřili a že podle nich posuzujeme politické strany — i socia-

listické — až dosud. I v prosinci 1932 bylo, soudruhu Viléme Brodecký, otázkou, kdo zaplatí ty hospodářské ztráty, zaviněné krizí i šlampáckým hospodářstvím politických stran. Politické strany koalované — nekoalované by to udělaly také, kdyby byly v koalici — usoudily, že to musí zase zaplatit z velké části státní zaměstnanci. Že to udělaly občanské strany, nikoho celkem nepřekvapuje. Že však to udělaly strany socialistické, to vzbudilo zklamání a roztrpčenost. (Pravda i „roztrpčenost“ těch, kteří nikdy socialisty nebyli a hráli se pěkně v přízni stran občanských, nebo kteří nosili na obou ramenech. Ale na tom celkem nezáleží.) Zklamání a roztrpčení příslušníků socialistických stran bylo oprávněné. Zeptej se na to těch, kteří Tě zvolili jako tajemníka Unie, těch dělníků-socialistů, kteří Ti dali mandát a kteří v důsledku toho by Ti mohli říci spíše, že nebýt jich, socialistů, neměl bys . . . ! O vás socialistech — poslancích — se ovšem tak tvrdě mluvit nedá. My vám to také nikterak nezávidíme, ale žádáme od vás, abyste provozovali nejen socialistickou kritiku, když jste v opozici, ale abyste dělali socialistickou politiku, když jste ve vládě. A neděláte-li ji, musíte mít odvahu snést i kritiku.“

Členové komisi pro zkoušky čekatelů na místa okres. škol. inspektorů.

Při zemské školní radě v Praze: PhDr. Otakar Kádner, profesor Karlovy university; PhDr. Václav Příhoda, docent pedagogiky Karlovy university; PhDr. Jiří Klíma, docent pedagogiky Karlovy university; PhDr. Stanislav Velinský, docent pedagogiky Karlovy university; PhDr. Antonín Herget, správce německého učitel. ústavu v Chomutově; dr. Arnošt Steinitz, ředitel stát. něm. vyššího reálného gymn. v Děčíně; RNDr. Oldřich Pacák, okresní škol. inspektor v Praze; Karel Tichý, okresní škol. inspektor v Mělníce; Ferdinand Černý, okresní škol. inspektor v Praze-venkově; Antonín Felbinger, okresní školní inspektor ve Střibře; Bedřich Goldmann, školní inspektor v Praze.

Při zemské školní radě v Brně: PhDr. Otakar Chlup, profesor při Masarykově universitě; PhDr. Jan Uher, profesor stát. ústavu učitelského v Brně a docent při Masarykově universitě; PhDr. Karel Faigl, profesor při Masarykově stát. něm. gymnasiu a docent při německé vysoké škole

technické v Brně; PhDr. Rudolf Karzel, ředitel stát. něm. ústavu učitelského v Brně; Osvald Baráček, okresní školní inspektor okresu hustopečského; PhDr. Otakar Kriebel, okresní školní inspektor Brno-město; Julius Nakel, okres. školní inspektor pro národ. škol s něm. jazykem vyučovacím Brno-město; Augustin Glässner, okres. školní inspektor pro národní školy s něm. jazykem vyuč. ve Znojmě; Pavel Rakús, okresní školní inspektor pro národní školy s polským jazykem vyučovacím ve škol. okrese fryštátském.

Při referátě ministerstva školství a národ. osvěty v Bratislavě: PhDr. Josef Hendrich, profesor university Komenského; dr. Tvrdý, profesor university Komenského; Matěj Miškoci, ředitel státní měšťanské školy v Bratislavě, t. č. ve funkci škol. inspektora v Nitře; Alois Illek, odborný učitel při státní měšťanské škole dívčí v Bratislavě, t. č. ve funkci škol. insp. v Bratislavě.

Pravím, abyste bojovali, a dodávám: bez kompromisů! Kdo mnoho spoléhá na kompromisy, kompromituje často věc, za níž má žítí a umírati. Dělati kompromisy je věc velmi choulostivá a předpokládá velkou prozíravost a abych tak řekl, státnickou moudrost. Ale slevovati z křesťanských zásad a při tom vsugerovati čtenářům zvlažňujícího ducha nemůžné bázlivosti a zakřiknuté ostýchavosti — to není moudré, to je velká chyba. S armádou tak vychovanou bychom ten boj proti svým nepřítelům, zajisté vždy bezohledným — nevyhráli. — Arcibiskup dr. Prečan 6. července 1932.

Z P R Á V Y

Redakce sborníku „Otázky dneška“ byla právě poctěna těmito dopisy:

Vážení pánové! Sborník „Otázky dneška“, jehož první svazek jste mi poslali, ukazuje, že loňský svatokopecský kurs nese již ovoce. Děkuji Vám za zaslání sborníku z celého srdce a rád uděluji k další práci svoje pozhánání! Vaše práce, znova opakuji, není a nebude snadná! Avšak musíte vytrvat a důvěřovat v pomoc Boží. Per aspera ad astral S pozdravem Vám cele oddaný † dr. Leop. Prečan, arcibiskup.

S díkem srdečným znova přijímám sliby Vaše už na Svatém Kopečku dané. Vidím, že plnit je vážně jste začali. I přeji Vám k tomu Božího požehnání. Ministr Šrámek.

Ke statí na str. 152, min. čísla. Píšíte, že příčinou šetření na státních zaměstnancích je také velký počet poslanců a že 300 poslanců a 150 senátorů si přece neodhlasuje snížení na 100. To prý by se zase lavice poslanecké naplnily! Vždyť prý je groteskní, že předsednictvo napomíná poslance, aby chodili do plenárních schůzí parlamentu. — K nadhozenému tématu jen krátké poznámky. Poslanců a senátorů by mohlo býti méně, ale potom by se po nich nesměly chtít intervence, které dnes jsou hlavním zaměstnáním poslanců. O každé místo, subvenci, každou živnost a zádatku státní je boj a vždycky se žádá poslanecká intervence. V jedné a téže věci žádá se osobní intervence i několika poslanců a senátorů. Jsme s kol. Navrátilím na hanácké župě dva, ale věru, že bych nechtěl býti sám a nésti sám celou tíhu nesčetných intervencí. Konečně jsem slyšel od jednoho divisního generála, který měl plat mnohem větší než poslanec, že by stačilo poslanců 10—15. Také názor o parlamentní práci! Kolik jich chce mít vlcp. — ro, nevím. Myslím dále, že by ani v případě vlcp. — ro naznačeném se lavice v plenu nenaplnily, ježto by snížení počtu poslanců bylo dávno rozhodnuto v klubech, většinové sedmičce a v příslušných výborech, takže by to pro plenum nebylo žádnou sensací. Plenum by jistě mělo i v tomto případě obvyklé vzezření. Předsednictvo prý vyzvalo poslance ke větší presenci v plenu. Dobrá, ale předsednictvo by mělo včas začínat plenární schůze a netrpět, aby se nemluvalo k věci. Jak možno žádat vyseřování poslanců v plenární schůzi, když komunisté a Němci mluví čistě agitační řeči, které s jednáním naprosto nesouvisejí? Proto se vyzvání předsednictva minulo účinkem. A je možno konečně žádat, aby poslanec seděl „ruce na lavicích“ ve schůzi, která trvá 8—10 hodin? Zatím, co dlouze zasedá plenum, pracují pravidelné kluby. Tolik zkrátka na obranu zlých poslanců. — František Světlík, poslanec.

Ríšský svaz katolického učitelstva čl. Nejmladší generace naše nezná vývoj naší organizace v dřívějších le-

tech. Jest proto dlužno aspoň s některými událostmi organizačního života ji obeznámiti. Před osmi lety založen byl v Praze Ř. Svaz, spojující zemské spolky český a moravský. 27. prosince konala se v místnostech České ligy akademické předprada a druhého dne tamtéž ustavující schůze. Předsedou zvolen Leop. Bartoš, říd. uč. v Lipniku, tajemníkem Jos. Mašal, odb. učitel v Kamenici n. L. (†), členy správního výboru: Ant. Novák, prof. v Praze (I. místopředseda), M. Roudnická, říd. učitelka v Praze.

Světští učitelé náboženství. Před několika dny byla v novinách zpráva, že bude opět v Praze dne 9. ledna 1933 otevřen kurs pro katechety laiky a jako podmínka přijetí, že bude zádana maturita na střední škole neb učitelský ústav a výjimečně vzdělání nižší. K tomu dovoluji si podotknouti následující. Prodělal jsem tento kurs v roce 1925 a tehdy většina nás byla se vzděláním nižším. Po několikaletém čekání dostalo se mi místa v obci, ke které jsou přifařeny 3 vesnice a z nich jedna je hodinu vzdálena. Musím do každé dvakrát týdně docházeti a za to se mi dostane odměny 400 Kč měsíčně, placených pozadu. Tyto dny obdržel farní úřad od okresního školního výboru zprávu, že zemská školní rada rozhodla, že mají býti na tato místa dosazováni absolventi středních škol neb učitel. ústavů a staří krátce propuštění. Nevím, kolik žadatelů se bude ucházeti o tato místa, ale myslím, že velice málo vzhledem k nepatrné odměně. My staří katecheti laici máme býti propuštění proto, že nemáme maturitní zkoušky neb učitelského ústavu, třeba, že jsme byli při kolikere inspekci pochváleni i od vyšších úřadů. Těžko by se nám z té služby žilo, nebýti podpory rodičů a sourozenců. O dnešní poválečné výchově mládeže ani nemluví. O nezvedenosti dnešních dětí skoro denně noviny pojednávají. Dal jsem se pojistiti u penzijního ústavu v Praze a těžko jsem splátky posílal, a teď rozhodnutím zemské školní rady i o ty trpké splátky mám přijíti? Kdo mně to nahradí? Pány poslance a senátory strany lidové snažně prosím, aby se nás ujali a vyšší duchovenstvo aby nás neopouštělo. — Jeden z prvních postižených.

SSU a ŠVSP. Pro ty, kdož se nevyznají v moderních zkratkách a značkách podle levých vzorů tvořených: SSU = socialistické sdružení

učitelské (komunistické). — ŠVSP = škola vysokých studií pedagogických. Proč SSU a ŠVSP? Jaká spojitost? Posluchačům ŠVSP byly v posluchárně dne 3. prosince 1932 rozdávány „Učitelské noviny“, orgán SSU, jež ZUS v Českém učiteli nazval živlem destruktivním, leptavým a demagogickým. SSU je opozicí ČOU i ZUS. Je tedy podivné, že kolportáž „U. N.“ byla kuratoriem ŠVSP dovolena. Či stalo se tak na počest prof. Zd. Nejedlého? Učitelstvo a komunismus?

—er.

Státní nakladatelství. Že státní nakladatelství je více úřadem než nakladatelským podnikem, je známo. Zkuste dojít si tam na př. pro tiskopis za 50 hal. Po dlouhé proceduře se vám ho dostane. Musíte-li déle čekat, nedívejte se do vyvěšených časopisů! V prosinci visí tam „Česká osvěta“ z dubna, ostatní časopisy z května a června. Nečte je nikdo, či je příliš daleko z administrace do prodejny?

rh

Akce demokratické spolupráce. Křisi demokracie má odstranit ADS. — Akce demokratické spolupráce. Cílem jejím je náprava našeho politického a hospodářského života. Za tím účelem chce na nestranickém základě spojit organizace odborové, vědecké a kulturní. Chce tvořit silné, státotvorné a neodvislé veřejné mínění. Má být nejširší občanskou kontrolou a zabezpečit pokrok v demokracii. Tolik z programu ADS. Hlavní složkou její má být EVZ — známá Exekutiva veřejných zaměstnanců. K nové akci je se možno postavit s kritickou skepsí. Vnější organizace nedá obrody. Je již několikátou svého druhu — Liga pro mravní obrodu, Svaz národního osvobození, Rada obrodných organizací, Masarykův lid, Svaz občanské důvěry atd. Jest si přát, aby její výsledky byly větší, než u všech zde vyjmenovaných, neboť ještě tehdy budou malé.

P.

Proč se bojíte, malověrní... Kříž, znamení spásy, vymizel ze srdcí mnoha našich kolegů, kříž, symbol katolicismu, vyhozen ze škol, kříž, vyjádření sebezáporu, nezdobí naše domácnosti. Je nenáviděn, odsunován, přehlížen, odmršťován. Má býti však nesen hrdě, směle a pevně katol. učiteli. Ti nesmí jej pouze skrývat v svém srdci; musí se k němu přiznat vždy a všude a nechť i touží trpět pro něj. Při svatokopeckém kurse

byla ražena slova: katolická třída. Katolický učitel — katolická třída — výchova v duchu katolickém. Ve třídě učitele katolíka měl by vždy viset kříž, i když by to stálo výsměch, potupu a nenávisť. Ničeho se nemusíme bát, jsme-li ve světle kříže a nic nás nemůže zastavit na cestě k němu. V kolika našich třídách visí? Kolik z nás se nezaleklo výnosu z 30. května 1919, jímž dostalo se u nás Kristu tolik urážek? Necháme kříže pohozeny na školních půdách, přikrývané jen pavučinami, nebo je zavěsíme tam, kde bylo tisíciletí jich místo? Nebojme se; všechna příkoří jsou malá proti Oběti Kristově. Chtějme trpět pro Krista, prosme jej, aby naše bolesti přijal! Jak mne překvapil letos při zkouškách kříž ve cvičné škole učit. ústavu v Praze! Když může viset tam, proč ne ve třídách nás všech? Přijměme kříž!

K. H.

Jaká pedagogika? Stále se teoretické nedovedou dohodnout o obsahu pedagogiky; hůře ještě je tomu s epithety. Bylo námi užito výrazů katolická křesťanská pedagogika a jistě právem; ped. Komenského je křesťanskou a pedagogika jako součást kulturního dění je nutně křesťanskou, neboť kultura Evropy není dosud jinou. Tento výraz překáží ale některým, jež ostatně vždy slovo křesťan dráždí k nepřičetnosti. Dosud se nikdo z nich neozval proti pedagogice „marxistické“, jež dominuje v „Učit. novinách“ a jejíž oprávnění je velmi pochybné.

—er.

Škola v SSSR. Mezi chvalozpěvy na SSSR a bolševickou pedagogiku čteme v „Učit. novinách“, kterak sovětská škola vychovává. Tedy: třídně, internacionálně, protinábožensky, kolektivně, marxisticky, polytechnisacně atd. A chystá docela i pedagogické Dněprostroje! Máme se nač těšit.

—er.

Bouřlivými články a řečmi proti Dérerovým reformám a jinému novému ve školství, což má posici katolíků ztlížiti, se věci nepomůže. Katolické učitelstvo i lid jsou roztrpčeni již stejně dosti. Lépe by bylo ukázat přímo pozitivní práci, jež by účinky všeho toho zrušila neb aspoň zmírnila. „Muže poznáš po díle a nikoli po jeho trpnosti,“ pravil docent dr. J. L. Fischer.

J. H.

Důležitost kursů katol. učitelstva je zřejmá a bylo v této rubrice již častěji psáno, co vše přinášejí a čím

by měly být. Jaká důležitost se prázdninovým kursům (resp. seminářům, konferencím, pracovním dnům a pod.) učitelstva přikládá v jiných organizacích, vidět dobře z řeči býv. starosty Svazu učit. čsl. Vojty Beneše dne 1. listopadu 1932 na schůzi SUČs. v Praze. Právě se v ní: Velký význam mají prázdninové konference mladého učitelstva. Tvoří nové nazírání na školskou práci a novou představu o učitelském poslání, otvírají mladým učitelům široké obzory. Musíme si jasně uvědomovati, že jako reálná a praktická centralisace je hříchem na demokracii, tak naopak stejným hříchem je decentralisace ideová. U nás je v tomto ohledu všechno obráceno. Přeháníme centralisaci reálnou a duchovně jsme roztříštěni. Pracujeme ze všech sil k tomu, aby duchovní centrum bylo jedno, avšak jeho myšlenky nechť provádějí tisíce ruce. Tedy sjednocení ideové, ale decentralisace práce a nikoli naopak. A právě to, že takto nepostupujeme, že takto špatně chápeme podstatu demokracie, je hlavní příčinou naší bídy a našich těžkostí. Bolí mne, slyším-li papouškovati výtky bez myšlenky. Usilujeme o to, aby mladému učitelstvu byla dávana jedna ideová duchovní náplň, aby alespoň ono bylo ušetřeno politováníhodné ideové roztříštěnosti. Prázdninové konference by měly býti proto ideově jednotně organizovány. Potom vykonají plně svůj úkol. P.

Milostivé léto začne v dubnu 1933 a bude trvati do 27. dubna 1934, to je od Květné neděle 1933 až do druhého svátku velikonočního 1934.

Vychovatelům mládeže adresoval v 10. čísle „Akordu“ stař. Bohuslav Durych. Petičový sloupec — ale mnoho posílých a závěrů. Ukazuje, jaké prakticky je domyšlení školy, jež ze svých osnov vypudila téměř duši, upozorňuje na důsledky mentality dnešní mládeže. Je opravdu třeba, aby se učitelé nad svým dílem zamyslili! rh.

„Musíme býti, co se nám tak rádo vyčítá, klerikální. Klerikální do kosti, pomoc a opora našeho duchovenstva ve smyslu Katolické akce; naše mladá četa musí býti plna církevní poslušnosti. Musíme býti ultramontány. Co to znamená? Mládeží, která se řídí směrnicemi sv. Otce, která je poslušná jeho bojovného hesla a jde za ním. Mládeží, která uznává Krista za svého Krále a papeže jako jeho viditelného zástupce na zemi. Budete-li takoví:

klerikální a ultramontánští, v srdci i veřejně, pak budete bojovníky schopnými, a náš boj proti bezbožnosti je zároveň zabezpečením zákona a křesťanské rodiny. Vzhůru tedy, do křížáckého boje!“ — Prohlášení švýcarské katol. mládeže na sjezdě v roce 1932.

11. t. m. uplynulo 10 let od smrti P. A. Jaška, kroměřížského katechety v Clevelandě.

Zkušební řádem pro zkoušky čekatelů na místa okr. šk. inspektorů jest zatím výnos z 6. června 1932, čís. 53.148-I. Zvláštní zkušební řád bude vydán podle nabytých zkušeností.

K otázce provdaných učitelek. Na zdejší sedmitřídní obecné škole jsou dvě provdané učitelky. Jedna má za chotě četnického strážmistra. Jsou více roků v manželství a bezdětní. Jediné dítě umřelo. Druhá má majitele nákladní autodopravy. Provdala se vloni. Dosud rovněž jsou bezdětní. Hmotné zajištění první je se strany mužovy dostatečné. Doslechla jsem však, že dotyčný manžel prohlásil, že, kdyby mělo dojít k propuštění jeho ženy, že se dájí rozvést a budou žít „tak“. V druhém případě není hmotné zajištění mužovo skvělé. V místě bydlí ještě učitelka, provdaná za výrobce holi, „továrníka“, který si ji vzal proto, aby měl sám zajištěnou existenci. Mají jedno dítě a ona dochází učit do blízké vesnice. V jiné vesnici je učitelka dom. nauk provdána za většího rolníka. Učí ve třech vesnicích. Má několik dětí a větší domácnost. Jak vše zdolá, nechápu. Podle mého úsudku v žádném případě není záviděníhodné postavení. S upřímným přáním, aby se tato otázka v našich kruzích co nejlépe katolicky prováděla, znamenám se K. Z.

Prodloužení pololetních prázdnin na školách. Ministr školství nařídil, aby výjimečně ve školním roce 1932-1933 bylo na školách národních, středních a odborných, podléhajících ministerstvu školství a národní osvěty, prázdné také dne 3. a 4. února a 5. června. Posledním dnem velkonočních prázdnin bude den 18. dubna. Úř.

Nemocniční léčení kojenců. Léčebnému fondu veřejných zaměstnanců v Praze docházejí žádosti pojištěnců o úhradu nákladu nemocničního pobytu matky, doprovázející nemocného kojence, jehož choroba vyžadovala léčení v nemocnici. Vzhledem k tomu upozorňuje Léčebný fond na dosud platný par. 5 zák. ze dne 10. května

1890, čís. 33 čes. z. z. o přijímání nemocných do ústavů: „Kojenci mohou býti přijati toliko se svou matkou aneb ošetřovatelkou, avšak v případě takovém budiž léčebné účtováno toliko za osobu jednu.“ Podle tohoto jasného ustanovení musí býti nemocný kojeneček přijat i s matkou, nemocnice však může účtovat jen za osobu jednu, a to za osobu nemocnou. Odebere-li se matka s kojencem do ústavu soukromého s předpisy a ustanoveními jinými, než které jsou platny pro všeobecné veřejné nemocnice, může Léčebný fond poskytnouti úhradu nejvýše sazbou III. třídy nejbližší všeobecné veřejné nemocnice.

Kol. přispívatelům. Autorské honoráře za první pololetí ročníku budou poukázány administrací k výplatě po vyjití tohoto čísla. — J. H.

Lidé si našli tisíce omluv pro lež, ale přece vždycky zůstane jen lží, něčím nepravdivým a pokřiveným.

Touhu po pravdě možno dlouho rdousit; ale nemožno ji úplně potlačit.

LITERATURA

„Tři listy miláčka Páně“. Náš nej přednější zástupce biblického studia, universitní profesor, prelát dr. Jan Hejčl, začíná tímto dílem překlad Nového zákona. Z ukázky, vyšlé před vánocemi nákladem sester dominikánek v Řepčíně, lze seznati, že všechny přednosti, jimiž vyniká dra Hejčla překlad „Starého zákona“, budou uplatněny i nadále. Rytmičké rozčlenění veršů osvědčuje se prakticky, neb usnadňuje pochopení textu i bez výkladu. Slovo Boží zaznívá tu opravdu velebně a lahodně. — L.

Čtvrtletník pro literaturu, kulturu a život, „Archa“, dokončil za redakce P. Emanuela Masáka 20. ročník. Ve čtvrtém, právě vyšlém svazku, jsou práce Zd. Spilky, B. Slavíka, Hynka Růžičky, P. Claudel-a, A. Gajdoše, dra V. Vilinského, V. S. Vilinského, J. Lipanského, W. Matthiessena, A. Schamoni-ho, A. Endre-a, A. Habřiny, J. Pietrzycky-ho, B. Benetky, obrázkové přílohy Frant. Bílkovského. Ročně 40.30 Kč.

Nákladem ústředí sekretariátu čsl. strany lidové v Praze vyšly dvě pozoruhodné knihy zemského předsedy strany P. Bohumila Staška, kanovníka a poslance, „Cesta ze světové -

ho labyrintu“ a „Jest ještě záchrana?“ Kniha první jest souborem přednášek, pořádaných autorem minulého roku pro tajemníky čsl. strany lidové. Jest rozdělena v části: Cesty, kterými šla lidská společnost ke své katastrofě, Světlo k osvícení národů, Křesťanský solidarismus — cestou ze světového chaosu. Třetí část jest zpracována nejdůkladněji. Kniha druhá jsou kázání a příležitostné přednášky.

V Laichterově „Filosofické knihovně“, Praha XII., u Riegrových sadů, vychází právě Platonův „Theaitetos“, čili „O vědě“, oslava umění Sokratova, jímž pomáhal duchu těch, se kterými rozmlouval, aby projevili správné názory a našli pravdu. Sešity o 32 stranách po 3.60 Kč vycházejí čtrnáctidenně. — S.

Arnošt Hello: Misky váhy. Hello, „advokát pravdy“, hluboký myslitel a opravdový vidoucí, veliký samotář a spolu s d'Aurevillem a Bloyem největší spisovatel-katolík ve Francii, není v naší literatuře neznám. Mimo úryvky z jeho studií roztroušené v časopisech a sbornících vyšly ve Staré Říši na Mor. dnes již nedostupné a vzácné knihy: P. Renan, Německo a ateismus. (Studium 1908), Člověk (St. 1909), Slova Boží (Dobré Dílo 1915). Sig. Bouška přeložil jeho Fysiognomie světců (Podobizny svatých), Družstvo přátel studia vydalo Divné příběhy a Den Páně v překladu Krlínově. A. Hello byl katolík veliký a ryzi. Jeho díla nemají jediného slova prázdného, jsou naopak plna hlubokých a krásných myšlenek a vzácných postřehů. Jeho aforismy překvapují pravdou a výši smyslu. Letos s velkými oběti vydal J. Florian ve Staré Říši jako 112. svazek Dobrého díla Hellovu knihu Misky váhy. Knihu dedikoval spoludělníku DD dru Strakošovi. Krásný silný svazek o 330 str. tištěný v 500 výtiscích obsahuje 22 údivné essaye (na př. Světlo a dav, Závist, Vášně, povahy, duše, Odloučenost a samota, Naděje, Duch odporování a j.), z nichž z každého chtělo by se citovati celé stránky. Všechny jsou spjatý v organickou jednotu, jsou „dílem Žádosti, Spravedlnosti a Pokoje“ — a zhuštěny tak, že každá věta dává mnoho k přemýšlení. Není to „duchovní“ četba jako ty, jež nám bývají předkládány. Je nemožno ji číst jinak než meditací, u-sebráním, pomalu, ale s velkým obohacením vnitřním. Je nutno ji číst a

je to i povinností učitelů-katolíků vůči J. Florianovi. Zamysleme se jen nad jednou větou Hellovou: „Je jisto, že člověk hanbí se za to, když neví, a tato hanba odnáší se na vše, vyjma na Křesťanství.“ H.

Jaroslav Kopáč: Zeměpisné testy pro školy druhého stupně (měšťanské, kmenové a nižší střední školy). Nakladem i tiskem Československé grafické Unie v Praze 1932. Cena 3.50 Kč. — 17 listů pro zeměpisnou látku světa mimo Evropu. Je to tedy 11 testů na obsah: Asie, Afriky, severní a střední Ameriky, jižní Ameriky, Austrálie a Oceánie. Každý světadíl má jeden test doplňovací (žáci doplňují věty) a jeden test s mapkou. Zkoušel jsem tyto testy na naší škole. Doporučuji, aby žáci při kreslení na mapkách používali barevných tužek. — Věda: Postup při pracích v testech je celý rok stejný. Zeměpisné testy Hanusovy jsou lepší, ale na špatnějším papíře; jsou nezáživné a nezajímavé. Stejný postup v každém testu svědčí k mechanickému vyplňování. Úsudek a vůbec aktivita žáka se tu nevyburcovala. Do plamenů. — Večeřa.

Jan Langr: Testy z přírodovědy. I. část pro žáky. 20 testů. Vydala v Praze 1932 Československá grafická Unie. Cena 3.50 Kč. — Pro které školy jsou to testy, není nikde napsáno, ale podle obsahu myslím, že pro školy II. stupně. Těší vás forma testů na pěkném papíře, která je opravdu lidštější než ostatní testy u nás. Formulace otázek je středoškolská a nedětská. Velice vhodné je rozdělení učebné látky do tří skupin: minimální, normální a maximální. Snaha předejít mechanickému řešení testů. Klade se největší požadavek na úsudek i na grafický projev žákův pamatováno. Možno použít ve 3. a 4. měšťanské škole. — Večeřa.

Dr. Václav Příhoda, Václav Tvrdek a Miroslav Disman: Počty na škole prvního stupně. Vydal Bakulův ústav v Praze na Smíchově, 1932. Cena 18 Kč. — Je to příspěvek k reformě vyučování počtům na škole I. stupně s návrhem podrobného osnování učiva pro prvních 5 školních roků. Je to výsledek činnosti početní sekce, kte-

rou vedli autoři této knihy. Podávají zde přehled zásad při vyučování počtům i návrh, jak je uvést do školní praxe. Nutno ocenit obětavost a snahu autorů, kteří se první pokusili uskutečnit část programu reformního plánu: 1. psychologicky osnovati početní látky, 2. kompromisní a biogenetický postup v motivaci a užití, t. j. početní látky v odd. II., 3. pokus o pracovní školu a individuální vyučování v odd. III. v činnostech a počátcích samoučení, a 4. zavést objektivní měřicí metody v testech a měření rychlosti v odd. V. Knihy bylo nezbytně nutno ke kolektivisaci reformního pokusu. — Večeřa.

Serafinský prapor. Věstník čsl. terciářů a armády sv. kříže. Řídí P. dr. Jan Urban. Přináší nejen pokyny pro terciáře, ale i články o Katolické akci a je dobrou pomůckou všem pracovníkům. — ch.

Který učitel neb pensista by chtěl za bezplatný byt jednopokojový s kuchyní a příslušenstvím opatrovat vilu univ. prof. Niederleho z Prahy v Hradčovicích. Vila je velmi blízko nádraží na dráze Uh. Hradiště—Vlářský průsmyk, do Uh. Brodu jsou dvě stanice, do Uh. Hradiště 4 stanice. Majitel vily je tam po dobu 3 měsíců v prázdninách, takže ostatní roční dobu je tam pouze opatrovatel. Té doby je tam vdova, která v krátké době se odtud vystěhuje. Dotazy zodpoví Jan Válek, ředitel v. v., Brno, Dra Tučka ul. 17.

Kamna a stolokrbý
„FENOM“
 dobré výrobky za levnou cenu.
PRAHA II.,
 Václavské nám. čís. 33.
 Tel. 23.264.
 Školy a učitelé zvláštní
 cenné výhody!
 Novinka: Kachlová kamna v kov.
 kostře TERNO (syst. Fenom.)

SUKNA, módní vlněné pánské i dámské látky kupujte u fy **Hezina a sp., Humpolec!**

Vzorky obratem na požádání. Vyjde i ochotné vstříc plateb, podmínkami, odvoláte-li se na Věstník.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čsl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská.)
Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

Prof. dr. J. Vřesina:

Krise inteligence.

Amatéri, hazardéři a ochotníci, celé to povýšenectví vrhlo se po válce na politiku a hospodářství a z části je dosud u vesla.

Těmito slovy poukázal p. prezident Masaryk na neblahé úkazy poválečné politiky a hospodářského stavu RČS. Socialisté to byli, kteří vytlačili z vedoucích míst téměř veškeru inteligenci a s ní zároveň i veškeru gentlemanství (šlechtu), kteřížto činitelé u nás před válkou a ve vedoucích státech světových podnes vedou státní a hospodářské záležitosti vyspělých národů. Inteligenti ani gentlemani nemají za sebou afér. Podle nauky nejslavnějšího filosofa (Platona) mají se národové jen tam dobře, kde vládnoucí lidé jsou filosofové, t. j. skutečnými inteligenty. Nedalo by mnoho námahy dokázat, že dnešní sociální (hmotná) krise má své kořeny všude bez výjimky v této věci. U nás byla inteligence degradována vlivem socialistických stran. Komicky působí, když pozorujeme, kterak ve středním školství se „nadlehčuje“, aby i t. zv. „slabé děti“ mohly proklouznout, aby přece jen byli z nich inteligenti; neboť otcové nevěří sami, že tento nepřirozený stav může dlouho potrvati. Patrně cítí sami, že konec jeho nastane nejpozději s pádem bolševismu v Rusku, který se všeobecně očekává a není dnes už pochyby, že v dohledné době nastane bolševiky samými připravovaná katastrofa bolševismu.

Toť jedna stránka poválečné krise inteligence. Druhá má částečně příčiny své v první, ale mimo to i jinde, totiž v tom, že se čítá dnes k inteligenci, kdo naprosto inteligentem není a nejhůř jsou na tom právě t. zv. polointeligenti, kteří chtějí bezpodmínečně udávati ráz a směr celé naší době, ač jí nesahají ani po kolena. Nejhůř bývá tam, kde platí pravidlo: „Na vesnicích doznívá každá móda.“ Když už skuteční inteligenti jsou o celé tisíce kilometrů dále, začínají polointeligenti „na vesnicích atp. místech“ chápati teprve to, že už je dávno překonaným a vědecky odbytým stanoviskem. V tom spočívá celá tragika polointeligence. Vrhá se obyčejně s vervou právě „Josefinskou“ na náboženské názory a a mravní hodnoty národní, aby je ve své nevědomosti zašlapala do prachu a bláta, kdyby to bylo jen možno. (Prvé to znaky bolševismu!!)

Do nedávna papouškovalo se nevědecké heslo „pryč s metafysikou!“ To ovšem znamenalo u polointeligentů „pryč s křesťanskou mravností a s křesťanskými světovými názory“. Pravá inteligence však „nevěřila“, ale „věděla“, že tyto hodnoty mají takový význam jako „blahobyť kulturních národů“, že bez těchto hodnot prostě nemůže existovati a jest vůbec bez nich nemyslitelný. Polointeligence „podle módy“ soudí opačně, čímž se ovšem na věci nic nemění.

Dosavadní směry materialisticko-realistické filosofie (která ovšem filosofii vůbec není!) doznívají na vesnicích; sem dlužno dnes zařadit i t.

zv. spekulativní filosofii, která chtěla prostým rozumem, vlastně každý svým mozkiem (!) rozřešit veškeré záhady vědy. Zatím však přírodní vědy předstihly oba směry materialistický i spekulativní a tak nyní vyznavači jejich jsou překvapeni soustavou experimentálně konstatovaných poznatků, o nichž se oněm směrům zaostalým ani nesnilo, čímž nastal u pravých inteligentů zásadní převrat, způsobený poznatky z oboru přírodních věd.

Dnes je jasno všem inteligentům, že materialistický a spekulativní názor na „princip života“ v rostlinstvu a v živočišstvu naprosto selhal; neboť není způsobit tyto zjevy vyložit. Tu tedy nastalo vědecké třídní duchů, které se jeví u inteligentů sanguinicky nalaďených spontánním jásotem. U polointeligentů pozoruje se nevědecká zarytost, lépe vyjádřeno zaostalost. Jejich říkání (pokrokové zvané) budí ovšem u inteligentů celých a pravých útrpný úsměv nad bratry zaostalými, které bychom dnes mohli nazvat „inteligentními dětmi“, pokud jsou naivní.

Polointeligent řídí se hesly, kterým však v podstatě vůbec nerozumí, protože jich nedomyslí a vědou osvíceným rozumem nepronikl; nestačila k tomu jeho duševní potence. U tohoto druhu jeví se obvykle zarytost, která se projevuje výbuchy, jež čteme v některých časopisech.

Neklamným znakem dnešních polointeligentů je dále zjev, že každý z nich má svou pravdu a svou mravnost! Kolik hlav, tolik smyslů — čím je v tom větší nesmysl obsažen, tím více se s ním vynáší a paráduje; ale tím přichází do sporu se všemi svými spolubratry, čímž nastává konečně všeobecný boj a všeobecné zatmění mozků oněch bojujících polointeligentů. Jiným lidem je známo, že pravda je vždy jen jedna. Jsou-li dva názory proti sobě, je jeden z nich jistě klamný. Příčina vzniku takového názoru je vždy duševní impotence.

Další stránka krise poválečné inteligence je fakt, že někteří bývalí inteligenti sami poklesají na stupeň nižší proto, že nesledují pokroku věd. Kdo dnes nezná Planka a Driesche, nemá práva mluvit do exaktních věd, a trvá na stanovisku, jež jsme označili slovem „polointeligent“; neboť doba ho přeskočila na svém postupu, či jinak řečeno, „inteligent zaspal svou dobu“. Tu pak se vyskytují jevy budící opravdu soustrast, na příklad když někdo hájí zásady bolševismu.

Tu narážíme na čtvrtou stránku krise dnešní inteligence, že totiž zapomíná staré Sokratovy zásady: „Chceš-li, abys měl slušný oděv, nepůjdeš ke kovářovi... Ve věcech všedních je každému známo, že musí jít k odborníkovi; jen o věcech nejvyšších mluví kdejaký nedouk, kdejaké nedochůdce. Pravý a celý inteligent nepouští se na pole jemu cizí; neboť tam rozhodně není odborníkem. Profesor angličtiny, němčiny, francouzštiny atd. nemůže odborně mluvit o přírodopisu, o matematice, politice, náboženství atd.

Vyskytne-li se tudíž inteligent takového druhu, který si dělá „svou pravdu“ bez znalostí odborných, pak náleží do skupiny oněch, kteří mají každý své „názory“ o věci, kde věda má jen jediný názor za správný, a to dokázaně správný.

Mluví-li takový s chválami o přednostech bolševismu, pak sklesl na stupeň polointeligence, která nemá dosti vzdělání nebo schopnosti, aby se vyznala v hodnocení lidských ideálů.

Ve vystupování inteligentů tohoto druhu jeví se mimo to úžasná troufalost (ne cítí se!), jež den ze dne roste a je v jejich klamných názorech utvrzuje, takže se jeví nakonec jako naivní veličiny. Pohnutkou bývá k takové cestě obvykle „naděje do budoucna“, které se dává přednost přede vším jiným, čili naprostý egoismus, který nakonec všem lepším lidem se zhnusí, a pak nastane „velký pád“ „nepatrné osobnosti“.

Protože polointeligence nepromyslíla a nedomyslíla svých nebo cizích hesel, ohání se slovy „pokrok“, kritičnost, vědeckost, věčnost atd., ale nepraví, co tato slova znamenají. Mluví o socialismu a demokracismu, ale neví vůbec, co to vlastně jest. V těchto věcech má každý svou egoistickou pravdu, které sám dobře nerozumí. Proto tolik

zmatku a temnoty v názorech polointeligence, proto tak snadné přeskakování podle konjunktury a velikosti nadějí!

Řekli jsme, že také část vzdělců patří do skupiny lidí méně inteligentních. Dlužno totiž rozeznávat i učenost od inteligence. Prvý pojem značí lidi rozumově vzdělané v určitém oboru; ale postrádají něčeho velmi citelně, co je staví do řad polointeligence. Vedle učenosti žádá se totiž na inteligentovi, aby znal také říší citu, svědomí a odpovědnosti osobní. Ba, dokonce i člověk, který nemá mnoho učenosti, ale „má srdce na pravém místě“, předstihuje daleko t. zv. učence, lidi bez citu, lidské dravce a šelmy, kteří své učenosti někdy užívají „jako zlodějské lucerny“ a naučili se dobře na p. navrtávat nedobytné pokladny. Lidé mající zdravý rozum a srdce citlivé (křesťanské) nejsou daleko od toho, co činí podstatu inteligence. Nedostatek učenosti nahrazuje zde svědomitost a rozumnost; nepletou se do věcí, které nepatří do jich oboru a se spolubližním smýšlejí a jednají jako praví gentlemani. Jak nekonečně předčí takoví inteligenti ony dravé a nesvědomité učence, kteří naprosto nemají nároku na titul inteligentů.

Slovutný filosof Förster nazývá učené lidi bez srdce „morálními blbci“, protože nechápou ani, co se kde sluší a co jest neslušností a nepřístojností.

Pravý inteligent je tudíž také gentlemanem v každé pozici svého života.

Konečně dlužno zmíniti se o tom, jak ohromné škody působí tyto nezodpovědní, draví, sobečtí polointeligenti v národě a v celém státě. Jedná-li úředník nepřislušně — jako bez srdce, dravě a žravě s občany, budí roztrpčení k úřadům a nedůvěru ke státu a jeho zřízení. Takových zjevů jsou dnes plné noviny a nečiní dobře ti, kteří mají dozor a řízení takových úředníků ať už je to na úřadech okresních nebo zemských nebo ve školách, na drahách atd. Polointeligenti měli by býti všude vyměněni řádnými inteligenty a gentlemany. Pak by nebylo ani žádných afér ani defraudací atd. Jednání inteligentní posloužilo by i stranám politickým ve všech oborech jich kompetence a podnikání. Neměly by na denním pořádku tolik zjevů znemravňujících a deprimujících členy, kteří si zachovali svou inteligenci na výši doby a prostý lid měl by k nim větší důvěru.

Ale inteligence pravá je dnes téměř vyloučena z politiky, ač jí přináležejí vůdčí místo v životě kulturních národů. Odtud dnešní světová krise a také krise u nás dá se z největší části vyložit uvedeným odstrčením inteligence z politiky a ze mnohých odpovědných míst. Toť tedy pravá krise dnešní skutečné inteligence.

Glosy.

Nezaměstnanost vzrostla v naší republice v posledním třiletí z 35.000 nezaměstnaných osob na 601.438 (stav koncem roku 1932), takže jsme v Evropě na čtvrtém místě co do počtu nezaměstnaných. Německo má nezaměstnaných 6 milionů, Anglie skoro 3 miliony, Itálie 1 milion, pak přichází náš stát, který vyplatil dodnes nezaměstnaným na podporách přes 1400 milionů Kč.

*

Podle časopisu „Berní úředník“ žije v Praze 1 miliardář, 8 milionářů, kteří mají každý nad 100 milionů Kč, 100 Pražanů má přes 10 milionů a 2000 osob má jmění 1 milion Kč. Roční důchod více jak milionový má v Praze 66 osob, v celém Československu 326 osob.

*

Literární zpravodaj moravských spisovatelů „Kolo“ píše s pochvalou o výsledku akce, kterou vloni uspořádalo moravské učitel-

stvo, aby zjistilo rozsah mimoškolské činnosti českých učitelů. Není počínu, jehož by se učitelstvo úspěšně nezúčastnilo. Pokud se týká knižní kultury, převyšují učitelé svým zájmem a prací ostatní stávy, takže „pět venkovských učitelů má pro knižní kulturu větší význam, než všichni zbytkoví statkáři dohromady“. — Nebylo by na škodu provést podobnou akci v naší katolické organizaci učitelů. Dk.
Obstáli bychom velmi čestně!

Literární seminář.

I.

Úvodem. Zahajující podle ujednání prázdninového kursu na Sv. Kopečku tento literární seminář, upozorňujeme členy literárního semináře i případné nové zájemce, že pro počátek budeme uveřejňovali stručné statě, informující povšechně o všech důležitých otázkách, souvisejících nejen s vlastním předmětem, literaturou, nýbrž s estetickou kulturou v nejširším slova smyslu. Aby teoretický podklad bylo možno náležitě zkonsumovati, zažítí, připojujeme k teoretickým výkladům i praktické osvětlení v „Hovorně“, kde budeme uveřejňovati otázky, námítky, náměty, případně doplňky členů semináře i jiných zájemců a v odpovědích uváděti je v soulad s teoretickými výklady. Jelikož při výkladech teoretických bude nutno postupovati metodicky a mnozí by předbíhali ve svých otázkách a námětech naše výklady a tím porušovali genetický postup výkladů, zavedeme v Hovorně rubriku: Aktuality, kde budeme odpovídati i na ty otázky, které přímo nesouvisí s teoretickými výklady právě uvedenými, ale svou naléhavostí upoutávají a žádají si odpovědi nebo řešení. A ještě to třeba připomenouti, že zdar těchto literárních kursů závisí především od těch, kteří touží po prohloubení liter. vzdělání; jejich zájem, duševní čilost a bystrost postřehů mohou učiniti tyto kursy živou školou. Bez této spolupráce i nejlepší teorie zůstala by mrtvým materiálem. Spolupráce bude tu znamenati důležitý moment tvořivé snahy, jež teprve dá ožítí teorii a učiní ji velitelkou správně pochopeného zájmu o literární a estetické vzdělání učitelovo.

Dr. J. S.

V ý z n a m l i t e r á r n í h o a e s t e t i c k é h o v z d ě l á n í u č i t e l o v a .

1. Průměrný vzdělanec, odchovaný našimi školami středními, má většinou odpor k literárnímu vzdělání a zhusta i k literatuře. To lze dobře pochopiti, neboť nikdy nepoznal, k čemu vlastně to vzdělání je. Nejčastěji pod literárním vzděláním představuje si příručkovou znalost literární historie a vytrvalý zájem o nějakou četbu, zvláště romány. Dokud nepřekročil práh poslední třídy své školy, považoval také literární vzdělání jako prostředek k osvojení si dobového slohu. A tak jen zřídka průměrný školský vzdělanec přesahuje tuto perspektivu. Celkem je možno říci, že hlavním strůjcem tohoto mlčky organizovaného nezájmu o literární a estetické vzdělání je škola sama, postrádající dosud nejen vhodných učebnic, jež by mohly upoutati, nýbrž i příslušných osnov. Vždyť vyučování literatuře není na našich školách částí estetického vzdělání, jak by tomu mělo býti, nýbrž výhradně gramatikálního a vlastivědného úsilí. Tu je pramen veškerého toho nepochopení literárního a estetického vzdělání u našich průměrných vzdělanců či polovzdělanců a také vlastní pramen nezájmu o vyšší duchovní hodnoty života, jež mnohem lépe dovede chápati esteticky citlivá duše, již hlad po krásné knize a umění je často neuvědomělým puzením k Tajemství, jež je vlastním tématem každého velkého uměleckého díla.

Ale jak může dnešní škola budit tyto hluboké resonance vnitřní v mladém člověku, když z něho především dělá n a u č n ý s l o v n í k vydřených pouček, jmen a hesel? Můžeme se diviti obecnému nezájmu o literární a estetické vzdělání, když škola chápe vzdělání většinou jako přijímání poznatků, memorování a zkoušení percipovaného? Málokterým předmětem prohřešuje se střední škola na duši mladého člověka tak, jako právě vyučováním češtině a

literatuře. Jestliže obory exaktních věd už svou povahou zaujmají tu větší, tu menší část žáků, vyučování literatuře je trýzní pravidelně. (Snadno se řekne, že učitel může velmi mnoho. Ale což, když by se odvážil *via facti* provést reformu vyučování podle svých nejlepších úmyslů? Stačil by mu rozvrh hodin, nemluvě o nedostatečných pomůckách školních i o nepředvídaných kolísáních s jinými zájmy žáků i školy?)

Právě ta neschopnost školy usměrňovati vědění životním zájmem — je dědictvím po pozitivismu 19. stol., jež budeme ještě velmi těžko zmáhati. Tento pozitivismus také přivedl literární vzdělání na našich školách ad absurdum. Tu se nejlépe ukázalo, jak samotné vědění bez hlubšího prozření a cíle stává se ilusorním a brzy přitěží i zbytečností. A jestliže od dvou desetiletí proniká přesvědčení, že střední škola není universitou, nýbrž že v ní nutno vzdělávati tak, aby to prospívalo duši a nikoliv jen mozku — pak jsou to příznaky živé reakce, byť ne vždy dost ujasněné, na sám pozitivistický základ střední školy.

A proto *z duchovně* školy — bude čím dál silnějším voláním člověka, oklamaného krátkozrakým pozitivismem. A nepochybujeme, že toto volání dá ve škole liter. a estet. vzdělání to místo, které mu po právu náleží.

Neřídový zjev, že náš vzdělanec zatouží po literárním a estetickém vzdělání teprve tehdy, až se mu tento nedostatek zjeví jako úžasné ochuzení života i jeho úkolu na př. vychovatelského — je současně nejtěžší obžalobou našich středních škol, ale i dobrým znamením toho, že ani pozitivistická škola nedovede utlumiti vnitřní duchovní hlad, jež nemožno ukojiti věděním, tedy mozkiem.

2. Obyčejně má se za to, že výchova estetická a literární je příliš speciální a že je v ní hodně aristokratické výlučnosti duchovní. Tyto námítky uslyšíte jen od lidí, kteří si sotva co reálného pod výchovou estetickou dovedou představit. Estetická výchova zahrnuje v sobě nejen poznávání estetické účinnosti uměleckého díla, tedy teorii, nýbrž i výchovu tvůrčích schopností tvárných, výchovu stylu v nejširším slova smyslu.

Po té stránce má estetická a literární výchova hluboký význam mravní a sociální. V mladém vzdělanci uchovává především vnitřní sacrosanctum duše, jež nic nedovede porušiti; zjemňuje a zušlechťuje city jeho k přírodě, člověku a Bohu. Poskytuje mu hlubší citový vhled na dění životní, chrání jej před pokušením zevšednění, zevšednění věcí, přírody a práce a stává se tak lékem — zvláště v nynější době — proti pokušení otupělosti, cynismu a skepse. Objevuje radost z tvůrčí práce jiných i vlastní a tím vůbec radost ze života. Tím, že rozvíjí rovnoměrně řeč, styl, zrakové a sluchové dojmy, gesta — přispívá hojnou měrou k výchově celé osobnosti. Takto může se státi důležitým nástrojem i mravního, náboženského a sociálního života. Pokračování.

Zpráva valné hromady Říšského Svazu katol. učitelstva o „Věstníku katolického učitelstva československého“.

I. Redakce.

Po prázdninách v roce 1931 vstoupil náš list do X. ročníku, jubilejního. Snažil jsem se opět jako v letech dřívějších vésti list tak, aby byl informátorem katolického učitelstva v nejdůležitějších otázkách školy, výchovy a vyučování, i v nejdůležitějších otázkách jiných. List měl ovšem za úkol i povzbudit jednak ty, kdož se v řady katolického učitelstva veřejně hlásí, jednak ony, kteří jsou sice smyšlením našimi, ale otevřeně se k nám nehlásí. Zaséval tedy nebojácnost, vybízel zvykati si dívati se přímo a do dálky...

Věstník byl však i mluvčím katolického učitelstva k veřejnosti — jak k širší vůbec, tak ke katolické zvláště. Musil sdělovati, že škola československá není pro katolicismus ztracena, jak se často myslí, ale že katolicismus v ní žije, i když nikoli takovou měrou, jak by toho jeho význam zasluhoval.

Věstník, orgán organizace katolického učitelstva, byl též pojítkem tohoto v jedno těleso.

Aby úkoly byly splněny, přinášel list jak delší články, tak kratší statě, rozděleny v rubriky: glossy, organizační hlídka, hlídka mladé generace, hlídka

učitelek mateřských škol, hlídka učitelů pomocných škol, prázdninové kursy, rozhledy, z praxe pro praxi, právní hlídka a nálezy nejvyššího správního soudu, léčební fond, loutkařská hlídka, zprávy a v poslední době hlídka učitelů domácích nauk. Mezi rubriky bývaly umísťovány výroky vynikajících mužů, epigramy a podobné.

Příspěvatelé byli ze všech kategorií učitelstva. Přispívali do Věstníku též učitelky a profesori.

Snažil jsem se, by list sbližoval katolické učitelstvo v jakousi velikou rodinu. Vždyť my, od ostatního učitelstva jsouce namnoze takřka izolováni, musíme tím více k sobě lnouti. Jen více družnosti, více vzájemné lásky!

Jak již ve zprávách z minulých let jsem se zmiňoval, jsem velmi často dožadován o informace ve věcech školních a pod. jak od jednotlivců z řad katolického učitelstva, tak i od jiných — kněží, lidových a odborových našich sekretariátů, redakcí lidových časopisů, lidových důvěrníků, funkcionářů katolických spolků. Že velmi mnozí podobně jako v letech minulých se dožadovali redakce „Věstníku katolického učitelstva“ o příspěví k dosažení počátečního učitelského místa, je za dnešních těžkých poměrů tím více samozřejmé.

Redakční práce bylo tedy dosti. Dělal jsem ji však po všechna léta (od vánoc 1924) rád, připomínaje si slova Zaleského: „Obětovat sebe třeba.“ Poznal jsem za těch osm let, že nám v boji za vítězství katolicismu ve škole chybí mnohdy ráznost, mnohdy odvaha, poznal jsem, že nejsme k němu v mnohém dostatečně vyzbrojeni, že trpíme nedostatkem sebekritiky — někdy síly své přeceňujeme, někdy nedoceňujeme. Ba možno někdy si i povzdechnouti:

„My hynem v klidu. Jdeme jen v přístav prostřednosti.“ — (Leopardi.)

Že ráz časopisu se jednomu líbil, druhému nikoli, je samozřejmé. Děje se tak vždy a ve všem. Není ovšem ničím divným také, jestliže se názor jednotlivců během doby mění. Lid je schopen volati dnes nadšeně „Hosana“, ale již zítra se vši zarputilostí „Ukřižuj ho!“

Jako redaktor katolického listu cítil jsem vždy odpovědnost nejen k organizaci, jejímž je „Věstník“ orgánem, ale vůbec ke katolickému lidu, jenž tolik od katolického učitelstva čeká. Zprávu redaktora končím srdečným díkem všem spolupracovníkům.

II. Administrace.

Do února 1932 byl jsem zodpovědný i za administraci. Vyličím stručně něco z vývoje listu.

Věstník, založený 1. ledna 1923, byl zprvu majetkem pražského Svazu křesťanského učitelstva, později po provedení reorganizace českého katolického učitelstva majetkem Zemského spolku katolického učitelstva v Čechách. Po založení „Říšského Svazu“ o vánocích 1924 stal se majetkem tohoto. Nebyl příliš rozšířen. Netečnost odběratel v placení a snad i jiné ještě okolnosti způsobily, že v ročníku IV. (1925—1926) vyšlo místo dosavadních desíti ročních čísel již jen čísel 9. Koncem téhož ročníku byl v pražské tiskárně dluh 9300 Kč.

Za takových okolností byl jsem pověřen na valné hromadě Říšského Svazu dne 24. srpna 1926 vedením listu i po stránce administrativní.

Nastal mi těžký úkol. Neměl jsem jediné adresy odběratele, neměl jsem jediné administrační potřeby, neboť tiskárna veškeren administrační materiál zadržela. Neměl jsem také peněz. Na kontě u šekového úřadu bylo sice od dřívějšíka 1254 Kč, ale změna v osobě předsedy Říšského Svazu i jiné okolnosti způsobily, že se nemohlo obnosem dlouho disponovati. Ba, nebylo možno ani objednat vplatní listky a inkasovat takto předplatné. Musil jsem tedy zapůjčiti pokladně z vlastních prostředků od srpna do října 1926 celkem 1600 Kč. Moravský spolek katolického učitelstva zapůjčil pokladně 1900 Kč. Z vlastních prostředků jsem zapůjčil pokladně i později ještě několik set. Koncem listopadu byly dodány konečně vplatní listky poštovního úřadu šekového a mohlo se počítati s inkasem předplatného. V polovině prosince konečně mohlo se i disponovat kontem.

Bylo vždy mou snahou všemožně pracovati, aby list nemel dluhů: hlavně, by byly do jednoho, dvou měsíců placeny účty tiskárně a také příspěvatelé by dostali patřičné honoráře. Slyšel jsem sice kdysi poznámku, by příspěvatelé psali do „Věstníku“ zdarma, ale poznámku učinil jednatel, který nenapsal do časopisu v životě řádky.

Rozsáhlou korespondencí zvěděl jsem adresy těch, jimž bylo možno list poslat „na pevnost“ neb aspoň „na ukázkou“, prosil jsem lidi dobré vůle, by list jeho odebíráním podpořili.

Soustavnou propagací zvedl jsem náklad z původního jednoho tisíce exemplářů během několika let na půltřetího tisíce. Ovšem, bylo na rozšíření třeba myslet neustále, neboť jinak by odběratel odchodem do pense, úmrtím, změnou názorů, vlastně spíše ubývalo. Rozšířil jsem list na učitelské ústavy i mezi abiturienty.

Administrativní práce — zanášení platů, korespondence — konaly se v mém bytě, rovněž tak expediční — lepení adres, balení čísel. Nemohu při dnešní příležitosti nevzpomenouti, jak říkával kolega Reček při valných hromadách: „Měli byste poděkovat jeho paní, že dovolí, by byl byt pln papírů.“

Finanční situace nebyla ovšem nikterak skvělá. Prosil jsem proto v ročníku VI. (1927—1928), by dobrodinci přispěli na fond k rozšíření listu, což se též stalo. Nebyly to ovšem obnosy tisícové. Dluh 9300 Kč z roku 1926 částečně Čsl. akciová tiskárna odepsala, zbytek uhradily zemské spolky český a moravskoslezský.

K rozvinutí náležitě rozšiřovací akce darovaly moravskoslezský spolek katolického učitelstva v roce 1928 600 Kč, ústřední kancelář čsl. strany lidové v Brně téhož roku 1000 Kč, moravský spolek katolického učitelstva v roce 1929 800 Kč. Později věnoval listu ústřední výbor Matice cyrilometodějské, tuším, dvakrát po 1000 Kč.

Organisace katolického učitelstva tedy, celkem vzato, od roku 1926 nějak zvlášť svým orgánem zatížena nebyla, ač organisace na své časopisy doplácely velmi často.

Hned po převzetí vedení administrace zařídil jsem insertní oddělení. V některých letech docílily se pěkné zisky.

Pomocné práce administrativní a expediční vykonávali v prvních letech studenti (na příklad pánové J. a K., dnes již učitelé) i jiní, od počátku ročníku VIII. (1929—1930), kdy byl list již čtrnáctídeníkem a mohl jsem redakci a administraci věnovat zvláštní místnosti, byla v administraci stálá síla. Od roku 1928 věnoval se administrativním a expedičním pracím „Věstníku“ ve značné míře můj otec.

Poukazy platů z šekového konta podpisoval vždy zároveň se mnou pokladník Říšského Svazu. Platily se přímo z šekového konta jednak větší účty, hlavně tiskárně, jednak se poukazovaly okrouhlé obnosy pokladně administrace. Počínaje ročníkem VII. (1928—1929) zařídilo se konto v Městské spořitelně v Přerově, odkudž se podle potřeby vybíraly menší obnosy do pokladny a v ojedinělých případech odtud i jinak se peníze poukazovaly. Z obnosu uloženého ve Městské spořitelně, byl každoročně nějaký úrok, větší, než jaký dává Poštovní úřad šekový.

Výkaz příjmů a vydání jsem podával výboru a valné hromadě Říšského Svazu dvakrát ročně.

Podávám jakousi rekapitulaci své činnosti, proto uvádím pro zájemce několik číslic:

Hotovost počátkem V. ročníku	Kč 1.254·25
Příjem v V. ročníku (1926/27)	+ „ 22.809·30
Celkem	Kč 24.063·55
Vydání	— „ 22.722·69
Zůstatek	Kč 1.340·86
Příjem v VI. ročníku (1927/28)	+ „ 32.045·45
Celkem	Kč 33.386·31
Vydání	— „ 28.970·49
Zůstatek	Kč 4.415·82
Příjem v VII. ročníku (1928/29)	+ „ 51.050·62
Celkem	Kč 55.466·44
Vydání	— „ 50.006·04
Zůstatek	Kč 5.460·40
Příjem v VIII. ročníku (1929/30)	+ „ 71.688·22
Celkem	Kč 77.148·62

Přenos	Kč 77.148'62
Vydání	— " 72.084'70
Zůstatek	Kč 5.063'92
Příjem v IX. ročníku (1930/31)	+ " 64.385'25
Celkem	Kč 69.449'17
Vydání	— " 63.160'62
Zůstatek	Kč 6 288'55

Uvádím vše toto, poněvadž vím, že P. T. odběratelé zajímají se o „Věstník“ a jeho rozkvět.

Kancelářská síla mívala nejvíce 200 Kč měsíčně, v roce 1931, když byla již druhý rok v administraci, vyplácel jsem jí kromě toho ze svých vlastních prostředků po 100, 150 i 200 Kč měsíčně.

Pokladniční zpráva i bilance IX. ročníku (1930—1931) byla otisknuta ve „Věstníku“, roč. X., str. 144.

Nechci se zde rozšiřovati o různém, co tehdy pak následovalo, a uvádím pouze zakončení superrevisní zprávy superrevisní komise o administraci „Věstníku“ ve správním roce 1930—1931 ze dne 23. října 1932: „Superrevisní komise navrhuje, aby bylo administrátorovi Hrbáčkovi uděleno absolutorium spolu s díky za pečlivé vedení listu.“

Václav Praxl, v. r., Karel Žamberský, v. r., Romuald Kudělka, v. r.

Byl jsem dotazován, proč v bilanci IX. ročníku ze dne 30. června 1931 je v pasivech dluh za tisk, za honoráře a zápůjčka, když naproti tomu v aktivech je vykázána hotovost 6288.55 Kč. Uvádím proto k vysvětlení toto: Dne 27. června 1931 poslal jsem mnou podepsané šeky a převodní příkazy poštovnímu šekovému úřadu k podepsání a dalšímu odeslání dotyčnému pokladníkovi Říšského Svazu p. odb. učitelé Rečkovi. Šekovému úřadu vše toto došlo až 3. července. Toho dne byl tímto úřadem zaslán tedy tiskárně obnos 2866.70 Kč za čísla 18. a 19, a jednotlivým přispívatelům autorské honoráře. Pasiva se tedy již značně zmenšila. Zápůjčka 4300 Kč (moje) byla mi vrácena dne 21. října 1932, když do pokladny nastal opět příliv předplatného. V říjnu též byl zaplacen tisk tiskárně posledního, dvacátého čísla ročníku IX. v obnosu 1407.60 Kč.

Mnozí P. T. odběratelé „Věstníku“ mají zvyk platiti „předplatné“ až po ukončení ročníku. Děje se tak ovšem i jiným časopisům. Rovněž tak inserující firmy. Stav tento se nedal zlepšit ani přes všechny připomínky v časopise, vložené vplatní listky a zasílané upomínky, ba i přes upomínky zasílané inserujícím firmám advokátem. Tak v ročníku VII. (1928—1929) činily doplatky odběratel na dřívější ročníky 3206.40 Kč, doplatky insertního 1667.97 Kč. V ročníku VIII. (1929—1930) bylo inkasováno od odběratel za minulé ročníky 6516.10 Kč, insertního 4381.40 Kč. V ročníku IX. došlo od odběratel a insertů za dřívější ročníky 14.526.85 Kč. Zůstal-li tedy koncem správního roku dluh, zaplatil se později došlými platy.

V bilanci IX. ročníku uváděl jsem dluh odběratel za IX. ročník

Kč 13.194.—
— Kč 2.638.— od toho 20 % dubiosních
Kč 10.556.— Zbývá.

Dluhy odběratel za ročník VIII. v obnosu 3160 Kč, za ročník VII. v obnosu 502.50 Kč jsem vůbec v bilanci neuváděl, ač i z nich byla možnost určitou část vyinkasovat. Nebylo tedy možno považovat list koncem IX. ročníku za pasivní.

Dlužné insertné uvedeno v bilanci obnosem

5233.— Kč
od toho 10 % dubiosních 523.— „
zbývá 4.710.— Kč

Předávaje administraci v únoru 1932, předal jsem též pět posledních účtů za list — od 16. prosince 1931, jinak dluhů nebylo. Od počátku X. ročníku do února 1932 bylo vyinkasováno doplatků odběratel na staré ročníky cca 4500 Kč a insertního cca 1300 Kč. Poněvadž od odběratel bylo ještě mnoho doplatků k dostání (Viz výše! Obširný seznam, předložený valné hromadě Říšského Svazu dne 2. února 1932) a na kontě šekového úřadu a na hotovosti

jsem předal 1119,25 Kč, zajisté dluh asi 7000 Kč nikterak novou administraci nezatížil.

Podrobnější zprávu o první polovině X. ročníku po stránce administrativní podatí nemohu, neb vše nyní má Matice cyrilometodějská.

Účetnictví se od X. ročníku počínaje vede jinak než dříve, účelněji, na základě návrhu p. odbor. učitele Šlajse.

Končím zprávu přáním, aby v našich řadách panovalo opravdové bratrství, neboť jen tak půjdeme vpřed, jinak hrozí zkáza naší práci!

V P ř e r o v ě dne 30. ledna 1933.

J i n ě d ř í c h H r b á č e k.

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Valná hromada Říšského svazu katol. učitelstva čsl. koná se 2. února o 10. hod. dopolední v Praze II., Spálená 15. Na programu zprávy funkcionářů, volby říšského správního výboru a aktuální školské otázky.

Prostějovský odbor konal členskou schůzi 24. listopadu 1932, na které promluvil p. říd. Josef Hula na téma: „Mám své dítě vychovat ve víře, či bez víry?“ Použil pramenů z literatury katolické i nekatolické a doplnil příklady dneška. Laická morálka přivedla lidstvo na scestí. — Výsledkem přednášky byla nadšená pobídka pro katolické učitelstvo, aby pracovalo pro katolickou školu. Po debatě projednány záležitosti organizační. Příští schůze koná se opět ve čtvrtek o 4. hod. 23. února v místnostech katol. tovaryšů v Lidovém domě v Prostějově. Zúčastněte se opět v hojném počtu! Na shledanou!

Krajinský odbor katolického učitelstva v Uherském Brodě koná svou valnou hromadu v neděli, dne 12. února 1933 o 9. hodině dopoledne v Lidovém domě v Uher. Brodě. Program obvyklý. Přednáší vdp. prof. P. Rudolf Drábek o výchově vášní a kol. Fr. Goldmann o jazyku vyučovacím. K hojně účasti zve předseda. (Dodatkem ke zprávě v minulém čísle, str. 163.)

Krajinský odbor katolického učitelstva na Opavsku konal svoji měsíční schůzi dne 15. ledna 1933. Na programu byl referát o valné hromadě Zemského spolku, kterým nám přednášející člen výboru Zemského spolku v mnohém objasnil situaci a informoval nás o všech otázkách, které nás zajímaly. Po referátu se rozpředla čilá debata. Duchovní vůdce vdp. prof. Kristek nastínil život Krista Pána, jeho důležitost v dějinách lidstva. Hluboké myšlenky a náměty, spojené s příklady z Písma svatého i ze života, zrovna nutily k zahloubání se nad

vším, často marným shonem lidstva, které při veškerém svém vzdělání pomíjí nejdůležitější. Přednášku několika slovy doplnil pan profesor N. a krásně dokončil slovy: Hluboké vzdělání vede k Bohu, polovičaté oddaluje. Ke konci schůze byl výborem stanoven pořad valné hromady, která se koná dne 19. února 1933 o půl 2. hodině odpoledne v místnosti Lidové tiskárny. Srdečně zveme všechny své členy s podotknutím, aby své stavovské povinnosti učinili zadost tím, že na valnou hromadu se dostaví v plném počtu. — iček.

Podkrkonošský odbor katol. učitelstva koná členskou schůzi dne 19. února v Lidovém domě v Nové Pace. Služby Boží před schůzí o 8. a 9. hod. v klášterním chrámu Páně. Zahájení v 10. hod. Na programu přednáška a debata o současných otázkách katol. života a školy. rh

Hranický odbor konal členskou schůzi v Hranicích 11. ledna 1933. Dr. A. Svobodová promluvila o omylech ve vyučování dějepisu. Všimla si čítanek (pro obecné i měšť. školy) a dějepisů pro měšťanské školy. Jsou pracovány na ideologii Palackého a Masaryka. (U Slovanů rovnost, demokracie. Jakási obnova její v době husitské. Česká reformace smyslem českých dějin. Všecky úpadky kladený na bedra protireformace.) Dr. Pekař, Šusta, Novotný, Vacek ukazují však ve svých pracích, že i staří Slované byli rozdělení na pány a otroky. Zmíněné školní příručky říkají, že v době Vladislava II. vzniklo nevolnictví — správně má býti: po válce 30leté. Doba a osobnost Karla IV. je odbyta několika řádky, jako by v naší historii neznamenal nic. A přece dr. F. Urbánek, Flajšhans, Stloukal ukazují na velké rozpětí českého jazyka právě v době Karlově. (Němečtí kurfiřti se museli učit česky; Flajšhans uvádí, že jazyk spisovný se vyvinul za Karla IV.; mnich Klaret na konci XIII. stol. zjednodušil pravopis český, uží-

vaje háčku, čárky a tečky.) Otázce mravní očišty se věnuje Jan z Jenštejna a Jan Milič z Kroměříže. Studie Kváčalovy, Sedlákovy, Pekařovy ukazují Husa poněkud v jiném světle než učebnice. Hus nevynikal ani vzděláním theologickým ani nebyl samostatný. Je dokázáno, že opisoval z Viklefa doslovně i s chybami. K odsouzení Husově praví Krofta, že byl odsouzen právem. Hus o bludech věděl (jaké přesvědčení?!) a proto chtěl, aby spis O církvi byl schován (dr. Lenc). Také války husitské, Jan Žižka, program strany pod obojí, se jeví v dílech dra Pekaře, Urbánka a jiných, v jiném osvětlení než uvádějí učebnice. Je potřeba poctivě zrevidovat učebnice dějepisu i čítanky podle nejnovějšího bádání učenců! Pokrok se však bojí pravdy! — Příští schůze bude v březnu. —l.

Krajský odbor katolického učitelstva v Přerově koná svou členskou schůzi dne 8. února v obvyklých místnostech v klášteře na Šířavě v Přerově o 2. hod. odpo. Na programu časová, velmi aktuální přednáška p. tajemníka MCM. Papici o nových Dérerových reformách. Dostavte se všichni!

HLÍDKA UČITELEK DOM. NAUK

Vzpomínky na Slovensko. Několikrát měla jsem příležitost poznati východní Slovensko v kraji u Lučence a Turny. Před válkou poznala jsem též západ Slovenska kol Holíče. Po každé zajímaly mě práce tamějších žen a dívek. Na východě pěstuje se dosud hojně konopí, které se po domácí zpracovává. Nestáčí-li konopí, přikupuje se bavlna. Sotva děvče vyjde školu, už samostatně hotoví si výbavu. Chudší ženy a dívky mimo vlastní potřebu tkají na zakázku a na odprodej. Některé zhotoví si jen ručníků 100 i více kusů. A každý kousek je ozdoben háčkovanou vložkou, krajkou, neb křížkovým vyšíváním, ponejvíce jednobarevným, také vázaným třepením. Jaká to píle a vytrvalost! V kraji tamějším je zvykem dávat tyto ručníky hostům při svatbě jako svatební odznak. Dávají se všem, i dětem. Podle toho je různá velikost. Délka tři čtvrti metru až přes 1 m, šířka kolem 30 cm. Ručníky přivazují se na levou ruku nad loktem nebo kolem pasu. Po veselce berou si je

hosté domů na památku. My už jen ve vzpomínkách oživovaných prózou i básněmi zalétáme v doby, kdy naše babičky tkaly. Dnes nás přeslice, kolovat a stav vítá jako svědek zašlých časů už jen v museích a domácnostech, kde jsou uschovány jako rodinné památky. I na „horách“ pomalu mizí práce tato. Ke škodě či prospěchu kraje?

Zoufalá.
Výstavka. Nyní, ke konci pololetí, kdy je vykonáno teprve málo ručních prací, nelze ještě pomýšlet na jejich výstavku ve třídě. Je sice možno poukázat na pěkné výsledky některých žákyň, povzbudit tím ony a lenošné přitáhnout k práci, ale mám na mysli jinou výstavku. Ve školní kuchyni vystavíme součinností žákyň řadu sklenic a lahví se zavařeninami. Mnohé zavařeniny a ovocné šťávy nutno připravovat o prázdninách, kdy děti nemohou přijít k učitelce na radu. Proto necht' nyní zavařeniny, naložené ovoce, povidla přinesou, opatří je listky s názvem obsahu sklenice. Zároveň přinesou i předpisy, podle kterých byly připravovány. Nastane radostná práce! Činná škola! Žákyně pozorují, přirovnávají barvu, hustotu, srovnávají předpisy a opisují si je do svých receptářů. Učitelka má velikou možnost poučit děti. Několik slov o důležitosti ovoce a o jeho uchování. „Nám se zavařenina kazí.“ Proč? Učitelka vysvětlí, ukáže nutnost sterilisace, na chemické procesy (kvašení, způsobené bakteriemi), na náležitou čistotu a vhodné uschování. Zkuste, výstavka se setká se zdarem a zájmem u dětí a mnohdy přinese poučení i učitelce! K. H.

Moderní stát musí být v otázce náboženské snášlivý a nemůže být nesnášlivý.

Dr. Josef Kratochvíl: Nové filosofické essaye.

IV. PRAZDNINOVÝ KURS KATOL. UČITEL. ČSL. V BAŇSKÉJ BYSTRICI OD 2. DO 15. SRPNA 1933.

„Otázky dneška“, 1. a 2. číslo za redakce dra Drábka byly kursistům rozeslány. Dostalo se nám z mnoha stran díky za nový počín a povzbuzení. Dr. Drábek vtiskl do začátku nové kursovní akce opravdu program. Dnes tím více, jako jindy, je třeba proniknutí ducha Božího do veškeré-

ho našeho díla. Kéž „Otázky dneška“ vyplní vše to, co zakladatelé měli v úmyslu.

Přípravné práce pro IV. kurs jsou v plném proudu. V první řadě je nutno připravit pro IV. kurs prostředí slovenské. Za tím účelem přípravný výbor navázal styky s kulturními institucemi slovenskými. Práce se daří. Na Slovensku dobře chápou naše poslání, a to je zárukou, že přípravné práce budou se zdarem vykonány. IV. kursu dostalo se milého pozvání k celonárodním oslavám Pribinovým, které se konají v Nitře ve dnech 13. až 15. srpna. — Přípravnému výboru IV. kursu věnovány propagační brožury Baňskej Bystrice s četnými vyobrazeními a výstižně informujícím textem. Každému přihlášenému bude tato brožurka zdarma zaslána. — Těší nás nevšední zájem profesora Komenského university dra Doh. Orla z Bratislavy, a podle jeho cenných rad budeme se řídit. — Tajemník Obchodní a průmyslové komory z Bán. Bystrice p. Václav Waschko velmi obětavě se postavil v čelo příprav v samotné Bán. Bystrici. — V programu, který bude později oznámen, jsou četná překvapení. Řídíme se zkušeností minulých kursů a vyhovujeme přání kursistů. — Dne 1. a 2. února konáme schůzku kursistů v Praze. Zprávu přineseme. — O pololetních prázdninách sešli se trosečníci odřeknutého zimního kursu na Svatém Kopečku za vedení kol. M. Šnyrycha. — Měsíčník „Přehled“ přinese obrázkovou přílohu z Baňskej Bystrice, jako propagaci IV. kursu. — Pomozte rozprodati zbylé „Památníky“ prázdninových kursů. Objednejte u Rom. Kudělky, učitel, Michálkoviце 308, u Mor. Ostravy. — Předseda Kuncek jede v únoru do Baňskej Bystrice, aby osobně dojednal s místními činiteli všechny podmínky pro IV. kurs. Při té příležitosti pozve čelné osobnosti katolického Slovenska. — Propagujte náš IV. kurs! — Spořte již nyní. Kursové bude, jako jiná leta, 450 Kč s celým zaopatřením i exkursemi.

Co se líbí chánu, toť svatý zákon
proň se stal. Puškin.

ROZHLEDY

Proč tolik žactva propadá? První období nového školního roku je u-

končeno a rodiče s obavou sahají po zprávách, aby si přečetli, jak jejich dítě prospívalo v uplynulém čtvrtletí. Ze středních a měšťanských škol rozletí se tisíce censur jako poplašný signál S. O. S. Během školní docházky propadá prý u nás 50 proc. žactva a to je přece na pováženou. Každý, komu záleží na duševním zdraví národa, ptá se: Proč tolik žactva propadá? Uvádějí se rozmanité odpovědi, z nichž každá má v sobě trochu pravdy. Prý si dnes ve škole jen děti hrají a neučí se. Páni učitelé se prý starají více o politiku než o děti. Sport prý odvádí mládež na hřiště a odcizuje ji duševní práci. Rodiče prý se nestarají tolik o děti, jako kdysi. Ve škole je na dětech žádáno příliš mnoho. Učitelé přísně klasifikují. Atd. Každý usuzuje podle zjevů ze svého nejbližšího okolí a proto je tolik rozmanitých odpovědí na jednu otázku. Máme také své mínění o příčinách neprospěchu tak velkého procenta žactva. Ale kromě příčin přirozených vidíme i příčinu v nedostatku nadpřirozeného ve výchově. Výchova je pochybena od základů, protože necvičí správně vůli. U malého dítěte nelze mluvit přesně o vůli. Rozhoduje se totiž na základě jednoho podnětu, obyčejně smyslového. Dítě vidí pomeranč. Mami, já chci pomeranč! Uvidí-li panenku: Mami, já chci panenku! A co dělají nerozumní rodiče? Dávají dítěti vše, co vidí. Kde zůstala biblická dějprava se svými krásnými příběhy z dětství Ježíšova, kde zůstala jejich aplikace na konkrétní příklady našeho života? V pozdějším věku, kdy dítě se již musí rozhodovati mezi několika spornými snahami, potřebuje nutně kromě posily slovem a příkladem rodičů i posily nadpřirozené a tou jest Kristus eucharistický. Útěk od mřížek je doprovázen útekem od odpovědnosti. Kdo basíruje jen na přirozených prostředcích ve výchově vůle, popírá následků dědičného hříchu a není opravdovým katolíkem. Jen sám Ježíš může svou přítomností v duši dítěte a svou milostí usnadnit rozhodování, jen Ježíš může vlít sílu překonat překážky, které stojí v cestě našemu rozhodnutí. Kolik však matek vychovává děti v těchto intencích? A kolik učitelů ve škole pokračuje v této výchově? Nepřidáváme úmyslně ani řádku odpovědi na tyto otázky, abychom se setřeli zdání jakékoliv agitace. Končíme: Kdo má uši k slyšení, slyš. Kd.

Nova et vetera. Nic nového pod sluncem! — voláme často s Ben Akibou. Platí-li Akibův výrok v mnohých věcech běžného života, najdeme i ve školství časté doklady, že mnohá věc za novotu prohlašovaná a jako reformní vymoženost (podle nesprávného hesla: Co nové, to dobré) propagovaná, má nejen otce, ale i prapradědy, notně sice vousaté, ale přece předky. Je zaměstnáním nadmíru zajímavým a obohacujícím probírat se v zažloutlých svazcích z obrozenské doby, pročitat nemnohé příručky s dlouhými tituly, ještě delšími předmluvami a uctivými dedikacemi, setkávat se se slovy, jež znějí nám již archaicky nebo cize, sledovat vývoj pedagogického názvosloví, dlouho kostrbatého, vypomáhajícího si německými výrazy neboť opisy a ustrnulého vlastně na terminologii Komenského (osnovy vyuč. = matizna, element. třída = libeznice, atd.). Připomeneme si dnešní záplavu knih pro učitele, přirovnáme — a mimoděk se vtírá představa analogie, ovšem jen v hlavních obrysech. Změnil se sloh, „sady“ (= věty) se staly uhlazenějšími, místo doslovných překladů z němčiny a násilných novotvarů najdeme dnes jiné „kazimluvy“ — ismy a —ace, leccos ale zůstává stále stejné. Čím jsou dnešní pokusné školy, ne-li ony „vzorné Normalschule“ min. století? A reformní snažení se svými nadšenci i odpůrci? I to jsou obrazy minulých sporů mladých vzdělaných s „pány Copy ze Šosova“, jak jim tehdy říkali. Ruch s osnovami? Vyrovná se mu zmatek po vydání Jádra metodní knihy Felbigerovy r. 1788 a čilý život čtyřicátých let min. stol. — A mnohé z dnešních požadavků? Chtěli je již naši předchůdci; ba, lze vlastně říci, že od dob Komenského není ve školství nic nového, neboť z plánů, ež on naznačil, zůstává dosud mnohé nesplněno. —er.

Je pokroková škola neutrální? Pan ministr Déřer chce postátnit slovenské církevní školy a chce dokázat, že státní pokrokové školy jsou neutrální. O opaku přesvědčily by ho učitelské a žákovské knihovny, jakož i „neustranné“ dějepisné a jiné výklady pánů učitelů. Přinášíme pár kázek z brožurky „Naše oslavy“, sv. II., sešit 1. až 2., rok vydání 1928, která jest zařazena skoro v každé učitelské knihovně a již používá se i ve sehrání dětských divadel a žákov-

ských besídek: — Joža Toncová-Mettlerová v Dašicích u Pardubic „K 28. říjnu“ ... a dědeček povídá: Děti moje zlaté, pro pravdu nám ho zabili, svatého mistra Jana z Husince zrozeného. Ale my tu pravdu jeho uchránili, nad celým světem jsme zvítězili. A tu jeho pravdu, děti, v srdci nosíte, jí zahynout nedejte, pro ni trpte, jako trpěl on, svatý a neviný.“ — Husa nehodní kněží z Prahy vyštvali. Habsburkové se svými pomocníky, černými jesuity, víru i jazyk nám rvali. Pro čistou víru mistra Jana Husa nejlepší české lidi vraždili, ze země vyháněli, ozebračili... (Jenom Josef II. Habsburský byl hodný, protože byl zednář a pokrokář! P. p.) — J. Nauman: Pohádky a skutečno. (Proslov k dětem.) „Rozpomeňte se, je-li v některé pohádce řeč o draku, který by o sobě tvrdil, že je ustanoven od Pána Boha k tomu, aby udržoval v otroctví a který by každý čin i nejšpatnější, třeba vypovězení útočné války, začínal s křížem a s modlením? Nu a v takové hrozné, ne pohádce, leč skutečnosti, žil sta let náš československý národ! — V této pozhledné zemi žili Čeští bratři, Jan Hus, Petr Chelčický, J. A. Komenský, K. Havlíček a Masaryk. — „Přísaha“ od J. S. Tonc.-Jil. „Kamarádi, vzhůru vlajku, a slibte, že půjdete za Husem, s hrdinou trocnovským (slibujemel), že budete uskutečňovati celý život to, oč usiloval Komenský, Havlíček, Masaryk atd.“ — J. Nauman: Zašlo slunko za hory; temno staleté rozpředli jesuité v zemi prokletél“ — V. Lemberk: „Na útěku z vlasti.“ (Pohádková dramatická črta.) Děj z doby Temna. Jesuita honí s vojskem 2 malé děti, které skrývají bibli. Jesuita se modlí (pozdvihne oči k nebi a sepne ruce): „Ó Hospodine, Bože zástupů, dopřež opět služebníku svému nehodnému té radosti, aby jeho ruce roztrhaly a do ohně uvrhnouti mohly kacírské dílo kralických pikartů... (Ustoupí do kulís vlevo, modle se tiše růženec.) — Podobných husitských příspěvků, které asi neodporují nejnovějším poznatkům vědy a vědeckému badání (?) obsahuje příručka plno. Stkví se zde jména: Květuš Plecer, Frant. Pátek, Pavel Skřivan, Volná myšlenka atd. Pokrokové učitelé s velkou radostí těchto příruček užívají a tím jasně dokazují, že potřebují skutečně vyššího vzdělání, jelikož z českých dějin ne-

znají nic než Husa, Komenského a Havlíčka a to ještě jen z pověstných Cahových příruček. Budeme je proto muset poslati do zvláštních opakovacích kursů, aby naučili se aspoň to, co znají děti z obecných církevních škol.

Meri.

„Pedak“. Posluchači soukromé dvouleté pedagogické akademie (býv. pedagogické fakulty) v Praze vydali v lednu 1. číslo časopisu „Pedak“. Podobá se jiným studentským tiskům. Jádrem jeho je stať univ. doc. dra V. Příhody: „Úkol. pedag. fakulty.“ Ve článku je řada sdělení pro učitelstvo zajímavých. Obsahuje jednak popíráný fakt, že absolventům ped. fak. má býti dávana přednost před všemi ostatními žadateli na místa učit. v obvodu hl. města Prahy. Píše se v něm i o zvláštních zkušebních komisích, o nichž se nedávno vedla zajímavá polemika mezi „Lid. listy“ a „Právem lidu“. Ped. akad. je také (podle p. doc.) chloubou čsl. národa, bude doceněna teprve v budoucnosti a poskytne vzdělání, jež má kvality, které je po stránce teoretické přípravy daleko vyvyšují nad vzdělání úrovně středoškolské. — Nechci zde polemizovat s vývodem p. doc., hájí-li katolik učit. ústavy, činí tak přece jedině proto, že se bojí o soukromé klášterní, pak je konservativní reakcionář a konečně — jak známo — nepřítel pokroku. Pozornosti potřebuje ale ještě jedna věc. P. doc. dr. Příhoda si pochvaluje, že část posluchačů pokračuje po absolutoriu na ped. fak. v universit. studiu — a praví: „Učit. vzdělání se nestalo slepou ulicí, jakou jest dnešní vzdělání na učit. ústavech.“ Tedy: Kontrastují zde slova slyšená na staroměst. radnici: Nepotřebujeme studentů, ale učitele. — Pak: učit a studovat — ty koketní tvářičky, pojímající problém své budoucnosti operetně? Jedno bude vždy trpět — ne-li obojí. Je také rozdíl studovat pro nové poznání nebo pro nové povolání. Pro ty, pro něž je učitelství, posláním, povoláním v pevném smyslu slova, nebyl učit. ústav slepou uličkou. Pro ně není učitelství řemeslem, jímž mnoho lidí jako průchodní životní stanicí začíná, ale jen siaboši a „lepšího“ neschopní končí, jako je tomu v Americe. Přiznávám, jsou, kteří hledají, kudy z učitelství, i když je jinými považováno za „nejpohodlnější, nejstálejší, krátce nejpřímovější řemeslo“. To jsou ale ti, kteří

si uvědomili onu odpovědnost (před Bohem), již nechce nikdo znát a jež trvá a vzrůstá a vyvstane jako přízrak. Neutíkají před ní, ale jsou bezmocní v řádění povrchnosti atd., hledající, vynalézající a chlubící se prostředky, zatím co cíl výchovy je něčím naprosto lhostejným, úplně vedlejším. — „Pedak“, „posel nové rodící se práce“! H.

Kdo má školu, toho je budoucnost!
Bismark k bavorskému učitelstvu.

Z PRAXE PRO PRAXI

Několik metodických návodů k reformativnímu vyučování na školách obecných a měšťanských. I. Pro všechny. 1. V tomto školním roce uvažujte o pracovnách: zeměpisné a dějepisné, přírodovědné, technické (pro počty, měřictví, kreslení i ruční práce) a jazykové. Rozvrh hodin pak přepracujte podle počtu pracoven. 2. Kde není možno, z různých důvodů snad tento plán uskutečnit, totiž změnit na pracovní, upravte rozvrh hodin tak, aby učitel v téže třídě mohl vyučovat i aspoň 2 nebo 3 hodiny nebo i celý půlden. Na př.: půlden jazykový: čtení 2 hodiny — 1 hodinu sloh — 2 hodiny mluvy, pravopis. 3. Do rozvrhu hodin vložte 1 hodinu nebo i 2 volné hodiny pro každou třídu, jichž by žáci užili k odpočinku (rekreaci) a hlavně k rozhovorům, závodům, shromážděním a pracím v jednotlivých klubech. Upřímně: klubů nezřizujte mnoho, raději méně, ale zato je pořádně organizujte. (Kluby: literární, mohou si vydávat svůj časopis: hospodářský, prakticky provádět třeba chov králíků nebo na svých záhoncích ve školní zahradě zkoušet vliv různých umělých hnojiv, zjistit, kolikrát je výnos okopávaného žita větší než setého atd.; zeměpisný, mohou si pozvat někoho z města nebo vesnice, odborníka, aby jim něco ze svého oboru pověděl atd.) Tyto rekreační hodiny zatím neoznačujte na rozvrhu hodin; bude však nutno vypracovat a sestavit seznam rekreačních hodin pro jednotlivé týdny, měsíce, půlrok, celý rok a to tak, aby jednotlivé předměty ztrácely vyučovací hodiny rovnoměrně v tý-

dnu, měsíci atd. 4. Uvažujte a vyzkoušejte, zda by nebylo lépe vyučovati některému předmětu nepřetržitě celý týden; ovšem, že by se musel dětem čas velice zpeštit, aby je to neunavovalo příliš. Třeba 1. týden technické předměty, 2. týden jazykové, 3. týden ostatní. Tělocvik, zpěv, občanská nauka každý týden: prokládali jimi vyučování. Mám sám s tím zkušenost, ale chtěl bych vědět, co o tom soudí jiní kolegové-praktikové. Tím se stane, že některý učitel by měl v určitém týdnu, měsíci atd. méně hodin. Zato by měl více v příštím týdnu, měsíci atd. 5. Učivo v dosavadních učebnicích přizpůsobujte novým učebním osnovám a při rozřizování učiva pro jednotlivé třídy dbejte již nových osnov; nebudete pak překvapení a najdou vás páni inspektoři připravené. 6. Zkuste, zda je možné, aby jeden učitel vyučoval jeden předmět ve všech třídách, na př. počtům, jiný zeměpisu, jiný dějepisu atd. 7. Zřizujte ve všech třídách Dorost Čsl. Červeného kříže a jeho popudů všemožně zužitkujte při výchově a vyučování. Jeho výbor je zároveň samosprávou ve třídě. Neřpte v pracovních dvou výborů. 8. Občanskou výchovu provádějte prakticky v žákovských shromážděních, v žákovské samosprávě, klubech, školních zahradách atd. Vyučujte jí v dějepise, čtení, na vycházce, zkrátka tehdy, kdy je příhodná doba a čas takto ušetřený věnujte na jiný předmět. —řa.

ZPRÁVY

Krise a školství. Jedním z průvodních zjevů krise jsou i různé změny ve školství — ať již ve vnější organizaci či uvnitř. Nedostatek státních nadací postihl naše reformní školské podnikání a hledají se i cesty k jinému šetření za každou cenu. K chvále naší vlády dlužno připočíst, že vnitřní pedagogická práce — až na otázku snížení platů — nebyla dosud krisí leptána, zato okolní státy ohlašují množství změn. Rakousko ruší některé typy škol, zvyšuje normální učební povinnost učitelstva a sahá k zařízení úplně nouzovému: prodlužuje vánoční prázdniny do 15. ledna. Podobně mění prázdniny i Polsko, jež činí tak z důvodů více pedagogických. Zkracuje hlavní prázdniny (místo od 16. června do 3. září do 19. srpna) o

14 dní a klade tyto k vánočnímu prázdnému, zimním prázdninám (od 23. prosince až do 15. ledna). Školní rok je tak rozdělen ve dva semestry. Poněvadž Polsko svými radikálními reformami nás předstihlo a svým školským „jednotné koleje“ je vzorem i některým nivelizačním a unifikačním snahám našim, bude i po této reformě jistě posilováno. Harn.

Jaroslav Durych přednášel 17. ledna v Uměl. besedě v Praze o umění a práci. Neobvyklé množství příslušníků liter. obce, okruhu „Hlubiny“ a „Filosofické revue“ i četných přátel jeho díla vyslechlo významnou přednášku. J. D. mluvil o morálce duch. nezaměstnanosti, o svém chápání práce, o cestě umění, ceně utrpení a zevšednění. Slova neobvyklých závěrů, poodhrnula clonu z toho, co nechtělo býti přijato a chápáno: resignace uzavření. Přítomným ze svatokopeckých kursistů ukázala se hluboká souvislost s řečí na Sv. Kopečku. — Po přednášce údivně krásně z básní a próz J. D. recitovala pí Eva Vrchlická, člen Nár. divadla. Příští večer „Filosof. revue“ v Uměl. besedě bude dne 9. března 1933. O soudobém malířství přednáší dr. František Kovárna. —rh.

Neschvalují snahy, směřující k provedení rozluky Církve a státu, oceňuje plně zásluhy nesčetných a nezjištěných pracovníků z kruhů duchovenstva na poli kulturním i správním, kteří vykonávají svěřené jim úkoly vzorně a svědomitě, a díky svému akademickému vzdělání, působí velmi příznivě na zvýšení duševní úrovně nejširších vrstev našeho lidu. Doufám, že k uzákonění návrhu nového vyučovacího systému nedojde, ježto neodpovídá smýšlení převážné části obyvatelstva naší republiky, které by nejen neprospěl, nýbrž těžce uškodil!

Univ. prof. dr. Mareš.

Uč z lásky. „Někteří zajisté jen ze závisti a pro odpor, někteří pak i z dobré vůle Krista káží, někteří z lásky.“ (K Filip. 1, 15, 16.) Má-li se nejen tobě, ale i dítkám škola státi místem dobrolíbezným a milým, musí jen láska do školy tebe provázeti, láska z tvého oka hleděti, láska z úst tvých plynouti. Na obloze školní — myslím tvoje čelo a oko — musí býti vždycky vybráno a jasno. Věř, že se pak lehce a snadniče, ano i tiše a mile učí. Učitel morous a zuřivec, jenžto jako petrovský vyhlíží, nedobude si nikdy ani náchylnosti ani lásky u svých žá-

ků, ale ještě jim školu zoškliví a zprotiví, ano konečně se stane, že si i sám školu co mučírnu a katovnu zoškliví a zprotiví. Miluj svých žáčků, jako Jan miláček svých žáčků miloval. — Josef Roštlapil v „Příteli mládeže“, roč. 17., vyd. r. 1842.

Je doba velice zlá; proto je nutným požadavek, aby vdané kolegyně, máli jejich muž měsíční plat větší než 1500 Kč, ustoupily mladším — bez místa a bez chleba. —řa.

Pedagogický ruch let 1924-30, vydaný za podpory mšano Pedagogickou knihovnou Komenského v Praze, znamená z katolické pedagogické literatury časopisecké jen 8 článků, což je na tak dlouhou dobu žalostné málo. Neomluvitelné je, že v přehledu časopisů „Věst. katol. učitelstva“ není a neměl by to Mauer (pořadatel) tak příliš naschvál nevědět. —řa.

Úmrtí. Nedávno zemřela maminka kol. VI. Klementa, odb. uč. v Brně, před krátkem maminka kolegyně Alb. Teplé, odborné učitelky v Brně-Řečkovicích a v posledních dnech otec kol. St. Spáčila, řídícího uč. na Sv. Kopečku. Všem upřímnou soustrast! Red.

LITERATURA

Nový román Koudelákův. Neúnavně plodný mladý učitel Josef Koudelák, básník a spisovatel, je znám v literárním světě i mezi prostým hanáckým lidem několika zdařilými díly. V měsíci prosinci m. r. vydal román „Na dřevě kříže“ (nakladatel Č. Beran, Olomouc). Vkusnou, symbolickou obálku navrhl Aljo Beran. Románová volba je pro rozsah analytického pojednání o životě v hanácké vesnici velmi vhodná. Koudelák je bystrý posuzovatel hanáckého života a novým románem nastupuje v cestu významných spisovatelů. Sloh jeho vyznačuje se úsečností a ač je svérázný v hanácké literatuře, blíží se přece v některých kapitolách k francouzskému naturalismu. Podmalovává děj velmi pestře a mnohdy i ta pestrost je ještě neobyčejně podpořena zářícím pozadím. V psychologickém románu zaujímá světlé stránky katolická moderna při znázorňování záchvěvů duševního, křesťanský citícího života. Román je soudobý, vážný, naturalistický, ve kterém je až příliš mnoho tropu (metafor, personifikací a alegorií). Přímá řeč je v dia-

lektu hanáckém. Lehce tvořený strhující sloh při hutném obsahu mě přivádí na myšlenku, že by bylo vděčné román upravit pro film. V sedmnácti kapitolách zvláště jsou mistrně líčeny trpící osoby. Pro příští román prospěje osobnosti básníka, když jasná slohová forma nebude tak příliš zbytečně podpírána formou podřadnou.

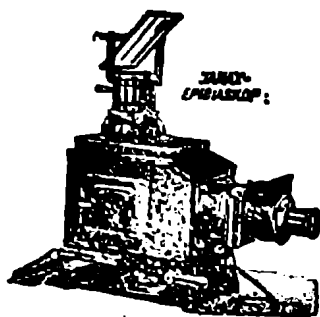
A. Dubský.

B. Kuzník-Neplachovský: „Ozvěny minulosti“. Román. Vydalo Univerzum; nakladatelství dobré knihy (dříve nakladatelství Čsl. akc. tiskárny), Praha, 1932, str. 568, cena 32 Kč. — Vzrušující tragedie selských a chalupnických rodin, kletba alkoholu a její důsledky společenské a mravní, zaznamenané bystře, realisticky, místy až naturalisticky, ale s laskavými očima a milujícím srdcem.

Dr. Václav Příhoda, Václav Tvrdek a Miroslav Dísman: Počty na škole prvního stupně. Vydal Bakulův ústav v Praze na Smíchově, 1932. Cena 18 Kč. — Je to příspěvek k reformě vyučování počtům na škole I. stupně s návrhem podrobného osnování učiva pro prvních 5 školních roků. Je to výsledek činnosti početní sekce, kterou vedli autoři této knihy. Podávají zde přehled zásad při vyučování počtům i návrh, jak je uvést do školní praxe. Nutno ocenit obětavost a snahu autorů, kteří se první pokusili uskutečnit část programu reformního plánu: 1. psychologicky osnovati početní látku, 2. kompromisní a biogenetický postup v motivaci a užití, t. j. početní látky v odd. II., 3. pokus o pracovní školu a individuální vyučování v odd. III. v činnostech a počátcích samoučení a 4. zavést objektivní měřicí metody v testech a měření rychlosti v odd. V. Knihy bylo nezbytně nutno ke kolektivisaci reformního pokusu. — Večeřa.

Jaroslav Kopáč: Zeměpisné testy pro školy druhého stupně (měšťanské, kmenové a nižší střední školy). Nákladem i tiskem Čsl. grafické Unie v Praze 1932. Cena 3.50 Kč. — 17 listů pro zeměpisnou látku světadílů mimo Evropu. Je to tedy 11 testů na obsah: Asie, Afriky, severní a střední Ameriky, jižní Ameriky, Austrálie a Oceánie. Každý světadíl má jeden test doplňovací (žáci doplňují věty) a jeden test s mapkou. Zkoušel jsem tyto testy na naší škole. Doporučuji, aby žáci při kreslení na mapkách používali barevných tužek. — Vada:

NOVO JANAX

epidiaskop

Liese gang

skvěle osvědčený a vřele doporučený.

Všestranné použití, vynikající výkon a nízká cena charakterisují tento prvotřídní přístroj.

Tři druhy: Na promítací vzdál. do 6, 7 1/2 neb 11 m.

Rozpočty a informace nezávazné. Předvádíme.

Representace: **Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.**

Postup při pracích v testech je celý rok stejný. Zeměpisné testy Hanusovy jsou lepší, ale na špatnějším papíře; jsou nezáživné a nezajímavé. Stejný postup v každém testu svádí k mechanickému vyplňování. Úsudek a vůbec aktivita žáka se tu nevyburcovala. Do plamenů. — Večeřa.

Jan Langr: Testy z přírodovědy. I. část pro žáky. 20 testů. Vydala v Praze 1932 Čsl. grafická Unie. Cena 3.50 Kč. — Pro které školy jsou to testy, není nikde napsáno, ale podle obsahu, myslím, že pro školy II. stupně. Těší vás forma testů na pěkném papíře, která je opravdu lidštější než ostatní testy u nás. Formulace otázek je středoškolská a nedětská. Velice vhodné je rozdělení učebné látky do tří skupin: minimální, normální a maximální. Snaha předejít mechanickému řešení testů. Klade se největší požadavek na úsudek, i na grafický projev žákův pamatováno. Možno použít ve 3. a 4. měšťanské škole. Večeřa.

„Pracovní knihy počtáře“ od **Miroslava Dismana**. Myslím, že učitelé uvítají s radostí toto vydání. Mimo několika nezáživných příkladů (v katederii; opravdu příklad jen pro města — ceník minerálních vod — neživotný. Děti o takových vodách nikde neslyší; tím spíše pak, že je nekupují) je kniha napsána opravdu sugestivně. Děti by stále jen počítaly. Jsou vedeny tak, že si: 1. rozmyslí úkol, 2. naleznou potřebná data (čísla), 3. před počítáním odhadnou výsledek, 4. vypočítají, 5. o správnosti se přesvědčí z k o u š k o u. To je po-

stup svědomitého počtáře. Pracovní kniha počtáře je vlastně 6 sešitů po 1.50 Kč. Cena přístupná. Kupte si ji v Bakulové ústavě v Praze-Smíchově. Usnadní vám práci. Kniha je vybudována na hlavních zásadách nové ideologie počtů: „pracovní škola, metoda hromadných projektů, socialisující žakovský celek, didaktická a pedagogická věcnost a přirozenost.“ —

L.

Ročenka týdeníku „Neděle“ na rok 1933. Velmi cenná knížka s články dra K. Rebana, profesora dra Bedř. Vaška, Vladimíra Hornova i četných jiných. 176 str., cena 5 Kč. Vydalo nakladatelství Universum v Praze II.

Svaz katolických žen a dívek čsl. republiky, Brno, Dominikánské nám. č. 5, vydal letos po prvé k a l e n d á ř v obvyklé formě pro nejširší vrstvy lidové. Při známé agilnosti Svazu jistě se kalendář i v dnešní těžké době ujme. Cena 7 Kč.

Kamna a stolokrbý

„FENOM“

dobré výrobky za levnou cenu.

PRAHA II.,
Václavské nám. č. 33.
Tel. 23.264.

Školy a učitelé zvláštní
c e n n é v ý h o d y !

Novinka: Kachlová kamna v kov.
kostře TERNO (syst. Fenom.)

SUKNA, módní vlněné pánské i dámské látky kupujte u **Hezína a sp., Humpolec!**

Vzorky obratem na požádání. Vyjde i ochotně vstříc plateb. podmínkami, odvoláte-li se na Věstník.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čsl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor **Jindřich Hrbáček**. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — *Redakce: František Hanzelka, odb. uč. v Hodslavicích, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Malice cyrilometodějská.)* Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — *Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.*

Valnou hromadou Říšského svazu katol. učitelstva byl zvolen redaktorem „Věstníku“ odb. učitel Fr. Hanzelka. Posílejte tedy všechny příspěvky, redakční výtisky, zprávy a oznámení na adresu: František Hanzelka, odb. učitel, Hodslavice. Redakční uzávěrka pro „Věstník“ 8. a 24. každého měsíce.

Úkoly věstníku.

Byl jsem zvolen valnou hromadou Říšského svazu katol. učitelstva v Praze redaktorem našeho Věstníku. Řeknu stručně, že chci z Věstníku udělat opravdu časopis, který by katolické učitelstvo reprezentoval a vyhovoval organizačně i odborně.

Nelze ovšem myslet, že už první číslo za změněné redakce bude vyhovovat všem těmto požadavkům. Jsem vázán rozsahem i úpravou nynější, která v podstatě musí být zachována do konce ročníku. Jsem povinen využít zbylé sazby i části rukopisů, které zůstaly. Jsem dále povinen udržovat úsporná opatření, jak je stanovilo předsednictvo Říšského svazu, aby Věstník se stal aktivním.

Všecka tato opatření budou nějaký čas omezovat redakci, ale pouze dočasně. Doufám, že katolická učitelská veřejnost bude mít důvěru ve správu Věstníku a přičiní se horlivým rozšiřováním, radami i pokyny, aby Věstník po všech stránkách nám vyhovoval.

Pány přispívatele, adresy mnohých z nich neznám, prosím, aby posílali hojně příspěvků, aby Věstník mohl být pestrý. Prosím zejména, aby se specialisovali na určité otázky, abych měl pro každou aktualitu vždy dobrého odborníka. A prosím, aby zůstali Věstníku věrni. Budu se snažit, abych jim, pokud bude v mé moci, vyhověl.

Nepochybuji, že jako redaktoru, který má už určité zkušenosti, se mi podaří s kruhem oddaných spolupracovníků dobře sloužiti naší katolické učitelské věci. Zvu srdečně k spolupráci všechny: dopisovatele i čtenáře, protože všem nám jde o stejný cíl, o organizační rozmach spolků katolického učitelstva, o odborné i povšechné vzdělání členů, o rychlou a důkladnou kulturní i právní orientaci, zkrátka o rozkvět katolického učitelského hnutí. Vyzývám zejména

mladé a nejmladší, aby svojí průbojností a zápalem sloužili ve Věstniku této myšlenky.

*Společná, cílevědomá práce nás všech ponese jistě s Boží pomocí
ovoce dobré.*

*František Hanzelka,
odb. učitel a redaktor.*

Sociální poslání katolického učitele.

Hospodářská krise je patrna i ve škole. Zjevy bídy, hroživé nezaměstnanosti, které ujdou pozorovatelům ve veřejnosti, nemohou ujíti učitel. Škola ve svých žácích jest živým obrazem sociálního života. Letos obrazem ne příliš lákavým, smutným. Zdá se, jako by se na mnohých místech vrátily doby válečné, charakterisované děsivou příšerou podvýživy.

Dětská bída jest jistě nejsmutnější, nejtěžší a často zapomínaná. Kdo může upozornit? Učitel, který je s dětmi denně, který může vyzvědět rodinné a sociální poměry, který má dítě stále na očích, zná je a ví, čeho potřebuje.

Učitel zná i dětskou bídu, která je opovrhována, protože bída rodičů je zaviněná, protože rodinné poměry jsou veřejností odsouzeny. Učitel ví, kolik a jak těžce trpí dítě za viny nespáchané.

Není v moci učitele, aby všem sám pomohl. Jedinec je vůbec slab proti lavině sociální bídy, která nás zahrnula. Učitel může dát, přispět ze svého, ale jeho povinnost jest ještě jiná. Má upozornit na dětskou bídu a organisovat účinnou pomoc.

Organisovaná pomoc společnosti má naději na úspěchy. Učitel jest ovšem přetížen prací, ale tohoto sociálního poslání ve dnešní době zanedbat nemůže. Je k němu ve svědomí zavázán.

Nechť tedy učitelé a učitelky ujmou se, pokud tak dosud neučinili, organisování akce pro pomoc potřebným dětem. Způsobů bude mnoho a každý z nich se někde uplatní. Akce mléčné, polévkové, ošacovací a mnohé jiné jsou, když jsou konány rukama opravdu milosrdnými a nezištnými, velikou a účinnou pomocí.

Takové akce vést, zařizovat, provádět jest v dnešní době úkolem učitelstva. Učitelstvo ať vystoupí všude tam, kde ještě podobné akce nejsou zavedeny, iniciativně. Ovšem, hlavně zajistit finančně všechny podpůrné akce. Nebát se toho. Škola nechť se obrátí na zámožné jedince i korporace, vyličí akční plán a požádá o podporu. Jistě se jí podpory dostane, bude-li její prosba podložena náležitým plánem a finančním propočtem.

Na venkově lze získati i plodiny a organisovati tak akce polévkové. Škola, která zná nejlépe potřeby dětí, dovede také nejlépe rozděleti, ekonomicky využití darů tam, kde různé jiné korporace nemající tak srdečného vztahu k ubohým dětem, lehce by se dopustily omylů.

Katolické učitelstvo budiž v čele této charitativní akce. Uposlechni hlasu svatého Otce, který zvláště v encyklice *Quadragesimo* i v častých projevech o bídě a smutku dnešní doby neustává vyzývati ke skutkům účinné křesťanské lásky. Jde o to, abychom vy-

vinuli iniciativní činnost v této věci, abychom mírnili bídu a zachraňovali zdraví budoucího národa.

Neboť, byla-li řečena slova: Cožkoli jste učinili jednomu z těchto nejmenších, mně jste učinili, zdaž nebyla řečena v první řadě nám, katolickému učitelstvu, a zdaž my nejsme jimi nejvíce vázáni?

KALEIDOSKOP

Doprava a vyučování. Elektrické dráhy města Prahy se znovu obrátily na zem. školní radu a na ministerstvo školství, aby začátek vyučování byl v Praze posunut na půl devátou hodinu. Elektrické dráhy nemohou zdolat velkou frekvenci, která vzniká před osmou hodinou, kdy úřednictvo i dělnictvo jezdí do práce.

Pěvecké sdružení moravských učitelů se dostalo před časem do finanční tísně, že se pomýšlelo sdružení rozpustit. Na poslední valné hromadě sdružení, která se konala v únoru v Přerově, bylo konstatováno, že zásluhou státu, země, Radiojournalu, některých moravskoslezských měst, korporací i jednotlivců je krise překonána. Letos oslaví sdružení 30 let své dobré práce.

Lex Apponyi. V Ženevě zemřel nejstarší maďarský politik a diplomat hrabě Albert Apponyi. Do dějin Slovenska se zapsal známým lex Apponyi z roku 1907. Tímto zákonem zavedl sice na obecných školách v býv. Uhrách bezplatné vyučování, ale chtěl jím zničit úplně nemaďarské školství. Ministr vyučování mohl zavést maďarskou vyučovací řeč do škol, když o to požádali rodiče 20 žáků nebo 20 procent žáků. Roku 1904 bylo v Uhrách ještě 930 škol se slovenskou řečí vyučovací. Počet ten klesl v roce 1913 na 344. Apponyi byl katolík, ale nedovedl zabránit nebo zrušit maďarské zákony, které předepisují obligator-

ní civilní sňatek a dávají vedení matrik notářským úřadům.

Povinná docházka školní. Povinné docházky není v Egyptě, Tunisu, Palestině. Nejkratší povinnou docházku školní, pouze čtyřletou (od 7 do 11 let) má Portugalsko, pětiletou povinnou docházku školní mají státy: Indie (6—11 let), Livonsko, Turecko (7 až 12 let), šestiletou docházku má Albanie, Paraguay (7—13 let), Equator, Řecko, Itálie (6—12 let), sedmiletou školní povinnou docházku má Bulharsko, Kanada, Costa Rika, Dánsko, Litva, Luxemburk, Norvéžsko, Švédsko, Nový Zéland, Nizozemí, Polsko, Jugoslaviie (od 7 do 14 let), Francie (od 6—13 let), Rusko (8—15 let), osmiletou školní docházku mají Československo, Argentina, Austrálie, Rakousko, Belgie, Čína, Španělsko, Haity, Irsko, Japonsko, Lichtenštejnsko, Mexiko, Uruguay (od 6 do 14 let), Estonsko (od 8 do 16 let), Finsko (od 7 do 15 let), pak některé kantony švýcarské. Devítiletou školní docházku má 19 států Severoamerické unie (7—16 let), Maďarsko (6—15 let), Velká Británie a Rumunsko (od 5—14 let), některé státy Jižní Afriky (7—16 let). Nejdelší povinnou docházku školní mají v Německu (6—18 let). Toliko na Islandě dělají rozdíl mezi žáky městskými, kteří mají sedmiletou docházku školní, a venkovskými, kteří mají pouze čtyřletou povinnou školní docházku.

Katoličtí vynálezci a pracovníci. Hodiny zdokonalil kněz Gerbert, pozdější papež Silvestr II. († 1003), arabské číslice do počtářství zavedl též papež Silvestr II., noty vymysleli benediktinští mniši, opat Radbor z Corbie († 985) a Quido z Arezza, brýle dominikán Alex. Spina, dalekohled a lupu františkán Roger Bakon († 1292), varhany mnich Budos z Celle, střelný prach františkán Berthold Schwarz, traskavinu nitroglycerin Ascanio Sforza, který do vysokého věku rád sloužil knězi u oltáře, kompas jáhen Flavius Goia r. 1300, mapu zeměkoule, podle níž Kolumbus, který byl velmi zbožný, objevil Ameri-

ku, kreslil mnich Fra Mauro r. 1450, hromosvod Prokop Diviš, kalendář papež Řehoř XIII. († 1585), stříkačku vozovou mniši cisterciáci ve Francii, světlo plynové jesuita P. Duma, bicykl kněz Pianton r. 1845, oběh krve v lidském těle stanovil jesuita Fabri, léčivost vody prozkoumal farář Kneipp, soustavu všehomíra objevil a nejprve pochopil arcibiskup Regiomontanus († r. 1476), kardinál Cusa a kanovník Koperník, serum proti vzteklině vyrobil Pasteur, v oboru elektřiny pracoval Volta, Ampér, v oboru nerostů badal Barrande, 40 let řídil ústředí včelař. spolku a 37 let řídil časopis „Český včelař“ kanovník J. Kebrle, suchý akumulátor nového složení sestrojil španělský kněz Almolda, secí stroj jesuita Lorenzo Gusmoa, laternu magiku jesuita Kircher, deštník z Číny přinesli jesuité, první český slabikář a první čítanky sestavil kněz K. Vinařický, zákony křížení vypočítával kněz Mendel. Roku 1829 dal arcibiskup pražský Václav Chlumčanský z Přestavlk 110 tisíc zlatých (asi 4 mil. Kč), aby v Čechách byly zřízeny dvě školy reálné, neboť do té doby střední školy tvořila jen gymnasia. Tak otevřeny první reálky v Rakovníku 1833 a v Liberci r. 1836, maršál Foch ukončil světovou válku.

O nezaměstnanou inteligenci. I u nás se počíná pocítovat, jak velkým nebezpečím je nezaměstnaná inteligence, které stále a stále přibývá. V Německu inteligentní proletariát je hybnou silou Hitlerovy strany, ve které nalézají dostatek možnosti k neodpovědnému radikálnímu. Obyčejná produktivní péče o nezaměstnané nestačí pro inteligentní proletariát. Inteligence, která je zvyklá konat myšlenkovou práci, potřebuje skutečně také duchovní stravy, aby nepropadla anarchismu. Inteligent nezaměstnaný je mnohem větším nebezpečím než neinteligent. Proto v posledních dnech bylo tak často apeloováno i u nás na vládu, aby se nezaměstnané inteligence ujala a něco pro ni učinila. Protože i u nás většina nezaměstnané inteligence je ochotna podporovat směry, které přímo ohrožují veřejný pořádek.

Z kasáren blázince. Ve Švédsku zůstalo několik kasáren při provádění zákona o zmenšení vojska z roku 1925 úplně prázdných. Tato kasárna mají býti nyní proměněna a nově adaptována hlavně pro ústavy pro duševně cho-

ré. Ve třech městech švédských se tak již stalo. Kasárna jsou tak dalece připravena, že budou moci brzo sloužiti svému novému účelu.

Zlevnění žákovských jízdenek. Zdražení žákovských jízdenek od 1. ledna tohoto roku postihlo velmi zvláště chudé a nemajetné žáky, kteří naprosto nemohou zaplatit stoprocentní zdražení. Proto ministerstvo železnic uvažuje o případných úlevách pro žáky rodičů chudých a nemajetných. Jak veliké tyto úlevy budou, dosud není známo. Jest však snaha, aby nové tarify železniční pro žáky vstoupily v platnost již od 1. března 1933, aby tak byla sociální křivda aspoň do jisté míry napravena.

Žádné výpravy na výstavu do Chicaga. Na letošní světovou výstavu do Chicaga se chystalo od nás několik výprav, které chtěly vypravit různé cestovní kanceláře. Neúředně bylo však sděleno, že Národní banka nepovolí účastníkům vývoz valut nad 1000 Kč. Tím by ovšem všechny výpravy byly naprosto znemožněny. Přesto nutno vyčkati úřední zprávy o tom. Podáváme k prozatímní informaci, protože i mezi naším členstvem se jeví o návštěvu výstavy zájem.

Zřizování dětských hřišť obcemi. Ministerstvo zdravotnictví má připravenou osnovu zákona o povinném zřizování dětských hřišť. Každá obec bude povinna do 30 let zřídit dětské hřiště. Každého roku bude do rozpočtu ministerstva zdravotnictví zařazeno 10 mil. Kč, z nichž se budou udílet podpory obcím na tato dětská hřiště.

Učitelská otázka v Polsku. Aby se zmenšil nadbytek učitelstva v Polsku, byly zavřeny všechny učitelské ústavy a zrušeny kursy pro učitelstvo přes to, že je v Polsku ještě na půl milionu dětí, které nejsou zaškoleny. Uvažuje se také o tom, že vzdělání učitelstva v Polsku bude postaveno na jinou základnu.

Zvýšení počtu nezkoušených učitelů na měšť. školách. Počet nezkoušených učitelů na měšť. školách se letošního roku zvýšil o 486 proti roku loňskému. Jest to jistě důsledek neúměrného honorování učitelů měšť. škol.

Známkovatelé z mravů? Novější pedagogičtí pracovníci odmítají dnešní způsob klasifikace mravů ve školách. Někteří rodičové (a zvláště ti, kteří se o mravní život dítěte nestarají) vůbec se na známku z mravů nedívají. Jiní zase

trestají 2. st. z mravů velmi přísně. Není také na školách jednotného měřítko pro klasifikaci mravů. Někde se klasifikuje velmi přísně žák v celku hodný, ale příliš živý, jinde je zase velká benevolence. Proto prý by známky z mravů měly zmizet zejména na nižším stupni. Teprve na konci školní docházky by mělo být na vysvědčení jasně konstatováno, jak se žák choval,

jaké má sklony a mravní cítění. Je to jistě postřeh vážný. Je-li těžko klasifikovati žáka z mravů, tím nesmyslnější je klasifikace z obč. nauky a výchovy. V tomto předmětu by bylo možno klasifikovat nanejvýš ve III. a IV. roč. měšť. školy znalost ústavy a základních státních zřízení. Jinak nemá klasifikace smyslu.

Přírodopisné a přírodopisné vyučování pracovními metodami na měšť. škole.

I. Přírodopis. Celou látku přírodopisnou i přírodopisnou si rozdělíme na 3 díly: podzimní období, zimní, jarní a letní (společně). Poznačíme si postup pro období podzimní. Ostatní období si zpracujeme podobně.

Projekt: Pozorování přírody na poli, na louce a v lese. Toto pozorování bude mít několik problémů: pozorování rostlin, keřů, stromů, života ve vodě, plactva, zvěře atd.

Jak budeme pracovat?

A) 1. Učitel dá žactvu návod, jak má pozorovati rostliny, keře atd. a určí žactvu dobu na pozorování.

2. Jde s žactvem na ta místa a zjišťuje a doplňuje pozorování žactva v těchto jednotlivých problémech. Není dobře vše žactvu věřiti, neboť často z pohodlnosti se uchyluje k fantasii.

3. Ve škole učitel žactvo testuje anebo ústně zkouší z toho, co na vykázaných místech vidělo a co si zapamatovalo z pozorování, upozorňování a rozprav.

B) 4. Na základě vhodných otázek B) prohlubuje si žactvo toto učivo ze svých učebnic nebo vhodných časopisů a knih. Žactvo se může na nejasnosti při individuálním učení učitele dotazovati. Učitel nejasnosti vysvětluje buď jednotlivcům, buď skupině a je-li třeba i celé třídě. Promítací stroj zde může výborně doplňovati učitelovo vysvětlování. Nemá-li učitel pro některé učivo vhodných pomůcek, bude nucen se uchýliti k náčrtkům a vypravování.

5. Nastupuje testování z tohoto učiva. Viz přírodopis.

C) 6. Kteří žáci si tato učiva dobře osvojili, mohou tato učiva dále prohlubovati na základě otázek C) a to četbou z knih a přiměřených časopisů.

D) 7. S méně nadaným žactvem učitel pracuje tím, že mu učivo rozpravou vysvětluje a doplňuje.

E) 8. Pak následuje práce v klubech: rozprava a celek projektu a na konec závody ve shromážděních.

Jiné projekty: 1. Pozorování půdy; problémy: geologický útvar — nerosty — půda.

2. Od počasí závisí úroda a naše zdraví; problémy: vítr, dešť (orkán, vánek, větřík, vítr, vichr, dešť, průtrž, liják, mžení, dešťík), tlak vzduchu, tlakoměr; ovoce, v zelinářské a ovocnářské zahradě.

3. S pole se sklízí úroda; problémy: vrána, koroptev, zajíc atd., brambory, řepa, cukrovka; cukrovary a lihovary.

4. Podzim v lese; problémy: stromy, veverka, srnec atd.

5. Měříme, vážíme, tíže.

6. Na statku. Problémy: domácí zvířata, chlévy, motory, elektřina, atd.

7. Slunce dárce života; problémy: vzduch, voda, teplo; prvky, sloučeniny — spojitě nádoby, pumpy, vodovody — zdroje tepla, vodiči tepla, teploměr, kalorie atd.

8. Čím se odiváme — projekt u čísla 6.

9. Nový život: jaro se blíží, klíčení; kvetou ovocné stromy; v parku a v lese na jaře.

10. Pole a louky; bouře; hromosvody.

11. Co jsme za celý rok vyzkoumali? Přehled.*

II. Přírodopysk.

Učivo si rozdělím také na několik projektů.

Projekt o vodě. Tento projekt bude mít několik problémů (oddílů, úkolů).

Ke každému problému dá učitel žactvu přesný návod:

1. Rozprava s žactvem, co samo někdy vyzkoušelo nebo na co si vzpomíná.
2. Ujednání; které si budeme dělati pokusy a zjistíme: a) které pomůcky máme k těmto pokusům v kabinetě, b) které si (pomůcky) můžeme udělati v ruč. pracích, c) které pomůcky si mohou žáci z domu přinést, d) které si musíme zakoupiti.

3. Po této přípravě se žactvo rozdělí na několik skupin a každá skupina pracuje jiný pokus. Učitel jednotlivým skupinám radí a pomáhá. Žactvo si při práci dělá zápisy a tvoří si závěry.

4. Když někteří žáci vykonali všechny pokusy a učitel se přesvědčil buď ústně nebo testováním, že pokusy správně vykonali a že jim rozumějí, mohou podle návodu toto učivo prohlubovati z učebnice, časopisů nebo knih.

5. Když i nejslabší žáci vykonali určené pokusy a blíží se již konec doby určené tomuto problému, nastane společná rozprava, prohlubování tohoto učiva dovednějšími žáky a učitelem. Tvoří se závěry a usoustavnění tohoto učiva.

6. Testování. Které testy používat? To si musíte sami vyzkoušet!

Výhody tohoto postupu: 1. Napřed je učení kolektivní. 2. Potom konají pokusy všichni žáci. 3. Dovednější žáci si učivo samostatně prohlubují. 4. Nakonec rozprava se všemi; prohlubování, usoustavení učiva. 5. Testování a třídění žactva.

* V projektech mám oba předměty spojené, poněvadž testuji oba předměty současně.

Literární seminář.

Hovorna: K. Ch: V čem spatřovati hlavní znaky moderní tvorby slovesné? Po stránce ideové je příznačné pro moderní tvorbu nedostatek kladných ideí. Tématem většiny děl je rozklad lidské osobnosti a z toho vznikající zoufalství, cynismus, skepse. V románě: James Joyce, Dos Passos, v dramatě: Pirandello, Shaw, v lyrice: surrealisté. Po stránce výrazové je patrné úsilí o vyjádření životní plurality při úspoře rozsahu slovesného. Působí tu hlavně příklad filmové kultury. I v lyrice lyrická zkratka stává se symbolem, náznakem polyfonie životní. Neklid a úžasná citlivost pro nejjemnější záchvěvy niter je výrazem předrážděného organismu, jenž těžce snáší rozvrat starších hodnot, závratné tempo techniky a nehotovost nového světa. Moderní kultura slovesná je proto zjevem přechodným, jako ostatně moderní malířství nebo hudba. Nemáme ještě její definitivní tvar, neboť ten předpokládá pevný životní standard, v němž určitý řád životní byl realizován. Dosud však všechny projevy moderního života jsou jen hledáním tohoto řádu, často však blouděním za tímto řádem.

J. H. Čím si vysvětliti, že v době nepříznivé konjunktury katolicismu význační umělci nejen sympatisují s katolicismem, ale hlásí se k němu hrdě.

Tento zjev není speciálně náš. To pozorujeme všude v cizině. Příklad Max Jacobův a Picassův nebo Reverdyho i Cocteauův jistě působí. Dovedou-li nejčelnější zástupci malířského a slovesného kubismu vyznávat katolictví, proč by to také nemohl skromnější umělec český? Jistě katolictví svým zdůrazněním řádu, kázně a formy — musí býti umělci sympatickým. Především však je to touha po duchovní jistotě, která ho přivádí ke katolictví v době relativismu, která nemá žádných pevných hodnot. Není třeba, abychom dělali demagogii z těchto závěrů. Stojí-li dnes mnozí katolíci nebo ti, kteří s katolíky sympatisují, v čele uměleckého snažení i u nás, je to dobrým znamením obratu. Pochybuji však, že by naše oficiální kruhy katolické měly na tom nějakou zásluhu, neboť tam se nejméně sleduje — Bohu žel — tento důležitý

úsek fronty. Podle mého mínění je to přímé i nepřímé působení Josefa Floriana a Jar. Durycha, jež nám připravilo tento radostný obrat.

Osnování látky vlastivědné.

Jan Kachlík.

V 6. čísle minulého ročníku Věstníku jsem uvedl k tomuto tématu několik ukázek podrobného rozvrhu učiva a zdůraznil osnování *na základě zeměpisně-přírodovědně-kulturním*. Poukázal jsem zejména na partii: Vodní toky, jež bývá zhusta opomíjena, vlastně tak, že se tyto poznatky u žáků prostě předpokládají. Není to však pouze tam, namnoze i v jiných partiích učiva se zanedbává hříšně mnoho.

Zde pojednám nejdříve o tom, kterak postavití na konkrétní pojmovou základnu učivo o podnebných poměrech územních.

Při výkladech o kolmé členitosti určitých povrchových celků, často odkazujeme žáky na barevnou stupnici příslušné mapy, vštěpujeme jim, aby rozlišovali výšky podle ní. I když jsme vynaložili hodně úsilí, aby žáci pochopili způsoby, kterými je terén zakreslován, totiž, doprovodili výklad hojnými konkrétními ukázkami, profily a vrstevnicovými plastikami, zbývá ještě mnoho neujasněného. Jmenovitě tenkrát, chceme-li, jsouce do důsledku věrní myšlence, čísti z mapy, vymámiti na žácích, aby se vyjádřili o podnebí určitého území.

Zmatené odpovědi pramení z nevědomostí o tom, kterou úlohu mají zalesněná i bezlesná pásma kopců či hor. Potom je nutno se vrátiti k domovské katastrální mapě, neukazuje-li se tato vhodnou, tedy k mapě okresu. Hlavně však dovolávatí se zkušeností žáků o podnebných poměrech prostředí známého, trpělivě vyvoditi poznatky toho druhu tak, abychom je snázeji aplikovali na zjevy, při územních celcích, obdobné. Co nejvíce zkušenostmi třeba podepřítí poznatek, že mezi polohou krajiny (území) a podnebím jejím je určitý vztah, zdůvodniti, proč mluvíme o poloze chráněné, o vlivu větrů, oblačnosti a srážkách. (Sám pojem „podnebí“ žádá si svědomitého výkladu, tak jako rozlišení pojmů tepla a teploty.)

Mám zkušenost, že právě pro vytčený úkol nedovedou žáci z mapy, ani podle skutečné orientace polohu krajiny odhadnouti, ježto si neuvědomili, co onu polohu určuje. Žádám tedy, aby směr pásma kopců zakreslili si v náčrtech markantní čarou. Představy o celkovém sklonu půdy nabudou zase sledováním vodních toků a předělové, vodní čáry. Všimajíce si podnebí domácího kraje, docházíme často k zajímavým srovnávacím úvahám. (U nás na příklad podnebné poměry na slavkovsko-bučovsku a vysočině drahanské, v mnohém odchylné!)

Mezi činiteli, jež podnebí spoluurčují, nelze ovšem opomenouti účinku dopadajících paprsků slunečních, jelikož posléze, na vyšším stupni, najdou tu žáci odůvodnění podnebných pásem na zeměkouli.

Nyní jsem vlastně u jádra nadepsaného tématu. Uvědomím-li si vše toto, pak osnování vlastivědného učiva nebude nahodilé, nebo jen zpracováno s hledisk podřadných, nýbrž bude stopovati onu pří-

činnou spojitost a pojmovou příbuznost, aby onen země-přírodovědný „projekt“ byl plně osvětlen.

Učivo vybíráme tudíž podle ústředního hlediska, jemuž podřizujeme vše, co s ním organicky souvisí, co je pojmově příbuzné. Při osnovném hledisku — podnebí, volil jsem tuto strukturu:

I. *Příčiny místní, prvořadé:*

1. Kolmá členitost:

- a) Nadmořská výška.
- b) Směr pásma kopců (hor).
- c) Sklon půdy.
- d) Vliv větrů,
- e) lesů, jezer, rybníků.

2. Zjevy atmosferické:

- a) Rozdíly tepelné.
- b) Vzdušný tlak.
- c) Oblačnost.
- d) Srážky vodní.

II. *Příčiny druhořadé (světové):*

- 1. Světové strany.
- 2. Příslušnost k podnebným pásnům na zeměkouli.
- 3. Vliv moří a mořských proudů.

Veškerá látka vlastivědná naléhavě žádá plánovitého rozdělení, směrnic a vůdčích osnovných hledisk, jichž ovšem může býti několik, ne však mnoho, poněvadž každým z hledisk nutno se obírat déle — 2 až 3 měsíce a důkladně, aby bylo účele dosaženo, jakož i vyučovacího cíle.

K vytčeným poznatkům vhodně nás budou *uváděti* promyšlené vycházky, soustavná pozorování prostředí a okolí se vším, co je pro podnebné poměry určitého místa příznačné.

K normálním učebním osnovám pro měšť. školy.

Vojtěch Hlaváčka.

I. odbor.

(Čeština, zeměpis, dějepis.)

Rozsáhlé reformní hnutí, které již před několika lety bylo uskutečněno v Americe a jež dalo také podnět k reformním pokusům u nás, má svůj výraz v normálních učebních osnovách, jež budou zavedeny počátkem roku 1933-34 v I. až IV. tř. měšť. škol.

Třebaže nové osnovy byly značně pozměněny, hledíme-li k původním návrhům, přece přinášejí pozoruhodné myšlenky jak v organizaci vyučovacích předmětů a učebního materiálu, tak také ve vnitřní práci učitelově i žakově. Chtějí upravit cestu k *činné škole*, v níž bude práce, ale také odpovědnost spočívati především na žákovi. V tom je důležitý moment výchovný. I klasifikace podle nových způsobů, tedy *testy*, má vésti žáka ke kritickému pozorování a správnému posuzování vlastní práce a vyvarovati učitele subjektivitě.

Předměty I. odboru liší se značně uspořádáním učiva od prvních návrhů.

Ve vyučování mluvnickém upouští osnovy od dřívějšího cyklického osnování, předvádějící vhodně přehled devatera druhů slov hned v I. tř. a rozvádějící je přiměřeně později v dalších třídách. Snad pouze slovesa — vedle podstatných jmen základ řeči — měla býti místo v II. tř. raději v I. tř., jak bylo v prvním návrhu osnov. Velmi dobré je uspořádání slovesnosti. Zatím co dříve byly probírány všechny druhy básnictví i prosy pouze ve II. tř. bez vhodných ukázek, rozděluje je nové osnovy přiměřeně vyhledem k chápání žákovu do všech 3 ročníků. Ve čtení rozeznává se vedle čtení hlasitého i tiché čili pro sebe. Cílem dřívějšího čtení bylo naučiti žáka krásně číst, což bylo ovšem velmi problematické, neboť většina žáků tohoto cíle vůbec nedosáhla. Pro praktický život je mnohem cennější druhý způsob. Nesouvislá a chaotická čítanková četba je vhodně doplněna ucelenými díly. K samostatnosti, pěknému vystupování a kritičnosti vedou žáka příležitostné proslovy, osnovami doporučené. Vedle tohoto mluveného slohu, jehož účelem je hladké, třebaže jednoduché vyjadřování, zaslouží nemenší péče i sloh psaný. Doporučují se konkrétní témata; žáci si mají všimati a zapisovati zkušenosti ze života přírodního, společenského a četby. Vedme žáka k tomu, aby *uvědoměle* pozoroval události a zjevy kolem sebe! Dávati za slohové práce různé úvahy je příliš abstraktní a žákovi těch let nepřiměřené. Celkem možno říci, že jazyk vyučovací je dobře rozvržen a může přinést mnoho blahodárných změn.

Méně šťastné je rozvržení zeměpisu, které vycházejíc z ČSR. v I. třídě, přechází ve II. tř. k ostatním dílům světa mimo Evropu, již potom dává do III. třídy. Dosavadní rozdělení zeměpisného učiva, jež šetřilo zásady „od bližšího k vzdálenějšímu“, bylo *nepoměrně lepší*. Budeme-li učit na př. o Australii, musíme se zmíniti, že je kolonií Anglie, o níž nebudou žáci ničeho věděti. A kromě toho právě o evropských zemích slyší žáci denně, takže jistě nejsou jim tak neznámí jako mimoevropské.

Dějepis nedoznal ve svém rozvržení zvláštních změn; pouze správně klade v I. tř. větší důraz na dějiny české, předváděje ze starověku pouze ukázky z dějin kulturních. Ale nové a velmi dobré je *pojetí* dějepisného učiva. Vyzdvihuje se po zásluze stránka výchovná, neboť účelem dějepisů není naplniti vědomí žákovo jmény, letopočty a historickými fakty, jako spíše naučiti ho hledati příčinné souvislosti historických dějů, jež nám buďtež nejlepšími učiteli! Výborné je stálé přirovnávání k událostem nynějším, aby žák dovedl oceniti kulturní vývoj a pokrok a měl jasný obrázek dějů nejen minulých, ale i dnešních. Moderní dějepis chce vychovávat budoucí generaci pro mír; proto má „vésti k porozumění životu vlastního národa i národů cizích a k vědomí důležitosti lidské práce, jakož i k *vědomí jednoty všeho lidstva* atd.“, jak praví osnovy.

Při zpracovávání a rozvržení předepsaného učiva podle těchto normálních osnov bylo by dobré rozdělit učivo pololetně, jak jest také dovoleno. Měl by snazší práci nejen učitel, ale především žák,

který by se mohl cele věnovati jedné práci, aniž by ji musel přerušovat druhou.

Doufejme, že nové osnovy přinesou škole *nového ducha*, jehož má jistě zapotřebí.

Pracovní škola a její metody.

Antonín Krejčíř.

Z celé té disharmonie reforem vyznívá nejvíce přece jen jeden tón. Ozývá se v něm volání po škole pracovní.

Není to v dějinách výchovy po prvé. Setkáváme se totiž s požadavkem pracovní školy již v Platonových Zákonech. V dobách pozdějších objevuje se zvláště výrazně ve snahách Pestalozziho, u něhož je chápána spíše jako škola řemeslná. Myšlenky Pestalozziho, přenesené na půdu americkou, staly se semenem, které v odlišných poměrech amerických přineslo zvláštní plody, jak je nalézáme v pracích amerických pedagogů, zejména pak Johna Deweye. Jeho zásady přizpůsobil německému prostředí Kerschensteiner, který jich použil při nové organizaci mnichovského školství pokračovacího. Jeho příklad byl tak svůdný, že lákal k napodobení i školy národní.

V Evropě pomohla pracovní škole k vítězství světová válka. Po ní totiž počíná proti dosavadní škole ostrý boj, zvláště ve státech, které válku prohrály. Ty vinu své prohry svalují na rozličné činitele a ve značné míře ovšem také na školu.

Je zajímavé čísti ty výtky, činěné staré škole. Jest jich tolik, že jimi naplňují celé knihy.

Viny staré školy jsou v přehledu podle německých pedagogů tyto:

Po stránce *organizační*: Stavovství a roztržetost, která je příčinou roztržetosti národní.

Po stránce *administrativní*: Je založena na nedůvěře, a poněvadž dozorčí orgány jsou zároveň orgány správními, vládne v ní místo vedení a rad poručníkování a nařízení, které dělá z lidí stroje a pouťá je tam, kde by mohlo bez obavy ponechatí volnost.

Po stránce *finančního nákladu*: Školství pokládáno za podnik nevýnosný a náklad na ně svaloval jeden na druhého: obce na země a ty na stát.

Po stránce *zákonodárství*: Zákony dělala vláda a politické strany bez ohledu na ty, kteří na nich mají největší zájem: rodičů a učitelů.

Po stránce *psychologické*: Učivo vzdálené dětskému chápání a logicky uspořádané bez zřetele na psychologický vývoj dítěte.

Po stránce *didaktické*: Práci školní ovládal princip látky (didaktický materialismus), který předkládal dětem ne to, co vábí jejich ducha, ale co uznali za dobré ministerští radové u zeleného stolu. Učivo pro budoucí povolání neupotřebitelné, ale přesně vyměřené, na leta, měsíce, týdny a dni i hodiny bedlivě rozdělené a stálými rozvrhy připevněné. Tak hlavní péče je věnována probírání učiva a nikoli dětem, zvláště když učitelstvo je hnáno touhou uloviti větší kousek inspektorské přízně, již lze dosíci za práci přes míru, stanovenou osnovami.

Po stránce *výchovné*: Po stránce tělesné přílišné omezování pohybu v době, kdy potřeba pohybu je vedle čistého vzduchu a potravy nejdůležitější potřebou dítěte, a po stránce duševní — přílišné užívání záporných prostředků výchovy: napomínání, zákazů a trestů místo kladných: příkladu, pobídky, uznání, pochvaly a odměny, nesprávný poměr k práci, v níž vidí jen prostředek zisku, nikoliv dobro samo v sobě, a dále: nedostatek výchovy citu a vůle. (Příště dále.)

PRAKTICKÝ UČITEL

Dělení. Děti snadněji pochopí písemné dělení, nenapíšeme-li součiny dělitele a podílu (jednotlivých jeho číslic) pod dělenec ani při počáteč. výkladu. Na př. příklad počet.: $482 \text{ Kč} : 2 =$ Dvě ve čtyřech jsou obsaženy $2 \times$. Kolik zbude ze čtyř, když si z nich vezmeme 2×2 ? Nic. Toto nic můžeme si při počátku učení dělení naznačiti dvěma vodorovnými čárkami (později ne), abychom mohli žákům říci, že další číslici dělence sepíšeme si za to, co zbylo. Tak pokračujeme dále. Před písemným dělením vypočteme příklad z paměti, těžší aspoň přibližně. — Při sečítání a j. užívejme někdy hojně obdoby, na př. $8+4$, $18+4$, $28+4$, $140+38$, $240+38$, $100-23$, $200-23$, $850+ = 1000$, $1850+ = 2000$, 2×2 , 2×20 , 2×200 , $9:3 = 90:3$, $8:4 = 80:40 =$.

Jak opravovat deníky? Kontrola pravopisu má veliký význam a musí se tedy díti systematicky. Není ovšem třeba a není to ani technicky možno, aby učitel nosil domů denně stohy deníků. Kontrolu lze provést ihned při práci, ve škole. Při diktátě nebo při cvičení učitel chodí mezi žáky a ihned opravuje. Oprava, to jest pomoc dítěti. Za hodinu lze zkontrolovat všechny žáky, ovšem ne u všech celá cvičení. Velmi dobře působí vzájemné opravy žáků. Vydátnou pomůckou jest též grafický přehled chyb, který žáky nutí k ušlechtilé revnivosti.

Poznámka z mluvnice. Když jsme poučili žáky na př. o citoslovcích, uložíme jim, aby v čítárně nebo v knihách z příruční knihovničky sami našli nějaké věty s citoslovci. Kdo takovou větu najde, jde si ji napsat na tabuli. Přihlásí-li se najednou více žáků, píší věty podle abecedy.

Čtení novým postupem na vyšším stupni obecných škol a na měšťanských školách. Doporučuji, abyste v prvních měsících věnovali všechny hodiny jazyka vyučovacího jen čtení a naučte žactvo čísti mechanicky a s porozuměním. V první třídě

měšťanské školy budete celé září čísti; látku mluvnickou snadno pak proberete v dalších měsících, kdy nebudou děti zápasiti s mechanickým čtením. Na konci září pak žactvo testujte, jak rychle čte a jak čtenému rozumí. Potom, podle vlastního pozorování žáka a podle výsledku tohoto testování zařadte si žactvo ve třídě (pracovně) do dvou skupin; ale to bude jen ve čtení. Při vyučování čtení v jednotlivých skupinách postupujte takto: Žactvo máme již tedy rozděleno ve dvě skupiny: slabší čtenáři a lepší čtenáři. Lepší skupině dejte k tichému čtení tento postup: 1. přečtete si nadpis článku a jméno spisovatele. 2. Čtete pozorně, pomalu a cizí slova nebo výrazy a vůbec čemu nerozumíte, vypíšete si do poznámkových sešitů. 3. Čtete tak pozorně, abyste dovedli bez divání se vypravovat obsah čteného. 4. Všimněte si osob, zvířat, věcí atd., jež v článku jednají a řekněte nám po přečtení, kdo se vám líbí, kdo nelíbí a proč. 6. Přemýšlejte, jaké poučení byste si vzali z celého článku nebo i jednotlivých odstavců. 7. Vzpomínejte si, zdali jste podobné myšlenky, podobné poučení již našli v jiných článcích nebo i knihách. 8. Vzpomínejte si, zdali jste něco nečetli již od tohoto spisovatele, zdali víte něco z jeho životopisu. 9. Rozhodněte, jak byste tento článek nazvali: pohádka, pověst, povídka atd. V obou skupinách dbejte ještě tohoto: a) při vypravování obsahu celého článku nebo odstavce dovolte žákovi, aby směl napřed vypravovat obsah slovy spisovatelovými; b) potom ať jiný žák vypravuje obsah na vaše otázky; c) ať vypravuje obsah svými slovy; d) ať najdou žáci za vaší pomoci nebo i bez ní hlavní myšlenku a vedlejší myšlenky; e) ať sestaví kostru (osnovu) celého článku; d) ať provede myšlenkový rozbor věty nebo odstavce, který si poznačil v článku po straně tužkou jako pěknou a nechť poví, v čem vidí krásu tohoto odstavce nebo

věty. Učme žáky vnikat do obsahu jednotlivých neznámých cizích slov. Při této příležitosti by mohli žáci říci (na vyšším stupni) vady stylisace v některém odstavci nebo větě; g) ať hledají tendenci (účel) článku a ať hledají a řeknou doklad z dřívějších článků, ze soukromé četby vlastní knihovny nebo žákovské knihovny ve vlastní pracovně nebo i ve třídách dřívějších. Umožni jim tuto práci h) výpisky myšlenek, krásných vět nebo odstavců, napsaných na osmerce papíru. Tyto výpisky se vždy v poslední hodině týdne klasifikují (hodnotí), totiž se dávají výpisky se stejnou ústřední myšlenkou do jedné obálky, na niž je tato myšlenka napsána jako heslo. Několikerým čtením si žáci myšlenku zapamatuji a mohou i výpisků použití ve slohových cvičeních. ch) Obsahy soukromě přečtených knih mohou vypravovati pak v klubu čtenářském, nebo i přečísti krásné úryvky atd. Způsob čtení v jednotlivých skupinách: Necht žáci slabší skupiny čtou hlasitě a dbejí,

aby četli přesně mechanicky. Ať čtou očima napřed, nesprávně vyslovené slovo necht žák hlasitě opakuje, necht dbá znamének ve slově i za větou; dbejme logického a přirozeného přízvuku pro jednotlivá slova a celé věty. Po tomto čtení hlasitě připravme slabší skupinu na čtení tiché, ovšem v menším měřítku jako v lepší skupině a vraťme se ke čtenářům lepší skupiny, s nimiž hovoříme o tom, co četli a pak s nimi také chvíli čteme mechanicky. Protože se s obsahem článku již seznámili a četli si jej již po tichu, budou čísti pěkně mechanicky i logicky. Práce v lepší skupině vám půjde velice rychle a po rozhovoru o četbě, dejte lepší skupině nějakou tichou práci, třeba, aby charakterisovali osoby v článku jednající nebo, aby krátce napsali děj článku a vraťme se k slabší skupině, s níž podobně hovoříme a čteme. Ovšem, při tomto postupu musíte čísti více než jednu hodinu. Dosavadní rozvrh ustupuje do pozadí. Týdenní volný večer, Prosetín.

Projev Ústředního výboru katol. školství.

Ústřední výbor katolického školství, v němž má své zástupce i náš Říšský svaz katol. učitelstva (předseda posl. Vičánek a místopředseda prof. Novák), pracuje ve shodě s katol. Slováky o otázkách našeho katol. školství a s ním paralelně postupuje podobný orgán německých katolíků v ČSR. Tato instituce vydala o Dérerových osnách tento projev:

Ústřední výbor katolického školství československého děkuje vřele nejdůstojnějšímu episkopátu, že se postavil v čelo Katolické akce v otázce školské a v naprosté jednotě a souhlase všech svých složek volá ke katolické veřejnosti, aby se zvýšeným zájmem věnovala se vždy akutním otázkám školským a v život uvedla vystupňovanou aktivitu na tomto nejdůležitějším úseku Katolické akce. Ústřední výbor katolického školství šetří práv všech činitelů, oprávněných jednati o školských problémech, ale žádá, aby také stát respektoval ostatní činitele, zvláště pak katolickou Církev a katolickou rodinu. Ústřední výbor jest odhodlán v činy uváděti plány, týkající se katolického školství, a to počínajíc zárukou za nerušenou náboženskou svobodu a umožněnou výchovu náboženskou na školách veřejných a končíc nejvyšším cílem — katolického školského programu, totiž — svobodnou katolickou školou, k níž jest i státu splnění spravedlivou povinností. Ústřední výbor apeluje na všechny katolické činitele, jednotlivce i korporace, aby svými skutky osvědčili svůj zájem o školské potřeby katolíků a všemi prostředky, k nimž jsou oprávněni, jako věřící katolíci a jako občané státu, zasadili se o mocný pokrok Katolické akce školské.

ORGANISAČNÍ ZPRÁVY

Ke změnám ve vedení „Věstníku“. V minulém čísle „Věstníku“ otištěna byla zpráva o vedení „Věstníku“. Tato zpráva nebyla valnou hromadou Říšského svazu, která se konala v Praze 2. února, vzata na vědomí, protože tam nebyla vůbec přednesena. Býv. redaktor „Věstníku“ na valné hromadě nebyl, ani zprávy valné hromadě nepodal, a není tudíž tato zpráva nikterak směrodatná. Valná hromada rozhodla z vážných důvodů o změně v redakci i administraci a její opatření směřují ke klidu a k jednotě katolického učitelstva. — Josef Vičánek v. r., odb. uč., poslanec, předseda Říš. svazu katol. učít. — Karel Žamberský v. r., odb. uč., tajemník Říšského svazu katol. učít.

Valná hromada Říšského svazu katol. učitelstva se konala v Praze 2. února. Řídil ji předseda poslanec odb. uč. Josef Vičánek, který podal obsáhlou zprávu o školských aktuálních otázkách. Zprávy funkcionářů byly po obsáhlé debatě schváleny. Ve volbách byli zvoleni: Předsedou odb. uč. a poslanec Josef Vičánek, místopředsedy prof. Ant. Novák z Prahy a odb. učitelka F. Daňhová z Čes. Budějovic, tajemníkem odb. uč. Karel Žamberský z Břeclavě, redaktorem Věstníku odb. učitel Fr. Hanzelka z Hodslavic, pokladníkem odb. uč. Alois Reček z Uh. Hradiště. Členy říšského správního výboru: Ant. Krejčíř, odb. uč., Slavkov, Jaroslav Švidrnoch, ředitel měšť. školy, Oldřišov, Ludmila Kučerová, prof., Šlapanice. R. Budělovská, odb. učitelka, Praha, Václav Šlajs, odb. uč., Plzeň, a J. Vojáček, prof., Praha. Revisorem Říšského svazu zvolen odb. uč. Vojt. Hlaváčka z Přerova. Schválena opatření letošního prázdninového kursu v Báňské Bystřici, jehož ředitelem potvrzen uč. Jan Kuncěk, ze Stříbrnic. Říšský svaz přistoupil za člena světového svazu katol. pedagogů, v němž je sdruženo 31 katol. učitelských spolků ze 14 států s více než 200.000 členstva. Svaz vydá prohlášení o aktuálních školských otázkách, zejména o reformách Dérerových. Jednání, které trvalo více než šest hodin, bylo sledováno s velikou pozorností a zájmem a přineslo mnoho nových námětů k systematické činnosti Svazu. Val. hromadě byl přítomen zem. šk. inspektor dr. Štěpánek.

Valná hromada zem. spolku katol. učitelstva v zemi moravskoslezské. 29. prosince 1932 konala se v Brně valná

hromada moravskoslezského spolku katol. učitelstva za pékné účasti. Valnou hromadu zahájil a řídil předseda spolku odb. uč. a poslanec Josef Vičánek. Zprávy spolkové byly jednomyslně schváleny. Valná hromada jednala pak všechny důležité školské i stavovské otázky, které zvláště dnes se učitelstva katolického týkají. Volby byly provedeny aklamací a byly jednomyslné. Bylo zvoleno 11 členů výboru, 4 náhradníci a 3 revisoři. Do výboru zvoleni: Marie Bartysová, učitelka, Lipník, Frant. Hanzelka, odb. uč., Hodslavice, Ant. Krejčíř, odb. uč., Slavkov u Brna, Ludmila Kučerová, prof., Šlapanice, Jan Kuncěk, správce školy, Stříbrnice, Ludmila Procházková, učitelka, Nivnice, Stanislav Spáčil, říd. učitel. Svatý Kopeček, Jaroslav Švidrnoch, ředitel měšť. školy, Oldřišov na Hlučínsku, Alois Reček, odb. uč., Uh. Hradiště, Josef Vičánek, odb. uč. a poslanec, Uherské Hradiště, Karel Žamberský, odb. uč., Břeclav. Náhradníci: Ludvík Štěpán, odb. uč., Karvinná, Jan Jančařík, odb. uč., Uh. Brod, Vojtěch Hlaváčka, odb. uč., Přerov, a Jaroslav Kříž, uč., Nosislav. Výbor zvolil jednomyslně předsedou Jos. Vičánka, místopředsedy Ant. Krejčíře a Lud. Kučerovou, jednatelem Fr. Hanzelku a pokladníkem Al. Rečka. Přes všechny překážky, které v poslední době ztěžovaly práci v zem. spolku, ukázalo se, že spolek jest v názorech jednotný, svorný, ucelený a ukázal také pevnou vůli a rozhodnost pokračovati v jednotě v odpovědné práci pro rozmach spolku. Tato jednota a rozhodnost, kterou valná hromada ukázala, jest pevnou zárukou, že práce spolku v příštím období bude opravdu intenzivní a plodná. Spolek stojí před velkými úkoly a má snahu tyto úkoly řádně vyplnit. Na této cestě zaslouží, aby byl podporován celou katol. veřejností.

Brněnský odbor konal členskou schůzi v neděli 22. ledna 1933. Předseda řídící učitel Otakar Pavlík zahájil schůzi proslovem o navrhovaných školských reformách. Odb. učitel Vladimír Klement pojednal na základě četných výřatků o nenávistném, protikatolickém duchu učebnic pro měšťanské školy, zvláště dějepisů, čítanek a mluvnic. (Elaborát vypracoval za přispění kol. L. Kučerové a Mat. Treglerové.) Jednohlasně odhlasovali členové resoluci, v níž upozorňují poslanecký klub čsl. strany lidové na tuto vadu učebnic a žádají, aby poslanecký klub ihned se

domáhal nápravy u ministra Dérera. Odbor zajistí si také podporu Katolické akce.

Valná hromada brněnského odboru se koná v neděli 19. února t. r. o 10. hod. dopoledne v zasedací síni Typosu, Běhounská 22. Odb. učitelka Matylda Treglerová zahraje na harfu skladby Čajkovského, Škvorové-Falladové a j. Výbor spolku zdvořile zve všechny své členy. V. K.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOL. UČITELSTVA

IV. pr. kurs v Báňské Bystrici od 2. do 15. srpna 1933. Kurs jest v části programové úplně připraven a bude jistě překvapením, jako leta minulá. *Přihlašte se již nyní* u kol. J. Kunc-ka, zat. spr. šk., Stříbrnice, pp. Měrovice n. H. *Kursovni poplatky* za ubytování a stravování i exkurse jsou *stanoveny na 450 Kč* pro ty, kteří zaplatí kursové *do 15. července 1933.* Po 15. červenci platí již kursové 500 Kč. Použijte této výhody a usnadněte práci kol. Rom. Kudělkovi. *Všichni účastníci budou mít 50-procentní slevu na dráze.*

Schůzka v Praze o pololetí byla přátelská a přinesla povzbuzení.

O pololetí se sešlo několik lyžařů, „nezalyžařivších si“ o vácích.

Postupně v katolických časopisech bude fungovat tisková služba IV. kursu. Sledujte ji! Propagujte IV. kurs a závčas se přihlaste. Pište kol. Kunckovi své dosavadní zkušenosti a rady, obětujte své modlitby za zdar IV. kursu. Přihlášeným budou zaslány složenky.

Albert Vyskočil, docent IV. prázdn. kursu v Báňské Bystrici, vzkazuje těm, kteří mají zvláštní zájem o literaturu: Vyzván předsedou Kunckem, abych i letos se činně účastnil na kursu v Báňské Bystrici, rozhodl jsem se, že pojednám o autonomii básnického díla se zřetelem k naukám a teo-

riím, dnes běžným, které se snaží vysvětlovat vznik a růst básnického díla nikoliv z jeho pravých kořenů, nýbrž z příčin a okolností příliš zevnějších. Doufám, že tak přispějí k ucelení a vyjasnění předešlých výkladů o poesii, které poznali účastníci kursů v Krumlově a na Sv. Kopečku.

Avšak nejen přednášející, ale i posluchači předchozích výkladů postřehli nedostatek trpného naslouchání a následujících debat příliš omezených vyměřeným časem a nad to postrádajících vhodného prostředí, jímž není publikum, u kterého nelze předpokládati tak intenzivního zájmu o estetické otázky v písemnictví. Toto poznání vedlo k ustavení semináře, který doufáme zavést na několik dní v době báňsko-bystrických kursů.

Aby však práce v semináři se potkala s očekávaným výsledkem, bude třeba, aby jeho účastníci si připravili otázky, jimiž jsou zneklidňování, již předem a včas sebrali pokud možno hojný materiál, jehož účelné zpracování bude předmětem našeho semináře. A. V.

PRO A PROTI

NOVÝ INSPEKTOR.

Monolog Fr. Opatrného z Ulekané Lhoty.

*Co mám dělat, Bože milý?
inspektor už zas je jiný!
Tohle to je pěkné, hezké!
Tento prý je z Obce české.*

*Člověk neví, jak se točit.
Ze Svazu do Obce skočit?
Jak bych neměl jiné práce
než měnit legitimace.*

*A teď, po čem jenom jezdí?
člověk je hned s károu ve zdi.
Starý honil tělovědu,
tento prý zas vlastivědu.*

*Rozvrhy prý jakés vydal.
Nekoupit je? To bych si dal!
A pak, kde je v politice?
Po té musím sáhnout klíce.*

*Jak jdou sluchy o něm tají,
v agrární prý je partaji.
No, dnes jsem socialista. —
Zítřka? Agrárník dojista.*

Puntík.

Protestantismus ve filmu. Nový čsl. film *Mizející svět*, který má zachytit národopisnou krásu Slovácka, je jistě pěkný, pokud podává takové obrazy. Děj je sentimentální a zaráží, že je důkladně filmována evangelická modlitebna, ačkoliv moravské Slovácko je přece čistě katolické.

Zbytečné pochůzky. Zástupcové Českosl. obce učitelské ještě s několika zástupci podobných spolků navštívili ministra škol. a nár. osvěty, aby mu tlumočili své požadavky. Jsou hodně radikální: pro přechodnou dobu dvouleté vysokoškolské vzdělání učitelstva, zrušení učitelských ústavů už od nového školního roku, zřizování pedagogických akademií dvouletých jen v sídlech vysokých škol, finanční podporu pro školu vysokých studií pedagogických a zřízení pokusné vyšší střední školy (Athaeneum). Kromě toho se tito zástupcové staví za všechny reformní návrhy ministerstva školství. Pochůzka tato byla dokonale zbytečná. Jednak dnes není finanční úhrady na tyto plány, jednak o reformních návrzích ministerstva nebudou rozhodovat učitelé, nýbrž parlament. Aktivita pokrokového učitelstva je pěkná, ale v tomto případě zbytečná.

ŠKOLSKÉ A PRÁVNÍ ROZHLEDY

Spravedlnost pro učitele a učitelky na Slovensku a na Podkarpatské Rusi. Na Slovensku a na Podkarpatské Rusi je dosud mnoho učitelů a učitelek z historických zemí, kteří by rádi přestoupili na obecné a měšťanské školy do západních zemí republiky, protože na východě slouží již delší dobu. Bohužel, namnoze okresní školní výbory se stavějí

velmi neochotně k jejich žádostem, ač by jistě bylo v zájmu spravedlnosti, aby učitelé a učitelky, kteří sloužili dlouho za poměrů a okolností velmi těžkých na východě republiky nebo na menšinových školách, mohli se vrátit na svá dřívější působiště nebo vůbec do poměrů klidnějších. Přebytek učitelstva všech kategorií ovšem tomu nepomáhá.

Reforma školské správy. Dérerova reforma školské správy jest v podstatě jistě známa. Podáváme některá detailní ustanovení navrhovaného zákona. Unifikace školství nebude se vztahovat na školství zemědělské, které i nadále zůstává pod správou ministerstva zemědělství. Zástupců učitelstva je v navrhovaných zemských školních radách 12, s výjimkou ZSR v Užhorodě, kde jich má být jen 9. Dvě třetiny těchto zástupců patří učitelstvu škol národních, třetina učitelstvu škol středních, správní senáty jsou tříčlenné (předseda, zástupce učitelstva a občanstva) a usnášejí se ve všech věcech, kdy zem. šk. rada má v konkrétních případech vydati v oboru své působnosti rozhodnutí neb učiniti opatření a tím deklaratorně určití nebo konstitutivně upravití právní situaci jednotlivce nebo právnické osoby aktem právní moci schopným. Počet zástupců učitelstva v okr. šk. radě se řídí počtem učitelstva veř. škol obecných, měšť. a pomocných v okrese. Do 50 učitelů jsou 2, do 100 3, do 200 4, jinak 5. Plenární schůzi okr. šk. rady může být vyhrazeno rozhodování o presentacích na uprázdněná místa učitelská. Správní senáty u okr. šk. rad se zřizují podobně jako u ZSR. Zatímni obsazování učitel. míst a zatímni překládání učitelstva se musí dít v dohodě s okr. škol. inspektorem. Ve sporech rozhodne ZSR. Učitelé a profesori jmenování inspektory jsou zproštěni výkonu služby. Přísluší jim plat dosavadní a cestovní a dietní paušál stanovený min. škol. a nár. osvěty. V místní škol. radě jsou zastoupeni učitelé, rodičovská sdružení jedním členem a občanstvo (dvakrát tolik co učitelstva). Místní škol. výbory se zřizují v obcích smíšených národnostně, kde je státní škola. Do sborových škol. úřadů mohou být voleni státní občané čsl., kteří mají aspoň 26 roků a mají volební právo do obcí. Do místní škol. rady vy-

jimkou jsou volitelní i učitelé, kteří nesplňují těchto podmínek, nelze-li jinak obsadit všechna místa učitelská. Školníci a školní zřízení nemohou být členy míst. šk. rad. Funkční období ZŠR je 6, okresních 6, místních 4 leta. Tyto návrhy, podle prohlášení min. Šrámka, nestanou se však v této formě zákonem, neboť lidová strana k nim zásadního souhlasu nedá.

Způsobilý byt, výše nájemného. Nelze uznati, že byt je způsobilý, když nájemné jeho jest tak vysoké, že jest pro zaměstnance vzhledem k jeho služebním požitkům nedostupné. Výše nájmu musí být úměrná kvotě, která normální podle výše služného připadá na byt. Tato kvota jest podle tendence zákona asi ve výši činovného. Nález Nejv. spr. soudu z 12. V. 1932, č. 8003/82.

Cestovní výlohy, náhrada. Podle dekretu dvor. komory z 21. V. 1912, č. 71 Sb. pol. zákonů měli úředníci při svých služebních cestách použití zásadně povozu (poštovních koní). Z této zásady stanoveny byly výjimky jen pro železnice min. nařízením z 10. III. 1849, ř. z. č. 158, pro parolodě min. nařízením z 8. III. 1851, č. 52 ř. z., pro parní tramvaye a elektrické dráhy min. nař. ze 16. VI. 1887, č. 80 ř. z.

Tyto normy nemohly být dotčeny pouhým nepublikovaným usnesením min. rady ze dne 4. VI. 1920. Pokud toto usnesení ukládá úředníkům použití i autobusů, které nemají zvláštních oddělení roztržiděných, jest neúčinné. Nelze proto na místo jízdného II. třídou vlakem dáti náhradu ve výši jízdy autobusem.

Příjezdné při použití autobusu přísluší podle bodu 6 odd. II. usnesení min. rady ze 4. VI. 1920. Nález Nejv. spr. soudu z 2. V. 1932, č. 15189/32.

MÍSTÁ, OZNÁMENÍ, RADY

Pravidelné vycházení „Věstníku“. Toto číslo z technických důvodů (změna redakce) nebylo možno vydati ve stanovenou dobu (k 15. únoru). Příští čísla budou vycházeti však pravidelně 1. a 15. každého měsíce.

Upozornění příspívatelům. P. T. dopisovatele a příspívatelé prosím, aby mi laskavě napsali své adresy a uvedli, o čem by chtěli pravidelně psát. Mnozí z nich mají v redakci jistě příspěvky,

nepodepsané, aby bylo možno uvést vše do pořádku. Organizační zprávy z odborů pište, pokud možno, stručně, pouze věci podstatné. Zajímavé přednášky uvádějte ve stručném výtahu.

Redaktor.

Úmrtí naší členky. V Králově Poli zemřela 7. února 1933 členka zem. spolku moravskoslezského sl. Marie Jiříčková, učitelka v. v. Tamtéž byla pochována 9. února. R. i. p.

Přednášky katolické Charity. Svaz katolické Charity v zemi moravskoslezské (Olomouc, Wilsonovo nám.) má řadu krásných přednášek o své činnosti se světelnými obrazy. Poplatek za jednu přednášku činí pouze 60 Kč. Též několik serií pohádek pro děti se světelnými obrazy. Kolegové a kolegyně, upozorněte v místních katol. spolicích na tuto akci katolické Charity!

Upřázdňené místo. V Místříně u Kyjova na Slovácku upřázdňeno jest místo řídicího učitele. Osada jest čistě katolická, škola šestitřídní. V místě mají převahu katolické spolky, početně silný Orel a velmi slabý Sokol. Obec jest 5 km vzdálena od Kyjova, se kterým městem jest železniční a autobusové spojení. Bližší informace podá vd. farní úřad a předseda mršk.

LITERATURA

V. Komárek—dr. Frant. Trávníček, Mluvnické vyučování. Upozorňujeme na tuto pozoruhodnou knihu p. zem. škol. inspektora Komárka a univ. prof. dra Trávníčka, která je v mnohém výbornou pomůckou k vyučování mluvnice. Obšírný posudek a rozbor přinese později.

Kamna a stolokrbý

„FENOM“

dobré výrobky za levnou cenu.

PRAHA II.,
Václavské nám. čís. 33.
Tel. 23.264.

Školy a učitelé zvláštní
cenné výhody!

Novinka: Kachlová kamna v kov.
kostře TERNO (syst. Fenom.)

SUKNA, módní vlněné pánské i dámské látky kupujte u **Hezína a sp., Humpolec!**

Vzorky obratem na požádání. Vyjde i ochotně veštic plateb, podmínkami, odvoláte-li se na Věstník.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Fr. Hanzelka, odb. uč. v Hodslavicích. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povolena výnosem pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce: František Hanzelka, odb. uč. v Hodslavicích, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská.) Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

Socialistická demokracie.

Sociálně-demokratické učitelstvo pod záštitou své strany postavilo se rozhodně za ohlašované Dérerovy školské reformy a v řadě schůzí více méně navštívených dělá pro ně náladu ve veřejnosti. Není pochyby o tom, že i my si přejeme určitých správních změn ve školství. Už jenom trvání okr. škol. výborů ve složení od převratu ukazuje, že ve školské správě bude třeba změn.

Ale nemůžeme pochopiti, proč právě socialistické učitelstvo tak houževnatě ředruje vliv byrokracie ve školství, který by byl uzákoněním návrhů Dérerových určitě posílen a rozšířen. Neboť není nikde zajištěno, že by byrokracie ve školské správě musela být orientována socialisticky.

A my máme se socialistickou školskou správou zkušenosti ne příliš lákavé. Nebylo terorisováno ve jménu demokracie a jednotné fronty jen dělnictvo, ale i učitelstvo. Vzpomínáme-li těchto neblahých dob, tož jen proto, abychom zdůraznili, že socialistické usilování o demokracii ve školství vzbuzuje v nás nutně pocity, že tato demokracie má býti pouze a jedinečně socialistická. Tak úzké vymezení demokracie nás tedy nenadchne k tomu, abychom zvedli dlaně k potlesku nad reformami ministerstva školství, nehledě ovšem k věcným nesprávnostem, kterých ani socialistická demokracie nedovede zapřít.

Demokracie ve školství musí znamenat odpolitisování školy. Socialistické strany této záruky v nejmenší nedávají. Budiž nám tedy dovoleno, abychom na jásoť socialistického učitelstva zřeli hodně skepticky.

Nebezpečí neproveditelných zákonů.

František Hanzelka.

Starostenský sbor okresu mor. budějovického se pozastavil nad náhlým přeložením okr. škol. inspektora Bollarta a poslal ministru školství dru Dérerovi list, z něhož vyjímáme:

Z listinného materiálu, opisu stížnosti, tendenčních novinářských zpráv stranického tisku tak i zpráv šířených na okrese nabyt starostenský sbor přesvědčení, že p. insp. Bollart byl pro svou otevřenost a snahu zavést do mnohých škol pořádek, také snad i pro své politické přesvědčení neodpovědným způsobem pomluven a zesměšněn. Hovoří se veřejně o tom, kdo boj zahájil, vedl a ještě dnes vede. V souvislosti této jmenováno je několik málo učitelů politicky velmi exponovaných.

Předsednictvo starostenského sboru snažilo se podle možnosti osobně a pomocí přičleněných starostů vyšetřit některé stížnosti a pomluvy a nabylo přesvědčení, že téměř většina údajů je nesprávná, tendenčně upravena a skreslena se zřejmým úmyslem vyvolat u nezasvěcené veřejnosti tak i u nadřízených úřadů nepříznivý dojem o schopnostech tak i charakteru pana inspektora Bollarta.

Rok od roku zhoršoval se poměr učitelstva k venkovu. Venkovský učitel, jediný to inteligent na vesnici, někdy i na farnosti v mnohém případě nemá dosti ohledů k zvyklostem a citům venkovského člověka žijícího daleko od měst. A není správné, tvrdí-li se, že p. insp. Bollart zaváděl pozdravy „Pochválen“, jak se skoro posměšně napsalo, nebo modlení. Potvrzujeme tuto dnes, že dávno před tím rozumný učitel nebránil pozdravu vžitému po staletí, nebránil také modlení, když si toho celá obec přála. Zdůraznil-li p. insp. Bollart tuto toleranci, byla zcela na místě už proto jen, že několik obcí bylo zamořeno bojem o pozdrav či modlitbu, bojem, který pokroku více škodl natropil nežli užítku. Venkov u nás nezapomněl ještě neblahého vyházení křížů ze škol.

Nevíme, jakého přesvědčení politického nebo náboženského p. inspektor Bollart byl. Nechceme také (podobně jako jmenovaný starostenský sbor) zasahovati do úředního šetření, které prý je v proudu. Nás zajímá zásadní otázka tímto případem ilustrovaná.

Stojí-li občanstvo proti školním úřadům, je to zjev nezdravý a nebezpečný — škole nebezpečný. Neboť nikdo nebude popírat, že škola je tu pro občanstvo a že občanstvo chce v ní vidět přítele, rádce, nikoliv instituci, na kterou nutno platit a která se obrací proti občanstvu.

I zákony a nař. mají své meze. Zákony a nařízení musejí být takové, aby je bylo lze plnit. Bylo sneseno mnoho námitek proti tak zvaným výnosům Habermanovým, které se dotýkaly náboženských úkonů ve školách. Ke všem vážným námitkám přidáváme ještě jednu: zneklidňují občanstvo tou měrou, že na mnohých místech musely učitelské sbory ustoupiti tlaku občanstva, kříže zůstaly ve školách, modlitba zůstala. Výnosy se neosvědčily a tam, kde byly proti vůli občanstva uskutečněny, vznikla mezi školou a občanstvem propast, která škole stále škodí.

Ve Francii mají rozlukové zákony jen proto na papíře, že by se prostě bez velkých vnitřních otřesů nedaly provádět; záleží někomu na tom, abychom měli také haldy zákonů neproveditelných?

Jestliže tedy rozumné učitelstvo chápe, jak potřebná je shoda školy a rodiny, měli by to tím spíše chápat nadřízení. Zatím, z případu mor. budějovického se zdá, že uvážlivost a rozumnost takových inspektorů budeme kárati přeložením nebo suspensí.

Dokud nebudeme mít oddělených náboženských škol, vždy bude škola na svou škodu jevištěm a odrazem kulturních i jiných zápasů veřejnosti. Bylo by povinností školské správy, aby uvážila tento stav a poučila vychovatele, jak v těchto poměrech třeba

pracovati ke klidu. Zatím naše školská správa hřeší opomnutím povinné péče v tom smyslu.

Na žádném jiném úseku civilizačního a kulturního pokroku v republice nebylo tolik osobních srážek, osobního napadání, falešného osočování a disciplinárního šetření jako na poli školském. Odtud pramení onen neklid v našem školství, který budeme marně zalepovati oslnivými reformami.

Případ mor. budějovický je nevyřešen. Nemáme zájmu na osobách, ale máme zájem na věci, zájem na našem školství a jeho klidném vývoji. A trváme na tom, že škola je příliš vzácnou a drahou institucí, než aby měla být zneklidňována a její výchovný cíl mařen stálými osobními aférami, které vyvěrají z neproveditelných, papírových výnosův a nařízení, jež byly dělány bez ohledu na mentalitu občanstva.

Francouzský případ s rozlukovými zákony je školním příkladem. Bude příkladem i pro naše, řekněme, ministerstvo školství?

KALEIDOSKOP

K 7. březnu, 7. březen, prezidentovy narozeniny, se slaví povětšinou na školách způsobem srdečným. Dílo Masarykovo zasluhuje také, aby národ neustrnul jenom ve formálních a loyálních projevech. Mladá generace, která má budovati stát, potřebuje v první řadě, aby jí byl vštípen vzor, k němuž by měla a mohla míti i citový vztah. Toho vyžaduje zájem státní, který neustávají zdůrazňovati i čl. katolíci. Učitelstvu je dán úkol ještě jiný: aby totiž přešlo od laciných, z brožurek načerpaných poznatků, k soustavnému poznávání díla (a zejména literárního) Masarykova. I pro katolické učitelstvo, kritickým aparátem vyzbrojené, poskytuje životní dílo Masaryka — vychovatele, neobyčejně mnoho cenných poznatků. Poznávají je a učí se z něho hcuževnatosti, organisovanosti, přísným mravním hlediskům, toť naše povinnost, neboť brzo přijde doba, kdy katolíci budou muset hájiti kladné hodnoty Masarykova díla.

Mnich v krunýři. 10. února neslavil československý národ s okazalostí šedesátin Josefa Floriana. Úplně v intencích tohoto velkého a nám často nesrozumitelného katolíka, jehož dílo vyrůstá stranou všech literárních událostí v tichu staroříšské samoty. A jehož Dobré dílo přes to vykonalo a vykonává svůj pronikavý kulturní vliv. Josef Florian, dříve posluchač Masaryka, profesor reálky, který se vzdal služby, protože nesouhlasil se školským systémem, který vyučoval své děti soukromě doma a „nedal je kazit do našich škol“, zůstává živým svědomím národa i katolíků. Ohnivý vyznavač Leona Bloye, jehož útočnou a pamfletickou formu přinesl do naší pokrokově-puritánské prostřednosti, nenávislný stíhač omezeného buržoy, který poctivě platí daně, nekrade a má svůj fixní plat, člověk věčně stíhaný pro dluhy a houževnatě vzdorující ustáleným formám obchodování, úroků a právních úskoků, nemohl ovšem strhnouti za sebou masy, před nimiž ostatně, jako před všeobecným atd. hlasovacím právem má hrůzu jako před zjevením satana. Nesmlouvavý katolik, ctitel La Saletty, věřící v zázrak a v poslední soud, středověký rytíř, aristokrat se štítem chudoby, už poznáváte, že to zjev naprostého anachronismu. Nuž, nechť jsou soudy o něm jakékoliv, dělá-li si z nich někdo něco, tedy ne Florian, tento dik-tátor klášterní přísnosti, který se dovedl rozejít z fanatismu myšlenky s každým věrným či spíše malověrným,

jedno je jisté, že neoral svou brázdou nadarmo. Přivedl k nám Bloye, d'Aurevillyho, Villier d'Isle Adama, M. Schwoba, G. K. Chestertona, Yeatse, C. Norwida, R. Schickele, středověkou mystiku (sv. Alžbětu Šénavskou, Mecht. Magdeburskou, Kat. Emmerichovu), Svaté Otce, objevil G. Grosze a H. Matisse, které teprve nedávno adoptoval komunismus jako oficiální malíře zániku sociálního řádu kapitalistického a kdo by vypočítal všechno, co nám přinesl tento churavý, poloslepý fanatik víry? Výbojný aktivismus katolický po převratě čerpal, snad neuvědoměle, z jeho díla, které stále a stále okouzluje mladé duše. Jeho školské názory a plány, plány Studia, tak pozoruhodné, nebyly zdaleka oceněny. Ale jsme spokojeni, že mnoho našich mladých chápe Florianovo dílo a bude se k němu stále vraceti, protože jeho dílo je Dobré dílo. K šedesátce gratulovat je už pozdě a stejně si na to staroříšský mnich nepotrpí. Prohlížíme tedy jeho krásné svazky, které nám ukazují nové cesty poznání a myslíme, kolik bylo třeba odřikavosti, jak musel v tomto muži být pochován ubohý zploštělý svět, aby vše to spatřilo světlo světa! Dobré dílo nelze zaneřaditi obchodními cenami, Floriana nelze trápit konvenčními gratulacemi, kdo pochopil, tomu zbývá modlitba.

Dobré dílo vychází ve Staré Říši, země moravskoslezská. Hanzelka.

Básník národního liberalismu. Školní oslavy 25letého úmrtí Svatopluka Čecha nebyly ovšem vypočítány na to, abychom se zadívali do díla tohoto eminentně českého básníka. Revisionismus, který v naší literatuře ku podivu ostře a důkladně zhodnotil dílo Hálkovo i Vrchlického, nalezne brzo, že dílo Svatopluka Čecha je typickým příkladem národního liberalismu. Je-li Čech dnes opuštěn od čtenářů, i literární kritika brzo vysloví svůj soud nad tragikou básníka, který byl až tolik český, že jeho filosofie povětšinou nemůže ukojit nové obzory a nové úkoly svobodného občana. Krach liberalismu i na něm je příliš patrný.

Slučování středních škol. Ministr vyučování prohlásil, že je u nás skutečně nadbytek středních škol a že se uvažuje o tom, jak by střední školy mohly být v některých místech sloučeny. Těžkou otázkou je ovšem, co s nezaměstnanými profesory, jichž je na 900.

Rodičovská sdružení. Rodičovská sdružení byla u nás v roce 1932 okrouhle při 6.000 školách a sdružovala na půl milionu rodičů.

Úspěchy vojenské správy s negramotnými. Řada vojenských kursů pečuje o to, aby se negramotní vojáci naučili číst a psát dokud presenčně slouží. Od převratu do roku 1932 se na vojně naučilo číst a psát přes 40 tisíc mladých mužů.

Pracovní škola a její metody.

Antonín Krejčíř.

(Pokračování.)

V celku stará škola hřešila přemírou intelektualismu. Děti prý se v ní neučily myslet, ale jen pamatovat. Dresírovány prý byly jako koně ve vozu, až odvykly každému samostatnému pohybu a samostatnému myšlení a přivykly nesamostatnosti v rozhodování i jednání a stávaly se bytostmi bezradnými, čekajícími, až se zatáhne otěží. Všechna organisace školství a jeho zásady byly prý tak uspořádány, jako by démonové všech svých schopností použili k tomu, aby vymyslili, co člověka dělá nevolníkem, člověkem nesamostatným. Škola prý pěstovala ctnosti poddaných a ne ctnosti vůdců, a anonym v knize „Die Tragedie Deutschlands“ praví, že průměrný Němec je tisíckrát raději odpovědnosti zbaveným otrokem a slepým, ale svědomitým výkonným strojem, než těžkou odpovědnost nesoucím a na svůj úsudek odkázaným člověkem. Vedlo by daleko, kdybych tu chtěl rekapitulovat celý ten rozsudek, který byl vynes

nad starou školou. Toto snad postačí, aby bylo zjevno, co vedlo Německo a také Rakousko k urychleným školským reformám.

Nás reformní horečka nezastihla hned, poněvadž pokolení, které tvořilo stát, vyšlo také ze staré školy, která se neodlišovala od školy německé tolik vnější organizací, ani náplní učiva, ale duchem. Žilo v ní vědomí národního útisku spolu s touhou zbavit se ho stůj co stůj.

Když však v blízkém našem sousedství konány byly pronikavé reformy, vznikla u nás s počátku obava, abychom nezůstali pozadu a nakonec zastihla nás reformní horečka také. Aby ovšem reformy byly odůvodněny, bylo nutno napřed odsouditi starou školu. Nebylo by nezajímavé přirovnati výtky, kterých se v našem pedagogickém tisku dostalo naší staré škole, k výtkám sousedů. Není pochyby, že tu spáchána byla nejedna nespravedlivost, ale to se vymyká úzkému rámci tohoto referátu, ale je myslím třeba upozorniti na to, že zejména obvinění, nanesená proti staré škole, po stránce výchovné, která tvoří vyvrcholení rozsudku nad školou německou, u nás se dobře nehodila a byla proto nahrazena důvody jinými.

Dr. Příhoda, hlava našich reformistů, žádá reformu školy především z toho důvodu, aby se zaklínilo vyučování a výchova do společenského dynamismu. Podle něho je aktivita znakem civilisované západní společnosti dneška v opaku k meditaci, duchovnímu životu staré Evropy a dnešní Asie, pokud se nezaklínila do dynamismu lidského vývoje, jak to učinilo Japonsko.

Ideálem dnešní společnosti je podle něho činný, pracující člověk, podržující přírodu cílům kolektivu.

A takového člověka má vychovati nová škola. V Německu jí říkají pracovní. Příhoda ji jmenuje produkční, ale to jest jen jiný název pro touž věc.

Tato nová škola nemá vychovávat lidi s mnohostrannými zájmy, ale duchy rozhodné, lidi praktického života, ne individualisty s harmonicky urovnaným vzděláním, ale s přímým pohledem pro životní potřeby a s určitou přípravou pro vykonávání povolání a pro službu společnosti. Má v ní býti více než dosud cvičena smělost a samočinnost, aby vedly k samostatnosti a podnikavosti.

Tento výchovný cíl nové školy podrobil známý švýcarský pedagog Foerster ve spise „Charakter und Schule“ kritice a vyjádřil se o něm takto: „Je správné posunout produktivní živel do popředí, zvláště ve městech, kde dítě se stává bytostí jen receptivní, reagujícím aparátem, součástí davu, která se nechává hnát a strkat. Jeho konání je vlastně pasivitou. Metody didaktické mají i na vývoj povahy větší vliv, než si obyčejně myslíme. Rozumíme-li charakterem neochvějnou duševní sílu, která tvořivě vniká do života, místo aby byl člověk určován zvenčí, tak jest jasno, že výcvik v aktivním a produktivním chování k různým předmětům vyučovacím má veliký význam. Na druhé straně pak nutno hleděti, abychom nepřestřelili. Už proto, že pochází z americké tovární civilisace, kde hrozí nebezpečí, že z člověka bude vytvořen stroj. Tak by se prospělo našemu školství jen tehdy, kdyby se napřed osvobodila reforma školská od zbytečného amerikanismu a podřídila ideálu vyššímu než je americký. I Ameri-

ka už cítí, že jí dosavadní cíle nestačí. Sami Američané praví, že jejich kultura zajde zbožňováním práce, nepřipojí-li k svému duchu kus toho evropského a asijského.

Čeho je k tomu potřebí?

Je třeba odmítnouti to americké přepínání pojmu samočinnosti, a to zcela jednostranné jejich zdůrazňování živlu produktivního ve vzdělání člověka. Receptivní a produktivní mají jít vedle sebe jako vdechování a vydechování.

Stálým zdůrazňováním produktivnosti ztrácí se smysl pro hlubší pronikání do životních otázek, pro to, co Římané nazvali slovem *humanitas*. Je třeba čeliti příliš jednostrannému zanášení produktivních úkolů a vztahů do vyučování. Plným právem poukazuje Neumann, že činnou školou je možno zabřednouti do nebezpečného experimentování na úkor dítěte, nezodpovíme-li si dříve dobře otázky: Kdypak může dítě rozvinouti tolik aktivního propracování a produktivnosti, aby dávky učiva zvládlo? Je spontánní nebo dokonce produktivní zvládnutí učiva v každém věku školním možno?

A dále. Což není dítě v mnohých letech určeno spíše k trpnému přijímání poznatků a nemá spíše schopnost přijímat od učitele podávané učivo než je produktivně zpracovávat? Jen produktivní školou bez cvičení receptivnosti, která vede k pokoře, k uznání autority a poslušnosti, vychovávají se takoví lidé, které nemůže nikdo vystát, kteří nedovedou nikdy poslouchat, nýbrž chtějí vždy jen sami mluvit, lidé, kteří nedospějí nikdy k pravé sociální kultuře, protože jsou stále opojeni svým výkonem a nemají trpělivosti vnímat cizí život s hlubokou receptivní účastí. Takové jednostrannosti zatvrzují nitro a vytvářejí panovačné charaktery, povrchní aktéry a nepoučitelné svěhlavce."

Jestli pracovní škola staví nový ideál výchovný, pak ve vnitřní práci znamená úplnou přestavbu dosavadních metod. Stručně ji lze vyjádřiti formulí Hergetovou: „Vždy a všude samočinná práce zá- kova, spojená s ručním zaměstnáním všude, kde je to nutné a možné. Vycházeti má z životních zájmů dítěte, t. j. od látek blízkých smyslovému poznávání dítěte a má na všech stupních udržeti s nimi souvislost. Učení se má státi pracovním procesem. Aby se jím plně stalo, musily by býti splněny některé předpoklady. Musilo by se především trvati na tom, aby tato činnost dětí vyplynula z jejich nitra spontánně (činnost vynucená je robota) a aby dětem ponechána byla úplná svoboda cest k uskutečnění samostatně volených cílů, k nimž by činnost jejich směřovala vědomě, neboť jen svobodnou činností, která směřuje k uskutečnění vědomě stanoveného cíle, lze jmenovati práci.

Snad proto se Příhoda vyhýbá názvu pracovní škola. Příslušná kapitola v Racionalisaci nese název „Produkční škola“. Každou činností se opravdu něco produkuje — ale nevyhýbá se tomu názvu v samé kapitole takto nadepsané, kde věnuje náležitou pozornost i pracovním metodám.

Jmenuje pracovní metody dvě: problémovou a projektovou. Původcem obou je Jon Dewey.

(Příště dále.)

Rozpočet ministerstva školství a nár. osvěty.

Karel Žamberský.

Národní shromáždění projednalo právě státní rozpočet na rok 1933. Bude dobře, když se blíže seznámíme s rozpočtem ministerstva školství a národní osvěty. Rozpočet min. školství vykazuje celkovou potřebu 979,471.800 Kč, je to 11.3 proc. ze všeho vydání rozpočteného pro státní správu. Vyšší částky než ministerstvo školství mají jen min. financí a národní obrany. Oproti loňskému rozpočtu snižuje se rozpočet ministerstva školství o 34 milionů 727.200 Kč, vyjádřeno v procentech o 3.4 procenta. Uvážíme-li, že celkové snížení rozpočtových vydání oproti minulému roku činí 7.3 proc., vidíme, že ve školství se škrtilo velmi opatrně.

Rozpočet ministerstva školství dělí se ve 14 titulů, jež v přehledu vykazují tuto potřebu:

1. Ministerstvo školství a národní osvěty	18,168.400 Kč
2. Dozor na školy	16,641.300 Kč
3. Národní školství	297,862.050 Kč
4. Střední školství	196,575.000 Kč
5. Odborné školství	126,921.679 Kč
6. Vysoké školy a vědecké potřeby	167,126.825 Kč
7. Školské a kulturní styky s cizinou	11,190.446 Kč
8. Sociální péče o studentstvo	9,000.000 Kč
9. Ochrana památek, archivnictví	6,057.000 Kč
10. Umění	23,945.900 Kč
11. Lidová výchova	2,175.000 Kč
12. Příspěvky	140.000 Kč
13. Kultus	100,893.200 Kč
14. Pensijní požitky nestátních osob učitelských	2,775.000 Kč

Titul 1. zahrnuje v sobě plat ministrův, osobní i věcné výdaje ministerstva, školských referátů v Bratislavě a v Užhorodě. Letos jsou tyto výdaje o 1,275.000 Kč nižší, snížení jde na vrub platových srážek zaměstnanců. V ústředí v Praze je systemisováno 373 míst, z toho 21 učitelů národních škol, u referátu v Bratislavě 165 míst (35 učitelských) a v Užhorodě 19 míst (15 učitelských). Věcné výdaje ústřední správy (cestovné, stravné, nájemné z budov, kancelářské potřeby atd.) činí 2,890.000 Kč.

Dozor na školy národní, střední i odborné vyžádá si v příštím roce nákladu 16,641.300 Kč, z toho vydání osobní činí 13,037.300 Kč. I tu se ušetří vzhledem k r. 1932 1,278.700 Kč. V tomto titulu jsou obsaženy výdaje na zemské školní rady, okresní školní výbory, školské inspektoráty, odborné inspekce a pod.

Na národní školství je v rozpočtu pamatováno částkou 297 milionů 862.050 Kč. Je zajímavé, že tato částka je o více jak devět milionů Kč vyšší než v rozpočtu na rok 1932. Je tedy vidět, že na národním školství státní správa zatím nehodlá přísně šetřit, nebrání se aspoň zvyšování počtu tříd na Slovensku a Podkarpatské Rusi, jímž je zvýšená potřeba způsobena. Z této částky vydrží

se státní školství menšinové (115,297.000 Kč), státní školy na Slovensku (109,763.250 Kč) a na Podkarpatské Rusi (47,316.200 Kč). Máme nyní 245 měšťanských, 1231 obecných, 5 pomocných a 841 mateřských menšinových škol. Na Slovensku je 124 měšť. škol státních, 1379 lidových, 12 pro děti úchylné, 121 mateřských. Kromě toho podporuje stát na Slovensku 2829 škol (více jak pět milionů Kč). V tomto titulu je také zařazeno na podporu pedagogických a didaktických snah 4 a půl mil. Kč.

Střední školství bude podle rozpočtu vyžadovati nákladu v roce 1933 196,575.000 Kč, je to skoro o 15 mil. Kč méně než v roce 1932. Osobní výdaje činí 183,330.000 Kč. Stát vydrží celkem 145 středních škol v Čechách, 75 v zemi moravskoslezské, 46 na Slovensku a 9 v Podkarpatské Rusi. 81 je jich německých, 8 maďarských, 4 ruské a 1 polská. Ke střednímu školství počítají se i učitelské ústavy, na něž bude třeba nákladu 21 mil. Kč. Stát vydrží 44 učitelských ústavů, 8 ústavů pro vzdělání učitelek domácích nauk a 4 ústavy pro vzdělání pěstounek. Z jednotlivých středních škol vyžaduje nejvyššího nákladu německé reál. gymnasium v Bratislavě (1,454.900 Kč), nejmenšího reál. gymnasium v D. Kubíně (278.000 Kč). Z učitelských ústavů vyžaduje nejvyššího nákladu ženský učit. ústav v Praze (900.000 Kč), nejmenšího německý koedukační v Opavě (261.000 Kč).

Na odborné školství preliminarují se celkové výdaje částkou 126 milionů 921.679 Kč, o 10,658.321 Kč méně než roku předešlého. I tu jde převážně o náklad osobní (94,813.679 Kč). Stát vydrží celkem 36 obch. akademií, 51 obchodních škol, 29 středních škol průmyslových, 57 odborných škol průmyslových a 73 škol pro ženská povolání.

I náklad na vysoké školy je letos o 1,726.825 Kč vyšší, podobně i státní péče o umění vykazuje náklad o 31.8000 Kč vyšší. Další tituly: kulturní styky s cizinou, sociální péče o studentstvo, ochrana památek, lidová výchova a kultus mají snížené výdaje. Poměrně velké snížení postihlo lidovychovu — o více jak 3 miliony Kč.

Z celkové sumy rozpočtených výdajů zabírají osobní výdaje 748,753.600 Kč, věcné jen 230,718.200 Kč, osobní jsou zvýšeny o 7 mil. Kč, věcné sníženy asi o 42 mil. Kč. Lze z toho seznati, že ani zákon o platových srážkách nezpůsobil pronikavé snížení osobních nákladů v oboru školské správy, neboť je nutno počítati s tím, že zaměstnanci postupují do vyšších platových stupnic a kromě toho je nutno v některých oborech počet zaměstnanců i zvýšit.

Na úhradu všech výdajů může školská správa v oboru své působnosti opatřiti ze školného, z úroků různých fondů a pod. jen částku 28,707.750 Kč.

PRAKTICKÝ UČITEL

Jak možno uplatnit diferenciaci ve čtení. Ze své krátké praxe vím, že děti nerady čtou z čítanek, poněvadž

články z nich dobře znají již napřed. Máme u nich vynucovat pokleslý zájem, či je možná jiná cesta k cíli? Na

každém stupni jsou žáci, jimž dělá značné potíže i čtení mechanické. Kolik minut výcviku (hlasitého čtení) připadá na jednoho žáka? Jak upravit hodinu čtení, aby se co možno nejvíce slabých čtenářů vystřídal a dobrým žákům dala četba zajímavá? — Rozdělna jsem si žáky na dvě skupiny. V první jsou velmi dobří čtenáři. Vybírali si ze žákovské knihovny svázané ročníky vhodných časopisů, zabavili je a podepsali se na ně. V každé hodině z nich čtou, neznámé pojmy, ba i celá rčení vypisují do zvláštních sešitů, kam si znamenají i pěkné myšlenky, čímž si tříbí i sloh. Čtou sami, potichu. Tím se důkladně vycvičí ve čtení „pro sebe“, poněvadž v životě velmi zřídka uijeme čtení hlasitého. Slabí a slabší čtenáři čtou z čítanek. Vystřídají se častěji, takže pokroky jsou značné. A kromě toho! Probudila jsem u nich febnivost dostati se co možno brzy do I. skupiny a zájem o četbu, což je nejdůležitější věc. Čtou (cvičí se) i doma. Vzbudím-li zájem pro četbu, což se podaří teprve tehdy, jsou-li zdolány obtíže mechanického čtení (neumí-li dítě číst — nerado čte), získám velmi mnoho i pro ostatní předměty, jako mluvnici a pravopis, sloh, ba i vlastivědu. Aby i žáci I. skupiny poznali články v čítance, čtou z ní také, ale teprve při čtení s výkladem (tedy při druhém ano i při třetím čtení). Ke konci hodiny (5—10 min.) se žáci první skupiny dotazují na neznámé věci, vypravují obsah toho, co četli, jindy jej krátice napíší. Šl.

Podrobné rozvržení osnov pro měšť. školy vydal Říšský svaz učitelů měšť. škol. (Cena 29 Kč.) Podávají velmi podrobně celé normál. učebné osnovy. Jsou ale učivem přímo nabity a na mnohých místech se úplně odchylují od úředních. V některých předmětech, týká se to hlavně I. odboru, zarážují učivo, jež ani v normál. není, jinde zase vynechávají. To hlavně v jazyce vyučovacím. Zejména je přímo dobytá literatura pro III. a IV. tř., která se omezuje pouze na přehledy v čítankách. Nedbá vůbec myšlenkových proudů v literatuře a básnických škol. Ve slohu zejména ve vyšších třídách doporučuje témata příliš abstraktní, úvahy, jež jsou žákům těch let velmi odlehlé. Nejnešťastnější je rozvržení dějepisu. V I. tř. ztrácí bez náležitého užitku 3 měsíce přehledem českých dějin a pak zbytečně

prodlévá u starověku a středověku, zatím co nejnovější dějiny české přímo odbývá. Rozhodně toto rozvržení není vhodné, takže ho nelze doporučovati. —a.

Co zařadit do podrobných osnov z mluvnice? Nemůže býti na rozpacích, co zařadí do podrobných osnov z mluvnice, kdo si všímá chyb v dětských projevech slohových a zaznamenává si je. V tomto směru se budou podrobné osnovy jednotlivých škol značně lišit. —o—

Dějepisné náčrtky ve škole obecné. Nové učebné osnovy doporučují koncentraci kreslení s ostatními předměty vyučovacími, hlavně s vlastivědou, realiem, obč. naukou. V dějepise je zvláště potřebno učivo kresbou doplňovati. Jednoduchým náčrtem víc vyložíme, než dlouhým výkladem. Není třeba, aby učitel dějepisu byl kreslíř. Jednoduchý náčrt zhotoví i neodborník předem na balicím papíru, nebo před vyučováním na obrácené straně tabule. Někdy však je potřebno, aby žáci viděli vznikající náčrt. Pak nezbývá, než vzít křídlo a kreslit před žáky. Kreslite-li před dětmi, mějte v ruce zmenšený náčrt, nakreslený na papíře.

Náčrtky kreslíme na tabuli přímo při výkladu. Žáci obkresluji do náčrtníků buď současně nebo na konci hodiny.

Složitější tvary ponecháme na příští hodinu kreslení. Použijeme buď tužky nebo pera obyčejného nebo redisového podle toho, kterou techniku v kreslení procvičujeme. — Takto kreslíme nikoliv podrobnosti, ale ucelené dějepisné stati, pojednávající buď o určité osobě nebo období v dějinách. Náčrtky označíme krátkými nápisy.

Leč doposud jsme neměli pramenů, z nichž bychom brali náčrtky. Tomuto nedostatku odpomohlo dílo Ed. Weicheta: „Dějepisné náčrtky“. Vyšlo nákladem Ústř. nakl. uč. čs. v Praze VII., ve 4 sešitech za 50 Kč. Dílo obsahuje na 100 tabulích téměř 1300 náčrtů, většinou zdařilých. Tabule jsou ovšem přecpány materiálem, který musíte často pracně vybírat. Náčrtky jsou sestaveny chronologicky a následuje vždy jedna strana kreseb a jedna strana textu. Záleží na učiteli, aby vybral ukázky vhodné, schopnostem žactva přiměřené. Bohužel, text není všude historicky správný. Obrazů a jiných dějepisných pomůcek je ve školách žalostně málo. Nezapomínejme, že dítě miluje změnu; že dlou-

hý výklad umožňuje žáka i učitele a často bývá marný. Kreslení oživuje vžitou dogmatickou formu dějepisné výuky. Pamatujme též, že při črtání uplatňují se i typy zrakové a motorické.

Můžete namítnouti, že osnovy ne-

doporučují obkreslování s tabule. A přece — tímto způsobem se dobře procvičí ruka i oko. Na nižším stupni je to často nejrychlejší a nejjistější způsob procvičení nového tématu, nebo opravení hromadné chyby. Jaro Šk.

Preláta dra Josefa Kachníka vlastenecký čin.

Krajinský odbor katol. učitelstva na Uhersko-Brodsku obrátil se počátkem února na pana preláta v záležitosti jím zřízené „Nadace vychovatelské knihovny J. A. Komenského“ v Nivnici. Pan prelát sděluje, že otevření vykoná v den narozenin velkého jeho rodáka dne 28. března. Dr. Kachník učinil nadaci již v jubilejním roce desetiletého trvání československé republiky, že předpověď Komenského o osamostatnění národa českého stala se skutkem. V přípisě ministerstvu škol. a nár. osvěty v Praze píše, že věnuje 30.000 Kč a přidává k ní základem svou vlastní knihnici v ceně rovněž 30.000 Kč. Věnování nesleduje pouze vzdělání učitelstva, nýbrž má to býti pomník Komenskému v jeho rodišti. Jestli pan prelát jako badatel o rodiště Komenského pevně přesvědčen, že se Komenský v městečku Nivnici narodil. Již jako studenta lákala jej tradice, jež v místě se udržela; píše o ní roku 1885 v Časopisu vlasteneckého spolku musejního v Olomouci, str. 70. Badání svá uveřejnil roku 1888 tamtéž ve článku „O rodišti J. A. Komenského“. A když roku 1904 škol. rada Fr. Slavík našel v soudních aktech s M. Drábíkem v Bratislavě dne 6. července 1671 založených, podle nichž týž pod přísahou vypovídal, že „Comenius fuit... ex pago Comnya...“, dr. Kachník opětovně píše (v Č. v. sp. m. 1904): „Jest otázka rodiště J. A. Komenského definitivně rozluštěna?“ Roku 1920 uveřejňuje v příloze „Našince“ č. 259 ze dne 14. listopadu článek „Hrob a rodiště J. A. Komenského“, jenž i kanceláři p. presidenta republiky postoupil. A letos k otevření památníku dotiskuje již spisek, jehož první část bude obsahovati důvody, proč on hájí Nivnice. Šlechetný a štědrý zakladatel umísťuje knihovnu ve svém rodném domě v Nivnici č. 138, v němž trvání její „grunt v knihovně“ na budoucí časy byl zajistil. Knihovna obsahuje veškeré spisy Komenského, prvotisky staré, nové a všeliká komeniana a vychovatelské spisy, jež se budou z úroků nadace doplňovati; spravuje ji kuratorium, v němž jest tamní řídící školy obecné, katolický farář a starosta obce. Zemský úřad v Brně se zavázal, že bude o zachování nadace a jistotu jmění nadačního pečovati.

Jos. V. Hauerland.

ORGANISAČNÍ ZPRÁVY

Krajinský odbor katol. učitelstva na Hlučínsku konal dne 29. ledna 1933 v Hlučíně svou řádnou valnou hromadu. Předsedou zvolen kol. Teodor Ševčík, místopředsedou J. Švejnoha, jednatelem V. Solař, pokladníkem J. Bauer, ostatní členové výboru

A. Horníková a J. Tkačík, revisory účtů V. Nejedlý a J. Děcký, duchovním vůdcem zvolen vdp. prof. A. Wyka. Přisedící zem. výb. vdp. Fr. Derka promluvil o nutnosti naší organizace a bližší spolupráce, zvláště na Hlučínsku. Z volných návrhů: C. Le-

lek, jeho význam a potřebná oslava! Těšínský odbor konal v neděli 29. ledna v Orlové přednášku pro své členy a katolickou inteligenci Těšínska. Přednášel vzácný host vdp. dr. Bedřich Vašek, univ. profesor z Olomouce, na téma: Encyklika Pia XI. O znovubudování společenského řádu v duchu evangelia — význam její pro sociální život dneška. — V úvodě zdůraznil řečník, jak tato encyklika sv. Otce bohatostí myšlenek a neo-
hroženým jich vyhlášením je s to vyvolati revoluci, neboť znamená úplnou přestavbu lidské společnosti. Jaký účel mají hospodářské statky? Jsou prostředkem k dosažení cíle, ne však jen pro jedince, ale pro všechno lidstvo. Zámožný člověk je nástrojem Prozřetelnosti Boží, je služebníkem Božím. Čím větší majetek, tím větší odpovědnost před věčným Soudcem. Chceme-li lidi připoutati k životu, musíme jim dopomoci k majetku, dát možnost spravedlivé mzdy. Překonat třídní boj přestavbou lidské společnosti ve smyslu stavovské organizace. Uskutečnit myšlenku sociální spravedlivosti a lásky. Buď spravedlivý nejen k sobě, k jednotlivci, ale k celé společnosti lidské. — Encyklika buď východiskem ke Katolické akci. Každý pracuj na svém úseku k uskutečnění království Kristova na zemi. Toť jen několik myšlenek z encykliky sv. Otce, kterou vdp. dr. B. Vašek sám přeložil. Přednáška naše byla odpoledne. Dopoledne pak ještě přednášel milý host se vzácnou ochotou na okrskovém osvětovém orelském kursu na náměty: Stanovisko katolíka k sociálním otázkám, katolík ve veřejném životě politickém i nepolitickém, poměr katolíka k Církvi, odborové organizace a hospodářský život vůbec. Mnoho členstva odboru bylo i na této první velmi cenné a praktické přednášce. Jednáno také o přípravách k jubilejní valné hromadě odboru. Přípravuje se rozdělení odboru na odbory českotěšínský a fryštátský. Členstvu rozdány legitimace. Na valnou hromadu budou zoslané pozvánky.

Z uh.-hradištského odboru. Znakem všech počinů odboru je zvýšená účast a zájem členstva vyvěrající z opravdové touhy zdokonalení sebe i spolku. Na valné hromadě 15. ledna i na členské schůzi (12. února) bylo proneseno tolik námětů, že uskutečnění jich postačí, abychom byli zcela uspo-

kojeni. Začátek učiněn. V poslední schůzi mohli jsme již přivítati svého nového duchovního vůdce, dp. P. dra Habeše, rektora Pap. koleje na Velehradě, člena řádu jezuitského. Jsme hrdí, že právě jezuita bude řídit náš duchovní život. Pan rektor také v úvodní přednášce o duchovním životě určil, jak nás chce vésti, abychom vytrvali i při obtížích, které přináší svět, naši svěřenci a my sami sobě. Na začátku každé příští schůze bude míti promluvu. Mnoho zajímavého pověděl ve své přednášce p. uč. Kolek o Českých bratřích. Ukázal jak českobratrství tonulo v luterství a kalvínství, jak lakotná šlechta bratrská v době, kdy čeleď vymíňovala si denně dvojí maso, nechala v naprostém nedostatku živořiti své duchovní. Ti utmáceni po celotýdenním shonu za krajícem suchého chleba v neděli kázali prázdnotou zejícím sborům. Duchovní bratrství nemohli obstáti při svém vzdělání a synkové šlechtí plnili výtečné školy jezuitů. Přednáška vyjde tiskem jako příloha „Věstníku“. O valné hromadě Říšského svazu podal zprávu předseda jeho p. posl. Vičánek. Ve volných návrzích rozhodnuto, navrhnouti Zem. spolku pořádání speciálních kursů různých oborů (filosofie, pedagogiky, přírodních věd), ježto na normálních prázdninových kursech nelze se zabývali pouze některými věcmi; uspořádati exercicie pro učitele na Velehradě a hovořeno o možnosti generál. duchovního rádce. Odbor bude pořádati v letních měsících vycházky a zájezdy do okolních hor a podle možnosti i dále a na Slovensko, abychom nejen společně pracovali, ale také užili společného veselí. Nakonec kol. pokladník Kepřt prohlašuje, že spolkový měsíc je povážlivě lehký a je proto ochoten každou schůzi oboly do něho sbírat. Těm, kteří nemohou se schůzi zúčastňovati, budou posílány složenky, aby se nermoutili, že jim není dopřáno splniti povinnost. Na valné hromadě stanoveno vybírat jako příspěvek pro odbor 10 Kč, aby byla uhrazena aspoň rezie. Byla-li schůze čteně navštěvována, doufáme, že příště, 12. března, bude účast ještě větší. Na programu promluva dp. rektora a přednáška odbor. uč. Hanzelky.

Krajinský odbor katolických učitelů v Uh. Hradišti konal v neděli, dne 15. ledna valnou schůzi v Lidovém domě. Z jednatelské zprávy. bylo patrné, že

zdejší Krajský odbor katolických učitelů byl v minulém roce velmi činný. Každý měsíc konána byla členská schůze, na níž probírány byly důležité otázky pedagogické, organizační, sledovány časové události v ministerstvu školství, konány přednášky obsahu filosofického, náboženského, pedagogického a j. K většímu svému rozhledu a vzdělání uspořádal zdejší odbor v minulém roce několik exkursí. O pololetních prázdninách uspořádal exkursi do tabákové továrny a Domu umělců v Hodoníně, o velikonocích ve dnech 21. a 22. března exkursi do vitkovických železáren a dolů, o svatodušních svátcích zúčastnili se někteří členové zájezdu na orelské dni ve Vídni. Na valné hromadě 15. ledna zvolen byl předsedou Alois Reček, odbor. učitel v Uh. Hradišti, místopředsdkyní Anna Chybičková, učitelka z Jalubí, jednatelkou Heřma Kořínková, odbor. učitelka v Uh. Hradišti. Členové výboru jsou: K. Kovařík, Fr. Perníčka, M. Hejníková, Ant. Kolek, B. Snášelová, Fr. Šlosarová, J. Janík, H. Minaříková. Náhradníky byli zvoleni J. Kaňovský, V. Kadlčík, A. Korvasová. Pokladníkem je Ant. Kepřt, učitel z Jalubí, revisory účtů J. Pištěk a A. Chadimová. Další činnosti Krajského odboru katol. učitelů „Zdař Bůh“!

Jihočeský odbor konal členskou schůzi v neděli 5. února 1933. Na programu byla přednáška vdp. duchovního rádce o biskupu J. V. Jirsíkovi, v níž ukázána těsná souvislost Jirsíkova s národním školstvím a vyzdvížená zvláště duševní podoba velikána českého lidu. Byl velikým darem Božím, velikou milostí, kterou prokázal Bůh českým dějinám církevním a národním. Byl velikým vůdcem, inspirátorem a tvůrcem duchovním. Vyvolal na českém jihu nový život po stránce národní i náboženské, vnesl tam ducha plně katolického, který byl zdrojem i vroucího nadšení vlasteneckého a zajistil na dlouhá desetiletí rozvoj vnitřních sil katolických. Čerpáme z tohoto bohatého a čistého zdroje dosud i my v našem spolku, žije mezi námi duch Jirsíkův a řídí nás v osobě našeho vůdce — věrného odchovance a dědice ideí Jirsíkových.

Předseda Ústředí, pan profesor Novák, který s ochotou vždy mezi nás přijde a dovede pěkně povzbuditi, podal referát o valné schůzi Říšského svazu a aktuálních školských otáz-

kách, zejména reformách Dérerových. Vyslovil uznání našim velmi zdařilým kursům, našemu vůdci, jemuž děkoval jménem spolku za obětavou práci a hluboké její pojetí. Doufáme, že „prvenství“, které odboru přiznal, nebude členstvu důvodem k myšlence, že děláme dosti, nýbrž povzbuzením k práci ještě horlivější a ohnivější snaze ne o prvenství naše, ale o prvenství Kristovo — jeho pravdy a lásky!

Těšínský odbor koná pátou jubilejní valnou hromadu v neděli 12. března o 10. hod. dopol. v klášterní škole v Orlové. Promluví p. tajemník MCM Papica o školských reformách Dérerových.

Krajský odbor katolického učitelstva v Uh. Brodě vykonal svou valnou hromadu dne 12. února 1933 v Lidovém domě v Uh. Brodě. Zvolení: jednatelem kol. F. Goldmann, učitel v Havřicích, členem výboru kol. L. Válek, uč. ve Vlčnově, tiskovým referentem kol. J. Mihal, uč. v Bánově. Ostatní funkcionáři se nezměnili. Předseda spolku odb. uč. J. Jančařík děkuje zvláště kol. pokladní za svědomité vedení pokladny, prohlašuje valnou hromadu za skončenu a uděluje slovo přítomnému vdp. prof. P. R. Drábkovi, který promluvil o významu, vzniku a rozdělení vášní. Touto hlubokou a velmi poučnou přednáškou uvedl nás vdp. prof. do života vnitřního, poukázal na oběti vášní, ale i na to, že vašeň neplodí jen hrůzu, nýbrž dobro a krásno. Děkuji jménem přítomných vdp. prof. za krásnou přednášku s přáním, aby nás brzy navštívil. O „Mluvnickém vyučování“ promluvil zajímavě kol. Fr. Goldmann, uč. z Havřic. Protože už nemohla být debata, stane se tak v příští schůzi.

Ref.

Krajský odbor katol. učit. čl. v Olomouci konal v neděli 12. února 1932 členskou schůzi. Před schůzí byla adorace ve voršílském kostele, kterou řídil duchovní rádce odboru. Pak promluvil duch. rádce na téma: Kultura duše. Kultura duše je nade vši kulturu a odráží se ve svatosti života. Podle sv. Tomáše Akv. je nutná čistota duše a myslí, pak síla duchá, již je potřebí k nejjednoduššímu skutku, má-li býti správný. Nadchnouti duši kulturou křesťanskou potřebuje zvláště učitel, aby byl více schopen pěstovati něžné záhonky dětských duší. —

Pan ústřední taj. MCM Papica přednáší o Dérerových školských reformách. Jsou velmi nevhodné ve dnešní době. Štífeji promluvil o čtyřech návrzích, jež jsou vydány v úředním znění. Zaujal vůči nim kritické stanovisko jako katolík a věřící člověk. Stát dává výchovu, jež patří výhradně rodičům, do rukou učitelů. Slovo rodiče mizí ze zákonodárství. Po přednášce se rozpředla živá debata. — Projednány organizační záležitosti. Z odboru vystoupili kol. Borek, kol. Krestýn a kol. A. Krylová-Petrová. Členové souhlasí, aby se konal jako jiná leta sjezd katol. učit. z Hané a sev. Moravy. Přípravné práce dány do rukou kol. J. Hrbáčka, který byl přítomen. Členové setrvali dlouho v družném rozhovoru. Příští schůze stanovena na neděli 26. března.

Krajský odbor katolického učitelstva na Ostravsku koná svou řádnou valnou hromadu v neděli, dne 12. března 1933 o 10. hodině dopoledne v místnostech redakce „Ostravský kraj“ v Mor. Ostravě. K účasti zdvořile zve všechno členstvo výbor.

NÁŠ HRBITOV

K úmrtí kol. Marie Jiříčkové. Řady naše opustila navždy horlivá a nezištná pracovnice, svědomitá učitelka a milá kolegyně Marie Jiříčková. S živým zájmem sledovala po celá desetiletí náš spolkový ruch. Od roku 1911 byla členkou Kroužku katol. učitelstva na Slavkovsku. Přispívala metodickými články do „Vych. listů“ a ke konci svého života věnovala své síly výchově dětí v Zdislavě. O její hluboké lásce k národu svědčí tento úryvek z jejího dopisu, v němž si stěžuje, „že naše Jursovy čítanky málo mají básní, a tedy i málo působí na cit, a že i vlastenecké city málo byly pěstovány, o tom máme důkazů dost, ale o tom je těžko mluvit (8. listopadu 1914); nyní vládne sobeckost. Pro ten cit je nejvíce porozumění.“ Více než 2 desetiletí prožila v Otnicích, věnujíc se službě milého národa a službě Boží. Zasluh zesnulé vzpomněl u hrobu kol. R. Boleslav. Zůstane zesnulá dlouho v paměti těch, kteří ji znali jako vzor vzácné ženy, plnící až do posledního dechu povinnosti na místě, jež jí bylo Prozřetelností vykááno. O. v p.f

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOL. UČITELSTVA

Zajímavosti. Přípravné práce pro IV. kurs velmi pěkně pokračují. Kol. Kuncek ve dnech 11.—15. února dlel na Slovensku, aby jednal s vlivnými osobnostmi a připravilo se tak jak v Ban. Bystrici, tak i u školských úřadů příznivé prostředí. Pan tajemník Obchodní komory V. Waschko velmi ochotně a obětavě vše potřebné připravil před příjezdem kol. Kuncka. Po rozmluvě s ním, s rektorem semináře msgr. Messikem, J. E. ndp. biskupem M. Blaho a na výslovné přání výboru oslav Pribinových v Nitře uvažuje se, aby se kurs konal o 4 dny dříve než jak bylo původně oznámeno. Začínal by tedy kurs 29. července, kdy by se účastníci sjížděli a končil by 11. srpna. 13. srpna bychom společně jeli do Nitry a byli účastni celostátních oslav Pribinových.

Protektorát IV. kursu přijal J. E. ndp. biskup banskobystrický Marian Blaho. Uvolil se napsati úvodní slovo v tištěném programu kursu. Na začátku kursu bude celebrovati mši sv. Přislíbil velmi rád, že bude přítomen celému kursu sám osobně, pokud mu to dovolí úřední povinnosti.

Starosta města p. Michal Samuhel velmi sympaticky přijal pořádání kursu. Jako starosta slíbil všestrannou podporu.

Hlavní inspektor katol. škol v diecési banskobystrické msgr. Frant. Messik-Vajda, rektor semináře, vyžádal si, aby učitelstvo jeho škol. obvodu mohlo se celého kursu zúčastniti. Slíbil velmi účinnou spolupráci s p. Waschko v přípravných pracích.

Inspektor státních škol p. Ježo z Ban. Bystrice ubezpečil, že kursu vyjde vstříc, doporučí jej a sám se na kurs dostaví.

Ubytování bude velmi pěkné v semináři (pro pány) a v pensionátě v klášteře (pro dámy); ranní čtvrt hodinka bude na nádvoří kláštera. Stravování celé (snídaně, oběd, svačina, večeře) a přednášky budou v nové, moderní, nádherné budově Národního domu. Mše sv. a adorace budou v útulném biskupském kostele.

Exkurse jsou projektovány na 2 dny do Dobšíně a na Dumbier; 1 a půl dne na Kralovu Studňu; 1 den do Sliace a 1 den pout do Banskej Štiavnice. Přesný popis exkursí ochotně nám vypracuje Klub čsl. turistů v Ban. By-

strici zásluhou p. předsedy Wünsche. Profesor filosofické fakulty Komenského university v Bratislavě dr. Dobroslav Orel podal kol. Kunckovi velmi cenné rady pro lepší organizaci programu. Uvedl jej k p. zemskému inspektorovi vrch. škol. radovi Lieřmanskému Fr. na referát Mšano v Bratislavě, který velmi sympaticky pořádání kursu přijal a opět dal velmi cenné rady. Byli jsme doporučení pp. univerzitním profesorům v Bratislavě a doufáme, že někteří páni budou na IV. kurse přednášet.

Celému kursu chceme dát širší základnu. Povzbuzeni m. byla nám slova p. dr. Orla: „Ničeho se nebojte! Jen se nekrčte v koutku a snažte se stále o vyšší a vyšší úroveň kursů!“ — Radiojournal Bratislava vyšel nám natolik vstřícný, že nám přislíbil propagační přednášky zařadit do programu, stejně i v rámci aktualit vysílat část programu IV. kursu. — Ředitelství st. drah v Bratislavě přislíbilo dirigovat nám pro exkurse autokary, případně nám dát k dispozici motorový vlak. — IV. kurs stane se dostaveníčkem českého, moravského a slovenského učitelstva. Přípravný výbor jest si vědom odpovědné práce a vynasnaží se, aby vše bylo ke spokojenosti kursistů připraveno a čest a vážnost katol. učitelstva upevněna.

Na IV. kurse bude po celou dobu trvání kursu v činnosti „Přírodovědecký seminář“ za řízení prof. dra K. Závažského, „Pedagogický seminář“ za řízení odb. uč. Em. Vejvodové a „Literární seminář“ za řízení spisovatele Alberta Vyskočila. Úkolem seminářů bude probuditi opravdový zájem o vědecké studium, experimentální pedagogiku a bude přikročeno k organizaci systematické této práce mezi katolickým učitelstvem. Přihlaste se do seminářů!

Veškeru korespondenci týkající se kursů řiďte na kol. J. Kuncka, Stříbrnice, pp. Měrovíce.

Přihlašujte se do kursu!

Sekce přírodovědecká kursistů učitelů při prázdninových kursech. Ve dnech říšského sněmování katolického učitelstva o pololetí v Praze ustavila se sekce přírodovědecká za řízení dra Karla Závažského, profesora v Praze-Bubenči 299.

PRO A PROTI

TYRŠ.

*Helenskou kulturu miloval,
životní názor, tělesnou krásu —
všecko.*

*A v tom všem tolik si liboval,
ve hračkách svých jak vidí svou
děcko.* *spásu*

*V Sokolu svém pak nám vychoval
stíny, jež dalo, vedle kdys jasu
Řecko.* *Puntík.*

· **Tím se chtějí proslavit mladí?** Chce se stát slavným nějaký V. Š., který v ČČOU žene mladou generaci do proticírkevního boje, poněvadž se mu zdá, že se začínáme trochu probírat z popřevratové horečky. Snad si myslí, že i ti mladí musejí dělati tytéž hlouposti, které páchali lidé spílí protináboženským liberalismem. Zaspal -o-

Jen zdvořile. Na neomalený výrok soc. demokratického poslance Brodeckého o státních zaměstnancích, že by prý neměli co žrát — nebyť sociální demokracie — reagoval redaktor Věstníku ÚS až dojemně měkce. Kdyby to tak některý lidový poslanec řekl, to by se byl řádně rozmáchl, hluboce namočil a ostře spustil. Inu pravda, nevíme, kdy koho... —o—

Buďto anebo, ČOU žádala po ŘSUC na akademie doplatek 13000 Kč, ale ŘS nabídl jen 3000 Kč. ČO na to nešla a vzkázala neochotnému společníkovi, aby prý se vzdal spoluvydržování. Patrně má dosti peněz, aby to utáhla sama. Jak se má pak věřit nářkům na špatné poměry, když se páni soudí o statisíce a desetitisíce mohou s lehkou myslí vydávati na věci, které nejsou zrovna nezbytné. —o—

Tchle je aspoň jasné. Stále se kolem pokrokových organizací učitelských stavěly španělské stěny s nápisem: Pozor, nepolitické. Teď však pojednou čteme v ČČOU toto: „Vůdcové učitelských organizací jsou skoro vesměs socialisty.“ Co tedy v těch organizacích dělají nesocialisté? Mlčí a platí a pomáhají táhnout káru socialistům. Také záslužná práce. —o—

SOCIÁLNÍ HLÍDKA

O platy státních zaměstnanců.
Na poplašné zprávy, že od 1.

dubna bude sníženo činovné nebo jiným způsobem omezeny platy stát. zaměstnanců, prohlásil předseda vlády Malypetr, že se na taková opatření vůbec nepomýšlí. Máme sice smutné zkušenosti z těchto úředních demen-ti, za nimiž nakonec přece přišlo snížení, ale v tomto případě chceme věřit této vládě. Sjed-nala rozpočtovou rovnováhu, chce pracovat podle plánu, kte-rý nám dosud chyběl, má odva-hu k šetření, zkrátka přece je-nom méně mluví a více jedná. Jak jsme informováni, můžeme říci, že opravdu se pro přítom-nost o novému snížení neuvažuje a můžeme být zatím docela klidní.

ŠKOLSKÉ A PRÁVNÍ ROZHLEDY

Prohlášení o bezpodmínečném nastoupení místa v žádosti. Nejvyšší správní soud nálezem ze dne 17. prosince 1932, číslo 11.347 učinil důležité rozhodnutí. Ten, kdo nepřiloží k žádosti o místo prohlášení o bezpodmínečném nastoupení (i když je v konkursu žádáno), není nezpůsobilým pro žádané místo. Jeho žádost nemůže tudíž být posuzována jako nevyhovující konkursním podmínkám. Školní úřady budou nuceny změnit nyní praxi, protože mnohé okr. šk. úřady odmítaly žádosti učitelů o místa jen proto, že v nich nebylo zmíněného prohlášení.

Nezdravý zjev na pražských školách. Na pražských školách, podle zpráv, učí většinou staří a dokonce přestárlí učitelé, kteří se houževnatě brání, aby do Prahy se nedostali lidé mladší. Jestliže by bylo nebezpečí, že místo v Praze by mohl dostat učitel mladší, konkurs se jednoduše odvolá. Tento stav není ostatně jenom v Praze, ale skoro ve všech větších

městech, která se brání venkovskému učitelstvu a jsou podporována ještě namnoze školními úřady, činí z měst uzavřená území pro venkovské učitele. Že to na prospěch školy není, je jisto.

Započítávání presenční služby vojenské. Min. školství v určitém případě neuznalo, že při žádosti o místo náleží přednost žadateli, který je i s presenční službou starší. Tento případ byl dán Nejv. správnímu soudu a jeho rozhodnutí bude po té stránce mít velkou důležitost pro všechny učitele-vojáky, dokud otázka započtení presenční služby nebude řešena zvláštním zákonem.

MÍSTA, OZNÁMENÍ, RADY

Cesta do Orientu. Pan prof. dr. Josef Špaček oznamuje, že 1. července t. r. nastoupí vědeckou cestu do Orientu. Plán: Praha, Řím, Vesuv, Pompeje, Etna, Kartago, Kairo, Luxor, Karnak, Gizeh, Betlem, Jerusalem, Nazaret, Damašek, Sidon, Tyrus, Beirut, Palmyra, Mosul, Ninive, Bagdad, Babylon, Smyrna, Athény, Soluň, Praha. Cesta stojí asi 5.000 Kč. Je možno se připojit.

Z redakce. Některé články, zprávy z odborů a literární oznámení bylo nutno odložit do příštích čísel pro nedostatek místa.

LITERATURA

Felix Zrnc—Eduard Novák: 40 lidových i umělých dvoj- i trojhlasých písní pro střední a měšť. školy. Vydal hudební závod A. Neubert v Praze. Výtisk 9 Kč. Obsahuje 40 písní lidových i umělých, které tvoří promyšlený metodický postup, jak učit zpěvu vícehlasému. Písně obsažené ve sbírce jsou většinou málo známé, takže sbírka znamená obohacení školní práce novým a snadno přístupným materiálem písňovým. Na konci sbírky je několik sborů ke školním slavnostem. Doporučujeme ji učitelům zpěvu na školách měšťanských, ale i všem ostatním.

Jar. Streit: Blázinec v blázinci. Fraška ve 3 jednáních, 6 mužských a 7 ženských úloh. Scéna: Kancelář, pokoj. Cena 6 Kč. Doporučte katol. divadelním kroužkům.

2. číslo Českoslov. kresliře vyšlo. Přináší články o perspektivě a dokončení článku E. Pittera o kreslení lidské hlavy. Reprodukované žákovské

VYUČUJTE NÁZORNĚ!

Američtí psychologové zjistili, že 94 procent vjemu se děje okem a pouze 6 procent vjemu se děje uchem.

VYUČUJTE POMOCÍ ÚČELNÝCH EPIDIASKOPŮ

Liesegang

po desetiletí vedoucí značka.

epidiaskopy pro všechny druhy promítání a ve všech cenách.

kinostroje na norm. i úzký film.

Gen. zástupce: **Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.**

Oddělení promítací stroje, oddělení elektrotechnické.

práce jsou zdařilé. Čs. kreslíř vychází ve Stát. nakl. za redakce Z. Loudy. Časopis, bohužel, vychází zatím velmi nepravidelně. Ročně 10 sešitů za 60 Kč.

Jan Valerian Jirsík. K. Reban v ní oceňuje biskupa Jirsíka. Každý katolik by měl číst tento spis. Cena brožury vkusně vypravené 3 Kč, na 10 kusů jedenáctý zdarma, poštou vyplaceně.

Radcst hospodyňky, měsíčník pro moderní ruční práce a bytovou kulturu přináší za nepatrný obnos (Kč 2.50) řadu krásných ručních prací a různých pojednání. Bezplatná přehledová vzorová příloha a kosmetická poradna. Roční předplatné činí Kč 25. Ukázkové číslo zdarma. Lze obdržeti u všech knihkupců a v administraci, Praha XII., Lublaňská ul. č. 35. Doporučujeme zvláště kolegyním.

Sbírka skupinových příkladů početních. (Šašek, V. Meziříčí, Nová knižnice učitelská LXXXV.) Úctyhodný svazek, který na 356 str. obsahuje množství skupin příkladů pro všechny školní roky. Autoři — učitelstvo litomyšlského a poličského okresu a o. š. insp. Kupka — sestavili příklady z okolí dětí navštěvujících národní školu. Každá skupina úloh jest opatřena titulem; pro snadnější přehled jest pod titulem poukaz pro jaké početní úkony jest úloha míněna. Úlohy jsou rozděleny pro každý školní rok podle měsíců, takže jest příručka v každém ohledu velmi přehledná. Na učitele jest, aby si v příručce vhodné skupi-

ny příkladů vyhledal a podle nich si sestavil příklady vlastní odpovídající poměrům místním.

Pietní vydání Führichových obrazů křížové cesty uspořádalo nakladatelství Kropáč a Kucharský v Praze I., Kenviktská ul. č. 5. Křížová cesta v obrazech mistra Josefa Führicha obsahuje všech 14 obrazů křížové cesty v krásné umělecky dokonalé reprodukci měditiskové na japonském papíru, poučení o křížové cestě a rozjímáním ke každému zastavení. Cena Kč 2.50 za výtisk.

Hronek—Schumacher, Mše svatá. Spisek podává nejen výklad, ale obrazy názorně ukazuje všechny děje posvátného obřadu mše svaté. 30 celostránkových obrazů Schumacherových. Knížečka jest vázaná do zlaté, stříbrné a modré aluminiové folie s krásnou rytinou na deskách. Cena Kč 3.— za výtisk.

Kamna a stolokrbý

„FENOM“

dobré výrobky za levnou cenu.

PRAHA II.,
Václavské nám. čís. 33.
Tel. 23.264.

Školy a učitelé zvláštní
cenné výhody!

Novinka: Kachlová kamna v kov.
kostře TERNO (syst. Fenom.)

SUKNA, módní vlněné pánské i dámské látky kupujte u **Hezína a sp., Humpolec!**

Vzorky obratem na požádání. Vvídě i ochotně vsťic plateb. podmínkami, odvoláte-li se na Věstník

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Fr. Hanzelka, odb. uč. v Hodslavicích. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povolena výnosem pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — *Redakce: František Hanzelka, odb. uč. v Hodslavicích, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská.)* Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — *Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.*

Měsíc Komenského.

Narozeniny Komenského se ovšem na čsl. školách připomínají a jeho jméno se objevuje vždy, kdykoliv chceme zdůraznit naši dobrou školskou tradici. Od ducha Komenského však se národ a zejména školští naši reformátoři odvrátili naprosto a zásadně. I když nepřiznáváme Komenskému ve všem původnosti, přece třeba zdůraznit, že ideálem Komenského byla škola náboženská, nejen podle litery, ale i duchem.

Tento školský ideál, který byl tehdy ovšem všeobecně uznáván, teprve moderní racionalismus popírá a dává v době všeobecné prostřednosti přednost škole, která nesmí mít duchovního ideálu. Leč by jím měla být mlhavá představa humanity, nad kterýmžto dítětem zatrpklého pokrokového věku stojí dnes školské úřady i učitelé v trapných rozpacích.

Zrada vzdělců, kteří desertovali od ducha pod diktátem pseudopsychologické a pustě materialistické vědy posledního století, bude nadekretována. Komenský tu stojí se svým ideálem náboženské, duchovní výchovy jako anachronismus. Jakmile jeho biskupské roucho českobratrské přestane táhnout sentimentální sektářskou povahu českého člověka, bude opuštěno i jeho jméno, které už dnes v ústech jeho oslavovatelů není než prázdným zvukem a nepřijemnou vzpomínkou, že naše školská práce je dokonale protikomenská.

Bezduchý materialismus vítězí nad ušlechtilou pansofií nešťastného českého exulanta a tak, jako za života nebylo mu přáno budovati českou školu, ani jeho odkazu není dbáno v národě, kterému platilo jeho vznícené proroctví.

Tragika naší pedagogie? Ó, nikoliv. Zrada vzdělců, kteří v dílnách lidskosti škrtili duše.

Účel obecné školy.

Dr. Josef Beran, Praha.

Jak již bylo několikráte uvedeno, základní vada reforem obecného školství spočívá v tom, že není důsledně přihlíženo k historickému

vývoji tohoto školství. Je to překotné a ukvapené aplikování cizích systémů a forem bez ohledu na tradici. Že není tato překotnost a ukvapenost zdravá, je úplně zřejmé. Viděl bych však vadu reforem prováděných a vnucovaných ještě hlouběji. Při těchto reformách nepřihlíží se vůbec ani k podstatě smyslu, účelu obecného školství.

Jaký je smysl a účel obecného školství? Přihlédněme k historickému vzniku.

Přirozené, a to třeba zdůrazniti, přirozené právo na výchovu dětí a spolu i povinnost o výchovu dětí se starat mají rodiče. V nejstarších dobách také škol nebylo a rodiče museli tuto svoji povinnost plniti sami, vzdělávali a vychovávali děti doma metodou a formami, jichž byli schopni.

Vývojem kultury — a tím rozumím nejen vývoj vzdělanosti, nýbrž i vývoj hospodářských a sociálních poměrů a potřeb — rodině bylo znemožňováno plně činiti zadost své povinnosti vůči výchově a vzdělání dětí. Boj existenční, vnucený vývojem hospodářským a sociálním a nedostatek potřebných vědomostí vyžadovaných zvýšenou vzdělaností vyvolaly v život obecné školství.

Obecná škola svým historickým vývojem není než náhradním prostředkem rodiny. Převzala úkol výchovný a vzdělávací rodičů. Tím však rodiče nikdy se nezbavili práva ani povinnosti vzhledem k výchově a vzdělání svých dětí. Nezbavili se a nemohli se vzdáti, poněvadž to je jejich právo přirozené, plynoucí z podstaty rodiny samé.

Takový byl vznik obecné školy. Dalším vývojem pozapomínalo se na tento podstatný smysl a účel školy obecné.

Ani rodina nebyla při tom bez viny. I rodiče zapomněli, že s právem jejich korelativně souvisí i povinnost pečovati o školy. Péči o školství přenechali úplně činitelům veřejným. Bylo přirozeno, že tito činitelé veřejní (obec, stát), kteří nesli jedině náklad na celé obecné školství, v důsledku toho si větší práva a moc přivlastňovali, ovšem neprávem. Neboť obec i stát finanční prostředky na školství zase jen měly z daní a poplatků, tedy od rodičů, takže i po této stránce rodičům, daně a poplatky platícím, nemohlo býti jejich přirozené právo na školy odepřeno.

Veřejní činitelé však s přivlastněným právem a mocí osobili si i zasahování do podstaty výchovy a vzdělání, a tím začal rozpor mezi rodinou a školou.

Pokud ještě zásady, jimiž se stát řídil při vykonávání své moci, se shodovaly se zásadami rodin, nebylo pocítováno neprávem tohoto zasahování státu. Když však státní moc hledala odůvodnění v teoriích protináboženských a chtěla své ideje vnucovat škole, musel se ozvati odpor u rodičů, jichž názor světový byl opačný. Rodiče byli zasáhnutím státu zkracováni ve svých právech rozhodovati o směru výchovy a vzdělání svých dětí.

Tak se škola stala „politikum“ a ubohé děti byly ve všech státech hříčkou měnlivosti politických stran. Nemůže býti dost důrazně opakován výrok sv. Otce nynějšího v encyklice o křesťanské výchově mládeže, na nějž se náš episkopát odvolává ve svém projevu „Školské otázky“ ze dne 25. ledna t. r. — podle něhož boj katolíků o školu

není bojem stranické politiky, nýbrž náboženskou povinností. Tím volá sv. Otec jen po odpolitizování školství.

Státy vedené ideologií bezvěreckou přirozeně snaží se odstraniti výchovu náboženskou. Tím byla i Církev donucena zasáhnouti do školství. Musela se přihlásit jako bdělá strážkyně povinností a práv, jež rodině přirozený zákon, Bohem samým lidské přirozenosti vštípený — ukládá. A Církev se staví za své věřící, chce jen škole obecné vydobýti zase onen smysl a účel původní, aby i dále byla jen náhradním výchovným prostředkem rodiny.

To nesměruje k snižování školy, to nesměruje ani k snižování učitelstva. Tím spíše ne, poněvadž právě Církev, věrna tomuto svému zásadnímu názoru na školu, přidržuje mládež, aby v učitelích *viděla a cítila zástupce rodičů*, a ukládá dětem vůči učitelstvu stejné povinnosti úcty, poslušnosti a lásky jako vůči rodičům.

Jestliže demokratický stát, jako jím má býti stát československý, uznává nejen ideově a teoreticky (viz ústavní listina), nýbrž i reálně a prakticky, že veškerá moc ve státě je z *lidu*, že tedy representanti státu jsou vlastně zástupci lidu, pak nesmí býti těmito reprezentanty zkracována práva lidu, jež zastupují.

Tato práva však platí a musí stejným dílem platiti pro katolíky jako pro nekatolíky. Stát demokratický by jednal protidemokraticky, kdyby vnucoval katolickým dětem ve školách výchovu jinou, než jakou jim dává katolická rodina.

Škola obecná by tedy měla býti zase vrácena svému původnímu smyslu a účelu, a pokud se týká pokusné pedagogiky — ať jsou zřízeny pedagogické kliniky a laboratoře při vysokých školách — anebo — což by bylo spíše možné uskutečnění — ať se zvětší počet pedologických ústavů, ale nebudtež dělány ze škol obecných, jejichž účel je zcela jiný. Děti mají býti ve školách obecných vychovávány a vzdělávány metodami již *vyzkoušenými*. Nechceme přec míti z dětí tvory pro pokusy. K tomu rodiče nesvěřují školám své děti.

KALEIDOSKOP

Praha chce školskou autonomii. Město Praha upozorňuje, že v návrzích na reformu školské správy není dbáno požadavku města Prahy, aby jí byla dána školská autonomie, která byla Praze slíbena. Praha nechce školskou autonomii proto, aby měla nějaká nadprávi, ale proto, aby mohla své školství uspořádati tak, aby bylo vzorem všemu školství v celé republice. A toho může dosáhnouti jen školskou autonomií. Pravděpodobně má Praha ještě málo dluhů a chtěla by

vložití nějaký ten milion do školských experimentů. Nám se zdá, že i v rámci nynějších zákonů školských lze ve školství mnoho podnikat, jsou-li k tomu finanční prostředky.

Metla vhání děti do pekla. „Čin“ přinesl úvahu B. Koutníka s tímto nadpisem. Zabývá se starou bolestí, že o pololetí a na konci roku pro špatný prospěch žáci utíkají z domu nebo páchají sebevraždy. Koutník říká, že nelze svalovat vinu na školu, neboť tito žáci mají strach z trestu doma. Domáci

pedagogika je zastaralá a měla by se změnit. Žák má vidět v otci a matce útočiště ve svém neštěstí, nikoliv nepřátele. I tento postřeh je jistě bystrý a ve smutných případech pravdivý.

Na pruských školách zase rákoska. V roce 1928 zakázal pruský ministr školství Becker užívání rákosky a vůbec tělesných trestů ve škole. Letos Pa-penova vláda vydala nařízení, že proti učitelům, kteří užívají rákosky a tělesných trestů nebude se disciplinárně zakročovat.

Regionalismus a škola. Právem varuje RŠUMŠ před přílišným regionalismem. Jestli škola obecná nemůže dobře začínat klásti základy vzdělání bez těsného kontaktu s prostředím, musí se po škole měšťanské žádati, aby otevřela žactvu dveře do kulturního života národního a státního a nedala si v tom příliš poutat ruce prostředím. Je to třeba připomenouti zvláště teď, kdy někteří inspektoři příliš horlivě se snaží vyhovět jakému zastaralému a teď znovu ohřátému výnosu ministerskému.

O nový typ vyšší střední školy-Atheneum. Ústřední spolek českých profesorů konal 11. února t. r. pracovní schůzi, na níž se jednalo o vytvoření pokusného typu jednotné vyšší střední školy, která by byla pokračováním školy měšťanské. Základní principy nové školské výuky byly schváleny a přijat rámcový rozvrh hodin. Rovněž byly utvořeny sekce, které mají vypracováti návrhy osnov.

Letní semestr školy vysokých studií pedagogických zařadil do svého programu také pravidelné hodiny semináře pro středoškolské profesory, v nichž hodlá projednávat všestranně otázku nového typu. Pokusné Atheneum bude možno zříditi již od 1. září t. r. Zbývala by pak již jenom úprava školy vysoké. Zdali tyto úpravy jsou šťastné, ukáže doba. —a

Učitelské vzdělání. Porada v min. škol. stanovila tyto zásady pro učitelské vzdělání: Podle nového návrhu mají počínaje rokem 1933-34 postupně býti uzavírány všechny učitelské ústavy dosavadního typu, takže rokem 1937-38 počínaje by jich už u nás nebylo. Na Slovensku a Podkarpatské Rusi prodlužuje se tato lhůta o tři leta. Místo toho žádalo by se pro příště po učiteli, aby absolvoval střední školu kteréhokoliv dnešního typu s maturitou a státní pedagogickou akademií, jež v prvních letech byla by jednoroční, později dvouletá. Studium bylo by ukončeno závěrečnou zkouškou. K této akademii byly by připojeny kursy ke vzdělání učitelů domácích nauk, učitelů mateřských škol a kursy pro další vzdělání učitelstva škol měšťanských. Kromě toho byla by při každé akademii zřízena také řádná škola cvičná.

Přijímání by byli aspoň 18letí tělesně a duševně zdraví, mravně zachovalí absolventi středních škol, kteří mají čs. státní příslušnost. Pro ustanovení definitivním učitelem žádala by se mimo to 20měsíční aspoň uspokojivá praxe školní a praktická zkouška učitelská, pro stanovení definitivní na škole měšťanské 30měsíční praxe aspoň dobrá a zvláštní zkouška odborná. Reditele akademie jmenoval by po návrhu profesorského sboru ministr školství vždy na 3 leta.

Pracovní škola a její metody.

Antonín Krejčíř.

(Pokračování.)

Problémová chce učit dítě myslit. Učení počíná otázkou (problémem), pochybností. Učení pak je hledáním odpovědi na danou otázku, samostatné řešení nejistoty, úkolu, problému a tak se dosahuje cíle pracovní školy: dítě prochází aktivitami, tvoří si zkušenost. Učitel se při tom vzdává myšlenky, že by mohl naučiti nějaké schopnosti v myšlení, nýbrž je si vědom, že souhrn zkušeností uschopňuje jedince, aby podle svého nadání dostoupil k určitému stupni specific-

kého myšlení. Úkolem učitelovým je dávat přiměřené podněty a motivovat je poukazem k výsledku činnosti. Není jeho úkolem měnit lidskou přirozenost. Má tedy v pracovní škole býti každé učení odpovědí na otázku. Jde tedy ovšem především o to, aby dovedl učitel nastrojovati takové otázky, které by zahýbaly zájmy žáků na daném stupni jejich duševního vývoje. Neřídí se tedy ani povahou učiva, ani jeho logickým uspořádáním.

To lze ovšem tak doslova provésti jen na nejnižším stupni. Dále už bychom s tím sotva vystačili. Jsou tu jednak zájmy už hodně rozlišené, takže bychom se k mnohým nezbytným znalostem sotva dostali, poněvadž by pro ně nebylo ještě žakovského zájmu a nelze přece školní povinnost prodlužovati tak dlouho, až by sám život zájmy ty vyvolal. Pak také nesmíme zapomínati, že mnohé poznatky se v systému daleko lépe objasňují, než jsou-li osamoceny.

Projektová metoda má hmotnou práci postaviti do služeb duševního rozvoje dětí. Takovou prací může býti na př. příprava pokrmu. Zodpovíme-li otázku: Čeho potřebuje lidský organismus? jsme v organické chemii, Co poskytuje člověku potravu? a octneme se v přírodopisu, anatomii a fyziologii rostlin a zvířat. Zeptáme-li se, kde rostou ty rostliny a kde žijí ta zvířata, jsme v zeměpise. Zmíníme-li se o fabrikátech, jsme v technologii. Zkoumáme-li, odkud, kudy a jak se dovážejí, jsme v kupeckém zeměpise a v národohospodářství, a vzpomeneme-li nádob, v nichž se předkládají, jsme v nerostopisu, a chcete-li, také v dějinách. Tak tedy praktická věc: příprava pokrmů se stává prostředkem vzdělání osobnosti a tak práce hmotná se stává zdrojem rozvoje duševního.

Každý projekt obsahuje řadu činností, z nichž nejsou všechny intelektuální, nýbrž vyžadují některé praktické aktivity. Kdežto problémová metoda vede k přemýšlení, znamená projektová důležitý princip organisace látky podle pracovních hledisek. Tím dává školní práci psychologičtější podmínky. Vyhovuje snaze zživotnit školu a přiblížiti ji životním pracovním podmínkám. V tom se metodikové shodují, nejsou však zajedno v tom, jaký má býti projekt, zda malý či velký. Veliký rozbíjí dosavadní předměty, ale zato konsoliduje učivo. Také v tom není jednoty, mají-li býti projekty individuální, t. j. pro každého žáka jiné, jak toho žádá náležitá individualisace, či kolektivní, t. j. pro všechny žáky společné. Či snad ve společném projektu provéstí dělbu práce? Tu však vzniká nebezpečí, že nadaní a schopní jednotlivci strhnou na sebe nejen vedení, ale i všechnu práci a ostatní zůstanou nehybnými a němými statisty. Kromě toho se při velikých projektech ztrácí systém, který přec jen konec konců je základem vědění. Další nebezpečí tkví v tom, že ponechání volby projektů učitelům způsobí proplétání a křížení učiva a tak i zbytečné maření času. A tak by projekty musily býti nařízeny úřady, aby volná volba projektů nedesorganisovala školu. Jistě i tu by se musilo pamatovati na ponechání určité doby pro cvičení učiva a jeho upravení v jakous takous soustavu, protože v intelektuelních předmětech, zvláště na vyšším stupni, nelze se obejít bez systematického shrnutí učiva a bez klasifikace životních faktů.

Všimněme si ještě, čeho žádají tyto nové metody po nejdůležitějších faktorech školních: po učiteli, po žákovi a po škole.

Po učiteli žádají nejen dokonalou znalost látky s živým zájmem o ni a náležitou sebevládu, jak při volné kázni, již vyžadují nové metody, ani jinak býti nemůže, ale i umění látku zživotnití a proces vzdělávací rozmyslně vésti. Tu můžeme říci, že na učitele kladou daleko větší požadavky než dosavadní způsob vyučování, a to jak v celkové přípravě k práci učitelské, tak zvláště v iniciativě a vynalézavosti, poněvadž pro uskutečnění pracovní školy nelze používat vzorů, nelze nikoho napodobovat. I pro něho platí předpis samostatné práce. Nutno pak i tu podívat se skutečnosti přímo ve tvář a přiznati klidně, že jak v oboru hmotné práce, tak i v oboru práce duševní jsou tvůrčí duchové zatím spíše výjimkami než pravidlem. Snad to nové pokolení, které vyjde z nové školy, bude jinaké. Nelze také spoléhat na učebnice a deníky, protože žádná učebnice a žádný deník nemůže nahraditi té živé práce, k níž má učitel žáky přivést a v ní je vésti. A poněvadž každý žák i každý žakovský kolektiv reaguje na tytéž podněty jinak, nepomůže učiteli často ani pracovní příprava, ale musí býti pro tu tvůrčí práci s žáky vždycky hotov.

Na žáka se nekladou zdánlivě veliké požadavky — jen trochu toho zájmu a chuti k činnosti. Povážíme-li však, že, měla-li by se činnost jeho ve škole stát skutečnou prací, bylo by k tomu potřebí, aby si byl vědom cíle, aby si dovedl voliti vhodné cesty k řešení a aby měl dosti vytrvalosti k dokonalému propracování úkolu do konce, pak to opravdu není málo. Má-li však to býti skutečná práce a nikoliv robota vnucovaná, pak musíme ještě chtít, aby popudy k těmto pracím vycházely spontánně z jeho nitra. A tu se mi zdá, že už chceme více nežli dost.

(Příště dále.)

Velké životopisy Komenského v našem písemnictví.

K narozeninám Komenského 28. března.

Josef V. Hauerland.

České učitelstvo má tři velké životopisy tohoto velkého pedagoga a reformátora školství evropského, jenž dobu svou duchem předešel o tři sta let. První velký životopis sepsal Fr. J. Zoubek. Zoubek byl náš první komenista, jenž se po celý život obíral Komenským a mnoho jeho děl přeložil z latiny. Před ním Palacký roku 1829 a Gindely roku 1855 napsali nám jeho životopisy. Zoubek chtěl zpracovati život a práci Komenského v celek, třebaž sám poznával, že svými silami na to nestačí. Knihu chtěl vydati tiskem ke třistaleté památce narozenin Komenského roku 1892. Zoubkovi nebylo přáno, aby svůj spis uviděl; zemřel 29. června 1890. Všechna materiálu s mravenčí pilí sebraný, srovnaný a již k tisku připravený vydal prof. dr. Jan V. Novák. Tak dostal se první velký životopis Komenského do rukou tehdejší mladé generace učitelské. Byla to také na onu dobu pozoruhodná práce. U příležitosti stých narozenin Zoubkových

zhodnotil ji vědecky v kulturní kronice „Lidových novin“ profesor dr. Stanislav Souček v Brně, znamenitý komeniolog i vydavatel některých jeho spisů. Součkova přednáška, kterou proslovil jako nastupující rektor Masarykovy university v Brně pro r. 1930-31, „Komenský a české písemnictví jeho doby“ vyšla jako zvláštní otisk. K Zoubkově knize připojena byla přehledná mapka cest Komenského ve vlasti a v cizině a to z doby studijní, úkrytu ve vlasti, Lešna a Elblagu, a cesta do Uher. Téhož roku, kdy vyšel Zoubkův Komenský, vydal prof. dr. Jan Kvačala, také pilný komenista, knihu o 188 stránkách „J. A. Komenský. Osobnost a soustava jeho pedagogické vědy.“ Vyšla napřed německy a skoro současně slovensky. Český překlad pořídil JUC. Rud. Augenthaler.

Třetí životopis Komenského je od prof. dra J. V. Nováka, jenž, dokončiv dílo Zoubkovo, pracoval o Komenském dále po pětadvacet let. Je to nejobjemnější a nejdůkladnější zpracování nových badání. Všeho tu užito, co Kvačala objevil a vydal buď v samostatných publikacích (německy, slovensky) a v časopisech. Studie o pansofických a pedagogických pracích Komenského přinášely za tím účelem v Lipsku založené „Monatshefte der Comenius-Gesellschaft“, pak u nás od roku 1910 „Archiv pro badání o životě a spisech J. A. Komenského“ nákladem Ústředního spolku jednot učitelských na Moravě redakcí Kvačalovou; vědeckou hodnotou vyrovnají se lipskému měsíčníku. Novák sepsal životopis Komenského do roku 1666. Novákův elaborát převzalo Dědictví Komenského. Ale vydávání od roku 1920 následkem poválečné tísně jen pomalu pokračovalo, ba ustávalo: sešit druhý vyšel roku 1921, třetí a čtvrtý roku 1922, pátý 1923, šestý 1925, sedmý 1928, osmý roku 1930 a devátým posledním sešitem ukončen loni 1932.

Tak dokončil dílo Novákovo prof. dr. Hendrych a učitelstvo má ve svých rukách ucelený spis, jenž je vrcholným dílem v dějinách pedagogiky. Textová část má 867 stran. Ke knize přidal Hendrych informativní chronologický soupis všech děl Komenského, jichž jmenuje 154, a seznam druhý, zamyšlených, nedokončených, nejistých drobnějších prací, jichž vypočítává 49. Text má velmi mnoho citátů namnoze latinských, nebo v poznámkách. Dlouhé tituly děl, jiný slovosled, jsou namnoze nesrozumitelné a to všem, kdož neznají latiny. Překroucené tituly děl mohly býti hned pod čarou ve srozumitelném překladu uvedeny. Snad by se to mohlo odčiniti doplňkovým sešitem, kde by se citáty a latinské případy uvedly v závorkách. Snad by to lehce udělal prof. Hendrych nebo jeho seminář.

Dávat domácí úkoly nebo ne?

Vojtěch Hlaváčka.

Před nedávnem bylo učitelstvu odpověděti na dotazníky ošv, zda a v jaké míře se dávají žactvu domácí úkoly. Byly jistě rozhodné hlasy proti, ale neméně bylo i těch, kteří se postavili nejen

za oprávněnost domácích úkolů, ale přímo hájili jejich velikou cenu.

Podívejme se kriticky na hodnoty, jež domácí úkoly přinášejí! Učitel vychází z názoru, že velmi vhodně doplňují školní vyučování. Alespoň mají doplňovati. I v nových učebních osnovách pro měšť. školy se připouštějí, ale jen tehdy, když budou doplňkem a pokračováním školního vyučování, nebudou však jeho náhradou. A doslovně se tam praví: „Lze ukládati jen takové práce, které žák může vykonati bez cizí pomoci.“ Mějme však na mysli dosavadní způsob vyučovací a všechny možnosti, jak se může učitel přesvědčit, že žáci zvládli probrané učivo již ve škole. Je to prostě nemožné, neboť značná omezenost časová nedovoluje učiteli, aby se přesvědčil u každého žáka o kladném výsledku své práce. A mnohdy žák nejen z nevědomosti, ale prostě z lenosti doma předstírá neporozumění, obzvláště tehdy, když se může spolehnouti, že mu úkol někdo vypracuje nebo alespoň pomůže. Ztrácí tedy taková domácí úloha úplně svou cenu. A konečně je známo každému učiteli, jak horlivě se mnohdy před vyučováním opisuje.

Vedle tohoto důvodu mluví proti domácím úkolům ještě mnohé jiné. Spočítejme, kolik vyučovacích předmětů má žák ve vyšších třídách, na příklad na měšť. škole! Kdyby pro každý ze 6 vyučovacích předmětů denně potřeboval domácí přípravy průměrně čtvrt hodiny, a slabý žák jí potřebuje daleko více, uvažme, jak strašně bychom zatěžovali dítě, po němž již žádáme 6 hodin práce ve škole. Je možno říci, že právě zdravotní důvody jsou nejzávažnějším důkazem proti domácím úkolům. Městské dítě, přišedší ze školy, musí zasednouti k úkolům a na příklad v zimě, za krátkých dní, musí se zřít jakékoliv procházky. A venkovští přespolní žáci jsou na tom ještě hůře. Po únavné, často velmi nepříjemné cestě, tělesně zemdlení a vyčerpání mají se večer věnovati úkolům! Mimo to dávati žákům domácí úlohy na neděli a svátky je nesvědomitě okrádání dětí o volný čas, jenž je každému, dítěti jako učiteli, milý a vzácný.

Jest tedy jistě v zájmu zdraví dětí, aby mimoškolní čas věnovaly ušlechtilému osvěžení, které mnohdy přinese žákovi větší hodnoty než z přinucení pracované úkoly. Tedy zdravotní důvody silně působí proti domácím úkolům, zvláště když ještě povážíme, že i psychologické a pedagogické hodnoty z nich plynoucí jsou nevalné, jak už bylo řečeno (nesamostatná práce, opisování atd.).

Pro domácí úkoly mluví snad pouze to, že učí žáka smyslu pro konání povinností. Ale, myslím, že každý učitel má v rukou tolik jiných možností, aby tento smysl pěstoval, že ani proto nelze se za ně přimlouvati.

Otázku domácích úkolů snaží se velmi dobře rozřešiti pracovní škola. Dává žákovi práci do rukou. Žák poznává svůj cíl a ví dobře, čeho a jakými cestami musí dosáhnout. Učí ho využíti ve škole každé minuty, hospodařiti ekonomicky časem, aby uložený pracovní úkol vykonal ve škole. Jen žák

pohodlný musí dohánět zameškanou práci doma. Učitel má přehled o práci svých žáků; vidí hned ve škole, v čem mnohý chybí, s čím zápasí a může mu okamžitě poradit. A při tom má úplnou jistotu, že každý žák pracuje sám, že neopisuje, že mu nikdo cizí nepomáhá. I v tom je důležitý moment výchovný. Žák se spoléhá jen na sebe, snaží se práci vykonati nejen dobře, poněvadž je pod dozorem učitelovým, ale i rychle, neboť dobře ví, že by nehotový úkol musel dokončiti doma a tak by sám sebe okrádal o volný čas.

Že tuto práci všechnu lze vykonati ve škole, v čase vyučovacím a mnohem úspěšněji než s domácími úkoly, může se snadno každý učitel přesvědčiti.

A vzpomenou-li si zastánci domácích úkolů na vlastní práci, po níž tak často touží, jistě jí dopřejí i žákům, kteří jí tolik potřebují v době duševního i tělesného růstu.

(Redakce poskytne místa věcné diskusi o této otázce.)

PRAKTICKÝ UČITEL

Užití zpráv z novin. Světové události, popisované v novinách, znají i žáci, protože ve většině rodin se noviny čtou. Neuškodí občas nějakou významnou i podrobnou zprávu přečísti i ve škole (na př. o zemětřesení v Japonsku) a užití jí jako tématu ve slohu. Lze při tom velmi dobře učivo koncentrovati a je známo, že z nahodilé zprávy dobře probrané udrží žák více vědomostí.

Rozvrh učiva ze slohu podle nových osnov pro I. tř. měšťanské školy. IX. Reprodukce bajek. Žádost o půjčení knih. Omluvenka. X. Obměny článků. Pozdrav. XI. Vypravování toho, co děti slyšely. Prosba. XII. Popisy toho, co děti samy zažily. Poděkování. I. Popisy toho, co děti viděly. (Společná práce.) Vyhláška. II. Popisy toho, co děti viděly. (Volná témata.) Pozvání ke školní slavnosti. III. Vypravování ze života školního. (Společná práce.) Dotaz. IV. Vypravování ze života mimoškolního. (Volná témata.) Objednávky. V. Obrázek z přírody. (Společné téma.) Prání. VI. Obrázky z přírody. (Volné téma.) Poučení o listové poště.

A. K.

Postup v hodině čtení. Kde máte žáky ve čtení rozděleny na dvě skupiny (lepší a slabší čtenáři), postupujte takto: Lepší skupině dejte k tichému čtení tento postup: 1. přečtěte si nadpis článku a jméno spisovatele, 2. čtěte pozorně, pomalu a cizí slova nebo výrazy a vůbec, čemu nerozumíte, vypište si do poznámkových seši-

tů, 3. čtěte tak pozorně, abyste dovedli bez dívání se vypravovati obsah čteného, 4. všimněte si osob, zvířat, věcí atd., jež v článku jednají, a řekněte nám po přečtení, kdo se vám líbí, kdo nelíbí a proč, 6. přemýšlejte. jaké poučení byste si vzali z celého článku nebo i jednotlivých odstavců, 7. vzpomínejte si, zdali jste podobné myšlenky, podobné poučení již našli v jiných člancích nebo i knihách, 8. vzpomínejte si, zdali jste něco nečetli již od tohoto spisovatele, zdali víte něco z jeho životopisu, 9. rozhodněte, jak byste tento článek nazvali: pohádka, pověst, povídka atd. V obou skupinách dbejte ještě tohoto: a) při vypravování obsahu celého článku nebo odstavce dovolte žákovi, aby směl napřed vypravovati obsah slovy spisovatelovými; b) potom ať jiný žák vypravuje obsah na vaše otázky; c) ať vypravuje obsah svými slovy; d) ať najdou žáci za vaší pomoci nebo i bez ní hlavní myšlenku a vedlejší myšlenky; e) ať sestaví kostru (osnovu) celého článku. —řa.

Přírodopisná vycházka. Jako prostředky vyučování přírodopisného uvádějí osnovy: vycházky, pokusy a pozorování ve škole, ve školní zahradě, četba, sbírky. Těžiště získávání poznatků proti staré škole se přesunuje ven, do přírody, kam správně náleží, a v učebně se ponechávají pokusy, pozorování a četba, případně úprava sbírek.

Konkretní ukázka z druhé třídy dvoutřídní školy.

I. Vycházka. Pojmy: vznik ornice, větrání skal, vznik vápence. Příležitostné pozorování. Opakování o příživnicích zahradníkovy práce.

1. Cesta vede přes zahradu, kde pozorujeme dílo housenek na zelenině. Pozorujte, kterou část listů vyžirají? Proč list hyne? Proč hyne celá rostlina, má-li nedostatek listů? Listy — plíce. Listy — kuchyň rostlin. Kořeny — dodavatel. Stonek — dopravní prostředek. Hlízy, oddenky, cibule — zásobárny.

2. Pozorujte první obyvatele skály! Snažte se seškrábnouti mech a lišejník se skály. Pozorujte, co se udržuje pod mechem. Najděte, kde s mechem roste i tráva, květiny. Najděte keř na skále, strom! Pozorujte práci kořenů!

Hoši přinesli kámen pokrytý dosti hlubokými rýhami. Kdo prý je způsobil? Než se dostanu ke slovu, nesou podobný kámen, kde ještě v rýhách jsou kořeny. Zkuste rýpati do kamene! Dá do sebe rýpati, je to vápenec. Čím asi v něm vyhlodaly rýhy kořeny? Vylučují kyseliny, kterými rozleptávají skálu a pomáhají urychlovat větrání. Našli jsme více odkrytých míst, kde se žáci velmi podívovali síle kořenů prostupujících úplně skalou.

3. Jsme na dně moře. Starší žáci hned přidávají: bývalého. Z čeho tak usuzujeme? Můžeme ve vápenci nalézt zkameněliny a otisky mořských živočichů. Z čeho asi vznikl vápenec v moři? Vzpomeňte, jak jste si kápli kyselinu solnou na hlemýžďí domeček. Co se stalo? Šuměl jako vápenec. Z čeho je vystavěn? A ze schránek malých mořských živočichů po jejich smrti vznikl na dně mořském vápenec. To muselo být živočichů, povídá si jeden hoch. Jistě, že jich bylo mnoho. Čím jsou živočichové menší, tím jich bývá více a rychleji se rozmnožují. Hoši sami vzpomínají na mouchy, myši, hraboše. A pak takové skály nevznikly za rok. To trvalo miliony let. Hoši hledají zkameněliny a několika se podařilo nalézt. Vypravujeme si o předvěkých živočiších, kteří již dnes nežijí. K. B. Hroch.

Duše.

(B. Bočkovi.)

*Dej slávu jí a rozkoš, dej jí třeba celý svět,
vše nestačí jí, stále touží výše ...*

*Ji postačit jen může neskonale krásy květ,
jenž krásu dává tušit věčné říše.*

Puntik.

ORGANISAČNÍ ZPRÁVY

Krajinský odbor katol. učitelstva v Olomouci koná členskou schůzi v neděli 26. března 1933. O půl 10. hod. krátká adorace v kostele voršílském s promluvou duchovního rádce, po ní schůze ve škole kláštera voršílek, na niž jest pozván básník a spisovatel Jaroslav Durych, aby promluvil k přítomným na časové téma. O přípravách ke IV. kursu prázdninového v Ban. Bystrici pojedná učitel Jan Kunc ek. Po programu přátelská beseda.

Brněnský odbor konal 19. února t. r. valnou hromadu. Předseda řídící uč. Otakar Pavlík promluvil o časových otázkách. Jednatel odb. učitel Vladimír Klement a pokladník odb. učitel Eugen Heusler přednesli pak své funkcionářské zprávy, které byly bez debaty schváleny. Jednomyslně byl zvolen dosavadní výbor i pro příští správní rok. Přítomný posl. dr. Daněk rozhovořil se o navrhovaných školských zákonech. Odb. učitelka Matylda Treglerová zpestřila pořad hrou na harfu, Čajkovského Legendou, Schneckeroým Improptu a Modlitbou Škvorové-Falladové ukázala, že výborně ovládá svůj nástroj. Příští schůze bude ve čtvrtek 23. března v zasedací síni Typosu v Běhounské ul. o půl páté odpoledne, aby se mohli zúčastnit i ti, kterým nedělní dopoledne nevyhovuje.

Prostudujte si 1. návrh zákona, jímž se upravuje správa školství, 2. návrh zákona o zřizování a udržování škol národních. (Státní nakladatelství; výtisky po 2 Kč.) V. K.

Podkrkonošský odbor konal členskou schůzi 19. února v Nové Pace. Vzácný host vdp. A. Daňha C. Ss. R. z Prahy promluvil o apoštolátu katolického učitelstva. Zdůraznil zejména, že je k němu třeba ryziho charakteru, důslednosti, celého člověka, katolického uvědomení; neuhýbat, ale neprovokovat, býti na stráži „s puškou ostře nabitou v ruce“, věrně plniti své povinnosti. Katoličtí vychovatelé musí míti lásku a tu mají, poněvadž mají Krista, který jest láska. Nestačí jen konati povinnosti; dítě je citlivé, je

*Účastníci
vánočního kursu
katol. učitelstva
v Českých
Budějovicích.*

mu třeba lásky, tou je možno získati mnoho. Je třeba působiti nepřímou nábožensky, všechno podávati v duchu náboženském, získati důvěry dětí, šetřiti dětí nekatolických. Dále jsou nezbytně nutny modlitba a milost. Vdp. Daňha doporučuje proto modlitbu a přijímání sv. svátostí, radí modlit se k andělům strážným dětí, jež učíme, poukazuje, jak mocně působí příklad katolické učitelky, katolického učitele u stolu Páně, a vybízí k hojně účasti na pouti Podkrkonošského odboru do Staré Boleslavi, na niž se usnesla minulá členská schůze. Konečně se zmiňuje o IV. prázdninovém kursu v Banské Bystrici, jehož nesmírný význam vyžaduje, aby byl co nejpočetněji obelán, k čemuž všechny co nejdůležitěji vybízí. Předseda poděkoval srdečně vdp. Daňhovi za jeho krásnou promluvu. Na popud vdp. Daňhy vzpomenu 50. výročí smrti velikého biskupa J. V. Jirsíka, uctěna jeho památka a usneseno zaslati písemný projev výboru pro oslavy Jirsíkovy. — Předseda odboru přečetl pak zajímavou předmluvu a některá významná místa z učebnice zeměpisu pro učitele, kterou loni našel a kterou vydal r. 1822 zdejší rodák K. Šádek, učitel na hlavní škole v Hradci Králové. Píše na př.: „Užitek z vyučování zeměpisu jest každému, obzvláště pak mladým občanům, hojný a velmi důležitý. Tím přestává každý ve své vlasti býti cizincem a když nastoupí cestu do ciziny, ví, na jaké věci má svůj zřetel míti, aby přednost a prospěchy své vlasti lépe poznal. Všemohoucnost, moudrost a dobrotu Stvořitele poznáme úplněji, majíce známost o velikosti a běhu světů stvořených; to nás k velebení nejvyšší a nejdokonalejší bytnosti povzbudí a vděčnými učiní.“ Dále se zmiňuje o významu zeměpisu pro vojsko, čtenáře novin, kupce a obchodníka a uvádí, že mu není znám žádný zeměpis

v češtině, kterého by kandidáti použití mohli. „Při této práci“ píše dále, „jsem šetřil co nejvíce řeči přirozené, abych srozumitelným byl, máje před očima, pro jaký druh lidí to určito jest; a pro lepší pochopení jsem ještě rytinu přiložil.“ — V závěru předmluvy pak píše: „Aby se srdce mládeže pro vlast zanítalo, jest třeba. aby učitel, vypravuje ji lahodnosti a příjemnosti cizozemské, též neopomenul, nepříjemnosti a nedostatky těch cizích zemí oznámiti. Jest velmi prospěšné, aby se cizí krajiny k našim přirovnaly a obzvláště se řeklo. jaké plodiny v našich zemích jsou a jak se zdělávají, kterých se v cizině nedostává, na př. všeliké rudy, sklo a j. v.“ — Předseda poukázal pak, v jakém duchu by měly býti psány učebnice dnes. — Usneseno podporovati uspořádání kreslířského kursu. Příští schůze bude 23. dubna. S.

Opavský odbor katol. učitelstva konal svoji řádnou valnou hromadu 19. února 1933. Valná hromada byla zahájena p. předsedou A. Cebuským, který též promluvil o reformách a reformování. Po jeho zajímavé a věcné přednášce rozpráda se čilá debata. Duchovní vůdce vdp. prof. J. Kristek mluvil na téma: Církev našemu národu nepřátelská? Byla to hrstka staré, zapomínané a přece znova přetřásané pravdy a byla vyslechnuta s porozuměním. O Říšském svazu katol. učitelstva, jeho výboru, stanovách i valné hromadě refoval p. řed. Jar. Švidrných. Pak byla podána jednatelem zpráva, která byla vzata s uspokojením na vědomí, poněvadž jasně dokazovala vzestup ve všem. Po zprávách funkcionářů bylo přistoupeno k volbám. Výbor až na malé výjimky zůstal nezměněn. Po valné hromadě se ještě rozpráda čilá debata, která byla dokladem, jak uvědoměle a cílevědomě si vedou při výchově naši učitelé. Byla také projevem srdečné

družnosti, jež naše členy k sobě pou-
tá. Dej Bůh, aby ten duch i shoda u
nás panující se lety ještě prohlubo-
valy, by duch Kristův cele pronikal
duše i veškeré konání nás všech, kteří
se pod jeho prapor stavíme. —iček.

PRAŽDNINOVÉ KURSY KATOL. UČITELSTVA

Upozorňujeme znova na ceny.
Pro 1 účastníka stanoven po-
platek na celých 14 dní za byt
a stravu (snídaně, oběd, svači-
na, večeře), cesty na exkursích
a režijní příspěvek na 450 Kč.
Obnos budiž zaplacen do 15.
července. Po 15. červenci za-
platí kursisté 500 Kč. Každému
přihlášenému budou zaslány 3
složenký. Ti, kteří zaplatí do 15.
července plný obnos, budou po-
kládáni za přihlášené. Na po-
zdější přihlášky nebude brán
zřetel.

Tážeme se všech, kteří se
chtějí účastniti IV. kursu v Ban-
skej Bystrici, aby projevili svůj
názor, zda konati kurs od 29.
července do 11. srpna, neb po
1. srpnu (až přijde gáže), a to
od 5. srpna (sjiždění) do 18. srp-
na. Pak bychom zařadili přímo
do programu kursu a v režii
kursu zájezd do Nitry na celo-
státní oslavy Pribinovy. Napiš-
te kol. Kunckovi co nejdříve a
samí rozhodněte.

Prosíme, abyste v odborech, při
schůzích neb při jiné příležitosti mlu-
vili o IV. kurse a tento doporučili hoj-
né účasti. Pište o kurse i do krajin-
ských listů.

Památník kursů má ještě na skladě
kol. Rom. Kudělka, uč., Michálkovice
308 u Mor. Ostravy. Objednejte si jej,
pokud jej ještě nemáte.

Mezi mladými učiteli propagujte
hlavně kurs. Ať přijdou mezi nás kan-
didáti a kandidátky učitelství i matu-
ranti. Pro nemajetné kolegy a kolegyně
(mladé) vyjedná pořadatelské kursu
zvláštní cenu, podobně jako v Čes.
Krumlově a na Sv. Kopečku.

Do kursu se přihlásili: 1. Bouška
Emanuel ze Slovenska, 2. Hlásková
Marie z Čech, 3. Kodítková A.
z Čech, 4. Ludvíčková M. z Čech,
5. Rašková F. z Moravy, 6. Ry-
bářová M. z Čech, 7. Vrbská
Ter., 8. Habrdová Bož. z Moravy,
9. Strnadová Elv. z Moravy, 10.
Kuncková Lud. z Moravy, 11. Lud.
Geyer z Moravy. Další přihlášky se
přijímají.

Kdo se může do kursu přihlásiti?
Každý katolický učitel neb učitelka i
ti, kteří nejsou organizováni ve spol-
ku katol. uč. Laičtí učitelé a učitelky
náboženství. Kandidáti uč. úst. a abi-
turienti uč. ústavů i ti, kteří se chtějí
věnovati učitelství. Páni profesori a
profesorky. Ct. sestřičky. Velební pá-
ni. Pokud bude místo, vítáme v našem
středu každého, kdo má o naše snahy
zájem a chce s námi krásně prožiti
14 dní.

Přátelé myšlenky kursů. O naše
kursy jest v řadách neučitelských o-
pravdu potěšující zájem. Vldp. dr.
Silv. Braito se zájmem sleduje naše
snahy, jest nám vždy radou nápomo-
cen. Cenných rad a povzbuzení do-
stalo se nám od vldp. dra Met. Ha-
báň. Vldp. Schaller z Prahy řa-
dí se k našim tichým, ale účinným přá-
telům. Pan dr. Janda, ředitel Kato-
lické akce z Prahy, umožnil nám ú-
činnou propagaci v revue „Přehled“,
který vřele kursistům doporučuje. (Ad-
ministrace Praha IV., Hradčanské ná-
městí 8.) Redaktor slovenské revue
„Kultura“ p. dr. Štefan Zlatoň z
Trnavy velmi vřelým dopisem přislí-
bil spolupráci. Starosta města Nitry
p. Frant. Mojto velmi srdečně po-
zval IV. kurs do Nitry na Pribinovy
oslavy. Protektor IV. kursu J. E. bis-
kup M. Blaho svou osobou dává zá-
ruku vážného průběhu kursu.

Dary pro nemajetné studenty a abi-
turienty, kteří by se chtěli účastniti
kursu, ale nemají prostředků, račte
zaslati jako jiná leta na adresu R. Ku-
dělka, uč., Michálkovice 308 u Mor.
Ostravy. Ukažte, že také obětí chápe-
te program apoštolátu katol. učitele.
Pamatujte sebemenším obnosem.

Program dne bude asi takový: 7 hod.
budiček, 7.30 ranní čtvrt hodinka, 8 hod.
snídaně, 8.30 mše sv., 10—12 přednáš-
ka s přestávkou a debatou, 12—14 po-
lední přestávka, 14—16 přednáška,
16—17 svačina, 17—18 rekreace, 18.15
desetiminutová večerní adorace, 19
večeře, 20 společenský večer.

Lékařský dozor na kurse bude míti MUDr. Jul. Kuncek a MUDr. Lud. Nábelek. O zdravotním stavu kursistů bude veden denní záznam. Každý účastník bude zdarma lékařsky vyšetřen.

Kol. Jos. Kachlik daroval IV. kursu kresbu Ban. Bystrice, která bude na pohlednicích vydána tiskem.

Přihlašujte se včas! Poněvadž se očekává hromadná účast ze Slovenska, jest žádoucí, aby ve vlastním zájmu každý se hlásil včas.

Budou vydány dopisnicové nálepky pro IV. kurs, kus po 10 hal. Objednejte si je u kol. Kuncka a užívejte je ve své korespondenci.

PRO A PROTI

*Svaz a Obec,
panna, vdovec,
námluvy se nedaří.
Příčina kde? Že se oba
vyhýbají oltáři. Brdař.*

Jsme spočítáni. Časopis Škola měšťanská dal si práci a na několika stránkách počítal, kde je organizováno učitelstvo měšťanských škol podle stavu z října 1932. Podle jejich počtu máme v Čechách organizováno 0.5 procenta, v zemi moravskoslezské 3 procenta všech učitelů a učitelek na měšťanských školách. Samozřejmě, že skoro 70 procent je organizováno v Říšském svazu učitelstva měšťanských škol. Nebudeme se hádat o číslice, neboť je známo, že statisticky se dá dokázat všechno. Nepropadli jsme dosud většinářskému omylu, protože i veliké autority v demokracii (Masaryk) dokazují, že je třeba demokracie kvalitativní. Nechť tedy jiní počítají, my zatím pracujeme! Počítat špatně je pak dvojnásobná ztráta času.

Je to pravda? Nechceme být škodolibí. Tvrdí se, že z 10 učitelů, kterým se za Habrmana dostalo placené dovolené k vysokoškolskému studiu a kteří měli potom nastoupit na obec-

ných školách, nenastoupil na obecné škole nikdo a že téměř všichni odešli do úřadů. Je-li toto pravda, je to špatná reklama pro vysokoškolské vzdělání učitelstva a vefejnost na to hledí divně.

SOCIÁLNÍ HLÍDKA

Jednotná péče o mládež v Československu. Mín. sociální péče připravuje návrh zákona, kterým se má sjednotiti péče o mládež v celé republice. Doposud totiž platí jiné zákony a předpisy v zemích historických a jiné na východě republiky.

Útulky pro nezaměstnaný dorost. V Čechách bude otevřeno ihned 16 útulků pro nezaměstnaný dorost. Útulky jsou zřizovány hlavně v průmyslových krajích severních a středních Čech. Zkušenosti z loňského roku ukazují, že se tyto útulky osvědčily. Dorost byl zaměstnán v dílnách, které byly zřízeny dobrovolnými dary nebo pracovali na úpravě pozemků a zahrad.

UČITELKY DOMÁCÍCH NAUK

Jednoduché vzorky z dírek a dlouhých sloupků nacvičím na vložce asi 8 cm široké. Každého vzorečku se u háčkuje také 8 cm; až máme potřebnou délku vložky, tak po stranách nacvičím skřížené sloupky. Má-li to býti vložka do závěsu na stěnu, pracujeme ze silnější bílé příze. Je-li to do nákupní tašky, tak té barvy, jaká je látka pro křížkové vyšívání, zvaná buď „Java“ neb „Aida“. Také závěsy zhotovujeme z látky pro křížkové vyšívání, ovšem barvy bílé a na této látce pokračujeme ve cvičení dalších stehů ozdobných a počátky křížkového vyšívání nacvičíme. Závěs vypadne velmi hezky. Děláme ho takto: Každé zákyni dám 60 cm látky 80 cm široké. Tedy obdélník. Proto vložka musí býti dlouhá 80 cm. Naměříme 18 cm a roztříhneme. Vznikly nám dva pruhy. Jeden 18 cm a druhý 42 cm široký. Každý tento díl po jedné straně zaobroubíme jednoduchou ažůrkou. Na pruhu 18 cm širokém šijeme a řadíme ozdobné stehy, počátky křížkového vyšívání a kombinujeme jednoduché vzorečky. Na pruhu 42 cm širokém vyšijeme křížkovým stehem: „Čistota půl zdraví“ a naposled se všije mezi obruby háčkovaná vložka stehem obnitkovým a závěs se na všech čtyřech stranách zapraví. Vyšíváme buď

černou neb tmavomodrou barvou. Toto pracuji se čtvrtým školním rokem a připomínám, že vložku háčkujeme ve třetím šk. roce a teď ji použijeme. Háčkování v kruhu se mi teď osvědčuje na bílých radionkách — ale ne pro zimní počasí. Tak na jaro a léto. Začneme od středu samými dlouhými sloupky a budáme pod zadní článek. Háčkujeme asi 10 řad. Ovšem pamatovat na rozšiřování. Pak řadu malých dírek, 2 řady peciček, 4 řady krát. sl., 1 řada dírek, 2 řady peciček a to tak až do zužování. To se již potom dělají samé pevné, tuhé řady; ne prolamované. Na vrch na prostředek háčkovanou stužku. Dále pleteme bílé letní ponožky. S pátým školním rokem pletu roztomilé halenky. Vlna na jednu halenku stojí 12 až 15 Kč. Podle toho, chce-li žákyně rukávy dlouhé či ty moderně krátké baňkovité.

ŠKOLSKÉ A PRÁVNÍ ROZHLEDY

Papírové školy. Možno tak nazvat naše školy pro papírovou záplavu různých výnosů pro správce školy, kteří se v papírech přímo topí. Správce trojtřídní školy vyřídí na př. ročně 780 jednacích čísel a k tomu ještě 180 čísel pro mateřskou školu. Některé číslo se musí vyřizovati i několikerym podáním. Všechny písemné práce správa školy kromě toho do jednacího protokolu nezapisuje. Tři přípisy průměrně denně je hodně, vímeli, kolik času vyžaduje některý takový přípis, poněvadž správce školy má ještě plno jiné práce s vedením úředních knih, jichž je také čím dále tím více. Není proto divu, že dnes správcové a ředitelé škol se v pravém slova smyslu přestěhovali do svých kanceláří, kde tráví dny i noci. Následek toho? Správci škol věnují dnes hlavní svoji péči tomu, aby měli v pořádku všechny své knihy a rychle vyřídili zaslané přípisy, a na pedagogickou správu školy jim nezbude žádného

času. Jak velice tím školy trpí, je na bílé dni. Musí to tak být? Je třeba tolik psaní? Má se stát ze škol obyčejný úřad?

Přehled předpisů o sešitech a písma. Podle výnosu Mšano 10. 3. 1932, č. 10.980-I bude formát sešitů od začátku šk. roku o něco menší nežli nyní. Bude to vysoký formát rozměru 148×210 mm (norm. společnosti 1010—1926 řada A5). Na škole měšťanské a na vyšším stupni školy obecné nahrazen též formátem přibližně dvojnásobným. (Vysoký rozměr 210×297 mm, řada A4.) Liniatura psanek i deníků bude jen jednoduchá. Vzdálenost linek u psanky a deníku č. I. pro 1. šk. rok, kterých možno užívat i ve 2. šk. roce, je 20 mm, u č. II. pro 2. a 3. šk. rok 15 mm, u č. III. pro 4. a 5. šk. rok 12 mm. Pisanka a deník IV. je bez linek. Početník I. pro 1.—3. šk. roku bude mít jednoduché linky vzdálené 10 mm, početník II. pro 4. a 5. šk. rok 7 mm. Nové tvary písma, jak jsou uvedeny ve výn. 7. 12. 1932, Věstník Mšano 1932 seš. 12., zachovávají hlavně zásadu, aby žák za psaní nemusil zvednouti pero od papíru. Není vysvětleno, zda tahy dolů budou stínovány či ne, ve Věstníku stínovány nejsou. Může to býti však i proto, že toho v tisku litografickou jehlou lze těžce docílit. Jsou-li zúmyslně všechny tahy stejně silné, lze z toho souditi, že se bude dávat přednost propisovacím perům před ocelovými, což jistě doba v budoucnu přinese, neboť i dnes už se velmi často cítí potřeba opisu u různých podání a dopisů. V malé abecedě jsou změny u f, k, p, s, t, x, ve velké jsou ke škodě písma vynechány oválv u C, E, G, počáteční vlnovky u I, J, K jsou nahrazeny prostými tahy a špička obloučkem, což jistě povede k tomu, že hlavní tah písmene dolů, dosud rovný, bude oválem a I bude se podobati O. U písmen B, R, P je zachována zásada, nezdvíhat pero od papíru. Háček nad hláskami měkkými a zátrh u v, b, o nevyžaduje napříště pečlivosti jako kdysi (aby byla jako část malého i). Číslice 7 a velké Z nejsou přetrženy. Jednotným tvarům má se na nižším stupni učit a užívat, na středním se jich má užívat podle možnosti, na vyšším stupni aspoň od nich vycházet. Doufáme tedy, že sličných tvarů starších bude se užívat dále.

J. S.

MÍSTA, OZNÁMENÍ, RADY

Ve větší slezské obci obsadí se místo řídícího učitele na trojtřídní škole. Občané přejí si přesvědčeného katolíka. Ve škole je pěkný byt, velká zahrada a pole. Výhodné autobusové spojení se dvěma velkými městy. Je zapotřebí 15 služebních let. Zájemci obraťte se na jednatele zemského spolku moravskoslezského.

LITERATURA

V. Komárek—Dr. Fr. Trávníček, Mluvnické vyučování. Knihovna Společnosti pedagogického musea v Brně. — Stížnosti na chatrnou přípravu mluvnicekou a pravopisnou, s kterou přicházejí žáci z obecných škol, byly podnětem k napsání této knihy. Univ. prof. dr. Fr. Trávníček přesvědčivě ukazuje v teoretické části spisu, že naše mluvnické vyučování se opírá dosud o spis A. Janů (Jazyk mateřský a škola obecná, Praha 1897). Janů odstranil z jazykového vyučování mluvnicekou metodu a nahradil ji mluvnickými cviky. Mluvní cviky a nápodoba zdaleka nestačí jazykovému vyučování. Je třeba mluvnické metody. Stručně: mluvnici do škol, nebát se, že děti neporozumějí. Vhodná metoda, vhodné seskupení učiva ukáží, že lze začít se základními pojmy mluvnickými už v 1. šk. roce. Praktická část Komárkova je neobyčejně bohatá. Mluvnické vyučování je v knize rozděleno a utříděno podle školních roků. Je probráno všechno důležité a přece právě v tomto spise poznáme, že mluvnického učiva podstatného není ani tuze mnoho a lze základním poznatkům naučiti, počne-li se ovšem 1. škol. rokem. Některé partie jsou metodicky zpracovány docela nově, svěže, pochopí-

telně a žákům zcela přístupně, že jistě nepocítí abstraktnost mluvnického vyučování. Čeho si zejména cením, jsou přílehlavé příklady. Naše učebnice většinou podávají příklady, které jako by schválně chtěly dokazovat, že mluvnice je něco strašně nezáživného. Příklad musí být dětský, psychologický, zajímavý. A takových příkladů je v knize Komárkově řada. Vtipné ukázky jistě mluvnické vyučování osvěží. Učivo je seskupeno jasně, stručně, přehledně, a to je novou předností této zajímavé knihy. Jsem přesvědčen, že vyučování podle Komárka (učitel, kterému na tom záleží, si knihu jistě ještě doplní, v částech přízpůsobí krajinským zvláštnostem) bude nejen užitečné, ale i zajímavé a, jak autor říká, přispěje také k tvoření činné školy. Kniha sama je plna nových podnětů, které budou jistě znova a detailně ještě zpracovávány, jak toho také jazyk mateřský zasluhuje. Komárkova—Trávníčkova kniha znamená novou cestu, dodejme, že dobrou cestu. Jen aby se hodně vyhledávala. Doporučuji spis ke studiím všem kolegům a kolegyním opravdu vřele. Zaslouží si toho — usnadní vám vyučování a poslouží dobře českému jazyku. —ka.

Hořící keř. Napsala Sigrid Undsetová. Nákladem L. Kuncíře v Praze. Skvělá, skoro apologetická a nesmírně zajímavá kniha katolické norské spisovatelky. Zakupte aspoň pro spolkové knihovny. Cena 56 Kč.

Co sedláci, co děláte? Lidová hra. Nákladem Zemědělského knihkupectví A. Neubert v Praze. Napsal J. Vl. Fürst. Výtisk 9 Kč. Snadno proveditelná. Doporučte katolickým spolkům pro nezávadný, zajímavý obsah.

Písmo a nápis. Výklad a názorné tabulky užití písma rozmanitými píry. Upravil Jaroslav Benda. Ve dnešní

Víte, jaké bylo dílo církve v našem národě?

Statistice českých katolíků to neví a proto se všude krčí a bážlivě ustupují. Že však se nemusíte stydět ani bát za slavnou minulost svých katolických předků, naopak, že můžete přihlásit se hrdě k velkolepému dílu katolické církve u nás, to vám povi

DĚJINY NAŠÍ VLASTI SLOVEM I OBRAZEM

dílo známého katolického spisovatele a historika P. Jiřího Sáhuly, jež počalo vycházeti koncem února t. r.

Dějiny jsou psány

na základě nejnovějších vědeckých badání

slohem jasným a ozdobeny četnými celostránkovými ilustracemi akademického malíře K. Řelinka. Budou vycházeti ve 14denních sešitech po Kč 2.50.

Dopíšte si ještě dnes o podrobný prospekt na adresu:

Výpravna díla Dějiny naší vlasti (redaktor Václav Vedral)

ČESKÉ BUDĚJOVICE, Vrchlického nábřeží č. 689.

době, kdy směrnice ministerstva školství samy upozorňují na možnosti využití písma, tento sešit je velmi dobrou příručkou k sledování moderního, uměleckého, citelného písma. Vydala fa Heintze a Blanckertz, Berlin, na skladě má a expeduje za 8.40 Kč Yran, Praha I., Staroměstské nám. 17. Doporučujeme.

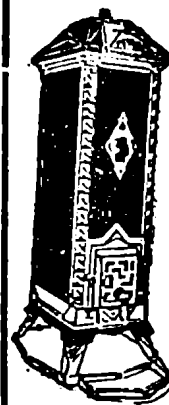
Nová kniha Jos. Koudeláka. Básník Koudelák vydal novou knihu Krůpě je. Štětce lyrika líčí několik příběhů a pozorování ze svého dětského věku. Knihu možno objednat u autora. (Jos. Koudelák, Nový Jičín.) Cena 8 Kč. Hodí se i pro dospělejší žáky.

„Z poupat do květu.“ Napsal spirituál kněz semináře v Č. Budějovicích vdp. Karel Reban. Ve III. vydání je doplněna zmínkou o naléhavých otázkách současné dívčí výchovy. Hodí se zvláště pro dívky, vycházející ze školy. Za 2.50 Kč, při větších objednávkách (již od 10 kusů) po 2 Kč. Vydal Jihočeský odbor Zemského spolku katolického učitelstva čl. v Č. Budějovicích, Třída čl. legii 28, II. posch.

Sexuální problém. Napsal známý vychovatel a vůdce mládeže dr. M. Habáň. Edice Krystal, Olomouc, Slovenská 14. Habáňův spis ukazuje na význam duševní síly i v sexuálním životě, vidí příčiny dobra i zla a ukazuje

cesty k úspěšnému ovládnutí rašící síly. životní. Habáňův spis bude vítán rodiči i vychovateli. V rukou dospívající mládeže bude osvoboditelem z temna nejrůznějších moderních hesel. 72 stran pečlivě vypraveného tisku stojí 7 Kč i s poštovním, pro studenty 5 Kč. Doporučujeme.

Vilém Pailler—Nep. Fr. Skala O. Praem: Pro matku. Nakladatelství Jos. Birnbauma v Brtnici. Mariánská legenda o čtyřech jednáních. 12 ženských úloh. Scéna: Les s kapličkou, salon, žalář. Cena 5 Kč. Doporučujeme k oslavám mariánským, ke dni matek, pro dobu postní. Tamtéž vyšlo 1. číslo Lidového divadla.

Kamna a stolokrbý

„FENOM“

dobré výrobky za levnou cenu.

PRAHA II.,
Václavské nám. čís. 33.
Tel. 23.264.

Školy a učitelé zvláštní
cenné výhody!

Novinka: Kachlová kamna v kov.
kostře TERNO (syst. Fenom.)

SUKNA, módní vlněné pánské i dámské látky kupujte u fy Hezína a sp., Humpolec!

Vzorky obratem na požádání. Vyjde i ochotně vstříc plateb. podmínkami, odvoláte-li se na Věstník.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Fr. Hanzelka, odb. uč. v Hodslavicích. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povolena výnosem pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — *Redakce: František Hanzelka, odb. uč. v Hodslavicích, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská.)* Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — *Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.*

Otcové střeží synů.

Protikatolické učitelské časopisy zůstávajíce věrny svým tradicím pamatují zvýšenou měrou, aby se mladému učitelstvu dostalo hodně kuráže k boji proti Cirkvi. Protože však ideový boj zásluhou realistů není oborem, v němž by vůdcové pokroku chtěli dobýti šanci, přestává se, snad podle Marxa, na vypichování církevního jmění a přežvykování málo utipné bajky o 300 milionech Kč, které stát dává církvím.

Mladé učitelstvo, kterému se nedostalo zásluhou ministerských nařízení, náboženského vzdělání, je bedlivě střeženo, aby se tomuto vzdělání vyhýbalo. Neznalost náboženství se pokládá za přední ctnost suchopárných harcovníků pokroku, halicích se v chatrnou a oškubanou tógu humanistní mravovědy. Neznalost, která je motivována odporem dobrati se základů, pevné podstaty. A tedy i mladé učitelstvo má pěstiti (prý tradiční!) holubník české duše, v níž každá myšlenka má místo jen jednu noc.

Nechceme v době demokracie a přeceňování svobodné zlovůle přicházeti s dogmatickými formami, ale snad si někdo z mladých všimne aspoň rady, která jest diktována studiem animální podstaty našeho pokroku. Strava, kterou naše zaostalá věda podává mladým duším, jest přece jen špatná a nezáživná a konce budou tytéž. I mladi mají být přivedeni k štekavému staropanství proticírkevní zaujatosti, směšné, zahořklé a plýtké.

Otcové, kteří promrhali majetek a ničemu se nenaučili, hledí nevraživě na syny, kdykoliv tito opouštějí pohodlnou kocábku jejich mladých let. Nuže, nechť si naši mladi vyberou. Nechť neznají a nepoznají problému generace, který se turdošijně posunuje na počítání životní pojistky, ač jeho podstata je v tom: jít jinou cestou, než kterou se ubíralo realistické a materialistické pokolení. Nechť rozhodnou naši mladi, stojí-li za to, aby zatuchlá rýže otců byla pokrmem synů.

Nechť se rozhodnou, nemini-li hodit přes palubu přirozený mužský instinkt hrdosti, statečnosti a staročeské rytířkosti. Nezdá se nám, že by je mohl rozplameniti úděl generace, která dnes hraje úlohu hašteřivé báby-hokynářky u prázdného krámu opravdové kultury. Ne, tam ještě naši mladi nesestoupili a bude tedy zbytečno rozšiřovati protiklerikální hlidky různých časopisů, které jsou stejným anachronismem jako by byly snahy o praktické uplatnění praslovanského jazyka.

Učitelské vzdělání.

Dr. J. M.

Otázka učitelského vzdělání byla rozvířena opět návrhem ministerstva školství, které hodlá po prázdninách zavřít první ročníky učitelských ústavů. Ministerstvo školství navrhuje, aby se učitel vzdělával celou střední školou a pak navštěvoval rok nebo nanejvýš dva roky pedagogickou akademii, která by měla charakter vysoké školy. Počet akademii by byl omezen snad pouze na hlavní nebo největší města. Proti tomu zastánci učitelských ústavů chtějí, aby učivo učitelských ústavů bylo rozšířeno o jeden nebo dva ročníky.

Ministerstvo jistě volilo pro pozvolné rušení učitelských ústavů dobu vhodnou, protože již dnes učitelské ústavy dodávají takový počet kandidátů, že je není možno umístit a nezaměstnanost učitelstva se počíná vážně pociťovat. Jinou otázkou je, zdali rušení učitelských ústavů má být ministerstvem motivováno tak, že učitelské ústavy nevyhovují již dostatečně učitelskému vzdělání.

Učitelstvo samo v této otázce není zajedno. Mladší učitelstvo je převážně proti učitelským ústavům. Je v tom podporováno i různými dotazníky (z části tendenčně upravenými), kterých si ještě později všimneme. Zrušení učitelských ústavů je ovšem i otázkou politickou. Politické strany rovněž nejsou sjednoceny v této otázce.

Nebudeme se dnes zabývatí otázkou, zda učitelské ústavy vyhovují či nikoliv. Je starou zkušeností, že reformátoři jsou náchylni odsuzovat bez milosti všechno staré. Ti, kdož před deseti lety neviděli na naší škole nic dobrého, mluví proto dnes také střizlivěji. Nechceme ovšem ustrnout, chceme dále, ale právě proto bude třeba otázku učitelských ústavů řešit velmi opatrně a po všech stránkách. Pouhým ministerským nařízením to nepůjde. Byla by to příliš veliká odpovědnost, protože otázka učitelského vzdělání je otázkou našeho školství.

Samí pracovníci na pedagogických akademiích říkají, že dnešní pedagogické akademie nejsou útvarem ustáleným (článek Uvádění do praxe na pedagogické akademii bratislavské, Věstník ped., roč. XI., čís. 2) a není jistě naší touhou, abychom nějaký neustálený útvar nadekretovali nařízením. To by byla chyba. Pedagogické akademie potřebují se vžítí a dokáží-li, že jsou opravdu cennější a lepší než učitelské ústavy, bude teprve možna diskuse.

Všechno učitelstvo si přeje úpravy vzdělání, které by jej co nejlépe připravilo do života, ale chybou by bylo, kdyby se nám mělo dostat opět experimentů, kterými bychom se museli těžce prokousávat. A konečně, velmi dobře se poukazuje také na to, že otázka učitelského vzdělání jest i otázkou finanční. To jsme říkali při všech reformách. Platí i v této otázce. V době snižování životní úrovně učitelstva jsou snahy pro vysokoškolské vzdělání učitelstva přece jenom trochu přexponovány.

(Redakce sleduje tuto otázku dále a žádá o náměty.)

Víra ve výchovu. Od 26. března do 2. dubna byl pořádán týden československé školy s programem Víra ve výchovu. Ovšem, že věříme v úspěchy výchovy, ale budiž dovoleno říci, že všechny snahy, které měly v tomto týdnu rozhojnit tuto naši víru, považujeme za nedostatečné. Není otázkou věřit ve výchovu, ale spíše: v jakou výchovu. A naše škola, i všichni ti, kdož se jistě poctivě namáhali víru ve výchovu silít, jsou naprosto desorientováni v tom, jaká vlastně výchova být má. Nebude nikdo rozumný tvrdit, že naše výchova, která je produktem politických kompromisů, národu vyhovuje. Nepovede taková výchova národ ke slávě, když vlastně sami pořádatelé těchto týdnů a kampaní jsou zmítáni nejistotou a nemají jasné a pevné vůle. Máme ovšem mléčné, ovocné a jiné týdny, ale škole, rodině a národu bychom pomohli lépe bez týdne školy, ale stanovením jasného programu výchovy a dodejme i výchovy náboženské.

Proti nadbytku nezaměstnaného učitelského dorostu. Tíživá situace a nedostatek volných míst dolehl i na řady učitelské. Značné procento žáků odchází na učitelské ústavy a rovněž absolventi středních škol, nemající vyhlídek na vysokoškolské studium, věnují se povolání učitelskému. Jsou-li někteří z četných uchazečů na učitelské ústavy odmítnuti při přijímacích zkouškách, studují soukromě a pak se podřizují konečným zkouškám jako externisté. Roku 1932 podrobilo se maturitám 3009 kandidátů, z toho 1171 ex-

ternisté. Tím ovšem počet uchazečů povážlivě stoupá. Tomuto zlu chce čelit MŠANO tím, že zastaví externí zkoušky literárních učitelů na dobu 5 let, ale tato doba může být zkrácena, kdyby byly příznivější poměry. Tento zákon má vejít v platnost již od příštího školního roku 1933-34. Podobně byly zastaveny i externí zkoušky pěstounek. —a.

Školský rozhlas. Školský rozhlas se pomalu rozšiřuje na školách. Bohužel, s programem nemůžeme být vždy spokojeni. Reportáže jsou často příliš učenné a naprosto odlehle dětskému chápání, málo živé, jednotvárné a místy úplně nudné. Ne vždy významná osobnost, třeba by i byla odborně velmi kvalifikována, dovede promluvit k dětem. Také výběr dětských scén a her nebývá vždy dost dramatický. Hudba dosud nebyla včleněna náležitě do programu školského rozhlasu. Ani stereotypní páteční rozhlas nevyhovuje. Lépe by bylo zařídit jako mají na příklad v Rakousku, rozhlas v různé dni (v jednom týdnu pondělí, středa, v druhém úterý, pátek). V rámci rozvrhu hodin by byla tato změna vítána. Chce-li náš školský rozhlas být opravdu pomůckou vyučovací, musí se ještě mnoho změnit.

Zajímavá statistika. Dal si kdosi práci se zjištěním, které časopisy čte učitelstvo, a zjistil, že z 1888 učitelů čte socialistické deníky 1337. Jaképak má být smýšlení učitelstva a jaké jeho vedení? Jakou průkaznost pak mohou mít jeho nepolitické projevy? -o-

Půjčka práce a národní školy. Někteří listy se domáhají, aby půjčky práce bylo také užito na stavbu národních škol, protože na mnohých

místech obce nemohou pro nedostatek financí svým povinnosťm dostáti a vhodnou školní budovu postavit. Bylo by ovšem dobré, kdyby tímto způsobem bylo pamatováno na školství národní, ale pochybujeme, že by se věc dala spravedlivě řešit. Žadatelů by jistě bylo tak mnoho, že státní správa by si nimi nevěděla rady.

Úprava prázdnin v Polsku. V Polsku podle nových nařízení školní rok trvá od 20. srpna do 19. srpna následujícího roku. První pololetí od 20. srpna do

22. prosince (čtvrtletí od 20. srpna do 20. října, druhé od 21. října do 22. prosince), druhé pololetí od 16. ledna do 15. června (čtvrtletí od 16. ledna do 31. března, druhé od 1. dubna do 15. června). Zimní prázdniny trvají od 22. prosince do 15. ledna, letní od 16. června do 19. srpna. Tato úprava prázdnin vyhovuje zřetelům hygienickým. I u nás se ozývají hlasy pro jinou úpravu prázdnin. Vzor Polska dává vhodný námět k těmto úvahám.

Pracovní škola a její metody.

Antonín Krejčíř.

(Dokončení.)

Nedivím se nikterak, že kterýsi návštěvník pražských pokusných škol — nepochybuji o tom ani dost málo, že to jsou školy pracovní — postrádal teplejší poměr pracujících žáků k učivu a zdálo prý se mu, že se ocitl v továrně, kde dělníci sice pracují, ale necítí té opravdové radosti z práce, jakou vidáme u lidí, kteří se zabývají prací, již mají rádi. Tak se zdá, že i v těch pracovních školách zůstává výzva k dětské genialitě namnoze hluchou, a jestli se snad někde projeví uspokojení žáků, pak vzniká spíše z aktivity než z produktivity. Že děti rády pracují některým způsobem, není ještě znamením, že by nerady pracovaly způsoby jinými. Děti neznají nudy — to je teprve vymoženost dospělých. Kdosi to vyjádřil dosti vtipně paradoxem: Děti rády pracují, ale nerady se učí. Pracují rády, ale nejsou schopny určit si samy konečný cíl své činnosti (v tom však spočívá podstata práce) a tak snadno ztrácejí souvislost a přehled. Toho lze dosáhnout jen opakováním. A bez přehledu pozbývají porozumění a ztrácejí zájem. Potom ovšem není divu, že poměr jejich k učivu je chladný.

Také nároky nových metod na školu nejsou nepatrné. Jsou to: dílny, nástroje i stroje, příruční třídní knihovny, laboratoře, vhodný nábytek a rozmanité pomůcky, které se nedají vždy standardisovat, poněvadž musejí býti pro vzbuzení zájmu speciálně místní, takže by bylo třeba je nejprve vytvořit, pak vhodně rozmnožit a stále podle potřeby doplňovat. Přidejme k tomu dostatečné množství materiálu samoučného pro všechny žáky a přiznáme, že to není jen tak lehce možné, a není pochyby, že za nynějších poměrů si toho všeho ani nejobnovnější reformátoři neodvažují žádati.

A přece není pochyby, že proti všem výnosům a nařízením zůstane škola pasivní a vyučování v ní zůstane jenom příštipkářstvím, nebude-li možno dáti starým školám novou výbavu a nové vhodné zařídění. Ale i pak zůstane za novou firmou stará škola, nebude-li moci k vyčerpávající duševní práci postavit dítě zdravé a dobře sociálně zabezpečené. Jak lze žádati po něm, aby se takové práci věnovalo s úspěchem, jestli na př. špatně spalo, jestli je unaveno vysí-

lující práci nebo zesláblé podvýživou. Také nepomůže nařizovati pracovní metody učitelů — i při splnění všech přecházejících podmínek — v přeplněných třídách a při velikém počtu hodin, zvláště je-li mu nařizována k tomu i mimoškolní činnost.

Ostatně, když už se toho nařizování metod dotýkám, je třeba se podívat té naivní víře, s níž se začaly propagovati, ba nařizovati nové metody. Ne snad víře mladých kolegů, kteří si vhodnou individuální metodu teprve hledají, ale těch znalců školství, kteří navrhovali nové osnovy. U těch lze přece předpokládati, že se podívali do těch století pedagogické a vyučovatelské práce a že mají tolik sebekritiky, aby si nemusili sebevědomě myslet, že teprve jim bylo dopřáno nalézt kámen mudrců. Jistě i tyto nové metody nejsou konečným vyřešením vyučovacího procesu. I v budoucnosti budou se hledati nové cesty a budou pokládány zase za jediné správné těmi, kteří po nich půjdou, jiné však, po nichž půjdou druzí, za nesprávné. I proti těmto, nyní novým metodám jsou námitky velmi vážné, a až přejde dnešní doba metodomanie, dostane se jim správnějšího ocenění, zvláště se stanoviska výchovy. Zdá se, že dnes na to není kdy, protože se naše školství octlo v situaci dámy, která se bojí, aby si nedala ustříhnouti mikádo příliš pozdě. Tak ovšem padne i poslední cop, aby po čase, až se na něj zapomene, slavil tím slavnostnější svůj vjezd.

Zatím ovšem nebezpečí s nařízením metod bylo zažehnáno a zůstalo jen doporučení metod. Při naší národní povaze, která je tak dobře známa z oné zábavné, ale na výsost poučné kočičí historie, bude to doporučení účinnější než rozkaz. Dobře poslouchat jsme se, bohužel, ještě nenaučili, ale umíme z dřívější doby dobře rozkazům uhýbat a na druhé straně dělat pomyslení, abychom byli hodní. Toto tvrzení se zdá sice trochu kacírské, ale myslím, že skutečnost je opravdu taková.

Byl by snad jakýs spěch na místě, kdyby bylo nade vši pochybnost jisté, že nové metody učitelům práci při stejném hmotném nákladu usnadňují nebo aspoň lze jimi dosíci téhož výsledku jako při starých metodách, ale za zmenšeného nákladu hmotného, a že žáci se jimi naučí více a snadněji. Za nynějšího stavu věcí musíme mít odůvodněné domněnky, že tomu tak není. Mohli bychom býti opravdu nadšeni pěknými plány propagátorů pracovní školy a nedočkavě se těšiti na tuto hudbu budoucnosti, kdybychom mohli býti jisti, že dostává se tak našim školám metod, které zaručují naprostý (stoprocentní) úspěch vyučování. Avšak podle přiznání samých propagátorů nové školy a nových metod musíme si, bohužel, i nadále býti vědomi, že „není žádné samospasitelné metody, která by vedla k absolutně dobrému výsledku. Nikdy se nedočkáme toho, aby všichni žáci ovládli všechnu látku,“ přiznává se A. Prachař v nedávno vyšlé publikaci: „Jak učíme na škole měšťanské v duchu nových učebních osnov“.

K čemu tedy ten spěch?

Neboříme přece rázem dnešních měst, abychom na jejich troskách mohli vybudovati z moderních krabic města nová, ale postupně upra-

vujeme ulici za ulicí, dům za domem, aleji za alejí, ba skoro strom za stromem.

Podobně i ta nová škola není něco hotového a daného, co může rázem být nebo nebýt. I ona musí vyrůstati z dnešní školy zvolna, nenásilně. Jen tak bude místem radostné práce pro učitele i pro ty, kteří do ní musí chodit.

Prameny: V. Příhoda, Racionalisace; F. W. Foerster, Charakter a škola; G. Messer, Pädagogik der Gegenwart; F. Zieroff, Richtungen u. Probleme, Handbuch der Pädagogik der Gegenwart; Gessen, Osnovi pedagogiki.

Duch učebnic pro měšťanské školy.

Vladimír Klement.

Otiskujeme tyto dokumenty kulturní zaostalosti a ubohé nenávistnosti na paměť budoucím.
Redakce.

M í s t o ú v o d u.

§ 119. Ústavní listiny: „Veřejné vyučování budiž zařízeno tak, aby neodporovalo výsledkům vědeckého badání.“

§ 124. Ústavní listiny: „Všecka náboženská vyznání jsou si před zákonem rovna.“

Výnos mšano ze dne 17. února 1919, č. 7299: „Naprostá snášenlivost ve věcech náboženských je nutným příkazem jak učitelům, tak žákům.“

Výnos mšano ze dne 9. května 1919, č. 5125: „... Jednostranné projevy do škol a učeben nenáleží.“

Výnos mšano ze dne 6. prosince 1932, č. 136.546: „... Učebnice mají podporovati národnostní, sociální a náboženskou snášenlivost a vystříhati se tendenčního a jednostranného pojmání.“

*

Horčíčka-Nešpor, Dějepis pro školy měšťanské I. díl, 6. vyd., schválen vñn. mšano 13. 1. 1926, č. 2663.

Budhovi je věnováno 16 řádků, Mohamedovi 35 řádků, Kristus je odbyt — 7 řádky!

Upřílišené je tvrzení, že „inkvisice odsoudila sta tisícův lidí na smrt upálením“. (Str. 101.)

*

Horčíčka-Nešpor, Dějepis pro školy měšťanské II. díl, 6. vyd., schválen vñn. mšano 3. 2. 1926, č. 14.236.

O s v. J a n u N e p o m u c k é m — str. 16.:

„Nejprudší spory měl (Václav IV.) s hrdým arcibiskupem Janem z Jenštejna. Král chtěl totiž v západních Čechách zříditi nové biskupství. Arcibiskup však byl proti tomu a úmysl jeho zmařil. Podrážděný Václav kázal v hněvu rádce arcibiskupovy zmučiti a jednoho z nich, Johánka (Jana) z Pomuku, utopiti ve Vltavě r. 1393.

Za 200 let potom vymyslí si kronikář Hájek — kterého pro nevěrohodnost sám Palacký odsoudil — že král Václav dal utopiti kněze Jana z Pomuku proto, že prý nechtěl vyzraditi zpovědňi

tajemství královny. A z této Hájkem vymyšlené osoby vznikla legenda o „Janu Nepomuckém“, který nikdy nežil, ale přičiněním jesuitů byl roku 1729 prohlášen za svatého!“

*

V ý z n a m Husů v je v dějepise (str. 25.) oceněn takto: „Hus náleží k největším synům našeho národa. On první učil, že křesťan nemá slepě všemu věřit, co je mu církví nařízeno, odporuje-li to rozumu nebo svědomí. Pro svobodu svědomí a pravdy neváhal i život obětovati. Tak se stal všemu lidstvu zářným vzorem pro všechny časy... Čechové byli a zůstanou i nadále „národem Husovým“.

Strana 36.:

„Hnutí husitské mělo... důležitost světovou. Husité bojovali jménem všeho evropského lidstva(?) za čistou(?) víru Kristovu, za pravdu(?), za právo svědomí(?) a zákon Boží proti římské nadvládě a násilí. Třebas zůstali tehdy osamoceni a nepochopeni, uskutečnily se jejich myšlenky, pro které krváceli, později v reformách Lutherových a v českobratrství, v tomto nejkrásnějším květu husitství.“

Strana 35.:

Koho poslouchal Hus více, Písmo (Krista) nebo papeže (člověka)?

Žádali husité něco nesprávného ve člancích víry?

Co v těchto člancích církev nejvíce pobuřovalo? (Že se mají kněží vzdáti světského panství.)

O husitských válkách za hranicemi se praví na str. 31.: „Těmito výpravami šířila se nejen sláva jména českého po celé Evropě, ale i strach před husity. Při všech hrůzách byli však husité velkomyslní: šetřili těch, kdož se jim poddali a nikdy neubližovali ženám, dětem a bezbranným.“

„Bývalá vypravování o ukrutnostech husitů pocházejí od jejich nepřátel (Říma a Němců), kteří o husitech psali jako o „bandě lupičů a žhářů“. Teprve Palacký a nejnovější dějepisci vylíčili pravdivě dobu husitskou a velikány českých dějin (Husa, Žižku a Prokopa) očistili od lží a kalu.“ —

(Ano, viz na př., co píše Pekař o Žižkovi ze svědectví současníků.)

Strana 35.:

Byl to boj (husitské hnutí) českého národa proti nespravedlivým společenským řádům, boj proti cizáctví a římanství.

Strana 42.:

Jednalo se Římu při tom o duševní blaho lidu? Oč jen? O slepou poslušnost.

Strana 43.:

Papežové přemýšleli, jak vyhubit nenáviděné Čechy. — „Jaroslav z Martinic kázal sedláky honit psy do kostelů katolických, a když nechtěli přijímati pod jednou, dal jim cpáti hostie do úst.“ (Str. 75.)

Temno v zemích českých (str. 88.):

Po válce třicetileté pokračovala dále protireformace, kterou

prováděli hlavně jesuité. Neštíteli se žádných prostředků, jen aby národ opět přivedli do lůna církve katolické. Odnímali nekato-lickým rodičům děti a dávali je na vychování rodinám katolic-kým. Zatvrzeli byli věznění, železy svírání, metlami a bičí mrs-káni, muži na vojnu odvádění. Na mnohých místech, jako na Čá-slavsku, Jičínsku, Hradecku, na Valašsku a jinde se lid bouřil a misionáře zabil. Ale byl za to neslýchaně krutě ztrestán.

Na utvrzení víry konali jesuité po vlastech našich „svaté mi-sie“. Těch se museli osadníci účastniti, jinak byli v podezření, že jsou kacíři.

Misionáři na kazatelnách působili na ubohý lid domluvami, hrozbami i líčením pekelných hrůz za rachotu řetězů.

Jesuité ničili též knihy dějepisné, aby vyhubili v lidu vzpomín-ky na slavnou minulost, jmenovitě na dobu husitskou. Chtějíce mu dáti náhradu za mistra Jana Husa, jehož lid ctil jako svatého, udělali nového světce, a to Jana z Pomuka (Jana Nepomuckého).

Censura knih byla svěřena jesuitům, kteří téměř všechny knihy české poltačili. Za dobré staré knihy dostával lid „katolické“ knihy. Byly to různé modlitbičky, zpěvníčky a v y p r a v o v á n í n e s m y s l n ý c h z á z r a k ů, líčení pekla a čertů, psané jazy-kem velmi chatrným.

Dílu jesuitů se dařilo hlavně u mládeže, která n o v o u (!) v ě -r o u byla nadšena. S radostí účastnila se velikolepých procesí, poutí, divadel a jiných okázalostí, které jesuité prováděli.

S úpadkem škol poklesla i vzdělanost. Neuvědomělý lid propa-dal tuposti a pověrám. V ě ř i l v n e j n e s m y s l n ě j š í z á z r a -k y v p o u t n í c h m í s t e c h, kterých přibývalo. V ě ř i l n e j -h l o u p ě j š í m p o v ě r á m o z a k l í n á n í, o č e r t e c h a p e k e l -n ý c h h r ů z á c h, o č a r o d ě j í c h a k o u z e l n í c í c h.

Jaký div, že p o v a h a l í d u s e k a z í l a. Rozmohlo se pokry-ectví, lež, přetvářka. Pití kořalky a hra v karty se rozmáhaly. Úpadek mravní byl ještě horší než úpadek hmotný... T e m n o s e š í ř í l o p o č e s k é m n á r o d ě.

Strana 93.: Proč se nestarali jesuité, aby škol přibývalo? Ja-kému lidu se lépe vládne — vzdělanému (chytrému) či nevzděla-nému (hloupému)?

Nový řád školní a vyučovací.

—n.

Ministerstvo školství připravuje a na podzim prý vydá nový řád školní a vyučovací. Je to sebrání dosavadních ministerských výnosů, doplněné o nové oddíly související s tělesnou výchovou a školním zdravotnictvím, péčí o dítě a zvláštními předpisy pro po-mocné školy a třídy.

Původní návrh měl přes 500 paragrafů. Komise, v níž zasedali zástupci ministerstva, zemské školní rady a socialistických uči-telských organizací (!) (za katolické učitelstvo nikdo!) ve třiadva-ceti poradách zredukovala původní návrh o 140 paragrafů. Sna-

hám zástupců socialistických organizací, aby byla v novém řádu školním a vyučovacím uplatněna nová ideologie a dán výraz přeměně našeho školství bylo čeleno ze stran úřednických členů komise poukazem, že musí býti zachovány platné normy zákona, které nelze měniti pouhým výnosem. Ministr chce totiž nový řád školní a vyučovací předložiti k vyjádření jenom některým ministerstvům (financí, vnitra, spravedlnosti, zdravotnictví) a na podzim, jak jsme napsali, jej publikovati.

Katolíky tato věc přirozeně velice zajímá. Především musí dát bedlivý pozor, aby nebylo do nového řádu něco vpašováno a potom je třeba upozorniti na jednu velice důležitou věc. Jde o legalisaci výnosů Habrmannových, z nichž mnohé neměly právního podkladu. Ministr neměl právo pouhým výnosem škrtnat hodiny náboženství na vyšších třídách středních škol, prohlašovat náboženství za fakultativně povinné atd. To vše mělo býti řečeno pouze zákonem. Je-li dnes promlčena lhůta k nápravě nebo byly-li některé z těchto nezákonností sanovány malým školským zákonem, to ještě neznamená, že by katoličtí politici musili mlčet ke způsobu, jakým chce min. školství nový řád školní a vyučovací vydat. Je vůbec s podivem, že ministerstvo unifikací není jmenováno mezi ministerstvy, jimž má býti návrh předložen.

PRAKTICKÝ UČITEL

Poznámky ke skupinovému čtení. Žáci lepší ať hledají tendenci (účel) článku. Tuto práci umožňují výpisky myšlenek, krásných vět nebo odstavců, napsaných na osmerce papíru. Tyto výpisky se vždy v poslední hodině týdne klasifikují (hodnotí), totiž se dávají výpisky se stejnou ústřední myšlenkou do jedné obálky, na níž je tato myšlenka napsána jako heslo. Několikerým čtením si žáci myšlenku zapamatují a mohou i výpisků použití ve slohových cvičeních.

Obsahy soukromě přečtených knih mohou vypravovat pak v klubu čtenářském, nebo i přečísti krásné úryvky.

Způsob čtení v jednotlivých skupinách: Nechť žáci slabší skupiny čtou hlasitě. Dbejte, aby četli přesně mechanicky. Ať čtou očima napřed, nesprávně vyslovené slovo nechť žák hlasitě opakuje, nechť dbá znamének ve slově i za větou; dbejme logického a přirozeného přízvuku pro jednotlivá slova a celé věty.

Po tomto čtení hlasitým připravíme slabší skupinu na čtení tiché, ovšem v menším měřítku jako v lepší skupině a vraťme se ke čtenářům lepší skupiny, s nimiž hovoříme o tom, co četli, a pak s nimi také chvíli čteme mecha-

nicky. Protože se s obsahem článku již seznámili a četli si jej již potichu, budou čísti pěkně mechanicky i logicky. —řa.

Sborová recitace. Sborová recitace je vhodným osvěžením a příjemnou změnou v dosavadních metodách. Ovšem, je třeba pamatovati, že každá báseň se ke sborovému recitování nehodí. Je třeba zkoušeti. K recitaci sborové se hodí zvláště básně, v nichž je hodně pohybu, ruchu, změny. Nacvičení třeba věnovati velikou péči, zvláště přivedení modulace hlasů na jednotnou linii. Dobře nacvičená sborová báseň se však hodí velmi dobře i k veřejným žákovským vystoupením.

Podněty pro lepší práci žáků. Píšeme místo do sešitů na volné listy nelinekované (II. třída dvoutřídky), vydané Bakulovým ústavem v Praze. Za necelého půl roku jsme popsali 757 listků. Při 17 žácích ve třídě připadá na jednoho průměrně 44 listků.

Listky nejsou dražší než sešity. Počítejme za půl roku minimálně 2 sešity početní, 2 mluvnické, 2 slohové a 2 písanky po 50 hal., celkem za 4 Kč, a ty úplně nahradilo 44 listků po 10 hal., tedy za 4.40 Kč. Volné cviky automatické při psaní nekonáme na zvláštní papír, nýbrž na listky.

Ke konci prvního pololetí si zhotovili hoši v ručních pracích dvojce obálky na rozřídění lístků. Do modrých si dali všechny pěkné listky, do bílých si dali listky nepěkné. Obálku nade-psali: Lístky, za které se stydím.

To bylo ruchu ve třídě. Mladší se radili se staršími a všichni prohlíželi každý lístek, posuzovali, srovnávali a pak třídili.

Do bílých obálek bylo z celkového počtu popsanych lístků zařazeno 83, t. j. 10.96 proc. Devět desetin lístků obstálo před autokritikou žáků, která byla místy přísnější než kritika učitelova.

V nejlepším případě nebyl v bílé obálce ani jeden lístek, v nejhorším z 18 lístků 10, t. j. 55 proc. Jde o žáka zanedbaného na nižším stupni (pro nemoc).

Pak si žáci individuálně i kolektivně propočítávali ztrátu za 1. pololetí. Lístek za 10 hal., opotřebování pera a užití inkoustu 5 hal., hodinová práce s popsáním lístku 1.50 Kč.

Nejhorší žák promarnil nedbalým psaním za 1. pololetí 16.50 Kč. Celá třída na 140 Kč. Není to pobídka pro pečlivé písmo, rozvážné psaní a dvojí kontrolu?

Ve 2. pololetí řadíme listky v některých týdnech podle počtu chyb od nejlepších k nejhorším, jindy podle úpravy a písma do jedné pásky. Žák vidí názorně, na kolikátém místě je ve třídě a snaží se zmenšovat počet chyb i zlepšovat písmo.

Ještě odpověď na dotaz, jaká kvalita je při písmu na nelinkovaných listcích. Úhlednější se zdá na první pohled písmo v linkách. Sledujeme-li však poněkud uvolňování ruky od začátku škol. roku a osvobozování ruky od návyku psát do linek, vidíme, že vyvíjí se snadněji vkusné písmo osobitě a žáci navykají pro život potřebnému psaní bez linek i náležité úpravnosti. **Kd.**

Sport v počtech Dnešní mládež žije v oblasti zájmu o sport a není divu, že nejeví zájem o klidné, pomalé řešení početních situací, jak bývalo dříve zvykem. Okamžitě však lze zvýšit výkonnost v počtech, užijeme-li sportu. Předkládám některé ukázky vesměs z prací kandidátů IV. ročníku učitelského ústavu ve Sv. Janě p. sk.

V sobotu před zápasem Československo-Maďarsko. Který zápas bude zítra? Celá třída se hlásí. Zahrajeme si také velký mezinárodní match. Jed-

na řada je ČSR a druhá Maďarsko. Učitel dává příklady na měření pamětně: 2 ve 36, 4 v 60 a pod. Kdo ví, vstane a odpoví. Řada, ze které řekne žák odpověď později nebo vůbec neřekne, dostává goal. Současné odpovědi se nepočítají. Učitel hlásí výsledky: Pro Československo 2:1, Maďarsko vyrovnává a pod. Účast je spon-tánní. Každý si hledí dát nějakou branku. Hraje se do 5 goalů.

Podobně lze procvičovat násobilku. Aby nemusel učitel říkat příklady, napíše si řadu čísel od 1 do 10, pod ní označí násobilku, která má být procvičena, jeden žák ukazuje, druhý zapisuje branku. Učitel sleduje hru, soudí.

Jindy zápasíme o mistrovství. Žák si vyžve soupeře, se kterým se chce utkat. Učitel (nebo žák) dává příklady ústně či ukazováním a výsledky se znamenají. Vhodným rozříděním na dvojice od nejslabších počtářů lze dospět až k třídnímu mistrovství na př. ve velké násobilce.

Ostatní hoši pilně trenují a snaží se v příští hodině vítěze porazit.

Při souboji si mohou soupeři dávat vzájemně příklady. Který vypočítá příklad včas (na př. do tří — počítá učitel), získává bod. Neodpoví-li včas, odpoví všichni žáci.

Tak lze využít sportu nejen v hbitých počtech, ale i v příkladech úsudkových řešených pamětně i písemně. Učitel dá úsudkový příklad. Žáci jsou rozděleni na družstva. Ze kterého družstva žák dříve vypočítá, to dává branku protivníkovi. Při nepřímém zaměstnání mohou si žáci dobře sestavovat podle ceníku úsudkové příklady, kterých pak použijí při souboji. **Kd.**

ORGANISAČNÍ ZPRÁVY

Členům a odborům moravskoslezskými 1. Pokladník rozeslal všem členům výpis příspěvků. Prosíme, aby příspěvky byly brzy zaplacený. **2.** Vystupuje-li někdo ze spolku, jest jeho povinností, aby legitimací členskou vrátil odboru nebo zem. jednateli. **3.** Odbory moravskoslezské žádá pokladník, aby mu poslaly do měsíce opravené seznamy členské, z nichž by byl patrný stav členstva (udatí též přesnou adresu členů). Adresa pokladníka: Alois Reček, odborný učitel, Uherské Hradiště, Zemská vychovatelná.

Předseda Říš. svazu katol. učitelstva poslanec Vičánek domáhal se ve schůzi

kulturního výboru opětovně konečného vyřízení předlohy o obvodových měšťanských školách. Pro odpor republikánské strany nebylo však dosaženo dohody a vláda bude požádána, aby znova o věci jednala se stranami. Říšský svaz katolického učitelstva i předseda Vičánek osobně protestovali u ministerstva školství a nár. osvěty, že naše organizace není zvána k předporadám o připravovaných reformách (na př. řádu škol. a vyuč., zkušebních řádů).

Ještě k česko-budějovickým kursům. „Dobrého pomalu,“ je sice stará pravda, ale i tu výjimky potvrzují pravidlo. Takovou výjimkou stává se k naší veliké radosti vnitřní život Jihočeského odboru svou náplní. Odbor má své tradiční kursy, které překvapují vysokou úrovní, slálým vzestupem, a nás, členstvo, naplňují oprávněnou hrdostí. Od vánočního stromku i z velikonoce rozprchneme se do celých Čech. V denních zápasech provází nás blahé vědomí, že výbor na nás myslí a že zase příštím kursem naše postavení zlepší tím, že nám znovu dá vydatnou příležitost, abychom nezůstali průměrnými učiteli. Díky, díky jim! — i za to, že Jirsikovo město stává se teplým našim domovem. — Škoda, že nemůžeme se rozdělit o tyto sváteční chvíle a hlavně o důkladnou duchovní a učitelskou výzbroj se všemi. K.

Z uher. hradištského odboru. Schůzi 12. března členstvo četně navštívilo. Jako hosty přivítali jsme redaktora Věstníku p. odb. uč. Hanzelku a člena okr. šk. výboru p. Čermáka. Dp. rektor dr. Habeš podal námět k měsíční meditaci a reflexím: Poměr člověka k Bohu. Některé myšlenky z řeči, k jejímž obsahu se bude členstvo stále vraceti, poněvadž jich nelze zapomenouti: Poměr člověka k Bohu budiž jako poměr člověka k člověku. Mezi člověkem a Bohem budiž až vášnivý přátelství. Mnozí katolíci plní své náboženské povinnosti, ale jsou rádi, že je odbyli, jako se radujeme, když přijdou prázdniny. Kde je naše srdce, které nás činí před Bohem výmluvnými? Udělejme si pro Boha „kdy“. Bůh pro nás vždy „kdy“ má. Učitelé jsou nástroji Božími, pánem duše je Bůh. Kdo by se bál v náruči Boží? — P. Červenák pak podal zprávu o schůzi okres. škol. výboru. O zprávě byla čilá debata. Velmi poučnou přednášku pronesl p. odb. uč. Hanzelka o zeměpisném a dějepisném vyučování v

praksi. Při vyučování vycházejme vždy z okolí zákova, to ať zná nejdokonaleji. Dobré by bylo, aby učitel napsal pro školu poznámky, aby nově příšlí snadno vnikli do zvláštností kraje. Užívejme hodně nákrešů a diagramů. Děti ať poznají jízdní řád, silniční a železniční spoje, dovedou umístit poznané země, vědí, jak se v nich mluví a jaké mají peníze. Příležitostně hodně užívejme cestopisů. Praktické rady p. odb. uč. přišly nám velmi vhod. Po přednášce byla diskuse, která ukázala, že máme v členstvu velmi dobré praktiky i teoretiky, kteří užívají i nejmodernějších metod vyučovacích a sami hledají také cesty nové. — Příští schůze 2. dubna.

Těšínský odbor konal v neděli 12. března pátou jubilejní valnou hromadu. — Pětileté jubileum práce! — „Není to dlouhá doba, ale je to v životě spolku, zejména katol. spolku v rudém kraji, nejtěžší období, plné bojů o každou píď půdy, bojů proti předsudkům, duševní ztuchlosti, která omylem nese jméno pokrok“ — napsal nám kol. předseda Říš. svazu katol. uč. poslanec Vičánek v pozdravném přípise. Opravdu byly začátky těžké, ale s Boží pomocí dílo naše rostlo a zkvétalo. 13 nás odbor zakládalo a dnes je stav členstva 55. Pořádáno 36 schůzí, z toho 18 členských, 2 pro všechnu inteligenci Těšínska, na nichž přednášeli vdp. převor dr. S. M. Braitto a univ. prof. dr. Bedřich Vašek. Přednášek bylo celkem 41 — 6 filosoficko-pedagogických, 7 organizačních, 7 odborných z vlastivědy, dále tělovýchovné, právní, literární, o katol. škole, sociální, náboženské, zdravotní, společenské, o politické současné situaci a světelné obrazy. Přednášeli: dr. K. Černocký, dr. Birolek, dr. Drábek, dr. Bedř. Vašek, dr. S. M. Braitto, dr. Špaček, poslanci Vičánek, Vaculík, Rýpar, taj. J. Papica, vdp. P. Štěpán Herat, kolegové Hanzelka, Hrbáček, Ježek, Dvořák, Židek, Špunda, Štěpán, Král, prof. Frydrych a Svozil. — Jsme respektováni? Dobyli jsme si zastoupení v krajské lid. radě (kol. předseda), v Okr. osv. sboru (kol. jednatel), Zem. výb. katol. uč. v zemi moravskoslezské (kol. jednatel). V deputaci žádáno u nejd. biskup. komisar. v Karvinné, aby bylo velice pečlivě postupováno při ustanovování výp. učitelů náboženství na školách, což se dosud děje, a předsednictvo odboru žádáno často o dobrozdání. Nezapomínáno ani na

duchovně-náboženskou obrodu členstva — exercicie, hrabyská pout, učitelské prázdninové kursy.

Tot aspoň část jednatelské zprávy o činnosti odboru v první pětiletce. Skromě jubilejní valná hromada odboru byla však jen mezníkem v naší činnosti. Vytyčovány hned úkoly a cíle do budoucna. S Božím požehnáním i ony se uskuteční.

Do výboru zvoleni: předseda odb. uč. J. Dvořák, místopř. říd. uč. J. Juchelka, jednatel odb. uč. L. Štěpán, pokl. uč. Val. Starý, revisory: odb. uč. Al. Král, učka Fr. Chroboková, pedag. ref. odb. uč. Jar. Špunda, duch. rádce a právní poradce vdp. JUDr. Ant. Biolek, členy výboru: kol. Židek a Příkrylová.

Po valné hromadě promluvil tajemník MCM J. Papica o navrhovaných Dérerových osnovách. V zajímavé debatě upozornil řečník na mnohé protiústavní a protináboženské paragrafy navrhovaných osnov. Katolíci v celé republice zaujímají k nim naprosto zamítavé stanovisko.

Končím slovy kol. Hanzelky v pozdravném připsu valné hromadě: „Statečně a hrdě do nové pětiletky křesťanské výchovy ke splnění ideálů katolického učitele!“ Té práci budoucí zehnej nám dobrotivý Bůh! — Jednatel.

Příští členská schůze bude v neděli 23. dubna t. r. s přednáškou vdp. prof. dra Ant. Biolka z Orlové. Téma nábožensko-filosofické.

Hranický odbor konal členskou schůzi 15. března v Hranicích. Po zahájení promluvil kol. J. Dohnal o díle dra Josefa Pekaře: Žižka a jeho doba I. a přečetl závěr: O sociálně-politickém obsahu táborství. Je z něho zřejmo, že doba husitská neosvobodila sedláka, nedopracovala se demokracie. Ničitelským svým fanatismem způsobila nenahraditelnou škodu kulturní. — Kol. Marie Bartysová referovala o zřízení a postupu práce v pomocných školách. První výnos Mšano o zřízení pomocných škol máme z roku 1923. Ve škole pomocné jsou neplnosmyslní, duševně úchylní, nějak zmrzačení. Ti potřebují veliké péče a trpělivosti učitelovy, aby způsobem přiměřeným poskytl jim co nejširší základnu k dalšímu životu. Nutno zde podchytil dítě jak fyzicky, tak i stránku citovou a volní. Dnes máme pomocné školy v zemi moravskoslezské: Brno, Ostrava, Vítkovice, Olomouc, Prostějov, Přerov, Znojmo,

Jihlava, Karvinná, Lazy, Opava. Pak referovala o valné hromadě Říšského svazu. — V debatě byl dán návrh zájezdu do Zlína. Bude uskutečněn v květnu. — Příští schůze 1. května. — I.

Vyškovský odbor sešel se ve Vyškově v klášteře sester dominikánek dne 23. března t. r. Po zahájení nastínil předseda dnešní situaci vyučování slohu. V dalším pojednáno bylo o otázkách organizačních i o současných poměrech života školského a veřejného. Zvláště živě zajímala otázka našich dětských časopisů. Je sice obtížné voliti dobu schůzi tak, aby bylo lze všem vyhověti, ale je také pravdou, že chť címu není nic obtížné. Účast na schůzích je také povinností členů. Bylo by dobře, kdyby si jí byli členové vědomí a řádně ji plnili. K.

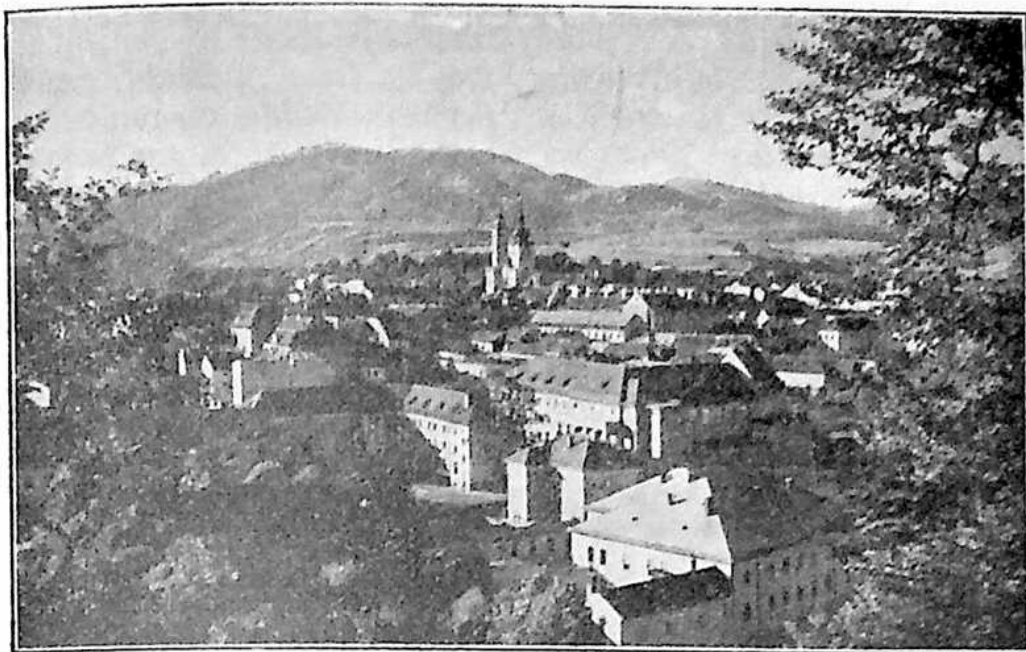
IV. PRÁZDNINOVÝ KURS KATOL. UČITELSTVA V BAŇSKÉJ BYSTRICI OD 5. DO 18. SRPNA 1933

Začátek kursu posunut na 5. srpna na čtená jednomyslná přání, aby kurs začínal po prvním (z důvodů finančních) a abychom se oficiálně účastnili Příbinových oslav v Nitře.

Na programu se pilně pracuje. Úkolem jest, abychom slyšeli vědecké pracovníky slovenské. O přednášku požádání univ. prof. dr. Babor a dr. Hons z bratislavské university. Dr. Babor přednášku přijal velmi ochotně.

Výstava knihy při IV. kurse. Jednáno s universitní knihovnou bratislavskou a spolkem sv. Vojtěcha v Trnavě, který soustřeďuje všechn kulturní život Slovenska. Oba ústavy nám vyšly vstříc, podaly řadu vzácných rad a postaraly se o realizování výstavy. Starší slovenské tisky budou vypůjčeny jednak z Ban. Bystrice, kde jest vzácný starý archiv a museum, jednak z okolních měst. — Efekt výstavy při III. kurse byl velmi pěkný. Vystavovalo 20 nakladatelství, vystaveno 920 knih a brožur, celková návštěva 550 osob, kupovány nejvíce knihy Durychovy, pedagogické a náboženské, ze spisů Durychových prodáno 96 svazků, knih koupeno za 8300 Kč.

Z pracovny kursu. Přípravné práce radostně pokračují. Ke spolupráci v pedagogickém semináři se přihlásil profesor z učitelského ústavu dr. Voňahlik. Inspektor stát. škol ze Sloven-

Banská Bystrica, místo IV. kursu.

ska slibuje největší pomoc k propagaci a doporučení svým učitelům. Kolegyně ze Slovenska píše: „Som prekvapená, že sa Čechovia o Slovensko aj inako zaujímajú, nie len po tej stránke využiteľnosti a zbohatnutia.“ Pro abiturienty a kandidáty učitelství sjednáno levné stravování i ubytování. Přesný rozpočet pro ně přineseme příště. — Kolega Geyer pomáhá ochotně zdolávat část administrativní práce. — Tisková služba propagační v denních listech svěřena kol. Slezáčkovi, který spolu s kol. Hlavou dodává pravidelně 15 našim časopisům zprávy. — O svatodušních svátcích se připravuje schůzka kursistů a přátel kursů ve Staré Boleslavi.

Svatováclavská liga v Praze dává nám k propagaci tiskem místo v měsíčníku „Přehled“. Kursistům bude „Přehled“ poslán. Vřele doporučuji všem kursistům tento kulturní časopis. — Na programu exkursí ochotně pracuje dr. Nábělek a můžeme směle tvrdit, že kursisté budou spokojeni.

Společenský život bude na kurse jedním z důležitých bodů programu. Proto do programu večerního budou zařazeny společenské večery, družná zábava s tancem. — Pro kursisty bude promítán i vzdělávací film z oboru pedagogiky, tělesné výchovy a sportu.

Exkurse jsou stanoveny tak, aby byly větší tury pro vytrvalé turisty, menší pro pohodlnější a lehounké pro ty, kteří budou kursovním lékařem doporučení.

Příhláška. Všem přihlášeným bude rozeslán dotazník, který laskavě vyplňte a vraťte kol. Kunckovi.

Do 21. března se přihlásili: 12. Heřma Justinová — 13. J. Horák — 14. Marie Kuncková — 15. Ot. Kolínová — 16. P. V. Andrásek — 17. A. Konečná — 18. Jiř. Šlechtová — 19. J. Jančařík — 20. Pi Jančaříková — 21. Mar. Vaculová. Další přihlášky se přijímají.

Okolo myšlenky kursů. Máme již za sebou tři kursy. Je to jakási malá tradice. Dnes si uvědomujeme všichni, že jsme volili správnou cestu. Kursy se staly pojmem aktivity katol. učitelstva. Hned na počátku vytkli jsme si pracovní a ideový program, na jehož uskutečnění může pracovat jedna generace.

Jest dobré čas od času se zamyslet nad vykonanou prací, zamyslet se nad dneškem pro jasný pohled do budoucna. Položme si několik otázek: Zvolili jsme správnou formu? Je nám jasný cíl? Neuchýlili jsme se od vytčeného cíle? Chápeme správně dnešek? Co jsme již vy-

konali za ta tři leta? Zamyslete se každý z velké rodiny kursovní, hodnotte ideu i práci a přiložte ruku k dílu. 295 kursistů již absolvovalo kursy. Uvědomte si všichni, co můžete vykonati ve 295 třídách; uvědomte si, že rostete v prostředí a často máte naň vliv. Jste rozsevači Dobra a Krásy. Uvědomte si apoštolské své poslání. Pomozte zvednout kříž Kristův vysoko nad pohárky lidské zloby, aby byl viděn všemi a v celé naší vlasti.

Sdružili jsme vědecké, odborné pracovníky a ideové vůdce obrozeného katolicismu československého, získali jsme je ke spolupráci.

Bili jsme se a bijem za plodnou spolupráci a práci tvůrčí. Nepomůže jen reformy zavrlovati, ale kladným postojem ukázati pohotovost akce. Úsilí o lepší školu musíme vítati. Nutno sledovat dnešní proudy reformní a spolupracovati, spolubudovati podle svého programu. Jan Kuncek.

PRO A PROTI

Mravokárce.

*„Chodit se má, mluvit se má
po sokolsky, zpřima!“
do zmrzení kolem sebe
do uší všem hřímá.*

*Zřejmě aby dokázal pak,
sám že není šketa,
urážek proud bez obalu
do tváří všem metá.*

*Když pak, brachu, chodiš rovně
jen ulicí napříč,
nemyslíš, že aspoň trošku
do blázince patříš? Puntík.*

Sotva! ČČOU tvrdí, že otázky náboženské učitelstvo nezajímají. Snad chtěl říci, že nezají-

mají učitelské organizace, ale ani to není pravda, poněvadž orgány těchto organizací jsou stále plny útoků na organizace náboženské. Otázky ty musejí zajímati každého myslícího člověka, nechce-li žiti — ve smyslu duchovním vzato — z ruky do huby. Nepravdu tvrdí dále týž časopis, když píše, že učitelstvo zajímá, v jakém poměru stojí k náboženství naši vědci. Ještě ani jeden hlas našich vědců o náboženství v časopisech našich pokrokových kolegů se neozval. Či Bureš, Škrabal, Šulc a Drápal jsou naši vědci a Pekař, Heveroch, Čáda a j. nikoliv? —o—

Chudá žeň. Na schůzi pro Dérerovy návrhy svolal ÚS všechny pokrokové organizace, publikoval ji v tisku a rozhodil 10.000, slovy deset tisíc letáků a sál Besedního domu — se nenaplnil.

-o-

Ti odborníci! „Přípis o schvalování učebných pomůcek a mínění referenta z Mšano je příznačný, jak se pracují v Mšano výnosy o tak důležitých věcech, jak se jim rozumí a jak není z nich jisto, co si myslel referent!“, píše Věstník ÚS, a jindy se těmi odborníky ohání jedna radost. Musejí ovšem dělat to, co si páni přejí.

-o-

Či se na něho zapomnělo? Když je tak v proudu ta akce s přesloužilci, vzpomínáme si, že 8. března 1933 dožil se šedesátky p. dr. Emanuel Havelka, okr. škol. inspektor na Kyjovsku a ředitel měšť. školy. Jeho narozenin bylo také patřičně vzpomenuto, ale pan inspektor, zdá se, dosud do výslužby se nehlásil. V zájmu spravedlnosti a práva, když totiž jeden, tak také druhý, by bylo, aby tak učinil. Připomínáme zatím my, když si toho dosud Český učitel nevšiml.

ŠKOLSKÉ A PRÁVNÍ ROZHLEDY

Definitivní učebné osnovy pro školy obecné. Komise pro vypracování definitivních učebných osnov pro školy obecné bude s prací tak hotova, že o-

snovy budou vydány ještě před prázdninami. Jazyku vyučovacímu bude vymezeno v prvním školním roce 8 hodin týdně, ve 2.—5. školním roce 9 hodin týdně. Snižuje se počet hodin prvouce na 4 hodiny týdně, počet hodin vlastivědy na 2 hodiny týdně, v 5. škol. roce na 3 týdenní hodiny. Na vyšším stupni národní školy (v 6.—8. škol. roce) snižuje se počet hodin jazyka vyučovacího a zvyšuje se počet hodin reálií, takže zeměpisu a dějepisu se má vyučovati ve 3 týdenních hodinách místo dosavadních dvou hodin a přírodovědě rovněž 3 hodiny týdně. Psaní ve druhém školním roce spojuje se s jazykem vyučovacím, v kreslení na vyšším stupni ubírá se hodina týdně chlapcům. Také občanské nauce a výchově má se vyučovati ve vyšším stupni pouze hodinu týdně. Jinak má zůstat v podstatě dosavadní stav počtu vyučovacích hodin předmětů učebních nezměněn. V osnovách bude také pamatováno na volný rozvrh hodin, volné hodiny a jiné.

Celoroční sníženky na dráhy zůstanou. Ministerstvo železnic ujistilo, že tak jako loni, i letos zůstanou v platnosti celoroční sníženky na dráhu pro učitelstvo. Upozorňujeme, že jednotlivá ředitelství státních drah si přejí, aby žádosti o sníženky byly podávány již v dubnu, aby bylo možno zdolati lehce nával, který by se mohl objeviti v posledních měsících, když by všichni najednou o sníženky žádali.

MÍSTA, OZNÁMENÍ, RADY

„K úmrtí kol. Marie Jiříčkové“, glosovanému v 13. č. Věstníku, dovoluji si

podotknouti, že v Otnicích působila od 1. XII. 1895 až do svého pensionování v r. 1926, tedy přes 30 let. 3 a půl roku svého „odpočinku“ věnovala vyučování a výchově dětí duševně úchylných v Cyrilometodějském ústavě v Brně, nikoliv ve Zdislavě. M. Šebíková.

Kursy Filosofické revue konají se stále v Praze v posluchárně filosofické fakulty. Kursy mají za účel poskytovat náležité poučení o tomismu. Doporučujeme tyto kursy všem kolegům, kteří by se jich mohli účastniti. 9., 16. a 23. května jsou přednášky dra Beneše Systematické základy filosofie tomistické. Kurs P. Braita O Bohu 10. a 31. května. Kurs morálky (přednáší dr. Urban) 3., 17. a 24. května.

Literární soutěž Špačkova fondu na téma „Cíl výchovy“ vypisuje Matice cyrilometodějská v Olomouci. Práce psané po jedné stránce listu a nepřesahující rozsah 2 tiskových archů časopisu „Rodina a škola“ jest podati v ústředním sekretariátě Matice C. M. do 1. června 1933 v zapečetěné obálce s heslem, adresa autora budiž uvedena v druhé uzavřené obálce pod stejným heslem. O přidělení ceny Kč 500 rozhodne výbor ústředí Matice C. M. Práce počtená cenou bude k volné dispozici vypisovatelky soutěže, ostatní práce se autorům vrátí. Ústřední sekretariát Matice C. M., Olomouc, Wilsonovo n. 16.

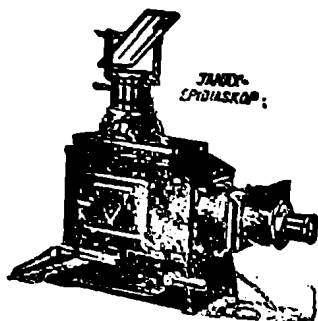
LITERATURA

V. Příhoda-Disman-Tvrdek-Hohaus-Trajer-J. Tesárek, Studie o základních početních spojitích. Vydal Bakulův ústav v Praze. 30 Kč. Nové metody učby počtům, kritiky početnic a rozbor žákovských prací. Hojnost diagramů, úsilí o základní početní spoje, které by měly úspěch.

Josef Váňa, Měření inteligence. Bakulův ústav v Praze. 24 Kč. Studie o měření inteligence na základě testů. — Oba spisy jsou významným příspěvkem ke studiu reformní školy.

Dr. Jos. Kratochvíl, Problém politické moci. Lidová akademie moravskoslezská v Brně. 6 Kč. Rozbor politických thesů jesuity Francisca Suareza.

NOVO JANAX

epidiaskop

Liese gang

skvěle osvědčený a vřele doporučený.

Všestranné použití, vynikající výkon a nízká cena charakterisují tento prvotřídní přístroj.

Tři druhy: Na promítaci vzdál. do 6, 7 1/2 neb 11 m

Rozpočty a informace nezávazné. Předvádíme.

Representace: Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.

psaný přehledně, jasně, srozumitelně, od našeho předního katolického filosofa dra Kratochvila. V dnešních zápasech o politickou moc knížka velmi časová a ke studiu vhodná.

Staročeské máje. Zemědělské knihkupectví A. Neubert v Praze. Zpracoval J. Vl. Fürst. Knížka je nezbytnou pro všechny, kdož pořádají „máje“, neboť je opatřena důkladným poučením o pořádání slavnosti a nápěvy (v notách). Svazek první: „Daleké, široké pole“, Kč 12, svazek druhý: „Ta naše máje zelená se...“ (stavění máje) Kč 9. Doporučte ve spolcích.

Krůpěje, rozkošná knížka dětského lyrismu od Jos. Koudeláka, vychází právě v 2. vydání. Ani ne za měsíc bylo rozebráno vydání první, což jistě svědčí o tom, že knížka měla úspěch. Nové vydání pro žáky za 4 Kč expeduje autor: Jos. Koudelák, Nový Jičín. Objednejte pro své žactvo hromadně.

„Rybářský sport“ od Jaroslava Tejčky vydá knihkupectví A. Neubert, Praha. Dílo o 400—500 stranách velkého osmerkového formátu se 400 vyobrazeními je v subskripci do 30. dubna za Kč 80, nejvýše Kč 90. Po 30. dubnu bude se brožovaný výtisk prodávati za Kč 100 až Kč 115, vázaný o Kč 20 více.

Líst sv. Judy Tadeáše a Nejstarší dva okružní listy biskupa římského (1 a 2 Petr). Přední náš překladatel Písma sv. dr. Jan Hejčl, univ. profesor z Olomouce, známý i kursistům, přeložil: vzácným jazykem a hojnými po-

známkami opatřil tyto listy, které vydaly sestry dominikánky v Repčíně. Vřele doporučujeme.

Revue Řád vychází měsíčně v Praze-Vršovicích, Palackého 74, a to desetkrát do roka, v číslech o 64 stranách. Předplatné činí 60 Kč, pro ty, kdo zaplatí do 31. prosince t. r. 50 Kč. Jednotlivé číslo 6 Kč. Doporučujeme vřele.

B. Kočího kapesní atlas zeměpisný právě vyšel. Obsahuje část statistickou a 28 map všech zemí i světadílů, provedených nejmodernější metodou grafickou. Celek je zavěšen do pevných celoplátěných desek. Dílo prodává se za pouhých Kč 42, splatných nad to též ve 2 měsíčních splátkách. Atlas předloží a prospekty ochotně dodá každý knihkupec, zejména nakladatel B. Kočí, Praha I., Masarykovo nábřeží číslo 14.

Kamna a stolokrbý

„FENOM“

dobré výrobky za levnou cenu.

PRAHA II.,
Václavské nám. čís 33.
Tel. 23.264.

Školy a učitelé zvláštní
cenné výhody!

Novinka: Kachlová kamna v kov.
kostře TERNO (syst. Fenom.)

SUKNA, módní vlněné pánské i dámské látky kupujte u fy Hezina a sp., Humpolec!

Vzorky obratem na požádání. Vyjde i ochotně vstříc plateb. podmínkami, odvoláte-li se na Věstník.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Fr. Hanzelka, odb. uč. v Hodslavicích. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povolena výnosem pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce: František Hanzelka, odb. uč. v Hodslavicích, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská.) Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

Bánská Bystrica a Řím.

Katolické učitelstvo se nedalo a nedá zlákatí záplavami schůzí a papírových resolucí, které jsou domovem tam, kde nemohoucnost a malichernost ducha má býti maskována prázdnými slovy. Čas je příliš drahý, aby jim mohlo býti mrháno a aby mohl býti utrácen tak lacino. Naším programem zůstává práce.

Práce, která je ovšem už svou podstatou a cílem odlišena a vyňata z počinů lehkomyšlných. Letošního roku připravujeme 4. kurs na Slovensku. Nechceme říci, že předčí všechny ostatní, zdůrazňujeme, že jeho program je součástí všeho našeho usilování o výchovu katolického učitele. O to, abychom jej přizpůsobili okolnostem dnešní doby, které vyžadují statečné, křesťanské, rytířské osobnosti.

Budujeme tuto osobnost z toho dobrého přesvědčení, že nepochopený kolektivismus, jenž byl zástěrkou a plachtou průměrných a podprůměrných duší, nadělal už tolik škod, že je třeba se proti němu postavit. Ukrácená učitelská polovičatost, která chodí světem s cejchem méněcennosti, musí býti překonána ideálem katolického učitele. Chceme prostě vrátit úřadu učitelskému důstojnost, která byla lehkomyšlně promrhána.

Kurs je pořádán v sousedství a v souvislosti s oslavami Privinovými, které jsou oslavami křesťanské tradice. K této tradici se přiznáváme hrdě i zvláštní učitelskou poutí do Říma. Poutí, neboť těch, jejichž srdce se bude vzdouvat pod trenchcoaty pýchou a nepochopením u kamenů katolického Říma, bude i letos dost a nehodláme jim dělati konkurenci, když historie jim není než sbírkou šutru a vyrudlých praporů. Řím je našim duchovním programem.

Připravujte se k těmto významným akcím a zúčastněte se jich hojně, neboť duch, jehož ubijení jsme všichni vystaveni, potřebuje obrody a posily. Nechť ji letos načerpáme všichni hojně v Bánské Bystrici i na pouti do Říma!

Jednotící idea.

František Hanzelka.

Ideový zmatek v našem školství není nikde lépe charakterisován než tím, že zůstává v platnosti sice zákon ze 14. května 1869

č. 62 ř. z., který stanoví cíl obecné školy vychovávatí m r a v n ě — n á b o ž e n s k y, ale že výnosem MŠANO z 11. srpna 1919 bylo dovoleno žákům z náboženství se odhlašovati. Tento výnos ve skutečnosti suspendoval první odstavec cit. zákona, ale nestanovil jiného cíle.

Jsou tedy naše školy po stránce ideové unikum. Nemají stanoven výchovný cíl a následek toho je, že se těžce hledá jednotící idea nové školy. V horečném spěchu za praktickou reformou školy se snad zapomínalo na jednotící ideu, snad ani její potřeba tolik nevynikala. Ale klidnější čas a delší doba dokazují, že v reformě našeho školství se bez idey obejíti nelze.

Už při pracování osnov pro školy při každém kroku se naráží na tuto, zřejmě nyní nemilou okolnost a nebezpečné nedopatření. Hledá se cíl výchovy, snaží se o myšlenku jednotící, která by byla pevnou páteří republikánské školy.

Nápadů ovšem nechybělo. Demokracie, humanita, morálka, kultura. Výběr celkem bohatý, ale bohužel v praxi nepoužitelný, protože toto všechno jsou pojmy, které příliš podléhají změnám myšlení samotného a nemohou býti absolutní oporou a vytyčením výchovného cíle. Výchovný cíl musí býti stanoven pevně, jasně, určitě a zřetelně a nemůže v jeho modifikaci býti pojem, který by připouštěl řadu odlišných výkladů, hesel, z nichž mnohá nejsou ani navrhovatelům samým dostatečně jasná.

Stanovení mravně-náboženského cíle bylo srozumitelné a pochopitelné, vyjadřovalo určitý pevný a neměnitelný názor. Velmi neprozřetelně a nepromyšleně bylo od něho upuštěno a nyní naši reformátoři stojí před problémem, který nebudou s to vyřešit. A tento problém se hlásí neodbytně a bude stále tíživěji pociťován.

Praxe sama si jej vynutí a všechny reformy, které nebudou vedeny v duchu určitého jasného výchovného cíle, budou mít asi tak málo úspěchu jako pokusy o chůzi na moři. Pýcha a hrdost různých reformátorů bude podrobena trpké zkoušce, až se budou vraceti tam, odkud chtěli hodně daleko. Ale nebude jiné cesty. I škola je instituce, kterou lze těžko nechávat ve vzduchoprázdném prostoru a žádat po ní to všechno, co se po naší škole žádá.

KALEIDOSKOP

Prospěch státu je nejvyšším zákonem. Tuto teorii hlásá pokrokové učitelstvo, aby podpořelo svůj boj pro Dérerovy osnovy. Není třeba ani velikých rozumových úvah, abychom poznali, že tato teorie jest jedním z bludů liberalistických. Stát není zdaleka nejstarší a nejpřirozenější společností lidskou.

Přirozenou jednotkou je rodina a jen ten stát, který nepotlačuje, ale hájí práv rodiny, počíná si demokraticky, přirozeně a rozumně. Je s podivem, že tato fašistická zásada je horlivě propagována zvláště těmi, kteří na druhé straně nemohou přijít Mussolinimu na jméno. I v tom se jeví naprostá neschopnost

jisté části našeho učitelstva věsti ideový a ne osobní a nenávistný boj.

Politické strany a Dérerovy reformy. Republikánská strana prohlásila, že by mohla souhlasit s novými navrhovanými školskými reformami Dérerovými jen tehdy, kdyby zajišťovaly nábožensko-mravní výchovu. Žádá, aby návrhy byly v tom směru doplněny a přepracovány. Pokud se týče vzdělání učitelstva, nevyslovila se strana republikánská otevřeně ani pro učitelské ústavy ani pro pedagogické akademie. Žádá pouze, aby vzdělání učitelstva bylo tak upraveno, aby odpovídalo zájmům prostředí, do něhož učitel přijde. Myslí se tím jistě hlavně prostředí venkovské a dalo by se tedy usuzovat, že republikánská strana souhlasí s dosavadními, snad upravenými učitelskými ústavami. Učitelstvo, organizované v republikánské straně, je s tímto stanoviskem strany krajně nespokojeno a hrozí vystupováním ze strany, čemuž ovšem z dobrých důvodů nelze věřit. Po lidové straně, která se postavila první proti reformám Dérerovým a za učitelské ústavy, přichází tedy i republikánská strana. Protože strana čsl. socialistů má také podstatné námitky proti reformám, možno s jistotou tvrdit, že zamýšlená reforma Dérerova je zatím pohřbena.

Anketa o osnovách obecných škol. V anketě, na které náš spolek neměl zastoupení, vyšlo několik pozoruhodných návrhů. Integračním středem na nejnižším stupni má být prvouka, na středním vlastivěda. Na vyšším stupni se těžce hledal integrač-

ní střed. Od koncentrace, kterou praktikové dovedli ad absurdum, se utíká. Ozval se názor, že základem práce je trivium (to opovrhované trivium!). Jiní chtějí mít integračním středem kulturu, životnou práci dítěte. Ženským ručním pracím by měli být vyučováni i chlapci. Ozývaly se názory, aby se vlastivěda roztrídila na jednotlivé předměty už od 4. škol. roku. Dokonce se žádalo, aby i prvouka byla roztržena. Občanská nauka bude na středním stupni samostatná, ač nechybělo i hlasů, které žádaly, aby se obč. nauce neučilo jako samostatnému předmětu. Trochu groteskně působilo, že referentem pro prvouku je dr. Jak vidět, názory jsou hodně rozmanité a v mnohém (integrační střed) si vlastně naši praktikové a pedagogové nevědí rady.

Učitelé a školy. Počet všech učitelů v republice je 52.828. Kromě toho je ještě 13.000 učitelek ručních prací a katechetů. Československých obecných škol je 10.241, z nich dvě třetiny jednotřídek a dvojtřídek. Na menšinových školách dostává se vyučování v mateřském jazyce 92.000 žáků. 322 menšinových škol je umístěno v místnostech, které nejsou určeny k účelům vyučovacím.

Katolické pedagogické akademie. V anketě o učitelském vzdělání prohlásil zástupce slovenského spolku učitelského posl. Mojto, že na anketu nepřišli všichni přesvědčení o zbytečnosti učitelských ústavů, ale že anketa má se právě o tom poradit. Delegát Svazu čsl. učitelstva Vlasák nadhodil, zda by byli katolíci spokojeni, kdyby se jim dostalo v každé zemi po dvou pedagogických akademiích. Poslanec Mojto odpověděl, že nelze se o této otázce a priori vyslovit: katolíci budou chtít tolik akademií, kolik bude třeba.

Dozor na žáky v polední přestávce. Na mnohých anglických školách, aby učitelé nemuseli dozírat o polední přestávce na žáky, kteří ve škole zů-

stávají, obce samy se postarají o jinou vhodnou osobu, která za malou odměnu dozor obstará. Na jedné škole u Aše mají pro polední přestávku zřízenou malou čítárnu a několik her (mlýnek, dáma, lotto a jiné), jimiž se žáci bavi v místnosti sousedící s bytem řídícího učitele. Ovšem, dozor v každém případě je nutný, a protože nelze na učiteli žádat, aby v polední přestávce místo náležitého oddechu ještě konal dozor, budou muset i naše obce uvažovat o vhodném dozoru.

Kdy žáci raději pracují? Zkouškami bylo dokázáno, že velická většina žáků pracuje raději úkoly a učí se ve škole, než doma. Jsou to zejména ti žáci, kteří jsou doma rušeni hlukem sourozenců, nebo odvolávání k náhod-

né práci. Zvláště dnes, kdy k těmto obtížím přistupuje ještě nedostatek paliva a svítiva v mnohých chudých rodinách, je domácí práce dětí skoro úplně znemožněna.

Malá školní obrazárna. Malou školní obrazárnu lehce pořídíte z obrázků, které vystřiháte z ilustrovaných časopisů. Zvláště pěkné snímky přináší Pestrý týden, který by měla každá škola odebírat. Nahromadí se tak za čas velmi mnoho poutavého materiálu vhodného pro zeměpis, dějepis, přírodovědu, literaturu a nahradí se tak nedostatek pomůcek. Obrázky ať žáci nalepí na tužší papír, menší z jednoho oboru možno nalepiti na veliký karton. Velmi vhodné pro vyučování.

Co chybí našim mateřským školám.

Krejčí.

Nedávno vyskytla se v tisku stížnost jednoho poslance ze Slovenska, že zatím co by mělo mateřských škol přibývat, jest jich právě na Slovensku o 101 méně proti dobám dřívějším. Stížnost oprávněná a, bohužel, skutečná. Jest velmi dobré rozhlédnouti se po poli, na němž budovány a vydržovány jsou mateřské školy. Význam mateřské školy jest dnes nepopíratelný, ne snad proto, že jest mnoho lidí bez zaměstnání a sociálně bídě postavených, takže jejich děti nacházejí v těchto školách tam, kde jsou, útulek proti mrazu ulice, proti hladu nenasyceného domova, proti špatnému dozoru a výchově ze strany strádajících rodičů. Musíme dnes na školu mateřskou hleděti docela jinak. Musíme se zbaviti sentimentality, která zejména v místech menšinových jest uplatňována v neprospěch školy samé. Říká se, že škola mateřská má býti právě tím útulkem, který jsem vylíčil. Nemůže však býti, má-li opravdu plniti úkol, který je na ni vnesen. Vraťme školu mateřskou jejímu poslání. Škola tato má býti jakousi přípravou pro školu obecnou. Doufám, že není již ani jednoho učitele, který by chtěl, aby se vrátily doby, kdy bylo nutné dětem, které přišly do I. školního roku do školy obecné, strkati do úst prsty, aby správně položilo jazyk, správně tvořilo cesty pro vzduchový proud z plic a do nich, aby správně artikulovalo. Toto vše za ně již vykoná škola mateřská. Ne ovšem tímto způsobem.

Ve škole mateřské nepoužívá se nikdy toho, čeho museli používat naši kolegové v dobách dřívějších. Dítě chodící do školy mateřské — do školy mateřské jsou přijímány děti až od 3. roku — jest vychováváno podle rozvrhu hodin, schváleného inspektorem. Dnes máme na všech mateřských školách síly aspoň natolik pedagogicky vzdělané, že můžeme právem poukazovati na jejich práci s výsledky dobrými. Jest přirozené, že zejména v místech menšinových přicházejí děti s velikými poruchami jazykovými. To jest pro mateřskou školu per-

ná práce, než tyto překážky odstraní. Můžeme však říci, že se práce daří v poměrně dosti krátké době. Nepoužívá se žádných tělesných zásahů. Děti jsou vlastně jazykově vzdělávány. Vinou rodičů ve zněmčelém území umějí děti, přicházející do mateřské školy, více německy než česky. Toto hradce překoná škola mateřská v době, než dítě přestoupí do školy obecné. V ostatním potom pozorujeme zřejmý pokrok ve výchově a vyučování mateřskoškolském. Jsou budovány základy všech ostatních předmětů ve škole obecné. Mohli bychom vlastně říci, že škola mateřská je prvním stupněm vzdělávání a utváření dětské duše v době, kdy jest povinno podřizovati se z části cizí vůli a kdy jest povinno přijímati již věci nové, které mají za účel připravití a vyzbrojití je pro život praktický. Základna pro veškerý dovednost, které jsou vlastně dnes v činné škole východiskem, jsou rozvíjeny tak všestranně, že práce ve škole obecné pouze navazuje. Pro ostatní předměty jest zde budována základna stejně dobrá a důležitá, že u dítěte normálně vyvinutého musí se tato okolnost projevit zvýšenou činností a lepšími výsledky ve škole obecné. Odmitám názor, že škola mateřská jest sociálním ústavem a že by měla býti svěřena doзору ministerstva sociální péče.

Bude třeba upravití také titulování učitelek mateřských škol, protože je tu naprostý zmatek. Na státních školách mateřských zná zákon opatrovatelky (a ovšem mateřské školy nazývá státními opatrovnami), mimo to opatrovnice, které konají práce školnické. Inspektoři titulují učitelky mateř. škol pěstounky. Tohoto názvu užívá i ministerstvo školství a národní osvěty v ustanovovacích dekretch a i jinak. Doufejme, že požadavek učitelských organizací, aby úředně byl zaveden titul učitelka, dojde v dohledné době uskutečnění.

Bude třeba i upravití vzdělání učitelek mateřských škol.

Zvláštní bedlivosti zasluhuje docházka do školy mateřské. Tato jest dosud dobrovolná. Přimlouvali bychom se za to, aby docházka do těchto škol byla povinná. Potom by i školy mateřské byly postaveny na pevný právní a existenční základ. Nebylo by oněch nespravedlností, které jsou na denním pořádku v obcích, kde úhrada na osobní výdaj školy mateřské činí těžké hlavy obecním starším. U státních mateřských škol jest tato otázka vyřešena zákonem č. 104 z roku 1926. Bez zákona o povinné docházce školní do mateřských škol jest mateřská škola nehotová.

I umístění těchto škol jest kamenem úrazu. Jest často tak bídné, že mnozí rodiče, už z toho důvodu neposílají tam svých dětí. Zvláště se tak děje v místech s českou menšinou. Jsou případy, že provisorní umístění školy trvá 10 i více let. A náprava nikde. Vždy stejná — z důvodů rozpočtových se odkládá . . .

Přihlížejíce k velkému významu a poslání škol mateřských, vidíme, že nedostatků jest mnoho. Chceme-li už reformovati, začněme s rozumnou reformou mateřské školy, která reformy potřebuje. Mateřská škola v národě Komenského by měla býti vzorem ostatním národům.

Přetěžování žactva na školách.

—m—

Není tomu dávno, co přinesl jistý denní list pod tímto nadpisem článek, psaný čtenářem z venkova, který obsahuje mnoho zajímavého i pro nás. Pisatel poukazuje na to, že dnes ve škole si učitelé s dětmi jen hrají, dávají málo úkolů, klasifikace je mírná; stěžuje si na volnou kázeň — rodiče prý nemohou v čase meziškolním s dětmi vydržeti.

Musíme si přiznati, že to všechno je pravdou, smutnou pravdou, bolestí rodičů a bolestí naší. Ale jinak se na vše dívají rodiče a jinak učitelé.

Jistým je ten fakt, že obecná škola děti nepřetěžuje. Nyní, kdy máme šťastně za sebou třetí čtvrtletí, můžeme si říci o té klasifikaci několik slov. Je mírná. — Proč? — Běda! — zvláště mladému učiteli, dá-li žákovi v pololetí horší známku, nežli měl ve čtvrtletí od učitele jiného, nebo vůbec zhorší-li mu známku. Může si býti jist rázným zakročením rodičů. A ať se také střeží něco dělati jinak, než dělal předešlý učitel. Druhý neb třetí den přijde některá resolutní maminka a udělá mu takovou „pedagogickou“ přednášku, že bude na ni dlouho pamatovati.

Dnes je pro rodiče rozhodujícím, jestli se učitel dětem líbí. Dříve, když jsme přišli ze školy, ptali se nás rodiče čemu jsme se učili, dnes je zajímavá něco jiného. (Barva vlasů, šaty učitele atd.) Zalíbí-li se učitel dětem, totiž vyzní-li o něm úsudek většiny: „Ten je hezký!“ — pak má vyhráno i u rodičů...

Úkoly jsou ovšem kapitolou samy pro sebe. Není možno denně dávat úkoly, nevím, kde by zvláště mladý učitel nabral času na jejich opravu. Ono by se rodičům ani tak o ty úkoly nejednalo, ale je tu něco jiného. — Oni nemohou doma s dětmi vydržeti.

Naše maminky si věděly s námi rady. Když jsme přišli ze školy, opakovaly s námi. Dnes většina rodičů zastává názor, že se má dítě naučiti všemu již ve škole. Uznávám, že někteří rodičové nemají dnes na děti času, zvláště jsou-li oba výdělečně činní. Avšak stane-li se, jako se stalo mně, že dítě přijde do školy pozdě proto, že dlouho do noci hraje s rodiči karty, pak myslím, že by jim také zbyla volná chvíle, kterou by mohli věnovati svým dětem.

Chyba je tedy často i v rodině, která nedbá náležitě kázně a ovšem také ve školách, které odstranily mnohé dobré a osvědčené kázeňské prostředky.

Duch učebnic pro měšťanské školy.

Vladimír Klement.

(Dokončení.)

Horčíčka-Nešpor, Dějepis pro školy měšťanské III. díl, 4. vydání, schválen výn. mšano 10. 7. 1926, č. 77.252.

V článku o socialismu a jeho vývoji je vypravováno podrobně o vzniku socialismu a komunismu, ale

a n i s l o v e m nevzpomněli autoři na papeže Lva XIII. a na křesťanský socialismus.

V pojednání o našich politických stranách je vytčen cíl lidové strany takto (na str. 90):

„Československá strana lidová (též klerikální zvaná) vedle zájmů národních i soukromého vlastnictví hájí v první řadě výsad (nadpráví) církve katolické.“

Josef Müller, Učebnice jazyka českého pro školy měšťanské II. díl, 8. vyd., 1931, schv. výn. mšano 19. 5. 1931, č. 71.013.

Str. 35.:

Ježíš náleží mezi největší učitele, vychovatele a trpitele.

Hraba-Ottová-Tožička, Cvičebnice jazyka českého pro jednorocní učebné kursy při měšť. školách, 2. vyd., schvál. výn. mšano 2. 3. 1923, č. 19.172.

Str. 18.:

Zázraků není a nikdy nebylo.

Str. 35.:

Hus dal nám příklad náboženské svobody duchovní, příklad náboženského svědomí, příklad náboženského života.

Str. 24.:

Jsmo opravdu národem Husovým?

Rufer-Horčička, Česká čítanka pro občanské školy dívčí I. díl, 1926, schv. výn. mšano 10. 5. 1920, č. 24.024.

Nevhodná je Klášterského báseň „Balada o duši Jana Nerudy“.

Nerudova duše zabušila na nebeskou bránu, ale byla odbyta:

„Jsi-li duše Nerudova,
od nebeské brány vari,
podávaly špatné zprávy
o tobě nám všechny fary.

Nejen fary, také řády,
kapituly, konsistoře,
do pekla jdi, vzdorná duše,
kde je pláč a ston a hořel!“

Odešla tedy Nerudova duše do pekla a za chvíli celé peklo se otrásalo smíchem a plesem. Pánu Bohu utíkaly duše z nebe do pekla — za Nerudou. Co pak zbývalo Bohu Otci jiného, než aby povolal Nerudovu duši do nebe. Chtěl ji tam ponechat.

Duše však odmítla:

„Díky, Bože, řekla duše,
nemohu však vejít v nebe;
abych směla v peklo zpátky,
o tu milost žádám tebe.

Dokavad můj národ trpí,
nechci býti tam, kde svatí,
dokavad můj národ pláče,
nemohu se radovati.“

Rufer-Horčička, Česká čítanka pro měšť. školy dívčí díl II., schvál. výn. mšano 10. 5. 1920, č. 24.024.

Čl. 74. Vývoj české reformace. (Drtinův článek z „Naší doby“.)

„Husem zahajuje se náboženská reformace českého národa a činí se první pokus o české křesťanství. Husitství je pokračováním na této dráze a v českém bratrství vyrůstá nejkrásnější květ, podle slov Palackého, na ušlechtilém stromě křesťanství. Již za husitství národ český dostoupil značné výše mravní.

... Husité první přinutili římskou vládu kněží, že musi-

la uznati nejen něco vyššího ještě nad sebou — svědomí člověka — ale že musila se učit ctíti i svobodné sebeurčení jednotlivcovo, ctíti právo jiného mínění.

... Reformace česká byla násilně přerušena — a obrození naše národní není dnes dokonáno a nebude dokonáno, pokud sami nezměníme se v duchu a v pravdě, pokud neosvojíme si ve změněných poměrech nynějších oně mravní síly lidskosti českobratrské, oně blahovůle a lásky k bližnímu, oně lásky k pravdě a spravedlnosti, za niž předkové naši pracovali, zápasili a umírali...

Jen všípíme-li si toto naučení dějin českých do srdcí svých a uskutečníme-li je v životě opravdovém, vážném, jen pak budeme hodni zváti se potomky Husa, Chelčického, Komenského.

Rufer-Horčička, Česká čítanka pro občanské školy dívčí III. díl, 3. vyd., 1922, schvál. vñn. mšano 3. 6. 1921, č. 45.754.

Čl. 52. Ukázka z Jiráskova Temna: Koniáš pálí kacířské knihy. (S Kašparovou ilustrací.)

Čl. 62. Tereza Nováková, Jan Jílek.

(Oba články budí nenávisť ke katolictví.)

Čl. 56. Jan Rokyta, Milujte i nepřátele své!

„... Přistupuji v roucha běli
služi Páně s požehnáním —
a by dobře zabíjely,
modlitbu svou nesou zbrani.

Paní Válka zbožně kleká,
před křížem své chýlí skráně...
A teď vzhůru na člověka,
zabíjet ho jménem Páně!”

Čl. 68. Machar, Tři prsteny.

Básník řeší otázku, „která z všech věr nejlepší je víra“. Ukazuje, že je víra jako víra. Nikdo neví, která je pravá.

Slovo Bůh se začíná psáti s b: na st. 63., 118.

*

Duch čítanek je ostře protikatolický. Úplně pomíjejí tvorbu katolických spisovatelů, Kosmáka, Baara, Hrušky, Demla a Durycha nevyjímaje.

Jursa-Sulík, Vzkříšení. Čítanka pro měšť. školy. (Státní nakladatelství 1930.)

I. díl.

J. Vrba, V předvečer svátku M. J. Husa. (Str. 156.)

Úsměv mi zkrivil rty. Ano, tohle by měl viděti římský legát po pěti letech, pro tuhle podívanou by mu měl Bůh dopřát, aby vstal z hrobu.

II. díl.

A. Rambousek, Habsburkové. (St. 172.) Veliký vliv na ně měla římská církev, zejména jesuité. Za těch krutých, temných 150 let úpěl národ pod jejich vládou. Vyhledávání a trestání zjevných i tajných kacířů, pálení českých knih, udržování lidu v nevědomosti a pěstování hrubé pověry jest jejich dílem. Oni zavedli uctívání Jana Nepomuckého,

aby tak snáze vymýtli ze srdce lidu památku Husovu, protože se jim zdála moci církve a náboženství římskému nebezpečná. Teprve po rozpuštění tohoto řádu, když císař Josef II. uvolnil z poroby lid selský a dovolil evangelíkům vyznávatí svoji víru veřejněji, i národ zdvihá se ze své ztrnulosti a chystá se k novému životu.

III. díl.

Protikatolické zahrocení má článek Terezy Novákové: Náboženská houževnatost ve východních Čechách (str. 54); Tomáše Bílka: 21. června 1621 (str. 130.); Fr. Čechetky: Koniáš (str. 126.); Jana Herbena: Bílá hora (str. 123.): „Kdykoliv se chceme pochlubit před světem, jmenujeme Husa, Žižku, Chelčického a Jiřího z Poděbrad.“

Národ český vyčerpával své síly proti přesile v nepřetržitém zápasu s papeží a s okolními národy, aby uchránil a zajistil své náboženské i národní svobody Čechové — — byli pochodní světu ve tmách.

Místo doslovu.

„Právem se divíme, že si takovou výchovu svých dětí ve školách nechali a nechávají věřící rodiče s tak volskou trpělivostí líbit!“
(Jakub Deml, Katolický sen 35)

Pout katolického učitelstva do Říma.

K letošnímu Milostivému roku bude uspořádána katolickým učitelstvem pout do Říma. Bude to první podnik toho druhu, který katolické učitelstvo československé koná. Čin jistě významný, a doufáme, že bude dosti těch, kteří se přihlásí. Pout by se konala začátkem července (asi od 6. nebo 7.) a trvala by 10 až 12 dní. Cesta do Itálie by vedla Vídní do Tarvisia, byly by navštíveny Benátky, Padova, Assisi, Loreta, Florencie, delší pobyt v Římě a zájezd do Neapole. Zpáteční cesta by se mohla pro změnu konat po moři z Ancony do Benátek. Všecky památky náboženské a historické zajímavosti budou shlédnuty. Cesta bude tak pohodlná, aby nikoho zbytečně neunavovala. Noční jízdy by pravděpodobně byly pouze dvě na celé pouti. Devisová povolení budou obstarána. Také znalí průvodci budou opatřeni. Při tom cena se vším zaopatřením (strava třikrát denně, noclehý, dráha, loď, zpropitné, vstupné atd.) bude velmi mírná a bude se pohybovat okolo 1500 Kč. Kdyby se ovšem sešel větší počet poutníků, bude přiměřeně zlevněna. Nechť tedy není nikoho z našich řad, kdo by si dal ujíti tuto příležitost viděti Svaté Město a svatého Otce v letošním Svatém roce. Kdo můžeš, přihlas se! Čím dříve budou přihlášky, tím lépe bude možno pout organisovat. Podrobnosti budou závčas oznámeny v denním tisku, jakmile se sejde minimální počet účastníků a bude možno stanovit pevné ceny. Přihlášky přijímá redaktor „Věstníku“ odb. učitel Fr. Hanzelka, Hodslavice, který podá také každému bližší informace.

PRAKTICKÝ UČITEL

Občanská nauka a výchova a zpěv. Pro využití výchovných momentů z obč. n. a i k vydatné koncentraci osvědčuje se takovéto spojení půlhodin zpěvu s půlhodinami obč. n. a v.: Obč. n. a v. — Zpěv, Zpěv — Obč. n. a v. V občanské nauce mluvíme na př. o rodičích, o těžkém vychování, o odměně za vychování, o loučení při odchodu do světa. Nacvičíme text písně *Mí zlatí rodiče*. V následující půlhodině zpěvu píseň připravíme melodicky a rytmicky a nacvičíme ji (podle sluchu či podle not). Druhé spojení je opačné. Zopakujeme ve zpěvu píseň, docvičíme přenes, dynamiku a v obč. n. a v. ji použijeme k dramatisaci, která je nám případně východiskem k další látce: odvozy, odchod na vojnu, jak se dříve verbovalo a p. Příbuznost obou předmětů může být vyjádřena i v rozvrhu hodin. Kd.

ORGANISAČNÍ ZPRÁVY

Uznání naší práce v Polsku. Jeden z nejrozšířenějších deníků polských „*Ilustrowany Kurjer Codzienny*“ v Krakově přinesl v čísle z 2. dubna t. r. vřelý článek o našem Věstníku. Autorem jeho je Ks. Henryk Weryński, známý polský publicista. Redakce dostala také několik průvodců po Krakově, které zájemcům ráda zašle. Těší nás toto uznání bratrského národa polského tím spíše, že s křesťanským učitelstvem polským již po léta máme dobré, přátelské styky. Kolegyně a kolegové jistě využijí této srdečnosti k hojné propagaci myšlenky česko-polského sblížení, které ve Věstníku vždy rád a ochotně popřejeme místa. Naším přátelům z Polska, zejména Ks. Weryńskému patří náš srdečný, přátelský a bratrský dík.

Společnost Pedagogického musea konala 25. března 1933 valnou hromadu, řízenou předsedou vrch. školním radou Komárkem. Z podaných zpráv je viděti, že Společnost PM spolupracuje s pedagogickými korporacemi v kursech a seminářích.

Konala četné přednášky, uspořádala vyučovací pokusy, připravuje učebnice a vydává knihy. Práce její je tedy všestranná a bohatá. O valné hromadě byla mimo to konána velmi zajímavá přednáška místopředsedy Společnosti univ. prof. Rostohara: *Psychologie čtení*. Kdyby některé odbory potřebovaly k pedagogickým a didaktickým akcím pomoci, mohou se obrátiti na adresu: Pedagogické museum, Brno, Jakubská 1. Jsem přesvědčen, že pomoci neodepře, protože je to korporace, která je mimo všechn politický a stranický vliv. K.

Schůze Krajského odboru katolického učitelstva okresu novoměstského bude v Novém Městě ve čtvrtek, dne 4. května 1933. Přijďte všichni! Svolavatelé.

Na valné hromadě Krajského odboru katol. učitelstva v Mor. Ostravě, konané dne 12. března 1933 v Mor. Ostravě byli zvoleni tyto funkcionáři: Předseda: Ant. Zamazal, odb. učitel v Mar. Horách, Jungmannova 603. Místopřed.: Bož. Malá, učitelka v Přívoze, Veleminova č. 8. Jednatelkou: H. Justinová, učitelka v Mor. Ostravě, Hodžova 2. Členové výboru: Rom. Kudělka, uč. Michálkovice, č. 308, Růžena Ustrnulová, uč. mat. šk. v Mor. Ostravě, Revoluční 19. Revisoři účtů: Jos. Huvar, uč. v Hrabové, Olga Ježová, uč. ve Slezské Ostravě. Pokladník: Rudolf Komíž, odb. učitel Mor. Ostrava-Vítkovice, Zengrova 778.

Z uher.-hradišského odboru. Duchovní promluvu měl tentokrát místo dp. dr. Habeše dp. Koláček T. J. Mluvil o vlastnostech a duchovním výcviku inteligenta jako vojína Kristova. Poté přednesla kritiku dějepisných učebnic pro měšť. školy dr. Svobodová-Sadovská. Četla úryvky z líčení prvých dob křesťanských, o klášterích, francouzské revoluci, o povaze Slovanů, sv. Janu Nepomuckém, Janu Husovi, jesuitech atd. a vždy výroky předních vědců našich i cizích vyvrátila omyly a lži. K samostatnému studiu doporučila díla Pekařova, Sedláko-

va Jana Husa, P. Albertiho Dějiny papežů (vydal 2 svazky zatím Nový národ v Přerově) a z cizí literatury: Pastor: Geschichte der Päpste. Přednášku vhodně doplnili poznámkami místní jednatel Akad. věd a umění p. říd. uč. Zelnitius a p. uč. Kolek. Škoda však, že schůze začala pozdě a nezbylo dosti času ani na debatu ani na ostatní spolkové zprávy. Snad členstvo pro příště zařídí si nákupy a j. tak, aby se ve stanovenou hodinu začalo.

Schůze výboru Moravskoslezského spolku se konala 26. března 1933 v Přerově. Jednatel podal organizační zprávu a pokladník zprávu pokladní. Schválena různá opatření pokud se týče vybírání příspěvků. Bylo pojednáno o zasloupení našeho spolku v různých školských anketách, o učitelském vzdělání, o dětské literatuře. Usneseno uspořádati koncem srpna učitelské exercicie na Velehradě. Usneseno uspořádat pout do Říma začátkem července. Pojednáno o výši úpisu na půjčku práce.

Hranický odbor katol. učitelstva koná členskou schůzi 1. května odpo. o 2. hod. v místnosti Lidového domu v Hranicích. J. Dohnal, jednatel.

Odbor prostějovský konal členskou schůzi 23. února. Předseda odboru p. říd. v. v. Josef Hula promluvil o aktualitách školského a veřejného života. Kol. Špačková přednesla referát: „Apoštolát katolického tisku.“ Usneseno pořádati valnou hromadu 27. dubna, při níž vdp. monsignor Alf. Pryč bude přednáseti o učitelské akademii. Do ba obvyklá, o 4. hod. odpo. Opět v Lidovém domě v Prostějově. Žádá se, aby členové v případě neúčasti poslali omluvenky kol. jednatelce. Š.

IV. PRÁZDNINOVÝ KURS KATOL. UČITELSTVA V BAŇSKÉJ BYSTRICI OD 5. DO 18. SRPNA 1933

Kursisté, připravte si! Šaty pro denní zaměstnání (aby se hodily pro ranní cvičení i na cesty), koupací úbor, šaty do společnosti.

Rozeslaných složných lístků všichni přihlášení použijte k zaplacení celého obnosu 450 Kč. Usmahněte práci kol. pokladníku Rom. Kudělkovi, který jindy inkasovával několik desítek tisíc Kč a tyto musel opatrovat. Kdo by se kursu nemohl z vážných důvodů

zúčastnit a měl již zaplacen plný obnos, bude mu částka po odečtení 20 Kč na režii vrácena.

Rozpočet na IV. kurs. V obnose 450 Kč je započteno společné ubytování (nejvíce po 8—10—15 v pokoji) na postelích bíle povlečených, pak strava (snídaně, oběd, svačina, večeře), jízdy autobusem neb vlakem na exkursích, stravování a ubytování na exkursích, zpropitné průvodcům, konečně i režijní příspěvek k uhrazení výloh pořádání IV. kursu.

Pro abiturienty a abiturientky a pro studentstvo jsme získali ubytování a stravování levné, takže by poplatek pro ně činil jen 350 Kč za všechno.

* Slevu na drahách 50proc. budou mít všichni kursisté. Podrobné informace včas přineseme.

Upozornění. Mnozí kolegové a kolegyně přihlásili se mi ústně, ač výslovně žádána přihláška písemná. Mnozí jsou rozhodnutí zúčastnit se kursu, ale čekají s přihláškou až před prázdninami. Prosíme, aby se všichni přihlašovali již teď, aby co nejdříve mohl býti stanoven určitý počet a zajištěny byty a vše potřebné. **Přihlašujte se včas, již teď!**

Na exkursích, jejichž podrobný program pracuje Klub českoslov. turistů, shlédneme Dobšín, Dumbier, Kralovu studňu, Ban. Štiavnici, Sliač, Suchý vrch a okolí Ban. Bystrice.

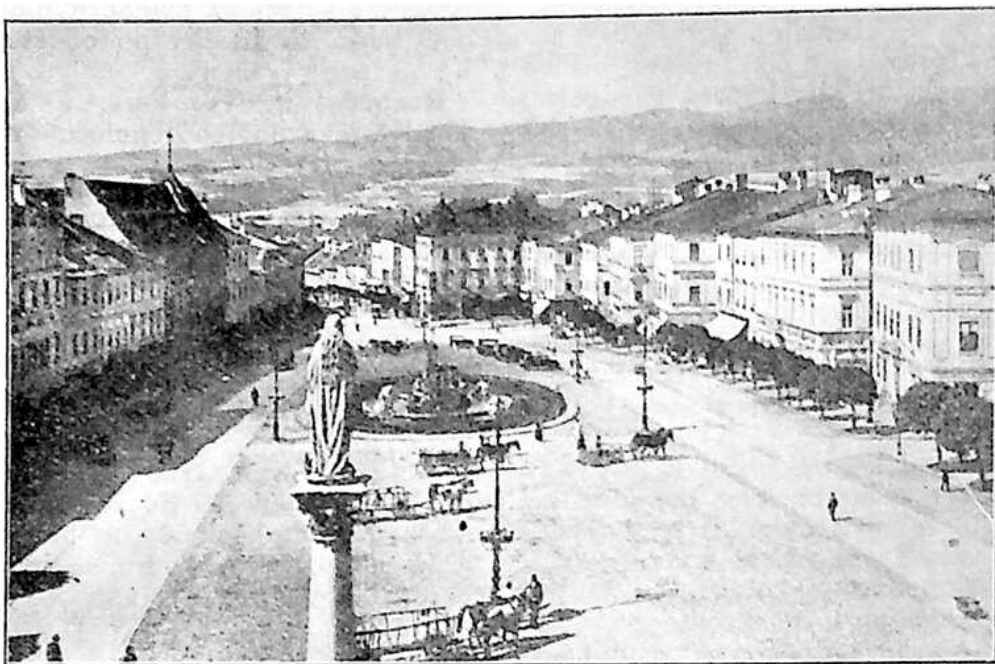
Duchovní život bude prolínati celým kursem.

Poznáte význačné osobnosti Slovenska, přijdete s nimi v přednáškách, v debatě a ve společnosti do osobního styku.

A Ban. Bystrica? Má překrásnou polohu v údolí při soutoku Hronu a Bystrice a jest východiskem do Nízkých Tater, Vel. Fatry a slovenského Krušnohoří. Město je čisté, moderně budované, pokládáno za nejmalebnější polohou u nás. Jindy přineseme více o B. Bystrici.

Doufáme, že se i kurs IV., podobně jako minulé kursy, stane jakýmsi společenským i pracovním pojítkem mezi učitelstvem i ostatní slovenskou veřejností.

Pomozte nám budovati dobré dílo, doporučte kurs katolickým

Banská Bystrica, místo IV. prázdninového kursu.

učitelům, pozvěte liknavé, ať vrostou duchem do našich řad. Opět si připomínám slova Lacordaire: „Stromy vedle sebe rostoucí mají své kmeny, ale jejich koruny se navzájem pronikají a jsou si oporou proti větrům a bouřím, tak duše spojené vznešeností přátelství splývají v korunách, ve vyšším životě duchovním.“

V Ban. Bystrici v srpnu na shledanou!

Příhlášky přijímá Jan Kunc, škola, Stříbrnice, p. Měrovice nad Hanou.

PRO A PROTI

Ukázka, jak se testovatí nemá. Už i občanská nauka a výchova se dočkala svých testů, zatím ovšem velmi neobratně sestavených. Vydal je svým nákladem M. Kožíšek v Kladně. Podáváme ukázkou některých vět, které mají vesměs formu rozhodovací. Žák má podtrhnouti správné slovo:

Dříve se střílivalo (hmoždířem, lukem, stříkačkou, bouchačkou).

Jak se tam dostala stříkačka?

Obec se stará o (bohaté, líné, tlusté, chudé).

Lidé mívají doma (radio, lva, prales, strom).

Čechy byly porostlé (vlasy, travou, houbami, pralesy).

Nemůžeme dále dráždit našich čtenářů ke zvracení nad podobnými nechutnostmi, které jsou klasickou ukázkou, jak se testovatí nemá. Tímto způsobem se co nejdříve zesměšní jinak dobrý způsob písemného zkoušení a vyřadí z užívání. Nelze přece testovatí všechno. Či každý předmět a každá látka učebná je tyč, kterou lze přesně změřiti?

Testy se hodí dobře ke zjištění vědomostí žáků po skončeném procvičení určité partie, souvislé a ucelené.

Čeho chce autor docílití tě-

mito testy v obč. n. a v. ve třetím školním roce?

Lze se pak diviti rodičům a veřejnosti vůbec, že se brání proti takovému zplodinám učitelské nepromyšlenosti? Kd.

Proč bylo nutno v nových osnovách zachrániti občanskou nauku a výchovu, dovídáme se z „Měšťanské školy“. Než se do ankety o osnovách přinesl návrh na zrušení tohoto nepotřebného předmětu, byla už schválena nová učebnice podle návrhu těchto osnov od M. Skořepy. Autor, který asi nebyl daleko od původce návrhu osnov, jak vidět, s učebnicí si pospíšil. Když však konečná redakce přece návrh pozměnila, ubrala ceny i samé učebnici, v níž učivo neodpovídá zcela osnovám. Mimo to jí K. J. Topinka vytýká přemíru úkolů a učiva. Vůbec prý občanská nauka chce dítě učiti i tomu, čemu dospělý člověk s velikou tíží porozumí. A jaké se pro ni kdysi sháněly důvody a kolik bylo jejich vybájených předností! Toto procitnutí z opojení se dalo očekávat. —o—

Zemědělské školství. Dr. inž. Edvard Reich nám poslal 200-stránkový tlustospis *Zemědělské školy a osvětová práce*, vydaný agrárním nakladatelstvím (zda s podporou min. zemědělství, se nepraví), aby nás přesvědčil, že zemědělské školství nepoživá u nás výjimečného postavení a není drahé. Že zemědělské školy jsou nutné, o tom nepochybujeme, ale majíce na zřeteli řadu skutečných příkladů, že náklad na zemědělské školy je neúměrný jejich důležitosti a nutnosti, nedáme se haldami číslic zviklati

v přesvědčení, že zemědělská krise se musí řešit jinak než tímto laciným receptem. V době, kdy se mluví o unifikaci školství, musí dostati jinou správu a musí býti vedeno — účelně a úsporně.

Přece jsme se dočkali! Ustavičně jsme upozorňovali na příliš bujně počínání některých propagátorů reform a pokusů, ovšem marně. Konečně však přece se nám dostalo zadostiučinění. Ve Věstníku ÚS v 20. čís. čteme: „Běhat s každým nevykvašeným nápadem na veřejnost a prohlašovat, že učitelstvo je stavem, který si v základních otázkách výchovných a vyučovacích neví rady, je nerozum a nepravda.“ A což to ustavičné nařikání na nedostatečné vzdělání učitelské, které se tak často ozývalo v samém Věstníku i na veřejných schůzích? Nebudilo to ve veřejnosti dojem trochu divný, který potom dotvrzují hysterické referáty à la „Naše zájmy“: „Schůzí touto přispělo Pedagogické centrum k orientaci učitelstva překročným zaváděním reform, aby se nepotácelo mezi formulami pedagogickými.“ Anebo srozumitelnějšími slovy: „Učitelstvo upadá z reformy do reformy, z reformy do drillu a potácí se mezi nesčíslnými formulacemi pedagogickými.“ To jsme to daleko dovedli! —o—

Ku podívu, kde se scházíme! Docela správně vyjadřuje se jedna matka: Na filmy беру svou dceru opatrně, neboť v dnešních filmech je mnoho jedu pro naši mládež. — Je v nich vsutku mnoho jedu, mnoho brutality, zamilovanosti a sexuality. Totéž platí o mnohých, zvláště moderních divadelních hrách. — Bude lépe, když rodiče knihu sami pročtou a rozhodnou, hodí-li se pro dceru. Přirozená zvědavost v době puberty stran sexuálních otázek může býti velmi špatně ukojena ze špatných knih a časopisů značky Sejdrem a podobných. — Konstatuji s radostí, že naše žákyně neholdují příliš tanci. Aníž bychom chtěli luštit, kolik prvků sexuálních je obsaženo v rozkoši z tance, třebaš neuvědomělých, je jisto, že daleko zdravějším bude pro naše dcery vycházka nebo sport než tanec. — Citát ze Sv. Vojtěcha nebo z Kříže a Marie? Ale nikoliv. Z časopisu Rodiče a škola, který pro rodičovská sdružení vydává Státní nakla-

datelství a do něhož tyto věty napsal celkem pokrokový pán. Ku podiviu, kde se scházíme!

Divná logika. Když se propůjčují školní místnosti Sokolu ke cvičení a církvi československé k bohoslužbám, to celý náš pokrokový svět mlčí nebo dělá přednášky o demokracii a snášlivosti v zájmu státu, poněvadž jde o úsluhy menšinám poplatnictva, když však jde o propůjčení týchž místností většině občanstva na př. katolíkům v obci úplně katolické, jako na př. na Salaši u Velehradu, tu se mluví o násilí a úskocích. Kdy se aspoň trochu naučí páni od pokroku logicky usuzovat? —o—

Co to je? Zástupce ÚS zúčastnil se slavnosti nivnické knihovny Komen-ského, kterou založil msgr. dr. J. Kachník, kněz té nenáviděné a reakč-ní církve katolické, pro niž nemá orgán ÚS nic než nadávky. A co tomu řekne bývalý referent téže organizace Šulc, který nazval její duchovenstvo posměšně pasáky, pastýři a arcipastý-ři? Bude to pro něho historický mo-ment, námluvy, slušnost nebo chy-rost? —o—

ŠKOLSKÉ A PRÁVNÍ ROZHLEDY

Žádosti o povolení přijímací stanice radiové pro školy. Nestátní školy nechť si podají za povolení stanice písemnou žádost kolkovanou 5 Kč. Žádost možno podati buď u poštovního ředitelství, v jehož obvodu je ško-la, nebo u poštovního úřadu, který je pro školu úřadem doručovacím. Je-li žádost podána u poštovního úřadu, dlužno ji sepsati na úředním formuláři. Ten prodávají pošt. úřady za 1 Kč. V žádosti dlužno uvést kromě jména školy, druhu stanice a jejího stanoviš-tě též jméno, data narození a domov-skou příslušnost osoby, která bude za stanicí odpovídati. Bude to obyčejně ředitel školy nebo správce fyzikálních sbírek. Žádost podepíše správce školy nebo jeho zástupce, k vlastnoručnímu podpisu připojí se otisk razítka. Dále je třeba dodatí pošt. úřadu kolek za 8 Kč na koncesní listinu. O žádosti rozhodne pošt. ředitelství, koncesní listinu vyhotoví a vydá doručovací ú-řad. Nestátní školy neplatí z konceso-vaných přijímacích stanic rozhlaso-vých poplatků. Je však předpokla-dem, že stanice bude provozována pouze pro školní vyučovací účely. Tu-

to okolnost sluší v žádosti výslovně vytknouti. Kdyby bylo úmyslem uží-vati stanice ještě k jiným, zvláště sou-kromým účelům, bylo by třeba platiti ze stanice normální rozhlasové po-platky.

Státní školy, které hodlají zříditi a provozovati přijímací radiofonní sta-nici, oznámí to nekolikovanou přihláš-kou poštovnímu ředitelství, v jehož obvodu škola leží. V přihlášce označí se jméno školy, druh stanice a jméno, data narození a domovská příslušnost osoby (pravidelně ředitele školy nebo správce fyzikálního kabinetu), která bude za stanicí odpovídati. Oznámení podepíše vlastní rukou správce školy nebo jeho zástupce. Ke svému podpi-su připojí otisk škol. razítka. Se zří-zením a provozováním stanice nemá se započítí dříve, dokud pošt. ředitel-ství se zřízením stanice neprojevílo souhlas. Ze stanice neplatí škola nija-kých poplatků. Kdyby se změnila oso-ba, která za stanicí odpovídá, dlužno to oznámiti pošt. ředitelství.

Průkazky na zlevněnou jízdu pro učitele. Pro vydávání průkazek platí nyní tyto předpisy: 1. Celoroční prů-kazky, platné od 15. června běžného roku do 14. června roku následujícího se vydávají: a) činným učitelům obec-ných a měšťanských škol — i soukro-mých s právem veřejnosti; b) činným katechetům, kterým je vyučování na těchto školách výhradním povoláním a nejsou činní v duchovní správě, což musí býti v žádosti výslovně správou školy potvrzeno; d) činným učitelům živnostenských škol a škol odborných v hlavním povolání, kteří trvale na těchto školách vyučují, mají na nich plný učebný úvazek a nemají žádného vedlejšího zaměstnání; e) činným učitelům zemských odborných, středních a hospodářských škol. U odborných škol jenom za podmínek uvedených v odstavci d); f) pěstounkám na mateř-ských školách, zřízených a vydržova-ných ministerstvem při obecných a měšťanských školách menšinových. Pěstounky na jiných veřejných ško-lách mateřských a opatrovatelky při veřejných dětských opatrovnách na Slovensku musí míti potvrzení, že jsou na těchto školách trvale ustanoveny a že jejich požitky jsou upraveny podle zákona č. 104/26 Sb. z. a n.

Poplatky za tyto průkazky činí: Kč 55.40 za 3. třídu vozovou neb Kč 60.40 za 2. třídu vozovou.

2. Prázdninové průkazky, platné od 15. června do 15. září, vydávají se: a) výpomocným učitelům škol uvedených v odstavci 1a), b) vedlejším učitelům veřejných škol, vyučují-li nepovinným předmětům nejméně 16 hodin týdně, c) učitelům náboženství z duchovní správy na potvrzení okr. škol. výboru, že vyučují náboženství na veřejných školách nejméně 16 hodin týdně, d) suplujícím a provisorním profesorům středních škol, pokud jim nepřísluší charakter skutečných státních zaměstnanců.

Poplatky za tyto prázdninové průkazky činí: Kč 35.40 za 3. třídu vozovou neb Kč 40.40 za 2. třídu vozovou.

Kdo chce, aby mu tato průkazka na dobu od 15. září běžného do 14. června následujícího roku byla prodloužena, zašle průkazku a zaplatí 20.40 Kč. Učitelé ad 2a), b), d) musejí připojit potvrzení správy školy, že na škole i v novém školním roce působí, učitelé z duchovní správy potvrzení ošv, že i v novém školním roce vyučují náboženství nejméně 16 hodin týdně. 3. Žádosti (bez kolku) o vydání celoročních neb prázdninových průkazek mají se zasílati z každé školy na jednu v dubnu nebo v květnu každého roku. Žádosti později došlé vyřizují se jen v případech zvláštního zřetele hodných. Poplatky za průkazky se platí jen čtyřdílnými vplatnými listky, jež na požádání ředitelství státního zasílají. Ke každé žádosti přiložte frankovanou obálku s adresou. Podoběnka 10 a půl krát 6 a půl nesmí býti ještě použita. F. P.

Žádosti o zálohy na služné. Žádosti o zálohy na služné mají býti vždy doloženy přehlednými tabulkami přesně vyplněnými. Tyto tabulky, sestavené podle výnosu ministerstva školství a nár. osvěty (Věstník min., XIII., str. 309, výnos ze dne 6. VIII. 1931, čís. 104.818-VII.) má na skladě státní nakladatelství.

Dovolená učitelům na učitelské schůze. Je možno dáti dovolenou učitelům na schůze spolků učitelských za předpokladu, že vyučování bude nahrazeno.

ČSD = člověče, sed doma. Ředitelství stát. drah v Brně rozeslalo všem správám škol oběžník o vydávání průkazek na zlevněnou jízdu. Očekávali jsme, že loňský vysoký poplatek 55.40 Kč bude snížen, neboť průkazky po vydání zpáteč. jízdenek hodně ztratily

na své přitažlivosti a přestaly ze 70 procent býti výhodou veřej. zaměstnanců. Toto bychom však drahám už konečně odpustili, ale ony nás ještě týrají jinak. Všem zase vydají nové průkazky a do nich nutno zaslati nové, ještě k těm účelům nepoužité fotografie. Každá žena posledního zřízení má průkazku na režijní jízdu a k prodloužení jí stačí nalepení příslušného kolku. Nám však každý rok musí býti vydána důkladná v plátně vázaná průkazka nová, na níž je prázdná strana zbytečná. Nedovedeme pochopit, že opravdu žádnému nenapadne, že nějakým vlepením neb záznamem by se dala platnost průkazky prodloužit. Či se tímto pro úředníky na ředitelství hledá aspoň na čas práce? Bylo by nám toto vše tuze, tuze směšné, kdybychom nemusili doplácet na dráhy těžké peníze. Čekáme, že ČSD uznají tyto nemožnosti a když neslevily, aspoň nás nebudou trápit.

MÍSTA, OZNÁMENÍ, RADY

Kam letos k moři? Do Lussingrande, jediné přímořské ozdravovny čl. katolíků na Adrii. Subtropická vegetace ostrova Lošina. Jeho klima poskytne úplné zotavení po zimním období chřipky, anginy, krčních a plicních katarů. Čtyřnedělní pobyt od Kč 800 do Kč 1.000 bez nejmenších devisorových potíží. Děti poloviční pensí. Ilustrované prospekty a informace zašlou obratem všechny diecéšní svazy Charity. Výpravy odjíždí vždy začátkem měsíce, počínajíc květnem. Závazné přihlášky vyřídí, valuty i jízdenky obstará jen Svaz Charity (milosrdné lásky) v Olomouci.

Hudba ve škole. Ohromného rozšíření doznala v západních zemích v posledních letech t. zv. zobcová flétna, která jest jedním z nejstarších nástrojů. Ve starých rytířských básních jest tato flétna opěvována jako „česká flétna“ a označována jako „sladká“. Její zvuk je skutečně ušlechtilý a připomíná jemnou varhanovou píšťalu. V poslední době zařídilo se i u nás několik žakovských orchestrů s těmito flétnami, z nichž brněnský orchestr prof. dr. Peschka bude 23. dubna koncertovati i v brněnském rádiu. Hra na tento nástroj jest velmi snadná, nenamáhá a již po jedno- až dvouměsíčním cvičení můžeme hráti jednoduché skladby. Shrneme-li zkušenosti

dotyčných pp. učitelů, kteří si podobný kroužek založili, můžeme říci, že zájem mezi žactvem byl značný a docílené výsledky velmi příznivé. Informativní návod současně s tabulkou hmatů a ukázkovými skladbami lze obdržeti zdarma u firmy Lidl, Brno, Zelný trh. Pořizovací náklad je malý a činí u sopránové flétny asi Kč 40. Doporučujeme.

Honoráře za 12.—16. číslo budou poukázány koncem dubna.

LITERATURA

Edm. Amicisovo „Srdce“ zpracováno pro jeviště. Zemědělské knihkupectví A. Neubert v Praze vydalo „Srdce“. Hra o mládeži a pro mládež o 3 dějstvích, podle známé povídky Edmonda de Amicis, pro české děti zpracoval F. Cimlér. Úlohy 1 mužská, 3 ženské, 14 dětí a dětský kompars. Dekorace: Před chaloupkou. Výtisk Kč 7. Je to velmi vhodná hra k svátku matek, k 28. říjnu, 7. březnu a ke každé školní příležitosti. Vyžádejte si na ukázkou.

Příprava školních dětí na sv. zpověď a sv. přijímání od Tom. Blatenského. Cena 60 hal., poštou 1 Kč, 10 výtisků poštou 6 Kč. Na pěkném papíru 1 Kč, poštou 1.40 Kč, 10 výtisků poštou 10 Kč.

Modlitby k sv. zpovědi a k sv. přijímání. Cena 40 hal., poštou 80 hal., 10 výtisků poštou 4 Kč. Na trvalém papíru 60 hal., poštou 1 Kč, deset výtisků poštou 6 Kč. — Zasilá: Český tiskový spolek v Českých Budějovicích, Kněžská ulice č. 7. Vřele doporučujeme nejen pro školní děti, ale i pro dospělé.

Temno, Vladimír Růček. Za 3 Kč vyšlo v časových úvahách v Hradci Králové.

Zlato a zákon Boží. V příštím čísle obrázkového časopisu „Svět“ počne vycházeti nový román, líčící boj ná-

božensky založených obyvatel Kanady se zlými vlivy dobrodruhu, jež láká do této krásné země chamtivá touha po hříšném zlatě. Boj dobra a zla se zlem uprostřed panenské přírody, jímž prolíná příběh něžné lásky Mary, dcery vládního úředníka k statečnému členu kanadské jízdní policie Kinkaidovi, poskytl náplň strhujícího dobrého románu. **N o v ý r o m á n** — **n o v í č l e n á ř i.** Prosíme vás: upozorněte své známé a přátele na „Svět“ a jeho nový román. Pošlete administraci „Světa“ adresy svých známých: Vyžádejte si propagační číslo s novým románem k rozdání mezi svými přáteli. Pošleme jich zdarma kolik budete potřebovat. „S v ě t“, obrázkový čtrnáctideník, Praha II., Karlovo nám. 5.

Neděle, Vychází tamtéž. Oblíbený týdeník náboženského obsahu. Rozšiřujte hromadně.

Nový národ. Přerov, Masarykovo 16. Čtrnáctideník, který si v nové úpravě získal vřelých sympatií. Šířte mezi lidem tuto dobrou četbu!

Naším hrdinům. Tato malá, ale velmi vhodná a vybraným obsahem naplněná brožurka přináší libivá čísla k akademiím. Její obsah se sice přimyká více ke dnům dušičkovým, ale také při jiných příležitostech dá se mnohé dobře použiti. Pěkný je zvláště výstup Pod křížem a cvičení Padlým hrdinům. Sešitek vydalo nakl. Čsl. Orla v Brně.

Kamna a stolokrby
„FENOM“
 dobré výrobky za levnou cenu.
PRAHA II.,
 Václavské nám. čís. 33.
 Tel. 23.264.
 Školy a učitelé zvláštní
 c e n n é v ý h o d y !
 Novinka: Kachlová kamna v kov.
 kostře TERNO (syst. Fenom.)

SUKNA, módní vlněné pánské i dámské látky kupujte u fy **Hezína a sp., Humpolec!**

Vzorky obratem na požádání. Vyjde i ochotně vstříc plateb. podmínkami, odvoláte-li se na Věstník.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Fr. Hanzelka, odb. uč. v Hodslavicích. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povolena výnosem pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce: František Hanzelka, odb. uč. v Hodslavicích, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská.) Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

Jaroslav Durych o víře ve výchovu.

Na členské schůzi krajského odboru katolického učitelstva v Olomouci promluvil Jaroslav Durych o víře ve výchovu.

„Z přednášky k vám si těžkosí nedělám, řeknu vám to, co mám na srdci. Mám čtyři děti a sám cítím nedostatky školy. Hlavní věci je vůle rodičů. Jsou povinni podle svého rozumu korigovati práci učitelů a dětí. Rodiče musejí zaujati stanovisko ke strážce mravní a tak zvaným moderním názorům. Výchova dětí je vznešená. Jako otec vím, že všechno záleží na jednotlivci. Z toho plyne, že každý musí jednati na svou pěst. Bylo by slabosti, kdyby si jednotlivec myslil, že společnost mu pomůže a jeho přání odhlasuje. Musí sám mysliti, neboť z myšlení vyjde síla. Záleží na každém člověku zvláště. Vzácný příklad zříme na misionářích. Pohlédneme-li do dějin misii, jsou to jeden, dva, po případě výprava 18 až 20 osob, v celku mikroskopické kapky v milionovém davu pohanů, kterým přinášeli světlo víry. Misionáři nepočítali na pomoc; lásku k práci jim dodávalo vlastní mučení, kázeň, milost Boží. Učitel je také misionář. Musí pracovati sám, ne mysliti, že svět uprosí. Když se u učitele jedná, aby získal lidi pro katolické pravdy a náboženský život, je mu hlavním prostředkem vlastní příklad. Na slova nikdo nedá.

Učitel nechť zkoumá, jak vlastní rozum na základě katolické víry pokročil a že Duch sv. měl s rozumem co činiti. Katolictví se má odrážeti v trpělivosti a oddanosti k učitelskému úřadu. Ten, koho čeká utrpení, má se starati, aby se připravil, aby je mohl snésti. Nejsme katolíky proto, aby se nám dobře vedlo. Tím, že řekneme, že jsme katolíci, štveme na sebe.

Postavení učitele v dnešní společnosti je zvláštní. Náboženská výchova ve škole vážne. Mnohdy nestačí kněz, je nutno, aby učitel sám zasáhl do náboženské výchovy. Učitel si musí býti vědom, co jest dítě. Hlavně musí věděti, co jest člověk a manželství.

Člověk je se stanoviska přírody stupeň nad zvířetem. Liší se jen mluvou a vyšším citěním. Tato příbuznost se ukazuje v neřestech člověka. Avšak podle řádu mravního jest s člověkem jinak. Sám Bůh přijal na sebe podobu člověka a učinil z něho něco zářícího, aby

člověčenství něčemu sloužilo. Bohem nabylo člověčenství vznešeného významu.

Co je to manželství a dítě vůbec, o tom se neučí nikde. Říká se, že pojítkem manželství je láska, ale to neuspokojuje srdce lidské, nýbrž tou je okrášlen pud. Láska je jméno samého Ducha sv. a není abstraktní. Působením Ducha sv. se udržuje láska. Manželství dává sám Bůh dohromady, je to svátost nejvyšší. K manželství patří početí a zplození dítěte. Proto je nutno toto mít na mysli. Příchod člověka na svět je dílem lásky. Podle toho je vidět, jakou cenu dítě má. Učitel vidí, že má v ruce květ štěstí společnosti lidské, kdyby toho nevěděl, má to za následek odklizení dětí od rodičů — otrávení rodiny.

Podle toho musíme s dítětem zacházeti. Musíme promyslet, co úřady navrhuji a s čím nesouhlasíme, nevykřikovat, ale jít si podle svých zásad. Řečmi se nespravi ničeho, ale prací a pomocí Boží. Učitel se má modlit za své děti, tak jako kněz se modlí za celou obec, rodiče za děti a úředník za svého chlebodánce. Když si neví rady, prosí Boha o smilování a unuknutí."

Chvála staré školy.

Dr. J. M.

Je znakem revoluce, že všechno staré bezohledně odhazuje, není střízlivá v úsudcích a nový řád je jí spíše mytickou představou než praktickou zkušeností. Revoluce vykonala své dílo i v našem školství. Stará škola byla odmítnuta úplně jako nesvobodná, dětské duši nerozumějící, nepsychologická, nepraktická, sešněrovaná zbytečnými a škodlivými předpisy. Nová škola naopak honosila se atributy nejkrásnějšími.

Ale revoluce nebuduje dílo. Revoluce boří. A ti, kteří chtěli budovati naši novou školu, musili se brzy vzdát revolučního postoje a začít s vážnou prací. Vážná práce nutí k přemýšlení, zkoumání, srovnávání a výběru nejlepšího.

A v tomto vážném úsilí o novou školu československou nechybí hlasů, které také objektivně hodnotí starou školu. Jeden z předních pracovníků nové školy, ředitel Vrána ze Zlína, vyznal sám na přednáškách, že dnes již se dívá jinak na starou školu, než se díval v zápalu revoluce po převratě. Toto přiznání muže, který všechny síly věnuje škole, je nejen charakteristické, ale je objektivní a má svou velkou cenu, protože aspoň částečně zbavuje obav, že nová škola opouští veškeru tradici.

Nedávno přinesl významný český deník kursívkou svého ostravského redaktora: Učitelé a žáci. Dva žáci benešovského gymnasia se sešli a promlouvali o případě na Vinohradech, kde se zabil patnáctiletý hoch pro hrozící mu trest. I uvažovali, jak by se byl vyřídil tento případ na benešovském gymnasiu za jejich let, když byl ředitelem ústavu piarista P. Josef Kůrka. Shodli se v tom, že ředitel by jej zavolal k sobě, chytl za ucho, dal mu naučení s poukazem na otce, který chce mu zajistit lepší bydlo, a na matku, není-li mu jich

lito, v horším případě by byla také nějaká mlaška, ale věc byla vyřízena. Nikdo si z toho nic nedělal, věděl, že při konferenci nebude obětavějšího obhájce nějaké té bujné klukoviny. Článek ukazuje ještě několik obrázků z působení tohoto vzácného, asketického, ale k žákům neobyčejně shovívavého kněze, příkladů praktických a i dnes velmi aktuálních, a končí: Některé jeho metody by snesly kritiku — ty štulce na příklad a to kroucení uší byly spíše anachronismem. V jednom předstihl však svou dobu a mohl by dodnes býti vzorem: intuitivní poznání, že pocit mravní opuštěnosti je nejhorším údělem dospívajícího člověka a že pravým dobrodincem není jen ten, kdo zahrnuje dary svého (a cizího) ducha, nýbrž kdo pomůže nést zdánlivě nepřekonatelná břemena bezradného mládí.

Ejhle, chvála staré školy z úst zkušeného člověka v listě, který není katolickým. Jest ovšem otázka, zda celý dnešní školský systém zrovna nepracuje proti takovému typu vzácných vychovatelů. Jest otázka, zda nyní, když už stará škola není takovým anachronismem v ústech vedoucích pedagogů a všech rozumných lidí, neměly by některé její ideály nabýti platnosti i na školách našich. Zejména ovšem ten ideál, vychovávat čestného člověka na jediném správném základě náboženském, v čem stará škola na škodu naší generace nebude předstižena.

KALEIDOSKOP

Katolické dětské časopisy. V první polovici března se konala v Brně mezinárodní výstava dětských časopisů, která nám znova ukázala a připomněla, že otázka katolických dětských časopisů není u nás ještě uspokojivě vyřešena. Za prvé, tak jako novin a časopisů vůbec, máme i katolických dětských časopisů mnoho. Mnoho neznamená nejlepší, právě naopak. Za druhé chybí většině našich dětských časopisů aktuálnost. Jsou prostě staromódní. Doby, kdy se moralisovalo nechutným a nevhodným způsobem jsou pryč a tím se mládež nezíská, nebo jen na čas. Za třetí po stránce grafické je většina našich dětských časopisů přímo ubohá a nesnese vůbec měřítko, natož aby se pustila do konkurenčního boje. Zdá se, že naše nakladatelství vydávají dětské časopisy jen tak levou ru-

kou, v domnění, že pro dítě je všechno dobré a škoda peněz. Pak jsou ovšem výsledky velmi hubené. Nelze svalovati všechnu vinu na redaktory. Ani oni nejsou všemohoucími, nemají-li řadu dobrých přispívatelů. A jak se ukazuje, dali by se lidé z katolického tábora, kteří umějí slušně pro děti psát, spočítati na prstech jedné ruky. Zatím co všem jiným směrům dětské časopisy získávají čtenáře a stoupence, katolický dětský tisk je popelkou. Chyba, která se vymstí, nebude-li konečně jednou zjednána náprava.

Jednotné týdenní prázdniny na školách. Týdenní prázdní na školách není jednotné. Někde je to středa, jinde čtvrtek, sobota, nebo odpoledne ve středu a v sobotu, konečně jednoduchá frekvence. V některých městech dokonce na několika školách jest týdenní prázdní na každé z nich

jiné. Právem se tedy upozorňuje na to, že je třeba unifikace týdenního prázdná. Zdá se, že již pominuly lokální důvody, pro něž na mnohých místech bylo prázdné týdenní dáváno na ten či onen den a že je třeba jiného hlediska, které by lépe vyhovovalo dnešní době a hlavně ovšem rodičům.

O učitelské ústavy. Na Květnou neděli se konala v Praze schůze všech učitelských ústavů z celé republiky. Na schůzi bylo 75 účastníků, z nichž jen tři se vyslovili pro zrušení ústavů. Ostatní dovozovali, že je potřeba učitelské ústavy zlepšit rozšířením o jeden ročník, ustanovováním nejlépe kvalifikovaných profesorů, vedle nichž by na ústavy k přednáškám mohli dojížděti i univ. profesori-odborníci. Zrušením ústavů by se zmenšilo státní vydání. Na schůzi bylo dokazováno, že naopak zrušení ústavů by vyžádalo nákladu asi o 120 milionů vyššího. Republikánská strana není zásadně pro zrušení ústavů, ale navrhuje spíše, aby se zrušily ústavy tam, kde je více středních škol. Trvá také na stanovisku, aby nebylo znemožněno abiturientům středních škol věnovati se učitelství a dovozuje, že učitelské ústavy slouží jen určité oblasti, kdežto může-li se učitelství věnovati abiturient střední školy, pomáhá se tím venkovskému lidu, který dává děti na studie do okolních měst, kam mohou dojížděti. Nemusí je na studiích vydržovati ve městech.

Půjčka práce a školy. Ministr školství vyzval učitele, profesory a žactvo všech škol, aby se účastnili upisování půjčky práce, protože ministerstvo chce

použití této půjčky i ke stavbě některých nových škol. Zemský spolek katol. učitelstva v zemi Moravskoslezské se usnesl ve své poslední schůzi výboru upsat také půjčku práce a nebude jistě nikoho z našich řad, kdo může, aby půjčku podle svých možností neupsal.

Josef Tůma zemřel. 13. dubna zemřel ministerský rada min. škol. a nár. osvěty v. v. Josef Tůma. Bývalý učitel, působil na Kolínsku, odkud čerpal také látku ke své knize Prvouka, která vzbudila svého času obecnou pozornost novými náměty ke školní práci. Po převratě byl povolán do ministerstva školství, kde se uplatňoval nejen jeho pedagogický názor, ale také jeho realistické smýšlení. Byl z té staré generace, která vlivem cizí, hlavně anglické filosofie, přecenila funkci rozumu ve výchově a žádala t. zv. pokrokovou školu.

Ruská školská pětiletka. Povinná sedmiletá návštěva školní má býti rozšířena na desetiletou. To se ovšem nepraví, kolik ještě dětí je nezaškolených. Bude se více učit. Teoretické znalosti jsou prý i u studentů vysokých škol malá, zejména se nařiká na nedostatečnou přípravu v pravopise. Zavádějí se přísnější zkoušky a individuální hodnocení vědomostí. Dosud se hodnotily vědomosti hlavně jen v brigádách, totiž zkoumal se určitý počet jedinců najednou. Bude přísnější disciplína a učitel, který měl dosud velmi málo práv, bude jich mít více. Duševní i životní úroveň učitele bude zvýšena. Školy budou postupně vybavovány všemi důležitými školními pomůckami.

Republikánská strana pro vytčení cíle škol. Dodatkem k projevu předsednictva republikánské strany o školských návrzích Dérerových jest ještě tento projev republikánské strany: Zákon, který jedná o zřizování národních škol, musí určitě vyjádřit, proč se školy ty zřizují, jaký mají účel, čemu mají sloužiti, aby se o to nemohly zanášeti spory do praxe školské a do veřejného života. Nám nestačí, aby to bylo zůstaveno administrativním opatřením školských úřadů a klikám v ministerstvu školství nebo vlivům stran, z nichž se jmenují dočasní ministři. Jestliže se někomu zdá, že tyto věci jsou s dostatek opatřeny učebný-

mi osnovami a učebnicemi libovolně měněnými výnosy ministerskými, nám to neslačí, neboť v tom nespátřujeme potřebné záruky, že administrativními opatřeními se ve věcech těch nestanou nějaké přehmaty, jakých jsme již dosti

zažili. To píšeme na adresu všech, kdo z levice nebo pravice by chtěli z otázk, týkajících se našeho školství, učiniti zápasíště o stranicko-politickou prestiž. Jak v armádě, tak ve škole nestrpíme stranicko-politické agitace.

Nejtěžší předmět.

Antonín Krejčíř.

Kdo by si při tom nadpisu nevzpomněl na matematiku, jejíž záhadné a nenasytné útroby pohltily tolik nadějných adeptů vědy? A přece nejsou počty podle souhlasného mínění velmi značné části učitelstva — aspoň pro ně — předmětem nejobávanějším, ale jest jím koruna jazykového vyučování — sloh. Ten předmět, který nepředpokládá žádných vědeckých znalostí a přece s ním bývají i největší vědci nezřídka na štíru. Vzpomínám na jednoho ze svých profesorů matematiky, který se vyjadřoval tak těžce, že jsme se s ním a nad ním všichni úzkostí potili. Jakýpak div, že i leckterý z těch, kteří mu mají učit, nemůže mu přijíti na chuť?

A přece je to předmět, z něhož si dítě do školy přináší tolik, že donedávna byli mnozí přesvědčeni o naprosté dokonalosti toho, co děti na tomto úseku duševního života tvořily (produkovaly), a každý zásah do jejich duševního atelieru byl pokládán za neodpustitelné barbarství.

Tento názor zbavoval učitele povinnosti slohu učit. Ostatně ani škola stará mu neučila. Leda bychom pokládali za učení slohu opisování s tabule učitelem napsaných „dětských“ projevů. Přesto však i dnes se leckdy i vzdělaní lidé opravdu podivují epické šíři a stilistické dovednosti těch, kteří se neučili náležitou metodou formovati své duševní projevy. Nediví se však tomu pranic ten, kdo ví, že to bývají skoro vždy horliví čtenáři Pisma sv., postil a jiných starých knih slohu dobrého, pozorní posluchači kázání a účastníci bývalých besed, draček a přástek, při nichž bylo lze zhusta zaslechnouti pravé skvosty obratného slovního projevu. Právě tak nás nemusí překvapovati neohrabané projevy mnohých dnešních mladých lidí, když stylový jejich vkus denně ubíjejí stereotypní, suché a banální novinářské zprávy a velmi rušné tempo dnešního příliš praktického života, který si téměř vynucuje stručnost projevu skoro telegrafickou.

Tak čas mění vše a nejvíce už mínění lidská. Tak změnil i názor na vyučování slohu. Dnes už nebude skoro nikdo tak naivní, aby věřil v uměleckou dokonalost dětských slohových projevů. Tedy otázka rázu hamletovského: „Učit či neučit?“ zodpověděna byla kladně.

Tato kladná odpověď však stala se dračím semenem, z něhož se zrodil sedmihlavý drak Problém, jehož hlavy nesou strašlivé otázky: 1. Kdy začít? 2. Na čem učit? 3. Jak rozdělit učivo na jednotlivé stupně školní a pak v těch školních letech? 4. Jak upravit postup? 5. Připravovat se na jednotlivé hodiny čili nic? 6. Je potřebí učebnice? 7. Jakou metodou učit?

Není divu, že tato sedmihlavá obluda není nijak svůdným předmětem pro rytíře příštích zítřků. Proto se v tom reformním světě chodilo dosti dlouho kolem ní se svrchovanou a zarytou nevšímavostí. Konečně však přece i na ni musilo dojít.

A jak to při mentalitě každé reformy bývá a musí být (od čeho pak by to byla reforma), vzniká úsilí dělati to nějak tak, jak to dosud nikdy nebylo děláno.

Zdá se jim tedy, že zničí životní kořen té nenáviděné obludy, utnou-li jí hlavu s otázkou: Jakou metodou učit? Nebo snad s otázkou ještě užší: Jak si počínat v hodině slohu? To je totiž známo, že se ocitáme v největších rozpacích, když nám do této hodiny někdy přijde nečekaná nebo nevíтанá návštěva.

Mám opravdovou a snad oprávněnou obavu, že hlava, kterou takto utnou, naroste znovu. Nelze se přece domnívat, že by se jim podařilo otázku metody rozřešiti definitivně navždy. To ostatně není žádné neštěstí, ponecháme-li také příštím pokolením některé otázky nerozřešené, aby mohla na nich zkoušeti svůj um. Jde jen o to, abychom svůj úkol konali tak dobře, jak to dovedeme — v mezích možností, které nám poskytují současné poměry.

Současná doba nabízí dvojí řešení.

Jedni propagují sloh t. zv. skupinový.

Je to poslední novinka, která má už své vyznavače a bojovníky. Mučedníků se asi nedočká, poněvadž prý je to cesta tak bezpečná, že úkoly takto vytvořené jsou prý stilisticky pěkné a pravopisně správné.

Metoda tato spočívá v tom, že téma, žáky zvolené, jest zpracováváno skupinami žáků, kterým jsou přikázány tabule, jichž bývá ve škole 6—8. Žáci sami rovnají své myšlenky, sami bdí nad správností písemného projevu a vytvářejí prý tak práce pěkné. Potom si je s tabulí opisují. Ti, kteří nejsou s kolektivní prací spokojeni, prý si vytvářejí sami doma své úkoly. Práce prý se horlivě účastňují i žáci slabší, poněvadž už sám smysl pro čest nedá jim zůstatvati příživníky cizí práce. Delší práce prý dělají i dvě hodiny, protože se slohu učí konsolidovaně.

Tak tu máme samočinnou diferenciaci, poněvadž ke společnému úkolu přispívá každý podle svých vlastních sil. Hůře je na tom individualisace. Není pochyby, že tu silnější individuality vedou a slabší jsou vedeny nebo nesený. Nic se nedá proti tomu namítat. To tak bývá vždycky. Dá se však říci, že chybí jednotné vedení učitelovo při tomto postupu. Srovnajme si to jen trochu s kreslením, které je také projevem duševním, jenže grafickým, a přece tak příbuzným se slohovým projevem ve svém pochodu. Je možné ponechat při vyučování kreslení žákům naprostou svobodu ve volbě tématu a nechat je kresliti společně a pak jim poskytnouti možnost, aby si tento kolektivní výrobek okreslili? Nechyběl by tu návod učitelův? Není třeba napřed stanovit postup, dbátí materiálu (ve slohu jest jím žákův slovník) a řídit a vésti způsob provedení?

Není třeba vésti žáky k větší samostatnosti? Nebude jim těžko

v životě si raditi, zvyknou-li si jen práci kolektivní? Právem upozornil jeden z hlasatelů této metody, že jí nelze užít tam, kde není dostatek nástěnných tabulí. Někteří nadšenci — a doufáme, že by už mohli mít rozum — tak se zamilovali do této metody, že by chtěli, aby se podle ní učilo stůj co stůj, třeba i v přecpaných lavicích. Čím více je žáků ve třídě a čím méně tabulí, tím větší překážky se nám stavějí na této cestě.

Zlíňští uveřejňují svůj způsob vyučovací v listopadovém čísle letošního ročníku „Tvořivé školy“.

Zdá se mi vhodnější a přirozenější. Je to trochu snad věc gusta a snad i proto, že obsahuje v zásadě totéž, co jsem o tom napsal již v únoru r. 1931 ve „Vychovatelských listech“. Uvedu to ve znění zlínském, které je časově mladší, a koho by to zajímalo, může si je přirovnati k tomu, jež dříve bylo napsáno.

1. Kolektivním rozhovorem vyvolá se zájem a stanoví téma.
2. Prohlédnou se první (též ve skupinách kolektivní) náčrty.
3. Kolektivní oprava je věcná (pravdivost psaného), slohová (srozumitelnost) a pravopisná (správnost).
4. Některé práce se přepisují na čisto.
5. Hodnotné rukopisy se vystavují jako vzorné.

Děti mají zápisník na zapisování příhod ze života školního, rodinného, na ulici, v přírodě a pod.

Slohové práce se píší na čtvrtky konceptního papíru. V konceptu mohou děti škrtat a měnit. Z formálních důvodů přepisují žáci některé koncepty na čtvrtky bílého papíru. Vzorné ukázky se vystavují a dávají k dispozici redakčnímu kroužku „Mladého Zlína“. Na slohové práce mají polotuhé obaly se zahnutými okraji, v nichž mají jednak zásobu papíru a jednak do nich ukládají své práce.

I o této čistě formální stránce jsem se v označeném článku zmínil.

Ale přesto je mi jasno, že těmito meči (vyučovacími postupy) utíná se tomu nenáviděnému draku jenom jedna z těch sedmi hlav. Nebylo by třeba utíti mu je všechny?

Myslím, že by to bylo jistější. S tím se dá souhlasit. No — ne?

Hodiny opakovací.

Ve snaze zjednatí mládeži po školní práci náležitého zotavení přichází se s nápadem: Nechť se na obecných a měšťanských školách zavedou h o d i n y o p a k o v a c í, při nichž by žák hned po vyučování za dozoru učitelova vypracoval si své úkoly pro příští den. Jedině touto cestou lze odstranit domácí přípravu žákovu.

Snad by ta novinka byla všeobecně uznána, kdyby rodiče správně pochopili účel přidanych hodin a mohlo se bezpečně říci, že mezi prvními, kdož by uznané pravidlo přestupovali, nebudou sami učitelé.

Články časopisů a stesky rodičů ukazují na případy nesprávné školské praxe.

Věstník ÚSJU vytýkal nedávno řídící učitelce v Prostějově, že

dává malým děvčátkům první třídy domácí úlohy dvakrát denně: jedno cvičení dopoledne — na odpoledne, druhé odpoledne — na příští den. Věstník považuje za smutné znamení, když o takovém přetížení žactva nevědí školské úřady. A rodiče k tomu mlčí!

Za ten pranýř prý se řídící učitelka poděkuje poukazem na vyučovací systém jednoho z nejpokrokovějších učitelských borců, učitele jistě měšťanské školy.

Za nesprávně napsanou slovesnou koncovku ve větě: Děti plakaly, dal nedávno napsat žáku 100 (jindy dává až 500!) podobných vět, každou s jiným přísudkem. Když hoch trestu neodvedl, přidal mu 200 vět. Na zvýšený trest se žáku nedostávalo času a také duševní síly — měl z vyučovacího jazyka prospěch nedostatečný — úkol zas nedokončil a přísný pán stupňoval svůj požadavek na 600 vět! Ubohý odsouzenec! Co měl dělat? Soucitní spolužáci mu konečně poradili, aby psal trest při vyučování. Tak se pachtil slaboduchý žák celý den a za 8 hodin dokončil svou úmornou práci.

Učitel prý přísností dohání, co zanedbává častým vynecháváním školy — z důvodů, které se školstvím nemají nic společného.

Není naším úkolem posuzovat zdatnost obou pedagogů. Náleží k těm, kdož správně nechápou, že pedagogický rozhled a láska k dětem udržují školu na výši doby.

Přetěžuje-li se někde žactvo dnes, dvojnásob by bylo přetěžováno při zavedení novinky. Povinné opakovací hodiny byly akcí, jež by na mnohých školách byla s to přivoditi největší reakci!

Nepovinné „opakovací hodiny“ nejsou ve školství novinkou. Známe žáky, kteří nemají doma pomůcek (knih, psacích a kreslicích potřeb), ba ani místa, kde by mohli své úkoly vypracovati. Takové žáky učitel vybídne, aby zůstali po škole a za jeho dozoru pracovali opakovací hodiny, s nimiž jsme srozuměni! A + B.

Individualisace a diferenciacie žactva.

Vojtěch Hlavačka.

Komenský, vycházeje ze svých zásad pansofických, žádal vyučování pro všechny děti, nadané i nenadané, bohaté i chudé. Nemělo býti dítěte, jemuž by se nedostalo školní výchovy i výuky. Poněvadž tehdejší pohnutá doba nemohla vyhověti ideální myšlence, že by se měl učitel věnovati individuálně každému žákovi, bylo nutno spojovati žactvo ve větší celky. Tak se ujímá výchova i výuka kolektivní. Ale i tu zdůrazňuje Komenský zásadu, že „žákovi patří práce, učiteli pouze vedení“.

Moderní škola zdůrazňuje tuto zásadu, provádějíc ji do důsledků. Přihlížíme-li k tomu, jak velkou úlohu hraje dnes individuum v životě společenském i hospodářském, pochopíme, proč nejnovější psychologická badání obracejí svůj zřetel hlavně k jedinci již od počátku jeho školní výchovy i výuky.

Nejnovější školská prakse má se vykonávat ve znamení individualisace a s ní spojené diferenciacie žactva. Ve staré škole měl učitel na zřeteli třídu jako jedince. Pro celou třídu měl společnou

stejnou metodu, t. j. přednášel a vysvětloval učivo všem žákům stejně, aniž dbal toho, že ne všichni žáci potřebují stejně jeho pomoci. Měl-li více na mysli žáky slabší, utrpěli tím rozhodně nadaní, neboť se zbytečně zdržovali ve svém postupu vyučovacím. Jsouce znuděni, ztráceli zájem pro vyučování a nedostatek zaměstnání hleděli si vynahraditi zábavami mimovyučovacími. Proto byl učitel často nucen ke kázeňským zákrokům. Naopak zase dítě méně schopné, nerozumějící a nestačící vyučovacímu pochodu, ztratilo rovněž zájem, obzvláště když byla věnována větší pozornost schopnějším. A tak se opakovala stará bolest. Uvážíme-li konečně, jak často se v kolektivním vyučování dostane příležitosti, aby každý žák mohl mluvit, vidíme rozhodně její mnohé nedostatky. V individuální výuce dostává každý žák svoji práci, již koná, aniž je zdržován slabšími nebo zase nemírně poháněn nadanějšími. Pracuje podle svého pracovního tempa a pouze žák velmi liknavý musí býti pobídnut učitelem. Zatím co nadaní žáci téměř nepotřebují přispění učitelova, může tento věnovati zvýšenou pozornost méně schopným. A tak se snaží nová škola respektovati individuální potřeby jedince, pěstující osobnost žakovu.

Individualisace ve škole si nezbytně žádá také diferenciaci. Není prostě možno, přihlížíme-li k individuálním schopnostem žakovým, aby všichni zvládli stejné kvantum učiva o stejné kvalitě. Jest nutno rozlišovati a rozvrhnouti učivo podle nadání žáků a ovšem přihlížeti i k jejich možnostem pracovním. Diferenciaci si ovšem nepředstavujeme tak, jak je de facto provedena již dnes, totiž na školy střední a měšťanské, nýbrž v rámci jednotné školy. Žactvo je rozděleno podle schopností ve skupiny A, B, C, a podle nich je i rozvrženo učivo. Skupina A je rázu středoškolského, majíc ve svém rozsahu vyučovacím zařaděny i jazyky a vůbec učivo, jemuž se učí na střední škole. Přejít z této skupiny do tak zv. Athenea, t. j. jednotné školy III. stupně (čili dnešní vyšší střední školy) byl by úplně volný beze zkoušky. Uskuteční-li se tato myšlenka, bude to jen demokratické, neboť umožní studium i nemajetným přespolečným žákům, poněvadž zkrátí jejich pobyt ve městě o 4 roky nižší střední školy. Prostřední skupina má míti ráz měšťanské školy a připravovati pro život praktický. Konečně poslední skupina chce podati žákům nejméně nadaným zhuštěně a přístupně extrakt učiva měšťanské školy, aby i oni odcházeli do života s lepším vzděláním než doposud. Přirozeně, že se tato diferenciaci netýká jen vnější stránky, ale především rozvržení učiva pro jednotlivé skupiny. Velká přednost takto diferencované školy byla by v tom, že přechod z jedné skupiny do druhé děl by se bez obtíží, prokázal-li by žák náležitý prospěch a když by k tomu dali souhlas rodiče i učitelé. Na pokusných školách bývá toto přeskupování také v pololetí, nejen na konci roku.

Uplatní-li se v nové škole tyto dvě zásady moderní pedagogiky, individualisace a diferenciaci, vykoná se mnoho pro výchovu individua a silní jedinci vytvoří silný národ, podle starého hesla Nerudova, že, „bude-li každý z nás z křemene, je celý národ z kvádrů“.

Úkolem nové, moderní školy bude vychováti osobnost nejen technicky, ale i duchovně zdatnou, s pevným základem mravním, vštěpovaným výchovou náboženskou, aby nová generace, kterou vychováváme, byla ideálnější a duchovněji — než je tomu dosud. Katolický učitel i v nové škole bude na svém místě!

Pout katolického učitelstva do Říma.

Aby bylo možno přesně stanovití program a propočty poutí, jest nutno, aby se zájemci závčas přihlásili. Cesta bude v podstatě přes Benátky, Padovu, Assisi, Loreto, Florencii do Říma, odtud zájezd do Neapole. Bude trvat asi 10—12 dní a vydání celkové nebude přesahovati 1500 Kč za osobu. Podle počtu účastníků bude ještě nižší. Přihlašujte se tedy již nyní u redaktora Věstníku odbor. uč. Frant. Hanzelky v Hodslavicích, který také pošle všechny bližší informace. Získavejte účastníky poutí ve svém okolí, aby naše pout byla skutečně pěkná a dobře naše katolické učitelstvo reprezentovala.

Jazyk francouzský na měšť. školách podle nových osnov.

—er.

Normální učebné osnovy pro školy měšťanské zavádějí ve III. tř. měšťanských škol vyučování cizímu jazyku nepovinně a to francouzštině a latině v 5 týdenních hodinách, jiným jazykům (angličtině a některému jazyku slovanskému) po 4 hodinách týdně. Němčině, jako druhému jazyku, vyučovati se bude jako dosud ve 3 týdenních hodinách a to od I. třídy měšťanské.

Má se tedy vyučovati francouzštině v 5 týdenních hodinách. Poněvadž by byl počet hodin pro dotyčné žáky příliš veliký, bylo nutno upravit pro ně vhodným způsobem rozvrh hodin. Nové osnovy o tom praví doslovně: Žák, který se učí cizímu jazyku, má týdně o jednu hodinu kreslení a o jednu hodinu rýsování méně a neučí se v tom roce ručním pracím. Žákyni, která se učí cizímu jazyku, sníží se počet hodin ručních prací o 3 hodiny týdně. Rozvrh hodin má se upravit tak, aby se žáci mohli účastniti vyučování nepovinným předmětům bez zbytečné ztráty času a aby se při něm mohlo použiti podle potřeby i vhodných místností jiných škol.

Měli by tudíž žáci, přihlášení do nepovinné francouzštiny místo 3 hodin měřictví a rýsování pouze 2 hodiny týdně a místo 3 hodin kreslení také jen 2 hodiny; ručním pracím by se neučili v tom roce vůbec. Nevím, jak o tom budou smýšlet kolegové III. odboru, ale mně se podobné rozvržení celkem zamlouvá, ačkoliv vím, že se bude na mnohých školách těžko dělati rozvrh hodin a také počet žáků (20 ve skupině) se na mnohých — zvláště smíšených školách měšťanských ani nesežene. Třeba však podotknouti, že myšlenka tato není ani neproveditelná, ani špatná. Jest mnoho žáků, kteří pro kreslení nemají nadání a u mnohých by právě nepovinná francouzština byla vítanějším předmětem než kreslení a ruční práce. Jak to zařídit a upravit bude úkolem učitelské porady začátkem každého školního roku. Poněvadž se má začít vyučovati podle nových osnov začátkem školního roku 1933-34 a to v I. třídě, přišla by také francouzština v úvahu až š. rokem 1935-36. Ačkoliv této novotě velmi přejí, přece se obávám, že uskutečnění těchto jinak dobrých a praktických plánů narazí na značné překážky. Nemáme dosud vhodných učebnic, na mnohých školách nebude vhodných místností, kde by se mohlo vyučovati francouzštině v hodině kreslení, rýsování a ruč. prací a pod. Mnozí kolegové třetího odboru jistě se budou vyslovovati proti zkracování jak kreslení, tak i rýsování. Budou leccos namítati. Avšak při trochu dobré vůli se dají veškeré domnělé potíže lehce odstraniti. Přesto budou ještě jiné potíže, na které se teprve uskutečňováním těchto osnov přijde.

Avšak nebude jen těchto políží. Zdá se mi, že po stránce didaktické se mnoho vyžaduje. Úkolem vyučování je podle osnov převážně ráz praktický. Žádá se, aby žák (ve III. tř. měšť.) rozuměl francouzskému hovoru o nejběžnějších věcech denního života, správně četl lehký text a se slovníkem mu rozuměl. Také se má vyjadřovati o nejběžnějších věcech. Zkoumáme-li pozorněji tyto požadavky, musíme se obdivovati té spoustě učiva, kterému se má žák během jednoho roku naučiti. Snad proto bylo francouzštině přiděleno 5 hodin týdně, aby bylo možno zdolat veliký rozsah učiva. Zapomíná se však na žáka samotného. Je totiž otázkou, zda také žáci tak rychle dovedou postupovati a pojmu-li za jediný rok takovou spoustu učiva. Nesmí se zapomínati, že žák se musí učit i jiným předmětům ve škole i doma, má také jiných úloh dosti a že se nevěnuje pouze francouzštině. Vyjadřovati se třeba i v nejběžnějších věcech, není právě tak snadné jak se zdá. Pět hodin týdně francouzštiny, to znamená denně jednu hodinu francouzštiny. Představují si to tak, že učitel francouzštiny nebude probírali najednou mnoho učiva a to, co probere, bude museti s žáky ve škole procvičiti. Doma žákům na učení mnoho času nezbude. Avšak ani sebe poctivější práci nedosáhne toho, co osnova předpisuje. Na př.: v mluvnici se požaduje mimo jiné (podst. jm., přídavné jméno, zájméno atd.) všechny tvary sloves pravidelných a pomocných, rod trpný (tvoření) a pak nejnutnější tvary sloves nepravidelných. Zde se sleví velmi mnoho. Kdyby chtěl učitel všechno podle osnov probrati a také s žáky procvičiti, aby si ze školy něco do života odnesli, potřeboval by k tomu trochu více času než jeden rok. Povrchně a rychle se předepsané učivo probírali nemůže, poněvadž by si žáci ze všeho odnesli do života jen bezcenný chaos a na důkladnější naučení jest to přece jenom krátká doba. Jest to prostě nepřiměřené jejich věku a jejich schopnostem.

Ve IV. třídě jsou zvýšené požadavky III. třídy. Snad by bylo lépe, kdyby se učivo předepsané pro III. třídu mohlo rozvrhnouti na jeden a půl roku (3 pololetí).

Budoucnost ukáže, že se bude museti hodně sleviti z požadavků v osnově uvedených.

PRAKTICKÝ UČITEL

Vystavování květin ve škole. Velmi vděčnou pomůckou vyučovací a ovšem také ozdobou tříd a zejména chodeb je nyní v jarních měsících vystavování květin. Jednak v květnících a jednak v lahvích. Vystavujte zejména takové květiny, jejichž život je ve mnohém zajímavý (orseje) a poučte žáky o tom, co by jim jinak ušlo a o čem se nedočtou v přírodopise. Rostliny určujeme lehce podle Klíče (zejména vhodný Klíč Polivkův, vydaný u Prombergra v Olomouci). Vystavované květiny opatřme nápisy a jde-li o rostliny léčivé, upozorníme také na jejich léčivost a dejme žákům návod, kdy a jak se mají sbírat.

Gramofon ve škole. Využití gramofonu ve škole jest mnohostranné. Gramofon slouží nejen hudební výchově a zpěvu, ale lze jej použiti i jinak. Na gramofonových deskách jsou zachyceny na př. jazykové kursy, které mají veliký úspěch. V zeměpise a vůbec ve vlastivědě lze užití gramofonem reprodukováných vhodných přednášek. I ve fysice a v přírodopise (zoologii) se gramofon dobře uplatní. Nevýhoda ovšem spočívá v tom, že gramofon je

dosud přece jenom zařízení dosti nákladné.

Zkoušení paměti. Ke zkoušení paměti lze s úspěchem užití této hry: Rozložíme na stůl několik (20) předmětů různých. Předměty zakryjeme; svoláme žáky a necháme je minutu na předměty se dívat. Pak žáci odejdou a napíší na kousek papíru, kolik a které předměty si zapamatovali. Podobně lze zkoušet paměť dětskou různými obrazy a obrázky, na nichž žáci mají vyhledati chyby, zjistiti situaci a pod.

ORGANISAČNÍ ZPRÁVY

Oslavy památky Stojanovy. Cyrilometodějské družstvo Velehrad se chystá uctíti důstojným způsobem památku desetiletého úmrtí arcibiskupa Stojana a desáté výročí činnosti nejdp. arcibiskupa dra Prečana. Také náš spolek jest pozván, aby spolupůsobil. Případné náměty a návrhy rače tedy zaslati redakci Věstníku, Hodslavice, nejpozději do 5. května t. r.

Hustopečský odbor konal letošní valnou schůzi dne 16. února ve Vranovicích. Před obvyklým pořadem schůze promluvil kol. Kříž o Dérerových

školských reformách. Věcná přednáška informovala přítomné o novém útoku na katolické školství. Referent dokládal svá slova články z novin a spisů. Po zprávách funkcionářů, jež byly ve směr schváleny, provedeny volby. Předsedou zvolen kol. Jaroslav Kříž, učitel v Nosislavě, místopředsedou dp. František Chalupa, katecheta z Pohorelic, jednatelem František Zezula, učitel z Ledec, pokladníkem kol. Emilie Pitsmasová, učitelka v Nosislavě. Za členy výboru: Kol. Václav Bystřický ze Šakvic, dp. Jan Pěňčík z Vranovic a kol. Jakub Kloupar z Křepic. Ve čtvrtek dne 16. března byla konána členská schůze v Kloboukách u Brna, aby kolegové a kolegyně z Kloboucka se mohli také sejít, poněvadž pro špatné spojení s Vranovicemi nemohli se zúčastňovati pravidelně schůzí. Schůze konala se v hotelu pana Karla Štefana za velké účasti členstva i hostů. Mluvil opět kol. předseda o uvedeném tématu. Poněvadž o 3. hod. odjíždí z Klobouk autobus, musela býti schůze dříve skončena, ačkoliv se nám nechtělo. Na neštěstí, či lépe řečeno na štěstí, ujel nám autobus a tak jsme se ještě chvíli zdrželi. Pak na cestu k domovu. Pan starosta dr. Horáček nejvzdálenější účastníky zavezl osobním autem a ostatní většinou se vydali za krásného počasí pěšky. Příští schůze budou v obou místech počátkem května. — Jednatel.

Krajinický odbor katol. učitelstva čsl. v Olomouci konal v neděli 26. března 1933 členskou schůzi. Na programu byla přednáška dra Jaroslava Durycha, jejíž obsah přinášíme zvláště. Po přednášce podal podrobné informace o IV. prázdninovém kurse katol. učitelstva v Báňské Bystrici kol. Kuncěk. — Kol. říd. učitel Spáčil podal návrh, aby členstvo uspořádalo ve dnech 24. a 25. května pout do Králíků. Podrobný program zájezdu oznámíme ve Věstníku. Pak debatováno o časových otázkách.

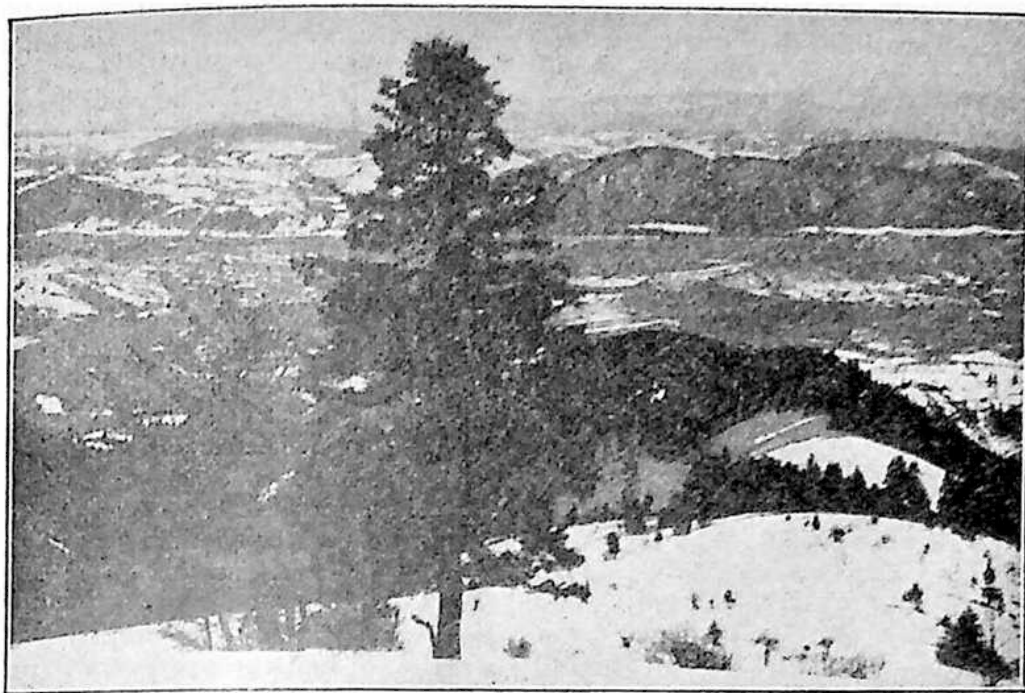
Novojický odbor katol. učitelstva konal svou schůzi dne 10. dubna v Příboře v Katolickém domě za pěkné účasti. Předseda kol. starosta O. Otáhal referoval o školských reformách Dérerových, kol. Hanzelka o vyučování zeměpisu a dějepisu. Obě přednášky byly vyslechnuty se zájmem. Schůzi navštívil také pan poslanec prof. Rýpar, který podal cenné náměty k aktivní práci. Příští schůze bude se konati opět v Příboře v neděli 18. června.

IV. PRÁZDNINOVÝ KURS KATOL. UČITELSTVA V BAŇSKÉ BYSTRICI OD 5. DO 18. SRPNA 1933

Již po čtvrté se sejdem o prázdninách, abychom se plných 14 dní vzdělávali, společensky zušlechtili, nábožensky prohloubili, osvěžili na duši i na těle, poznali krásy Slovenska a seznámili se s kolegy slovenskými. Kurs má opravdu veliké úkoly. Věřím, že ti, kteří již jednou byli na kurse, opět přijdou. Vždyť potřebujeme všichni, kteří jsme vystaveni příbojům liberalismu v prostředí, v němž působíme, abychom se navzájem ve svých radostech i strastech poznali, jeden druhého povzbudili.

Kursy mají svého ducha a pro budoucnost svůj význam. Již to, že docenty jsou tak významní vědečtí pracovníci, je nejlepší zárukou vysoké vědecké úrovně. Pravdy, které budou pp. docenty přednášeny, nebudou skreslovány ohledy ani napravo ani nalevo. Chceme pravdu celou, proto se nevyhýbáme řešení otázek ožehavých, které z opatrnickosti jakékoliv bývají zamlčovány. Osobních věcí se chráníme. Chceme, aby duch kursů byl proniknut duchem toho Vychovatele, který o sobě řekl: „J á j s e m C e s t a, P r a v d a, Ž i v o t!“

Letošní program kursu má styčné body, k nimž připínají se přednášky pp. docentů a k nimž směřuje všechen život na IV. kurse. Těmito styčnými body jsou p e d a g o g i k a vědecká — teoretická — experimentální, i d e a u č i t e l s k á — katolická, n á b o ž e n s t v í, p ř e d n á š k y v ě d e c k y n a u č n é směřující za vyšším vzděláním učitelským, v l a s t i v ě d n é,

Okoli Bánskej Bystrice.

spojené s turistikou, výchova estetická, výchova společenská, rekreace, kulturní, hospodářská, sociální, orientace současné doby. Ve všem bude zřejmý ruch pracovní, konstruktivní. Doufám, že je zřejmý směr, kterým se běže IV. kurs. Kurs nechce být kursem speciálním jen pro jeden určitý obor vědní. Nesly-li minulé tři kursy charakter propagace ideje mezi katolickým učitelstvem a mezi veřejností, bude kurs IV. a následující zároveň do ovzduší pracovního. Chceme-li vážnou práci, musíme vpřed, po etapách, programově. Bylo nutné vyhledat jedince, zapálené nadšením pro jeden pracovní obor. Dělbá práce a specialisace je druhou etapou, do níž pomalu vcházíme. Práce, po rozvaze, veliká, ale radostná, jestliže ji upevněnou v základech předáme další generaci po nás.

Turistika na kurse, doufám, uspokojí

i ty nejnáročnější. Kdo touží poznati Slovensko, naskýtá se mu krásná příležitost. Již jízda vlakem přes Bohumín jest zajímavá: Jablunkovským průsmykem podél Kysuce, přes Žilinu, míváme zříceniny hradů, jízda proti toku Váhu jest překrásná, přes Vrútky, Turč. Sv. Marín, shlédneme pohorí Malé a Velké Fatry, překvapí nás Kremnica, ve Zvolení přestoupíme, vidíme omšelý starobylý zámek, po pravé straně překvapí nás lázně Sliač a již nás vítá Bánská Bystrica, položená v klínu Níz. Tater, Vel. Fatry a Slovenského Krušnohoří. Okolí poznáme dokonale. Jistě každý bude zvědav na Ďumbier, Královu Holu, Dobšinnou a Deménovou. Vypracování plánu turistického svěřeno dru Nábělkovi, je to tedy v dobrých rukou. Zájezd do Nitry bude novým, bohatým přínosem poznatků vlastivědy Slovenska.

Táborový oheň zazáří, jako obvykle na IV. kurse. Kdo neví, co to táborový oheň je, ten ať se opravdu těší. Tentokráte skautští hoši připraví nám táborový oheň. Doufejme, že i tentokráte bude účinkovat osvědčený „legrační ensemble“ strážek Krópal, Jozefek, Dvojčata, Král Dahomej, Koleda Štěpáne, „Tahací harmonika“, a že nás tilo obveselí veselými kousky.

Výstava kreseb kol. Jos. Kachlika bude při výstavě knihy. Na dílech Kachlíkových jest viděti zřejmý vzestup. Kritika vyjadřuje se velmi uspo-

kojivě o díle Kachlikově. Milému našemu příteli dostalo se v poslední době od okresního škol. výboru ve Vyškově pochvalného uznání za vzornou správu školy a úspěšné působení ve službě školní. Těšíme se v kruhu kursovním zároveň se skromným přítelem Kachlikem a přejeme jemu, by ve zdraví ještě dlouhá leta zdárně působil a s námi spolupracoval. — O kresbu kol. Kachlika jest zájem v Bán. Bystrici a objednali si větší množství pohlednic ke IV. kursu vydaných.

Do 22. dubna se přihlásili: 22. Em. Burešová, 23. Zd. Sedláčková, 24. A. Tupá, 25. M. Rokycská, 26. M. Batková, 27. N. Batková, 28. M. Krylová, 29. J. Blažková, 30. Ant. Roháčková, 31. A. Řeháková, 32. A. Elišáková, 33. Em. Elišáková, 34. Vilímková A., 35. Jos. Miškářová, 36. M. Chrástková, 37. Ant. Kostecká, 38. Rud. Hlava, 39. Kv. Hlavová, 40. Ter. Špačková, 41. Vl. Jochová, 42. Jindř. Morávková, 43. Hild. Grötzová, 4. M. Holubová, 45. M. Sonntagová, 46. El. Plačková, 47. Aug. Maláská, 48. A. Malásková, 49. K. Chvostek, 50. Lud. Kotasová, 51. M. Skácel, 52. JUDr. Al. Skácel, 53. A. Singliárová. Další přihlášky přijímá předseda kursů Jan Kuncěk.

PRO A PROTI

Víra ve výchovu.

*V divných jsme oclli se ve sférách:
v sobectví, krisích a v aférách.
Všechno to těžce nás dusí...
dýchat v tom věru se hnusi...*

*Dobře když kdysi nám bylo,
provedli směle jsme dílo:
v Boha jsme přestali věřit,
vše chtěli vědět a měřit.*

*Věřili, ale jen v sebe,
na zemi hledali nebe.
Krisi když vzrostla však míra,
prchla v dál i tato víra.*

*Odkud teď čerpali sílu
a v co teď hledali víru?
Bez víry nedá se žít,
náhouk přec musíme mít.*

*Jiného když není východu,
v novou věříme výchovu.
Její cíl? Netřeba řešit!
Zatím dál můžeme hřešit.*

*Sama la víra už asi
věřící nevěrce spasi.*

Puntik.

Kdo to platí? Svaz národního osvobození a SÚČS. vydal propagační brožurku pro lid o Dérerových návrzích školských zákonů. Brožurky bude zasláno průměrně 6-7 exemplářů na organizovaného člena z d a r m a. Mají se rozdat mezi lid. Máme jen jeden skromný dotaz: Kdo to platí?

Tak — tak! Nár. osvobození s naivním údivem pozoruje postup hitlerovců v Německu. Pohoršuje se nad jejich odznaky, jež učitelstvo nosí do školy a zapomíná, že ti, za něž dělá tak dojemné přednášky o demokracii, nedají bez sokolských odznaků ani rány. Neuvědomuje si, že to zpívání sokolských písniček a vnucování sokolských časopisů, zakazování modlitby a odstraňování křížů je projevem téhož ducha nesnášenlivosti a nedemokratičnosti, který je tolik pohoršuje. —o—

Opatrnosti nikdy nezbyvá. V nestřeženém okamžiku vyjádřil prý se inspektor Menšík o brněnském učitelstvu, že jen shání peníze a hodinaři. Je vyzván brněnskou Jednotou, aby to odvolal. Pochybujeme, že by se pokusil o důkaz pravdy. Taková generalisace je vědecky nesprávná, mravně závadná a finančně nevýnosná. —o—

Podezřelá chvála. V návrzích Dérerových našel i právní referent ÚS. i Městanská škola nedopatření i nesrovnalosti, komentují je kriticky i jednotlivé odbory učitelstva městanských škol — a to se pokládá za oprávněné a zřejmé. Když však o těchto návrzích kousek holé pravdy řeknou příslušníci lidové strany nebo zástupcové církve, zmocňuje se celého našeho pokroku ohromné mravní rozhořčení. Už to, že přes ta nedopatření a ty nedostatky tak hlučná se do světa o těchto návrzích troubí sláva, je samo sebou dosti podezřelé. Že se se svou troškou za tím naším pokrokem přibelhá i Volná myšlenka, rozumí se samo sebou. Vždyť se za ty návrhy perou její vlastní děti. —o—

Kolo dokola se točí. Dovídáme se z Věstníku ÚS, že předseda vyškovské Budče bude na schůzi mluvit o klerikalismu. To vypadá jako před 25 lety. Stačí sáhnout do archivu. Tam se to téma najde v přepůvabném zpracování. Jen spusťte ten starý arístonek! To potáhne! —o—

ŠKOLSKÉ A PRÁVNÍ ROZHLEDY

Politická agitace ve školách. Ministr školství upozornil znova, že je na školách naprosto nepřipustná jakákoliv agitace stranicko-politického rázu. Agitaci nesmějí provádět ani učitelé ani žáci. Ve výnosu se klade důraz na to, aby žáci byli náležitě poučeni o státních hymnách, znacích a státní vlajce. Výnos je namířen proti agitaci komunistické a státu nepřátelské propagandě. Bylo by ovšem ještě potřeba zdůraznit, že je také zakázána veškerá agitace protináboženská a zejména protikatolická, která se stále ještě pod různými pláštiky na školách provádí a kterou provádějí právě lidé, kteří to se státem nemyslí dobře. Katolickému učiteli není podobné připomínky potřeba, protože sám katolický životní názor mu ukládá, jak se má chovati.

Revise učebnic s hlediska mírového. Mírové organizace celé republiky zrevidují učebnice všech škol a všech národností s hlediska mírového. Při revisi jde hlavně o to: zjistiti místa, jejichž stylisací by se mohl cítiti dotčen jiný národ a všimati si míst, která vedou k národní snášelivosti. Nemáme ničeho proti tomu podniku. Ale jak dlouho již katolíci volají po revisi učebnic, v nichž je mnoho míst, jimiž se cítí katolíci nejen dotčeni, ale přímo jsou uráženi? Jestliže tedy ministerstvo školství je najednou tak svědomité, že chce vymýtiti z učebnic vše, co by uráželo národnost, není jeho povinností, aby postupovalo stejně pokud se týče náboženského vyznání? Či se toho nedočkáme?

Účast žáků při tělesných cvičeních ve spolcích. Zemská školní rada mo-

ravskoslezská vydala předpisy, kterými se stanoví, že jest povinností ve smyslu min. výnosu ze dne 1. X. 1925, čís. 59258 tělocvičných a sportovních organizací podávati každoročně před zahájením cvičení ředitelství nebo správě školy oznámení o osobách, které cvičení vedou, kde a kdy se cvičení koná a připojiti jmenný seznam žactva. Doposud totiž málo tělovýchovných organizací toto činilo. Tyto údaje mají hlavně význam statistický, ale v případech, že by osoba, která cvičení vede, neposkytovala záruky po stránce mravní, může okr. škol. výbor zjednatí nápravu. Pokud naši kol. a kolegyně pracují v tělovýchovných spolcích, upozorněte je na to a případně jim podání vypracujte.

Nový léčebný řád. Od 1. ledna 1933 platí nový léčebný řád Léčebného fondu. Není v něm mnoho změn, ale některé jsou důležité. Pojištěnec si může ihned, bez svolení okresního sboru a bez doporučení praktického lékaře, vyžádati pomoc odborného lékaře. V tom případě však jest nutno, aby mu doplatil diferenci mezi sazbou praktického lékaře (7 Kč) a mezi sazbou odborného lékaře (14 Kč), tedy 7 Kč za ordinaci a dvojnásobný poplatek při návštěvách lékaře. Odborný lékař, kterého pojištěnec navštíví, nemusí býti z obvodu sboru okresního. Jestliže však pojištěnec požádá praktického lékaře o dobrozdání a okresní sbor o schválení léčení u lékaře odborného, nepřiplácí ničeho a veškeré výlohy hradí Léčebný fond sám. Také nemocnici může pacient voliti vzdálenější, ale je povinen nahraditi v tom případě diferenci mezi sazbou její a mezi sazbou nejbližší nemocnice.

MÍSTA, OZNÁMENÍ, RADY

Pochvalné uznání našemu členu. Náš dlouholetý obětavý člen kol. Konstantin Volařík, řídící učitel v Místříně, odešel 1. ledna 1933 na odpočinek. Při té příležitosti byl mu okr. školním výborem v Kyjově dán za dlouholeté výborné působení ve školní službě pochvalný dekret. Přejeme milému kolegovi, aby ve zdraví užil odpočinku a k jeho vyznamenání mu srdečně blahopřejeme!

LITERATURA

Evropský tisk. Vychází dvakrát měsíčně, Praha VII., Veverkova 19 a přináší informativní přehled evropského

VYUČUJTE NÁZORNĚ!

Američtí psychotechnici zjistili, že 94 procent vjemu se děje okem a pouze 6 procent vjemu se děje uchem.

VYUŽIJTE POMOCÍ ÚČELNÝCH EPIDIASKOPŮ

Liesegang

po desíletí vedoucí značka.

epidiaskopy pro všechny druhy promítání a ve všech cenách. kinostroje na norm. i už. ý film.

Gen. zástupce: Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.

Oddělení promítací stroje, oddělení elektrotechnické.

tisku, zejména také slovanského. Roční předplatné 30 Kč je velmi nízké. Doporučujeme.

Boj s drakem. Pěkná dětská pohádka od P. Jos. Lepky T. J. 5 obrazů, výprava a obsazení nevyžaduje velikých obtíží. Vydalo Tiskové družstvo v Hradci Králové. Provozovací právo se získává zakoupením 5 výtisků (à 5 Kč). Vřele doporučujeme kolegům, aby s dětmi nacvičili.

Vhodné sbory ke slavnostem. Nedostatek vhodných sborů ke slavnostem odstraňuje příručka Tři smíšené sbory. Je tu orelský sbor Na přední stráž (na slova J. Rudoleckého), hodící se k orelským vystoupením, akademii atd., Hymna katolické mládeže (na slova Fr. Hanzelky), zejména pro omladinské, S. K. M. i orelské slavnostní sbory a sbor Buď dlouho zdrav (na slova Fr. Hanzelky) k jubilejním oslavám zasloužilých členů, k narozeninám, jmeninám a pod. Všecky sbory jsou lehké, zpěvné a velmi úspěšné. Za 7 Kč i s poštovním expeduje autor Fr. Šimíček, varhaník, Starý Jičín. Objednejte ihned!

Historické slohy. — Architektonické tvarosloví. Napsal insp. Fr. Mik. Vydalo nakladatelství Plamja, Praha II., Na Poříčí 24. Cena 62 Kč. Toto důkladné dílo pojednává o všech stavitelských slozích od nejstarší doby až po dobu dnešní. Přináší řadu výborného materiálu, který je vhodně doplněn 363 krásnými, jasnými a názornými obrazy. Hodí se nejen učitelstvu obecných škol k oživení výkladů kulturních dějin, ale zejména pro dějepisce

a kreslíře na měšťanských školách, kteří v něm najdou výbornou příručku vyhovující také požadavkům nových učebních osnov. Dílo insp. Mika odstraňuje nedostatek vhodných pomůcek na školách, přináší důkladné a při tom přehledné poučení učitelů a jeho obrazové části lze velmi dobře využít ve vyučování vlastivědy, dějepisu i kreslení. Doporučujeme proto toto dílo velmi vřele k zakoupení kolegům a kolegyním, nebo aspoň do příručních školních knihoven.

Staročeské máje. Význačné této národopisně-divadelní publikace J. Vl. Fürsta vyšel právě svazek třetí a čtvrtý (12 Kč a 15 Kč). Dnes, kdy staré lidové slavnosti „stavění májí“ počínají tak slibně všude oživovali, přichází další svazek jako na zavolanou. Vydává Zemědělské knihkupectví A. Neubert v Praze, které co nejochotněji zašle zájemcům svazčky i na ukázkou. Objednejte!

Kamna a stolokrbý

„FENOM“

dobré výrobky za levnou cenu.

PRAHA II.,
Václavské nám. čís 33.
Tel 23.264.

Školy a učitelé zvláštní
cenné výhody!

Novinka: Kachlová kamna v kov.
kostře TERNO (syst. Fenom.)

SUKNA, módní vlněné pánské i dámské látky kupujte u fy **Hezína a sp., Humpolec!**

Vzorky obratem na požádání. Vřede i ochotně vstříc plateb. podmínkami. odvoláte-li se na Věstník

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Fr. Hanzelka, odb. uč. v Hodslavicích. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povolena výnosem pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce: František Hanzelka, odb. uč. v Hodslavicích, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Malice cyrilometodějská.) Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

Mladí přátelé,

vy, kteří právě nyní pročítáte poslední stránky, jež vám mají otevřít cestu do života a zajistit způsobilost k učitelskému úřadu, slyšte! Jste vzácní, jako každý mladý člověk je vzácný svou touhou uplatnit se zdatně ve společnosti. Přicházejí již nyní, nebo přijdou co nejdříve, aby vás zlákali do organizací, které se chlubně vydávají za organizace stavovské.

Bohužel. myšlenka naší demokracie nepokročila ještě tak daleko, abychom mohli říci, že žijeme ve státě stavovském. Všecko mluvení o stavovských organizacích je proto jen mluvením, za nímž jsou ukryty jiné cíle.

Někdo cizí a starý potřebuje vašich mladých sil, aby do zkornatělých tepen československého pokrokářství byla nalita nová, mladá krev. Někdo cizí, kdo nerozumí vaši duši a vašim zájmům, vás chce bubny a lesklým šatem získat za žoldnéře a lancknechty poražených generálů.

Je vám dáno na vůli, ale vzpomeňte, že staří vojáci nevstupovali do služeb těch, kteří je vedli od porážky k porážce, protože nebojovali za věc spravedlivou.

Věrnost, tato eminentně mužská ctnost, v níž spatřujeme podivuhodný výraz ušlechtilé tvrdosti a neměnnosti, nebývala, zdá se, vždy ctností našeho národa. Teprve poslední doba, doba svobody, znovu ji oceňuje. Nuže, mladí přátelé, věrnost k Církvi není sentimentalita, věrnost k Církvi je statečný závazek muže.

Tento statečný závazek vám připomínáme, když budete lákáni, abyste zrazovali. Muži nezrazují. Muži jsou stateční. A jestliže pocítujete potřebu o někoho se opřít, najít zpřízněnou duši, náš spolek vás vítá a slibuje, že vám pomůže v těžkostech a přehmatech, kterých se na vás dopouštěla společnost, v níž čestný boj není znám.

Rozhodněte sami, mladí přátelé, a necht' vaše rozhodnutí je takové, abyste mohli kdysi říci se svatým Pavlem, tímto velikým, statečným a neúnavným vojákem první Církve: „Dobrý boj jsem bojoval.“ To jsou slova muže, který byl rytířem věrnosti.

Nacionalismus a naše školství.

Jaroslav Prokop.

Převrat v roce 1918 postavil nás před dalekosáhlé úkoly v oboru školské správy. Zejména na Slovensku bylo nutno budovati od základů národní školství. V roce 1918 mělo Slovensko pouze 94 školy s vyučovacím jazykem slovenským, ani jednu měšťanskou, ani střední školu. Tam bylo vykonáno mnoho.

Roku 1920 má Slovensko už 2652, nyní asi 3063 škol slovenských, kromě toho 123 škol měšťanských a 53 škol středních s vyučovacím jazykem československým. Obrovský je také vzrůst našich škol ve zněmčených územích.

Jestliže státní školská správa plní řádně svůj úkol zřizováním československých škol, jest na československém učiteli, aby naplnil tyto školy opravdu duchem národním a státním. Výchova k národnímu sebevědomí, uvědomělosti a státnosti patří vedle výchovy náboženské k nejdůležitějším úkolům československé školy.

Netřeba zmiňovati se o Německu a Maďarsku. Dostí je příkladů, co znamená pro národ opravdu národní výchova. A nelze říci, že by tato národní výchova byla u nás už dosti ceněna a pěstěna. Někdy i z pouhého opomenutí, myslíme-li, že vyučování samo už posiluje dostatečně ducha národního, opomíjíme, a výsledky nás často překvapí. Shledáme, že národní uvědomění vlivem různých okolností vnějších trpí, zmenšuje se.

Děti přinášejí do školy názory rodičů, známých, veřejnosti. Ná-zory, jejichž základem je dnes nedůvěra, nejistota, strach a obavy o stát a jeho budoucnost. Není přímo úkolem školy, aby v době, která je tak nedůvěřivá, pečovala o národní sebevědomí?

Nepomůže jen hrozit těm, kteří podporují hnutí protistátní a protinárodní. Vedle této negativní práce pro silný národ a stát je třeba pozitivně pracovat: vychovávat k národnímu sebevědomí. Duch naší národní školy musí býti opravdu duchem národním.

Mladá generace nesmí následovati starých v jejich malicherných obavách, nedůvěře a nejistotě, které pramení z nepochopení národní a státní myšlenky. Opusťme již jednou mylné a ubohé vynášení malého národa a snažme se vzbuditi vůli, touhu a sílu po velickém a mocném národu a státu.

To je úkolem československého učitele. Tato pozitivní výchova k národnímu sebevědomí, aniž budeme při tom pěstovati nekřesťanský šovinismus.

Učitel a vychovatel musí mítí trochu více idealismu, než neustále naříkati na stát, který snad mu nedává hmotných výhod. Jsme zodpovědni před Bohem i historií za ducha národa v jeho dětech. Chceme se, my všichni, neznámi a zapadlí, přidružit k legendárním legiím prvních našich národně uvědomělých a buditelských učitelských generací nebo zapřeme tuto tradici?

Katolický učitel ví, kde je jeho místo.

Říšský výbor pro katolické školství, nejvyšší to orgán školský Katol. akce, konal ve čtvrtek 26. dubna v Praze výborovou schůzi, na níž projednána byla osnova návrhu o reformě učitelského vzdělání, dále probírána otázka nového řádu školního a vyučovacího a určen taktický postup pro řešení těchto otázek. Říšský výbor pro katolické školství přeje si zvýšení úrovně učitelského vzdělání a podá příslušným kruhům propracovaný návrh, jak by tohoto cíle nejlépe bylo dosaženo. Nový řád školní a vyučovací bude zkoumán velice bedlivě, poněvadž dosavadní řád má mnoho věcí pro udržení náboženské neutrality, se kterými se v novém řádu nesetkáváme. Některé Harbmanovy výnosy jsou překonané a nutno usilovati o jejich změnu. Jsou to pouhé výnosy, které se dají ministerským (vládním) nařízením rektifikovat.

Bylo usneseno domluvit se s Němci a Slováky o společném postupu a zvolena komise pro jednání s Němci. Pak bude svolána pracovní konference odborníků, která by všechny tyto otázky věcně probírala.

Zvláštní deputace tlumočila usnesení výboru min. Šrámkovi a přinesla od něho vysvětlení o těchto předlohách a taktické pokyny.

Nezaměstnanost profesorů. Do června budeme mít na 1000 profesorů bez míst. Potřeba školské správy se stále zmenšuje. Proti 298 kandidátům, kteří mohli býti umístěni ještě v roce 1931-32, umístilo se v následujícím roce pouze 133 kandidátů. Nyní se dokonce myslí,

že nebude lze umístiti ročně více než 80 profesorů. Aby nezaměstnanost byla zmírněna, budou šedesátiletí pensionováni. Pomýšlí se také na to, aby I. státní zkouška platila s některými dodatkovými zkouškami za kvalifikaci odborného učitele a aby tito noví učitelé byli zrovnoprávněni s odbornými učiteli. Profesorské organizace odůvodňují tento návrh tím, že chybí ještě 2200 odborných učitelů na měšťanských školách. Je ovšem otázka, nezvýšil-li by se touto cestou zase počet nezaměstnaného učitelstva.

Zadluženost učitelstva. V Čechách je 716 učitelských osob, jímž je obstaráno sluzné. Výše obstarávek činí přes devět milionů Kč, srážky na tyto ročně přes půl druhého milionu. U 557 pensistů činí obstarávky skoro šest milionů. Vezmeme-li v úvahu, že jsou ještě dluhy, které nejsou obstarány, připočteme-li učitelstvo ostatních zemí, máme jasný obrázek, jaká je hmotná úroveň učitelstva.

Skleněné školní tabule. Skleněné školní tabule se zavádějí v Americe. Jsou to drsné, černé desky ze skla. Neodrou se, barva jejich je stále sytější černá, nelesknou se a křída se na drsnou plochu pěkně chytá. Zajímavé je, že se vyrábějí u nás v severních Čechách a do Ameriky se vyváží.

Doktor gymnastiky. Profesorské kolegium přírodovědecké fakulty Karlovy university vypracovalo návrhy na studium tělesné výchovy. Studium bude trvati osm semestrů ve zvláštním institutu pro tělesnou výchovu. Kromě toho budou posluchači poslouchati na fakultě lékařské a filosofické. K habilitaci bude třeba písemné domácí státní práce a habilitační zkoušky.

Domýšlet. Žakovské sebevraždy vyvolávají vždy více nebo méně vhodné úvahy. Obhájcové dnešní, t. zv. sponzánní — vlastně nenáboženské — školy přiznávají, že jsou znamením nedostatků výchovy, ale ani ve snu jim nenapadne, aby pomýšleli na nápravu. Vysvětlit chybu rozhodně nestačí: je nutno ji napravit. To by ovšem musilo

věsti k požadavku školy náboženské, ale... tak daleko mysliti je pro naše pokrokové lidi velmi bolestné. To raději budou deklamovat o pubertě tak, jako by dříve lidé obdobím puberty neprocházeli. —o—

Nové středoškolské osnovy. Návrh učebních osnov pro střední školy je několikaletá práce komise pro reformu střední školy. Změny jsou v češtině, kde učební látka gramatická je rozvržena do všech ročníků. Klade se větší důraz na souvislou četbu a na poetiku. V latině se přidávají také autoři středověcí. V dějepise se bude dbáti hlavně dějin novověkých. Dbá se národohospodářských a sociologických

hledisek. Tělocvik je obohacen o sport a některé hry.

Pětačtyřicetiminutové učební hodiny. Pětačtyřicetiminutové vyučovací hodiny se zavádějí na některých školách v cizině, zejména nyní v Prusku. Osvědčují se hlavně při jednoduché frekvenci. Názory o nich se hodně různí a zdá se, že u nás občanstvo by bylo spíše proti než pro.

Pravidla slovenského pravopisu, která vzbudila na Slovensku mnoho bojů a rozhořčení, budou znova komisí Matice Slovenské revidována. Schválí je výbor Matice a potom budou předložena ministerstvu školství.

Psaní a písmena.

J. S.

Jednoduchým pokusem zjišťují pracovníci, již se zabývají disciplinou psaní, že stopa hrotu písátka — výslednice působení tří prstů (palce, ukazováčku a prsteníku) nekryje se vždy s pohybem, který při psaní vykonává ruka. Upevníme-li špendlík na kotník ukazováčku hrotem vzhůru pomocí papírového proužku a zachytíme-li pohyb tohoto hrotu na začazené sklo ležící vodorovně nad píšící rukou, shledáme, že velmi často „graf“ ruky je rozdílný, často, ba skoro vždy nečitelný. Příčinou je, že ruka není dosti uvolněna a prsty zvyklé psaní do linek nabyly při úzkostlivém dotahování schopnosti psát v určitých mezích, aniž by se ruka musila pohnouti. Ještě nejspíše se kryje graf s napsaným, když píšeme lomenou čáru. Chceme-li však tuto lomenou čáru psát tak, že si napřed „zuby“ naznačíme dvěma rovnoběžnými řadami bodů, shledáme, že graf bude míti hroty zubů v užších roznoběžkách než psaná čára. Prsty dotáhly, co ruka nevykonala prostým posunutím. A poněvadž toto dotáhnutí k naznačeným řadám bodů je celkem shodno s dotahováním v linkách a jedno i druhé je příčinou jisté nesvobody, zbytečné dresury, zavedla se liniatura pouze jednoduchá, případně odstranila se vůbec. Liniatura je prý dobrá hlavně na to, aby učitel mohl chtít a vyžadovati na žácích poslušnost při dotahování. Jisté tvary písma, na příklad malé „l“, psaním do linek trpí tím, že dítě ve snaze přesmyknout na lince, často hlavní stínový tah dolů raději zkřiví nebo udělá smyčku příliš úzkou, jen aby učiteli vyhovělo. Mnohé tvary dřívější byly už nemožné a potřebovaly nutně změny. Byly sice pěkné, kaligrafické, ale ne praktické. Psaní potřebuje vývoje, ježto je dorozumívacím prostředkem. Nemožný byl na příklad tvar velkého „Z“ s vlasovým tahem dolů, když každý písař při tahu dolů jistě na pero přitlačí. Názory na psaní některého tvaru jsou velmi rozdílné, jako jsou názory na psaní vůbec velmi různé. Jednotností nebylo ani ve schůzi ministerské komise, která pracovala na nové úpravě abecedy. Byli zastánci liniatury i ještě složi-

tějši než byla dosud, i stoúpenčí odstranění liniatury vůbec. Ani ve tvarech nebylo vždy jednomyslností. Zajímavou podrobností je, že při návrhu na velké „F“ se většina komise shodla na tom, že nejlepší by bylo písmeno podobné malému „f“, jak je navrženo, začínající ovšem oválem. Jenom proto, že byla odůvodněna obava, aby nebylo pobouřeno veřejné mínění, bylo navrženo a přijato „F“, jež je v abecedě minulého výnosu. Někteří praktikové (na příklad ředitel Vrána) přáli si písmo dosti řídké: je čitelnější a pěknější. Mnohem lépe se čte písmo v řídkých řádkách, než sebedokonalejší tvary v řádkách hustých. Čitelnosti prospívá, když se neprostupují dolní tahy písmen horního řádku s horními tahy řádku spodního. Dlouhé tahy horní i dolní u písma v řídkých řádcích neobyčejně zvedají krásu písma. Z toho důvodu si pan Vrána přál také určitou vzdálenost (čtyři třetiny výšky písmene) mezi jednotlivými písmeny. Stínové tahy jsou daleko důležitější nežli tahy vlasové. O tom se může každý přesvědčiti jednoduchým pokusem, napíše-li si z jediného slova na lístek tahy vlasové, na jiný stínové. Tahy dlouhé (smyčky) i čárky a tečky a háčky velmi napomáhají čitelnosti — tvoří obraz slova. Slovo přečteme často i tehdy, zničíme-li úplně malá písmena a ponecháváme-li, tedy jen tyto dominantní tvary. Tímto způsobem dokazují i globalisté oprávněnost svých názorů, tvrdí-li, že čteme slovo jako celek (čteme obraz slova) nikoliv jako sestavu slabik a hlásek. Napíšeme-li slovo nesprávně (na příklad Pradubice) a dáme je na okamžik žákům před oči, nepostřehnou nesprávnosti.

Staré psaní a staré písmo by označili oprávcí asi názvem „statická“, nové názvem „dynamika“. Přáli by si a chtějí, aby mělo plynulý pohyb, aby bylo vázané (nepřerušované) a aby se vyznačovalo automaticností. Nové tvary se budou psát s výhodou perem tupým, polotupým nebo kuličkovým. Automaticnost psaní je v tom, že písař píše čáru do jisté míry nacvičenou „nevědomou“, kdežto kreslená čára je vědomá.

Zajímavé je pozorování písma. Velmi různá je pronace, to jest sledování, kolikrát písař přerušil psané slovo. Je možno v písmu sledovati znaky rychlosti a pomalosti. Znaky rychlosti jsou na příklad: pronace, pravoběžnost (na příklad koncové „n“ napíše jako zátrh), diakritická znaménka umístěná napravo od příslušných písmen, spojitost (háčky psané, aniž by se pozvedlo pero od papíru), šířící se levý okraj papíru. Opak těchto vlastností jsou znaky pomalosti. Poměr znaků rychlosti a pomalosti ukazuje letoru člověka. Převládají-li znaky rychlosti, máme rukopis člověka čilého, bystrého — sanguinika. Převládají-li znaky pomalosti, prozrazují rozváženého a pomalého flegmatika. U dokonalého člověka převládají sice znaky rychlosti, ale je i dosti znaků pomalosti — důkladnosti.

Nová abeceda byla navržena tak, aby psané tvary co nejvíce odpovídaly tvarům tištěným (třeba i jen zrcadlovým obrazům a ještě nedokonale). V osnovách bude asi doporučeno v 1. školním roce hodně cvičit celou ruku (psát křídou v pěsti na tabuli), ve 2. školním roce tvary ve 3. a 4. škol. roce úhlednost a čitelnost, v 5. a 6. škol-

ním roce řešiti plochu daného papíru (na plakát větší, na žádost zvlášt. uspořádání, na visitku drobné). Hodně volných tahů, různé jednotázky, monogramy a jiné budou zpestřovati školní práci a učiní z absolventa trivia za tu omezenou dobu 5—6 let dokonalého písaře, zatím co školský oficír bude už pomalu grafologem.
(Podle přednášky odb. učitele Rud. Svobody ve Skutči.)

Počty v reformní škole.

Karel B. Hroch.

Nuselská reformní škola má na počty známého odborníka Miroslava Dismana, který poctivě říká exkursím:

„Neradím vám, abyste zkoušeli všechno, co tu vidíte. Zkoušíme sami a pokus není u konce.“

Přesto je zajímavé všimnouti si práce v počtech na příklad V. třídy reformní školy, neboť některé ověřené a vyzkoušené již detaily značně nám usnadní práci v poměrně těžkém předmětu, seznámení s jinými nám zase poskytne příležitost ověřiti si jejich účelnost a výhodnost vlastním přezkoušením.

V 5. školním roce začíná v počtech samoučení, pro které zvolil Disman tento postup:

I. Hromadný výklad na začátku roku. Učitel vykládá, zapisuje na tabuli, žáci si znamenají do sešitů. Normální postup, zachovávaný na školách nereformních. Pro tento hromadný výklad zvolil si v prvních dvou měsících tuto látku:

Rozšíření oboru do x milionů. Desetinná čísla včetně tisícín. Vícejmenná čísla — převody měr a peněz i typu 3 km 25 m, 3.025 km.

Užití měření a odhad délek. Písemné sčítání a odčítání desetinných čísel.

Převody měr a vah dutých i typu 3.005 kg . . . 3 kg 5 g.

Odhad vah a měr dutých. Měření a vážení.

Připojíme-li k tomu opakování, zejména mechanisaci násobilky, jsme na první pohled překvapeni množstvím látky. Na učitele kládou první dva měsíce rozhodně značné požadavky proti osnovám normálním, jejichž požadavky zejména pro září jsou mírněny jistě zřetely psychologickými (je potřebí se rozpracovat) i administrativními (počátek školního roku, úřední agenda).

II. Socialisovaný výklad s individuálním procvičováním.

Učitel při společné práci žáků osvětlí nový problém a žáci si typ nacvičují podle návodu sami. Tu se objevují již počátky samoučení (v pracovním programu v listopadu). Žáci dostanou do ruky Pracovní knihy a z nich procvičují látku po kolektivním výkladu.

III. Skupinové vyučování.

Učitel si rozdělí třídu na několik skupin podle mentality a s nimi střídavě pracuje přímo. Ve skupinách lepších žáků se zkracuje doba přímé práce s učitelem, který se věnuje skupinám slabším.

IV. Samoučení.

Učitel svěřuje dětem celý obsah učiva, aby je samostatně zvládly, a tím třídu desintegruje na jednotlivé pracovníky. Úkoly jsou ko-

lektivní (Pracovní knihy), žáci je však pracují individuálně, schopnější jsou dříve hotoví a pomáhají slabším spolužákům. Učitelova práce se omezuje na individuální pomoc a pobídky práci vesměs působením na ctižádost.

V pracovním programu vidíme tento postup:

Od listopadu do února včetně postupuje paralelně přímé vyučování a samoučení. V únoru na příklad vykládá ještě učitel přímo a hromadně:

Desetinná čísla dělená jednocifernými. Procvičení. Umístění desetinné tečky. Odhad při dělení. Měřictví: procvičení.

Samoučením žáci zpracují:

O poště, vyúčtování, rozpočet. Písemné dělení desetinných čísel jednociferným dělitelem. Zkouška. Úsudek z množství na jednotku. Obvod a plocha kosočtverce a kosodélníka. Těžší orientace v situacích a pomůckách.

Březnem počínaje dominuje v pracovním programu samoučení, které končí závěrečným projektem: Sami v přírodě.

Po stránce obsahové vede reformní škola žáky z úzkého kruhu situací školních k denním problémům rodiny a kraje rázu hospodářského, rázu kulturního a konečně k situacím obecnějším a světovým problémům lidské společnosti, pokud je žák může chápat. Tím sblížuje reformní škola počty s životem a pomáhá hodně sblížovati školu s rodinou, což je jistě fakt důležitý a pozoruhodný.

Nelze podceňovati snahu přiměti žáka k účelné práci. Denními drobnými záznamy (na příklad spotřeby potravin) je žák veden k hospodárnému zvládnutí projektu rozdělením na denní (případně týdenní) úseky, čili je prakticky uschopňován ke studiu i pro život, kde je největší přítěží a překážkou neschopnost rozdělití a ovládnouti úkol.

Při posuzování pracovního programu 5. školního roku musíme si uvědomiti předpoklady, na kterých je budováno. Na nižších stupních opuštěny byly všechny berly, metodicky až dosud přesně zpracované a používané:

1. Přejít je nacvičován jako spoj bez rozkladu. Normálně nacvičujeme na př. $8 + 7$ dvěma pomocnými berlami $8 + 2$, $10 + 5$. $7 + 8$ je již docela nová rovnice, kterou nacvičujeme znova, protože 8 je rozloženo na 3 a 5.

Reformní škola předvádí globálně 8 a 7 jest 7 a 8. Použil jsem na zkoušku jakéhosi kompromisu, který ostatně i Dismán připouští. Předvedl jsem žákům 9 a 2 dosavadním způsobem (rozkladem na 9 a 1, 10 a 1), ale pak hned jsem nacvičil — a musím přiznati bez jakýchkoliv obtíží — rovnice:

2 a 9, 9 a . jest 11, 2 a . jest 11, 11 bez 2, 11 bez 9, 11 bez . jest 9, 11 bez : jsou 2.

Přejít se jeví skutečně jako zbytečná berla. Pak žáci i na středním a vyšším stupni nedovedou hbitě sečítat jen proto, že jakmile přijde přechod, v duchu rozkládají, čili celý pochod komplikují a zdržují.

Reformní škola vychází z předpokladu, že 8 a 7 je spoj nutný ke

zmechanisování právě tak, jako 8 krát 7. A jako tam žák nesmí vybavovati celou předcházející řadu nebo jinou berlu, nýbrž okamžitě musí reagovati, tak tomu má býti i při spoji 8 a 7.

2 Při pamětném počítání místo zapisování rovnic v řádce užívá se na reformní škole zapisování pod sebe.

3. Při ústním počítání písemném se nevyslovuje nic zbytečného. Atd.

Tím si vysvětlíme, proč lze pak dáti žákům do ruky „Pracovní knihy“ k samoučení. Co je možné na reformní škole, ztroskotalo by při nápodobě na škole, kde se až dosud učilo zcela jiným způsobem.

Formální zpracování příruček po stránce metodické ukazuje:

1. stupňovaně obtížnější formulaci návodů;
2. postupně složitější a méně přehlednou typografickou úpravu,
3. stupňované požadavky na řešení situací a užití pomůcek.

Posloupnost metodického zpracování se jeví tedy asi takto:

1. Žák dostane téměř hotový příklad jen k doplnění.
2. Nápodoba: sestaviti příklad podobný.
3. Návod ku práci, podle kterého žák buď práci dokončí, nebo sám vykoná.
4. Podmínky bez návodu.
5. Pouhá situace.

Žák se při tomto postupu pomalu oprošťuje od závislosti na učiteli a stává se samostatný.

Tolik aspoň v krátkém přehledu o počtech na reformní škole. Můžeme se od Dismana lišiti světovým názorem, můžeme býti jeho odpůrci ve věcech kulturních, v otázce cíle výchovy i v některých otázkách metodických, ale nemůžeme mu upříti opravdovost jeho práce a snažení, stejně jako lásku a nadšení, se kterým na svém úseku pracuje. Sledujeme kriticky pokus, který za přispění několika set jiných kolegů provádí a nemůžeme nepřiznati, že poctivé vyzkoušení a ověření mnohých sporných otázek prospěje jistě počtům i na školách nereformních, třebaže samoučení těžko se stane universální metodou našich škol v tom rozsahu, jak je na reformních školách zavedeno.

Kdo by se více zajímal o reformní počty, může si vyžádati cyklo-stylované pomůcky u ředitelství reformní školy I. stupně v Praze XIV., Boleslavova 250.

Úkol našeho pedagogického semináře.

V...

Motto: Kdyby katolíci se snažili nabývatí světovějších obzorů, nemusilo dojít k takovému odkřesťanění světa, jakého jsme svědky dnes. Pokoj lidem na zemi úzce souvisí se slávou Boha na výsostech.

(Msgr. Seipel při zahájení sjezdu katolické unie pro studium mezinárodních otázek.)

Pedagogickým seminářem chceme položit základ k soustavné práci katolického učitelstva v pedagogice, jsouce si vědomi, že jen

tímto způsobem získá naše snažení o katolickou školu, ale i význam katolické pedagogiky ve veřejnosti. Na prázdninovém kursu má v něm být podán výstižný obraz světového reformního hnutí, jehož vlny zasahují i do našeho státu, a s nímž je nutno se vyrovnati nejen na diktát shora, ale z opravdového zájmu pro práci školní, pramenící z ryzí křesťanské lásky ke svěřencům a péče o jejich blaho.

Dále se budou řešiti v semináři otázky již dříve nadhozené: je-li reforma nutná, možná a jak se má prováděti, co je žádoucí změnit, co je možné vykonat i v rámci dosavadní organisace školní. Má-li novotářství skutečnou vnitřní sílu a ukáže-li se úspěšnějším než dosavadní praxe, nemíníme se ho zříkat. Chceme je roubovat na strom dosavadních školských tradic. Je nutno se chopit studia domácích poměrů, soustavného zkoumání a hodnocení životaschopných tradic. Potřebí ukázati jakési čestné vyrovnání mezi tradiční školou a moderními směry, jež na ni útočí, najíti východisko ze školní krise dneška. Opravné snahy a pokusy byly téměř napořád uváděny jako novinky bez minulosti. Neví se a neuvažovalo se, co již bylo v některém směru vykonáno, čeho a kolik se tím dosáhlo, jaké byly při tom chyby, jak by se mohlo pokračovati od toho bodu, kam se dospělo. Tak přicházejí noví objevitelé metod a směrů, které z části neb i celé již kdysi tu byly. Chceme ukázati, že cenné podněty, jež přináší reformní hnutí, najdeme v teorii i praxi katolické. Jde jen nyní o účinnou propagaci těchto zásad a nauk, aby se staly majetkem nejen našeho učitelstva, ale celé katolické veřejnosti.

Nezavíráme oči před nedostatky nynějšího školství. Mnohé z našich řad oslňuje zevní úspěch, byť jednostranný, moderních reformátorů, strhuje výmluvnost jejich a zmalomyslnuje chudoba české katolické literatury pedagogické. Zmocňuje se jich „děs z prázdna“ podle dykovské terminologie. Je třeba ukázati, oč nás předešli katolíci v cizině, usnadnit cestu našemu učitelstvu, aby nemusilo pracně shánět literaturu ke studiu pouze a výlučně „na druhém břehu“, aby v chaosu myšlenkovém pedagogických snah našlo svoji směrnicí.

Především nutno se obrátit k drobné denní práci. V denním životě třídy lze tolik reformovat, že sotva rok stačí na práci. Chceme zachytit i drobné cenné příspěvky ze školní praxe, jež obyčejně při debatách a referátech zanikají bez užitku a ohlasu pro celek, ač ve vyučovací práci jednotlivců je uloženo bohatství metodických zajímavostí a zkušeností. Naším ideálem není pokusnictví pro pokusnictví za každou cenu, chceme ověřit, k čemu dospěli i na druhém břehu, že není vše špatné ve staré škole (Zlámal). Vůdci naší ideou bude projev moderního pedagoga katolické Ameriky msgra Spaldinga, že „katolicismus je hotov přijmouti všecken pokrok hmotný, morální neb intelektuální a spolupracovati bez nedůvěry a postranní myšlenky se vším, co je schopné přispěti k životu vyššímu a světějšímu. Nejlepší věci nejsou za námi, nýbrž před námi.“

Je nyní na čase přijíti z obrany k útoku a dobývat posic ztracených dřívější netečností. Očekáváme pomoc a spolupráci všech schopných z našich řad, neboť jejich úsilí dá náplň a význam tomuto počínu.

PRAKTICKÝ UČITEL

Zkouška levičáctví. Aby učitel porozuměl někdy žakově neobratnosti ve psaní či v jiné práci pravou rukou, potřebuje vysvětlení, že žák má sklon užívat ruky levé. Bezpečně se to pozná, postavíme-li si objekt tváří před sebe a nařídíme mu, aby na nás zíral oběma očima. Sami jedno své oko zakryjeme a nařídíme mu, aby vztyčeným ukazovákem na napiaté své paži hleděl pohybovat tak, že naše volné oko tím ukazovákem svým zakryje. Sami pak podle spojnice ukazováku s jeho okem poznáme, kterým se na nás dívá a zjistíme jeho sklon. Jiná je zkouška rukama. Špetkou pravice otáčíme před obličejem ve svislé rovině kolmé k rovině průčelné ve smyslu záporném. Špetkou levice v rovině velmi blízko rovnoběžné s rovinou pravice otáčíme ve smyslu kladném (proti ruč. hodinovým). Takto otáčíme oběma rukama současně, zprvu volně, pak stále rychleji. Poznáme, že jedna ruka se dá strhnouti druhou. Vítězná

ruka ukazuje převládající schopnost levé nebo pravé. J. S.

Opakování jako závody. Abychom zpříjemnili opakování, zejména nyní, kdy již pomalu budeme s učebnou látkou hotovi, a kdy jde spíše o opakování celkové a přehledné, je dobré upravit toto opakování jako závody. Úkoly opakování budujeme a nejlepší výsledky napíšeme a necháme ve třídě vyvěšeny. Žáky to více baví a snaží se konečně i ti slabší, aby také obstáli. Pěstuje se ušlechtilá revnivost. Zejména je možno takového druhu opakování s výhodou užití při početních výkonech (příkladech), při pravopisných diktátech nebo zvláštních pravopisných cvičeních, konečně také ve vlastivědě nebo na vyšším stupni i v jiných předmětech, stanovíme-li zvláštní úkoly z probrané látky. Jestliže se takové závody konají na konci školního roku, nezevšední, ale jsou příjemným osvěžením celkem namáhavého a únavného zkoušení.

P o u t d o Ř í m a. Zájem o pout do Říma stále roste. Denně přicházejí nové přihlášky, které svědčí, že tato pout vyhovuje mnohým kolegům a kolegyním, kteří by se s jinou výpravou nemohli pouti zúčastnit. Opakujeme, že pout se bude konat počátkem července, asi 12—14 dní maximum. Navštíví se Řím, Benátky, Padova, Assisi, Neapol, část cesty snad po lodi. Celé zaopatření i s cestou nebude dražší než maximum 1400—1500 Kč. Podle došlých přihlášek bude jistě sníženo. Protože je nutno, aby program mohl být přesně sjednán, aby byly přihlášky uzavřeny, přihlašujte se ihned u redakce „Věstníku“ v Hodslavicích.

ORGANISAČNÍ ZPRÁVY

Dopisovatelům z odborů i všem jiným. Redakce upozorňuje znova, že rukopisy pro jednotlivá čísla „Věstníku“ musejí být redakci zaslány nejpozději do 7. a 23. každého měsíce. Jinak není možno v nejbližším čísle otisknouti.

Krajský odbor katol. učitelstva v Přerově konal 8. valnou hromadu za hojně účasti členstva. Před ní promluvil P. Boršek na téma: Kulturně-historická procházka Přerovem. Jeho přednáška, obdivuhodně historicky věrně a zřetelně podávaná, byla všemi se zájmem vyslechnuta.

Přehled činnosti přerovského odboru: Poslední valná hromada konala se dne 16. března 1932. Referoval při ní kol. J. Kuncek: „Tělocvik dětí od 4 do 6 let“. Byly konány v právě uplynulém období tyto schůze členské: Dne 21. září 1932 referovala místopředsedkyně odboru kolegyně Jarolímková o poměru katolicismu a školy. Dne 19. října 1932 referoval tajemník Matice cyrilometodějské p. Papič: „Encyklika o výchově mládeže“. Dne 16. listopadu 1932 konána členská schůze, spojená s literární besídkou. Referoval dp. PhDr. Jan Strakoš z Kroměříže: „Literatura a estetická výchova“. Dne 8. února 1933 referoval dp. katecheta Al. Havel: „Přerovské

cechy", Kromě členstva byly přítomny schůzím též ct. sestry z kláštera N. P. P. M. v Přerově, které nám laskavě propůjčují ke schůzím místnost, ct. sestry z kláštera v Nezamyslicích a chovanky ústavu pro výchovu učitelek mateřských škol v Přerově. Literární besídce 16. listopadu m. r. bylo přítomno též několik učitelů, učitelek, profesorů z Přerova a cizích okresů.

Podnikem odboru byl také III. sjezd katol. učitel. 6. dubna 1932, při němž referovali kol. Daňhová, předsedkyně jihočeského odboru katol. učitel., a dr. S. Brait. Jiným podnikem našeho odboru a zároveň ostatních odborů ze střední Moravy byla učitelská pout na Svatý Kopeček ve dnech 4. a 5. června 1932, při níž přistoupili členové k svatému přijímání a projednávali různé otázky. Přednášel kol. Kuncek: „Nový typ školy, vyšší vzdělání učitelstva, katolická třída“.

Dne 27. října 1932 zemřel člen odboru kol. říd. učitel v. v. Kloss. Pohřbu dne 29. října zúčastnilo se hojně učitelstva s p. okr. škol. inspektorem dr. Jos. Rozholdem v čele, občané přerovští i z obcí, kde působil. Za učitelstvo se rozloučil se zemřelým kolega předseda odboru J. Hrbáček.

Při poradě zástupců učitelských organizací okresu přerovského o učitelských bytech, svolané p. inspektorem, zastupoval náš odbor kol. J. Hrbáček.

Odbor pracoval v uplynulém období nehluchně a v klidu. Děkujeme všem, kdož se jakýmkoliv způsobem přičinili o spolupráci a zároveň vzdáváme dík za propůjčení místnosti k našim schůzím. Následovaly volby pro nové období. Výbor zůstal nezměněn v čele s předsedou kol. J. Hrbáčkem. Ve volných návrzích promluvil kol. Kuncek o IV. prázdninovém kursu v Bāň. Bystrici a též se zmínil o učitelích, vycházejících z katolických ústavů, načež byla valná hromada skončena.

Do nového období „Zdař Bůh!“

Jednatel.

Podkrkonošský odbor katol. učitelstva konal členskou schůzi dne 23. dubna v Lidovém domě v Nové Pace. Zúčastnil se jí dr. Jan Procházka O. S. F. z Prahy, jehož promluva byla duchovní posilou a potěchou. Poukázáno v ní na růst náboženského života. Je nutno mít v srdci Krista, znát jeho božské dílo, hlásat je nebojácně dětským duším a vyznávat je celým životem. Zachraňme duše! Po řeči dp.

dra jednáno o spolkových aktualitách. Pout odboru do Staré Boleslavi bude konána 11. června. Někteří členové se zúčastní římské pouti katol. učitelstva. Hrst dojmů z cesty po Italii a velikonočních slavností Svatého roku v Římě podal jednatel. — Pracovní program odboru v příštím roce bude nesen stejnou linií. — Čile debatováno o učebnicích, dětských časopisech, projevu ndp. arcibiskupa a j. Rozvíjena též diskuse o umění, funkcí uměl. díla a spisovatelích-katolicích, hlavně Jar. Durychovi. — Srdečným Na shledanou ve Staré Boleslavi! schůze skončena. P.

Odbor prostějovský konal 27. dubna valnou hromadu. Vdp. mšgre Alfons Pryč promluvil na téma: „Pedagogická akademie“. Stavitelé zavrhlí kámen úhelný, Ježíše Krista. Jest třeba k němu se vrátiti, aby bořící se kultura nezanikla. Uskutečniti akademii Kristovu. Slova vdp. monsignora velmi povzbudila. Pan řídící Josef Hula promluvil o nejnovějších otázkách školských. Podány zprávy funkcionářů a po schválení provedeny volby, při nichž byl dosavadní výbor částečně pozměněn a doplněn. Panu řídícímu uč. v. v. Jos. Hulovi projeven vřelý dík za obětavou práci pro odbor při jeho odchodu. 28. května bude přednáseti katol. učitelstvu a ostatní inteligenci vdp. dr. Silv. Brait v Prostějově v Lid. domě o 4 hod. odpoledne: „Osobnost a společenství v Církvi“. Členstvo se zúčastní v plném počtu rovněž i kázání vdp. dra Brait v farním chrámu Páně při hlavních službách Božích a přivede i jiné. — Přítomní se přihlásili za členy Lidové akademie. Ujednáno podporovati ze skrovných prostředků odboru stavbu chrámu ve Vřesině na Hlučínsku.

Příští členská schůze se koná 22. června o 10. hod. dopol. v obvyklých místnostech Lidového domu v Prostějově. M. Špačková přednese: „Škola na slunci dra Rolliera ve Švýcarech“.

S pomocí Boží v novém správním roce vpřed! —Š—

Těšínský odbor konal v neděli 23. dubna v Orlové členskou schůzi za pěkné účasti členstva. Na programu byla filosoficko-náboženská přednáška vdp. JUDr. Ant. Biolka, profesora z Orlové, na téma: „Bible a vznik světa“. Řečník přísně vědeckým rozbohem objasnil první článek Mojžišovy knihy o stvoření světa. Dokázal, že

věda a víra si navzájem neodporují. Poukázal také na výbornou Příručku k biblické dějepřavě dra Josefa Miklíka C. SS. R., kterou zvláště všem katechetům a učitelům náboženství vřele doporučuje. Jednatel vybízí členstvo, aby při zkoušce způsobilosti pro ob. školy konalo také zkoušku z náboženství. Navrhováno, aby byl pořádán cyklus vědeckých přednášek, hlavně z dějin, ve kterých by členstvo učilo se hledati prameny ke studiu. Projedná se ve výborové schůzi. Dále ustavena pracovní komise pro dokonalý rozbor nových návrhů zákonů ve školství, která se sejde 18. května k pracovní schůzi. Usneseno posuzovat s trojího hlediska: národnostního (menšinové školství), školy veřejné a poměr ke školám církevním a klášterním. Jednatel promlouvá ještě o slezské pouti katol. učitelstva 1. května v Hrabyni, exerciciích v Hlučíně (2.—6. července — povede vdp. dr. Habáň), prázdninovém kursu v Bán. Bystrici a učitelské pouti do Říma počátkem července. Připomíná členstvu veliký význam všech těch podniků a vybízí, aby se již k jednotlivým přihlásili. Jednatel.

Krajinský odbor katol. učít. opavského konal svou obvyklou měsíční schůzi 23. dubna 1933. Schůzi zahájil předseda p. prof. A. Cebuský a udělil slovo kol. řed. Švidrnochovi, který nás informoval o věcech, jež byly projednávány ve výborové schůzi Zemského spolku v Přerově. Všechny zprávy byly se zájmem vyslechnuty. Ke konci se též zmínil o různé úrovni našich dětských časopisů. Byla také probrána dnes důležitá otázka půjčky práce.

Dále byla na programu přednáška „Mladý učitel a politika“. Přednášející zdůrazňoval práci učitele ve škole, které zvláště mladí, ještě nezkušení učitelé se mají věnovati celou duší, aby dosáhli dobrých výsledků. Který učitel vštěpuje občanům zásady nábožensko-mravní, mnoho učiní. Po zajímavé přednášce se rozpředla čilá debata, která byla dokladem, jak důležitou a při tom i ožehavou je v dnešní době tato otázka.

Ke konci schůze bylo promluveno o exerciciích, této důležité duchovní lázni a vzpruže, již se jistě většina z nás zúčastní.

Příští schůze bude opět třetí neděli jako obvykle. Bývají nám opravdu ty naše milé schůze takovým světlým paprskem v šedi všednosti. Jenom kdyby

byly všemi členy takto chápány. Zdař Bůh! —iček.

Hranický odbor sešel se 1. května v Hranicích. Schůzi, při níž jsme uvítali několik nových hostů, zahájil předseda odboru učít. Met. Gregorek. Slova ujal se p. říd. učít. v. v. J. Řehulka. Svou vzácnou přednáškou všechny přítomné překvapil. Z jeho úvodu vyjímáme: Vyučovací systém nynější doby je pochybený. Škola trpí racionalismem a intelektualismem. Máme nadbytek inteligence, ale málo charakterů. Potřebujeme zvýšit mravní úroveň ve škole. Oporou mravní výchovy je náboženství. Pan řídící velice názorně vysvětlil pojem Boha a nejvyšší Trojice. Za symboly vzal si tvary krystalografické. Kristův symbol je osmistěn, 48stěn-démantotvar je symbol nebeské blaženosti. Celá přednáška byla rázu filosoficko-theologického a její úroveň byla hodna takového muže, jakým je pan řídící Řehulka. Jmenovaný je totiž členem pařížské akademie vynálezců a za své práce obdržel na pařížské výstavě diplom se zlatou medailí a křížem. Je autorem těchto spisů:

1. O neúplném názoru světa a problému poznání.

2. O původní síle a jejím pohybu. Kosmická elektromagnetičnost. (Tato kniha je zvláště svým obsahem přístupná — doporučujeme.)

3. Relativní pohyb na hmotách.

4. Duch a hmota.

Doufáme, že pan řídící v. v. J. Řehulka opět někdy nám něco poví. Doporučujeme příště zúčastniti se debaty a požádat o vysvětlení neznámých věcí řečníka. — Kol. M. Bartysová podala pak referát o průběhu výborové schůze Říšského svazu. — Dále byl projednán návrh na uspořádání zájezdu do Zlína. Datum jeho bude všem členům oznámeno lístky.

Přátelskou debatou byla tato zdařilá schůze ukončena. Příští schůze bude 11. června v Lipníku. —k

Na schůzi Krajinského odboru Spolku katolického učitelstva v Novém Městě na Moravě (4. května 1933) jednáno o posledních význačných událostech, týkajících se školy a učitelstva. Zvláště zajímaly otázky: Zákon o úsporných opatřeních. Nezaměstnanost a provdané učitelky. Školské reformy a jejich výsledek. Půjčka práce a její vztah k požadavkům učitelstva. Školské reformy a jejich domnělý vý-

sledek. Vzestup žactva na školách měštanských. Učitelky domácích nauk a obsazování míst.

Členové byli upozorněni na 4. prázdninový vzdělávací kurs katol. učitelstva ve dnech 5.—18. srpna v Báňské Bystrici. Přihlášky přijímá Jan Kuncek, správce školy ve Stříbrnicích, p. Měrovice na Hané.

Příští schůze bude společná s odborem velkomeziříčským na Moravci. Datum se oznámí.

Katolické učitelstvo z Hané a sev. Moravy uspořádá pout do Králíků ve dnech 24.—25. května. Odjezd z olomouckého hlav. nádraží ve středu, dne 24. května ve 14.22 hod. do Zábřehu; odtud autobusem do Šilperku a dále vlakem do Králíků. Společná sv. zpověď, 25. května promluva a společné svaté přijímání. Z Králíků podnikneme výlet na Suchý vrch. O noclehy postaráno.

Jako jiná léta jsme putovali na Sv. Kopeček, přijďte i letos do Králíků poděkovat za všechna dobrodiní, přijatá od Pána Boha během letošního školního roku. Na úpatí Králického Sněžníku najdete i tělesného osvěžení.

Přihlášky zašlete nejpozději do 20. května na adresu: Jan Kuncek, Olomouc, Wurmova.

V králickém poutním chrámu na shledanou!

Jednodenní dovolená učitelstvu a profesorstvu země moravskoslezské pro účast na zájezdu Hanácké orelské župy dra Jana Šrámka byla na žádost župy povolena výnosem zemské školní rady v Brně č. 19.771/33 dne 3. května 1933. Upozorňujeme na to katolické učitelstvo a uctivě je zveme, aby této vzácné příležitosti k poznání sousední slovanské a katolické říše hojně použilo. Cestovní výlohy podle osobních požadavků 180 Kč, 250 Kč, 350 Kč při jízdě z Olomouce a zpět, osobní útrata zvláště. Informace ochotně udělí a přihlášky přijímá (přihlašovací lhůta prodloužena přes 10. květen!) sekretariát Hanácké orelské župy dra Jana Šrámka v Olomouci, Wilsonovo nám. 16.

V červenci do Jugoslavií! Kdo by se chtěl přidat k veselé malé společnosti na červenec do Jugoslavií, dopiš na adresu: F. Rašková, uč., Slavkov u Brna. Bližší informace v dopise.

IV. PRAZDNINOVÝ KURS KATOL. UČITELSTVA V BAŇSKÉ BYSTRICI OD 5. DO 18. SRPNA 1933

Zpravodajská služba IV. kursu jest v rukou kol. Slezáčka a přináší ovoce. Hlásí se noví, kteří se o kurse dověděl právě z novin. V červenci budou posílány zprávy do tisku každý týden. — Postarejte se všichni o to, by účast na IV. kurse byla opět manifestační a co nejvíce bylo těch, kteří hodlají s námi spolupracovati. Ze společné práce vás všech roste dílo. — Jednáno s kol. Kachlíkem, aby na IV. kurse vedl kreslířský seminář. Jednání jest na dobré cestě a doufáme, že i učitelskou veřejností bude počín nový přijat s radostí. — Exkurse, na nichž pilně pracuje dr. Nábělek, jsou již hotovy. Podrobnosti budou tištěny ve zvláštním programu.

Hlubinářům! Na kurse bude schůzka Hlubinářů s referátem redaktorovým (dr. Brait).

Ctihodným sestrám doporučujeme účast na kurse právě z toho důvodu, že právě v dnešní době se od nich žádá stále více v praxi školní. Na kurse jest vhodná příležitost k rozšíření vědního obzoru. O ubytování v klášteře jest postaráno.

Kursovne pro celý kurs bylo nutno vzhledem k drahotným poměrům na Slovensku a k nákladným exkursím zvýšiti o 50 Kč, činí tedy do 15. července 500 Kč, po 15. červenci 550 Kč, pro studenty a abiturienty 400 Kč. Znovu připomínáme, že se stravujeme v prvotřídním hotelu Národní dům.

Albert Vyskočil přednese na kurse mimo referát čistě literární ještě referát o kulturních aktualitách.

Co si má kursista opatřiti? Nic zvláštního nákladného si nepořizujte. Šaty pro všední chození, aby se hodily pro ranní cvičení, pro cestování na exkursích. Koupací plavky. Šaty sváteční do společnosti (páni tmavé). Lehké boty pro štrapaci a pro ty, kteří hodlají na Ďumbier (velmi dobří chodci), dobré boty a teplé oblečení a rukavice. Pro turistiku se výborně hodí trampky nebo Batovy plátěnky s gumovou podešví, batoh, hůl, svetr neb pulovr, barevné prádlo aspoň troje, potřeby pro denní toaletu. Vše, co si opatříte, ať je účelné.

Prázdninovou adresu račte zavčas oznámiti kol. Kunckovi.

Doba přihlášek končí 15. července. Vloni bylo do 15. května přihlášeno 45 účastníků, letos jest do 4. května přihlášeno 63 účastníků. Počet přihlášek bude omezen.

50procentní slevy jízdného se dostane účastníkům kursu pro jízdu do Ban. Bystrice a zpět. Platí pro osobní vlaky a pro rychlíky.

V krajinských odborech pojednejte o kursech, podejte nové náměty a propagujte účast na něm. Památník, vydaný vloni, jest krásným obrazem dosud vykonané práce. Přináší původní práce vynikajících učenců (dr. Hejčl, dr. Vašica, dr. Durych, dr. Drábek, dr. Brait, dr. Závadský, dr. Špaček, P. Reban, dr. Habáň, dr. Birnbaumová a jiní). Poučíte se, pobavíte a podpoříte naši akci. Pište o Památník kol. Rom. Kudělkovi, učitel, Michálkovice 308 u Mor. Ostravy. Doporučte naše přátele, pošlete jejich adresy.

Do 4. května se přihlásili: 54. Mil. Pálková. — 55. M. Procházková. — 56. Vojt. Hlavačka. — 57. Věra Zapletalová. — 58. M. Hubová. — 59. M. Wollerová. — 60. Fr. Kaliková. — 61. K. Kudra. — 62. L. Kudrová. — 63. N. Skácelová.

PRO A PROTI

Vítr — inspektor. (Příklad.)
Přicházejí oba nezvaní a znenadání. Při příchodu větru lehké listy se chvějí, slabé větévky se ohýbají, silné větve se klátí. Jen zdravé a pevné kmeny stojí pevně. Ušchlé listy rve a suché haluze láme. Po jeho odchodu nastává uklidnění. Tenké větvičky se napřimují a myslí si, že jeho odchod jest jen jejich zásluhou, poněvadž mu našvihaly. Třepetavé listy si netroufají ani tolik říci. Silným větřím je to skoro jedno a kmeny se pevněji zakořeňují. Právě tak je tomu i v zahradě učitelské. (Z Puntíkovy nedopsané školní úlohy.)

Eugenika a co z ní pošlo. Škola měšťanská se velmi pohoršuje nad knihou hakenkreuzlera Ernesta Manna „Die Moral der Kraft“, z níž cituje: „Stát nechť pečuje přísně o zničení všech

slabochů a nemocných. Každoročně nechť je zkoumán v kontrolních shromážděních zdravotní stav celého národa nejlepšími lékaři, kteří by vyřadili nemocné a slabé. Všichni nemocní a slabí nechť spáchají v zájmu vzestupu německého národa sebevraždu. Stát se vyzývá, aby násilím zničil ty z nich, kteří nemají k sebevraždě dosti sil. Mimo toto kontrolní shromáždění budiž povinností každého z nás, kdo se cítí nemocným a slabým, hlásiti se kontrolním lékařům. Budiž povinností každého, kdo zná nějakého nemocného a neschopného člověka, aby jej ohlásil zdravotní policii.“ — Jaképak pohoršování? Tohle se přece jmenuje česky eugenika a za tu, jak víme, se vervně bilo a bije socialistické učitelstvo. Hakenkreuzleři jenom dělají to, čemu je socialisté už dávno naučili.

To je aspoň fantasie! Dr. Příhoda v článku NO o pedagogických akademích se zmiňuje o učitelských ústavách, národem na smrt odsouzených. Zdá se, že přestává reálně myslet, sice by to tak lehce nemohl napsat. Vždyť o tom rozsudku národním by se muselo ve veřejnosti aspoň trochu vědět. To by spíše mohli obhájcové učitelských ústavů psáti o inkvisici, když už vyšetřování proti nim bylo známou dotazníkovou akcí zahájeno. —o—

Myslet reálně. Zřízení pedagogických akademií pokládá dr. Příhoda za zákl. krok zatímní. Jaký je potom výp. v rušení učitelských ústavů; chceme-li je nahraditi institucí zatímní? To je rozhodně rozumnější zreformovat je náležitě na dobu potřeby a pak už je nahraditi institucí trvalou. —o—

Nepovedla se Věstniku ÚS. panegyrika na insp. Mrázka. Monotonně se v ní stále ozývá: „Pokrok, pokrokový, pokrokovost.“ To při tom obsahu, který se dává dnes těmto slovům, je opravdu žalostně málo. —o—

UČITELKY MATEŘSKÝCH ŠKOL

Stravovací akce. Na státních mateřských školách byla v těchto dnech skončena stravovací akce ve škole. Jest velmi nutná. Děti, které do školy chodí, trpí zhusta podvýživou a nejsou potom schopny sledovati to, co se jim ve škole podává. Vítáme vždy každý sebemenší sociální čin na na-

ších školách, poněvadž tento má v zá-
pětí za sebou lepší a snadnější práci
ve škole samé. Práce jest potom pro
učitelku i pro děti radostnější. Bývají
to děti povětšinou rodičů, z nichž otec
jest bez zaměstnání a velmi chudob-
ných. Konečně to má i svůj význam
výchovný. Děti, vidouce sociální citě-
ní druhých, jsou v tom utvrzeny pří-
jemným pocitem, který darem mléka
a pod. jest jim všípen, snaží se potom
toto konati též. V obecné škole se to-
ho využívá pro občanskou nauku a vý-
chovu.

Zkoušky externí. Přišel právě včas
zákaz externích zkoušek na učitelky
mateřských škol, poněvadž míst jest
žalostně málo. Na příklad na obvodě
inspektora státních škol národních v
Brně (má 5 pol. okresů — Brno, Vyš-
kov, Mor. Krumlov, Hustopeče u Brna
a Mikulov) není a nebude prý míst pro
učitelky mateřských škol. Sotva se ob-
sazují absolventky dvouletého kursu
pro tyto učitelky. Jsou potom přijímá-
ny pouze absolventky kursu, takže
příprava na externí zkoušku zůstává
i takto bezvýslednou.

**Prosím, aby učitelky mateřských
škol** podávaly svoje názory o věcech
v této rubrice a případně zasílaly pří-
spěvky pro tisk na moji adresu: Al.
Krejčí, správce školy, Hostěradice u
Mor. Krumlova.

ŠKOLSKÉ A PRÁVNÍ ROZHLEDY

Dávky za úřední výkon. (Odpovědi
na dotazy.) 1. Za vydání du-
plikátu vysvědčení školy ob-
ecné a měšťanské se neplatí
dávka. Ovšem je nutno o vydání
duplikátu správu školy žádati (kolek
Kč 5.—), duplikát se také kolkuje
(Kč 5.—).

2. Za připuštění ke zkoušce
z učiva měšťanské školy ne-
bo učiva jednoročního učeb-
ného běhu (4. třídy měšťanské) se
předpisuje okresním škol. výborem ve
smyslu vládního nařízení ze dne 23.
XII. 1932, č. 191 Sb. z. a n. dávka za
úřední výkon (50 Kč).

Kdo by nemohl dávky zaplatit, má
nárok na právo chudých.

Straně, jejíž majetkové a výdělkové
poměry jsou úřadu známy, lze
přiznati právo chudých tím způsobem,
že se dávka nevyměří a ve spise sou-
časně poznamená, že jsou tu podmínky

k přiznání práva chudých a z čeho se
lak usuzuje.

Strana, jež se domáhá práva chu-
dých, musí, jakmile byla úřadem o dáv-
ce vyrozuměna, předložiti vysvěd-
čení o majetkových pomě-
rech nebo prokázati, že jí bylo právo
chudých na zvláštní žádost (bez kol-
ku) přiznáno.

Vysvědčení o majetkových pomě-
rech vydává obecní úřad obce, ve kte-
ré má strana bydliště a potvrzuje je
příslušný okresní úřad. Vysvědčení je
bez kolku a přiloží se ke spisu. K vy-
hotovení vysvědčení mohou býti po-
užívány tiskopisy, platící pro soudní
řízení.

Jednáním o právo chudých se prů-
běh zkoušky nezdržuje. Bylo-li straně
přiznáno právo chudých k jejímu od-
volání, odepíše se předepsaná dávka.
F. P.

Volby do Léčebného fondu. Minis-
terstvo sociální péče a ministerstvo
vnitřa prohlašuje, že volby do Léčeb-
ného fondu není možno vypsati z dů-
vodů finančních. Strach a hrůza z vo-
leb se stane v naší „demokracii“ pří-
slovečnou jako svého času v Německu.

Výnosy nejvyššího správního soudu.
Řídící učitel obecné školy (ředitel ob-
čanské školy), který odešel do výsluž-
by před 1. lednem 1926, nemá podle
zákona č. 70/1930 Sb. nárok, aby jeho
pensijní základna, určená podle § 20
vlád. nař. č. 96/1930 Sb. byla zvýšena
o ředitelský přídavek ve výši stano-
vené § 15 učit. zák. č. 104/1926 Sb.
(n. z 30. 3. 1933 č. 20726/32). — Výrok
kvalifikační komise sám o sobě jest
jen pouhým odborným dobrozdáním a
proto nemůže býti samostatně před
nejv. správním soudem potírán (n. č.
4296/33).

Žakovské výlety. Konec května a
začátek června jest dobou žakovských
výletů. Jest třeba připomenouti výnos
zemské školní rady moravské (ze 14.
5. 1932, čís. 25.742), který nedoporuču-
je výletů dalekých a příliš nákladných,
protože finanční situace rodičů žáků
zpravidla není dnes taková, aby dě-
tem mohli bez újmy poskytnouti pe-
něž. Školní výlety mají býti považo-
vány za organickou část vyučování.
Toho se ovšem nedocílí, jestliže z fi-
nančních důvodů řada žáků se výletu
zúčastniti nemůže. Výlety delší než
jednodenní lze konati pouze se svolen-
ím okr. škol. výboru. Pokud se týče
železničních předpisů jest třeba upo-

zorniti, že vždy dva žáci jedou na jednu jízdenku za snížené jízdné (státně-zaměstnaneckou). Každý jedenáctý, dvaadvacátý atd. zdarma. Sleva tato platí podle Tarif. předpisu B i pro žáky IV. tříd měšť. školy. Lichý žák platí polovinu celého lístku. Na každých deset nebo započatých deset žáků může jeti jeden průvodce za poloviční jízdné.

Žádost o náhradu cestného a diet při zkoušce učitelské způsobilosti. Žádost o náhradu cestného a diet při zkoušce učitelské způsobilosti jest podati úřední cestou zemské školní radě nejpozději do 14 dnů po vykonané zkoušce (na zvláštním formuláři, který vydala tiskárna zemského úřadu). Jest možno si započítati náhradu jízdného II. tř. osobního vlaku z místa úředního do místa zkoušky a zpět ve výměře pro státní zaměstnance. Přes 250 km možno užiti i rychlíku. Dále stravné a nocležné za den jízdy tam a zpět a za dni, v nichž se zkouška podle potvrzení úřadu konala. Příložití též potvrzení ředitelství učitel. ústavu, že zkouška byla konána, ve kterých dnech, že byla konána po prvé a s úspěchem vykonána.

MÍSTA, OZNÁMENÍ, RADY

Do Lussingrande, přímořské ozdravovny čsl. katolíků na Adrii v Itálii, odjela první početná výprava hostů již 2. května a všem hostům se na krásném ostrově líbí. Příští červnová výprava vyjede z republiky již 2. června k celoměsíčnímu pobytu. Přihlášky pro tuto výpravu přijímají se do 25. května. Čtyřnedělní pobyt od 800 do 1000 Kč bez nejmenších valutových obtíží. Děti s rodiči nebo příbuznými platí poloviční pensí. Závazné přihlášky vyřídí, valuty i jízdenky vlakové a

lodní obstará jen Svaz Charity (milo-srdné lásky) v Olomouci.

Oznámení redakce. 17. číslo bylo redakcí včas připraveno, ale pro nahodilou technickou překážku v administraci nemohlo býti expedováno už 29. dubna, nýbrž až 2. května. Prosíme, aby to bylo vzato na vědomí.

LITERATURA

Rukověť psaní strojem. Vydal A. Šeiner, Košice. Za 4 Kč. Obsahuje úplný návod k naučení se psaní na stroji. Kdo by měl zájem, napiš redakci Věstníku.

Dr. Jaromír Parma, Příručka ke zkouškám přijímacím do středních škol. F. Buček, knihkúpec v Prostějově. Cena neudána. Příručka obsahuje předpisy ke zkouškám a přehledy učiva z jazyka vyučovacího a počtů s ohledem na zkoušence. Řada vhodných příkladů mluvnických i početních, takže kniha má cenu ke zkoušení, opakování, testování i ve škole. Pro přehledný obsah a vhodné příklady ji doporučujeme učitelstvu ke zkoušení a opakování.

Kamna a stolokrbý

„FENOM“

dobré výrobky za levnou cenu.

PRAHA II.,

Václavské nám. čís. 33.

Tel. 23.264.

Školy a učitelé zvláštní
cenné výhody!

Novinka: Kachlová kamna v kov.
kostře TERNO (syst. Fenom.)

SUKNA, módní vlněné pánské i dámské látky kupujte u **Hezína a sp., Humpolec!**

Vzorky obratem na požádání. Vyjde i ochotně vsáhc plateb. podmínkami, odvoláte-li se na Věstník.

Školním výletům do našeho krásného Mor. Krasu

doporučujeme hotel Broušek, přímo u vchodu do světoznámých krápníkových jeskyní Sloupsko-Šošůvských. Dobrá strava a čisté noclehy. Noclehy v odděl. míst. pro 150 dětí. Ceny pro školní výpravy zvláště levné.

Informace obratem

Broušek Alois, hotel Šošůvka-Sloup.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čsl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Fr. Hanzelka, odb. uč. v Hodslavicích. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povolena výnosem pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — *Redakce: František Hanzelka, odb. uč. v Hodslavicích, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská.)* Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — *Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.*

Naše práce.

Naše doba má už ustálené, někdy utipné, jindy méně šťastné formuly, kterými vyjadřuje činnost kolektiva. Rozumí se dobře, co jest vyvíjeti organizační práci, jeviti čilý ruch, věnovati zvýšenou pozornost tomu či onomu. Lidsky mluveno: toto všechno podniká i naše katolické učitelstvo. Ale jest přece zásadní rozdíl v jeho práci a v práci, která jest těmito úslovími míněna a jmenována.

Práce katolického učitelstva má podstatně jinou linii. Linii duševní obrody, kterou neporuší organizační shody nebo neshody, přesuny a výkyvy. Zvláště letos je tato linie patrna z mnohých významných činů. Kurs v Báňské Bystrici, pout do Říma, exercicie na několika místech — všechny tyto podniky mají společný základ: působiti na duši, dáti ji posily, utvrditi ji a zaníťiti.

I Čechy, na něž dnes nutno patřiti jako na zemi misijní, pokračují v této činnosti. O svatodušních svátcích koná české katolické učitelstvo pout do Staré Boleslavi. Pout, která má zdůrazniti svatováclavskou tradici a pevný cíl katolického učitelstva v krajích, které podlehly náporu nebo zvláznění. I Čechy budou dobyty a získány Kristu. Katolickému učitelstvu záleží, aby mělo podíl na této práci.

A tak naše práce všude nese pečeť duchovnosti a je naší hrdostí, že právě tímto se lišíme od jiných.

Návrh zákona o učitelském vzdělání.

Ministerstvo školství a národní osvěty podává tento návrh zákona o vzdělávání učitelstva národních škol:

Učitelé (učitelky) národních škol vzdělávají se na státních pedagogických akademiích, které zřizuje ministr šk. a n. o. především v sídlech vysokých škol, podle potřeby i v jiných místech. Do pedagogické akademie se přijímají posluchači (posluchačky) od 18 let s vysvědčením dospělosti ze střední školy. Studium trvá 2 semestry. Při pedagogických akademiích se zřídí potřebný počet cvičných škol. Závěrečná zkouška se koná před zkušební komisí

zřízenou při pedagogické akademii. Na základě vysvědčení o této zkoušce může býti posluchač ustanoven učitelským čekatelem na obecných školách. Ke vzdělávání učitelstva pro měšťanské školy, pro mládež úchylnou, pro učitelky ručních prací a vychovatelky mateřských škol se zřídí zvláštní oddělení při pedagogických akademích.

Obsáhlá důvodová zpráva k návrhu dovozuje, že učitelské ústavy trvají již přes 60 let a nemohou dáti kandidátům a kandidátkám vzdělání, které by vyhovovalo dnešním poměrům. Vypočítává všechny snahy po vyšším vzdělání učitelstva za Rakouska, které vyvrcholily v posledních letech (1930, 1931) zřízením tří pokusných pedagogických akademií (Bratislava, Praha, Brno).

V další části podává přehled učitelského vzdělání v cizích státech. Ve Francii jsou tříleté učitelské ústavy. V Belgii jsou učitelské ústavy nyní čtyřleté s přípravkou. Holandsko má pětileté učitelské semináře, Rakousko a Maďarsko pětileté učitelské ústavy. Polsko má pro níže organisované národní školy tříleté pedagogické lyceum, pro výše organisované dvouleté pedagogium, které vyžaduje celé střední školy. V Itálii jsou sedmileté pedagogické ústavy, do nichž jsou přijímáni žáci z 5. třídy obecné školy. Jugoslavie zřídila rovněž pětileté ústavy učitelské. Švédsko má čtyřleté semináře, Anglie dvouleté učitelské koleje. Německo má jediné pedagogické akademie dvouleté.

Proti učitelským ústavům namítá osnova nedostatek přiměřeného předpravného vzdělání. Učitelé se rozhodují pro své povolání ve věku příliš mladém. Vzdělání učitelské se zřízením pedagogických akademií nezdrazí, neboť proti dnešnímu stavu bude jen o rok delší.

Celkem se má zřídit 9 pedagogických akademií (tak, aby se vyhovělo potřebám všech národností ve státě) a důvodová zpráva vypočítává, že by jejich náklad (v předpokladu, že budou umístěny v budovách dosavadních učitelských ústavů) byl 11,200.000 Kč proti 21,716.500 Kč, které se vydávají na 43 státních učitelských ústavů dnes.

Na jedné pedagogické akademii by byli zpravidla dva až tři profesori (pro obecnou pedagogiku a didaktiku, pro dějiny pedagogiky a filosofii, pro psychologii a biologii), 5—6 lektorů (pro kreslení, psaní, hudbu, tělesnou výchovu, ruční práce, vyuč. jazyk, aspoň 10 cvič. učitelů a 1—2 asistenti. Ředitel akademie by byl ustanovován na tři leta mín. šk. a n. o.

V posledním odstavci důvodové zprávy se vyvrací námitka, že by absolventi pedagogické akademie mohli žádati požitky podle služební třídy I. c státních úředníků. Pedagogické akademie nejsou vysoké školy a jejich absolventi by měli tudíž požitky podle učitelského zákona čís. 104/26 jako ostatní učitelé národních škol.

(Vyjádření, které o osnově podal Říšský svaz katol. učitelstva mín. šk. a n. o. přináší toto číslo Věstníku.)

Změny služební pragmatiky. Protistátní hnutt fašistická, komunistická a zejména hakenkreuzlerská asi donutí státní správu k tomu, že bude změněna služební pragmatika veřejných zaměstnanců tak, že bude možno ze služby propustit zaměstnance, který by pracoval proti státu. Taková opatření jsou vždy známkou výjimečných poměrů. Některé učitelské listy dovozují, že není možno někoho trestat pro jeho přesvědčení. Jistě že nikoliv, ale státní správa má na mysli ty, jejichž přesvědčení je nutí k činům neodpovědným, kterými stát trpí a je ohrožován. Zvláště náš stát ve dnešní době má nejen právo, ale i povinnost hájit svých práv, když v našem sousedství se objevuje tolik nebezpečných elementů, které usilují vyvrátit dnešní náš demokratický pořádek. Jestliže na příklad v Německu usiluje stát o to, aby mládež byla vychovávána v duchu státní a národní jednoty, nutno tento příkaz pochopit i u nás a nelze se pozastavovat nad tím, že budou trestáni, kdož by státu škodili. Bude ovšem třeba veliké obezřetnosti úřadů, aby tohoto nařízení se nezneužívalo proti lidem, kteří snad mají jiné názory, kritizují způsobem dovoleným, ale při tom jde jim o rozkvět státu a ná-

roda. Doufáme, že případů suspendování veřejných zaměstnanců z těchto důvodů nebude přece u nás tolik, aby každý jednotlivý nemohl býti náležitě zkoumán.

Učebné osnovy pro školy obecné. Závěrečná porada o učebných osnovách pro školy obecné se konala v ministerstvu školství a národní osvěty dne 16. května. Návrhy, vypracované jednotlivými komisemi, byly schváleny a ministr slíbil, že osnovy budou vyhlášeny včas, aby podle nich mohlo býti vyučováno od začátku příštího školního roku.

Knížky místo školních zpráv. V Hamburku zavedli místo školních zpráv knížky školních zpráv. V této knížce učitel se neomezí na posudek vyjádřený číslicí, nýbrž má možnost podati souhrnnou zprávu o činnosti a celkovém vývoji žáka. Ve zvláštních poznámkách učitel zapíše vlastnosti žákovy, které mají nebo mohou mít vliv na jeho prospěch. Vysvědčení se bude vydávat pouze jednou za rok, a to o velikonočních. Aby rodičové byli zpraveni o nebezpečí propadnutí, musí jim případ takový hlásiti učitel písemně nejdéle do 15. ledna.

Školní oděv. V Sasku zavedli na některých školách zvláštní pracovní oblek pro žáky, který se velmi dobře osvědčuje. Je to pochopitelné. Jenže finanční situace na našich školách je dnes namnoze taková, že se zápasí těžce i jen o to, aby žáci nosili povinně přezůvky.

Nejtěžší předmět.

Vojtěch Hlaváčka.

V 17. čísle „Věstníku“ označil kol. Krejčíř za nejtěžší předmět sloh. Myslím, že měl pravdu, třebaže ne stoprocentní. Nezná se slohem spočívaly hlavně v tom, že nebylo jednotného názoru, má-li se slohu učit či má-li být pouze projevem individuality žákovy. Nebudeme snad daleko od pravdy, nedáme-li za pravdu ani

prvému ani druhému. Praxe nejen školní nás přesvědčuje, že slohu, totiž hladkému, pěknému vyjadřování nebyla dosud věnována náležitá péče, poněvadž při ústním projevu učitel nanejvýš opravoval gramatické chyby. A ponechat žáka libovolně, samostatně tvořit, bez zásahu učitelova, je přímo absurdní. Jak může tvořit, nemá-li dostatečné zásoby slovní a zejména má-li psát na témata, jejichž vhodnost je hodně problematická.

Uvědomme si, co vlastně s l o h e m rozumíme a jak si jej dnes představujeme! Především sloh je dvojí: mluvený a psaný, to jest h l a d k é a p ě k n é, třebaže je d n o d u c h é vyjadřování, a na týchž zásadách založený i písemný projev žákův. Mluvení ve škole budiž věnována pečlivá pozornost ve všech předmětech; zvláště lze pěkné vyjadřování cvičiti při č t e n í, s nímž je tak praktický spojena hodina slohu. Žáci čtou pro sebe, vypisují si pěkné obraty slovní i celé věty, jež je zaujaly jednak obsahem, jednak formou. Po skončeném čtení zhustí písemně obsah článku v několika větách, načež následuje reprodukce na stupni před tvářící třídy. Lístek s napsaným obsahem článku má dodávati žákovi jako řečníku pouze jistoty, aniž je mu skutečnou pomůckou. Ostatní posluchači pak kritisují nejen obsah, ale především formu, vytýkajíce úryvkovitou, nesouvislou řeč, časté opakování stejných slov, přílišné a zbytečné užívání spojek, dlouhé, šroubované věty, otrocké se vázání na knihu a pod. A tyto chvíle mluveného slohu mají pro žakovské vyjadřování ohromnou cenu. Snad někdo namítne, že i dřívější vyučování kladlo důraz na výklad článků; avšak dělo-li se tak bezprostředně po přečtení a ovšem i bez žakovské kritiky, věnoval žák hlavní pozornost obsahu, aniž dbal formy.

A tak jsme vlastně u nejcennější přípravy, chcete-li výuky, pro p í s e m n ý sloh. Zvykne-li si žák ústně vyjadřovati své myšlenky sice prostě, ale pěkně, nepůsobí mu potíží ani písemná práce. A z našich úloh zmizí ony květnaté fráze (à la královna Zima ujala se vlády), které jsou nedětské a duchu dnešní doby úplně cizí. Vždyť krása řeči nespočívá v mnohdy strojené květnatosti, ale v uhlazené jednoduchosti.

Ještě je potřebí několika slov k druhému problému slohového vyučování, totiž k t é m a t ů m, jež mnohdy samy o sobě bývají z polovice příčinou neúspěchu. Pryč s abstraktními tématy, na příklad úvahami a pod., které jsou dětské mentalitě těch let nesmírně daleko! Dávejme témata pouze k o n k r e t n í, předem připravená, ovšem tak, aby žák netušil, že vlastně sbírá látku pro svůj slohový úkol. Zaveďme žáky na příklad na nádraží, prohlédněme je, pozorujme život při příjezdech a odjezdech vlaků — a ve škole je požádejme, aby nám svá pozorování napsali! Myslím, že tu nebude zbytečného a planého povídání, a i po stránce formální, totiž slohové, budou úkoly vyhovovat, vždyť k tomu je žák stále veden.

Při těchto písemných projevech uplatňuje se rozhodně i žakova individualita. Práce jde hbitě (je o čem psát), je radostná, neboť je poháněna snahou vyjádřit se co nejpěkněji jako při ústním projevu. A což je nejdůležitější, probouzíme v žákovi „mysl pro správnost,

věcnost a čistotu", jak žádají nové osnovy. Jasné, pěkné, uhlazené, ale jednoduché vyjadřování je cílem slohového vyučování.

A tak, myslím, ztratí i sloh mnohé ze svých obtíží.

Vyjádření

Říšského Svazu katolického učitelstva československého k osnově vládního návrhu zákona o vzdělání učitelstva národních škol, které bylo zasláno ministerstvu školství a národní osvěty.

1. Navrhovaný způsob učitelského vzdělání nezdá se býti vhodný. Jestli se dosavadnímu způsobu učitelského vzdělání vytýká nedostatečnost vzdělání všeobecného, pak se navrhovanou úpravou nedostane učitelstvu potřebného vzdělání odborného, což může národnímu školství způsobiti daleko větší škody, než dosavadní způsob vzdělání. Nelze přece nabýti důkladného odborného vzdělání v době 7 měsíců studia, a tolik opravdu zbude z těch navrhovaných dvou semestrů, když odečteme měsíc na orientaci, měsíc na prázdniny ve školním roce a měsíc na zkouškovou nervosu. K dosažení aspoň poněkud solidního vzdělání pedagogického je nezbytně potřebí aspoň čtyř semestrů.

2. Pro praktický výcvik jsou cvičné školy zařízení vhodné, ale myslíme, že na pouhých 9 zamýšlených akademiích byl by počet kandidátů učitelství tak velký, že by bylo obtížno poskytnouti všem náležitou přípravu pro školní praxi.

3. Zdá se nám, že se přeceňuje význam filosofie nebo jejích dějin pro učitele a jeho praxi. Stejně za nevhodné pokládáme spojení psychologie s biologií, poněvadž to může vésti k týmž vadám ve školství a ve školské výchově, které si Amerika právě uvědomuje.

4. To, co důvodová zpráva pokládá za přednost pedagogických akademií, že totiž umožňují přestup na vysokou školu, považujeme za jejich vadu. Domníváme se, že tím bude národní školství zbavováno nejschopnějších šil.

5. Za tohoto stavu věcí pokládáme za nejvhodnější reformu učitelských ústavů, na jejichž jméně netrváme. Mohou-li míti jiné ústavy, které přijímají žáky z měšťanských škol a z nižších středních škol název akademie, není důvodu, proč by měl býti odpírán učitelským ústavům. Domníváme se, že rozšířením studia na učitelských ústavech o jeden rok může se jak zvýšiti vzdělání všeobecné, tak i prohloubiti vzdělání odborné.

6. Pro reformu učitelských ústavů mluví mimo jiné i souvislost, která si při tomto způsobu vzdělávání uchovává mezi vzděláním poskytovaným školami národními a učitelskými ústavy a také setrváním v prostředí, v němž může nerušeně růsti osobnost příštího učitele, jejíž řádná výchova má daleko větší význam než vzdělání.

7. Konečně nelze nepřiznati, že přes všechno ujišťování důvodové zprávy není doba pro tuto reformu vhodná. Úspory, pokud se týká personálních nákladů pedagogických akademií, jsou problematické.

8. Nemůžeme souhlasiti s názorem důvodové zprávy, že učitelstvo

národních škol nemůže žádati úpravy požitků podle stupnice I. c zákona č. 103/26, protože jeho požitky byly upraveny zákonem č. 104/26, a v zákonu nikde se nepraví, že by pedagogické akademie byly vysokými školami. Bylo by nespravedlivé, kdyby týž zaměstnavatel při stejných požadavcích, které klade na své zaměstnance, chtěl jim dávat odměnu nestejnou. Či snad pokládá navrhovatel povolání učitelské za méně namáhavé a odpovědné než práci kancelářskou?

9. Pokládáme za nedostatek návrhu, že nepřipouští možnosti zřizování pedagogických akademií soukromých, což je samozřejmým důsledkem demokratické státní formy.

V celku bylo by nám možno s návrhem souhlasiti, kdyby:

a) bylo možno opřít odborné vzdělání o jinak upravenou střední školu,

b) kdyby byly pedagogické akademie dvouleté,

c) kdyby jich bylo zřízeno více, než jak se navrhuje,

d) kdyby byly příznivější hospodářské poměry státu.

Ale i při tom jsme si vědomi, že i pak zajistila by se spíše výuka učitelského dorostu, nežli jeho výchova. A na tuto je třeba klásti důraz největší. A tuto zabezpečily by lépe reformované ústavy než navrhované pedagogické akademie.

Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze.

Karel Žamberský,
tajemník.

Ant. Novák,
místopředseda.

Josef Vičánek,
předseda.

Stará Boleslav.

11. prosinec 1932. Malý sál Lidového domu v Nové Pace — první členská schůze podkrkonošského odboru katolického učitelstva. Několik duší hledajících cesty, v jichž ohnisku je Bůh. Mluví se o směru činnosti odboru. Nejen zde zakřiveného a dusného ovzduší učitelských schůzí, ale družnost, pohoda a jednota lidí, v jejichž srdcích přebývá mír. Volné návrhy. Zvedá se kursistka kol. H. a vyslovuje návrh, aby odbor ukončil školní rok poutí do Staré Boleslavi. Tato myšlenka vytrysknuvší z hluboké víry a tužby po rozpětí duše stala se přáním všech.

5. červen, na který stanovena pout katolického učitelstva z Podkrkonoší k mučeníšti svatého Václava, se přibližuje.

V době zdviženého příboje nevěry, kdy temná spleť bludných myšlenek zahluje duše a tříští lidstvo tisíci směry, v časech dávajících přednost viditelnému před nadpřirozenem, jež jedině může naplnit lidské duše, ve dnech, v nichž nenávist ke Kristu je slávou a zásluhou, učitelé přimknuvší se k jednotě Církve chtějí býti katolíky opravdovými a celými, touží jíti k tomu, jenž je Cesta, Pravda a Život. Nechtějí býti katolíky povrchními, prázdnými, ale snaží se otevřítí srdce Kristu. Proto z Podkrkonoší, kraje zaníceného sektářstvím a zmítaného nenávistí odpadlictví, z okresů vykazujících nejvíce bezvěrců z celého státu, putují na místa posvěcená smrtí světce.

Konají pout. Není to zájezd ani výlet ani cesta. Nestydí se za pravé názvy věcí; je to pout k Panně Marii staroboleslavské. V době schůzí, manifestací a táborů jdou na poutní místo, neboť nelze čekat od lidí to, čeho dárce je Bůh. Modlitba místo resoluce; jdou sepnout ruce místo zdvihnout je k hlasování, jdou odpouštět místo nenávidět, sklonit se v Bohu místo debatovat. Snad vzbudí posměch tato pout a její cíl. Nechť. Otevřme misál a čtěme: „A budete v nenávisti u všech pro jméno mé; kdo však vytrvá až do konce, ten spasen bude.“ (Mat. 10, 22.) Dvoji účel má tato cesta, dvoji úmysl doprovází katolické učitelstvo do Staré Boleslavi; děkovat a prosit. Děkovat Bohu za to, že mohou žít životem srdce, jímž je náboženství, že smějí trvat v Kristu, že dostává se jim milosti, že mohou být vychovateli, vůdci duší. Prosit o požehnání pro svou práci a své třídy, o milost pevné a stálé víry, o dar snášet příkoří a urážky, o dar odpouštět.

Hlavní pak cíl: modlitba za ty, kdož jsou mimo ně a proti nim, kteří spílají a pomlouvají popírajíce Boha, kteří nenávidí odtrhnuvše se od středu pravdy, kteří neznají křesťanství, považující je za přežitek minulosti, kteří tonou v beznaději pochyb. Je třeba modlit se za bratry nepřítomné, za své kolegy; spojit modlitby v útes, který by se stal mostem duší. Snad nepřijmou ti, kteří tak rádi se nazývají pokrokovými, těchto modliteb; přijme je ale Bůh.

5. červen 1933.

Na shledanou ve Staré Boleslavi!

P.

O d b ě r a t e l ů m V ě s t n í k u. Minulé číslo Věstníku přineslo přílohu o Balbínovi. Příloha je za 2 Kč. Neopomeňte ihned tento peníz zaslati složným lístkem, který byl do minulého čísla vložen. Dlužícím za Věstník jsou vloženy složní lístky do tohoto čísla. Zaplatte obratem! Neubíjejte jediný list katolického učitelstva liknavostí v placení!

PRAKTICKÝ UČITEL

Výchova k samostatnosti a dobrovolné kázní. Provésti možno dobře v hodinách tělesné výchovy, zvláště na vycházkách. Žactvo rozděleno je na skupinky po 6—8, jež mají v čele vůdce. V této funkci vystřídají se všichni žáci. Každá skupina pracuje samostatně, jen v čas potřeby se spojují ke zdolání větších úkolů, podle uvážení vedoucího. Vůdce sami pečují o pořádek ve svých skupinkách, určují rychlost pochodu a rozdělují práce členům. (Na př. některý má vyhledat určitou rostlinku, jiný nese knihy, jde

se vzkazem a pod.) Skupinka má vždy své poslání, vyhledatí vhodné místo k odpočinku, naléztí prameny potůčku, zjistit, kam vede cesta, odkud vychází kout, vyhledatí místo pěkného rozhledu a j. Po provedení je debata o výsledku i provádění. Každý účastník má právo kritizovat a napadený svůj postup hájit. Celá věc však předpokládá znalost terénu učitelem a i když učitel skupinku ztratí na chvíli z dohledu, musí býti stále nablízku. Smluvené signály paží neb píšťalkou, po případě poslové usnadní okamžité spo-

jení. Vzkazy, výsledky pozorování, i popis cesty zpracují se jako slohová cvičení, zvláště vhodná pro cvičení v jasném a přesném vyjadřování. Žáci naučí se samostatně vystupovati, podvoliti se vůli jiného, byť by to byl druh.

Kreslení štětcem. Barvy mají ve školním kreslení dosud své místo. Chceme-li docíliti dobrých výsledků v tomto oboru kreslení, je nutno, aby žáci znali barvy a aby dobře ovládali štětec. S technickými cviky začínáme od středního stupně, na tenký kreslici nebo balicí papír, každý rok 4—5 listů. Ukázky najdeme v Krátkého „Postupu kreslení“ a v Halaburtově „Škole kreslení“, i v jiných dílech. Předlohy ovšem jsou pouze vodítkem pro učitele.

Postup můžeme zvoliti tento: Ve 4. škol. roce barevné skvrny otiskováním štětce. Základní barvy. Skvrny seskupujeme do pásů, do elipsy, kruhu. Papír nelinkujeme, žáci se učí ovládati plochu nákresny a umístit na ni kresbu. — V 5. šk. roce cvičíme tahy svislé, vodorovné, šikmé, oblouky, vlnovky, elipsu, kružnici (opět bez sítě). Barvy základní a podvojně (oranžová, zelená, fialová), míchání za sucha. Barevný kruh. Smývání barev. Pokládání větších ploch (štětec řádně namočiti; pokládati vodorovně, rychle, aby barva nezasychala). Jednoduché tvary listů, květin, rostlin, houby, vůbec předměty podle skutečnosti. — V 6.—8. šk. roce míchání barev za sucha i za mokra, tónování, smývání, střikání. Harmonické ladění. Barvy šedé, hnědé, černé. Procvičujeme slzičky, oblouky, tvary listů atd. a případně seskupujeme do měrických obrazců. Ve vyšších školních rocích žáci pracují samostatně — učitel vede. Důkladné ovládání štětce je předpokladem při dalším kreslení podle skutečnosti, které je osou kreslení na vyšším stupni. Barvy jsou nejčistší v práscích. Rozděláme je vodou s dextrimem. Pohodlnější a lacinější jsou barvy v knoflicích. Temperové v tubách zasychají. Nejlepší školní barvy vyrábí Štolovský v Praze. Jsou dražší, ale čisté, neusazují se a nedělají na papíře mázů. Nechytá-li barva na kresliče, je mastný buď papír nebo barva nebo štětec. Kápneme do barvy trochu volské žluči, která se smísí s vodou a mastnotu pohltí. Při kreslení mějme ruku co nejméně opřenu o lavici. Japonci na př. kreslí neopřenou rukou,

proto jejich kresby jsou tak dokonalé.

Š t ě t e c po použití vymáchatí v čisté vodě. Nejlepší (ale drahé) jsou štětce vydří. Odstříkneme-li ze štětce vodu, musí štětec utvořiti špičku. K nejjemnějším kresbám se užívá malých slučích pírek (t. zv. grandle), které se tvarem podobají japonským štětcům.

Jaro Šk.

ORGANISAČNÍ ZPRÁVY

Valná hromada Zemského spolku katolického učitelstva v Čechách koná se ve svatodušní pondělí 5. června ve Staré Boleslavi. Bližší program v denních listech. Téhož dne se koná ve Staré Boleslavi i schůzka absolventů učitelského ústavu ve Svatém Janě za účasti profesorů a býv. ředitele Lhotského.

Krajiňským odborům katolického učitelstva v zemi moravskoslezské. 1. Odbory se upozorňují, že je třeba, aby hlásily každého nového člena zemskému spolku, který teprve jej za člena přijme. Člen odboru, který nebyl přijat zemským spolkem, není pravoplatným členem.

2. Do odborů, které výbor požádá, přijede na členskou schůzi člen výboru spolku a podá referát.

3. Odbory se vybízejí, aby si všimly výzvy zemského spolku k napsání učebnic dějepisu a učinily tuto věc předmětem jednání nejbližší schůze.

4. Odbory se upozorňují na učitelskou pout do Říma, na prázdninový kurs a na učitelské exercície a žádají se o propagaci těchto podniků.

5. Odbory nechť zašlou do 8 dnů jednatele zemského spolku datum a číslo výnosu zemského úřadu, kterým byly schváleny jejich stanovy.

Z vyškovského odboru. Minulá schůze se konala v novém Lidovém domě v Letonicích, který zůstane trvalým svědkem a vzácným pomníkem svorné a obětavé práce členů našeho odboru. Přednášel předseda o vyučování slohu. Zdařilé schůze účastnil se také místní p. farář, konsist. rada Chvátal.

Příští schůze koná se ve Slavkově 11. června o 9. hodině dopol. v klášteře. Přednáší se o moderních směrech metodických.

K.

Schůze výboru zem. spolku moravskoslezského se konala 14. května 1933. Řídil předseda odb. uč. a poslanec Vičánek. Přítomni: Krejčíř, Reček, Žamberský, Švidrnoch, Bartysová, Procházková, Hanzelka, Hlaváčka. Omluvení Kuncek a Spáčil. Předseda informoval o návrhu zákona o učitel. vzdělání i o vyjádření, které v té věci podal mšano Říšský svaz katol. učít. Vyřizeny organizační záležitosti a stanovení referenti pro věci organizační, pedagogické. Pokladník oznamuje, že podle rozhodnutí poslední schůze výboru upsal spolek na půjčku práce 5.000 Kč. Podle rozhodnutí valné hromady bylo převedeno ze spolkového jmění 20.000 Kč na podpůrnou jistinu a byl schválen podpůrný řád (viz v sociální hlídce). Stanoveno, aby spolek konal vlastní pout do Říma, a to v první dekádě července. Poutní komitě tvoří Hanzelka, Bartysová, Hlaváčka. Projednány exercicie na Velehradě koncem srpna.

Z uher.-hradištského odboru. Odbor konal svou měsíční schůzi 14. dubna. Tentokráte zabýval se náš duch. rádce dp. rektor dr. Habeš názory Masarykovými na náboženství. Písmo sv. a osobnost P. Ježíše, tlumočenými nedávno ve feuil. „Lidových novin“ Hovory s T. G. Masarykem. Názory tam uveřejněné můžeme „oběma rukama podepsat“ až na menší výjimky, které týkají se doby napsání evangelií, jež napsána byla před smrtí sv. Pavla, ne až po pádu Jerusalema. Nato p. dr. M. Skácel zabýval se některými kapitolami z manželského práva. Zmínil se zvláště o zasnoubení a majetkovém právu. Přednášku doplnil příklady z praxe. Končil, že dobré je znáti manželské právo, ale nikomu nepřeje, aby se ho musil v jakémkoliv případě dovolávat. Posluchači jsou vděční panu doktorovi za poučení. Příští schůze, 11. června, koná se, jak je již dobrou tradicí, v Napajedlích. Na shledanou

tam naposled a na rozloučenou před prázdninami.

Odbor boskovský konal v neděli 30. dubna valnou schůzi v Boskovících za velmi pěkné účasti členů i hostů z řad profesorstva tamního gymnasia.

Schůzi zahájil místo nemocného kol. předsedy Slámy, který leží v zem. nemocnici v Brně a jemuž přítomní poslali srdečnou vzpomínku, jednatel a podal zprávu o činnosti odboru jak za uplynulé správní období, tak k informaci pp. hostů stručně o celém vývoji odboru od jeho začátků v r. 1921. Zdůraznil zejména stálou snahu o širší činnost kulturní, jež se projevovala veř, podniky hudebními, přednáškami, exkursemi a iniciativou v navazování styků s ostatní katol. inteligencí. Tato otázka kulturní spolupráce stala se pak předmětem rozpravy se strany přítomných pp. profesorů, kteří i pro budoucnost svoji činnost ochotně přislíbili a jako první podnik toho druhu navrhli uspořádati přednášky p. dra A. Fuchse v nejbližší době v Boskovících. Pro prázdniny smluvena opět společná exkurse a doporučena účast na 4. kursu v Báňské Bystrici. Po sdělení o finančním hospodářství odboru provedeny volby výboru. Zvolení jednomyslně dosavadní funkcionáři. Poděkováním členům i pp. profesorům, zejména p. dr. Vlad. Macourkovi, který odejde po prázdninách na nové působiště, ukončil jednatel schůzi.

Hranický odbor koná schůzi 11. června v neděli v Lipníku n. B. v Lidovém domě o 9. hod. ráno. Referuje odborný učitel František Hanzelka z Hodslavic.

Do Podkrkonoší. V Protiklerikální hlídce „Českého učitele“ ze 4. května t. r. je upozorňováno pokrokové učitelstvo okresu novopackého a okolních na Podkrkonošský odbor katol. učitelstva. Několik poznámek k tomu: Předně: Děkujeme za slušný tón zprávy — v Protiklerikální hlídce je zjevem opravdu vzácným. Děkujeme za upozornění, neboť i my se domníváme, že nastane třídění duchů a nechť tedy se ví, že v kraji s relativně největším počtem bezvěrců v ČSR našlo se několik odhodlaných, přímých a opravdových učitelů-katolíků, kteří 23. X. 1932 založili spolek, mající dnes 33 členy.

Za druhé: Dovolujeme si opravit mylné informace: Tedy: Podkrkonošský odbor katol. učitel. nebyl a není

složkou lidové strany. Učitelské organizace při stranách mají nár. soc., soc. demokraté a snad i jiné. Odbor není ani předvojem, ani složkou; nezahrnuje straníky, nýbrž charaktery. Za třetí: Proč voláte početné organizace pokrokové „dohromady a na stráž“? Nač toto halali?

Hledáte slávu v rozprášení hrstky věřících? Mají jít ti, kteří nevyrvali z prsou Krista, do katakomb? Což všim můžeme být, jen ne katolíky? Svobodu svědomí hlásáte? Není „černé reakce“. Marné ji u nás hledáte. — Tedy jednou provždy prohlašujeme: Podkrkonošský odbor katol. učitelstva vznikl sdružením lidí stejného názoru světového, snažících se být katolíky srdcem, duchem i činem. Problém náboženský je pro nás problémem života. Chceme být katolíky cele, úplně; chceme své náboženství znát. Nesledujeme jiných cílů. Přejeme si, aby naše jednání shodovalo se se světem naší duše. Stavíme se proto odděleně, budujeme na hlubší základně, již v době chaosu, změtí, lichých kultů a přelévajícího se nihilismu názorového a z něho pramenícího mravního je pravý křesťanský řád. Nevyhledáváme sporů, zavrhujece nenávist jako vše, co je daleko od Boha. Chceme být na svých místech v povolání i národním životě.

Za čtvrté: Souhlasíme, že není důstojno čestného člověka, aby „seděl na dvou židlich“. Proto vybízíme ty, kteří poznali hlubinné nedostatky dneška, kteří se chtějí zbavit prostředností, kteří touží naplnit život duchovnem, kteří mají s dostatek odvahy, kteří netrpí duševním malomocenstvím, jímž je náboženská lhostejnost, aby se rozhodli, zavrhlí dvojí tvář a přihlásili se do Podkrkonošského odboru katol. učitelstva v Nové Pace.

P.

Předseda Říš. svazu katol. učitelstva odb. uč. a poslanec Vičánek domáhal se znova započtení aktivní vojenské služby učitelům-vojákům. — Spolu s jinými poslanci lidové strany podal předseda interpelaci ministru školství a nár. osvěty o našich školních učebnicích. V obsáhlé interpelaci jsou uvedeny příklady protikatolické tendence v našich učebnicích dějepisu a jazyka vyučovacího, jak byly ve Věstníku nedávno uveřejněny. Ministr školství je tázán, zda je ochoten učiniti opatření, aby citovaná místa byla z učebnic vymýcena a učebnice i za ú-

časti katolických pedagogů zrevidovány a upraveny tak, aby zmizela protikatolická tendence. — Lidoví poslanci podali také interpelaci ministru škol. a nár. osvěty o postupu inspektora Votavy (Brno-venkov), který rozeslal všem školám oběžníky a žádal urychlené svolání mimořádných učitelských konferencí o tom, zda má být modlitba před a po vyučování.

Hlučinský kraj. odbor katol. učitelstva konal dne 13. května 1933 členskou schůzi. Účast pro liknavost mnohých členů ještě slabá. Z programu: zpráva předsedy, jednatele, pokladníka, zprávy organizační, místní, prázdninový kurs v Báňské Bystrici a učitelské exercicie, které budou letos konány společně pro učitele a učitelky v exercičním domě v Hlučíně od 2. července v 19. hod. do 6. července 6. hod. ráno. Exercitátorem dr. Habáň z Olomouce. Po velmi zdařilých, úspěšných loňských exerciciích vzhůru na letošní! Příhlášky zasílejte: Exercičnímu domu v Hlučíně. Kursové 60 Kč.

Členové odboru upsali hojně podle možnosti na půjčku práce. Příští schůze ve středu, dne 14. června 1933 v 6. hod. večer v hotelu National v Hlučíně. Poslední v tomto školním roce. Dostavte se všichni! Jednatel.

IV. PRÁZDNINOVÝ KURS KATOL. UČITELSTVA V BAŇSKÉ BYSTRICI OD 5. DO 18. SRPNA 1933

Přesný a podrobný program prázdninového kursu bude uveřejněn ve 20. čísle Věstníku.

Výzva! Prosím kolegy a kolegyně, kteří fotografovali na minulých kursech, a ty pak, kteří vůbec fotografovali, aby vzali s sebou aparáty. Ti, kteří vloni zapůjčili své negativy kol. Kunckoví, dostanou je ještě před prázdninami. Jsou uschovány.

Prázdninové adresy oznamte včas!

Z číslic přihlášených. Do 20. května jest všech přihlášených celkem 112, z toho mužů 46, žen 66; přednášejících 22. Počítáme-li se 100 účastníky bude obrát pokladny kursu (příjem a vydá-

ní) 100.000 Kč. Dovedete si jistě představit práci pokladníka kolegy Kudělky, aby uvedl tak ohromný účet v době poměrně krátké do pořádku. Nedivte se proto, když žádá kol. Kudělka zaplacení celého obnosu předem, by nemusil mít v rukou na jednu tolik peněz. Stane-li se, že některý nebude se mocí kurse zúčastnit, ač již celé kursové zaplatil, bude mu obnos 500 Kč po srážce 20 Kč výloh (tedy 480 Kč) vrácen.

Upozornění. Mnozí nechtějí být na kurse celých 14 dní, ale jen několik dní. I ti se mohou přihlásit a mají nárok na 50proc. slevu jízdného do Báňské Bystrice a zpět. Příplatek bude jim zvlášť vypočítán.

Přihlášky končí 15. července. Po této době nebude mocí být přijat nikdo, jen ve výjimečných a zvlášť pozoruhodných případech.

Do kursu se přihlásili do 20. května: 64. Jiřina Reichová, 65. Kr. Zoufalá, 66. Jar. Kudynová, 67. Kášová Fr., 68. Chroboková Fr., 69. Poučová A., 70. Běreš Jul., 71. prof. dr. L. Danišovič, 72. Jos. Kynl, 73. Ant. Kyselák, 74. R. Smejkalová, 75. M. Sobotová, 76. M. Hladíková, 77. M. Kotišová, 78. B. Židek, 79. M. Židková, 80. Ot. Židková, 81. Lud. Ustupská, 82. Leo Latiok, 83. A. Polická, 84. Jos. Kalač, 85. Jos. Kachlik. Další přihlášky se přijímají.

50proc. slevy na drahách. Důležitě! Každý, kdo se chce zúčastnit kursu v Báňské Bystrici, nebo kdo chce kurs jen navštívit, i pp. přednášející, kup si u nádražní pokladny průkazku pro účastníky kursů (státních), opravňující k 50proc. slevě na drahách za 1 Kč. Průkazku vyplňte: napište své jméno, udejte stanici, z níž vyjedete do Báň. Bystrice. Obecní úřad místa, odkud vyjedete (není-li v místě dráha, tedy obecní úřad nejbližší železniční stanice, odkud vyjedete) vám potvrdí průkazku. Podpis držitele průkazky. Přilepte kolek 5 Kč. Na zadní stranu průkazky nalepte svou fotografii,

rozměrů 6krát6 cm. Máte-li jiný úřední průkaz s podobenkou (občanská legitimace, pas cestovní, legitimace na dráhu, nebo fotografii potvrzenou správou školy — totožnost držitele), přeškrtněte místo pro fotografii a napište na místě pro poznámky „prokáži svoji totožnost občanskou legitimací, pasem“, neb pod. Na průkazce jest srozumitelně označeno, co a jak vyplnit. Napište, že jste oprávněni si kupovat jízdenky od 30. července do 25. srpna 1933. Vyplněnou průkazku pošlete do 10. července předsedovi kursů J. Kunckovi, na adresu J. K., Stříbrnice pp. Měrovce n. H. O prázdninách pak na adresu J. K., Olomouc, Wurmova 11. Přiložte 4 Kč ve známkách, aby mohla být průkazka zaslána doporučeně.

PRO A PROTI

Co vše by nemělo být v čítankách? „Měšť. škola“ v posledním čísle naší nepodepsaný referát o čítance pro školy měšťanské, který nám jasně ukazuje, kam by čítanky přivedli učitelé nekatoličtí. Pisatel v „Měšť. škole“ to dává až nestydatě najevo, zrovna šílí, čte-li v čítance slovo Bůh, modlitba, zázrak, ďábel atd. Recensent se rozčiluje nad tím, že v čítance čte, že Bůh vyslyšel modlitbu, že v básni je fakt, jak dítě léčí Krista jitrocelem, že lampička svítí na svaté a na Krista na stěně bílé. Takových výtek je dost a dost. Nemá-li toto být v čítankách, pak tedy chtějí páni z pokrokového tábora odstraňovat ze škol Erbena, Nerudu, neboť jejich díla jsou právě této tendence! Pak musíme vyházet z literatury pro měšť. školy i Wolkeru, neboť ani ten bezvěreckým učitelům nebude dost dobře vonět; jsou u něho místa na příklad, že s Mikulášem je Bůh (v baladě o námořníkovi). Vyházíme tedy z čítanek všecku poesii, pokloníme se jen životnímu suchopáru a lidskému bahnu bez Boha, budeme se vystříhat číst něco o modlitbě, abychom ji nebyli uvedeni na špatnou cestu. Ještě žádné dítě se nepohoršilo tím, že slyšelo o Bohu! A kolik lidí jde vstříc záhubě proto, že jim byl vzat Bůh, modlitba! — Rádi bychom slyšeli konkrétní návrhy, co by si přál pisatel z „Měšť. školy“ místo těch legend, básní atd., které jsou mu solí v očích? Či mají katolické děti respektovat přesvědčení svých učitelů bez vyznání a

jíti s nimi? Tak by to snad pánové chtěli, my však nedáme našim dětem vzít to nejdražší. A proto poesie, legendy atd. v čítankách zůstanou, kdyby se recensenti z „Měšť. školy“ stavěli na hlavu! K.

Agrární učitelé a školské reformy. Učitelstvo, organizované v republikánské straně, pocítilo potřebu ospravedlniti známý projev předsednictva republikánské strany o školských otázkách. Souhlasí s ním a dovozuje, že strana republikánská žádá jen jasná a přesná zákonná ustanovení. Dérerovy návrhy mají mnoho zpátečnických ustanovení a Dérer, poněvadž je sociálním demokratem, není bit, jako by byl bit Hodža. A nakonec se odsuzuje jednání arcibiskupa dra Kašpara a lidové strany, kteří prý vyvolávají kulturní boj. Svatý zákon půdy postavil učitelstvo republikánské strany do těžké situace. Rádo by s ostatními radikalničilo, ale představitelé strany je „hamují“. Tož aspoň toho arcibiskupa hodili na oltář pokroku.

Vzduch natírá na červeno Košátko v ČČOU, když polemizuje s pravdou, ke které jako k vzácné perle se prokousal spoustou duševní mrvy „Český učitel“, jenž napsal, že „porucha dnešní doby je v nedostatku vše zahrnující víry, kterou nazýváme náboženstvím“. Košátko myslí, že tu pomůže a musí pomoci věda. Tato naivita zasluhuje opravdu svrchovaného obdivu. Což má dnešní svět ještě málo věd a učenců? —o—

Do Canossy dovedl inspektora Menšíka Brněnský spolek a přiměl ho k vyjádření, které má tón velmi pokorný, nechceme-li, jej označit slovem plačtivý. —o—

„Nádherně řečeno!“ pomyslí si čtenář smířovacího projevu SUČ, když dojde k místu, kde se praví: „Organizační složky nebudou vykonávat na nikoho morální nátlak v otázce volby základní organizace.“ Tak obdivuhodně je zamaskován jeden z důvodů smířovaček: vzájemné přetahování členstva. Jest si jenom přát, aby tento příští program uvedli naši bojovníci za svobodu svědomí v život na širším poli než je jenom záhon pokrokový. —o—

Ten se zajišťuje! Aby zase nějak neohrozil ten protivný mamon sester-skou lásku pokrokových organizací, žádá SUČ, aby vrcholná organizace neměla hospodářských podniků.

Nový pokus o stranu práce? Pokrokové organizace učitelské provádějí dotazníkovou akci o politické práci a příslušnosti učitelstva k politickým stranám. Zdá se, že se má buditi v učitelstvu snaha po samostatné politické straně gázistů, kterou byla svého času neslavně zaniklá strana práce. Nu ovšem, politické poměry jsou u nás tak zkomplikovány, že by nová strana ani už více rozruchu nezpůsobila. Na druhé straně však tato akce ilustruje velmi charakteristicky politickou bezradnost jedné části učitelstva.

SOCIÁLNÍ HLÍDKA

Podpůrný řád Zem. spolku moravskoslezského. 1. Podle tohoto řádu udílejí se příspěvky z podpůrné jistiny Spolku katol. učitel. v zemi moravskoslezské, zřízené valnou hromadou 29. prosince 1932.

2. Příspěvky udílí výbor Spolku katol. učitel. Rozhoduje o něm nadpoloviční většina členů.

3. Jistina 20.000 Kč musí zůstatí nedotčena, příspěvky udílejí se jen z úroku neb z částek, o něž jistina vzrostla.

4. Příspěvky udílejí se 1. vdovám, 2. sirotkům, 3. zestárým rodičům po zemřelých činných členech Spolku katol. učitel. na jejich vlastní žádost.

5. Příspěvek může býti udělen osobám uvedeným v par. 4 i bez jejich žádosti na návrh některého člena výboru. V tomto případě je třeba, aby pro udělení příspěvku hlasovalo dvě třetiny členů výboru.

6. Výbor před rozhodnutím zkoumá poměry žadatelů a přezkouší jejich údaje. Proto zpravidla jedná o žádosti ve dvou schůzích. V první uloží některému členu výboru, aby podal v druhé schůzi o žádosti zprávu, po níž teprve rozhodne.

7. Povolenou částku poukáže pokladník.

8. Příspěvek jedné a téže osobě neb osobám může býti věnován pouze dvakrát.

9. Na příspěvek není nároku, výbor rozhoduje podle svého svobodného uvážení. Z jeho rozhodnutí není odvolání.

10. Zamítne-li výbor žádost, oznámí to žadatelům bez udání důvodů.

11. O povolených příspěvcích podá výbor stručnou výroční zprávu valné

hromadě, jež je částí zprávy o podpůrné jistně.

12. Výklad tohoto podpůrného řádu přísluší jedině výboru Zem. spolku moravskoslezského. — Výbor Spolku katol. učitel. v zemi moravskoslezské podá tento návrh ke schválení valné hromadě. Kdo by měl dodatky nebo připomínky k řádu, sděl je kol. Karlu Žamberskému, odb. učitelů v Břeclavi, Čechova 3.

Zvláštní nabídka koupelův Piešťany. Oznamujeme našim členom, že riaditeľstvo kúpeľov v Piešťanoch je ochotné povoliť v tomto roku našim členom na základe normálnych poukázok 20-procentnú sľavu na tarifné ceny bytov tiež v mesiacoch jún, júl, august. Samozrejme platí táto výhoda len v domoch riaditeľstva kúpeľov. Sľava na kúpele činí i naďalej 40 proc. Táto zvláštna nabídka sa nevzťahuje na paušálne ceny liečebných ústavov Pro Patria a Pro Labore, taktiež nie na individuálne paušálne liečby, a platí od 1. júna do 31. augusta 1933. Formuláre poukázok pre známe liečby reumatizmu, dny, ischiasu, ženských nemocí vydáva Zemský spolek katol. učitel. v zemi moravskoslezské (jednatel Fr. Hanzelka, odb. uč., Hodslavice).

ŠKOLSKÉ A PRÁVNÍ ROZHLEDY

Mimoškolní činnost učitelstva. Učitel jest ve škole dosti zaměstnán, chce-li splniti úkol svůj svědomitě. Přesto však jest na něho kladeno tolik práce jiné mimoškolní, která třeba ani se školou nesouvisí. Vínu na tom nese i učitelstvo samo. Jest zvykem, zvláště u mladých učitelů, že přijde-li na svoje první místo, tedy přijme každou funkci, která jest mu nabídnuta. Je tu hlavně strach z šéfa (jak by ne, když to „dobrovolné“ nabídnutí zní v mnohých případech jako rozkaz!), ale i z příčiny jiné. To jsou věci, které učitelstvo přijímá jako dobrovolné (byť i třeba diktované). Jsou však jiné, které jsou příkazovány úředně. Nikdo, kdo nepracoval jako do-

zorčí důvěrník okresní péče o mládež v některé obci, si nedovede představit, co to je za práci. Všechny povinnosti jeho vypočítává vládní nařízení ze dne 14. března 1930, č. 29 Sb. z. a n., kde se mluví o ochraně dětí v cizí péči a dětech nemanželských. V tomto nařízení se přímo mluví o tom, že práci, pokud souvisí s některou událostí toho druhu v obci, má vykonati nejlépe učitel. A té práce není málo. Nestací na ni týdně 3 hodiny. A při tom se ještě mluví o případných trestech, kdyby věc nebyla řádně provedena. Okolnosti s výkonem podobné funkce spojené nejsou vždycky milé (u rodičů dětí nemanželských). Úhrada nákladů a odměna za práci jest potom v § 24 téhož vlád. nař. upravena takto: „Dozor na děti v cizí péči a děti nemanželské vykonávatí jest tak, aby pokud možno nevznikly žádné výdaje.“ Podobných radostných nadělení jest více. Jen si vzpomeňte na sčítání lidu, volby a pod. věci. Na menšinových školách přistupují k těmto jmenovaným ještě povinnosti mnohem těžší a svízelnější. Záchrana českého živlu ve zněmčelém území za každou cenu. Nechceme se vzdalovati práce mezi lidem a pro povznesení všeobecného vzdělání, ale žádáme, aby bylo pamatováno i vyššími úřady, že hlavní práce učitele je ve škole a že učitel, zatížený mimoškolní prací, nestací na práci ve škole. Zejména když po snížení platů učitel není již rozhodně kastou platově nějak povýšenou.

Alois Krejčí.

Žádosti o započtení vojenské prezenční služby do pense. Učitelé-vojáci, kterým dosud nebyla započtena pre-

senční služba vojenská do pense, mohou o její započtení žádati zemskou školní radu. Dá-li k tomu ministerstvo financí svolení, bude jim do pense vojenská presenční služba započtena. V žádosti jest se odvolati na část 3. výnosu ministerstva školství a národ. osvěty ze dne 10. prosince 1927, čís. 147.618—S-3. Přiloží se k žádosti opis kmenového listu, o který požádá u příslušného náhradního vojenského tělesa pro úřední potřebu správa školy a osobní výkaz. I ti učitelé, kteří nebyli ihned po skončení vojenské presenční služby ustanoveni, mohou o započtení žádati. Vypomocní učitelé nemohou takové žádosti posilati, dokud nebudou ustanoveni učitelskými čekateli. Ale mohou podati žádost o započtení u zemské úřadovny Všeobecného pensijního ústavu, u které jsou pojištěni na základě par. 13 zák. ze dne 21. února 1929, č. 26 Sb. z. a n.

Přeložení z příčin služebních. Veškerá přeložení jsou prováděna na základě par. 55 učit. pragmatiky. Učitel může býti přeložen na kterékoliv služební místo svého nebo jiného oboru, které odpovídá jeho schopnosti. Může býti přeložen i na místo s menšími služebními příjmy nebo i z místa vedoucího na místo podřízené. Otázka přeložení jest věcí volného uvážení úřadu a nelze si proti přeložení stěžovati u nejvyššího správního soudu. (Nález n. s. s. ze 24. listopadu 1932 č. 17.986.)

NAŠ HŘBITOV

Za kol. Jaroslavem Slámou. V pátek 12. května pohřben byl na hřbitově v Boskovicích kol. Jaroslav Sláma.

Naši členové, kteří v poválečných dobách přicházeli do styku se sekretariátem spolku, tehdy v Brně zřízeným, jistě si dobře vzpomenou na jeho milou tvář a ochotu, s jakou vyřizoval všechny záležitosti a snažil se všem přáním vyhověti.

Ale je jistě málo těch, kteří znali celou jeho hlubokou osobu, jeho krásný, příkladný život. Jest těžko zachytíli několika slovy všechny rysy vzácné povahy, všechny stránky života vpravdě obětavého a obětovaného rodině, škole a katolické myšlence, zejména našemu hnutí učitelskému. Zesnulý byl z těch, jichž jména zůstávají neznáma, ale jejichž práce a osobní oběti pozorované zblízka, vzbuzují obdiv a úctu.

Jeho učitelské působení jest spjato (ač se narodil v Praze a studoval v Příbrami) s okresem boskovským. R. 1906 počíná jeho učitelské putování po horských školách tohoto okresu, odlehlých a obtížných, až r. 1919 se stává říd. učitelem v Oslavě u Macochy. V té době se ujímá organisování katol. učitelstva na okrese. Neznalý poměrů nepochopí nikdy obtíží této práce v té době. A přece se mu podařilo shromáždit kolem sebe, byť ne zvláště početný, lož přece potěšitelný kruh spolupracovníků, jimž byl vždy milým vůdcem a příkladem. Jeho činnost nebyla tím ovšem vyčerpána. Pracuje mezi katol. mládeží, cvičí hudební kroužky, věnuje se řízení kůru, a to vše při starostech o četnou rodinu, již byl nade vše pečlivým otcem. Bylo k tomu potřebí nesmírné síly a nadšení, jež čerpal na pravidelně navštěvovaných duchovních cvičeních na posv. Velehradě. Po přesídlení do Bořitova r. 1924 ujímá se i vedení sekretariátu zem. spolku po kol. Judovi. Dvakrát týdně dojížděl do Brna a pečlivě vyřizoval všechny písemné věci spolkové i osobní intervence u úřadů a porady všem, kdo o ně žádali. — Poslední leta ztrávil zesnulý jako říd. učitel v Újezdě u Čes. Hory. Obtížná komunikace, starosti a v neposlední řadě i jistý stesk z neporozumění způsobily, že široký okruh činnosti se zúžil na pole školní, rodinu a jemu tak milý kraj. odbor, jehož předsedou byl od vzniku odboru až do své smrti. Záludná nemoc, která jej přepadla v únoru t. r. skosila jeho činný život v nejlepším věku 47 let. Smutné týdny, plné bolesti prožil v zem. nemocnici v Brně, odkud byl před smrtí převezen ke své drahé matce do Boskovic, aby tak aspoň v kruhu svých drahých vydechl 10. května svoji duši.

Členové odboru boskovského i někteří ze sousedních okresů zúčastnili se jeho dojemného pohřbu a položili kytici jarních květů na jeho rakev. Smutno bylo v přírodě, smutno v srdcích. Smutno nad osudem mužného života, nad osudem rodiny, smutno nad ztrátou naší. Útěchou jest nám víra, že tak záslužný život nezůstal bez odměny na věčnosti. —a.

MÍSTO, OZNÁMENÍ, RADY

K č e t n ý m d o t a z ů m s d ě l u j e m ě, že časopisy „Občan a

škola" a „Otázky dneška" nejsou podniky ani zemských spolků ani Říšského svazu katolického učitelstva a nepracují v jejích intencích. Jsou to podniky čistě soukromé a vyhověti jejich žádostem o finanční podporu není povinností členskou. Z usnesení valné hromady Říšského svazu katolického učitelstva budou přednášky z prázdninových kursů uveřejňovány nebo vydávány pouze ve „Věstníku katolického učitelstva", který je také jediným orgánem katolického učitelstva.

Abiturienti učít. ústavu ve Sv. Janě pod skalou, ročník 1930, Červenka až Zralý, se sejdou k přátelské besedě dne 5. června ve Staré Boleslavi. Ke schůzce, již se zúčastní msgr. M. Lhotský, se tímto zvou abiturienti jiných ročníků. rh.

Exercície pro učitelky v klášteře sester dominikánek v Olomouci-Řepčíně se konají od 2. do 6. července. (Počátek 2. večer, končí 6. ráno.) Přednáši vdp. dr. S. Brait O. P. Poplatek 60 Kč. Přihlášky račte adresovat: Klášter sester dominikánek, Olomouc-Řepčín.

Učebnice dějepisu. Zemský spolek katol. učít. v zemi moravskoslezské vybízí své členy i jiné k napsání vhodných učebnic dějepisu pro měšťanské školy. Práce, které budou vyhovovati podmínkám, budou odměněny. Informace poskytne redakce Věstníku v Hlondslavicích.

Továrna dobrých výrobků za levnou cenu. Toto označení dala si do štítu firma Temper v Praze, výhradní výrobce populárních kamen a stolokrbů „Fenom" a „Terno", když letošního roku obohatila svůj výrobní program dalšími dobrými výrobky: sporáky na ústřední vytápění bytů, vilek atd., sporáky na stáloužární topení značky „Fenom-Grand" pro byty i pro nejnovější restaurace a universální skříně vany „Pelikán" pro všechny druhy lázní. Nadpis tohoto článku není však pouhým označením firmy Temper: Je jím vyjádřen i její program, vyráběti dobré výrobky za levnou cenu. Přesvědčte se, že to dovede; nezávazný dotaz vás nic nestojí

a obšírné prospekty firmy Temper seznámí vás nejen s osvědčenými „Fenomkami", ale i s jmenovanými hovinami. Věřte, že stojí za seznámení! Při odvolání na tento článek zašle vám firma Temper mimo prospektů i nádherný obraz Vysokých Tater (100 x 20 cm) zdarma. Temper, továrna dobrých výrobků za levnou cenu, Praha II., Václavské nám. č. 33.

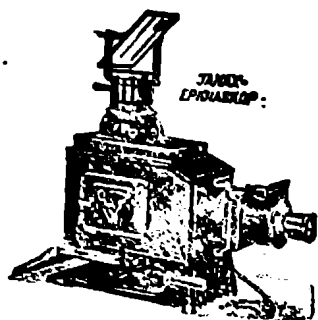
LITERATURA

Chytání ryb na udíci. Napsal Vlastimil Velík. Vydalo Zemědělské knihkupectví A. Neubert v Praze. Tento rybářský rádce, opatřený původními obrázky, je psán velmi populárně. Je doplněn výňatky z osnovy zákona o úpravě říčního rybářství. Dílo je velmi vkusně vypraveno a cena Kč 12.— za výtisk velice mírná. Doporučujeme rybářům!

Májová akademie. Tiskové družstvo v Hradci Králové koná velmi záslužnou práci, vydává-li příručky pro pořádání akademii s mládeží. Je opravdu velmi pracné mnohdy sestavit čísla vhodného programu, zvláště pro mládež. Je také velmi nesnadné sestavit takovou příručku. Naposled vydaná „Májová akademie" znovu dokazuje, že pořadatelé, vedoucí sekret. Jednoty křesť. mládeže na Velehradě, mají velmi šťastnou ruku ve výběru. V máji uctíváme Matku Boží. Již všeobecná úcta k ní žádá, aby pořadatel byl velmi obezřetný. A skutečně, čísla povzbuzují, nenásilně poučují a vedou k dětině úctě P. Marie. Ostatní tvoří doplněk, mající připravit mysl i srdce k radostnému povznesení se k svatě Matce. Kromě toho náladových scén, básní a zpěvů možno kdykoliv při veřejných vystoupeních použít. Brožura za Kč 6.50 u Tisk. družstva v Hradci Králové.

Eduard Talafant: Výchova technická i estetická jako princip práce na škole měšťanské a na vyšším stupni školy obecné. (Náčrtník pro učitele i žáky.) Nakladatel J. V. Mangl v Šumperku na Moravě. Cena 30.— Kč. Uvedené dílo chce zkusit praktické provádění těchto zásad, a to na základě úpravy reformy technické výchovy, která má se stát pevným podkladem celé školní činnosti. Dílko naznačuje postup práce jednak výklady teoretickými a jednak připojenými tabulkami. Na 65 listech je uveden celý program této práce s jistou originalitou a při tom srozumitel-

NOVO JANAX

epidiaskop

Liese gang

skvěle osvědčený a vřele doporučený.

Všestranné použití, vynikající výkon a nízká cena charakterisují tento prvotřídní přístroj. Tři druhy: Na promítací vzdál. do 6, 7 1/2 neb 11 m. Rozpočty a informace nezávazné. Předvádíme

Representace: **Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.**

ně. Každý list znamená uzavřený celek, zájmové středisko, jehož lze jak po stránce obsahové, tak technické využít pro celou řadu námětů a projektů pracovních.

O českém literárním baroku promluvil v přednáškách, pořádaných Filozofickou revuí dne 2. května v Praze, dr. J. Vašica. Významnou řeč podložil množstvím důkazů o mylnosti názoru, že 17. a 18. století bylo neplodnou dobou českého písemnictví. „Temno“ jsou pouze předsudky zaviněné neznalostí, realistickou koncepcí dějin, nepochopením duchové sféry baroka. Verše, recitované pak paní E. Vrchlicovou, ukázaly svěžest, myšlenkovou mohutnost a výrazový půvab poesie jesuitů. Problém barokní slovesné tvorby bude třeba teprve řešit. — Další studie J. Vašicy: „Tři kapitoly o českém lit. baroku“ je otištěna v revui Řád (Praha-Vršovice, Palackého 74).

rh.

Přežehlovací vzory pro ženské ruční práce přináší časopis „Radost hospodyňky“, měsíčník pro ženské ruční práce a bytová zařízení. Jednotlivé číslo stojí pouze Kč 2.50 (roční před-

platné i s pěknou premií Kč 25.—). Lze obdržeti u každého knihkupce a v obchodech ručními pracemi nebo přímo v administraci Praha XII., Lublaňská 35.

Koudelákova knížka Krůpěje byla přijata velmi vřele i českým tiskem vídeňským. Také Poláci budou mít ukázky prací tohoto hanáckého básníka přeloženy. Krůpěje, které lze doporučiti vřele i dospělejším žákům, má na skladě dosud autor Josef Koudelák, učitel v Šenově u Nov. Jičína.

„TEMPER“

továrna dobrých výrobků za levnou cenu.

Výhradní výroba a prodej:

Kamna „Fenom“, železo-samotová, stálozárná. Kamna „Terno“, kachlová, systém „Fenom“. Sporáky „Fenom“, želez. pro domácnost i pro ústřední otop bytů. Sporáky Fenom-Grand, pro restaurace. Vany „Pelikán“, universální, skříňové pro všechny druhy lázní.

Praha II., Václavské nám. 33.
Školám a pp. učitelům cenné výhody.

SUKNA, módní vlněné pánské i dámské látky kupujte u fy **Hezína a sp., Humpolec!**

Vzorky obratem na požádání. Vyjde i ochotně vstříc plateb. podmínkami. odvoláte-li se na Věstník.

Školním výletům do našeho krásného Mor. Krasu

doporučujeme hotel Broušek, přímo u vchodu do světoznámých krápníkových jeskyní Sloupsko-Šošůvských. Dobrá strava a čisté noclehy. Noclehy v odděl. míst. pro 150 dětí. Ceny pro školní výpravy zvláště levné.

Informace obratem

Broušek Alois, hotel Šošůvka-Sloup.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Fr. Hanzelka, odb. uč. v Hodslavicích. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povolena výnosem pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — *Redakce: František Hanzelka, odb. uč. v Hodslavicích, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská.)* Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — *Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.*

Rodinná mzda.

Čas od času ozývají se hlasy, že bude zákonem v nějaké formě omezena možnost, aby oba manželé byli zaměstnáni ve státní službě. Poukazuje se na křiklavé případy, kdy manžel by lehce i bez manželčiny pomoci mohl rodinu uživit.

I nám jsou tyto případy známy a křesťanské stanovisko velí, abychom je nehájili. Ale vedle těchto o j e d i n ě l ý c h případů dvojí mzdy je nám, bohužel, znám také v š e o b e c n ý fakt, že dosud nebyla upravena a uzákoněna zásada rodinné mzdy.

Je s podivem, že v době, která hýří slovem i činem v sociálních otázkách, základní požadavek zdravého rozumu (a tím už ovšem požadavek křesťanský), nenalezl dosud zákonodárce, který by jej realisoval.

V době, která je plna úzkosti o sociální spravedlnost, tento jasný požadavek křesťanské spravedlnosti dosud uskutečněn nebyl.

Jsme ovšem pro to, aby se jednotlivé výjimečné poruchy sociálního řádu uváděly na pravou míru, ale vedle této více negativní práce požadujeme, aby stěžejní zásady křesťanské sociální nauky byly uvedeny v život. Jednou z nich je zásada rodinné mzdy.

Prosíme křesťanské a katolické zákonodárce, aby, jakmile se bude jednat v jakékoliv formě o změny dnešního platového zákona, uplatňovali a přivedli k uplatnění zásadu rodinné mzdy, která jedi-
ně odpovídá zásadám křesťanské spravedlnosti.

Modlitba ve škole.

J. Papica, ústřední tajemník MCM.

Za své praxe a za styku s učitelstvem jsem se již několikrát potkal s touto otázkou, o níž někde není dosti jasno. Jisto jest, že učitelská osoba není podle našich zákonů a výnosů povinna se modlit. Ale některým není jisto, zda jest učitelská osoba povinna se nemodlit.

Co praví o věci zákony a nařízení?

Napřed ústava republiky československé:

§ 121: Svoboda svědomí a vyznání je zaručena.

§ 122: Všichni obyvatelé republiky československé mají ve stejných mezích jako státní občané republiky československé právo vykonávati veřejně i soukromě jakékoli vyznání, náboženství nebo víru, pokud výkon ten není v neshodě s veřejným pořádkem a řádem nebo s dobrými mravy.

§ 123: Nikdo nesmí býti ani přímo ani nepřímo nucen k účasti na jakémkoli náboženském úkonu s výhradou práv plynoucích z moci otcovské nebo poručenské.

§ 124: Všechna náboženská vyznání (a tedy i náboženství vůbec a beznáboženství či bezbožectví — pozn. pis.) jsou si před zákonem rovna.

§ 125: Vykonávati určité náboženské úkony může býti zakázáno, odporují-li veřejnému pořádku nebo veřejné mravnosti.

Paragrafy ústavy RČS jsou jasné; z § 123 je logickým důsledkem, že stejně s výhradou moci otcovské nemůže býti nikdo přímo ani nepřímo nucen k neúčasti na náboženském úkonu.

Dále se věci týkají výnosy mšano (z doby Habrmanovy), a ty mluví takto:

1. Výnos mšano ze 17. února 1919, čís. 20.884: „... škola nesmí nikterak se dotýkati náboženských citů svých příslušníků. Jestliže tedy jedněm přiznává se volnost neúčastniti se náboženských úkonů, nesmí se druhým, kteří své konfesijní přesvědčení dávají najevo, nijak v tom překážeti. Naprostá snášelivost ve věcech náboženských je nutným příkazem jak učitelům, tak žákům...”

2. Výnos mšano z 9. května 1919, čís. 5125: „... Konfesijní modlitby... mimo hodiny náboženského vyučování mohou býti pro žactvo i učitele jen dobrovolné... Škola ani úřady nejsou více oprávněny, aby žactvu a učitelům účast při jakýchkoli úkonech náboženských přikazovaly, stejně však nejsou ani úřední orgány ani učitelé oprávněni, aby v jakékoli formě ji zakazovali nebo v ní jakkoli bránili, pokud není v odporu se školními zákony a řádem školním. Jakýkoli nátlak v tom neb onom směru není naprosto dovolen.”

3. Pramenem nejasností, pochyb a sporů je výnos mšano ze dne 17. srpna 1921, čís. 37.715, o působnosti úřadů školních při vyrovňování sporů mezi školou a občanstvem, týkajících se náboženských úkonů a odznaků ve školách národních. Nehledíme k tomu, že sám výnos je v pravém slova smyslu právním nedochůdkem v tom ohledu, že sám zjišťuje: „... nebylo dosti jasno, komu náleží zastupovati mínění občanstva...” a přece na tuto nejasnost sám neodpovídá; nelze přece pokládati místní školní radu, ustavenou podle politického a nikoliv podle náboženského klíče, za představitelku mínění občanstva. K tomuto bodu máme doklady, že místní školní rada jednala proti přání 90procentní většiny katolického občanstva v otázce svěcení nové školy atd.

Ale v jiném ohledu máme dnes tento nedomyšlený výnos na mysli: Mluví o náboženských úkonech ve školách (k cit. výnosu ze dne 9. května 1919) a o výzdobě školních místností odznaky kon-

fesijními (k výn. ze dne 30. května 1919, čís. 19.757) a zůstává „pečlivé úvaze sborů učitelských, aby u vědomí vlastní odpovědnosti vychovatelské činily na prvním místě opatření ve věcech náboženských úkonů na školách i v otázkách výzdoby místností školních odznaky náboženskými“. A dále se dří, že „usnesení poradní (to jest učitelského sboru) . . . je pro všechny členy sboru závazné (podle par. 147, ř. šk. a vyuč.)“.

Právě tato věta věřícího učitele či učitelku otřese ve vědomí, zda má právo se modliti s dětmi na škole, kde se třeba nikdo jiný nemodlí, a právě tato věta dodává odvahy leckterému oši či řídícímu učiteli, aby modlitbu ve škole katolickému učiteli zakazovali.

Jest učitel povinen poslechnouti zákazu oši či řídícího učitele, nebo jest povinen podříditi se usnesení učitelské konference proti modlitbě?

Podle mého názoru rozhodně ne! Usnesení učitelského sboru nemůže býti závazné co do modlitby, neboť by jednalo proti jasnému ustanovení ústavy RČS a proti výslovnému znění ostatních výnosů mšano, které nebyly posledně citovaným výnosem ani zrušeny, ani vysvětleny, nýbrž suo sensu dokonaleji zašmodrchány v neprospěch náboženského žactva i učitelstva. Kdekoliv by učitelský sbor chtěl svým konferenčním usnesením katolickému učiteli zakazovati modlitbu, podá učitel ihned prohlášení (protest či minoritní votum), protokolované a formulované asi v tomto smyslu: „Na základě par. 121, 122 a 125 ústavy RČS a ve smyslu výnosů mšano, čís. 20.844 ze dne 17. února 1919 a čís. 5125 ze dne 9. května 1919, prohlašuji, že toto usnesení učitelské konference pro svou osobu vůbec nepokládám za závazné a setrvám při své dosavadní praxi modliti se ve škole. Pokládám za velikou nespravedlnost a za projev protináboženské zaujatosti, má-li jednomu učiteli býti dovoleno se nemodliti a druhému, rovněž učiteli, býti zakázáno se modliti.“

Co v případě, že oši nebo správce školy jednotlivcům chtějí modlitbu zakazovati? Žádati, aby zákaz byl dán písemně a proti písemnému zakazu se odvolati.

Nebylo by ovšem ani slušno ani radno jednati přehnaně ostře. Rozhodně bude vždy mluvíti ve prospěch katolického učitele, když své stanovisko vysvětlí a odůvodní: že jest ochoten podle svého slibu poslechnouti všech zákonů a nařízení, ale v tomto případě by nařízení nebo usnesení, omezující primitivní požadavky náboženské svobody, pokládal za ponížení a z úcty ke svému přesvědčení a u vědomí svobodného občana svobodné republiky je povinen odepřít souhlas nebo poslušnost. Kde je potom svoboda přesvědčení pro katolíky, když by se nesměli modlit pro usnesení lidí, kteří se nechtějí modliti na základě svých nároků k svobodě svědomí? Bylo by třeba napřed suspendovat ústavu a řadu výnosů, aby mohlo býti dokázáno, že má někdo právo zakázat modlitbu ve škole. Proti ústavě výnosů nemůže vydávati ani mšano. A ostatně prakse sama ukazuje, že výnos mšano ze dne 17. srpna 1921 je neudržitelný.

Toto jsou poznatky a myšlenky vybudované na základě suché teorie, posílené jen částečně praxí. Jistě by bylo na prospěch a k všeobecnému dobru, kdyby učitelé, kteří mají své zkušenosti o této věci, je laskavě redakci časopisu nebo aspoň autorovi tohoto článku laskavě oznámili.

KALEIDOSKOP

Statistika zaměstnanců, K 30. dubnu byla provedena statistika státních zaměstnanců a učitelstva. V dotaznících se zjišťovalo také zaměstnání manžela nebo manželky. Zdá se, že tohoto sčítání bude použito k tomu, aby byly ze služby školní propuštěny zaměstnankyně, jejichž manžel má takový plat, aby mohl uživit sám rodinu.

Francie prodloužila školní docházku. Ve Francii byla prodloužena docházka školní do dokončeného 14. roku (dosud jen do 13. roku). Školní povinnost začíná 6. rokem. Obcím dáno na vůli, aby upravily vyučovací hodiny a prázdniny, aby se vyhovělo rodičům na venkově, kteří potřebují děti k polní práci. Školní vyučování se však nemá redukovat ročně pod 8 měsíců. Základní poznatky vyučovací se mají probírat v době od 6. do 11. roku, kdy dítě, které vykonalo zkoušku, dostane vysvědčení opravňující k postupu do

vyšších tříd nebo do škol středních a odborných. Děti, které by zkoušky nevykonaly s prospěchem, budou vyučovány ještě rok ve zvláštním kurse. Toto vysvědčení však neopravňuje k ukončení školní docházky, jak se dosud na mnohých místech dělo.

Denní hodina tělesné výchovy. V Německu bude snad zavedena co nejdříve hodina denní tělesné výchovy, protože pokusy, které byly v tom směru konány, ukázaly, že děti, které se věnovaly denně hodině tělocviku, byly zdravější, měly přímé držení těla a zvětšený objem hrudníku.

Tělesné tresty na londýnských školách. Na školách londýnských smí se tělesně trestati jen žák od 7. do 14. roku. Trest provede školní dozorce. Rákoska k trestu je zvláště schválena školní radou a nesmí se trestati rákoskou, která by schválenému vzoru neodpovídala. Rákosky jsou dvě: menší pro hochy mladší 10 let, větší pro hochy nad 10 let. Na ruce nemá dostati žák více než 3 rány, na zadní část těla ne více než 6 ran.

Domácí úkoly.

Alois Krejčí.

Před časem bylo po učitelstvu žádáno, aby se vyjádřilo o tom, zdali se domácí úkoly mají dávat či nikoliv. Mají prý býti upraveny jednotné předpisy o této věci.

Názory jsou však rozmanité. Četl jsem ve Věstníku státního učitelstva názor jednoho mladého kolegy, který je rozhodně proti dávání domácích úkolů. V onom článku řeší věc rychle a radikálně s příkrasou několika silnějších výrazů. Nesouhlasím však. Domácí úkoly nejsou dávány proto, aby se jimi dítě doma učilo, nýbrž proto, aby dítě si látku, kterou se ve škole naučilo, zopakovalo. Opisování úloh na škole obecné, případně měšťanské není tak nebezpeč-

né, protože není zakořeněné, jako je tomu na škole střední. Byla-li látka, z níž je úkol uložen, ve škole řádně probrána, nemusíme se bát toho, že by dítě úkol nepracovalo samo doma. Pro snadnost není důvodu, aby si dítě pomáhalo podvodem. Není možné ovšem ohlížeti se na nepatrné procento žáků absolutně slabých, u nichž se předpokládá, že úlohu nesvedou sami. Ti nás i ve škole trápí a zdržují. Rovněž tak budme tolerantnější v tom, pomáhal-li dítěti někdo doma úkol pracovat. Bývá to se strany rodičů nebo starších sourozenců pouze rada anebo pomoc nepatrná. Tato bývá však obvykle provázena domluvou anebo slovním doprovodem k obsahu úkolu, a tím je vlastně škole pomáháno. Nechci však schvalovat to, aby úkoly pracovali místo žáků buď rodiče anebo sourozenci úplně.

Dávati úkoly každý den není správným. Úkol dáván budiž pouze před prázdným dnem (ve středu a v sobotu) s příkazem, aby byl vypracován ve středu nebo v sobotu. Druhý den je potom k tomu, aby si žáci odpočali. Zvláště je dávati úkoly, když je probírána nová látka. Přirozeně, že za úkol jest počítati i cvičení básně, náčrtky vlastivědné, pozorování s výkladem ve škole, opatření květin, nerostů a pod. Dal-li by se mimo početního nebo mluvnického úkolu ještě nějaký úkol z vyjmenovaných, pak je to ovšem přetěžování žactva. Konečně i učitelstva, poněvadž učitelé náleží kontrole práce a vyzkoušení.

Před vánočními a velikonočními a ostatními delšími svátky dávati úkoly se nedoporučuje, poněvadž nesplní úkol naň kladený. Těchto využijme k účelům výchovným, o nichž promluvíme později.

Poznámka redakce. Je také různý názor na úkoly „přes neděli“. I když určíme, aby úkol byl vypracován v sobotu, nestane se tak vždy a neděle není pak dnem prázdná. Zaslouhuje úvahy tedy i druhý názor, který říká, že v sobotu se úkoly nedávají.

Nový druhý díl Jursovy čítanky.

J. K.

V tomto školním roce bylo po prvé použito na středním stupni obecné školy nového vydání II. dílu trojdílné čítanky ve zpracování Jursa-Sulíkově. Duch čítanky je podstatně změněn. Čítanka je přizpůsobena dnešním zájmům mládeže. Vymizela většina článků Raisových, Němcové a bajek Ezopových. Objevuje se Vrba, Těsnohlídek, Sula, Jensen, E. T. Seton a jiní. Na milost vzat Jirásek.

Děj hlavně v nově zařazených člancích je pln životnosti a hojně dialogy, místy hodně spádné, strhují děti až v nadšení. Třeba článek 1. Rozhovor, 7. Když maminka nebyla doma, 23. Žárovka, 84. Na hradské cestě. (Uvádím jen některé z těch, které jsme ve škole skutečně četli.) Jiné působí barvitými popisy. Mnohé básně dávají možnost, aby děti z plna hrdla vymluvily svůj cit. Třeba Čeští muzikanti, Cvrček. Články jsou provázeny obrazovou výzdobou opravdu uměleckou. Užito hojně prací Alešových, Mánesových, dřevorytů i fotografických reprodukcí.

Žel Bohu, autoři zapomněli, že sestavují čítanku pro děti 4. a 5. školního roku, k tomu povětšinou venkovské a maloměstské. Zásoba slovní není u dětí tak velká a děti nejsou tak zběhlé, aby každé slovo plně vychutnaly. Forma je místy tak těžká, že dá velkou námahu, než se jí děti prokousají. Hojné technické výrazy nutno široce vykládati. V mnohých člancích je potřebí slovo za slovem ve větách vysvětlovati, takže příprava a pak výklad časově je několikrát delší než čtení. Je to úporná práce pro učitele i děti, nežli aspoň trochu si čtené osvojí. Články jsou vesměs dlouhé, musejí se čísti po částech a děti ztrácejí úplně zájem. Vracím se po čase znovu k těm článkům a slabí žáci je čtou jako po prvé. Jejich rozumy jsou ještě na takové věci slabé a zkušenosti nepatrné. Pak čistě místní, až individuální názvy způsobují potíže. Kdo z nás ví, co jsou: trapiče, brčadla, samolity? (Čl. Chlapec z hor.) Nevím také, jak by se tvářil autor článku, kdyby moji kluci po něm chtěli vědět, jak si Vojta z částí, jež jsou jmenovány, udělal jakýsi bicykl. Myslím, že by jej nesložil, kluci se nedají ošidit! Stačilo by v poznámkách za články vysvětliti zvláštní výrazy. Přispělo by to jen k samostatné práci žactva. V článku Začátek a konec mluví se o užovce a na obrázku je zmije. Snad lépe bez obrázku, nežli s chybným.

V článku Pohádka o podzimním listí trochu směšná je poznámka o pokrokovém hastrmanovi. Přílišná chvála pohanství před křesťanstvím v čl. Na hradské cestě a Poplach, i když ji pronáší pohan-
ský kněz, je nemístná. Víme všichni, co znamená pro Slované v českých zemích křesťanství. Zaráží, že autoři neznají jiného tělovýchovného spolku než Sokol. Aspoň tak vyznívají poznámky v článku Starosta Hruban a Žně. Nevhodné jsou také články Zpívavá lípa a Růžový palouček. Ovšem pro katolickou tradici o českých dějinách v čítance místa není. Před tou je ještě stále hrůza, aby se dokumentovalo, že čítanky jsou vždy aspoň o 10 let pozadu za výsledky vědeckého badání.

Celkově autoři vybrali díla dobrých spisovatelů, ne však pro 4. a 5. školní rok, ale pro 2.—3. třídu školy měšťanské.

Resoluce zemského spolku českého o otázkách školských.

O svatodušních svátcích konal valnou hromadu Zemský spolek český ve Staré Boleslavi. Referáty přednesli předseda prof. Ant. Novák, dr. Vošahlík, cvič. učitel Slezáček, odb. uč. R. Hlava. Po podání zpráv byl zvolen nový výbor. Předsedou spolku zvolen opět prof. Ant. Novák.

Valná hromada vydala tuto resoluci:

Katolické učitelstvo české, shromážděné na XV. valné schůzi ve Staré Boleslavi, protestuje proti všem snahám o jakýkoliv státní monopol školský, jak se jeví zejména v osnově o zřizování škol na Slovensku a Podkarpatské Rusi.

Žádá za neztenčené zachování církevních škol katolických na Slo-

vensku a Podkarpatské Rusi, jak co do početního stavu jejich, tak i dosavadního autonomního postavení.

Dále žádá, aby byla zachována, resp. zavedena a v připravovaných osnovách nových zákonů školských normována svoboda zřizování soukromých škol všech typů a stupňů. Jsou-li splněny příslušné podmínky, budiž povolení ústavu učiněno odvislým pouze od splnění těchto podmínek a ústav takto zřízený požívá již podle zákona práva veřejnosti. Za reformní osnovy, vydané ministerstvem (s výjimkou středoškolských), nebere Zemský spolek odpovědnost, protože ministerstvo neuznalo za vhodné naši početnou složku pozvat k projednávání, ač organizace pokrokového učitelstva pozvány byly. Námitka, že jsme odborovou organizací lidové strany, není správná.

Zejména nemůže katol. učitelstvo souhlasit s omezováním práv Církve a stálým útočením na nábožensko-mravní základ školy, jak se to jeví zejména v posledních osnovách min. školství. Žádáme, aby zástupcům církví dostalo se zastoupení v místních školních radách, okresních školních výborech a aby zástupcové títo byli ve věcech svého náboženství nadáni právem veta nebo aspoň minoritního vota.

Znovu a znovu se opakující předvádění závadných filmů nutí nás k požadavku, aby do censurního sboru byl přibrán odborník z kruhů katolických, který by zamezil šíření obrazové pornografie mezi školní mládeží.

Žádáme též, aby při schvalování učebnic a učebních pomůcek bylo respektováno náboženské smýšlení většiny obyvatelstva a z učebnic vymýceno vše, co uráží historickou pravdu a zjevené náboženství. Je nutno provést též revisi zpěvníků, kde dosud zůstalo několik písní s tendencí protikatolickou. Jsme pro zvýšení učitelského vzdělání, ale máme za to, že tohoto cíle se dosáhne spíše reformou dosavadních ústavů než zřizováním tak zv. pedagogických akademií, jejichž zřízení zasáhlo by nutně do struktury středních škol.

Vzhledem k četným případům protináboženské agitace při zápisu ve školách upozorňujeme katolické rodiče, že učitel, fungující při zápisu, nemá ani práva se tázat, zda dítě bude chodit do náboženství, neboť náboženství je povinný předmět a nutno mít za to, že dítě bude chodit do hodin náboženství, ke kterému přísluší. O osvobození z náboženství nutno žádati škol. úřady a jen na vyslovené přání může učitel podat vysvětlení, aniž by nějakým způsobem projevil svůj osobní názor. Upozorňujeme katolické rodiče na tato zákonná usnesení a vybízíme je, aby proti každému porušení zákona se energicky ohradili.

Politické strany, stojící na křesť. názoru světovém, žádáme, aby umožnily volnou konkurenci katol. škol soukromých se státními tím, že by stát přispíval vydržovatelům těchto škol v poměru, kolik dětí chodí do těchto ústavů a je vyňato z nákladů státních.

Pout katolického učitelstva do Říma.

Přípravy k pouti katolického učitelstva do Říma jsou v plném proudu. Vedení pouti se snaží, aby po všech stránkách pout byla co

nejlépe připravena a aby každý účastník pouti měl příležitost načerpati hojných milostí, které Svatý rok poskytuje.

J. E. nejdp. arcibiskup Prečan o naší pouti.

Metropolita moravský J. E. nejdp. arcibiskup olomucký dr. Leopold Prečan schválil naši pout tímto dopisem redaktoru „Věstníku“:

Vážený pane učitelí!

Byl bych velmi rád uvítal mezi moravskoslezskými poutníky do Říma též naše milé katolické učitelstvo. Uznávám však přednesené důvody, pro které by se mnozí páni učitelé nemohli účastniti pouti společné a proto schvalují zvláštní pout Zemského spolku katolického učitelstva v zemi moravskoslezské. Zároveň potvrzují navrženého vdp. kons. radu Ferd. Chýlka duchovním vůdcem této pouti.

Neopomenu také příležitostně doporučiti Vaši pout pozornosti nejdůstojnější apoštolské nunciatury v Praze.

Trvám, vážený pane učitelí,

Váš oddaný

† Leopold, arcibiskup.

Katolické učitelstvo je vděčno ndst. arcipastýři za jeho veliké pochopení, které stále našim podnikům věnuje.

Na četná projevená přání, aby se umožnil účastníkům pouti delší pobyt u moře, sjednalo pořadatelstvo pouti s ředitelstvím Charity pobyt ve vile Charity na ostrově Lussin. Odjezd z Benátek ráno lodí (19. července) na Lussin. Ve vile Charitas společné ubytování v krásných vzdušných pokojích, pětkrát denně vydatná strava za 30 Kč. Není třeba platiti hotově. Každý účastník by dostal lístek, kde by se mu všecka vydání, pense, nápoje, pohlednice atd. zapisovala a zaplatil by ve dvou splátkách po sobě jdoucích až doma. Cesta z Benátek by stála asi 55 lir ve II. a 28 lir ve III. třídě. Cestovní náklad by pak byl pro účastníky se zpáteční cestou přes Pola, Bled, Rosenbach do Přerova nebo do Brna 1655 Kč. Jestliže bude aspoň 15 zájemců, uskuteční se zájezd. Stálá příležitost ke koupání v moři. Využijte tedy této nabídky velmi výhodné a přihlaste se ihned. Do 25. června by bylo třeba míti přihlášky. Pro ty účastníky by ovšem potom odpadla cesta k Wörthersee.

Ke všem přáním účastníků bude brán zřetel. Není však možno ponechávati na poslední chvíli rozhodování o tom, kterou třídou kdo pojede. Každý účastník musí napsati pevně, pro kterou třídu se rozhodl.

Účastníci, kteří by se chtěli někde od výpravy odloučiti, musejí poznamenati v přihlášce, nebo zvláště ihned pořadatelstvu, kde se chtějí odloučiti, aby jim bylo možno propočítati cestovní náklady.

Každý účastník dostane před odjezdem poutní knížku, ve které budou ještě přesné pokyny a přesný program celé pouti. Peníze si změni každý účastník sám podle pokynů v programu, který byl každému účastníku zaslán.

Doba odjezdů od nás a spoje těch, kteří se připojí cestou, budou oznámeny v denním tisku a případně každému účastníku zvláště. Všimněte si tedy zpráv v denních listech katolických.

Přičiňte se, aby tato naše první pout do Říma byla co nejlepší a aby přinesla všem nám hojně užítku a milostí.

Program čtvrtého prázdninového kursu katolického učitelstva čsl. 1933.

5. srpna — sobota:

Sjíždění účastníků.

6. srpna — neděle:

8 hod.: Mše svatá v biskupském chrámě se vzýváním Ducha svatého. Celebrant J. E. nejdůstojnější p. biskup báňskobystrický Marian Blaho. Promluva duchov. vůdce kursu P. Alf. Daňha, CSsR., na téma „Kristus — tvůj ideál“.

9.30 hod.: Ve velkém sále Národního domu slavnostní zahájení IV. prázdninového kursu svatováclavským chorálem a úvodním proslovem předsedy kursů uč. J. Kuncka. Pozdrav protektora kursu J. E. nejdp. biskupa M. Blaho. Pozdravy hostů. Čtení pozdravných příspěvů. Informace. Hymny. Fotografování.

13 hod.: Oběd v Národním domě.

14 hod.: Orientační referát tajemníka Obchodní a průmyslové komory v Báňské Bystrici Václava Wasko.

16.30 hod.: Svačina v Národním domě.

17 hod.: Prohlídka Báňské Bystrice a odborný výklad — prof. Kysely. Lékařská prohlídka kursovním lékařem drem Jul. Kunckem a drem Lad. Nábelkem.

19—19.10 hod.: Adorace. „Ježíši, já vím, žes opuštěn. Jdu k Tobě.“ (P. A. Daňha.)

19.30 hod.: Večeře v Národním domě. Po ní táborový oheň, připravený místní skupinou katolických skautů.

7. srpna — pondělí:

7 hod.: Budiček.

7.30 hod.: Snídaně.

8 hod.: Čtvrthodinka, vedená učitelem J. Kunckem.

8.30 hod.: Mše svatá v klášterní kapli s promluvou redaktora revue „Na hlubinu“ dr. Silv. M. Braita, O. P.: Duchovní život a zdroj činnosti.

9.30—10.45 hod.: Referáty pedagogického semináře — odb. uč. Emilie Vejvodová, prof. dr. Alois Vošahlík, učitel Rudolf Hlava, učitel V. Večeřa, odb. učitel Karel Chvostek a odb. učitel Ant. Krejčíř: Individualisace metod. Moderní proudy vyučovací. Z praxe pro praxi.

10.45—11.15 hod.: Osvěžení.

11.15—12.30 hod.: Pedagogický seminář.

13 hod.: Oběd, odpočinek; příležitost ke koupání a vycházkám.

16 hod.: Svačina.

16.30—18.30 hod.: Pedagogický, literární, přírodovědecký a kreslířský seminář.

19—19.10 hod.: Adorace. — Dr. Silv. M. Braito.

19.30 hod.: Večeře. Po večeři debatní večer s přednáškou dra Silv. M. Braita: Nadpřirozený cíl katolické výchovy.

8., 9. a 10. srpna — úterý, středa, čtvrtek:

Třidenní exkurse do Tater ve třech skupinách podle vytrvalosti.

První skupina: Báňská Bystrica—Červená Skála—Dobšinské jeskyně—Ztratené údolí—Dumbier (2045 m)—Podbrezové—lázně Sliač—Báňská Bystrica—Křižná (1575 m).

Druhá skupina: Báňská Bystrica—Červená Skála—Dobšinské jeskyně—Ztratené údolí—Sliač—Báňská Bystrica—Křižná—Suchý vrch.

Třetí skupina: Báňská Bystrica—Červená Skála—Dobšinské jeskyně—Ztratené údolí—Červená Skála—Báňská Bystrica okolí—celý den v lázních Sliač—Báňská Bystrica—Suchý vrch.

Cesta bude konána drahou, autobusy a pěšky. Podrobnosti budou oznámeny až na kurse. V lázních Sliači sejdou se třetího dne všechny tři skupiny a společně pojedou do Báňskej Bystrice.

11. srpna — pátek:

7 hod.: Budíček.

7.30 hod.: Snídaně.

8 hod.: Čtvrthodinka.

8.30 hod.: Mše svatá s promluvou P. Alf. Daňhy na téma „Milujte nepřátele své!“

9.30—11 hod.: Spisovatel Albert Vyskočil: O autonomii básnického díla.

11—11.15 hod.: Osvěžení.

11.15—12.30 hod.: Seminář literární, pedagogický, přírodovědecký a kreslířský.

13 hod.: Oběd, odpočinek a příležitost ke koupání.

16 hod.: Svačina.

16.30—17.45 hod.: Universitní profesor dr. Aug. Neumann: Politika Vatikánu za světové války.

18—18.30 hod.: Debata k dopolední přednášce Alb. Vyskočila.

19—19.10 hod.: Adorace: „Mé hřichy! Má nedbalost ve víře!“ (P. Daňha.)

19.30 hod.: Večeře a po ní společnost.

12. srpna — sobota:

7 hod.: Budíček.

7.30 hod.: Snídaně.

8 hod.: Čtvrthodinka.

8.30 hod.: Mše svatá s promluvou P. Alf. Daňhy na téma „Otec marnotratného syna“.

9.30—11 hod.: Prof. dr. L. Danišovič: Vybrané kapitoly z historie Slovenska.

11—11.30 hod.: Osvěžení.

11.30—12.30 hod.: Václav Waschko: Hospodářské poměry na Slovensku v rámci národního hospodářství ČSR.

13 hod.: Oběd, odpočinek; příležitost ke koupání a vycházkám.

16 hod.: Svačina.

16.30—18.30 hod.: Debatní přednáška — ústřed. tajem. MCM. J. Papica: Aktuality: a) Misie, unionismus, bezvěří, encykliky, mírové hnutí, b) Otázky školské, jednota, literární život, sebevědomí národní. c) Závěr: Učitel, spoluvůdce doby.

19—19.10 hod.: Adorace: „Nechci znáti jiného než Tebe!“ (P. Daňha.)

19.30 hod.: Večeře a po ní společnost.

13. srpna — neděle:

8.30 hod.: Snídaně.

9 hod.: Mše svatá s promluvou P. Daňhy: „Tvá Kalvárie s Ježíšem“.

10.30—12 hod.: Unív. prof. dr. Dobroslav Orel: Hudební Slovensko. Extenze Komenského university v Bratislavě.

13 hod.: Oběd.

Odpoledne volno. Schůzka přátelská s aktuálními referáty.

16.30 hod.: Svačina.

18—18.10 hod.: Adorace: „Tvé plány v Eucharistii s námi!“ (P. Daňha.)

18.15 hod.: Večeře.

20 hod.: Akademické ve velkém sále Národního domu.

14.—15. srpna — pondělí, úterý:

Zájezd na Privinovvy oslavy do Nitry a účast na sjezdu katolického učitelstva slovenského. Prohlídka okolí Nitry.

16. srpna — středa:

- 7 hod.: Budiček.
7.30 hod.: Snídaně.
8 hod.: Čtvrthodinka.
8.30 hod.: Mše svatá s promluvou P. Alf. Daňhy na téma „Maria, tvá průvodkyně v učitelské činnosti“.
9.30—11 hod.: Prof. dr. Jaroslav Hruban: Jsoucnostní symbolika krásna a umění.
11—11.30 hod.: Osvěžení.
11.30—12.30 hod.: Prof. dr. Met. Habáň, O. P.: Maritain a neotomismus.
13 hod.: Oběd a odpočinek.
14.30—15 hod.: Pokračování přednášky dra Habáně.
15.30—16 hod.: Svačina.
16—17.15 hod.: Albert Vyskočil: O autonomii básnického díla.
17.30—18.30 hod.: Literární, pedagogický, přírodovědecký a kreslířský seminář.
19—19.10 hod.: Adorace s promluvou dra Met. Habáně.
19.30 hod.: Večeře a společnost.

17. srpna — čtvrtek:

- 7 hod.: Budiček.
7.30 hod.: Snídaně.
8 hod.: Čtvrthodinka.
8.30 hod.: Mše sv. s promluvou P. Leop. Rečka.
9.30—11 hod.: Univ. prof. dr. Babor: Vybrané kapitoly ze všeobecné biologie (přednáška s diapositivy).
11—11.30 hod.: Osvěžení.
11.30—12.30 hod.: Semináře.
13 hod.: Oběd a odpočinek.
14.30 hod.: Sv. zpověď.
16.30 hod.: Svačina.
17—18 hod.: Katecheta P. Leopold Reček: Laický učitel náboženství.
19—19.10 hod.: Adorace s promluvou P. Alf. Daňhy: „Bude čas, kdy i já Tebe opustím? Nikdy!“
19.30 hod.: Večeře.

18. srpna — pátek:

- 8 hod.: Mše sv. Celebrant J. E. Marian Blaho, biskup báňskobystrický. Kázání duchovního vůdce P. Alf. Daňhy na téma: „Ježíš a Maria.“ Společné sv. přijímání.
9.30 hod.: Snídaně.
10 hod.: Oficiální zakončení IV. kursu ve velkém sále Národního domu.
13 hod.: Slavnostní oběd.
20 hod.: Přátelský večírek na rozloučenou.

Program přednášek v pedagogickém semináři.

1. Ideové proudy v dnešní pedagogice a naše školské pokusy.
2. Daltonský plán, Winetka, Montessori-ová, její metoda projektů a o pokusu bakovském.
Přednáší odborný učitel Karel Chvostek.
3. Katolické reformní hnutí v cizině.
4. Spolupráce školy s rodinou.
Přednáší odbor. učitelka Em. Vejvodová.
5. Pracovní škola.
6. Pracovní metody v počtech.
Přednáší učitel Večeřa.
7. Výsledky z mé praxe v duchu nových metod (zeměpis a dějepis), přednáší odb. uč. Krejčíř.
8. Výchovný ideál školy moderní a katolické, odb. uč. Em. Vejvodová
9. Současný stav psychologie, odb. uč. Em. Vejvodová.

10. Výchova vůle a citů, prof. dr. K. Závadský.
11. Výchova intelektuálů, prof. dr. J. Drábek.
12. Výchova tělesná, spr. školy J. Kuncek.
13. Křesťanští reformátoři a jejich význam v nynější době, prof. dr. Vošahlik.
14. Foerster — sv. Jan dela Salle, prof. dr. Vošahlik.
15. Newmann—Spalding—Dupanloup—Mercier—Willmann, odborná učít. Vejvodová.
16. Didaktika zeměpisu, prof. dr. L. L. Danišovič.
17. Pedologie, uč. Rud. Hlava.

Program přednášek v semináři přírodovědeckém.

1. Cíl přírodopisného vyučování v nejbližším okolí podle ročního období.
 2. Životní jevy prakticky ukázati na člověku, zvířeti a rostlině.
 3. Láska k přírodě v učiteli — podmínka zdárného vyučování ve škole.
 4. Sbírky, botanická zahrádka, vycházky, deník pozorování.
 5. Vlastní vyučování ve škole.
- Přednáší profesor dr. Karel Závadský.
6. Logistika—aplikace na jednotlivé discipliny přírodních věd a na filosofii, prof. dr. Artur Pavelka.

Program literárního semináře.

Rozlišení krásné prosy a poesie. Rozdíl vědecké a krásné prosy. Styl orální a styl spisovný. Teorie o původu básnického díla. Metoda básnické práce. Intelkt a intuice. Šetření o pravosti básnického díla. Otázka vlivu.

Látka bude probírána na ukázkách vzatých z české literatury novodobé, především ze zjevů základních, a pak z autorů posledních let. Seminární cvičení jest uvedeno pouhým základním heslem, kolem kterého se rozvíjí živý rozhovor, jehož nelze předvídati. Závisí to vlastně na těch, kteří se semináře zúčastní a jaký materiál přinesou. V semináři chce Albert Vyskočil, který seminář vede, probrati prakticky vše, co posud bylo teoreticky uvedeno na kursech v Českém Krumlově a na Svatém Kopečku, jakož i to, co bude probráno se všemi kursisty na IV. kurse, „O autonomii básnického díla“. Přednášející i posluchači minulých kursů postřehli nedostatek trpného naslouchání a následujících debat příliš omezených vyměřeným časem a nadto postrádajících vhodného prostředí, jímž není publikum, u kterého nelze předpokládati tak intensivního zájmu o estetické otázky v písemnictví. Aby však práce v semináři se potkala s očekávaným výsledkem, bude třeba, aby jeho účastníci si připravili otázky, jimiž jsou zneklidňováni, již předem a včas sebrali pokud možno hojný materiál, jehož účelné zpracování bude předmětem našeho semináře.

Program kreslířského semináře.

1. Současné kreslířské praxe.
2. Názorné ukázky z kreslířské praxe na jednotlivých stupních. Přednáší řídící učitel Jos. Kachlík.

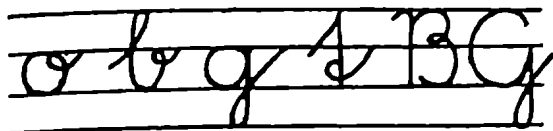
PRAKTICKÝ UČITEL

Sütterlinova metoda a naše písmo. Na německých školách užívá se již téměř po celé desetiletí v psaní metody Sütterlinovy. (Sütterlin byl učitelem v Berlíně, zemřel roku 1917.) Pokusy s novým písmem se osvědčily, takže od roku 1927 se píše Sütterlinovou abecedou na všech německých

školách. Principem Sütterlinova písma je kolmice a kruh. Autor vyšel z předpokladu, že stojaté písmo je přirozenější, hygieničtější, estetičtější a čitelnější, než doposud užívané písmo šikmé, a že dává lepší podmínky k vytvoření osobitého žákova rukopisu. Zavedením kulatých, kruhových tvarů

nabývá písmo širšího výrazu a je čitelnější.

Děti píší perem od 1. školního roku, a to hned celá slova. Proto lze dobře spojit tuto metodu s globální metodou čtení. Cvičí se obě abecedy: německá perem šikmo seříznutým, latinská zvláštním tupým perem s kulatou špičkou. Písmo je jednoduché, bez zbytečných okras a nestínované. Písmena se dají navzájem lehce spojovat. Píše se v sešitech o 4 linkách se stejně širokými mezerami.

Reformní snahy v tomto oboru se uplatňovaly v Německu již dávno před válkou. I u nás nechybělo hlasů pro zjednodušení písma. (Někteří kolegové, hlavně globalisté, zavedli Sütterlinovo písmo do svých tříd a dosáhli dobrých výsledků; tyto pokusy však jsou ojedinělé.) První vážný krok byl učiněn zavedením jednotné abecedy na nižším stupni od příštího školního roku. Nové předepsané tvary, uveřejněné ve Věstníku MŠANO 15. prosince 1932, se Sütterlinovu vzoru dosti přiblížily. Jaro Šk.

Některé reformy v jazyce vyučovacím. Pro informaci čtenářům Věstníků, kteří nemohou shlédnouti některou reformní školu a přesvědčiti se o práci v nich z autopsie, načrtnu schéma postupu při čtení v elementárce, kde se učilo metodou globální (Nusle).

Předně se netajím podivem: děti v elementárce čtly tak, že jsem se dvakrát šel podívat na tabulku, nejsme-li ve druhé třídě. Tolik proti věřím, že dítě učené globálně nenaučí se za rok čísti. Konstatuji jen fakt zjištěný ke konci školního roku (v dubnu).

Děti ve třídě dosti zaplněné čtly pohádky.

A. Čtení bylo individuální, děti volány v nepředvídaném pořádku přibližně k linii sestupné, počínaje nejlepšími čtenáři.

B. Po přečtení článku děti vyhledávaly určená slova a ukazovaly je.

C. U jiné pohádky dopověděly obsah.

D. Slova a věty čtly z biografu (otáčivého zařízení, promítajícího slova a věty napsané na papíře).

E. Chyby ve čtení se opravovaly napísaváním: zas : zase, rohy : nohy.

Žáci usuzovali, o které písmenko má slovo zase víc, které písmenko by museli zakrýt, aby vzniklo slovo zas, čím se liší r od n a pod.

F. Globální čtení slov procvičeno formou závodů. (Učitelka ukazuje slova střídavě, jednomu a druhému oddělení, vyvolávajíc žáka k přečtení. Skupina, ze které žák nepřečte, ztrácí jeden bod.)

G. Čtení článku s tabule souvisle i skočmo.

Na vyšším stupni zvláštností reformních škol je v jazyce vyučovacím tvořivý diktát. Učitel určí nadpis, na př. Květen.

Diktát obsahuje 5—10 vět. Učitel ohlásí žákům:

První věta musí obsahovati slovo přijde. Žáci pracují individuálně, každý jinou větou, ale slovo přijde musí býti ve všech.

Druhá věta musí obsahovati dvě slova: vše — vítati.

Třetí slova: ptáci — krásně.

Čtvrtá věta: lidé — obdivovati.

Pátá věta: radovati — krásné — přírody.

Úspěch tohoto tvořivého diktátu se nezdál býti veliký. Žák musí přemýšlet i vytvořiti větu, ve které by bylo dané slovo. Sloh je tímto úkolem podvázán a věty kostrbaté. A pravopis? Vydutnější se rozhodně procvičí pořádným diktátem. Sborové recitace, prováděné při společných žákovských shromážděních, působily mohutně. Co je na nich uměleckého, posoudí umělci. Reformní školy jich používají jako prostředku kolektivní výchovy. Bylo by ovšem zajímavé vědět, mnoho-li času zabere nácvik takových recitací.

Celkově způsob práce v jazyce vyučovacím je na reformních školách zcela odlišný od normálních škol. Žáci jsou v záplavě papíru, na kterém mají jednak úkoly k samoučení, jednak testy.

Neznamená-li mnoho papíru málo výsledku a není-li samoučení svou jednostranností jazykovému vyučování na závadu, zjistí odborníci po skončeném pokuse.

Něco jiného je ověřenými detaily reforem zpestřovati práci v normální škole. I když tedy reformní školy jako celek nevyhoví našemu pojetí školy, přece nebude jejich práce marná, neboť mnohé věci přejme škola normální, přizpůsobí je a sama se jimi zušlechťí.

ORGANISAČNÍ ZPRÁVY

Členům Zemského spolku moravského. Exercicie pro katol. učitele konají se na Velehradě ve Stojanově od 20. do 24. srpna. Přihlašujte se přímo u farního úřadu na Velehradě.

Valná hromada Zem. spolku moravskoslezského se koná 24. srpna na Velehradě. Přesný program bude oznámen zavčas v denních listech.

Krajinský odbor Spolku katolického učitelstva okresu novoměstského měl schůzi 5. června 1933 v Bystřici nad Pernštýnem. Přednášel dp. rada K. Endl: Friedenthalovy pokusy, jimiž padá tvrzení evolucionistů o původu člověka z vyšších obratlovců. V rozhovorech probrány otázky: Proč se globální metoda na našich školách nedoporučuje? Zájezd školských odborníků na okres novoměstský ve dnech 26. a 27. května 1933 a jejich názor na vyučování mluvnici na obecných a měšťanských školách. Nové předpisy Léčebného fondu. Co znamená Durychovo rčení „Špatný pomník špatného kazatele od špatného sochaře špatně postavený“. Doporučeny exercicie na Velehradě. Panu radovi děkujeme za krásnou přednášku a všem účastníkům za oběti, jež dovedou přinést pro myšlenku.

Krajinský odbor českého učitelstva katolického v Uherském Brodě pořádal členskou schůzi dne 7. května t. r. v Bylnici v místnostech na Svárově u pana Fajta. Průběh schůze ať v jednotlivostech či v celku byl velmi povznášející. Ráno dne 7. května 1933 po příjezdu do Bylnice odebrali jsme se pěšky do Brumova na mši svatou. Po mši svaté prohlédli jsme si tento velmi památný kostelíček, uviděli starobylý obraz Panny Marie, prostřelený Kumány, náhrobky držitelů brumovského hradu a jiné památnosti. Pak jsme schůzovali. Po zahájení kolegou předsedou Janem Jančaříkem, odb. učitelem v Uherském Brodě, po uvítání přítomných členů a hostů, zástupců místní Lidové jednoty, Čsl. Orla a ji-

ných spolků, ujal se slova kol. Valoušek a ve velmi cenném ideovém referátu rozhovořil se o „Náboženství a nutnosti jeho“. Druhým referentem byl kol. řídící učitel a starosta z Hor. Lidče Jan Ev. Trávníček, spisovatel a velký přítel Valašska. Mluvil „O vlastivědě kraje“. Zvláště a podrobně se dotýká historie brumovského hradu, jakožto první bašty proti vpádům Maďarů, Turků, Kuruců, Kumánů, Bočkajovců, Tatarů a jiných hord, ničících naše krásné kraje a jejich lid. Probíral dějiny od založení, asi roku 1030, procházel všemi stoletími, líčil život, zvyky a boje. Není možno vypisovati celý obsah této krásné a historicky velmi cenné přednášky kolegy řídícího učitele Trávníčka. Jak kolegovi Valouškovi za jeho ideový, pročitěný referát, tak také kolegovi Trávníčkovi kolega předseda srdečně poděkoval. Pak byly zodpověděny různé dotazy místních činitelů, týkající se školy, poměru občanstva k ní a k učitelstvu. Po doslovu kol. předsedy, v němž poděkoval všem přítomným za účast, kol. Loucké za laskavé zařízení a umožnění schůze i panu Fajtovi za laskavé propůjčení místností, byla tato naše schůze na Valašsku ukončena. Pak byl společný oběd u pana Fajta a po něm jsme si prohlédli nyní již zříceniny starého královského brumovského hradu a nejbližší okolí. Jistě dlouho budeme všichni vzpomínati našeho schůzování v Bylnici a Brumově. Příští schůze našeho krajinského odboru bude dne 18. června 1933 v Lidovém domě v Uherském Brodě. — Jednatel.

Opět nový bojovník — nový odbor katolického učitelstva. V těchto dnech utvořil se na okrese Mor. Krumlov nový odbor katolického učitelstva čl. Několik mladých nadšených učitelů katolických spojilo se v šik, aby společně s ostatními hájilo ráz katolické výchovy. Úmysl vytvořiti vlastní odbor byl uskutečněn. Není nás sice mnoho, ale těch málo jest odhodláno pracovati a intenzivně pracovati. Chceme i my harmonicky zapadat do katolické učitelské rodiny, která bojuje za ideu lepší školy, která by byla schopna vychováti nám křesťanské charakterv. Nevzdalujeme se dobrých reforem, kterých jest dnešní škole potřeby, ale budeme bojovati, aby z našich škol se stala opravdová svatyně, kde dětské duše byly by formovány ve směru křesťanského názoru světo-

vého. K tomuto ušlechtilému a jedině správnému pojetí školské výchovy bude směřovali i činnost nově utvořeného odboru katolického učitelstva. Na ustavující schůzi zvoleni byli za předsedu Jakub Šabata, správce školy v Kašenci, jednatelem Alois Krejčí, správce školy v Hostěradicích, pokladníkem Stanislav Rohovský, učitel ve Višňově. Schůze konati se bude na konci června 1933, na níž promluví dp. B. Růžek, farář z Trsténice, o ideálech katolického učitele, a předseda o posláních katolického učitele v menšině, jednatel o poměru katolického učitele k nové škole. Poněvadž tento referát v našem listě spolkovém je první, který mluví o našem odboru, slibujeme, že budeme pravidelně katolické veřejnosti i neučitelské ukazovati na tomto místě naši cestu, kterou jsme nastoupili za ideálem katolické výchovy na školách. Jen prosíme ty, kteří z našeho okrese budou tyto řádky čísti, aby apoštolovali u známých učitelů, kteří jsou učiteli katolickými a nejsou dosud u nás organizováni, aby se k nám přidali. Potom o to, aby u ostatních probuzovali zájem o katolickou výchovu na školách. Naši budoucí práci žehnají Bůh!

Alois Krejčí.

Brněnský odbor konal schůzi ve čtvrtek, dne 23. března 1933. Předseda řídící učitel Otakar Pavlík zahájil schůzi proslovem o navrhovaných školských reformách ministra Dérera. Jednatel, odborný učitel Vladimír Klement, promluvil pak o vývoji školských poměrů u nás od r. 1855, o náboženské škole v letech 1855 až 1867, o jejich vadách a o vývoji laické školy. Návrhy ministerstva o konfesních školách, o organizaci školské správy a o pedagogických akademiích konfrontoval se stanoviska episkopátu, MCM. a Zemského spolku katolického učitelstva v zemi moravskoslezské. Luďákům prý (podle „Našince“) slíbil Déřer, že 83 proc. konfesních škol na Slovensku zůstane. Je potřeba jednotného vedení, jednotného postupu. Po řeči jednatele rozvinula se debata. Doufejme, že se lidovcům podaří ulomiti v návrzích aspoň nejostřejší hroty protikatolické!

Druhou schůzi pořádal brněnský odbor ve čtvrtek 1. června. Účastníci si prohlédli před schůzí novou dvoranu v Ústředním Lidovém domě. Řídící učitel Pavlík promluvil o rodičovských sdruženích

a o prázdninové cestě katolického učitelstva do Říma. Přimlouval se, aby byly opět zavedeny exercicie při valných hromadách Zemského spolku. Ředitelka Marie Šebíková přednášela o počátcích organizace katolického učitelstva před 30 lety. Profesorka L. Kučerová referovala o své velkonoční cestě do Říma. Ředitelka Anna Klímová a odb. učitelka Matylda Treglerová seznámily přítomné se zkušenostmi, jichž nabyly při hospitaci ve škole na Kounicově ulici, kde se vyučovalo letos jazyku vyučovacímu podle metody zemského inspektora Václava Komárka. Výsledky vyučování jsou velmi dobré, lákají k následování. Odborný učitel Vladimír Klement připomněl, že dne 9. května 1933 podal dr. Daněk v poslanecké sněmovně interpelaci o učebnicích pro měšťanské školy na základě elaborátu, který vypracoval brněnský odbor. Tím byla schůze skončena. — V. K.

Vzpomínkové slavnosti Stojanovy. Letošního roku vzpomene celá Morava 10leté památky úmrtí arcibiskupa dra Stojana, který zemřel v pověsti svatosti, a zároveň oslaví důstojným způsobem 10 let úřadu arcibiskupského olomuckého pana arcibiskupa dra Prečana. Také Zemský spolek katolického učitelstva se připojí k těmto oslavám a vzpomínkám. Zatím je projektováno, že učitelstvo moravskoslezské při své valné hromadě, která se bude konati na Velehradě, vykoná pouti ke hrobu Stojanovu. Krajské odbory země moravskoslezské se žádají, aby se rovněž připojily k těmto oslavám ve svém okolí, resp. aby vykonaly oslavy samy. V první schůzi po prázdninách budiž vzpomenu v krajských odborech památky Stojanovy.

Hranický odbor konal schůzi v neděli 11. června v Lipníku. Schůzi zahájila a řídila za nepřítomného předsedu kol. Bartysová. Člen okres. škol. výboru p. Suchánek podal informační zprávu z okr. škol. výboru a žádal přítomné, aby se v osobních záležitostech obraceli s důvěrou na zástupce lidové strany v okr. škol. výboře. Odb. učitel Hanzelka promluvil pak o vyučování zeměpisu a dějepisu. Základou jest vycházeti od blízkého okolí žákova, od rodné obce, jejích památek a zajímavostí, rekonstruovati obrazy kulturního života minulých dob v žákově okolí a aplikovati na

poměry státní a národní. Seznámiti s komunikací okolí, povrchem půdy, jízdním řádem. Pořizovati archiv a museum místních památek historických. V závěru své přednášky povzbudil mladé, aby se necítili osaměni a opuštěni. Přes všechny vlny internacionalismu a socialismu individuální snažení jedince je základem lidského pokroku. Všechny katolíky pojí duchovní páska s mrtvými, živými i budoucími, a toto mystické sourozenství jest oporou naší práce a našeho konání. Věříme katolické pravdě a tato víra nás sílí a v této víře chceme pracovati. V debatě po přednášce bylo usneseno, aby odbor zpracoval stručnou vlastivědu okresu k potřebám školským. Škoda, že tato poslední schůze před prázdninami byla méně navštívena než obvykle.

Mariánská družina učitelů moravskoslezských se sídlem v Přerově oznamuje, že letošní velehradská duchovní cvičení pro učitelky konati se budou od pondělka, dne 21. do pátku, dne 25. srpna 1933 ve Stojanově. Pro naše sodálky jsou povinná, co nejčtenější účast jiných učitelů je žádoucí. Po ukončení exercicií valná schůze Mariánské družiny učitelů.

Krajinský odbor katolického učitelstva na Holešovsku koná 18. června 1933 členskou schůzi v Holešově (klášter na Nové ulici, začátek o půl 10. hodině dopoledne). Na programu věci organizační a dva referáty. Přijďte všichni! — Lad. Vymětal, jednatel.

Obvyklá schůze katolických učitelů opavských konala se 25. května 1933. Byla zahájena předsedou, který projednal po zahájení různé administrativní věci. Referát o různých zajímavých a důležitých otázkách, projednávání výborem Zemského spolku, podal kol. řed. Švidrnoch. — Následovala přednáška Boh. Kuzníka na téma: Dávati úkoly či nedávati. Byla vyslechnuta se zájmem a po ní se rozpředla čilá debata, dokládána příklady z bohatých zkušeností přítomných členů. Schůze byla tentokrát slaběji navštívena. Připomínáme členům jejich povinnosti. Zdar rozkvětu našich organizací a schůzí leží v nás. Uvědomíme-li si svoje povinnosti, budeme je jistě s ochotou plniti. Proto přijďte v hojném počtu, ba lépe všichni, na poslední předprázdninovou schůzi dne 18. června 1933 do Opavy. Zdař Bůh! —iček.

IV. PRÁZDNINOVÝ KURS KATOL. UČITELSTVA V BAŇSKÉJ BYSTRICI OD 5. DO 18. SRPNA 1933

Do 7. června se do kursu přihlásili: 86 A. Krejčí. — 87. M. Skuhrovcová. — 88. M. Kohoutová. — 89. Ludmila Walterová. — 90. Ž. Vyžrálková. — 91. M. Šebestlová. — 92. L. Korvasová. — 93. P. Hrabalová. — 94. V. Kubičková. — 95. M. Bála. — Dva se odhlásili. Přijato bude 100 účastníků a v ojedinělých případech nad 100. Rozhodněte se s přihláškou proto ihned.

Vezměte s sebou své poznámky z praxe školní, z vyučování slohu, psaní, čtení, jazyku vyučovacímu, kreslení, počtů, vlastivědy, přírodovědy atd. Bude příležitost k vzájemným rozhověrům.

Spojení vlaková jsou vesměs do Baňské Bystrice ze všech směrů velmi dobrá. Budova, kde budeme ubytováni, je blízko nádraží. V tištěných programech, které pro tisk připraví profesor dr. J. Drábek a které budou všem přihlášeným zaslány v červenci, budou podrobné pokyny i vlaková spojení ze západních zemí republiky i východního Slovenska. Programy budou poslány na prázdninové adresy kursistů.

Prázdninová adresa. Mnozí ještě neoznámili svou adresu o prázdninách. Učiňte tak včas, aby tiskoviny a dopisy mohly vám býti správně a včas doručeny.

Sleva 50procentní na drahách. Pokyny byly v posledním čísle Věstníku. Lhůta odeslání potvrzených průkazek končí 10. července. Pošlete kol. Kunckovi, Olomouc, Wurmova 11. Za později došlé se neručí, že budou včas vyřízeny na ředitelství čsl. stát. drah v Bratislavě.

Hosté i z řad neučitelů jsou na kurse vřele vítáni. Přijďte mezi nás, poznat nás, navzájem se povzbudit.

Začátek kursu je 6. srpna. Účastníci se mohou sjížděti však již 5. srpna, kdy je již pro všechny připravena večeře a nocleh. Kancelář kursů dne 5. srpna je na nádraží v Baňské Bystrici, v čekárně II. třídy. Tam se musejí všichni ohlásiti.

Vezměte s sebou dalekohled, fotoaparát, turistického průvodce po kraji, v němž se kurs koná, máte-li nějakou společenskou hru (šachy, domino, halmu, člověče, nezlob se, dámu

ald.), vezměte ji s sebou! Kytaru též vezměte! Hlavně si však vezměte dobrou náladu a veselou mysl. Vše, co by rušilo dobré soužití, nechejte doma!

Prázdninová adresa předsedy kursů kol. J. Kuneka o prázdninách je do 2. srpna: Olomouc, Wurmova 11, do 13. srpna: Báňská Bystrica, Národní dom. Pak do konce prázdnin opět Olomouc, Wurmova 11. Od 1. září Stříbrnice, pp. Měrovice n. H. V době od 1. do 19. července je mimo Olomouc. Doporučenou poštu však vyřídí jeho zástupce.

Adresa na kursisty po dobu trvání kursu je: Báňská Bystrica, Národní dom, kurs.

Podrobný program IV. kursu bude všem přihlášeným v červenci zaslán. Přednášky o IV. kurse budou v červenci vysílány všemi stanicemi československého rozhlasu. Datum a hodinu přinese Radiojournál.

Zpravodajství kursu: Ústředná katolická školská kancelária v Bratislavě, G. Szücsy, riaditeľ. — Katol. školská rada na Slovensku, J. E. biskup Jos. Čársky, predseda. — Zemský Učiteľský Spolok (ZUS.) na Slovensku, A. Hancko, predseda, veľmi srdečnými prípisami znovu preji kursu mnoho zdaru. „Boh nám všetkým pomáha!“ Tyto projevy nás opravdu a nesmírně těší, vážime si ich, prikladáme jim veľký význam a jsou nám zárukou zdaru IV. kursu. — Z Prahy nám hlásí větší výpravu. Přijedou do Báňské Bystrice 11. srpna. Do Nitry pojedou s námi. — Do kursu se přihlásil jeden účastník až z Belgie. Je to učitel působící v Belgii, který se dověděl o kurse, a těší se na přátelskou společnost.

Závěrem. Uzavíráme tímto rubriku Prázdninových kursů katolického učitelstva čsl., která měla informovat, propagovat, zapalovat a udržovat nadšení pro věc, kterou kursy razíme. Zamýšlím se nade všemi řádky této rubriky, znovu je pročítám, ožívují vzpomínky na radostné i velmi smutné a bolestné okamžiky pro mne, přípravný výbor, i vás, čtenáře a kursisty, které nás provázely na pouti po celý uplynulý rok od posledního kursu svatokopeckého. Apoštolát katolického učitele! To byl program, který nám vytyčil pan arcibiskup dr. Leopold Prečan. — Služte Světlu! vytyčuje směrnici ušlechtilý náš „druh, přítel a bratr Josef B. Foerster“, jak

nám napsal k zahájení III. kursu. — Provádějte apoštolát nejužší ve vašem Říšském svazu! Roznášejte svatokopeckou družnost, a kde najdete řevnivost, hleďte ji utlumit! k nám volá ministr Šrámek. Kolega Slezáček v přednášce „Ideál učitele vychovatele“ končil: „Moje slova by však ničím nebyla, kdyby nepřinesla silné, radostné a slibné ozvěny — činné práce vaší!“ „Mluví se dnes o katolickém obrození, katolické restauraci ve smyslu Kristově. Je tedy třeba práce, vědecké práce, k níž kurs má být ukazatelem, má dáti směr akce,“ zdraví nás děkan CM. fakulty univ. profesor dr. Josef Vašica. „Chceme být nositeli svátováclavské ideje!“ slibuje P. Daňha při kázání na domě v Olomouci. „Ať kurs vytvoří prostředí pro duchovně náboženskou a odborně vědeckou akci katolického učitelstva čsl.“ jsem zdůraznil při zahájení III. kursu. A bylo mnoho a mnoho podnětů k přemýšlení a práci. Ptejme se každý a každá: „Co jsem vykonal během roku pro uskutečnění pracovního našeho programu?“ Domyslí sám a domyslete vy všichni, kteří tyto řádky čtete. Na IV. kurse chceme načerpat nového nadšení a síly vytrvat! Těšíme se opět na milé prostředí na IV. kurse. Chceme, aby všichni byli zase veselí, usměvaví, všichni se radostně dívali na budoucnost, srdce bylo čistší, myšlenky čistší a pohled na Boha jasnější. Chceme se osvěžiti za těch 14 dní na těle i na duchu, chceme upevniti svůj charakter a ujasniti si směrnice práce pro příští rok. A Slovensko! Námi tolik neznámé a přece tolik krásné. Těšíme se na milou společnost Slováků, na pohovárání s nimi. Je jisto, že si porozumíme, a to, co by bránilo porozumění, necháme daleko, daleko od nás.

A teď na prázdniny! Všem přeji radostného konce školního roku a hojně příjemných prázdnin. Na shledanou v Báňské Bystrici! Buďte zdraví!
Kuncek.

PRO A PROTI

In memoriam.

(Inspektors-é.)

**Kdys přišel (vskutku byl to omyl - snad jeho, snad jen úřadů),
by shladil kopu neřádů
a tvrdé šíje zlomil.**

Měl odpůrce, měl milců řady,
měl také junce nezkrotné,
již chtěli věci překotné
a neklid seli všady.

Ty první tiskl, druhé hladil,
těch třetích krotil bujný vzlet,
však pokoj měl jen na pohled
a časem marně řádil.

Nu — přišla také jeho chvíle
a s jeviště ho smetl Čas...
Jde za ním s chutí druhý zas
sil zkusit svých v témž díle.

Zas odpůrce mít bude tuhé,
zas obklopí jej milců řad,
zas bude mívat jedny rád
a ke zdi tlačit druhé.

Puntík.

Jen aby si vzali příklad.
„Věstník Ústř. spolku učitelské-
ho“ přinesl velmi sympatickou
kritiku knihy S. Undsetové
„Hořící keř“. Toto dílo katol.
spisovatelky norské líčí jedi-
nečným způsobem konversi z
protestantismu a život praktic-
kého katolika. Nehledě k jeho
veliké umělecké ceně má také
cenu výchovnou. Jsme skuteč-
ně rádi, že tato kniha je učitel-
stvu doporučována. Doufáme,
že také učitelstvo si z ní vezme
příklad a bude soudit trochu ji-
nak o katolicismu. Pokroko-
vým časopisům učitelským by
svědčilo rozhodně lépe, kdyby
zastaralou a reakční rubriku
protiklerikální vypustilo a na-
hradilo ji recensemi tak hod-
notných knih.

ŠKOLSKÉ A PRÁVNÍ ROZHLEDY

Domácí úkoly. Nové učebné
osnovy pro obecné školy stano-
ví, že lze dávat jen takové do-
mácí úkoly, které může žák vy-
konat sám, bez cizí pomoci. Mí-

nisterstvo školství a nár. osvě-
ty vydá asi počátkem příštího
školního roku výnos, ve kterém
budou stanoveny zásady, jaké ú-
lohy domácí lze dávat.

**Definitivní učebné osnovy pro
školy obecné.** Osnovy vejdou v
platnost již pro rok 1933-34. Ja-
zyku vyučovacím bude vyme-
zeno v prvním školním roce 8
hodin týdně, ve druhém a na
středním stupni 9 hodin týdně.
Na vyšším stupni bude snížen
počet hodin jazyka vyučovací-
ho, ale zvýší se počet hodin re-
álií. Prvouka 4 hodiny týdně. 3.
a 4. školní rok vlastivěda 2 ho-
diny týdně, 5. škol. rok 3 hodiny
týdně. Občanská nauka a vý-
chova v 6.—8. škol. roce po jed-
né hodině týdně. Osnovy budou
stručnější. Při rozvrhu hodin má
se pamatovati, aby odpolední ho-
diny byly pokud možno věnová-
ny tělesné výchově, ručním pra-
cím a zpěvu. Vyučovací hodiny
v rozvrhu se mohou přemístiti,
spojiti a seskupiti. Na nižším
stupni může inspektor jednotli-
vým učitelům povolití volný roz-
vrh hodin. Neurčuje se, má-li se
vyučovati po hodinách nebo v
půhodinách. Rozvržení času jed-
notlivým předmětům a v jednot-
livých stupních provede podle
místních poměrů učitelská kon-
ference. Na více třídních školách
může jeden učitel vyučovati ve
všech třídách stejnému předmě-
tu, má-li k tomu zvláštní způso-
bilost. Lze užívat i a doporučuje
se, aby se hojně užívalo učebnic
a pomocných knih zejména k ne-
přímému vyučování.

Nálezy nejvyššího správního soudu.
Ustanovení učit. čekate-
lem. Nárok na ustanovení učitelské-
ho čekatele definitivním učitelem ne-
n. normován par. 2 UZ., nýbrž před-
pisem jiným, to jest předpisem par. 4

UZ. Předpis par. 2 UZ, obsahuje jen definice a podmínky ustanovení učitelským čekatelem, učitelem výpomocným a učitelem definitivním. O nějakém nároku na ustanovení učitelským čekatelem nebo výpomocným učitelem nemá učitelský zákon výslovného ustanovení žádného. UZ. stanoví v par. 19, které okolnosti pro posouzení právní povahy služebního poměru rozhodné mají být v dekretu uvedeny a obsah dekretu toho je pro právní povahu poměru jím založeného směrodatný. Učitelská osoba, ustanovená dekretem jakožto učitel výpomocný, nemá ani za splnění podmínek par. 2, odst. 1 UZ, stíhatelného nároku na dekretální ustanovení učitelským čekatelem. NSS. 19. XI. 1932, čís. 501/32. — Prejud.: NSS. 7. X. 1931, č. 14.452/31, Boh. 9406/31: K tomu, aby se učitel v počáteční službě stal učitelským čekatelem, nestačí prosté splnění podmínek uvedených v par. 2, odst. 1. UZ., nýbrž vyžaduje se dekretálního ustanovení podle par. 19, odst. 4. UZ.

Definitiva podle par. 4 UZ. Zaokrouhlení služební doby učitelského čekatele, provedené při převodu do nových platů podle par. 38, odst. 2 a par. 36 zák. čís. 104/1926 Sb. z. a n., nemá významu pro posouzení služební doby, potřebné pro ustanovení čekatele definitivním učitelem podle par. 4 téhož zákona. NSS. 18. X. 1932, čís. 15.752/32; prejud. číslo 6446/1929, Boh. 9284/1931.

Jedna žádost o více míst. Je sice možno jednou žádostí žádati i o více míst učitelských a školní úřady nemohou takovou žádost odmítnouti, i když bylo v podmínkách konkursu řečeno, že je třeba o každé místo podati zvláštní žádost. Ale žádost se posuzuje pak jako žádost jen o jedno místo, a to o první místo v žádosti uvedené.

Plat čekatele, který nastoupí vojenskou službu. Dne 17. července nastoupí učitelé presenční vojenskou službu. Učitelským čekatelům bude vyplaceno služné za červenec v plné částce. Za srpen však již platu nedostanou, protože 1. srpna budou již ve vojenské službě. Výpomocný učitel dostane ovšem odměnu za prázdniny ve výši dvouměsíčního služného, jest ovšem tímto ze služeb propuštěn. Čekatel ze služeb propuštěn není a má právo vrátiti se po vykonané vojenské službě na své místo.

MÍSTA, OZNÁMENÍ, RADY

Věstník o prázdninách. O prázdninách Věstník nevychází. Zprávy důležité pro naše učitelstvo budou přinášeti denní listy katolické (Lidové listy, Lid, Den, Našinec).

Abiturientům učitelských ústavů. Abiturienti učitelských ústavů, kteří budete žádati o učitelská místa, podávejte žádosti nejlépe na Slovensko, protože tam je ještě nejspíše naděje, že místo dostanete. Jsou tam místa i na církevních školách, obraťte se na katolickou školskou radu v Trnavě. Kdo by žádal o místo, učiní dobře, když se obrátí na předsedu Říšského Svazu katol. učít. odb. učitele a poslance Vičánka v Uherském Hradišti nebo na redakci Věstníku.

Příští číslo Věstníku nového ročníku vyjde v bohatém obsahu a nové úpravě k 1. září 1933. Oznamte ihned administraci změnu adresy, aby vám mohl býti Věstník pravidelně zasílán. Vyrovnajte nedoplatky za minulé leta, zaplaťte letošní ročník a přílohu, která byla přiložena k 18. číslu.

Příbor 1923. Kolegové! Sejdeme se po 10 letech ve dnech 4. a 5. července 1933 v Příboře. Dotazy vyřizuje Bedřich Buček, odb. učitel. Nový Jičín.

Zájezdy do Egypta, Palestiny, Syrie, Turecka, do Tunisu, Alžiru, Maroka, do Londýna, Paříže, Riviéry za režírní ceny opakuje v červenci Klub přátel Orientu, Praha XVI., Nábřeží legií 24, telefon 420-21. Každý účasten slev a výhod Klubu poskytnutých. Všechny cesty zajištěny. Podrobné prospekty zdarma.

Letujte na Slovensku! Poznejte najprv krásy svojej vlasti! O letnom pobyte na Slovensku a letných bytoch v tých najrozmanitejších krajoch, pri výhodných cenách — po udaní vašich požiadavkov — vás najlepšie in-

formuje: Národohospodársky ústav Slovenska a Podkarpatské Rusi, v Bratislave, Goetheho ulica 4.

Zápis do stredoškolského internátu rádu sv. Františka v Malackách je vo dňoch 1.—10. júla. Prihlasovať sa možno už vopred, pretože do internátu pripúšťa sa len určitý počet žiakov, ktorí sú do I. triedy miestneho verejného, katolíckeho gymnázia zapísaní, telesne i duševne zdraví, pochádzajú z dobropovesťnej rodiny a predošlé školy dokončili aspoň s dobrým úspechom. Internát umožňuje mravno-náboženskú výchovu katol. inteligencie, ďalej výučbu v hudbe a v moderných rečiach. V ústave sa poskytuje chovancom: 1. Všestranná práca výchovná a stály dozor; 2. strava päťkrát denne; 3. byť v peknom priestorňom kaštieli, ktorý leží v krásnom, 64 jútár veľkom, anglickom parku a vo zdravom, lesnatom kraji, pri hlavnej trati Bratislava—Praha; 4. kúrenie a elektrické svetlo; 5. kúpeľ a pranie postelnej bielizne; 6. poistenie proti úrazu na celú dobu, pokým je žiak v internáte. Rodičia za to platia mesačne 400 Kč. Noví internisti prihlasujú sa vyplnením „Dotazníku“, ktorý s prospektom a s podrobnými úpravami (na príklad o šatnej výbave) zašle na požiadanie: Správa internátu v Malackách, pri Bratislave.

Deset rokov práce pro rozšíření esperanta mezi katolíky. Před 10 lety na svatodušní pondělí dne 21. května 1923 konala se ustavující schůze katolíckých esperantistů v Praze. V roce 1929 byl v Praze utvořen Svaz katolíckých esperantistů, který sdružuje řadu místních klubů a kroužků.

Katolíckí esperantisté za celou dobu své působnosti vykonali velice mnoho, takže není možno celou velmi obsáhlou činnost popsat. Vypětím sil byl XIV. kongres katol. esperantistů v

Praze 1929 pořádaný s velkým úspěchem. Jedna z nejdůležitějších prací jest tisková činnost a dodávání článků do mezinárodních časopisů esperantiských. Otištěny byly články o sv. Václavu, sv. Janu Nepomuckém, bl. Anežce, Pražském Jezulátku, Sv. Hoře, Sv. Kopečku atd. a o články byl zájem v zahraničí. Zejména článek o Pražském Jezulátku měl ohlas, takže Svaz pomocí tiskové služby mezinárodní chce získati z ciziny materiál o tom, jaké účte se těší Pražské Jezulátko v zahraničí.

Na shledanou po prázdninách! Těšíme se, že se po prázdninách opět sejdeme se všemi odběrateli „Věstníku“; jen toho litujeme, že ještě nejsou všichni odběratelé také předplatiteli. Několikrát jsme již prosili o zaplacení předplatného nadarmo, a proto opětujeme naposledy velmi naléhavou prosbu: Vyrovnajte nedoplatky předplatného za letošek i za minulé roky!

„TEMPER“

továrna dobrých výrobků za levnou cenu.

Výhradní výroba a prodej:

Kamna „Fenom“, železo-samožvavá, stáložární. Kamna „Terno“, kachlová, systém „Fenom“. Sporáky „Fenom“, želez. pro domácnost i pro ústřední otop bytů. Sporáky Fenom-Grand, pro restaurace. Vany „Pelikán“, universální, skříňové pro všechny druhy lázní.

Praha II., Václavské nám. 33.
Školám a pp. učitelům cenné výhody.

SUKNA, módní vlněné pánské i dámské látky kupujte u **Hezína a sp., Humpolec!**

Vzorky obratem na požádání. Vyjde i ochotně vstříc plateb. podmínkami, odvoláte-li se na Věstník.

Školním výletům do našeho krásného Mor. Krasu

doporučujeme hotel Broušek, přímo u vchodu do světoznámých krápníkových jeskyní Sloupsko-Šošůvských. Dobrá strava a čisté noclehy. Noclehy v odděl. míst. pro 150 dětí. Ceny pro školní výpravy zvláště levné.

Informace obratem

Broušek Alois, hotel Šošůvka-Sloup.

Vydává Říšský Svaz katolíckého učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Fr. Hanzelka, odb. uč. v Hodslavicích. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povolena výnosem pošt. řed. v Brně č. 75.717/Vl. 30. IX. 1926.

Zemský spolek katolického učitelstva v zemi Moravskoslezské

pořádá ve dnech 8. až 20. července 1933

POUT KATOL. UČITELSTVA DO ŘÍMA

k dosažení všech milostí Milostivého léta.

Přípravný výbor:

Fr. Hanzelka, odb. uč., redaktor Věstníku katol. učít., Hodslavice.

Vojt. Hlaváčka, odb. uč., Přerov.

Marie Bartysová, učitelka, Lipník nad Bečvou.

Duchovní vůdce: dp. kons. rada **P. Ferd. Chýlek**, ředitel Kněžské nemoc. pokladny, Přerov.

Technické vedení: **Wagons-Lits-Cook**, Praha.

PROGRAM:

1. den 8. července odjezd z **Přerova** resp. **Brna** a **Prahy** do **Vídně**. Přesný čas bude oznámen ve 20. čísle Věstníku katol. učitelstva a v denních listech. Účastníci z Moravy vých. mají sraz v Přerově, ze záp. Moravy v Brně, z Čech v Praze, ze Slovenska buď v Břeclavi nebo se připojí ve Vídni. Přesná data odjezdů vlaků pro účastníky jednotlivých skupin budou zvláště oznámena v denních listech a v oběžníku účastníkům.
2. den 9. července: 6.40 příjezd **Tarvisio**, snídaně. O půl 1. příjezd do **Padovy**. Oběd. Po obědě pobožnost v basilice sv. Antonína. Prohlídka města. Odjezd v 6 hodin večer. Večere ve vlaku. Příjezd do Florencie o půlnoci
3. den 10. července: **Florence**. Celý den bude věnován prohlídce města (obrazárny, galerie Uffizi, Pitti, museum S. Marco. Odpoledne podle přání zájezd do **Fiesole** (etruské vykopávky, římský amfiteatr). Příplatek na zájezd za osobu 20 Kč. Odjezd ve ¾ na 6. Příjezd **Peruggia** v 9 hod. Ubytování.
4. den 11. července: V autobusech prohlídka **Peruggie**. Kolem 9. hod. odjezd a po cestě prohlídka etruských hrobů. V 10 hod. příjezd do **Assisi**. Bohoslužby v chrámu S. Francesco. Návštěva kláštera sv. Damiana. Oběd v hotelích. Po obědě návštěva a pobožnost v chrámu S. Maria degli Angeli (kaple Porziunkula). Odjezd 16 hod. Příjezd **Řím** o půl 9. Večere a ubytování.

5.	den	12.	července	Řím.
6.		13.		
7.		14.		
8.		15.		

Program upraví duch. vedení. (Návštěva basilik a pobožnosti k získání odpustků. Katakomby. Vatikán. Prohlídka města v autokarech. Výlet do starých římských mořských lázní Ostie. Audience u sv. Otce a na čl. vyslancectví u Vatikánu.)

9. den 15. července: Ve 23 hod. odjezd via Trevi, Foligno, Ancona do **Rimini**. V Rimini celý den možnost koupání v moři. Odpočinek. Cesta v noci volena proto, že není tak horko a aby bylo možno u moře zůstat celý den.
10. den 17. července: Ráno odjezd autobusy do **San Marina**. Návrat k obědu. Po obědě odjezd do **Benátek**, příjezd 17.40. Večeře. Ubytování.
11. den 18. července: **Benátky**. Prohlídka dožeeiho paláce s vězeními Chiesa Frari a San Marco. Museo belle arti atd. Odpoledne parníkem výlet na Lido. Koupání.
12. den 19. července v 7 hod. odjezd z Benátek. Oběd po cestě. Kolom 13. hod. příjezd na **Wörthersee**, zotavení, koupání. Po večeři odjezd do **Vídně**.
13. den 20. července: **Vídeň** příj. 8.25. Po snídani v 10 hod. odjezd na Břevlavi, Brno, Přerov. Z Říma je možno podniknouti fakultativní jednodenní zájezd do **Neapole**. Odjezd Řím 0.15. Příjezd Neapol 6.15. Po snídani mše sv. u Sv. Januaria a pak odjezd na **Vesuv** a do **Pompeji**. K večeru prohlídka Neapole (návštěva akvarium, které jiné výpravy nemají). Příplatek na výlet do Neapole 110 Kč. Ti, kdo pojedou do Neapole, budou v Římě o den méně.

CENA:

Z Přerova a Brna	1500 Kč ve III. tř.
Z Marcheggu	1450 Kč ve III. tř.
Z Prahy	1650 Kč ve III. tř.
Příplatek na II. tř. vozovou činí 285 Kč.	

Stravování a ubytování je ve 2. a 3. tř. stejné, v hotelích a v hospicích po 2—3 lůžkách. Kdo by si přál bydlet sám v hotelu, zaplatí 100 Kč příplatku. V ceně je obsaženo jízdné, ubytování, stravování, ¼ l. vína k hlavním jídlům, průvodci a vstupné, kde je žádáno, dopravní prostředky (v Římě 1 a půl dne autokarem), doprava zavazadel do hotelů a na nádraží, odznaky Milostivého léta.

Žádá se, aby každý poutník měl vlastní cestovní pas pro Rakousko a Itálii. Visum není třeba. O společný pas bylo požádáno, ale není možno jej zaručiti.

Cestovní pas vydá okresní úřad nebo policejní ředitelství. Pas pro manžely i děti může být společný.

Pro vydání pasu je potřeba:

a) **Písemná žádost**, opatřená kolkem za 5 Kč, v níž se udává účel cesty (např. studijní) a kam má být vystaven (nejlépe určit pro všechny evropské země, vyjma SSSR, pro Afriku a Asii). Přikládá se 8 Kč kolek pro pas, 3.50 Kč na naskopis. Poplatek za úřední výkon vyměří úřad, a to částkou 10—50 Kč. K žádosti připojuje se popis osoby.

b) **Osvědčení státní příslušnosti.** Vydává na žádost okresní nebo v hlavních městech zemský úřad. Žádost se kolkuje 5 Kč kolkem. Přikládá se křestní a domovský list (domovský list platí jen 2 roky, jinak dejte na rubu domovského listu znova potvrdit jeho platnost). K žádosti nutno přiložit doklad, kam žadatel příslušel po dobu posledních 10 let. Osvědčení kolkuje se kolkem za 8 Kč a vyměňuje se dávka za úřední výkon jako při cestovním pasu. Tento dokument platí po dobu 10 let.

c) **Dvě podobanky** asi 4 krát 5 cm.

d) **Oddací list** u vdaných žen.

e) Ve velkých městech **potvrzení ohlašovacího úřadu**, že žadatel je k pobytu hlášen. Vyhotovuje se na t. zv. poplávkách.

f) U mužů **vojenský doklad**; buď osvědčení o zproštění vojenské služby nebo povolení příslušného vojenského velitelství. Záložníci jmenují vojenského prostředníka, který jim má doručit všechna oznámení. Pas vydává se nyní na dobu 5 let. K žádosti o jeho prodloužení se přikládá osvědčení státní příslušnosti, vojenský doklad a poplávka. Platí se 8 Kč na kolek a poplatek za úřední výkon.

Na pas může si v bance koupit každý účastník za 270 Kč italských lir. Banka poznačí do pasu nákup peněz, pak pošle každý účastník pas **rekomando** na adresu: Wagons-Lits-Cook, Praha II., Příkopy 26, a poznačí, že je účastníkem **učitelské** pouti do Říma. Technické vepení vepíše do pasu poplatky cestovní a pas účastníkům vrátí. Neopomeňte tedy udati svou přesnou adresu.

Každý účastník vyplní přiloženou přihlášku a zašle ji

nejpozději do 15. června 1933 na adresu:

Věstník katol. učitelstva, Hodslavice, z. Moravskosl.,

odkud mu budou zaslány složní listky. Cestovní poplatek celý jest nutno složit nejpozději do **2. července 1933**. Přihlášku musí poslati každý, i ten, kdo už se lístkem přihlásil.

Naše pout je o den delší než jiné pouti. — Má na rozdíl od jiných poutí **návštěvu Peruggie** a prohlídku skvělých památek etruské kultury, **celodenní pobyt u moře v Rimini**, **zájezd do San Marina**, koupání v Benátkách, **návštěvu jedinečného akvaria**, takže maličko zvýšený poplatek na rozdíl od jiných poutí je téměř přídatky mnohonásobně vyvážen.

Stravování počíná snídaní 9. července a končí snídaní ve Vídni 20. července.

Zavazadla se doporučují co nejmenší a lehká. Zavazadla ať jdou dobře uzamknout. Klíček opatrujte. Lístek na zavazadlo se jménem účastníkovým vydá se před odjezdem. Neberte s sebou novin, ani starých, poněvadž na italských hranicích pohraniční strážníci zvláště po novinách pátrají. Také cigarety a tabák nelze ve větším množství převážet. Fašističtí funkcionáři, doprovázející vlak, prokazují ochotně dobré služby cestujícím, znají česky, proto třeba opatrnosti ve slově i v chování.

Oděv. Oblek stačí jeden, nejlépe tmavé barvy — hodící se k audienci u sv. Otce, kde je vyloučen oblek čistě turistický. Dámy k audienci mají míti

PŘIHLÁŠKA K POUTI

KATOLICKÉHO UČITELSTVA DO ŘÍMA V MILOSTIVÉM LÉTĚ 1933

Jméno a příjmení

Rok narození: Povolání (charakter):

Bydliště (místo, pošta, okres):

Domovská příslušnost:

Prázdninová adresa:

Zúčastní se zájezdu do Fiesole? (přípl. 20 Kč)

Zúčastní se zájezdu do Neapole? (přípl. 110 Kč)

Kolik složných lístků žádá? Zná italsky?

Do kdy složí cest. poplatek?

Přeje se ubytování sám? (přípl. 100 Kč)

Kterou třídou pojede?

Chce býti pojištěn pro případ úrazu? (pojistné 10 Kč)

Připojí se: v Praze — v Brně — v Přerově — v Břeclavi — ve Vídni.*

* Nehodící se škrtněte!

Zvláštní přání a poznámky:

.....
.....

Podpis (čitelný) a přesná adresa:

tmavé šaty, nejlépe černé, bez výstřihu, s dlouhými rukávy, ne příliš krátké, a černý závoj. Svrchník nebo cestovní plášť, koupací oděv!

Dámy se upozorňují, že v italských kostelích nejsou přípustny šaty z průhledných látek s krátkými rukávy a výstřihem. Nutno mít delší sukně.

Kněží vezmou si talár, opatří si celebret.

Kdyby někdo odvolal svou přihlášku **do 30. června**, vrátí se celá zaplacená částka po srážce 50 Kč. Při pozdějším odvolání přihlášky rozhodne pořadatelstvo.

Bude-li povolen společný pas, oznámí se to účastníkům zvlášť.

Případné pokyny, nahodilé změny a přesný jízdní řád oznámí se v denních listech (Našinec, Den, Lidové listy, Líd) a každému účastníkovi zvlášť.

Další přihlášky lze si vyžádati v redakci Věstníku, Hodslavice.